Sven Wimnell 20 september 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik och val i september 2014

http://wimnell.com/omr36-39zzn.pdf

Utredningen innehåller 7 kapitel.
Innehållsförtecknig finns på sidorna 2-9.

Klicka på symbolen för sidminiatyrer längst upp till vänster på första sidan, då kommer en vänstermarginal med miniatyrer av alla sidor. Kapitlrubrikerna är i rött. Klicka på sidan för önskat kapitel.

Sida

10 **Kapitel 1: Innehållsförteckningar till tre utredningar om samhällsplaneringens problem**

26 **Kapitel 2: Tidningsartiklar i september 2014 om läget i världen**

138 **Kapitel 3: Inrikesartiklar i september före valen den 14 september**

322 **Kapitel 4: Valresultat 14 september och efterkommentarer**

442 **Kapitel 5: Artiklar om sverigedemokraterna samt partiets valmanifest**

501 **Kapitel 6: Alliansens och de röd-grönas valmanifest**

511-553 **Kapitel 7: En ny regering och en ny budget**

Sven Wimnell 20 september 2014:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Politik september 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzn.pdf

Innehåll:

Sida

10 **Kapitel 1: Innehållsförteckningar till tre utredningar om samhällsplaneringens problem.**

Innehåll:

Innehållet i:
Sven Wimnell 10 maj 2014:
Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzk.pdf

Innehållet i:
Sven Wimnell 30 juni 2014:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Politik maj - juni 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzl.pdf

Innehållet i:
Sven Wimnell 4 september 2014:
Utbildningssystemet och samhällsplaneringens problem.
http://wimnell.com/omr36-39zzm.pdf

26 **Kapitel 2: Tidningsartiklar i september 2014 om läget i världen i september 2014.**

Innehåll:

Den klara tankens heroism
Försvarsprojekt skulle säljas till Kina i hemlighet
WHO vill ha svensk hjälp i kamp mot ebola
Sverige får ny Natostatus
Estland kräver fortsatt stöd
Säkerheten för Europa i fokus på Natomötet
Obamas besök visar att USA stöder oss
Islamiska staten ett hot mot hela vår civilisation
Klar signal till Hongkong: Partiet viker sig aldrig
Trög tillväxt Europas stora utmaning
Förväntningarna är höga på ECB
IS blodiga spår
Att mota Putin i grind
Svidande kritik mot samarbetet
Konflikten om Ukraina tillbaka på ruta ett igen
Natomötet det viktigaste på många årtionden
Obama lovar baltiska staterna fortsatt starkt stöd
Riskfyllt för Obama att agera mot IS
Importstopp får berget av mat att växa
Odlare rädd förlora Ryssland som kund
Vägen mot Nato en risk för Sverige
Strider överskuggar hägrande vapenvila
Svårare att ljuga för sitt eget folk än för resten av världen
Putins dröm: Ett Ryssland som liknar Sovjet
Världsledarnas maktspel gynnar Putins ambitioner
Oklart vilka kunder FOI har utomlands

Europa får inte backa
Mångfalden har alltid funnits
Det blodiga spelet om Mellanöstern
Vapenvila – men ingen enighet om fredsavtalet
I EU ger blockgränserna vika – men skälen skiftar
Striden hårdnar när ja-sidan vinner mark
Många frågor att lösa för ett fritt Skottland
En union väl värd att bevara
Ebolavirusets dödliga vägval
Lång och svår väg till försoning
I USA är rasfrågan ständigt aktuell
Stödet för en insats mot IS ökar kraftigt
Planet kan ha slitits sönder redan i luften
Dödläge ökar risken för nya våldsamheter
En kommissionär med handlingskraft
Utmaningen: Avtalet med USA
Israels armé utreder brott
En motvillig krigares krig
Obamas fiender blir vinnare när IS ska krossas
Oron växer för en långvarig operation
Katalanskt firande fyllde gatorna
Splittrat EU skärper tonen mot Ryssland
Putin är varken galen eller genial
En förvånad värld förklarar
Våldet får Libyen att falla samman
Kidnappningar och elavbrott är vardag
Det svarta guldet blir en viktig faktor i valet
Ryssland sätter sitt hopp till SD
New York Times: Våldsam chock för etablissemanget
Cameron förlorar en allierad i EU
Merkel hyllar Reinfeldt: Har varit en kollega att lita på
Kriget betalas med höjda priser och arbetslöshet
Sex döda i Donetsk
Luckor i koalition mot terrorgruppen IS
500 tros ha dött när båt rammades
Jakt på osäkra väljare i slutspurten
Katalaner hoppas på draghjälp
USA:s stridsflyg trappar upp attackerna mot IS
FN: Insats mot ebola kräver sju miljarder
Östra Ukraina får självstyre under tre år
Matsanktionerna slår tillbaka mot Ryssland
Exportstopp driver bönder i konkurs
Krutdurk med framtiden för sig
Storbritannien förändras även om det blir nej
Torped mot enat Europa
En miljon tjänstemän utreds för korruption
En gummitappares långa resa
Skottarna gjorde det enda rätta
Brittiskt löfte om mer makt måste infrias
Stor besvikelse hos ja-röstare efter nederlaget
Salmond: Min tid är över
Experter varnar för flera års politiskt kaos
Det är en sorglig dag för Skottland
Striden om självständigt Katalonien trappas upp
Skarp svensk protest mot rysk kränkning

Kaptel 3: Några inrikesartiklar i september före valen 14 september 2014

Innehåll:

Vi satsar ytterligare en dryg miljard på förstärkt försvar
Frågorna som försvårar ett rödgrönt samarbete
Hårdaste nöt att knäcka blir budgeten
Unga i Bräcke har börjat rösta igen
Skolungdomar ställde politiker mot väggen
Skolan är väljarnas viktigaste sakfråga
Löfven: Väljarna tar redan för givet att det blir valseger för S
Statsvetare: Alliansens livhanke hänger på regeringsfrågan
Gifter och kemikalier vanliga i elprodukter
Så får de högutbildade invandrarna jobb snabbare
Katastrofsiffrorna kan ge valseger
Löfven skulle ha svagaste stödet hittills
Kommunikationer viktigast för den som väljer bostad
Fantastisk upplevelse varje gång
Förbjud AP-fonderna lägga miljarder hos oljeindustrin
Reinfeldt sätter sitt hopp till jobben
Ewa Stenberg: Risk att Moderaterna förlorar kärnväljarna
Hårda tag i debatt om skolpolitiken
Mer än varannan kvinna är för att Fi når riksdagen
Kampen om tredjeplatsen – och ett större inflytande
V ifrågasätter den privata äldrevården
Oro i välfärdsbolag hur det än går i valet
DN granskar sakfrågorna
S: Det blir ingen fastighetsskatt
Den låga inflationen hotar bromsa hela ekonomin
Handeln spår stark höst
Rödgrönrosa i Stadshuset – en knepig sits för S
Peter Wolodarski: Avtrubbning är Jimmie Åkessons bästa hopp
Kyrkan måste fortsätta att vara en politisk kraft
DN slutspurtar inför valet – i alla kanaler
Stökig höst väntar vem som än vinner
Gör brandområdet till ett
jättelikt skyddat reservat
De rödgröna vill stuva om i din plånbok
Höjda skatter efter valet– så påverkas din ekonomi
Historien talar för C och S på uppploppet
Alliansens väljare vill stoppa eller reglera vinster i skolan
Förvånas inte om en skandal dyker upp
Doldisen i Åkessons innersta krets söker uppmärksamheten
Nejsidan i motvind när Göteborg ska välja väg
S: 37 miljarder mer till järnvägen
Säljaren en enorm koncern
Electrolux störst efter miljardköpet
Byggbranschen: Snabba beslut ger fler bostäder
Så vill partierna i Stadshuset hjälpa Stockholms tiggare
Fem dagar kvar – då skakas M av intern strid
Politikerna mörkar valets avgörande ideologiska gap
Regeringen Reinfeldt får hoppas på unik mirakelvändning
Småpartierna lyfter alliansen i valets slutspurt
Mjukare tongångar från S om statsministerns uttalande
Här har alliansen gömt sina konflikter
Fler besparingar att vänta för SAS
En sista avstämning före valet
Här är stockholmarnas favoritfrågor inför valet
Viktor Barth-Kron: M och MP ser ut att ha satsat på fel häst
Minusgrader i kulturvalet
Så vill riksdagspartierna att kulturpolitiken ska se ut
Klargörande om kalabaliken kring svensk riskkapitalism

Läraren i huvudrollen
SVT:s egen jobb-bluff
Satsa på den tredje vägen i välfärden – idéburna bolag
S-förslagen räcker inte
Het debatt när valets slutstrid inleddes
Borgerliga feminister blickar över blockgräns
Psykisk ohälsa befaras öka
Flyktingar är inte en plånboksfråga
Köerna på akuten blir längre och längre
Striden om bidragen en av valets hårdaste
FP: Ja till tredje pappamånad
Samspelta lag drog upp temperaturen
Kvinnor har sämre arbetsmiljö än män
Dags att tala klarspråk om svenskarnas framtida välstånd
Stort sug efter protein
14 finansborgarråd vi minns (eller inte minns)
Svalt och (s)vagt
Demokratin behöver din arbetsinsats
Reinfeldt på väg ut – men rysare väntar för Löfven
En sensation om regeringspartierna hämtar in underläget
Energi en laddad fråga när partierna spurtar
M:s tapp ändrar balansen i alliansen
Vänsterspöket strategin i alliansens sista attack
Så har valrörelsen varit för partiledarna
Snabbguide till valet i sista minuten
Emanuel Karlsten: Lönlöst söka råd på Facebook inför valet
Ofta låg lönsamhet inom primärvården
Polisen: Fler barn och unga säljer sex på nätet
Sveriges framtid!
Peter Wolodarski: En knuff, ett krig och ett val
Så kan valhemligheten säkras i de svenska valen
Intensiv jakt på osäkra väljare
Varför ska man rösta på ditt parti?
56 politiker att hålla koll på efter valet
Valrörelsen 2014 är över

322 **Kapitel 4: Valresultatet 14 september och efterkommentarer.**

Inehåll:
Valresultatet, riksdagen
Framgångssagans slut
Spelregler viktigare än någonsin
Reinfeldt avgår – Löfven trolig ny statsminister
Samarbete kommer att bli viktigt
Ett brunt smolk i bägaren för MP
Dämpad stämning hos M: En besvikelse
Epoken Reinfeldt slut efter åtta år vid makten
Ewa Stenberg: Jublet på S valvaka ter sig märkligt
Bildandet av en ny regering kan dröja
Sjöstedt duckar för frågan om regeringsbildning
5 knäckfrågor som Löfven måste lösa
FP:s kräftgång fortsätter
KD gjorde sitt sämsta resultat på 20 år
Schyman: Det får bli nästa gång
Annie Lööf hyllas efter stark valspurt för C
Johan Croneman: Hellre fakta än gissningar
S bäst på det mesta – men inte ekonomin
Maktskiftet i Stockholm en rysare
Viktor Barth-Kron: En testballong för nya samarbeten
Vilken idiot som helst kan vinna ett val
MP öppnar för Fi-front
Blockpolitikens fånge
En nörd lämnar siffrorna
Makten är till för att bytas
Nu finns chansen att riva upp beslutet om Förbifarten
Sjöstedt släpps inte in – ställer krav på Löfven

Väljarna underkände regeringen – och kvar stod Löfven
Alliansens framtid kan avgöras av FP
Den nya bilden av Sverige
Reinfeldt kan få 1,9 miljoner i avgångsvederlag
Partiledarvalet riskerar riva upp gamla sår
Sverige är mitt land. Filipstad är min stad. Jag tänker bo kvar
Den tyska utvecklingen kan tvinga Andersson att tänka om
Här är väljarnas viktigaste frågor
Dött lopp i Göteborg
Fi tar plats i 13 kommuner
Starta hösten utan stress
Oklart om vallöften blir verklighet
Skolan behöver samarbete
Maktskifte i huvudstaden. Nu blir hon Stockholms mäktigaste politiker. Karin Wanngård
Så delas makten i staden
Sju frågor efter valet – och ett utropstecken
Fi om budget: Har inte haft möjlighet
Viktor Barth-Kron: Det måste ha varit en märklig rödgrön natt
Bengt Ohlsson: Våra berättelser om Sverige ligger som uttjänta papperstallrikar på golvet
Kravet: Ta er samman – undvik regeringskris
S-budget kan räddas – C vill inte blockera
Stort misstag av Reinfeldt att ställa Sverige utan alternativ
Pär Nuder: S ville regera med FP redan 2007
Ewa Stenberg: Löfven måste skruva försiktigt på sin kub
Många lyckade exempel på blocksamarbete i EU
MP-toppen: Det är inte lätt att driva vår politik ute i landet
Peter Norman siktar på nytt jobb i finansbranschen
En ny kulturminister måste riva hindren som skymmer vår sikt
Hanna Stjärne har fått Sveriges viktigaste mediejobb
Moderater vill se en kvinna som ny ledare
Lööf kör över sin egen chefsekonom
Många har stöd trots heltidsjobb
Vindkraftpark avvecklas
Symboltungt talmansval
Så blir MP framgångsrikt i Stefan Löfvens regering
Här börjar Stefan Löfvens kamp mot klockan
En vecka kvar att både äta och behålla kakan
35 år av förhandlingar har härdat Stålmannen
Partikamrater knuffar ut varandra från riksdagen
S förlorar en miljon i partistöd
Hovrätten sätter punkt för mutaffär i Göteborg
Lärarbristen kan innebära tomma katedrar
Mycket glädjande besked
Hushållen slipper chockhöjda avgifter
Låg inflation ger lite mer i fickan
Arvet väger tungt när populäre Borg lämnar scenen
Trångmålets välsignelse
Valets enmansorkestrar
En markant vänstervind gick S fullständigt förbi
FP-väljare positiva till att regera med S
MP får se upp för Löfvens kort i rockärmen
Taktiken: Att låta S misslyckas
Satsning ska skydda mot extremvädret
Niklas Orrenius: Det verkar faktiskt bättre i skolan än på min tid

442 **Kapitel 5:Artiklar om sverigedemokraterna samt partiets valmanifest.**

Innehåll:
Valresultatet, riksdagen
Åkessons kosmetiska utflykt
Tunga EU-avtal måste brytas för SD:s löften
Invandringen ökar i Storbritannien trots hårdare regler
Camerons politik svår att genomföra
Välj inte ett parti vars idéarv orsakat så mycket lidande
SD kände till Åkessons problem med spelandet
Dålig integration ger SD framgång
Andra partier måste möta SD:s väljare utan SD-politik
Åkessons rekordval
SD jublar – trots alla skandaler
SD får svårt att fylla alla sina platser
Ge SD:s väljare bättre svar
Därför gick SD framåt så kraftigt i valet
Få kvinnor bland de nya ledamöterna
Opinionsinstituten hade fel om SD
Så blir SD:s vågmästarroll i landstinget
Public service har lagt sig helt platt för Jimmie Åkesson
Fascismens triumf i Sverige
Problem med tomma stolar väntar Sverigedemokraterna
SD växer i brist på visioner hos de sju andra partierna
Åkesson hotar att fälla rödgrön budget
Utspel ökar pressen på samarbete
I princip odelbart
Strategierna biter inte på nationalisternas uppgång
Alliansens sprickor grogrund för Sverigedemokraterna
Sverigedemokratiskt valmanifest - valet 2014

501 **Kapitel 6: Alliansens och de röd-grönas valmanifest.**

Innehåll:
Alliansen: Vi bygger Sverige 1 september 2014

S: Skarpa reformer för 40 miljarder i valmanifestet
S: Valmanifest: Kära framtid:
En ambitiös jobbpolitik. För alla.
En kunskapsburen framtid. För alla.
En pålitlig välfärd. För alla.
En rättvis värld är möjlig.

Miljöpartiets valmanifest.

Vänsterpartiets valplattform

Kapitel 7: En ny regering och en ny budget.

Innehåll:

De nya regeringens politik

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer:
Individens kroppsliga förhållanden,
Individens psykiska förhållanden,
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle.
Individens sociala miljö - sociala samhälle,

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter:
Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:
A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll. A1+A2
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll. B1+B2

Individer och samhällen planerar framtiden:
Hur var det ? Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ? Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli? Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli? Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av psykiska och kroppsliga förhållanden och av deras fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga för-hållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Klassifikationssystem för verksamheter.

Vilka möjligheter har svenska folket att förstå partiets beskrivningar av sin politik?
Religion och levnadskunskap.
Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan.
Tema SO
Hur viktiga är SO-ämnena ur ett samhälleligt perspektiv?
Hur ser SO-undervisningen ut i praktiken?
Hur viktigt är det att lärarna har ämnesdidaktiska kunskaper?

Skolans Mål och Kursplaner
Hushållsverksamheter. Hemkunskap
Morgondagens reaktor löser kärnavfallsfrågan

Förslag till riksdagsbeslut
TV-avgiften avskaffas för privathushåll.
Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer
Bostadsbidrag för barnfamiljer.

Årskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer
Årskostnader år 2014, pensionärer.
2006-2014. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
Överskott och underskott i hushållsbudgetarna.

Antal hushåll enligt SCB 2012
Kostnader för barn
Underskott i hushållsbudgetarna
Skatt på pengar och taxeringsvärden
Hur klarar sig förvärvsarbetande 20-64 år med lägsta inkomsterna?
Inkomster och skatter
Tillägg om skatter

Förenta Nationernas Millenniedeklaration
Millenniemålen - 190 länder mot minskad fattigdom

Kapitel 1. Innehållsförteckningar till tre utredningar om samhällsplaneringens problem

Kapitel 1:
Innehållsförteckningar till tre utredningar om samhällsplaneringens problem.

Innehåll:

Innehållet i:
Sven Wimnell 10 maj 2014:
Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzk.pdf

Innehållet i:
Sven Wimnell 30 juni 2014:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Politik maj - juni 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzl.pdf

Innehållet i:
Sven Wimnell 4 september 2014:
Utbildningssystemet och samhällsplaneringens problem.
http://wimnell.com/omr36-39zzm.pdf

Sven Wimnell 10 maj 2014:
Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzk.pdf

Innehåll

sid

8 **Del 1. Om jämlikhet, makt, välfärdsfördelning och demokrati genom Sveriges historia.**

8 Briljant essä om växande klyftor
10 Reinfeldts åtta år en attack mot den svenska modellen
12 Det är alliansregeringens fel
13 80 000 färre i arbete med Löfvens politik
15 En pinsam affär
16 Hur har det kunnat gå så illa?

17 Sveriges kungalängd
18 Stenkilska ätten
18 Sverkerska ätten (S) och Erikska ätten (E) med flera
18 Folkungaätten (även kallad Bjälboätten)
19 Unionsregenter erkända i Sverige, inhemska kungar samt riksföreståndare
19 Vasaätten
19 Pfalziska ätten
19 Hessiska ätten
20 Holstein-Gottorpska ätten
20 Bernadotteska ätten

21 Riksdagens historia
23 Mer om hur Sverige styrs
24 Regeringskansliet genom tiderna
24 Tiden fram till Gustav Vasa
25 Den äldre Vasatiden 1521–1611
26 Stormaktstiden 1611–1718
28 Frihetstiden 1718–1772
30 Gustavianska tiden 1772–1809
30 Karl Johanstiden och den tidiga liberalismen 1809–1840
32 Tiden efter 1840
36 Sverige och EU
36 Regeringskansliets lokaler

38 Palm, August
39 Sveriges regeringar under 100 år
41 Sveriges historia
41 Sveriges historia: 13000 f.Kr-600 e.Kr.
42 Sveriges historia: 600-1350
42 Sveriges historia: 1350-1600
42 Sveriges historia: 1600-1721
43 Sveriges historia: 1721-1830
43 Sveriges historia: 1830-1920
44 Sveriges historia: 1920-1965
44 Sveriges historia: 1965-2012

45 Vänstervåg. Högervåg.
49 Blunda inte för hatet och hetsen i Sverige
51 Svensk politik 1889- 2014.
52 Regeringens verksamheter 27 nov 2013
54 Klassamhället på 1800-talet och i det moderatledda 2014.

55 Thatcherismens krigiska själ
57 Regeringens byggpolitik gör Sverige fulare

58 Statsministerns kansli omöjligt att granska
59 Svårt att få uppgifterna att gå ihop
60 Öppnare Rosenbad
61 Sverige förenar naivitet med självgodhet
63 Regeringen måste agera i kampen mot korruption
65 Svenskar misstror offentliga tjänstemäns ärlighet
67 Mänskliga rättigheter hotade efter 11 september
69 Civilkurage är frihetens hopp
71 Därför måste samhället hela tiden skapas på nytt
73 Hög tid att vi lobbyister och våra kunder blir offentliga
75 Därför trivs religionen bäst i sekulära samhällen
77 Annons från Kungl. Hovstaterna
78 Peter Wolodarski: Först ärtsoppa och bensin, sen nya Jas-plan
80 Nu behövs bättre demokrati och bättre jämlikhet och solidaritet

82 **Del 2. En samhällsbeskrivning. Politikområden. Kunskaper. Utbildning. Sven Wimnells hemsida på Internet.**
83 Sven Wimnell: klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.
86 Klassifikationssystem för verksamheter.
88 Det uppgjorda klassifikationssystemet.
89 De 22 politikområdena och klassifikationssystemets verksamheter.
92 Alla områdena innehållller stora tydliga politiska problem och många detaljproblem.

92 Makthavare och kunskaper.
94 Religion och levnadskunskap.
96 Filosofi får mer plats i ungas liv
98 Sluta blunda för hur dåligt många av oss unga mår
99 Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan.
100 Tema SO
100 Hur viktiga är SO-ämnena ur ett samhälleligt perspektiv?
101 Hur ser SO-undervisningen ut i praktiken?
103 Hur viktigt är det att lärarna har ämnesdidaktiska kunskaper?
104 Svenska Läromedel
104 Eget ansvar ibland andras

106 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet 2011
114 Kursplaner grundskolan
114 Några ämnen i gymnasiet.
116 Samhällskunskap
118 Religionskunskap
119 Filosofi
121 Psykologi
122 Gymnasiets programstruktur

123 Stockholms universitet. Institutioner. Ämnen
123 Filosofiska institutionen
126 Institutionen för litteratrvetenskap och idéhistoria
126 Institutionen för pedagogik
126 Psykologiska institutionen
128 Lärarutbildningsportalen
130 Sociologiska institutionen Stockholms universitet
131 Samhällskunskap. Samhällsvetenskapliga institutionen.
132 Universiteten hotar bli Sveriges nästa Pisa-haveri

134 Sven Wimnells hemsida på Internet:
Hur ska man kunna förbättra världen?
137 Sven Wimnell 1 mars 2013: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?

Med ett klassifikationssystem för verksamheter som förändrar världen. http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf
144 De särskilda utredningarna/bilagorna till wimnell.com

146 **Del 3. Hushållsverksamheter. Skatter och bidrag. Hushållsbudgetar. Förslag till riksdagsbeslut för bättre välfärdsfördelning. Löner. Arbete. Bostäder.**
147 Hushållsverksamheter. Hemkunskap.
149 Mer om skatter och bidrag.
154 Årskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
155 Årskostnader år 2014, pensionärer.
155 2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
156 Antal hushåll enligt SCB 2012
157 Kostnader för barn
157 Underskott i hushållsbudgetarna
158 Skatt på pengar och taxeringsvärden
158 Hur klarar sig förvärvsarbetande 20-64 år med lägsta inkomsterna?
159 Hur förbättra välfärdsfördelningen?

160 Pensionärer med låga pensioner m m.
163 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.
165 slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.
167 Summa marginaleffekt 2004.
168 Så beräknar vi dina inkomster
169 Så beräknar vi din bostadskostnad
171 Så mycket kan du få i bostadstillägg
172 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
174 Avtrappningsregler.
176 Bostadsbidrag för barnfamiljer och till hushåll utan barn.
178 Beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn

179 Förslag till riksdagsbeslut.
179 TV-avgiften avskaffas för privathushåll.
179 Systemet för pensionärernas bostadstillägg
179 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer
179 Bostadsbidrag för barnfamiljer.

180 Löneskillnaderna är för små
182 Svårt att diskutera löneskillnader
184 Länkar till fackföreningar och företagareföreningar m m
184 Arbetsförmedlingen
194 Inkomster och skatter
195 Arbetsförmedlingen
196 Lönestatistik
196 Faktisk månadslön - kronor per månad i genomsnitt år 2012
197 Arbetar deltid - första kvartalet 2012
197 Tidsbegränsad anställning - första kvartalet 2013
197 LO: MEDELLÖN OCH ANDEL KVINNOR EFTER SEKTOR. ARBETARE ÅR 2012
198 Månadslön efter klass och sektor år 2012
199 LO: Lönerapport år 2013

201 LOs politiska plattform inför valet 2014.

203 Nya bostads- och hushållsstatistiken
203 Villa vanligaste boendeformen
204 Två personer i snitthushållet
206 Bostadspolitik och skattepolitik.
206 VAD KOSTAR ETT FLERBOSTADSHUS?

208 Kroniskt sjuka tvingas samordna sin egen vård
210 Höjd pensionsålder enkel väg till välfärd
211 Vårt mörkaste kapitel
212 SOM-Seminarium: Rekordstarkt stöd för välfärdsstaten
213 Han är den nya ekonomen alla talar om – som alla borde läsa
216 En ”Kapitalet” för 2000-talet

219 **Del 4. FN och utrikesfrågor.**
220 Förenta Nationernas Millenniedeklaration.
221 I. VÄRDERINGAR OCH PRINCIPER
222 II. FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING
223 III. UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING
225 IV. SKYDD AV VÅR GEMENSAMMA MILJÖ.
225 V. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI OCH GOD SAMHÄLLSSTYRNING
226 VI. SKYDD AV DE SÅRBARA.
227 VII. ÅTGÄRDER FÖR ATT MÖTA AFRIKAS SÄRSKILDA BEHOV.
227 VIII. ETT STARKARE FÖRENTA NATIONERNA.
228 Millenniemålen - 190 länder mot minskad fattigdom
230 Attacken från öster visar hur viktigt Europavalet är
232 Möt Putin med en energiunion

233 **Del 5. Förstamajtal 2014**
234 Stefan Löfven 1 maj 2014.
243 Förstamajtal 2014 av LOs ordförande Karl-Petter Thorwaldsson
254 Jonas Sjöstedts tal den 1 maj 2014 i Stockholm.
259 Osolidarisk om solidaritet
260 Jämställdhet i fokus under Löfvens tal
262 LO till attack mot SD
263 V lovar sänkt skatt för pensionärerna

263 **Del 6. Vårbudget 2014**
265 Regeringens vårbudget 2014
265 2014 års ekonomiska vårproposition
267 Vårpropositionen 2014 på 5 minuter
271 Socialdemokraternas vårbudgetmotion 2014
284 Vänsterpartiets vårbudgetmotion 2014
294 Miljöpartiets vårbudgetmotion 2014
307 Sverigedemokraternas vårbudgetmotion

308 **Del 7. EU-valet 25 maj 2014.**
309 Regeringspartierna. EU-valet
309 Europa och EU (m)
310 Stärk ländernas möjlighet att stoppa onödiga EU-lagar (kd)

312 Socialdemokraterna. EU-valet. Valmanifest för EU-valet
329 Vänsterpartiet. EU-valet
331 Kräv EU-undantag från påtvingad privatiserig v.
334 Miljöpartiet. EU-valet. Miljöpartiet och EU-valet
346 Sverigedemokraterna. EU-valet
347 Komentarer. EU-valet.
347 Utanför EU-parlamentets sfär

349 **Del 8. Politik för valen 14 september 2014. Valplattformar mm**
349 Socialdemokraterna. Höstvalen. Valplattform mm
349 Socialdemokraterna. Framtidskontraktet.
376 Vänsterpartiet. Höstvalen. Valplattform mm
385 Miljöpartiet. Höstvalen. Valplattform mm
394 Sverigedemokraterna. Höstvalen. Valplattform mm

397 Riksdagen, EU-nämnden, JO, riksrevisionen, riksbanken m m
397 Sveriges Riksdag
398 Så arbetar EU-nämnden
400 Riksdagens ombudsmän, JO
403 Riksrevisionen
405 Riksbanken
406 Utrikesnämnden
407 Krigsdelegationen

408 **Del 9, Kommentarer till politiken. Rödgrönt samarbete mm**
408 Om vänsterpartiet och miljöpartiet ska ingå i en regering.
409 Morgondagens reaktor löser kärnavfallsfrågan.
410 Sluta upp att förneka vindkraftens skador
411 Rapporterna om buller börjar dugga tätt nu
412 Landskapets föränderliga skönhet
413 Skandal att myndigheterna struntar i människors oro
415 Vänsterpartiet och miljöpartiet vill förkorta arbetstiden
416 Arbetstidsförkortningt till 30 timmar/vecka
417 Arbetstidsförkortning till 35 timmar/vecka

418 Stora skillnader i oppositionens budgetförslag
419 Taktiken: Ge så få besked som möjligt
420 De rödgröna rycker ifrån regeringen
422 Valet börjar allt mer likna tv-serien Seinfeld
423 Höjda skatter ska betala V:s reformer
424 Här utmanar Schyman det politiska etablissemanget
426 En regering mot fyra partier
427 Strid om försvaret fick debatten att hetta till
428 Fler har jobb – trots högre arbetslöshet
431 Unga utan jobb. Bonnie Nilsson, 24 år, lär sig svetsa
432 Ewa Stenberg: Givet varför M ogillar att tala om arbetslöshet

434 **Del 10. Socialdemokraternas partiledare Stefan Löfven.**
434 Stefan Löfvens artiklar fördelade på politkområden.

439 Märk ockupationen
441 Vi vill stärka arbetsvillkoren i EU
442 Fem punkter för ett bra EU
445 Vi vill satsa 400 miljoner extra på försvaret redan i år
448 Dags för en regering som tar ledartröjan i klimatarbetet
450 Ordning och reda på svenska vägar
451 En miljard till företag som bygger hyresrätter
455 Fyra prioriterade områden i sjukvården
457 Klyftorna växer
458 Framtidskontrakt för Stockholmsregionen
461 Fem skillnader mellan vår och regeringens skolpolitik
462 Kompetensförsäkring för lärare
463 Skickliga lärare viktigast för resultat
464 Jämlikhet en förutsättning för framgångsrik skola
466 Framtiden kräver obligatorisk gymnasieskola
468 Insatser behövs för fler skickliga lärare
469 En tickande bomb
472 Fas 3 inte värdigt det svenska samhället
473 Sverige har högst arbetslöshet i Norden
474 Regeringens regelverk låser in de arbetslösa
475 Utveckla arbetsförmedlingen
477 Mer samarbete ska göra Sverige starkt
478 Praktikantprogram för unga
482 Ett bluffande ovärdigt en statsminister

484 Partiledarens tal och artiklar täcker inte alla politikområden
491 Förslag till riksdagsbeslut.
492 Studiero är en ödesfråga

493 Vad händer med unga som varken studerar eller jobbar?
494 Bannlys alla politiska beslut som ger mer klimatutsläpp
497 Inga mirakelkurer
498 Ukraina är för stort för Putin
500 En seger bara för barbariet

501 **Del 11. Socialdemokraternas hemsida på internet**.
501 Ett förslag till socialdemokraternas partiledare Stefan Löfven.
503 Vår politik
504 Socialdemokraternas talespersoner placerade på politikområdena
505 Kommentarer till länkarna på socialdemokratenas hemsida den 3 mars 2014.
506 Socialdemokraternas hemsida 3 mars 2014
510 Socialdemokraternas hemsida är det viktigaste medlet.

512 **Del 12. Protokoll om Riksdagsdebatter**
512 Nu har vi chansen att rösta bort högern från EU-styret
515 Visstid ger fler chans till jobb
516 Partiledardebatt Onsdag 07 maj 2014 Partiledardebatt inför Europaparlamentsvalet
574 Debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande Onsdag 09 april 2014
633-692 Riksdagen. Partiledardebatt. Onsdag 15 januari 2014.

Sven Wimnell 30 juni 2014:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Politik maj - juni 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzl.pdf

Innehåll:

sida

4 **Innehållet i : Sven Wimnell 10 maj 2014: Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.** http://wimnell.com/omr36-39zzk.pdf

9 **Alliansregeringens politik.**

10 **De lägsta inkomsterna och gapet mellan förvärvarbetande och andra**
12 Utvecklingsstörda personer fångade i fattigdomsfälla
14 Att skillnaderna i inkomst ökar är ett medvetet val
16 Förslag till riksdagsbeslut.
16 TV-avgiften avskaffas för privathushåll
16 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
16 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer
16 Bostadsbidrag för barnfamiljer.

17 **Innehåll i del 3 av Sven Wimnell 10 maj 2014: Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.** http://wimnell.com/omr36-39zzk.pdf

18 Hushållsverksamheter. Hemkunskap
20 Mer om skatter och bidrag
26 Årskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer
26 Årskostnader år 2014, pensionärer
27 2006-2014. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
31 Antal hushåll enligt SCB 2012
32 Kostnader för barn
32 Underskott i hushållsbudgetarna
33 Skatt på pengar och taxeringsvärden
33 Hur klarar sig förvärvsarbetande 20-64 år med lägsta inkomsterna?
34 Inkomster och skatter
35 Tillägg.
36 Egna missar bakom hälften av återkraven
37 Tillägg i brev 25 juni 2014

40 **Problem i 22 politikområden.**
41 **Socialdemokraternas ledning**. (Statsminister)
41 **Socialdemokraternas planering av sin politik och information om sin politik.** (Planeringsminister.) Informationssekreterare. Gruppsekreterare. Partisekreterare)
42 **Världsplanering.** (Utrikesminister och FN-minister och Världsplaneringsminister)
72 **Europaplanering.** (EU-minister och Europaplanerings-minister)
134 **Demokrati o d, juridik.** (Demokratiminister.) Justitieminister, del)
152 **Försvar** (Försvarsminister)
152 **Klimat och klimatstörningar.** (Miljöminister)

152 **Transporter.** (Infrastrukturminister)
152 **Planering av fysiska miljöer. Städer.** (Plan- och byggminister.)
152 **Landsbygden.** (Landsbygdsminister)
152 **Bistånd.** (Biståndsminister)
153 **Sjukvård. hälsovård, räddningdtjänst o d** (Socialminister)
162 **Hushållsverksamheter** (Hem- och konsumentminister. Energiminister)
170 **Vård och omsorg.Hemsjukvård o d** (Barn- och äldreminister)
173 **Utbildning.** (Utbildningsminister)
184 **Information, reklam, propaganda, konst, kultur, religion. Idrott. Nöjesliv.** (IT-minister. Kultur-och idrottsminister)
190 **Jobb.** (Arbetsmarknadsminister. Jämställdhetsminister)
196 **Näringar** (Näringsminister)
207 **Handel.** (Handelsminister)
217 **Migration. Integration.** (Integrationsminister. Migrationsminister)
219 **Polisen. Brott. Kriminalvård o d**. (Justitieminister, del)
221 **Pengar.** (Finansminister. Finansmarknadsminister. Skatteminister. Socialförsäkringsminister)

224 **Riksdagen. Partiledardebatt onsdag 18 juni 2014**

284 **Miljöpartiets valmanifest för riksdagsvalet 14 september 2014.**
-304

Sven Wimnell 4 september 2014:
Utbildningssystemet och samhällsplaneringens problem.
http://wimnell.com/omr36-39zzm.pdf

Innehåll:

Kapitel 1.
Den nya universitetskanslerns funderingar
4 augusti 2014.

Innehåll:
Oacceptabel bantning av undervisning på universitet
Varannan har ett yrke som inte behövs om tjugo år
Hög tid att växa upp

Kapitel 2
Sven Wimnell:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.
Sid 80-100 i http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

Innehåll, sida i 36-39zs:
80 Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?
80 Några frågor i samband med mänskliga verksamheter
80 För att få svar på sådant har forskningsarbetet gått efter fyra vägar
80 Det finns ett behov av att sortera upp all information så att den blir hanterlig och så att man får hjälp att forma framtiden på bra sätt.
81 Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:
1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter o d.
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

81 Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer
81 Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :
81 Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet
81 Individer och samhällen planerar framtiden.
83 De nio verksamhetsområdena har delats upp så att det blir 129 verksamhetsområden:
83 Två sidor med de 129 områdena.
86 Människorna har olika behov av information i de olikarollerna.
87 Den fundamentala påverkanskedjan
89 Politiska planeringar
90 Schema över påverkans-och förändringsproblem
91 Samband mellan huvudområden
92 Klassifikationssystemet för verksamheter och biblioteksystemen
93 Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för verksamheter och biblioteksystemen DC, DK och SAB.
94 Forskningen om samhällsplaneringens problem.
95-100 Klassifikationssystem för verksamheter.
Med några förtydligande kommentarer.
Sven Wimnells hemsida på Internet. Från http://wimnell.com

Sidorna 298-310 i:
Sven Wimnell 20 maj 2013:
Politik våren 2013. En fortsättning på tidigare sammanställningar om samhällsplaneringens problem den 1, 20 och 30 mars 2013.
http://wimnell.com/omr36-39zz.pdf

Kapitel 3.
De särskilda utredningarna december 2003-oktober 2012.

Innehåll:
Forskningen om samhällsplaneringens problem.
Sidorna 139-147 + 298- 300 i
Sven Wimnell 1 mars 2013:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.
http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

Kapitel 4.
Förhistorien, historien och sociala och fysiska miljöer.

Innehåll:
Innehållet i:
Sven Wimnell 080201+5 april 2014:
Sveriges och omvärldens historia.
http://wimnell.com/omr93c.pdf

Innehållet i:
Sven Wimnell 16 mars 2008:
Något om sociala miljöer.
Kompletterad 1 juni 2012 med våldet i världen, mänskliga rättigheter, mobbning, diskriminering o d.
http://wimnell.com/omr7952-7956d.pdf

Några hänvisningar

Boverket maj 2011: Regelsamling för hushållning, planering och byggande. Lagar med förordningar och föreskrifter.
Plan- och bygglag (2010:900), Miljöbalken m m.
http://wimnell.com/omr71k.pdf

Innehållet i:
Sven Wimnell 16 juni 2011:
Fysisk planering i Sverige. (Område 71)
http://wimnell.com/omr71l.pdf

Kapitel 5.
Några tidningsartiklar i augusti 2014 om läget i världen i augusti 2014.

Innhåll:
EU skälver åter av fasa
Peter Wolodarski: Hamas terror ger inte grönt ljus för Israel.
Bulldozern från Turkiet
Pol Pots skamlösa lakejer
Världen kryper allt närmare EU
En bred utrikesbevakning har aldrig känts så viktig som nu
Eurokrisen inte över – nu väntar ödeshöst
Skulderna kan tvinga fram drastiska steg
Nazistpropagandan kröp in i Heideggers dagböcker
Det nya Sverige
Peter Wolodarski: Putin tittade oss i ögonen och vi tittade bort.

Vladimir Putins dilemma
Gorbatjov. Sovjetunionens sista ledare överraskade med sin reformpolitik
Sönderfallet inte fullt så civiliserat
Pundiga löften om pundet
Svensk industri har tappat kraft
Ny blick på det stora kriget
Våldet i världen minskar – men det får vi inte veta
Våldet har ökat i världen på senare år
Stärk vår försvarsförmåga i förbund med Finland
Slocknad stjärnglans
Vapenleveranser hade inte hjälpt
Briljant grävjobb om vapenexportens eviga omoral
Läkare vill att Sverige hjälper ebolasmittade
En snabbare väg ur finanskrisen
Extrem tolkning av islam bakom IS destruktiva välde
Både Israel och Hamas övergav viktigaste kraven
Vapenvilan får hård kritik
Obamas gränslösa dilemma
Vi måste börja diskutera gräns för antalet flyktingar
Peter Wolodarski: Det pågår ett krig i Europa
Här är de nya EU-cheferna
Ukraina kan bli slutet för Putin
Gör det till ett krigsbrott att attackera journalister
Kina begränsar val i Hongkong
Hårt tryck på Obama att agera i norra Irak
Israels nya bosättning kritiseras av USA

Kapitel 6.
Politik i Sverige mars 2013 - juni 2014.

Innehåll:
Innehållsförteckningar till ett tjugotal särskilda utredningar under perioden

Kapitel 7.
Något om den borgerliga alliansens politik.

Innehåll:
Innehållet i:
Sven Wimnell 051120:
Det viktigaste problemet är:
välfärden och välfärdsfördelningen,
inte arbetslösheten.
http://wimnell.com/omr40za.pdf

Alliansens politik de gångna åren framgår av dokumenten som redovisats i kapitel 2 i avsnittet:
Sidorna 298-316 i:
Sven Wimnell 20 maj 2013:
Politik våren 2013. En fortsättning på tidigare sammanställningar om samhällsplaneringens problem den 1, 20 och 30 mars 2013.

En redovisning om utfallet av alliansens politik:
DN 17 aug 2014:
Borgs politik har främst gynnat höginkomsttagare

Kapitel 8.
Några artiklar om valen 14 september 2014 och om ny regering.

Innehåll:
Partierna påfallande sorglösa över ekonomin inför valet
Det delade Sverige
Vitalisera välfärden med vinstbegränsade bolag
Vinstuttagen i välfärdsbolag ska vara borta i januari 2017
Hur kunde det bli så här?
I min generation finns ingen samhörighet, bara starka egon och vassa armbågar
Vi godtar inte en regering som saknar stöd för budgeten
Sverige dåligt rustat för ett väderkaos
Vi måste börja förbereda för kraftiga oväder
Det extrema har blivit normalt
Peter Wolodarski: Så skadas tilliten i svensk politik.
Borg flaggar för skattehöjningar
Läget är låst om rödgröna inte bildar trepartiregering
Jag förstår inte, inget har förändrats, jag är densamme
Nu ökar anmälningarna om diskriminering kraftigt
Satsningen på solceller förlorar kraft
Regeringen på historiskt låg nivå trots dramatiska utspel
Bostadsbrist ställer höger mot vänster
Väljare vill se regering över blockgränsen
Kom upp ur skyttegraven
Morgondagens reaktor löser kärnavfallsfrågan.
S vill ha nystart – alliansen ska utöka anslagen
Risk att politikerföraktet börjar stiga igen efter valet
Alliansen: Vi bygger Sverige.1 september 2014
S: Skarpa reformer för 40 miljarder i valmanifestet
Miljöpartiets valmanifest.
Vänsterpartiets valplattform

Kapitel 9.
Några artiklar om forskning och utbildning o d i augusti 2014 och några äldre artiklar.

Innehåll:
Ökade kunskapskrav slår hårt mot stor grupp elever
Vissa tävlingar ska man inte vinna
Lönsamt att satsa 10 000 per månad på varje lärare
Svenska universitet bland hundra bästa i världen
Mer kunskap och mindre vetenskap
Bra skolor viktigast i kamp mot växande ojämlikhet
Högern och vänstern lika skyldiga till läraryrkets ras
Så ville Harry Schein göra DN till public service
Klassrummet har alltid en valuta
Elever ska lära sig mer om förföljelsen av romer
Politik är mer än ord
Elever dåligt förberedda för yrkeslivet
Dostojevskij är inte målet
När statistiken blir livet
Sämre läsförståelse naturlig följd av nya digitalsamhället
Krav på att lärare får mer yrkeskontakt
Ny studie: Lättare minnas handlingen i pappersböcker
Läsförmågan förändrar vår hjärna för alltid
Läskunskap ett krav för utveckling
Ett nytt stadsbibliotek har förändrat det fattiga området
Den tryckta boken fortsätter att dominera
Det måste vara lite coolt för unga att läsa
Nybyggare i framtidens digitala tv-landskap
Mediebild betyder mer än partikassa för valresultaten
MP:s satsning på lärarlöner är en ogenomtänkt reform
Elever med svårigheter får hjälp för sent

Ädre artiklar:
Universiteten hotar bli Sveriges nästa Pisa-haveri
Slå vakt om professionalismen
Sverige måste locka fler internationella studenter
Högskolans nya styrning hotar kreativitet och kritik
Studie i en huvudlös politik
När miljardärens mössa blev en doktorshatt
Centrala universitetsvärden hotas av bolagiseringsidén

Kapitel 10.
Utbildningssystemet och samhällsplaneringens problem.

Innehåll:
Innehållet i:
Sven Wimnell 10 april 2012:
Universitet och högskolor.
Utbildning och forskning.
http://wimnell.com/omr40zh.pdf

Kommentarer om utbildningssystemet och samhällsplaneringens problem

De 129 verksamhetsområdena har inför valet 2014 reducerats till 22 politikområden.

Sidorna 88-131+ 147-148 + 179 i:
Sven Wimnell 10 maj 2014:
Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014. http://wimnell.com/omr36-39zzk.pdf

Sidorna 101-125 + 169 i:
Sven Wimnell 1 mars 2013:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Med ett klassifikationssystem för verksamheter som förändrar världen.
http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

Hur det varit och hur det är, kan bli och bör bli, med råd till universitetskanslern.
Aktörer i samhällsplaneringen, i stora drag.
Kunskaperna

Kapitel 11.
Utdrag om hur det var och är i några olika avseenden.

Innehåll:
Från sidorna 22-31 och 41-46 i:
Sven Wimnell 30 dec 2010 :
Samhällskunskap, framtidsplanering och hjälpmedel för socialdemokraterna när de ska forma sin nya politik.
http://wimnell.com/omr36-39zj.pdf

Från sidorna 8-9, 18-53 och 93-103 i:
Sven Wimnell 10 januari 2012:
Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik inför 2012. Det behövs ordentliga och hederliga planeringar för många delområden i nio huvudområden.http://wimnell.com/omr36-39zo.pdf

Sidorna 16-28 i Sven Wimnell 1 mars 2013:
Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett klassifikationssystem för verksamheter som förändrar världen. http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

Observera sidorna 145-187 i :
Sven Wimnell 10 januari 2012:
Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik inför 2012. Det behövs ordentliga och hederliga planeringar för många delområden i nio huvudområden. http://wimnell.com/omr36-39zo.pdf
Observera även sidorna 188- 202
Observera även sidorna 220-241

Sidorna 50-52 och 58-60 i:
Sven Wimnell 20 maj 2013:
Politik våren 2013. En fortsättning på tidigare sammanställningar om samhällsplaneringens problem den 1, 20 och 30 mars 2013. http://wimnell.com/omr36-39zz.pdf

Sidorna 17-36 och 41-44 i:
Sven Wimnell 10 maj 2014:
Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzk.pdf

Sveriges historia i 8 delar från Norstedts förlag. Från zz.pdf
Millenniemålen - 190 länder mot minskad fattigdom

Kapitel 12.
För samhällsplaneringen behövs en förteckning över Sveriges professurer och professorer.

Innehåll:
Forskningen om samhällsplaneringens problem
Klassifikationssystem för verksamheter
Aktörer i samhällsplaneringen, i stora drag.

Kunskaperna
Universitetskanslerämbetet UKÄ Webbkarta
En undersökning om professorer
UKÄ. Ämneslistor
Några kommentarer till forskningsämnena på sidan 12 och följande sidor i. Ny Standard forskningsämnen 2011 »

Kapitel 2. Tidningsartiklar i september 2014 om läget i världen

Kapitel 2:
Tidningsartiklar i september 2014 om läget i världen i september 2014.

Innehåll:

Den klara tankens heroism
Försvarsprojekt skulle säljas till Kina i hemlighet
WHO vill ha svensk hjälp i kamp mot ebola
Sverige får ny Natostatus
Estland kräver fortsatt stöd
Säkerheten för Europa i fokus på Natomötet
Obamas besök visar att USA stöder oss
Islamiska staten ett hot mot hela vår civilisation
Klar signal till Hongkong: Partiet viker sig aldrig
Trög tillväxt Europas stora utmaning
Förväntningarna är höga på ECB
IS blodiga spår
Att mota Putin i grind
Svidande kritik mot samarbetet
Konflikten om Ukraina tillbaka på ruta ett igen
Natomötet det viktigaste på många årtionden
Obama lovar baltiska staterna fortsatt starkt stöd
Riskfyllt för Obama att agera mot IS
Importstopp får berget av mat att växa
Odlare rädd förlora Ryssland som kund
Vägen mot Nato en risk för Sverige
Strider överskuggar hägrande vapenvila
Svårare att ljuga för sitt eget folk än för resten av världen
Putins dröm: Ett Ryssland som liknar Sovjet
Världsledarnas maktspel gynnar Putins ambitioner
Oklart vilka kunder FOI har utomlands
Europa får inte backa
Mångfalden har alltid funnits
Det blodiga spelet om Mellanöstern
Vapenvila – men ingen enighet om fredsavtalet
I EU ger blockgränserna vika – men skälen skiftar
Striden hårdnar när ja-sidan vinner mark
Många frågor att lösa för ett fritt Skottland
En union väl värd att bevara
Ebolavirusets dödliga vägval
Lång och svår väg till försoning
I USA är rasfrågan ständigt aktuell
Stödet för en insats mot IS ökar kraftigt
Planet kan ha slitits sönder redan i luften
Dödläge ökar risken för nya våldsamheter
En kommissionär med handlingskraft
Utmaningen: Avtalet med USA
Israels armé utreder brott
En motvillig krigares krig
Obamas fiender blir vinnare när IS ska krossas
Oron växer för en långvarig operation
Katalanskt firande fyllde gatorna
Splittrat EU skärper tonen mot Ryssland
Putin är varken galen eller genial
En förvånad värld förklarar
Våldet får Libyen att falla samman
Kidnappningar och elavbrott är vardag
Det svarta guldet blir en viktig faktor i valet
Ryssland sätter sitt hopp till SD

New York Times: Våldsam chock för etablissemanget
Cameron förlorar en allierad i EU
Merkel hyllar Reinfeldt: Har varit en kollega att lita på
Kriget betalas med höjda priser och arbetslöshet
Sex döda i Donetsk
Luckor i koalition mot terrorgruppen IS
500 tros ha dött när båt rammades
Jakt på osäkra väljare i slutspurten
Katalaner hoppas på draghjälp
USA:s stridsflyg trappar upp attackerna mot IS
FN: Insats mot ebola kräver sju miljarder
Östra Ukraina får självstyre under tre år
Matsanktionerna slår tillbaka mot Ryssland
Exportstopp driver bönder i konkurs
Krutdurk med framtiden för sig
Storbritannien förändras även om det blir nej
Torped mot enat Europa
En miljon tjänstemän utreds för korruption
En gummitappares långa resa
Skottarna gjorde det enda rätta
Brittiskt löfte om mer makt måste infrias
Stor besvikelse hos ja-röstare efter nederlaget
Salmond: Min tid är över
Experter varnar för flera års politiskt kaos
Det är en sorglig dag för Skottland
Striden om självständigt Katalonien trappas upp
Skarp svensk protest mot rysk kränkning

DN 3 sept 2014:

“Den klara tankens heroism”

“Mod och karaktärsstyrka förknippas med dramatik av det slag som vi ser på film. Men inuti oss själva pågår en strid av annat slag. Den goda tanken möter både faror och frestelser. “

“Vi vet alla vad som utmärker en god soldat. Vi har sett filmer om hjältar som är modiga och lojala och håller huvudet kallt när kulorna visslar omkring dem. Men om man sitter dagen i ända vid ett tangentbord då? Kan man ge prov på karaktär och odla den om man bara är en informationsålderns kontorsjockey med en dator framför sig?

Naturligtvis kan man det. Även om man är ensam i rummet tänker man. Att tänka klart under en spärreld av information må vara en annan sorts moralisk utmaning än att kämpa väl i ett kulregn, men det är ändå en karaktärsövning. Och vi kan sätta betyg på oss själva i hur bra vi är på intellektuella dygder.

Först kommer lusten att lära. Somliga är helt enkelt mer vetgiriga än andra, av födsel eller vana.

Så har vi modet. Den självklara formen av intellektuellt mod är benägenheten att ha impopulära åsikter, den subtila formen är att veta hur stor risk man ska ta när man drar slutsatser. Den slarvige plockar lite information här och där och rusar iväg till någon långsökt konspirationsteori. Perfektionisten däremot vill inte ha några hypoteser alls utom när allt stämmer, av rädsla för att ha fel. Intellektuellt mod är att hålla styr på sig själv och veta när man ska vara djärv eller försiktig. Filosofen Thomas Kuhn har påpekat att vetenskapsmän ofta nonchalerar fakta som inte passar in i deras paradigm, men en intellektuellt modig person är beredd att ta med i bilden sådant som är svårt att acceptera.

Nästa punkt är fasthet. Man vill inte vara den som överger sina åsikter vid minsta dunst av opposition. Men man vill inte heller dogmatiskt hålla fast vid en åsikt som strider mot fakta. Mellantinget mellan slapphet och stelbenthet är fasthetens dygd. Den som håller sig med fasta åsikter kan bygga en världsåskådning på solitt virke men fortfarande ta till sig ny information med glädje. Hon kan rätta styrkan i sin övertygelse efter bevismaterialets styrka utan att tappa ansiktet. Fasthet är ett tecken på mental rörlighet.

På fjärde plats kommer ödmjukheten, alltså att man inte sätter sin egen prestige framför sanningen. Den ödmjuke kämpar mot fåfänga och självtillräcklighet. Han kommer inte med uttalanden om det ena eller det andra för att verka intelligent; han tänker inte särskilt mycket på sig själv. Den ödmjuke forskaren är främmande för all arrogans visavi sitt ämne och inbillar sig inte att han har bemästrat det. En sådan människa tar mer än gärna emot nya kunskaper från vem som helst under hela livet.

Självständighet är nästa dygd. Man vill inte vara den som slaviskt tar till sig allt som läraren eller någon författare säger. Men man vill inte heller avvisa all vägledning från människor som vet vad de talar om. Självständighet är mellantinget mellan att veta när man ska böja sig för auktoriteterna och när man inte ska göra det, när man ska följa en förebild och inte göra det, när man ska rätta sig efter en tradition och inte göra det.

Slutligen har vi generositeten. Denna dygd börjar med att man vill dela med sig av sina kunskaper och ge andra äran för vad de har åstadkommit. Men den innebär också att man lyssnar till andra så som de

vill att man ska lyssna till dem, höra efter vad var och en har att lära ut och inte triumferande slå ner på deras misstag.

Vi är säkert allesammans duktiga på en del av dessa punkter och brister på andra. Men det slår mig i hur hög grad den konventionella litteraturen om beslutsfattande behandlar intellektet som ett fristående organ som kan programmeras, likt en dator.

I själva verket ingår intellektet i den mänskliga naturen och för det mesta måste man utmana sina egna inre impulser för att kunna tänka klart – göra motstånd mot fåfängan, lättjan, önskan att få visshet, önskan att undvika smärtsamma sanningar. Att tänka klart är inte bara en fråga om att lära sig rätt teknik. Det är ett moraliskt företag och fordrar god karaktär, förmågan att hålla tarvliga impulser nere till förmån för ädlare.

”Vi kan alla bli kunniga med hjälp av andra människors kunskaper men vi kan inte bli visa med hjälp av andra människors visdom”, säger Montaigne. Det beror på att visdom inte är någon kunskapsmassa. Det är den moraliska egenskapen att veta hur man ska hantera sina egna begränsningar. Warren Buffett har framhållit samma sak i sin egen sfär: ”Att investera är inte ett spel där grabben med 160 i IQ slår grabben med 130 i IQ. Man behöver vara normalbegåvad, men vad som krävs därutöver är förmåga att hålla tillbaka de drifter som får andra människor att råka illa ut.”

Karaktärsprov genomsyrar också det moderna vardagslivet. Visst kan man vara heroisk även om man sitter ensam vid sitt skrivbord. Men det blir ingen spännande film av det.

David Brooks Amerikansk journalist och författare
Översättning Margareta Eklöf “

DN 3 sept 2014:

“Försvarsprojekt skulle säljas till Kina i hemlighet”

“Kungliga tekniska högskolan, KTH, används som mellanhand för att kringgå den svenska linjen att inte samarbeta i försvarsfrågor med Kina. ”Uppdrag granskning” avslöjar FOI:s planer att sälja ett datorprogram som gör det lättare att utveckla stridsflygplan och missiler. “

“I kväll visar SVT:s program ”Uppdrag granskning” att FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut, under flera år i hemlighet förhandlat om ett samarbete med Kina. Kontakterna har odlats trots att Sverige har en tydlig hållning att inte samarbeta med Kina när det gäller försvarsmateriel eller försvarsrelaterad forskning. Efter massakern på Himmelska fridens torg för 25 år sedan införde EU ett vapenembargo för att stoppa export av krigsmateriel till världens största diktatur.

Den kontroversiella affären handlar om Edge – ett avancerat datorprogram för att beräkna aerodynamik. Programmet är finansierat av försvarsmakten men framtaget av FOI. Syftet är att underlätta den svenska försvarsindustrins utveckling av stridsflygplan, missiler och robotar.

För ett par år sedan var gruppen som arbetar med Edge pressad på grund av krympande anslag till FOI. Gruppen uppmanades att hitta nya kunder utanför den svenska försvarsmakten. I ett internt dokument, som ”Uppdrag granskning” tagit del av, blev en del av lösningen att föra över ägandet av Edge till ett privat bolag och sedan sälja

programmet till Kina. Upplägget skulle rädda ekonomin och på det sättet trygga framtiden för Edge och arbetet med aerodynamik på FOI.

Men planerna på att skapa ett privat bolag som skulle sköta kontakterna med Kina stoppades, enligt ”Uppdrag granskning” källor för att FOI-personal inte skulle vara direkt kopplad till affären med Kina.

I stället vände man sig till Kungliga tekniska högskolan, KTH, för att kunna utveckla kontakterna med Kina inom ramen för något av lärosätets forskningsprogram.

Enligt ett protokoll som ”Uppdrag granskning” kan visa godkändes upplägget med KTH av FOI:s generaldirektör Jan-Olof Lind – som för ett par år sedan fick hård kritik i den så kallade Saudiaffären.

”Uppdrag granskning” har också tagit del av över 200 interna mejl från den förhandlingsgrupp som bildades. Innehållet visar att KTH:s förhandling med Kina stämts av i detalj med personal från FOI.

I ett av de dokument ”Uppdrag granskning” presenterar framgår varför FOI vill att KTH ska agera front:

”FOI behöver inte förknippas med de länder som KTH tecknar avtal med. Samverkan med dessa sköts av personal på KTH.”

KTH:s rektor Peter Gudmundson tillbakavisar uppgifterna och säger till programmet att högskolans kontakter med Kina rör sig om ett helt normalt forskningssamarbete och att KTH inte arbetar på någons uppdrag.

Torbjörn Tenfält torbjorn.tenfalt@dn.se “

DN 3 sept 2014:

“WHO vill ha svensk hjälp i kamp mot ebola”

“Världshälsoorganisation WHO vill att Sverige ska delta i hjälparbetet i det eboladrabbade Liberia. Svenska experter är på väg till huvudstaden Monrovia för att planera ett tältläger för sjukvårdspersonal. “

“– Vi skickar personal till Liberia i slutet av veckan. De ska titta på förutsättningarna för att bygga en camp med boende åt 100–200 personer innan vi fattar ett beslut, säger Emilio König, som är verksamhetschef vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Liberia har drabbats hårdast av det pågående ebolautbrottet i Västafrika. Hittills har omkring 700 personer i Liberia dött av blödarfebern, och 1 400 har smittats. Sjukvården i landet har enligt WHO tappat kontrollen över smittspridningen.

WHO har skickat en informell förfrågan till MSB om hjälp att bygga ett basläger åt internationell sjukvårdpersonal som under det närmaste halvåret arbetar med ebolasmittade. Lägret består av sängplatser i tält, kök, hygienutrymmen och kontor. Tältlägret kan stå klart på två, tre veckor.

– Ett alternativ är att vi rustar ett eller flera befintliga hotell, säger König.

Slutnotan för lägret hamnar enligt Emilio König på mellan 30 och 40 miljoner, en kostnad som MSB hoppas kunna dela med andra länder.

Bakom WHO:s begäran står bland annat den svenska läkaren Johan von Schreeb, som koordinerar WHO:s hjälpinsatser i de eboladrabbade länderna.

– I dag bor personalen oftast på hotell. De tar sig till sjukhusen genom tätbefolkade kvarter där det kan ligga infekterade kroppar på gatorna. Det är också svårt att ha kontroll över hygienen på hotellen. I ett läger har man kontroll över allt, och den säkerheten gör det lättare att få hit internationella hjälpteam, säger han.

Det svenska biståndet till de eboladrabbade länderna uppgår genom myndigheten Sida till nästan 20 miljoner kronor. Sida har dock flaggat för att stödet kan ökas framöver.

Anna Bratt anna.bratt@dn.se “

DN 3 sept 2014:

“Sverige får ny Natostatus”

“Sverige kan komma att få en ny status i sin relation med Nato vid försvarsalliansens toppmöte i Wales torsdag–fredag. Enligt svd.se handlar det om begreppet ”enhanced opportunities for cooperation”, utökade möjligheter till samarbete. Även Finland, Australien, Georgien och Jordanien får denna nya status.

– Det innebär att alliansen för dessa länder öppnar dörren för ett utvidgat samarbete inom områden som exempelvis underrättelsetjänst, deltagande i planeringen inför övningar och i övningar med snabbinsatsstyrkor, säger en källa i Natos högkvarter till tidningen.

I ett sent uttalande på tisdagskvällen skriver försvarsminister Karin Enström (M) till TT:

”Sverige ska utveckla och förbättra samarbetet med Nato. Något som försvarsberedningen också bekräftar i sin rapport.”

TT “

DN 3 sept 2014:

“Estland kräver fortsatt stöd”

“Amerikanska soldater med maskingevär rör sig långsamt genom korridoren på ett gammalt fängelse. En övning på en bas i USA? I Afghanistan? Nej, i Estland där USA-soldater är stationerade som svar på Ukrainakrisen. Och landet vill ha kvar utländska Nato-soldater även på sikt. I dag besöker USA:s president Obama Estland. “

“Rummu/Tallinn. – Nu kör vi, säger ett befäl. Och så börjar den amerikanska plutonen på ett trettiotal man att röra sig framåt i en lång korridor med tio dörrar på var sida. I små grupper, och under höga rop, tar sig soldaterna in i och säkrar det ena rummet efter det andra.

Lilla Rummu ligger ett par kilometer från hamnstaden Paldiski i västra Estland, där uppåt 150 amerikanska soldater är förlagda sedan i april. Här tränar soldaterna inför en större och nattlig övning i strid i stadsmiljö tillsammans med estniska soldater i helgen som kommer.

Övningsplatsen är ett nedlagt fängelse från sovjettiden. ”3osakond”(tredje avdelningen) står det ovanför dörren till kåken där soldaterna håller till. Allt ser skamfilat ut, men det är gott om skrymslen där ”fienden” kan gömma sig.

Eftersom det bara handlar om förberedelser har soldaterna inga hjälmar på sig och de skottsäkra västarna är kvar hemma på förläggningen. Men när det är dags för den riktiga övningen i helgen är det full stridsmundering som gäller.

– En bättre plats att öva stadsstrid kan man inte tänka sig, säger löjtnanten Ben DeDominici.

Krisen i Ukraina har skapat stor oro i försvarsalliansen Natos nyare medlemsländer med gräns till Ryssland. Moskvas annektering av Krim och striderna i östra Ukraina har fått alarmklockorna att ringa extra högt i Estland, Lettland, Litauen och Polen.

– Vi har kallats paranoida även i en del västliga huvudstäder. Nu säger allt fler att vi haft rätt hela tiden. Ingen, inte heller vi, hade kunnat tro att något sådant som pågår i Ukraina skulle kunna ske, säger Andres Vosman, chef för den politiska avdelningen på Estlands försvarsdepartement i Tallinn.

De amerikanska soldaterna som övar i Rummu är ett av Natos svar på konflikten i Ukraina. Sedan krisen började har Nato också ökat sin övervakning av de baltiska ländernas luftrum. I våras tredubblades först insatsen från fyra till tolv stridsflygplan. Nu är det åtta plan som ingår, fyra är stationerade i Litauen, fyra i Estland. Dessutom patrullerar Natofartyg i Östersjön och USA ha skickat soldater inte bara till Estland utan också till Lettland, Litauen och Polen.

Men ester och balter vill ha ytterligare närvaro och återförsäkringar från andra Natoländer.

Senare i veckan kommer krisen i Ukraina att bli ett huvudämne på Natos toppmöte i Wales. Där hoppas balter och polacker på nya beslut. Inför mötet har Natochefen Anders Fogh Rasmussen pratat om en ny särskild insatsstyrka; han har också talat om en ”mer synlig närvaro” i de östra medlemsländerna.

Estlands styrande känner sig redan stärkta av att USA:s president Barack Obama i dag, onsdag, besöker Tallinn på väg till Natomötet.

– Vi räknar med löfte om stöd, och besöket är också en viktig signal till Moskva, säger Andres Vosman.

Han listar tre saker som Estland vill att Natomötet ska resultera i:

Återförsäkringar från de andra Natoländerna att övriga medlemmar visar solidaritet med ”frontstaterna”.

Militär Natonärvaro i form av trupp, vapen och gemensamma övningar.

En avskräckande signal till Moskva.

Sådana beslut skulle säkert uppfattas som provocerande av Moskva, tror Andres Vosman.

– Ryssland uppfattar allt som Nato gör som provocerande. Nästa fråga är hur Moskva skulle reagera. Jag utesluter inte att Ryssland kan bygga nya baser nära de baltiska länderna.

Estlands styrande har också en stor rysk och ryskspråkig minoritet att parera.

– Visst finns det radikala element. Men ryssarna här är lojala mot Estland. Vi märker inte att temperaturen har höjts, vi ser inga protester eller möten.

En knäckfråga på Natomötet kan bli om trupper ska placeras ”permanent” eller ”så länge som det behövs” i Natos östra medlemsländer.

Estlands president Toomas Hendrik Ilves krävde på tisdagen permanent stationering.

– Ordvalet är en diplomatisk fråga. För oss spelar det ingen roll vilken benämningen blir. Det viktiga är att Natos svar är långsiktiga, vad det kallas är mindre viktigt, säger Andres Vosman.

Thomas Hall thomas.hall@dn.se “

DN 3 sept 2014:

“Säkerheten för Europa i fokus på Natomötet”

“Ända fram tills nyligen var det tänkt att veckans Natotoppmöte i Wales ska handla om hur försvarsalliansen fortsätter sin krishantering när insatsen i Afghanistan dras ned. Men planerna kullkastades av Rysslands annektering av Krim och det ryska militära intrånget i sydöstra Ukraina. “

“Nu hamnar Europas säkerhet högst upp på dagordningen. Den västliga försvarsalliansen återgår därmed till sin kärnverksamhet, i stället för att söka existensberättigande på avlägsna platser.

Atlantpakten bildades 1949 i syfte att fungera som USA:s och Västeuropas kollektiva försvar mot hotet från det totalitära Sovjetunionen. Paktens mål sades vara att ”hålla ryssarna ute, amerikanerna inne och tyskarna nere”.

Det sistnämnda har inte varit aktuellt på länge, i och med Tysklands avnazifiering. Men snart 25 år efter Sovjetimperiets kollaps är ett revanschlystet Ryssland tillbaka, och hotet uppfattas som det allvarligaste sedan det kalla krigets slut.

När de 28 Natoländernas stats- och regeringschefer samlas i Cardiff på torsdag och fredag kommer de att besluta om motåtgärder mot den ryska aggressionen. Hur kraftfulla beslut det blir återstår att se; inom alliansen råder delade meningar, och några anser att Ryssland inte ska provoceras.

Men något kommer att ske. Sedan i våras har Natos medlemmar

diskuterat en ”Readiness Action Plan”, som i första hand går ut på att förkorta den tid det tar för Natos förband att reagera på akuta kriser. Bland de åtgärder som övervägs är att skapa en 4 000 man stark snabb-insatsstyrka och förhandslagring av krigsmateriel i Baltikum och Polen. Möjligen blir det också permanenta baser i dessa utsatta länder. Även utökad samövning av militära förband ingår i planen, enligt Natos avgående generalsekreterare Anders Fogh Rasmussen. Syftet är att Nato snabbare ska kunna möta hot mot en medlem.

Moskva har redan hotat med motåtgärder om Nato flyttar sin militära infrastruktur närmare Rysslands gräns. Enligt en rådgivare i Kreml kommer Ryssland i det läget att ändra sin militära doktrin.

– Ryssland har tillämpat en ny krigförings-teknik, ett cyberkrig, som det i Ukraina. Det gör att Nato måste anpassa sig till detta nya ryska hot, säger en nordisk diplomat vid Natos högkvarter i Bryssel.

Sverige är inte medlem i alliansen, men kommer att vara företrätt i Wales; försvarsminister Karin Enström och utrikesminister Carl Bildt ska finnas på plats.

Den svenska alliansfriheten har inte hindrat att svensk militär har deltagit i gemensamma Natoledda operationer i kriser och krig i Libyen, Afghanistan och Kosovo. Men som icke-medlem deltar Sverige inte i beslut som gäller det kollektiva försvaret. Bara med-lemsländer omfattas av paktens ”artikel 5”, som stadgar att ett angrepp på ett land är ett angrepp mot hela alliansen.

Inte heller Ukraina är medlem. Därför står ukrainarna ensamma och utan hjälp mot den upptrappade ryska militära invasionen.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN 3 sept 2014:

”Obamas besök visar att USA stöder oss”

“När Barack Obama kommer till Tallinn i dag är det andra gången på åtta år som en amerikansk president besöker Estland. “

“Tallinn. I går kunde Tallinnbor och turister röra sig som vanligt i den estländska huvudstaden. Men i dag är Barack Obama på besök – och då kommer inget att vara sig likt i cent-rala staden.

– Jag kommer att stanna hemma, det blir avspärrningar och kaotiskt överallt, säger Marilin Väljur, en student som tar igen sig på en bänk på Frihetstorget (Vabaduse väljak) i Tallinn.

Men hon välkomnar ändå Obama:

– Besöket visar att USA stöder lilla Estland. Det är viktigt med allt som händer i Ukraina. Estland är granne med Ryssland, och estländare kommer ihåg den sovjetiska tiden här.

Krisen i Ukraina står också högst på dagordningen under samtalen i Estland.

Obama träffar inte bara estländs-ka politiker. Han ska även möta alla de tre baltiska staternas presidenter, och dessutom hålla ett tal inför studenter innan han reser vidare till Natos toppmöte i Wales.

2006 var George W Bush i Tallinn, så Obamas besök blir det andra av en amerikansk president på relativt kort tid.

Thomas Hall thomas.hall@dn.se “

DN 3 sept 2014:

”Islamiska staten ett hot mot hela vår civilisation”

“Islamiska staten, IS, genomför en etnisk rensning i Irak. Det slår Amnesty fast i en ny rapport. Nyligen varnade även FN för att ett folkmord håller på att ske i regionen. – Det skulle behövas en väpnad insats mot detta, som är ett hot mot hela vår civilisation. Men det är inte politiskt realistiskt, säger Ove Bring, professor i folkrätt. “

“Uppemot 30 000 flyktingar i Sinjarbergen i norra Irak riskerar att utsättas för ”massiva grymheter och ett möjligt folkmord inom dagar eller timmar”, uppgav FN i augusti. En ny rapport från människorättsorganisationen Amnesty är inne på samma linje. Den slår fast att IS har förvandlat landsbygden i norra Irak till ”ett blodindränkt dödens fält”.

Rapporten innehåller en lång rad vittnesmål från personer som överlevt massakrer, bland annat om hur dussintals män och unga pojkar togs till fånga av IS i Sinjarregionen. De fördes till utkanten av byn och dödades. Hundratals, kanske tusentals från den etniska minoriteten yazidier har också kidnappats sedan IS tagit kontroll över området.

– Massakrerna och kidnappningarna som genomförs av IS är upprörande bevis för att en våg av etnisk rensning sveper över norra Irak, säger Amnestys expert, Donatella Rovera, som för närvarande befinner sig i Irak, i ett pressmeddelande.

Amnesty har samlat bevis för att flera massmord ägt rum i Sinjar i augusti. En av de dödligaste incidenterna inträffade när IS gjorde en räd mot byn Kocho den 15 augusti.

23-åriga Said berättar att han sköts fem gånger, men lyckades ändå undkomma döden tillsammans med sin bror Khaled. Sju av deras andra bröder dödades. Ytter-ligare en överlevande, Salem, lyckades hålla sig gömd i närheten av massakern i tolv dagar.

– Vissa kunde inte röra sig och därför inte rädda sig utan lämnades att dö en plågsam död. Deras död var fruktansvärd. Jag lyckades släpa mig bort och räddades av min muslimske granne. Han riskerade sitt liv för att rädda mig. Under tolv dygn gav han mig mat och vatten varje natt. Jag kunde inte gå och hade inget hopp om att kunna ta mig därifrån, säger Salem, till Amnesty.

Massmordet i Kocho var ett av flera som enligt människorättsorganisationen ägde rum i Sinjar i augusti. Totalt ska hundratals ha mist livet i räderna. En man gav Amnesty en lista med namnen på 45 saknade släktingar – alla kvinnor och barn.

Ove Bring, professor i folkrätt, är pessimistisk:

– Det internationella samfundet ska låta säkerhetsrådet ta ansvar för att agera i alla situationer som hotar fred och säkerhet. Det skulle behövas en väpnad, samlad insats, men vi kommer antagligen inte att få enighet om en aktion, säger han.

Att stödja mer handgripligt än som nu, på distans, är möjligt enligt FN-stadgarna – och enligt Bring önskvärt.

– Det borde ske eftersom situationen är ett hot mot hela vår civilisation. Men det är inte politiskt realistiskt. Ryssland och Kina har motsatt sig ett ingripande i Syrien. I Irak är situationen annorlunda, där är de med på att fördöma. Men fördömanden och resolutioner är totalt meningslösa mot IS.

Det Ove Bring ser som tänkbart är att de olika krafterna nöter ut varandra.

– USA ger den militära hjälp de tycker de kan ge, de irakiska styrkorna blir tuffare, styrkorna i Kurdistan är på väg åt rätt håll. Men det kommer att ta tid. Det är ganska dystert.

Emma Löfgren emma.lofgren@dn.se “

“Fakta.
En militant jihadistgrupp
Islamiska staten (IS) är en militant jihadistorganisation som strider mot regeringarna i Irak och Syrien.

Den sunnitiska gruppen utropade i slutet av juni ett kalifat, alltså en stat enligt deras extremt stränga tolkning av islamisk lag.

IS, som uppstod ur gruppen al-Qaida i Irak, har bland annat genomfört halshuggningar och korsfästelser av personer de kidnappat, tillfångatagit i strid eller anklagat för brott. “

DN 3 sept 2014:

“Klar signal till Hongkong: Partiet viker sig aldrig”

“Peking. Manualen är den vanliga. Budskapet från Peking är alltid detsamma: det är det kinesiska kommunistpartiet som bestämmer och partiet viker sig aldrig. Det finns inget att förhandla om. Böj er! “

“Analys. Sedan Kina presenterat planen för hur valet i Hongkong 2017 ska begränsas kallas reformen som inte är en reform för fejkdemokrati i den före detta brittiska kronkolonin av arga demokratiaktivister.

Nu vet de att var och en ska få lägga en röst, men endast på de två tre kandidater som är godkända av en nomineringskommitté, som de misstänker kommer att stå ledningen i Peking nära.

Ja, hur skulle det annars se ut? Fritt val av kandidater? Det skulle skapa ett kaotiskt samhälle, sa Li Fei, en av topparna i den kinesiska Folkkongressen, i söndags.

Demokrati står för närvarande längre ned på dagordningen i Kina än på länge. Presidenten Xi Jinping är i färd med att trycka ned allt motstånd på det kinesiska fastlandet för att inget ska kunna utmana kommunistpartiet.

Advokater, journalister, mikrobloggare, oliktänkande filosofer, filmare – alla kan tystas, om partiet så önskar. Signalen är tydlig. Reglerna hårdnar. Bångstyriga dissidenter skräms eller döms till fängelse.

Att ledningen i Peking i en sådan tid skulle bry sig om krav på demokrati i Hongkong, som haft ett betydande självstyre sedan Kina tog

över 1997, är osannolikt. Demonstranter kan protestera hur mycket de vill, men den kinesiska ledningen kommer inte att ändra uppfattning därför att den inte har råd att makten tillfaller oppositionen, skriver China Daily i en ledare.

Det är nu den vanliga manualen kommer till användning. Peking beskyller Storbritannien och andra radikala utländska krafter för att ha bakomliggande motiv att lägga sig i Hongkongs framtid. Så låter det även i Tibet och Xinjiang efter protester och våldsdåd.

Skillnaden med Hongkong är att polisen inte som i resten av Kina förbjuder politiska demonstrationer. Domstolarna är självständiga och invånarna är vana vid yttrandefrihet. De har hotat med att proppa igen finanskvarteren i staden.

I måndags landade Li Fei i Hongkong, mannen från Peking som i söndags talat om det orimliga med fria val. Han möttes av scener som kommunistpartiets utsända aldrig tvingas utstå på hemmaplan. Kanske var det vad han menade med att fria val skapar ett kaotiskt samhälle. Han blev föremål för demonstrationer utomhus och när han i ett tal förklarade hur val-systemet ska fungera trotsades han öppet av parlamentariker.

Skillnaden med Hongkong, jämfört med övriga Kina, är att invånare regelbundet samlas i parker och på gator för att ge luft åt sitt missnöje med ledarna i Peking. Demonstranterna kommer från stora delar av samhället och väntas inte ge sig så lätt. Att det kinesiska kommunistpartiet skulle mjukna eller ändra sig är däremot närmast otänkbart. Ledarna vill inte uppfattas som svaga, men ökar pressen i Hongkong kan profilen på de godkända nominerade kandidaterna 2017 möjligen bli mindre Pekingröd.

Återstår annars: en mer eller mindre stor andel väljare som bojkottar valet.
Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

Rekordlåg inflation i EU

● Den mycket låga inflationen har blivit en huvudvärk för ECB. Målet på strax under 2 procents inflation är avlägset i de flesta fall. Samma gäller för Riksbankens mål på 2 procent.

Grafik: Lotta Ekström Källa: Eurostat

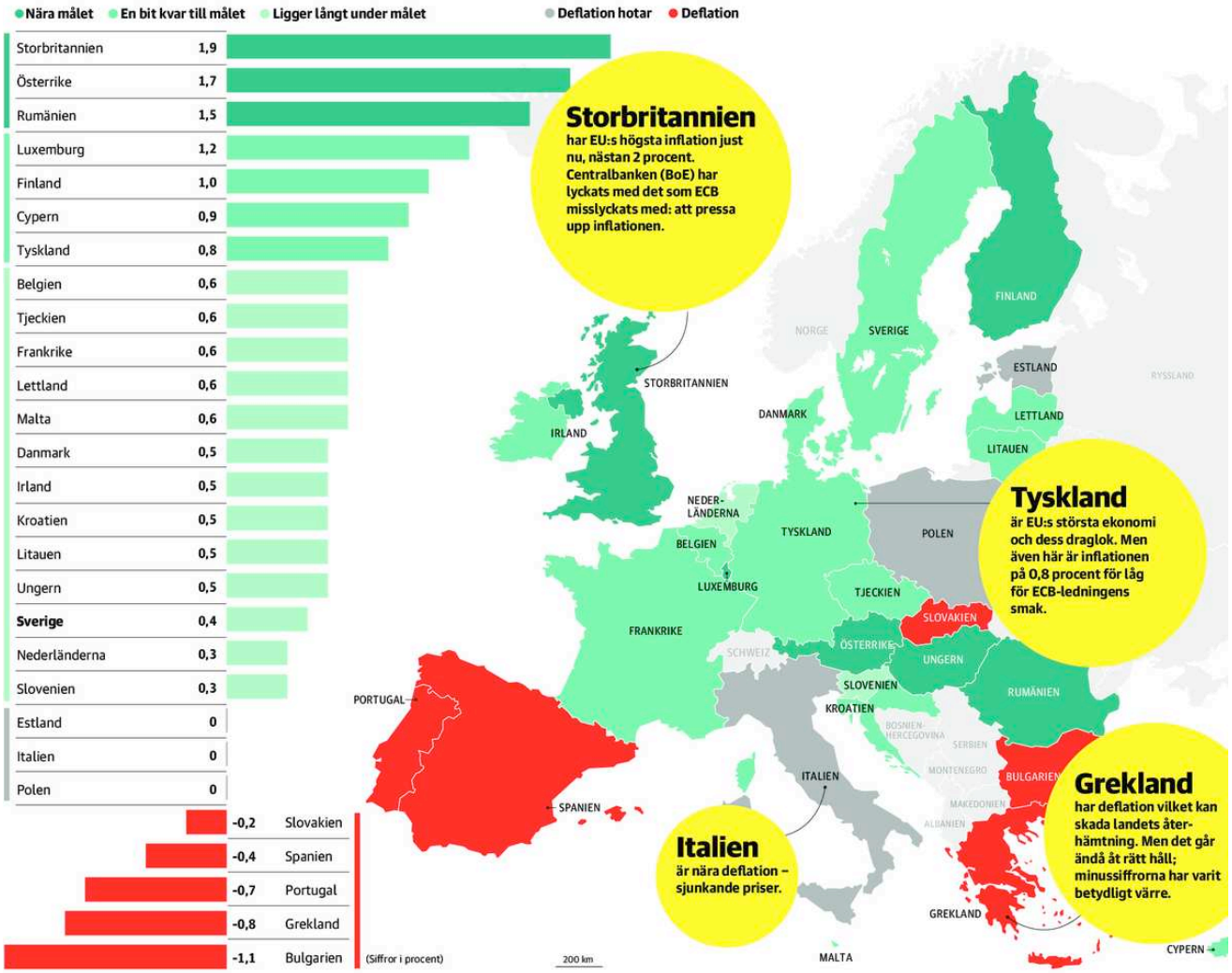

DN 3 sept 2014:

“Trög tillväxt Europas stora utmaning”

“Trots att både ECB och Riksbanken överraskat med kraftfulla åtgärder har de inte lyckats med sin viktigaste uppgift: att få fart på inflationen.

I morgon kommer centralbankerna med nya besked och spekulationerna ökar om hur de ska få fart på prisökningarna och tillväxten.

I förra veckan kom den senaste inflationsstatistiken från Eurostat, EU:s statistikbyrå. Den visar att inflationen i augusti var 0,3 procent i euroområdet, en minskning från 0,4 i juli.

I måndags kom euro-zonens inköpschefsindex (PMI) – en mätare av den ekonomiska aktiviteten i industrin. Den hamnade på sin lägsta nivå på 13 månader.

Det här är siffror som oroar Euro-peiska centralbanken, ECB. De visar att återhämtningen efter den djupa finanskrisen går mycket trögt.

Det har i sin tur lett till spekulationer på de finansiella marknaderna om att ECB-chefen, Mario Draghi, på torsdag kommer att antyda att banken är redo att köpa stora mängder statsobligationer, så kallade kvantitativa lättnader.

En sådan åtgärd innebär att centralbanken i praktiken finansierar en del av staternas underskott. Det kan också pressa upp inflationsförväntningarna, det vill säga vad männi-skor tror att den framtida inflationen kommer att bli.

Det här är viktigt, eftersom en centralbank inte kan göra så mycket åt den befintliga inflationen, bara den framtida. Och förväntningar om en högre inflation är i sig inflationsdrivande.

Den brittiska centralbanken, Bank of England, har genomfört sådana köp och inflationen där ligger nu nära målet på två procent.

Men Robert Bergqvist, chefsekonom på storbanken SEB, är skeptisk till spekulationerna.
– Jag tror att ECB-ledningen vill se vad de andra åtgärderna får för effekt först, säger han och syftar på det ”kraftfulla paket” som ECB lanserade i juni.

Mario Draghi talade då om två olika verktyg att få upp inflationen och få fart på tillväxten. Den första är att ECB erbjuder banker, i synnerhet i krisländerna, billiga krediter för att de i sin tur ska öka utlåningen, till i första hand små och medelstora företag. Dessa företag ses som nyckeln till att få i gång tillväxten.

Det andra verktyget, som ännu inte använts, syftar till att lyfta bort en del av riskerna i banksystemet för att i stället placera dessa risker hos ECB.

Annika Winsth, chefsekonom på Nordea, menar att både Riksbanken och ECB ”bytte fot” i somras. Hon håller med Bergqvist om att de nu vill se vad åtgärderna får för effekt, innan de kan tänka sig att gå vidare.

När det gäller ECB tror hon dock att Draghi kommer att säga att banken är beredd att gå vidare med ytterligare ingrepp ”om det behövs”.

Riksbanken sänkte räntan överraskande mycket i juli och direktionen slog dessutom fast att Sverige kommer att ha låga räntor för lång tid framöver.
– Riksbanken kommer att vara väldigt angelägen om att behålla det budskapet och banken har inget att vinna på att ändra det nu, menar Annika Winsth.

Samtidigt lämnar hon en brasklapp. Om ECB:s penningpolitik leder till att euron försvagas mot kronan, kommer Riksbanken att agera.
– Men just nu tror jag att båda centralbanker vill avvakta, tillägger hon.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se

DN 3 sept 2014:

"Förväntningarna är höga på ECB"

"ECB-chefen Mario Draghi blir huvudpersonen i morgon. Han måste visa att Europeiska centralbanken aktivt vill motverka riskerna för deflation i euroområdet. Detta påverkar även Sverige, men denna gång låter Riksbanken reporäntan ligga fast. "

"Analys. På torsdagen presenterar Europeiska centralbanken (ECB), Bank of England och Sveriges riksbank sina ränte-- beslut. Men även om tidpunkten sammanfaller kunde allt annat knappast skilja sig mer. Det ekonomiska läget i Europa är ovanligt splittrat.

ECB är i en kritisk situation, eftersom tillväxten i stora delar av euro-området är låg eller obefintlig. Inflationen närmar sig samtidigt noll. Förutom i Tyskland och Öster-rike har arbetslösheten bitit sig fast på en hög nivå.

I början av juni sänkte ECB sin styrränta till rekordlåga 0,15 procent. Man har också öppnat för likviditetsstöd till banker och förbereder stödköp av värdepapper, allt för att få i gång kreditmarknaden. Det spekuleras även om ECB ska börja stödköpa stats- och bostadsobligationer, i ett försök att driva ned marknadsräntorna.

ECB-chefen Mario Draghi har stegrat förväntningarna genom ett alarmistiskt tal nyligen i amerikanska Jackson Hole. För honom gäller det nu att ECB tar ännu ett betydande steg, även om det inte går så långt som till stödköp.

Bank of England är däremot i ett bättre läge, eftersom Storbritannien har relativt snabb tillväxt, sjunkande arbetslöshet och en inflation som

är på väg uppåt. Där handlar det nu om att bädda för en kommande räntehöjning, sedan de stora brittiska stödköpen av obligationer har avslutats.

Riksbanken har en mellanposition, eftersom Sverige kombinerar en hygglig tillväxt i ekonomin med mycket låg inflation. Den stora avvikelsen från inflationsmålet var skälet till att reporäntan i början av juli sänktes från 0,75 procent till 0,25 procent. Efter detta kliv nedåt väntas ingen mer sänkning denna gång.

Men om ECB fattar beslut om fler stimulansåtgärder på torsdag, får det inverkan även på Riksbanken. Följden kan bli att euron försvagas mot kronan, vilket försvagar konjunkturen genom att svenska företag tappar internationell konkurrenskraft. Samtidigt blir importpriserna lägre, vilket kan pressa ned den inhemska inflationen ännu mer.

Följden kan därför bli att Riks-banken måste följa efter ECB senare under hösten. Ett alternativ är att reporäntan sänks ytterligare något, ett annat är att man ändrar räntebanan och skjuter tidpunkten för kommande räntehöjningar framåt. Svenska stödköp av obligationer ligger däremot knappast framför oss, såvitt nu kan bedömas.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

Dn 4 sept 2014:

“IS blodiga spår”

“Det ofattbara händer igen. När Amnesty International på tisdagen presenterade de vittnesmål som har samlats ihop som bevis på Islamiska statens (IS) brutala framfart var slutsatsen otvetydig: det som sker i norra Irak är systematisk etnisk rensning av landets minoritetsgrupper.”

I rapporten ”Ethnic cleansing on a historic scale: Islamic state’s systematic targeting of minorities in northern Iraq” sammanfattas en blodig sommar som åter visar hur svårt världssamfundet har att förhindra den här typen av tragedier.

Överlevande vittnar om massmord där hundratals, kanske tusentals, män och pojkar så unga som 12 år har körts i väg i lastbilar, radats upp och skjutits. Ett fåtal har överlevt massakrerna, flera av dem genom att falla ned i samma gropar som de döda och sårade. Täckta av kroppar har de väntat på att IS ska lämna området, varpå de sedan har flytt upp i bergen.

23-årige Salem bevittnade några av avrättningarna från sitt gömställe och berättar för Amnesty: ”Vissa kunde inte röra sig och därför inte rädda sig, utan lämnades att dö en plågsam död. Deras död var fruktansvärd”. Själv lyckades han släpa sig från platsen och blev räddad av sin granne, som med risk för sitt eget liv gömde honom tills han lyckades fly vidare.

Vittnesmål beskriver hur kvinnor och barn har körts i väg. Det mesta tyder på att de hålls fångna i stora fängelse- och skolanläggningar. Uppgifter från några av dem som har lyckats smuggla med sig mobil-

telefoner tyder på att kvinnor har gifts bort med jihadister, och att de som vägrat giftermål har sålts som slavar. Det förekommer också rapporter om sexuella övergrepp och våldtäkter på både kvinnor och barn.

Även bland dem som har lyckats fly undan jihadisternas grymhet är situationen oerhört svår. Sedan den 10 juni har 830 000 människor tvingats på flykt från de IS-kontrollerade områdena, vilket har resulterat i en humanitär katastrof som FN sedan mitten av augusti bedömer är på skalans högsta nivå.

Den hjälp och de insatser som är helt nödvändiga är samtidigt politiskt ogenomförbara. Att FN inte kommer att kunna enas om ett mer kraftfullt agerande mot de hänsynslösa terroristerna än ett gemensamt fördömande framstår som skrattretande.

Eftersom Iraks egen armé föll ihop som ett korthus så fort IS visade sig i regionen har statens skydd av den civila befolkningen och minoritetsgrupper i synnerhet varit obefintligt. Flyende människor har därför blivit lättfångat villebråd för IS, och utan hjälp från kurdiska peshmergasoldater hade terrorn skördat än fler offer. Amnesty framhåller i rapporten att irakiska regeringens beslut att utrusta shiitiska milisgrupper med vapen har förvärrat situationen ytterligare.

Behoven är tydliga: Humanitär hjälp måste till, civilbefolkningen skyddas och terroristerna i Islamiska staten bekämpas. Men hur det ska gå till förblir oklart.

USA:s president Barack Obama har varit tydlig med att marktrupper inte är aktuella. Däremot fortsätter de amerikanska flygattackerna att begränsa Islamiska staten i ambitionen om ett utvidgat kalifat. Men bomberna är knappast en långsiktig lösning. Inte heller löser de den humanitära katastrofen; mat och förnödenheter når helt enkelt inte flyktingarna i den mån de behövs.

Att IS nu än en gång sprider en video där en amerikansk journalist avrättas kan i någon mån öka stödet för en amerikansk markinsats. Men den frustrerande sanningen är att även om grymma avrättningar och berättelser om massmord väcker avsky, så är inga kraftfulla insatser att vänta.

På en presskonferens förra veckan berättade Obama att det inte finns någon långsiktig strategi för att bekämpa terrorister i IS. Det är ett mycket dystert besked.

Det som avslöjas i vittnesmålen från vad Amnesty kallar ”ett blodindränkt dödens fält” kommer med all sannolikhet därför att fortgå. Det är i sanning en tragedi.

DN 4/9 2014 “

Dn 4 sept 2014:

“Att mota Putin i grind”

“Ryssland har skapat en allvarlig kris i Europa. EU och Nato måste svara bestämt. “

“En ”vapenvila” kan ibland beskriva ett krig. Från Kiev meddelades på onsdagen att president Petro Porosjenko hade kommit överens med Vladimir Putin om eldupphör i östra Ukraina. Inte alls, blev beskedet från Moskva, Ryssland deltar inte ens i konflikten. De proryska separatisterna lät hälsa att en fred var möjlig först när den ukrainska armén lämnat ”deras” territorium.

När nya sanktionsbeslut står för dörren brukar Putin skicka motstridiga signaler i syfte att förvirra och splittra EU-länderna. Lögnen om Rysslands smutsiga roll är också typisk för den ryske presidenten. Rebellernas ultimatum kan Ukraina knappast acceptera. Inte liknar det en vapenvila.

Putin förnekade den militära interventionen på Krim för att sedan raskt annektera halvön. Att separatistupproret i östra Ukraina är hans uppfinning har han också vägrat att erkänna. Slutmålet har avsiktligt lämnats dunkelt, men Putin har i alla fall inte grannens bästa i tankarna. Snarare handlar det om att göra det hopplöst för Ukraina att fungera normalt och sabotera dess önskan att följa sin egen väg.

Slutet av veckan blir ett prov på västvärldens beslutsamhet. Dels diskuterar EU än en gång skärpta ekonomiska sanktioner, på grund av Rysslands senaste upptrappning. Dels håller Nato toppmöte i Wales, med tyngdpunkt på hur hotet från Moskva ska mötas.

Vid kalla krigets slut såg Nato ut att få problem med att försvara sin existens, men historien bjöd på nya utmaningar som ex-Jugoslavien och Afghanistan. Putinismen har nu understrukit behovet av att gå tillbaka till ursprunget: att värna kollektiv säkerhet i Europa.

Redan har fler strids- och spaningsflygplan skickats till Polen och Baltikum. Andra beslut är att utöka övningsverksamheten och att rotera Natotrupper bland de östliga medlemmarna. Toppmötet ska sätta i gång en snabbinsatsstyrka på cirka 4 000 man med 48 timmars beredskap. Tung materiel och avancerad utrustning ska placeras ut i Polen och andra länder.

Däremot har Nato sagt nej till en polsk begäran om att stationera 10 000 soldater i landet, med hänvisning till ett avtal med Ryssland från 1997 om att inte placera fasta förband vid alliansens östgräns. Sista ordet är knappast sagt. Redan kriget mot Georgien 2008 visade att Putin inte respekterar den princip som gällt sedan andra världskriget: Europas gränser ändras inte med våld. Övergreppet på Ukraina är ännu ett exempel. Det tarvar motåtgärder.

I den ryska historieskrivningen var Natos östutvidgning en enda stor provokation. Sant är att Michail Gorbatjov efter Berlinmurens fall 1989 ville ha garantier för att före detta Warszawa-paktsländer inte skulle ansluta sig till den gamla rivalen. Men något löfte blev det aldrig och Sovjets siste president nöjde sig sedermera med ett rejält ekonomiskt bistånd.

Nato har hela tiden haft ambitionen att samarbeta med Ryssland. Svårigheterna har tilltagit ju längre Putin har innehaft makten, eftersom hans auktoritära drag har blivit allt värre. Men det är inte Nato som har angripit Ryssland, utan Putin som har skickat in sina elitsoldater i Ukraina.

Icke desto mindre finns i Europa en fruktan för att ”provocera” honom, som inte bara handlar om möjliga skadeeffekter för de egna nationella ekonomierna. Nato ska heller inte reta någon i onödan. Hur västvärlden reagerar på krisen är ändå livsviktigt.

För det första har Putin inget frikort för trakasserier mot grannländer. Ukraina är inte medlem i Nato och kan inte räkna med militär undsättning. Däremot ska USA och EU genom sanktionerna fortsätta att visa Ryssland att militär aggression har ett högt pris.

För det andra måste alla veta att artikel 5 om de ömsesidiga försvarsgarantierna är på riktigt. Ett angrepp mot ett land är ett angrepp mot alla, oavsett om det gäller Estland eller Frankrike. En militär Natonärvaro i Baltikum är en tröskel som Putin ska vara medveten om.

För det tredje är Nato en global säkerhetspolitisk aktör som samarbetar med dussintals länder i hela världen. Försvar för demokrati i Europa kan inspirera allierade och avskräcka diktatorer även på andra kontinenter.

Samtidigt finns en fundamental obalans i Nato, som toppmötet måste börja ta itu med. På 80-talet stod USA för hälften av medlemsstaternas försvarskostnader, nu är det 75 procent. Hälften av länderna har lovat att inte fortsätta skära ned, men nästan alla har långt till målet att de militära utgifterna ska utgöra 2 procent av BNP.

Trovärdighet kräver muskler. Om världen vet att Nato inte bluffar minskar risken för krig.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN 4 sept 2014:

“Svidande kritik mot samarbetet”

“Kraven på hårdare kontroll av FOI ökar efter ”Uppdrag granskning” avslöjande om att försvarsmyndigheten försökt kringgå Sveriges linje att inte samarbeta med Kina. Försvarsminister Karin Enström kallade till sig FOI:s generaldirektör Jan-Olof Lind för att få en förklaring. “

“Under tisdagen krävde en rad politiker att regeringen måste hålla FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut, i stramare tyglar.

– Det är helt uppenbart att det behövs en bättre kontroll, säger Socialdemokraternas utrikespolitiske talesperson Urban Ahlin.

”Uppdrag granskning” avslöjade på tisdagen att FOI med Kungliga Tekniska högskolan, KTH, som mellanhand försökt sälja ett avancerat dataprogram, som används för att utveckla stridsflygplan och missiler, till Kina. Kontakterna har enligt SVT-programmet odlats i hemlighet och i strid mot Sveriges hållning att inte samarbeta med Kina när det gäller försvarsmateriel eller försvarsrelaterad forskning. Efter massakern på Himmelska fridens torg för 25 år sedan införde EU ett vapenembargo för att stoppa export av krigsmateriel till världens största diktatur.

Urban Ahlin pekar på de minskade anslagen till FOI som en förklaring till den kontroversiella affären. För ett par år sedan var myndigheten i ett liknande blåsväder sedan Sverige slutit ett avtal om militärt samarbete med Saudiarabien.

Har ni själva föreslagit att anslagen till FOI ska höjas?

– Nej, men vi måste se över hur finansieringen ska gå till. Kanske har externfinansieringen gått för långt, säger Urban Ahlin.

Allan Widman (FP), ledamot i försvarsutskottet, är också oroad över ”Uppdrag gransknings” uppgifter.

– Den här typen av affärer får aldrig hanteras på förvaltningsnivå. Ska Sverige över huvud taget vara verksam i sådana här relationer måste besluten fattas på politisk nivå i full offentlighet, säger han.

Miljöpartiet lämnade i går in en KU-anmälan mot både försvarsminister Karin Enström (M) och utbildningsminister Jan Björklund (FP) för att få klarhet i hur regeringen styr FOI. Karin Enström kallade å sin sida till sig FOI:s generaldirektör Jan-Olof Lind för att höra hans version.

– Jag sade att jag skulle kalla till mig generaldirektören för att försäkra mig att det inte fanns substans i de här uppgifterna. Han har nu varit hos mig, vi har haft ett möte och han har nu försäkrat mig att det inte finns någon substans i de här anklagelserna, säger Enström till TT.

Både FOI:s generaldirektör Jan-Olof Lind och KTH:s rektor Peter Gudmundson tillbakavisar att de skulle ha agerat olämpligt.

– Att jag och FOI skulle ha använt oss av KTH som bulvan för ett samarbete med Kina är helt grundlöst, säger Jan-Olof Lind till DN.

Samtidigt meddelade både FOI och KTH att de gemensamt ska granska om de gjort några fel i det kritiserade samarbetet.

Jan-Olof Linds roll ifrågasattes under tisdagen av flera politiker.

Är du rätt person att leda FOI?

– Det ska inte jag svara på. Det är min uppdragsgivare som avgör det, säger Jan-Olof Lind.

Under onsdagen kritiserade också Saab FOI och dess generaldirektör för att inte stå för sina misstag. FOI påstod så sent som i tisdags i en bilaga till ett pressmeddelande att Saab varit inblandat genom ett samråd.

– Det är väldigt olyckligt att FOI:s generaldirektör inte tar sitt fulla ansvar i den diskussion om Kina som nu förs. Att i stället försöka blanda in andra aktörer, däribland Saab som endast är en användare av programmet, är problematiskt. Vi har vare sig kontroll över produkten eller insyn i samarbeten FOI har med olika länder och institutioner. Detta projekt måste de därför ta ansvar för själva. Vi förväntar oss att de är tydliga med detta i den fortsatta granskningen, säger Sebastian Carlsson, presschef på Saab.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se
Torbjörn Tenfält torbjorn.tenfalt@dn.se

“**Bakgrund.**

SVT-programmet ”Uppdrag granskning” uppger att försvarsmyndigheten FOI använt KTH som mellanhand för att kringgå den svenska linjen att inte samarbeta i försvarsfrågor med Kina. Affären handlar om Edge – ett avancerat datorprogram för att beräkna aerodynamik. Programmet är finansierat av försvarsmakten men framtaget av FOI för att underlätta utvecklingen av stridsflygplan, missiler och robotar.

FOI:s generaldirektör Jan-Olof Lind tillbakavisar uppgifterna och framhåller att programvaran inte klassas som krigsmateriel. “

DN 4 sept 2014:

“Konflikten om Ukraina tillbaka på ruta ett igen”

“Något var Petro Porosjenko och Vladimir Putin säkert överens om på fredagsmorgonen. Men den hoppfulla nyheten om eldupphör i Ukraina dränktes snart i en flod av dementier från de båda presidenterna. “

“Beskedet från Kiev att Porosjenko och Putin hade gjort upp om ”permanent vapenvila” i östra Ukraina kändes för bra för att vara sant – och visade sig också vara det.

Från Kreml kom genast en dementi: Ryssland kan inte avtala om vapenvila eftersom landet inte är part i konflikten. På Porosjenkos officiella sajt byttes formuleringen ”permanent vapenvila” ut mot ”process mot vapenvila”.

Representanter för de proryska rebellerna å sin sida var snabbt ute och slog fast att de gärna ville ha eldupphör, men bara med det gamla – och omöjliga – villkoret att Kiev först drar tillbaka sina trupper från ”Novorossija”, det namn de gett sin ukrainska landsända.

Och snart kom rapporter om bombexplosioner i Donetsk samtidigt som rebellerna på Youtube visade att de nu är igång med ett eget flygvapen, illustrerat med ”ett första stridsuppdrag” för attackplanet SU-25 från den nyligen erövrade flygplatsen i Luhansk.

Senare på onsdagen, under ett statsbesök i Mongoliet, bröt Putin tystnaden och började diktera villkoren för en vapenvila mellan Ukraina och rebellerna: det bygger på att den ukrainska regeringen blåser av alla ”offensiva operationer” mot separatisterna. Om några ryska åtaganden sägs ingenting.

Tillbaka till ruta ett, med andra ord. Kriget fortsätter, Kiev förlorar mark, Moskva blånekar om sitt deltagande – och Porosjenko har dessutom förödmjukat sig inför Ryssland.

Kanske är det så man kommer att se på denna episod, som början till slutet för Ukrainas försök att ta tillbaka sitt territorium i öster. Som det ögonblick då pokerspelaren Putin slugt lurade sin motståndare att visa sina usla kort.

För det är svårt att se Porosjenkos beredskap att acceptera en vapenvila annat än som ett tecken på militär svaghet. Efter framgångar under högsommaren har de ukrainska stridskrafterna tvingats tillbaka de senaste två veckorna till den grad att en ”befrielse” av Donetsk och Luhansk nu ser ut som en önskedröm. Ett eldupphör skulle åtminstone förhindra ytterligare framgångar för rebellsidan.

Nu kommer den ukrainske presidenten sannolikt att driva en hård linje mot separatisterna under den närmaste tiden, inte minst för att återskapa det förtroende han förlorat hos ukrainska nationalister genom onsdagens utspel.

Ändå måste de båda presidenterna ha varit överens om något under sitt telefonsamtal. Uppgifterna om ”näraliggande åsikter” kommer från båda sidor och går inte utan vidare att vifta bort.

Kanske handlade det för Porosjenkos del om Putins förslag att även separatisterna ska upphöra med sin offensiv på villkor att Kiev-

styrkorna drar sig tillbaka där de inte kan nå civilbefolkningen med artilleri.

För den som letar efter ljusglimtar i mörkret finns i denna eventuel-la samsyn möjligen en grund för samtal, om och när effekterna av onsdagens diplomatiska förvecklingar klingar av.

Samtidigt kvarstår upprörd--heten över Rysslands deltagande i kriget, både i Kiev och bland västländer.

En möjlig ansiktsräddning för Putin skulle vara att han stoppar flödet av vapen och soldater över gränsen på eget bevåg, utan att erkänna att det har pågått.

Men det förutsätter att han verkligen vill ha fred i Ukraina.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se "

"**Fakta. EU:s sanktioner mot Ryssland**

EU:s toppmöte kom i lördags överens om nya, bredare sanktioner mot Ryssland. I går överlämnade kommissionen förslag till medlemsländerna om vad de nya sanktionerna ska innebära. Detaljer offentliggjordes inte, men kommissionens föreslår att de nya sanktionerna riktas mot bland annat "finansmarknaderna och försvarssektorn". Formellt beslut fattas av EU-länderna på fredag.

EU har hittills svartlistat 72 personer och några företag från Ryssland och Ukraina, vilket innebär frysta ekonomiska tillgångar i EU och inreseförbud till EU. EU har också begränsat ryska bankers finansiering på kapitalmarknaderna, begränsat exporten av teknik och tjänster för oljeutvinning och stoppat handel med krigsmateriel. "

DN 4 sept 2014:

"Natomötet det viktigaste på många årtionden"

"När USA:s president Barack Obama på torsdagen anländer till Natos toppmöte i Wales sker det mitt under den värsta säkerhetspolitiska kris som Europa har upplevt på över 50 år. "

"Newport. Om Nato ska bibehålla ett minimum av trovärdighet måste Rysslands militära intervention i Ukraina få ett otvetydigt svar från den västliga försvarsalliansen.

Natos toppmöten brukade efter det kalla krigets slut oftast vara rutinartade sömnpiller. Men årets möte är det viktigaste på många årtionden. Sedan i våras pågår ett blodigt krig på den europeiska kontinenten, och många varnar för något som nyss betraktades som otänkbart: en direkt konfrontation mellan Ryssland och väst.

Inte ens den sovjetiska invasionen i Tjeckoslovakien 1968, en kränkning nog så allvarlig, hotade den internationella freden på samma sätt som den allt öppnare ryska militära invasionen i östra Ukraina gör. Då var få i väst som ifrågasatte att de östeuropeiska staterna tillhörde Kremls intressesfär.

I dag är läget ett helt annat. Sovjetblocket är borta, Nato har utvidgats österut och Moskva fruktar inringning. Med rätt eller orätt tror man i Kreml att "buffertstaten" Ukraina är på väg in i den västliga försvarspakten.

Det har lett till att Moskva på kort tid – helt öppet med annekteringen av Krim – har brutit mot åtminstone tre fördrag: Helsingforsavtalet från 1975, som stadgade icke-inblandning i andra länders angelägenheter. I det så kallade ”Budapestmemorandumet från 1994 garanterade Ryssland (tillsammans med USA och Storbritannien) Ukrainas territoriella integritet. Och i ett rysk-ukrainskt vänskapsfördrag 1997 lovade länderna att respektera varandras gränser.

På ett halvt år är det säkerhetspolitiska läget totalt förändrat. I går bedyrade USA:s president Barack Obama i Tallinn att de baltiska staterna, som tillsammans med Polen är Natos frontstater, ”aldrig kommer att stå ensamma”. Men balternas egna försvarsmakter är klena. Enligt militärexperter kan en rysk snabbinsatsstyrka ta kontrollen över ett av länderna på några timmar.

Skulle Nato i det läget gå in med ett militärt motangrepp? Hur trovärdig är egentligen Natos säkerhets-garanti? 1939 frågade fredsivrande franska eftergiftspolitiker om det var värt att ”dö för Danzig ” Gdansk), när Hitler hotade Polen och ställde krav på tysk kontroll över den fria staden.

Är västeuropéer 75 år senare beredda att ”dö för Tallinn”? Drastiskt uttryckt är det vad Natos toppmöte måste klargöra senast på fredag.

Såväl Obama som den tyska förbundskanslern Angela Merkel har sagt nej till att ge militärt stöd till Ukraina. Under tiden skapar Moskva fakta på marken. Enligt vissa uppgifter finns nu tio tusen ryska soldater på ukrainsk mark. De lär inte flytta på sig frivilligt.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN 4 sept 2014:

“Obama lovar baltiska staterna fortsatt starkt stöd”

“Barack Obama lovar Estland och de baltiska staterna ett fortsatt stark stöd från Nato samtidigt som Frankrike meddelar att man inte kommer att leverera de krigsfartyg som Ryssland sedan tidigare beställt. “

“Tallinn. Krisen i Ukraina och Rysslands agerande har skapat oro och rört upp starka känslor i Estland och de andra baltiska länderna. Både Estland, Lettland och Litauen gränsar till Ryssland och har minnen från den sovjetiska tiden när de styrdes från Moskva. Nu är de baltiska staterna sedan 1991 åter självständiga och har blivit medlemmar i Nato och EU.
– Natos regler är glasklara – ett angrepp på ett medlemsland är ett angrepp på hela Nato. Ni ingår i den starkaste försvarsallians världen har skådat, var Obamas budskap i talet inför studenter, näringslivstoppar och politiker som avslutade besöket i Tallinn i går.

Samtidigt som president Obama gjorde sitt uttalande kom Frankrike med beskedet om att man stoppar en viktig leverans av krigsfartyg till Ryssland. Det första fartyget av typen Mistral skulle ha levererats inom en månad, skriver RIA-Novosti. Fartygen ingår i en order som totalt värderas till omkring 12 miljarder svenska kronor.

Rysslands svar kom snabbt där en representant från parlamentets försvarskommitté kallade fartygen för ”konservburkar till sjöss” medan RIA-Novosti citerade Rysslands vice premiärminister Dimitrij

Rogozin som kort konstaterade att Ryssland numera kan bygga sådana fartyg självt.

Obama ägnade en stor del av talet i Tallinn åt krisen i Ukraina. Han sade att de historiska framsteg som gjorts när det gäller demokratiska värden de senaste årtiondena, bland annat i Estland, hotas genom ”Rysslands aggression mot Ukraina”.

– Gränser ska inte ändras med våld. Människor och länder ska själva bestämma över sin framtid. Allt detta står på spel i Ukraina.

Estlands styrande väntade sig en försäkran om fortsatt stöd från Nato under Obamas besök. Det beskedet fick man också.

Inför besöket argumenterade flera estländska politiker också för en fast Natobas i landet. Sedan Ukraina-krisen trappades upp i våras har Nato utökat sin luft-övervakning i Baltikum, Natofartyg patrullerar i Östersjön och runt 150 amerikanska soldater är stationerade i vart och ett av de baltiska länderna.

I går lovade Obama ytterligare förstärkning av flygvapeninsatsen och sade att soldater från andra Natoländer ska stanna ”så länge det behövs”, men han pratade inte om en permanent bas.

Frågan om fast stationering av soldater i Baltikum är känslig i Natos relation till Moskva. Ämnet lär återkomma under Natos toppmöte i Wales, dit Barack Obama fortsatte efter besöket i Tallinn.

Thomas Hall thomas.hall@dn.se “

DN 4 sept 2014:

“Riskfyllt för Obama att agera mot IS”

“Med avrättningen av ännu en amerikansk journalist ökar trycket ånyo på president Barack Obama att agera mot Islamiska staten, IS. Organisationen är ett exempel på en ny typ av hot, svårare att bekämpa.

Den video som i tisdags kväll visade halshuggningen av den 31-åriga reportern Steven Sotloff fördömdes genast av USA. President Barack Obamas varnade för att rättvisa ska skipas och betonade att USA inte glömmer händelser som denna – och har stor räckvidd.

I USA växer hela tiden trycket på ett kraftigare anfall gentemot Islamiska staten, IS, då ”hotet från dem tycks öka för varje dag”, som en republikansk kongressledamot sa. Ordvalet är ofta hårdare än så, med budskapet att USA bör sopa bort jihadisterna från jordens yta.

USA är långt ifrån ensamt om att vilja eliminera IS, men kampen mot denna fiende är mycket komplicerad och innebär på flera sätt något nytt. IS verkar i en kaotisk, konfliktfylld miljö som organisationen känner betydligt bättre än den amerikanska militären.

IS styrkor är välutbildade och skiljer sig från tidigare grupperingar, även al-Qaida, då de kontrollerar geografiska områden och har byggt upp en egen, penningstark ekonomi och en ministerliknande ansvarsuppdelning. Organisationens medlemmar bemästrar sociala medier och når ut med sina budskap, uppenbart riktade att provocera. De har under sommaren rekryterat tusentals medlemmar.

USA har nu att välja rätt svar på dessa provokationer, och tiden går. Obama har hittills konsekvent motsatt sig marktrupper och tvekar in i det längsta att gå in i Syrien. Hundra-tals amerikanska, icke-stridande militärer befinner sig dock redan i Irak, dels för att skydda ambassaden i Bagdad, dels för att samla in underrättelseinformation.

Till skillnad från traditionella national-stater är IS en motståndare utan geografiska gränser och tydlig politisk motpart. Ibland talas om ett paradigmskifte, karakteriserat av den här typen av svårhanterliga fiender. I ett tidigare skede var även attackerna i Ukraina ett sådant, då separatisterna saknade flagg och Ryssland förnekade sin signatur.

Oron för hur långt IS kan nå, både i geografisk framryckning och i brutalitet, och hur dess nästa steg ser ut är nu mycket stor också inne i USA – även om många bedömare påpekar att inget direkt hot mot amerikansk mark föreligger. Under omedelbart hot om att få halsen avskuren står en brittisk gisslan. Obama inser att kampen mot IS innebär stora risker och insisterar på att en insats måste ske i koalition framför allt med den irakiska regeringen, men utvecklingen går mycket snabbt och frågan är hur länge USA anser sig kunna vänta.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se "

"**Fakta.**
USA har ökat sin närvaro i Irak
När Islamiska staten i juni intog staden Mosul i Irak ökade USA markant sin närvaro i landet, främst i form av underrättelsetjänst.

I augusti gjorde USA ihop med flera andra länder en humanitär hjälpinsats för att undsätta de minoriteter som befann sig på flykt i Sinjarbergen, undan ett hotande massmord av IS styrkor.

Samtidigt inledde USA riktade flyganfall mot IS över irakisk mark. Sedan den 8 augusti har runt 120 attacker genomförts. Ett utvidgat anfall mot även Syrien diskuteras.

I och med den senaste förstärkningen, som meddelades i tisdags, får USA 820 militärer i Irak, enbart med uppdrag att skydda amerikansk diplomatisk personal.

DN "

DN 4 sept 2014:

"Importstopp får berget av mat att växa"

"Vem ska betala för EU:s växande berg av äpplen och mjölkpulver? Det ryska importstoppet skapar motsättningar och i morgon har EU:s jordbruksministrar kallats till krismöte. "

"Med ett särskilt dekret i början av augusti stoppade president Putin importen av kött, korv, fågel, fisk, mjölk, ost, grönsaker, frukt och nötter. Det tog inte många dagar innan följderna började märkas i EU.

Länder som Litauen, Polen, Tyskland, Nederländerna, Danmark och Finland exporterar stora mängder livsmedel till Ryssland. Där har berg av osålda päron, äpplen och mejerivaror redan börjat växa sig ordentligt stora. Det ryska importstoppet riktas också mot USA, Kanada, Australien och Norge, men svider mest i EU.

Är det rimligt att enbart lantbrukarna får betala när Ryssland slår tillbaka mot EU:s sanktioner? Nej, EU-länderna är överens om att inte bara producenterna ska stå för följderna av EU:s gemensamma utrikespolitik och kommissionen har redan börjat dela ut en del bidrag.

Sedan i mitten av augusti ges prisstöd till ömtåliga persikor, nektariner och annan frukt och grönsaker. Mejerier som lagrar mjölkpulver kan också söka EU-bidrag – och i går beslutade kommissionen att främja kommersiella försök att hitta andra marknader.

Men för den enskilde producenten handlar det inte om särskilt mycket pengar. Ett kilo tomater ger till exempel ett prisstöd på motsvarande 25 öre.

Frågan är därför om det behövs mer hjälp och direkta EU-bidrag till enskilda lantbrukare – och om också medlemsländerna ska tillåtas ge statligt stöd. Flera länder anser att det krävs inkomststöd till drabbade lantbrukare och länder som till exempel Finland vill ge mejerier mer nationell hjälp än vad EU tillåter.

Det blir säkert livlig debatt om detta och annat när EU:s jordbruksministrar i morgon samlas för ett krismöte i Bryssel, och mötet kan bli särskilt besvärligt för jordbruksminister Eskil Erlandsson. Den svenska regeringen vill egentligen inte ha några nya direkta EU-bidrag till jordbruket, eftersom sådana kan påverka marknaden på längre sikt.

Men Sverige har hamnat i en mycket speciell position. Utrikesminister Carl Bildt och statsminister Fredrik Reinfeldt har drivit en ovanligt tuff linje i EU-kretsen och förespråkat bredare och mer kännbara sanktioner mot Ryssland.

Samtidigt har Sverige hittills inte betalat ett särskilt högt pris för den utrikespolitiskt höga svans- föringen. Den svenska exporten av livsmedel till Ryssland är relativt blygsam och på listan över EU- länder som exporterar mest hamnar Sverige först på nittonde plats.

Därför kommer Eskil Erlandsson sannolikt att ligga lågt under morgondagens diskussioner. Jordbruksministern sägs inte vilja provocera mer drabbade länder genom att säga öppet nej till nya EU-bidrag.

Oron för dumpade priser delar däremot Sverige med flera andra. Det förekommer redan rykten om att importstoppade varor märks om, skickas till annat land och säljs igen till lägre pris. Svenska mejerier fruktar också att finländska Valio ska dumpa priserna för mejerivaror i Sverige.
Annika Ström Melin annika.strom.melin@dn.se “

“**Fakta. Importstoppet**
Exporten av livsmedel från EU till Ryssland motsvarade ett värde på 11, 3 miljarder euro förra året.
De nu importstoppade varorna motsvarade 43 procent av exporten, alltså ungefär 5 miljarder euro.
Ungefär en tredjedel av EU:s samlade export av frukt, grönt och ost går till Ryssland. Importstoppet omfattar inte oliver och alkohol.

Frågor & svar. Sanktionerna
DN:s Dan Lucas svarar på frågor om sanktionskriget mellan Ryssland och EU.
Skadar sanktionerna svensk ekonomi?
Nej, inte direkt. Visserligen finns det enskilda företag som drabbas, men för ekonomin som helhet är kostnaden försumbar.
Finns det indirekta skador?
Ja, de indirekta skadorna är nog så allvarliga och de slår brett. Det handlar framför allt om en ökad osäkerhet som påverkar alltifrån börskurser till beställningar. Man kan säga att företag och investerare blir mer avvaktande. Det betyder färre affärer och färre investeringar. Den här processen har redan börjat. I Finland, som har en betydande handel med Ryssland, finns redan exempel på hur handelsutbytet minskar när osäkerheten sprids.
För svensk del betyder osäkerheten att exportindustrin, som redan innan sanktionskriget hade det svårt, får ytterligare sten på börda. Det går dock inte att säga hur stor den skadan är, bara att den finns.
EU planerar för en skärpning av sanktionerna. Vilken typ av sanktioner kan det bli tal om?
EU-kommissionen har inte berättat exakt vad de föreslagit, så det vet vi ännu inte. Men en åtgärd skulle kunna vara att skärpa sanktionerna mot det ryska banksystemet. Sedan i juli har de statliga bankerna i Ryssland stoppats från långfristig upplåning i EU. En skärpning av den här typen av sanktioner kan bli det hårdaste slaget hittills i sanktionskriget, men det är ett tveeggat svärd. Europeiska företag kan få mer problem än de redan har att få ut sina pengar från Ryssland. “

DN 4 sept 2014:

“Odlare rädd förlora Ryssland som kund”

“Det ryska importstoppet av livsmedel gör livet svårt för Tysklands äppelodlare.

– Priserna sjunker här hemma och det värsta är att Ryssland kan försvinna som kund för gott, säger äppelodlaren Thomas Beck.

Dohna är ett tyskt Kivik. Den lilla orten ligger i det vackra böljande landskapet mellan Dresden och den tjeckiska gränsen.

Äppelträden står i snörräta rader, hektar efter hektar. Här drevs odlingarna en gång kollektivt i det kommunistiska DDR, nu är bönderna förenade i ett kooperativ som säljer frukten på de olika marknaderna.

Snart börjar skördetiden på allvar och äppelodlaren Thomas Beck är bekymrad.

– Normalt sett ligger priset på 35 cent per kilo, i år räknar vi med 20 cent (1,90 kronor). Det låter som ett riktigt problem, eller hur, säger han.

Sedan den 7 augusti har Ryssland stängt gränserna för livsmedel från EU. Det drabbar inte direkt Tyskland så hårt. Ett normalår exporterar Tyskland runt 20 000 ton äpplen österut, det utgör bara några få procent av den totala skörden.

Problemet för tyskarna är grannlandet Polen som också drabbas av det ryska stoppet. Polen exporterar minst 400 000 ton äpplen årligen till Ryssland. De äpplena kommer nu att skölja över marknaderna västerut.

Det för med sig att priserna pressas nedåt i Tyskland.

Thomas Beck dröjer länge med svaret på vad han tycker om sanktionerna mot Ryssland som lett till importstoppet.

– Det är en svår fråga. Jag vet inte om sanktionerna hjälper. Och om de fortsätter tar Ryssland sina varor från Kina och då kan Ryssland vara borta som kund för gott, säger han.

Fruktodlarnas förbund sitter i Berlin och chefen Jörg Disselborg säger att situationen är minst sagt bekymmersam. Med regeringens hjälp försöker odlarna få till stånd en äppelexport till just Kina.

– Vår skördetid passar bra för Asien, säger Jörg Disselborg, och det kan bli så att nya handelsvägar öppnas. Vi exporterar till Kina som i sin tur exporterar till Ryssland.

Jan Lewenhagen jan.lewenhagen@dn.se “

DN 5 sept 2014:

“Vägen mot Nato en risk för Sverige”

“Efter 200 år av fred och neutralitet har krisen i Ukraina drivit på en helt ny linje i den svenska säkerhetspolitiken.

Nu fördjupas samarbetet med Nato, mer anslag föreslås till försvaret och incidentberedskapen höjs. Det kan sätta Sverige i en riskfylld position, enligt flera experter.

Bevis efter bevis pekar på att ryska reguljära trupper strider inne i Ukraina. Hittills har 2 600 männi-skor dödats i kriget och Europas ledare står nu inför en av de mest kritiska situationerna sedan andra världskriget. Det märks tydligt i svensk säkerhetspolitik – och bland allmänheten. I en ny Sifo-undersökning, gjord på uppdrag av SVT, svarade 61 procent att de vill förstärka det svenska försvaret. För ett halvår sedan svarade bara 41 procent ja på samma fråga.

Sverige, som tidigare haft relativt goda relationer till Ryssland, ligger geografiskt nära konfliktlinjen i ett potentiellt nytt kallt krig. Samtidigt har den svenska regeringen varit mycket tydlig i sin kritik av Rysslands agerande.

När försvarsminister Karin Enström tar emot på Försvarsdepartementet i Stockholm förklarar hon att Sverige inte längre kan vara neutralt – när det gäller att ta ställning mot våld och förtryck.

– Vi måste stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter och markera mot Ryssland. Just nu står vi mitt i ett mycket osäkert läge som ytterligare har intensifierats under den senaste veckan, säger hon.

Ryssland har stora ekonomiska intressen i Östersjön och ryska militära flyg och fartyg kommer nu oftare och närmare Sveriges gränser. De ryska flygen uppges också bete sig mer aggressivt, vilket tolkas som en markering mot att Nato har större närvaro i samma område.

– Den säkerhetspolitik vi haft tidigare har hela tiden utgått från att riskerna för krig i Europa var små. Men efter Rysslands agerande i Ukraina har sannolikheten för krig eller väpnad konflikt blivit större. Vi står mitt i ett paradigmskifte just nu, säger Fredrik Westerlund, säkerhetspolitisk analytiker på Totalförsvarets forskningsinstitut.

Han förklarar att Rysslands snabba agerande efter protesterna på Självständighetstorget i Kiev visar att landet kan agera snabbt och kraftfullt – på kort tid.

– Det är svårt att hinna med att agera och reagera i samma takt. Även om Ukraina inte ligger direkt i vårt närområde kan en liknande situation uppstå närmare oss. Det måste man ha i beräkningen, säger Westerlund.

Den säkerhetspolitiska retoriken har svängt 180 grader. I veckan lanserade alliansen höjda anslag till försvaret på 1,3 miljarder kronor. Regeringen ska även gå vidare med utvecklingen av ”Super-Jas” på egen hand sedan Schweiz drog sig ur affären. Försvaret höjer också stabs- och underättelseberedskapen och flyttar två Jas Gripen till Gotland.

Men många bedömare anser att åtgärderna inte är i närheten av tillräckliga.

– Det är bara retorik. Ubåtar och nya Jasplan ligger långt fram i tiden. Att Sverige nu har två plan på Gotland är inget nytt och det nya förslaget om ökade anslag handlar om sju promille av den totala försvarsbudgeten över fyra års tid, säger Carl Bergqvist, major och skribenten bakom försvarsbloggen ”Wisemans wisdoms”.

Som ett svar på den ökande oron i Europa har Sverige fördjupat sina samarbeten med Nato. Just nu deltar Sverige i en stor internationell marinövning på Östersjön och vid toppmötet i Wales kommer Sverige att delta i ett speciellt möte för att skräddarsy ett djupare partnerskap. Ett annat avtal, som nu väntar på godkännande av riks-dagen, innebär att Nato kan öva och befinna sig på svenskt territorium i en krigssituation om de får en inbjudan av Sverige.

En utveckling som skulle kunna innebära risker även för Sverige om Ryssland skulle rikta fokus mot exempelvis Estland och Lettland, enligt flera bedömare.

”På sikt är det alldeles självklart att ett revisionistiskt Ryssland som utmanar fredsordningen i Europa påverkar också säkerheten i Nordeuropa. Det var inte bara turistisk nyfikenhet som gjorde att president Obama åkte till Tallinn innan han åkte på Natotoppmötet”, skriver utrikesminister Carl Bildt i ett mejl till DN.

Andra menar att det fördjupade Natosamarbetet kan få förödande konsekvenser för den svenska neutraliteten.

– Baltstaterna är ju medlemmar i Nato och om de behöver hjälp av försvarsalliansen måste Nato ha tillträde till svenskt territorium. På det sättet blir Sverige indraget vare sig vi vill eller inte. Detta kan även ske om Ryssland skruvar upp ton-läget mot Baltikum och Natostyrkor tydligt vill demonstrera sin närvaro i förebyggande syfte, säger Karlis Neretnieks, generalmajor och före detta rektor på Försvarshögskolan.

Sven Hirdman, som tidigare var Sveriges ambassadör i Ryssland, och Hans Blix, före detta utrikes-minister och chef för FN:s inspektörer i Irak, kallar det fördjupade samarbetsavtalet med Nato för direkt olämpligt.

– Ber Nato om att få komma och vara här i en krissituation så har jag mycket svårt att se att Sverige skulle säga nej. Har man sagt a har man sagt b, och då är vi potentiellt krigförande, säger Hirdman.

De är överens om att spänningarna över Östersjön kommer att fortsätta öka och att vi kommer att se fler kränkningar av svenskt territorium. Men försvarsminister Karin Enström avfärdar riskerna med att fördjupa samarbetet med Nato.

– Att bli undfallen är en mycket större risk, säger hon.

Förutom Baltländerna nämner Carl Bildt och Fredrik Westerlund på FOI också att även Vitryssland och Kazakstan upplever hot från Ryssland.

– Det Putin till synes vill åstadkomma är långvarigt inflytande över Ukraina, som en buffertstat mellan Ryssland och Nato rent militärt och mellan Ryssland och EU på ett politiskt plan. Man vill hålla EU och Nato borta från landet, säger Westerlund.

Josefin Sköld josefin.skold@dn.se “

DN 5 sept 2014:

“Strider överskuggar hägrande vapenvila”

“Den ukrainske presidenten Petro Porosjenko, som var ett slags hedersgäst på Natos toppmöte i Wales, meddelade att han i dag, fredag, kommer att beordra sin militär att inleda en vapenvila i striderna mot de proryska rebellstyrkorna i östra Ukraina. Samtidigt rasade hårda strider i den strategiskt viktiga staden Mariupol. “

“Newport. Porosjenkos besked kom efter två dygn av delvis motstridiga signaler från Moskva och Kiev. Först hade Porosjenko efter ett telefonsamtal med den ryske presidenten Vladimir Putin sagt att de var överens om en ”permanent vapenvila”, något som senare togs tillbaka och ändrades till att handla om ett mer tillfälligt eldupphör.

Putin kylde också snabbt ner förväntningarna när han för sin del förklarade att Ryssland inte är en part i konflikten och därför inte kan sluta några fredsavtal. Han ställde samtidigt en rad villkor för fred, som i sin förlängning kan ses som att Ukraina i praktiken splittras. Nyckelpunkten i Putins plan är att de ukrainska trupperna dras tillbaka från större tätorter, det vill säga att storstäderna Donetsk och Luhansk lämnas till de proryska rebellernas självutnämnda ”folk-republiker”.

På torsdagen återkom dock båda parter till den hägrande vapenvilan: hoppet står nu till ett möte i den vitryska huvudstaden Minsk, där företrädare för Ukraina och Ryssland ska träffas, och enligt planerna skriva på ett avtal. Även några av separatisternas företrädare har sagt sig acceptera en vapenvila.

– Jag är försiktigt optimistisk, men vi står inför stora utmaningar, sade Porosjenko vid en presskonferens efter Natomötets första dag.

Bland de villkor för vapenvila som den ukrainske presidenten nämnde finns tillbakadragande av de ryska styrkorna från ukrainskt territorium. Det är svårt att se hur det skulle kunna förverkligas, eftersom Ryssland förnekar att man ens har trupper i Ukraina.

Det hela är något av en kapplöpning med tiden, där Ryssland kan vara ute efter att frysa konflikten i ett läge där man kontrollerar mesta möjliga territorium.

På torsdagen inleddes slaget om hamn-staden Mariupol vid Azovska sjön, med ryska stridsvagnar och fallskärmsjägare under framryckning vid stadens östra utkanter. Rebellerna och deras ryska stödtrupper har bråttom att erövra den viktiga halvmiljonstaden före morgon-dagens möte i Minsk.

Att Porosjenko nu går med på en vapenvila kan förklaras av att de ukrainska styrkorna den senaste veckan, sedan tunga ryska förband gått in i Ukraina, har hamnat i ett kraftigt militärt underläge. Hans val står nu mellan att stoppa där man är och att de ryska styrkorna rullar upp hela det ukrainska försvaret och vinner ännu mer mark. Om den pågående utvecklingen fortsätter skulle det finnas överhängande risk för att rebellerna inte bara erövrar Mariupol, utan också tar sig ända till det annekterade Krim, och därmed skapar en landförbindelse mellan Ryssland och den i dag isolerade halvön. I så fall skulle Ukraina berövas hela sin kustlinje mot Azovska sjön.

Ett annat skäl till Porosjenkos underläge är att Natos ledare än en gång har klargjort att någon militärhjälp till Ukraina från den västliga försvarsalliansen inte är att räkna med. Nato uttalade dock att det är fritt

fram för enskilda länder att ge direkt militär hjälp till Ukraina. Om någon sådan hjälp är på väg är oklart.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

“**Fakta. Sverige och Nato**

Sverige har sedan 1994 samarbetat med Nato inom ramen för Partnerskap för fred, PFF, och har deltagit i flera Natoledda insatser. Bland annat på Balkan och i Afghanistan. Förra veckan undertecknade regeringen ett så kallat värdlandsavtal som nu ska godkännas av riksdagen. Det innebär att Nato och Sverige organiserar sitt övningssamarbete så att nya avtal inte måste skrivas varje gång.

Nato kan även använda svenskt -territorium i en krigssituation, om de får en inbjudan av Sverige. Under toppmötet i Schweiz är Sverige inbjudet att tillsammans med bland annat Australien diskutera ett skräddarsytt upplägg där Sverige fördjupar sitt partnerskap ytterligare.

Det svenska -försvaret deltar regelbundet i stora Nato-ledda övningar, bland annat på Östersjön.

En ny undersökning från Sifo, beställd av SVT, visar att en tr

DN 5 sept 2014:

“Svårare att ljuga för sitt eget folk än för resten av världen”

“Inför hela världen förnekar Vladimir Putin att hans ryska soldater strider i Ukraina. Men att föra väst bakom ljuset är en sak – att ljuga för sitt eget folk är något helt annat.”

“Analys. Just när segern var i sikte vreds den ur Kievs händer. I mitten av augusti började de ukrainska regeringstrupperna, som sedan i juli återtagit stora områden från de proryska rebellerna, rapportera stora förluster. Förband som närmat sig den ockuperade regionhuvudstaden Donetsk fann sig i stället omringade av fienden, och en ny front öppnades i söder längs Azovska sjöns kust.

Varför tog kriget denna plötsliga vändning? Allt mer tyder på att Moskva såg att rebellerna inte klarade att vinna kriget på egen hand och beslöt sig för att sända in militär hjälp i stor skala, lagom mycket för att förhindra en seger för Kiev.

I stället för hoprafsade skaror av frivilliga kom hela reguljära förband. I stället för enstaka fordon hela kolonner av stridsvagnar. Alltså insatser som kräver klartecken från högsta ort.

Indicier och bevis för att det var detta som skedde dyker upp nästan dagligen från olika källor och av olika typ. Ändå fortsätter ledningen i Kreml att ignorera eller vifta bort bevisen, talar om tv-spel, om foton som kan vara tagna i Vietnam och om ukrainsk propaganda.

Det kan gå hem i en tidsålder då fejkade bilder och falsk information ständigt sköljer över oss via internet. Både Kiev och Moskva är medskyldiga till att många ryssar och ukrainare avfärdar alla budskap som inte passar deras förutbestämda världsbild.

Svårare att bemöta i längden blir ändå de vittnesmål som nu samlas inifrån Ryssland, från anhöriga till soldater som sänts ut i kriget – låt vara att de hittills bara publicerats i oberoende medier som följs av en välutbildad minoritet i storstäderna.

Här handlar det inte om några illasinnade USA-agenter, utan om vanliga ryssar av kött och blod som kräver svar från sina ledare: hur kan våra söner såras och dö i ett krig ni säger att vi inte deltar i?

Att slingra sig undan den frågan kan visa sig bli en större utmaning för Putin än västvärldens alla sanktioner.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“Fem bevis mot Putin

SATELLITBILDER

Den 28 augusti publicerade Nato satellitbilder som västalliansen hävdar visar ryskt mobilt artilleri i närheten av Krasnodon, en stad öster om Luhansk. Det handlar om en plats långt inne på rebellkontrollerat område dit ukrainska styrkor inte tagit sig sedan konflikten började.

I en videosekvens tagen i Sverdlovsk, också nära Luhansk, syns en konvoj med stridsvagnar märkta med separatisternas flaggor. Minst en av dem, enligt en expert som BBC anlitat, är av typen T-72BM, en stridsvagn som aldrig har exporterats och som bara Rysslands armé har tillgång till.

Natobilderna avfärdas av Rysslands försvarsminister Sergej Lavrov som ”hämtade från tv-spel”.

Stridsvagnsbilderna från Sverdlovsk har Moskva inte kommenterat, men man brukar rutinmässigt hävda att all krigsmateriel separatisterna förfogar över är sådant de stulit från Ukrainas armé.

VITTNESMÅL

I tisdags publicerade Novaja Gazeta det senaste i en rad av reportage i oberoende medier där anhöriga till soldater som stupat i Ukraina träder fram. I det här fallet är det städerskan Jelena Tumanova som berättar om sin 20-årige son Anton som tog värvning för att slippa arbetslöshet i den avlägsna by i Volgaområdet där familjen bor.

”Den 10 augusti ringde han och sa: ’Mamma, de skickar oss till Donetsk’”, berättar Jelena. Dagen efter fick han två handgranater och 150 patroner till sin kalasjnikov, samtidigt som hans mobiltelefon beslagtogs.

Enligt vad kamrater har berättat marscherade Anton Tumanov in i Ukraina tillsammans med 1 200 andra ryska soldater. Redan första dagen hamnade de under ukrainsk artillerield och 120 stupade. I Antons döds- attest står det att han dog av ”multipla splitterskador och

blodförlust under utförande av militära plikter”. Dödsplatsen anges som ”en temporär utplaceringspunkt för förbandet”.

VIDEO PÅ RYSK KOLONN

I onsdags spreds ett av de tydligaste bildbevisen hittills på den ryska närvaron i kriget på internet: en lång videosekvens tagen av en passagerare på trådbuss nummer 1 nära byn Suchodolsk utanför Luhansk. Filmen visar en kolonn av minst 13 ryska stridvagnar, 48 pansarskyttefordon, 31 trupptransportfordon, bepansrade ambulanser, stabsfordon och 15 militära tankbilar. Till synes rör det sig om ett komplett ryskt mekaniserat förband.

Alla beteckningar på fordonen är på ryska – inte ukrainska – och personalen bär ryska kamouflageuniformer av senaste modell. Stridsvagnarna, åtminstone flera av dem, är av typ T-72BM, den modell som bara Ryssland förfogar över. Platsen bekräftas av vägskyltar som syns i bild.

FÄNGSLADE SOLDATER

Den 25 augusti publicerade regeringen i Kiev bilder och namn på tio ryska soldater från ett förband inom Rysslands 98:e luftanfallsdivision, som två dagar tidigare hade tillfångatagits 20 kilometer in på ukrainskt territorium.

– Sluta skicka hit oss, det är inte vårt krig... Om vi inte var här skulle de lösa problemen själva i sitt eget land, säger en av dem, sergeant Alexej Generalov, under ett videoinspelat förhör.

Ingen hävdar att dessa krigsfångar är en bluff från Ukrainas sida. Moskva säger dock att soldaterna hade förirrat sig över gränsen ”av misstag”. Reportrar har talat med deras anhöriga i Kostroma norr om Moskva, som är förtvivlade över att deras söner sänts till ett krig som landets ledning ljuger om.

SOLDATER I HEMLIGA GRAVAR

Den 21 augusti visade ukrainska armén två ryska pansarfordon som beslagtagits nära Luhansk.

I fordonen fanns identitetsbrickor från soldater ur luftanfallsdivisionen i Pskov i västra Ryssland.

Reportrar från ryska oberoende medier har besökt Pskov och funnit färska gravar med namn på unga fallskärmssoldater och dödsdatumen 19 och 20 augusti. Männens konton på sociala nätverk hade raderats, och reportrarna hotades av okända män som dök upp på kyrkogården.

Den 18 augusti skrev Putin under en order att tilldela en fin medalj till just detta fallskärmsförband i Pskov med följande motivering: ”för framgångsrikt utförande av stridsuppdrag”. ”

DN 5 sept 2014:

“Putins dröm: Ett Ryssland som liknar Sovjet”

“Vare sig det var hans plan från början eller inte håller Vladimir Putin på att skapa ett Ryssland som på många punkter liknar Sovjetunionen – med makten koncentrerad hos en person, med en egen ideologi och isolerat från omvärlden.

En nu nästan bortglömd milstolpe i Rysslands moderna historia är ”Kursk”katastrofen sommaren 2000, när en atomubåt gick under i Barents hav och alla 118 ombord långsamt kvävdes till döds.

När ”Kursk” sjönk hade Vladimir Putin varit Rysslands president i fyra månader. Han gjorde alla fel man kan tänka sig: stannade först på solsemester i stället för att resa till Murmansk, skällde sedan ut anhöriga till offren och skyllde till sist allt på medierna.

Fram till dess hade Putin ridit på en våg av popularitet, främst tack vare sin kompromisslösa attityd mot separatisterna i Tjetjenien.

Även i väst hälsades han med försiktig optimism och många såg i den förre KGB-mannen en pragmatisk, marknadsinriktad reformator.

Men sommaren 2000 sjönk Putins opinionssiffror. Vissa förutspådde att han inte skulle bli långvarig på sin post.

14 år senare har Putin blivit världens mest avskydde person utanför sitt hemland. I Kiev säljs dörrmattor med hans porträtt – inklusive Hitlermustasch – som smör i solsken. I Washington och Bryssel spekulerar tankesmedjor om huruvida han kommer att nöja sig med att erövra Ukraina eller om Baltikum och Polen står näst i tur.

Samtidigt har hans popularitet i Ryssland nått rekordnivåer efter annekteringen av Krim och hanteringen av Ukrainakrisen. Över 80 procent av ryssarna ger honom godkänt i dag – en nivå som inga ledare i väst kan drömma om.

Samma agerande som ger resten av världen skrämselhicka är just det ryssarna applåderar hos sin ledare. Hur kunde det bli så?

Putin lärde sig sin läxa efter ”Kursk”. I stället för att utsättas för mediernas kritik tog han kontrollen över dem. I dag är ett modernt och väloljat propagandamaskineri ett av Kremls främsta maktmedel.

Författaren Peter Pomerantsev går så långt att han menar att Putin har skapat ”en alternativ verklighet”:

”Du tittar inte på tv för att få veta sanningen, utan för att få veta vad de som har makten kräver att du upprepar som en sanning. Det är ett arv från Sovjeteran då staten meddelade sin version av vad som hände via Pravda.”

Sovjetunionen hade – åtminstone på ytan – sin kommunistiska ideologi som användes för att mobilisera befolkningen och motivera allt från anfallskrig till matransonering.

I det nya Ryssland fanns under början av 2000-talet ingen statsbärande idé. Och som nybliven president ägnade sig nog Putin inte åt några djupare idépolitiska funderingar – beskrivningen av honom som pragmatiker var i allt väsentligt korrekt.

Tecknen fanns dock tidigt på vartåt det barkade, som när Putin i ett tal 2005 kallade Sovjetunionens sammanbrott för ”1900-talets största geopolitiska katastrof”. Sedan dess har det ideologiska vakuum som uppstod 1991 fyllts med ett innehåll som är ett hopkok av element från tsartiden och Sovjeteran.

Grunden för Putinerans ”ryska idé” är att även det kapitalistiska Ryssland är något fundamentalt annat än väst, och av det följer att västvärlden är dess motståndare.

Onda saker är i detta perspektiv liberal demokrati, full yttrandefrihet och sexuell dekadens. Goda ting är ett auktoritärt styrelseskick, den ortodoxa religionen, traditionella familjevärderingar och rysk militär styrka.

Propagandan och den storryska ideologin är grundbultarna i Putins maktutövning och samtidigt förutsättningar för hans popularitet.

Och deras logiska följd är kriget i Ukraina, konfrontationen med väst och Rysslands isolering.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN 5 sept 2014:

“Världsledarnas maktspel gynnar Putins ambitioner”

“Kommer omvärldens sanktioner och vapenskramlet från Nato att kunna förändra Vladimir Putins beteende och stoppa Rysslands militära intervention i Ukraina? Det finns ännu inget som tyder på det. “

“Analys. Men frågan har inget enkelt svar. Någon ”omvärld”, i betydelsen ett enat världssamfund under USA:s, EU:s och de övriga rika västländernas kontroll, existerar inte längre. I dag är världen mer splittrad, eller ”mång-polig”, än på länge. Det avspeglas i hur avvaktande reaktionerna har varit från framväxande stormakter som Kina, Indien och Brasilien på Rysslands militära intrång i Ukraina. Detta trots att ett land som Kina annars har en strikt syn på territoriell integritet, inte minst beroende på Tibetfrågan. Kina motsätter sig sanktioner mot Ryssland, vilka man anser ”komplicerar” den pågående krisen.
Denna försiktighet beror inte på varma känslor för Putin. Skälet är att de här staterna anser sig dela Rysslands intresse av att försvaga USA:s politiska, militära och ekonomiska dominans.

Det är ett skäl till att sanktionerna inte har varit särskilt effektiva. Putin har också demonstrerat att de modesta uppoffringar som det ryska folket, och delar av hans elit, hittills har fått utstå är ett pris som han anser är värt att betala – för att säkra ett framtida inflytande över Ukraina och förhindra att landet går med i Nato. Ställd inför sanktionerna har Putin inte backat, utan tvärtom svarat med att eskalera den ryska militära närvaron i östra Ukraina.

Upptrappningen beordrades i ett läge då de proryska rebellerna var på väg att besegras i sin enklav i Donetsk och Luhansk. För de flesta bedömare stod det klart att det var från Ryssland som kolonnerna med ryska stridsvagnar, pansarfordon, kanoner och luftvärnsraketer rullade in över den obevakade gränsen.

Putin ansåg att risken var värd att ta trots den känsliga tidpunkten just inför Natos viktiga toppmöte i Wales.

Militärt var operationen en framgång; de ukrainska regeringsstyrkorna slogs tillbaka och krigslyckan vände.

Putin har flera skäl till att spela högt, och det främsta är att han vill återupprätta Rysslands stormaktsstatus. Det målet går inte att uppnå utan att Ukraina stannar inom den ryska intressesfären. Alternativet är att Ukraina definitivt integreras i västliga strukturer som EU och Nato. Det skulle i Moskva betraktas som ett dråpslag, minst lika förödande som Sovjetunionens kollaps, som enligt Putin var det förra århundradets ”största geopolitiska katastrof”.

Politiskt är det dock mer osäkert om den militära interventionen var lyckad.

Flera internationella aktörer har börjat distansera sig från Rysslands agerande. Det gäller i första hand EU och Nato, som under krisens inledning agerade handfallet på grund av djup inbördes oenighet.

Efter nedskjutningen av det malaysiska passagerarplanet över rebellkontrollerat område i juli och den senaste veckans upptrappning av striderna har flera EU-ledare skärpt kritiken mot Putin och diskuterar nu utvidgade straff-åtgärder mot Ryssland.

Frankrike har till slut stoppat leveransen av det första av två helikopter-bärande hangarfartyg av typ Mistral till den ryska marinen. EU-företrädare diskuterar på allvar att bojkotta 2018 års fotbolls-VM i Ryssland. Mer är att vänta.

Moskva får i dag helhjärtat stöd från proryska auktoritära regimer som de i Kuba och Venezuela. Däremot har några av de traditionella bundsförvanterna börjat dra öronen åt sig.

Kazakstan och Vitryssland, tillsammans med Ryssland medlemmar i den Euroasiatiska ekonomiska unionen, fruktar för vad Moskva har för avsikt med deras länder.

Den kazakiske presidenten Nursultan Nazarbajev varnade tidigare i veckan för att hans land kan hoppa av från unionen om medlemskapet hotar självständigheten.

Hans uttalande var en direkt reaktion på Putins uttalande förra helgen om att Kazakstan aldrig tidigare existerat som stat.

Det var illavarslande ord, som påminde om vad den ryske ledaren tidigare uttryckt om Ukrainas berättigande som självständig stat:

”Du måste förstå, George, att Ukraina inte ens är ett land”, sade Putin till dåvarande USA-presidenten George W Bush.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

“ **Fakta. Internationella nyckelaktörer i Ukrainakrisen**

Kina

En diktatur som står Ryssland allt närmare. Problemet är att Kina har egna ”separatister” i Tibet och bland uigurer i västra Kina, vilket gör frågan om den ryska interventionen i Ukraina och annekteringen av Krim känslig. Därför är stödet till Ryssland i denna fråga inte entydigt.

USA

Vita huset anklagade Ryssland redan den 28 februari, då invasionen av Krim pågick, för att bryta mot Ukrainas suveränitet och internationell rätt. Därefter har Washington varnat Moskva för ”kostnader” om inte den ryska interventionen upphör.

Indien

I samband med den ryska invasionen i Krim i början av mars sade den indiska regeringen att Ryssland har ”legitima intressen” att försvara i Ukraina, och gav därmed grönt ljus för annekteringen. Motsätter sig sanktioner.

EU

Kallade den ryska militära interventionen i Ukraina för ”oacceptabel” och manade till respekt för Ukrainas territoriella integritet. Stegvis har EU infört allt skarpare sanktioner mot Ryssland. Några EU-medlemmar (Slovakien, Tjeckien, Ungern och Italien) står för en mjukare linje. “

DN 5 sept 2014:

“Oklart vilka kunder FOI har utomlands”

“De senaste fem åren har FOI gjort uppdrag för utländska myndigheter och företag för cirka en kvarts miljard kronor. Nu ökar trycket på försvarsmyndigheten att öppet redovisa vilka kunder den har.

Minskade offentliga anslag gör att FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut, i dag måste finansiera drygt 80 procent av sin verksamhet med uppdrag. Större delen av intäkterna kommer från svenska försvarsmyndigheter, men varje år säljer FOI tjänster till utländska myndigheter och företag för cirka 50 miljoner kronor.

SVT-programmet ”Uppdrag granskning” avslöjade på onsdagen att FOI använt Kungliga Tekniska högskolan som mellanhand för att kringgå den svenska linjen att inte samarbeta i försvarsfrågor med Kina. FOI har gett KTH rätt att vidare-licensiera programvaran Edge, som används för att beräkna luftströmmar i utvecklingen av stridsflygplan och missiler.

I svallvågorna av avslöjandet har FOI:s generaldirektör Jan-Olof Lind fått hård kritik. Politiker från båda sidan blockgränsen kräver att kontrollen över FOI skärps.

– Om tjänsteexporten påverkar Sverige i förhållande till annan nation måste man ta upp den frågan med utrikesdepartementet. Det är klargjort i regeringsformen, säger försvarsutskottets ordförande Peter Hultqvist (S).

Anslagen till FOI har de senaste åren legat på 15–20 procent av de totala intäkterna på cirka 1,1 miljard.

– Regeringen har med minskade anslag satt en press på FOI och på grund av den pressen söker FOI affärsmöjligheter. Men det är inte samma sak som att det är okej att försöka hitta olika typer av upplägg med Kina, säger Peter Hultqvist.

DN begärde på torsdagen uppgifter av FOI över vilka svenska företag samt utländska myndigheter och företag FOI har uppdrag ifrån. Den information försvarsmyndigheten lämnade ut var att bland de utländska statliga organisationerna är det huvudsakligen uppdragsgivare i Singapore och Sydkorea. I Singapore har det de senaste åren rört sig om DSTA (Defence Science and Technology Agency) och DSO National Laboratories. Vilka svenska och utländska företag det handlar om kunde FOI inte få fram under dagen.

Saab kritiserar Jan-Olof Lind för att inte stå för sina misstag, sedan FOI i en bilaga till ett pressmeddelande hävdat att Saab varit inblandat genom ett samråd.

I stället för att blanda in andra aktörer borde FOI ta fullt ansvar, konstaterar Saabs presschef Sebastian Carlsson.

– Vi har noterat vad Saab sagt och tagit kontakt med dem. Vi har en bra dialog, säger Jan-Olof Lind.

Torbjörn Tenfält torbjorn.tenfalt@dn.se “

DN 6 sept 2014:

“Europa får inte backa”

“Erfarenheten säger att vapenvilor i östra Ukraina är sköra, men regeringen i Kiev och de proryska separatisterna skrev i alla fall under ett avtal på fredagen. Huvudaktören vid förhandlingsbordet i vitryska Minsk var dock självfallet Ryssland, trots att president Vladimir Putin vägrar erkänna sin roll i konflikten.

Ryska vapen och instruktioner skapade upproret, och när den ukrainska armén fick övertaget skickade Putin in professionella och välutrustade trupper för att vända kampen. Efter en rad nederlag tvingas kanske Ukrainas president Petro Porosjenko böja sig för den nakna vapenmakten.

Kontentan av Putins krav är att Ukraina ger upp regionerna Donetsk och Luhansk, med kanske 10 procent av landets befolkning. Formellt kunde resultatet kallas en federation, men ”självstyret” i öster skulle tillhöra Moskva. Putins hejdukar torde inte låta sig röstas bort, och Ukraina skulle få leva med ett blödande sår. Ingen fredsplan dikterad från Kreml har det ukrainska folkets bästa som bärande tanke.

Under tiden diskuterade EU upptrappade ekonomiska sanktioner. De offentliggjordes i princip i går kväll, men kan ställas in om vapenvilan i Ukraina håller. I Wales fortsatte Natos toppmöte, med hotet från Ryssland som huvudpunkt på dagordningen. En ny snabbinsatsstyrka ska inrättas, och försvaret av de östliga frontstaterna stagas upp.

Efter Rysslands annektering av Krim i mars utlöste EU och USA ett första batteri av straffåtgärder. De var ytterst timida med tanke på det brutala övergrepp som begåtts. Separatisternas nedskjutning av ett

malaysiskt passagerarplan i juli tvingade duvorna att tänka om; sanktionerna skärptes rejält.

Men Rysslands direkta inmarsch i östra Ukraina är ett än värre brott, hur många gånger Putin än blånekar. En vapen-vila är ett framsteg i den meningen att människor inte längre dör i kriget. Om den i praktiken stadfäster en ändring av nationsgränser med våld är den däremot en skam, en belöning av ett övergrepp som har skördat ett par tusen ukrainares liv.

EU och USA måste därför utöka sanktionerna. Det finns inget skäl att släppa kravet att Ryssland drar tillbaka både sina soldater och sitt militära stöd till separatisterna.

Vad som har diskuterats är att begränsa inte bara ryska bankers utan även statliga storföretags möjligheter att låna på den europeiska marknaden. Framför allt handlar det om oljebolag och vapenindustri. Teknologiexport av olika slag kan också strypas. Detta är högst rimliga åtgärder, som fortfarande lämnar utrymme för betydligt mer.

Hjälper det? Det är förvisso inte troligt att Putin ångrar sig, retirerar och ställer allt till rätta. Han befinner sig i en föråldrad stormaktsdröm där det inte spelar någon roll att ryskt kapital flyr utomlands och utländska investeringar uteblir. Sanktionerna må vara besvärliga för en sårbar ekonomi på nedgång, men det har hittills inte bekommit honom.

Utan tvekan är sanktionsvapnet trubbigt. Nordkorea har fortsatt bygga kärnvapen. Iran har tvingats till förhandlingar, medan eftergifterna dröjer. Men i fallet Ryssland, vad vore alternativet? Glömma vad som hänt Ukraina och gå vidare?

Naturligtvis inte. Hur EU och USA hanterar Rysslands aggression har betydelse långt utöver den aktuella ukrainska krisen. Det är möjligt att Donetsk och Luhansk är förlorade, men priset måste vara så högt att det avhåller Putin från liknande äventyr. Annars kan ryska trupper snart behöva en landväg till Krim, eller varför inte ända till Transnistrien? Nästa – Kazakstan, eller Vitryssland?

Dessutom ska Nato stå orubbligt fast vid alla medlemmars ömsesidiga försvarsgarantier. Ett överfall på Baltikum, eller ett så kallat separatistuppror bland dess ryskspråkiga minoriteter, kommer aldrig att accepteras. Att Ukraina släpps in i försvarsalliansen har inte varit aktuellt. Men Kreml har inget veto mot Natobeslut.

Putin har visat att han avskyr mänskliga rättigheter och demokratiska principer i Ryssland likaväl som i Ukraina. Han är dessutom inte längre intresserad av normala relationer med Europa, och får behandlas därefter.

Vilka omedelbara effekter sanktionspolitiken kan ha är osäkert, men den är en långsiktig investering. Hellre sätta gränser för putinismen nu än senare.

DN 6/9 2014 “

DN 6 sept 2014:

“Mångfalden har alltid funnits”

“När vi talar om mångfald låter det ofta som att den är något vi väljer – eller väljer bort. Men mångfalden ligger i tillvarons natur. Det vi väljer är bara hur vi ska förhålla oss till andra människor.

I min väns trädgård finns det en tall och en ek som vuxit ihop. Hopslingrat sträcker de sig mot himlen. De lever av samma vatten, närs av samma sol. Att de är två olika trädslag ser man ur vissa vinklar. Ur andra är det både osynligt och ointressant.

För ett par veckor sedan vigdes jag och min man framför trädparet. Hopslingrat ska vi röra oss genom livet. Ur vissa vinklar är det alldeles uppenbart att vi är olika. Ur andra är det både osynligt och ointressant.

Jag har ofta talat om mångfald. Under min tid som kårordförande vid Handelshögskolan var mångfalden vad jag och många med mig engagerade oss i. Då handlade det om att locka studenter med olika bakgrund. Vi befann oss i en avgränsad miljö där det fanns få studenter med annan etnisk bakgrund än svensk, eller med föräldrar som saknade akademisk utbildning. Det ville vi ändra på.

Det var inte en rättvisefråga, det var inte för att vi ville vara snälla mot någon. Det var för att vi trodde att det var bäst så, för Handelshögskolan och för studenterna. Vi trodde på att olikheter gynnar och stärker.

Efter Handelstiden har jag i olika sammanhang lyfts fram när det talas om mångfald. Som kvinna med invandrarbakgrund har jag på något sätt förkroppsligat mångfaldsbegreppet. Och det har varit okej för mig. Nej, jag har känt att det är min plikt att ställa upp på det. Min plikt gentemot alla barn och unga som växte upp utan förebilder som såg ut som dem eller delade deras bakgrund. Min plikt gentemot dem som aldrig riktigt mött en invandrarkvinna, mot dem vars fördomar inte utmanats.

Det har varit viktigt att synas och höras i sammanhang där invandrare, eller kvinnor för den delen, sällan syns. Det har varit viktigt att berätta, om såväl min svenskhet som det utanförskap jag upplevde i min barndom. För jag har känt ett ansvar för att visa, eller bevisa, att invandrare inte alls bara är en belastning. Att invandrare är bra för Sverige. Att mångfald är bra.

Men när jag nu inför valet den 14 september ombeds tala om mångfald, så bär det mig emot. Inte för att jag på något sätt vill sluta sträva efter ett mer tolerant samhälle, utan för att ordet mångfald börjar klinga meningslöst. Tio år har gått sedan min tid som kårordförande på Handels, i tio år har jag lett brett på tidningsbilder och tänkt att jag bidrar till att ändra normer. Tio år av att på olika sätt vrida och vända och propagera för mångfalden. Och en alldeles färsk känsla av att det faktiskt inte ska behövas.

När vi talar om mångfalden låter det ofta som att den är valfri. Som att mångfald är något att argumentera för. Som att mångfalden är något att slopa, om den inte faller en i smaken. Som att mångfalden är en rörlig variabel. Ju mer jag talat om mångfald, ju mer jag lyssnat på snacket om att gilla olika, desto mer känner jag mig som pojken i sagan ”Kejsarens nya kläder”. Som vill påpeka det uppenbara: Vi är ju alla olika. Liksom tallen och eken är olika.

Mångfalden finns. Bland oss, Sveriges invånare, liksom bland blommorna på ängen. Det är den ordning biologin har fastställt. Vilka tror vi att vi är, som ska välja om vi vill uppmuntra den eller ej. Mångfalden är inte något vi kan värja oss mot, eller anse oss vara förespråkare av. Den bara är. I Sverige 2014 manifesteras den genom att det bor människor i vårt land med olika hud- och hårfärg, religion och etnisk bakgrund. Men mångfalden tar sig också uttryck i politisk

åskådning, klasstillhörighet, kön, sexuell läggning eller bara i att vi hejar på olika fotbollslag.

Mångfalden är inte något som kommer utifrån. Mångfalden är lika svensk som blåsippan i backen. Mångfalden är vad som händer när fler människor än en vistas på samma yta.

Under mina föreläsningar runtom i landet talar jag om rädslan för det annorlunda och utmaningen att bli accepterad som svensk. Jag möter ofta reaktionen ”Det där känner vi igen”. Men av dem som känner igen skildringen mest finns många på orter där det bor minst invandrare. Det är avskilda orter med stark stolthet och identitet, vars invånare vittnar om hur svårt det är för någon som inte är född på låt oss säga Gotland att bli accepterad som gotlänning. Som vittnar om hur svårt det är att släppa in någon från fastlandet i gemenskapen.

För dem är inte min berättelse en berättelse om invandring och svenskhet, utan en berättelse om att vara vaksam mot personer med annan bakgrund. Om att det är svårt att släppa ner garden. Om att det är svårt att bli insläppt.

Fanns det inte invandrare i Sverige, skulle vi ändå hantera mångfald. Fanns det inte invandrare i Sverige, skulle vi ändå hantera olikheter. Fanns det inte invandrare i Sverige, skulle vi ändå vara kritiska mot sådana vars agerande och resonemang skar sig mot våra. Fanns det inte invandrare i Sverige, skulle vi ändå behöva anstränga oss för att vara toleranta.

Mångfalden är en konstant. Det är bara vårt sätt att bemöta andra människor som är valfritt.

Golnaz Hashemzadeh Bonde är grundare av organisationen Inkludera Invest, författare och fristående kolumnist i DN. “

DN 6 sept 2014:

“Det blodiga spelet om Mellanöstern”

“○ En brittisk soldat hissar flaggan i Kirkuk i nuvarande Irak. Segrarna i första världskriget drar i all hast upp de nya landgränserna i regionen.
○ I dag har historien hunnit ifatt det koloniala spelet om Mellanöstern. Hela nationer hotar att rämna under Islamiska statens krigsmaskin.
○ DN:s korrespondent Erik Ohlsson berättar historien om stormakternas felsteg och om frihetsdrömmar som krossades.”

”Gästfrihet är viktigt för mig. Och jag har vigt mitt liv åt att visa världen vad som händer i mitt hemland Syrien”, skrev Yassir i det meddelande som han skickade mig i måndags. Jag ville veta hur han och familjen mådde, och om säkerhetsläget i norra Syrien.

Yassir fortsatte:

”Men om ni bestämmer er för att resa hit till Marea, då måste ni vara beredda på fientligheter både från Islamiska Statens krigare och från regeringens soldater. Risk för kidnappning finns också”.

DN-fotografen Roger Turesson och jag träffade Yassir för första gången för precis tre år sedan, i september 2011. Vi reste i de områden i norra Syrien där den huvudsakligen sekulära och demokratitillvända oppositionsgruppen Fria Syriska Armén (FSA) tagit kontroll efter att ha jagat bort president Bashar al-Assads styrkor.

Det var en härlig tid, en hoppfull tid. Förändringens vindar blåste över Syriens sensommardammiga fält. En förändring som lovade ökat

medbestämmande och en ökad mångfald av åsikter. Inspirationen kom från de folkliga uppror som ägt rum på andra håll i Nordafrika och Mellanöstern samma år. Revolter som medier, politiker och debattörer älskade att sammanfatta som ”den arabiska våren”.

Yassir var vår tolk och guide då i Syrien för tre år sedan. Som journalist, lokalpolitiker och tränare för ett knattelag i fotboll kände han varenda människa i sin hemstad Marea, ett jordbrukarsamhälle med 20 000 själar utkastat på högslätten i norra Syrien mellan Aleppo och gränsen till Turkiet.

Energisk och satt påminde Yassir mig om en mörkhårig viking. Han var ivrig att visa oss de demokratiska framstegen i Marea. De korrupta partianhängarna inom president al-Assads Baathparti hade ställts åt sidan. En ny kommunstyrelse med representanter för alla etniska grupper och religiösa riktningar hade utsetts i stället. Kvinnorna klappade på porten och ville in i församlingen.

Yassir skjutsade oss runt i sin nedsuttna Toyota och mös över utvecklingen, slog dövörat till för artillerimullret från Aleppo fyra mil söderut.

I dag, tre år senare, är drömmarna om närdemokrati och pluralism i Marea slagna i spillror. Bara en bråkdel av invånarna bor kvar. Resten har dött i det blodiga inbördeskriget, eller flytt. Syriens humanitära krisläge, med flyktingkaos, sjukdomar och svält, är välkänt vid det här laget, liksom laglösheten, krigsbrotten och kidnappningarna.

Yassir har satt sin egen familj i säkerhet på Turkiets sida av gränsen. Själv flackar han mellan Aleppo, Syriens största stad där hårda strider pågår mellan regeringstrupper och opposition, hemstaden Marea och den turkiska staden Kilis där hustrun och barnen finns. När jag då och då kontaktar Yassir via Skype eller Facebook försöker han fortfarande ge sken av framtidstro. Men under ytan märks en gnagande oro som stundom slår över i nattsvart pessimism.

– I Europa betraktas Syrien som gårdagens nyheter. Men bara för att ni har vänt oss ryggen betyder det inte att grymheterna har upphört. Det pågår ett folkmord här men ingen verkar egentligen bry sig.

Under de tre år som gått sedan vi träffade Yassir för första gången har de extrema islamisterna fått överhanden i kampen för ett Syrien utan envåldshärskaren al-Assad. Och de mest fanatiska, Islamiska staten (IS), har vänt sina vapen mot de övriga oppositionsgrupperna.

I Syrien slåss IS nu på tre fronter: mot mindre extrema grupperingar inom oppositionen, mot de syriska kurderna och mot den al-Assad-trogna regeringsarmén. Fred och demokrati tycks mer avlägset än någonsin.

Marea är fortfarande ett starkt fäste för grupperingar som strider under Fria Syriska Arméns fana. Enligt Yassir kan FSA-krigarna ännu hålla IS stången i just detta område. Frågan är bara hur länge.

Abu Maryam, en av de lokala befälhavarna, sade häromdagen till webbtidningen al-Monitor att Islamiska statens krigare redan finns i utkanten av Marea:

– Och tar de Marea, då ligger vägen öppen för dem mot Aleppo, konstaterade Abu Maryam.

Ja, Islamiska staten har medvind nu. De behärskar en tredjedel av Syriens territorium och minst lika mycket av Irak. Ett territorium som

omfattar cirka 270 000 kvadratkilometer – större än Storbritannien – med en befolkning på närmare sex miljoner.

Detta område (se kartorna på nästa uppslag) utropades i slutet av juni till ett ”kalifat”, med Islamiska statens allerhögste ledare, den 43-årige Abu Bakr al-Bagdadi, som ”kalif Ibrahim”. Enligt den officiella retoriken är al-Bagdadi besläktad med profeten Muhammed.

Denna tillrättalagda historieskrivning kan verka löjeväckande och verklighetsfrämmande. Men vad Islamiska statens soldater åstadkommit under sommarens offensiv är högst påtagligt. Miljoner människor är på flykt, ett reellt invasionshot existerar mot Syriens nyckelstad Aleppo, mot kurdernas heliga stad Kirkuk och mot Iraks huvudstad Bagdad. I västvärlden råder huvudbry och handlingsförlamning. Tv och tidningar visar en ständig ström av vidriga avrättningsbilder som Islamiska staten förmedlar via kanaler som You Tube och Twitter.

Västliga medier återger också med dystert njutningsfylld detaljrikedom den nya terrorstatens strategier och organisation: den USA-tillverkade vapenarsenalen som erövrats från den irakiska armén, den välfyllda kassakistan som fylls på av inkomster från erövrade olje- och gasfält, den affärsmässiga strukturen där terrordåd och militära operationer presenteras i årliga verksamhetsberättelser. Allt detta bidrar till att förstärka grupperingens skräckinjagande och mytomspunna utstrålning.

– Dai’sh (det arabiska namnet på IS), de är snabba som ökenvinden, sade den gamle mannen ur Iraks assyriska minoritet som jag träffade i somras på ett flyktingboende i en kyrka i den kristna stadsdelen Ankawa i Erbil, huvudstaden i den kurdiska delen av Irak.

Samma morgon hade åldringen och hans familj tvingats fly från sin hemby sex mil väster om Erbil, undan Islamiska statens framryckning. De flydde bokstavligt talat för sina liv.

Den 1 juli, två dagar efter att ”kalifatet” offentliggjorts, publicerade Islamiska staten ett förinspelat tal av Abu Bakr al-Bagdadi. Han lade ut texten om ”en stat där araben och icke-araben, den vite mannen och den svarte mannen, folk från öst och folk från väst - alla är de bröder (…) Syrien är inte bara för syrierna, Irak inte bara för irakierna – jorden tillhör Gud”.

Vad al-Bagdadi inte nämnde i sitt tal var att de som inte underkastar sig Islamiska statens extrema tolkning av sunniislam – det kan röra sig om kristna, shiamuslimer, sufier, moderata sunniter – betraktas som avfällingar och riskerar att våldtas eller mördas.

En rapport från Amnesty International om läget i det IS-kontrollerade området i norra Irak som offentliggjordes häromdagen talar om ”ett blodindränkt dödens fält”.

I Islamska statens kalifat tillämpas en extrem variant av sharia, den islamiska lagtolkningen. IS strävar efter det samhällssystem som rådde för över 1 300 år sedan, grundat på de värderingar som fanns under de första generationerna efter profeten Muhammads död år 632.

De som arbetar för detta mål brukar kallas wahhabiter eller salafister, efter ”salaf” som betyder förfader på arabiska.

Av de cirka 1,6 miljarder människor på jorden som bekänner sig till islam är det bara någon enstaka procent som är praktiserande salafister. De som vill genomföra dess läror med hjälp av våld och terror – som Islamiska staten – är ännu färre. Jihad, egentligen en benämning på

strävandet efter att bli en så renlärig muslim som möjligt, tolkas av IS och andra islamistiska terrorgrupper som väpnad kamp, och ”jihadist” har blivit en term för den som för krig i Guds – Allahs – namn.

Enligt den turkiske militäranalytikern Metin Turcan har Islamiska staten ungefär 10 000 man i vapen i Syrien och i Irak. Till detta kommer väpnade sympatisörer – smugglarband, beduinstammar, sunnitiska miliser – på högst 15 000 man. Den sammanlagda hären är mindre än en tiondel av Iraks reguljära armé.

Hur kommer det sig att en så pass liten gruppering kan skapa så utbrett skräckvälde och lägga under sig så mycket territorium på så kort tid? Även om IS haft en påtaglig närvaro i framför allt Irak under flera år, så har rörelsens renodlade militära offensiv i Irak/Syrien pågått knappa tre månader.

Jag ringer upp Patrick Cockburn i hans sommarhus utanför Cork på södra Irland. Den 64-årige journalisten och författaren Cockburn har bevakat Mellanöstern i 35 års tid, för Financial Times och senare för Londontidningen The Independent. Han anses vara en av de främsta kännarna av regionen. I dagarna utkom Cockburns länge emotsedda bok om Islamiska statens snabba framväxt, ”The Jihadis return – Isis and the new Sunni uprising” (”Jihadisternas återkomst – Isis och det nya Sunniupproret”).

– Förutom det uppenbara, att de är välbeväpnade, motiverade och stridsvana, kan man säga att Islamiska staten har kunnat växa sig så stark på grund av västmakternas vanvettiga Mellanösternpolitik, summerar Patrick Cockburn.

– Vi har att göra med en mördarmaskin som följer sina egna lagar, något i stil med Röda khmererna i Kambodja, fast mer besatta av att erövra nytt territorium.

Cockburn menar att fröet till Islamiska staten såddes när USA invaderade Irak 2003, under förevändningen att avlägsna Saddam Husseins massförstörelsevapen. Störtandet av Saddams sunnidominerade regim skärpte motsättningarna mellan sunni- och shiamuslimer. Sunniaraberna (de kallas så för att skilja dem från de irakiska kurderna, som i allmänhet också är sunniter) är i minoritet i Irak – i dag utgör de ungefär en fjärdedel av landets cirka 33 miljoner invånare.

När de USA-ledda styrkorna avvecklade den irakiska armén stod tiotusentals soldater, de flesta sunniter, utan jobb. Med USA:s goda minne inrättades shiamuslimen Nouri al-Maliki år 2006 som irakisk premiärminister. al-Maliki inledde snart en omsorgsfull bortrensning av sunniter från beslutande poster i offentligheten.

– Bagdad, huvudstaden, blev en stad för shiiter. Sunniaraberna hamnade i ghetton. Regeringen, armén, polisen, rättsväsendet – allt stod under shiiternas kontroll. Det gödde naturligtvis ett sunnitiskt revanschtänkande, säger Patrick Cockburn.

– För att kväsa sunniextremisterna inom al-Qaida – en gruppering som för övrigt inte existerade i Irak innan 2003 – beväpnade USA rivaliserande sunnitiska grupper, bland annat i Anbarprovinsen. Men de här miliserna stod utanför Iraks reguljära armé och blev tacksamma rekryteringsobjekt när IS föregångare Isis växte fram, konstaterar Cockburn.

Än mer näring fick Islamiska staten när inbördeskriget i Syrien tog fart i slutet av 2011.

– Tack vare de porösa gränserna mellan Syrien och Irak har de kunnat bygga upp sin slagstyrka i Irak för att sedan föra över krigare till Syrien, och vice versa. De har också dragit nytta av Turkiets närmast obefintliga gränskontroll mot Syrien. Islamiska statens frivilliga från Västeuropa och norra Kaukasus har ju nästan alla korsat turkiska gränsen, det är en rutt som kallats ”Jihadisternas motorväg”.

Mellanösterns gränser är att kapitel för sig. I början av Islamiska statens sommaroffensiv, den 20 juni, lade rörelsen ut bilder på sociala medier som föreställer en gigantisk schaktmaskin ute i öknen i gränsområdet mellan Syrien och Irak, skyfflandes undan sandmassor. Arbetet övervakas av maskerade män med automatvapen. Svarta flaggor fullbordar scenariot. Videoklippet har rubriken ”Här krossas Sykes-Picot-linjen”.

Den famösa Sykes-Picotlinjen delade efter första världskriget upp regionen mellan Storbritannien och Frankrike. Videoklippet är Islamiska statens symboliska hämnd på kolonialherrarna, och en revansch för de felslagna förhandlingar som för hundra år sedan blev slutet för det osmanska riket och dess kalifat.

Den 2 augusti 1914, strax efter första världskrigets utbrott, möttes baron Hans von Wangenheim, Tysklands ambassadör i det osmanska riket, och storvisir Said Halim i Konstantinopel (nuvarande Istanbul). Mötet var omgivet av stor sekretess och mynnade ut i undertecknandet av ett hemligt dokument. Med sin namnteckning bekräftade storvisiren (att jämföra med premiärminister) att det osmanska riket slutit upp i första världskriget på Tysklands sida.

På 1500-talet sträckte sig osmanska riket från Ungern i Mellaneuropa till Jemen på den Arabiska halvöns sydspets. Den osmanske härskaren betraktades som profeten Muhammeds ställföreträdare, kalif, och det rike han härskade över kallades kalifat.

Men vid tiden för första världskriget var osmanska riket en stormakt på dekis. Och beslutet att gå med Tyskland i kriget skulle visa sig ödesdigert. Av det en gång så vidsträckta kalifatet skulle snart bara det turkiska kärnlandet finnas kvar.

Mitt under kriget, i maj 1916, träffades den brittiske diplomaten sir Mark Sykes sin franske kollega Francois Georges-Picot i London. I största hemlighet kom de bägge diplomaterna överens om hur deras respektive länder skulle stycka det osmanska riket om Tyskland och dess allierade skulle besegras i kriget.

Sykes-Picot-avtalet, som överenskommelsen har kommit att kallas, tog ingen hänsyn till regionens historia eller till etniska och religiösa traditioner – eller till lokalbefolkningens önskningar.

Efter krigsslutet 1918 inledde Storbritannien och Frankrike sin huggsexa i de tidigare osmanska områdena. I stället för en tillvaro i kalifatets löst sammansatta statsbildning där det fanns utrymme för klan- och stamtillhörighet att verka, inordnades de osmanska undersåtarna i nationalstater enligt europeisk modell. Gränserna stängdes, in- och utpassering reglerades strikt. Människor som tidigare tillhört samma stamgrupperingar skildes åt.

Den liberale politikern och diplomaten lord Robert Ashburton Crewe, som bland annat varit det brittiska imperiets högste ansvarige i Indien, sammanfattade den koloniala cynismen i en not författad 1920: ”Vi önskar oss inte ett förenat Arabien, utan ett svagt och splittrat Arabien, uppdelat i mindre landområden, oförmögna till samordnat agerande mot oss”.

Ur Sykes-Picot-avtalet skapades bland annat Irak, där Storbritannien kom att styra utvecklingen. Engelsmännen bestämde att landet skulle ledas av en inhemsk regering och kung, men med hjälp av engelska rådgivare. Irak blev en sunnitisk monarki där shiiternas och kurdernas rättigheter åsidosattes. Monarkin störtades 1958 och tio år senare tog Saddam Hussein och hans Baathparti makten i en kupp. Det betydde att sunniternas dominans fortsatte.

Den osmanska provinsen Syrien föll på Frankrikes lott. Fransmännen drog en rak linje från Medelhavet till Hermonberget i öster. Allt söder därom blev brittiskt område, medan territoriet norröver styrdes av Frankrike. Fransmännen ville regera de olika folkgrupperna i regionen separat, och de kristna fick en egen nation som döptes till Libanon, efter det närbelägna berget med samma namn.

Området väster om Jordanfloden, det osmanska administrativa distriktet Filistina, hamnade under brittiskt styre och namnet ”förengelskades” till Palestine – Palestina på svenska. Storbritannien lovade den sionistiska rörelsen att stödja deras dröm att det judiska folket skulle få ett hem i Palestina.

Beduinstammen al-Hashim, som under första världskriget hjälpte Storbritannien att driva bort turkarna/osmanerna från den arabiska halvön, hade fått löfte att överta styret i Syrien – men det löftet kunde britterna inte infria. Som kompensation tilldelades i stället hashemiterna en smal landremsa öster om Jordanfloden som i brist på bättre fick namnet Transjordanien, ”landet bortom Jordanfloden”.

En konkurrerande beduinstam, Saud, fick rätten till Arabien – därav Saudiarabien.

Detta är, i mycket komprimerad form, ursprunget till de nationer som skapades efter första världskriget mellan Medelhavet och floden Tigris. Efter andra världskriget, då Förenta Nationerna förslog att Palestina skulle delas i en judisk och en arabisk stat, tillkom ytterligare statsbildningar.

I Nordafrika hade Storbritannien och Frankrike plockat för sig av det försvagade osmanska riket redan i slutet av 1800-talet. Frankrike erövrade Tunisien 1881 och Storbritannien lade under sig Egypten 1882. Däremellan fanns provinserna Cyrenaika och Tripolitanien, som intogs av Italien i ett krig 1911-12. Efter Mussolinis maktövertagande i Italien 1922 togs också ökenområdet Fezzan. Det var först 1929 som regionerna blev Libyen. Namnet kommer av ”Libia”, det antika namnet på denna del av Nordafrika.

Den godtyckligliga och påklistrade gränsdragningen från tiden kring första världskriget påverkar regionen än i dag.

– Flera av dagens konflikter i Mellanöstern är ett arv från första världskriget. Och när Storbritanniens och Frankrikes koloniala ambitioner bleknade bort efter andra världskriget, och länderna blev självständiga, blev det auktoritära regimer – monarkier och diktatorer – som såg till att de nya nationerna höll samman, säger Patrick Cockburn.

De regionala, etniska och religiösa motsättningarna trycktes ner, med våld om så behövdes, i Muammar Khaddafis Libyen, i Hosni Mubaraks Egypten, i al-Assad-familjens Syrien, i Saddam Husseins Irak. När tyrannerna störtades och locket flög av tryckkokaren, då exponerades osämjan på nytt.

Jag tar kontakt med Nasrin Adham som bor i Libyens huvudstad Tripoli. Nasrin är civilekonom, utbildad i England, en av de unga

välutbildade libyska kvinnor som deltog i protesterna som störtade envåldshärskaren Khaddafi. Då, för tre år sedan, fanns det ingen gräns för hennes framtidstro och verksamhetslusta. Hon var med och bildade en frivilligorganisation för djurens rätt – sådana initiativ var förbjudna på Khaddafis tid – och hon ordnade sit-ins och seminarier för att stärka de libyska kvinnornas medvetenhet om sina rättigheter.

Men utvecklingen i Libyen har inte gått åt det håll som Nasrin hoppats. Jag läser en av hennes senaste statusuppdateringar på Facebook: ”Vi brukade längta efter helgen och ledigheten. Nu längtar vi efter elektricitet, en natts ostörd sömn, rinnande vatten, banker som har öppet, telefoner som fungerar, bensin. Framför allt längtar vi efter en bättre morgondag”.

Libyen har nämligen kastats in en mardrömsvirvel av kaos och anarki, ett inbördeskrigsliknande tillstånd som griper in i libyernas vardag. Motsättningar mellan Tripolitanien i den västra delen av landet och Cyrenaika i öst har eldats på av stam- och klanfientligheter. Extrema islamistgrupper spär ytterligare på våldet och oron.

Libyen betraktas numera som en ”failed state”, en kollapsad stat. Västambassader och internationella organisationer har evakuerat sin personal. Våld och laglöshet breder ut sig. Oljeproduktionen, landets livsnerv, ligger i stort sett nere på grund av stridigheterna.

Nasrin säger att hon ännu vill tro på en förbättring. Men hon låter trött på rösten. I somras mördades en av hennes mentorer och förebilder, advokaten och människorättsaktivisten Salwa Bughaigis. Den 50-åriga trebarnsmamman Salwa som alltid var barhuvad och välsminkad, som en levande protest mot den alltmer utbredda religiösa konservatismen i Libyen, skjuten utanför sitt hem i Benghazi av okända män.

– Jag tänker att Salwa inte ska ha dött förgäves. Därför vill jag inte ge upp hoppet. Men det känns tungt just nu.

Det finns tecken på att utomstående länder i regionen blandar sig i Libyens interna stridigheter. Okända attackplan anföll i förra veckan den internationella flygplatsen i Tripoli, som hålls av islamister. Egypten och Förenade Arabemiraten har pekats ut som skyldiga, men på officiellt håll förnekar man inblandning.

Motivet för Egypten att agera militärt mot Libyen skulle vara rädsla för att det islamistiskt färgade våldet spiller över gränsen. Den nyvalde egyptiske presidenten Abdelfattah al-Sisi har med alla medel bekämpat islamistisk verksamhet på hemmaplan och bland annat förbjudit den tidigare politiska maktfaktorn Muslimska brödraskapet samt kastat dess anhängare i fängelse. ”På köpet” ökar förtrycket även mot sekulära oppositionsgrupper i Egypten.

Oavsett om Egypten agerat militärt i Libyen eller inte, är det ett faktum att det 2014 års ifrågasatta gränser i Nordafrika och Mellanöstern skapat nya, ibland halsbrytande allianser.

Så kan exempelvis USA mycket snart befinna sig på samma sida som president Bashar al-Assad i kampen mot Islamiska staten. Amerikanska stridsplan och drönare inledde för snart en månad sedan attacker mot IS ställningar i norra Irak. Eftersom de bekämpar en motståndare som agerar ”gränslöst” och som dessutom haft militära framgångar i norra Syrien på sistone är de flesta bedömare överens om att det bara är en tidsfråga innan den amerikanska operationen utvidgas till Syrien.

Samtidigt backar USA sedan länge upp den ”moderata” oppositionen mot al-Assad. Dåvarande utrikesministern Hillary Clinton var drivande kraft bakom det femtontal länder som kallade sig ”Syriens vänner ”

och som genom bland annat sanktioner mot al-Assadregimen försökte agera för ett maktskifte i Syrien.

Bashar al-Assad, som tillhör den shiainfluerade sekten alawiterna, har framför allt haft stöd från Ryssland, Iran, den libanesiska shiarörelsen Hizbollah – inte heller det några aktörer som USA gärna vill beblanda sig med.

Oppositionen i Syrien har förutom USA fått stöd av EU, Turkiet, Saudiarabien och Qatar. Såväl Saudiarabien som Qatar har ofta anklagats för att indirekt stödja även Islamiska staten, men detta har alltid förnekats.

I juni i år bad president Barack Obama kongressen att godkänna ett stödpaket på 500 miljoner dollar (3,5 miljarder kronor) för att träna och beväpna ”godkända” grupperingar bland Syriens regimmotståndare. Utspelet har fått mycket kritik, inte minst för den överhängande risken att vapen och pengar kan hamna hos Islamiska staten, och något beslut har hittills inte fattats.

Den ibland framförda åsikten att den moderata syriska oppositionen kunde ha störtat al-Assad i upprorets början – om de bara fått vapenhjälp – avfärdar Patrick Cockburn som en ”dolkstötslegend”.

– Syrien har fjorton provinshuvudstäder. al-Assads trupper höll dem alla fram till förra året – då erövrades en av dem, Raqqa i nordost, av Islamiska staten. I dag är den väpnade oppositionen mot al-Assad dominerad av IS, som flankeras – och slåss mot – de syriska kurdernas militära gren och mot mindre blodtörstiga islamistgrupper. Att säga något annat är önsketänkande och opportunism.

Att den snabba och våldsamma utvecklingen i regionen fört ihop udda bundsförvanter håller Patrick Cockburn med om. Men i sin bok pekar han på en allians av äldre märke som en av huvudförklaringarna till den nuvarande situationen, där IS alltmer framstår som det överskuggande globala säkerhetshotet:

– Varför är USA:s vänskap med Saudiarabien så oomstridd? Vi pratar ändå om ett land vars statsreligion, den wahhabiska tolkningen av islam, är mycket snarlik den som al-Qaida och Islamiska staten predikar. Det är ingen tvekan om att wahhabismen, bigott och intolerant som den är, färgat av sig åtskilligt på huvudfåran inom sunniislam under de senaste decennierna, säger Patrick Cockburn och fortsätter:

– Det är ju väl känt att femton av de 19 flygkaparna som genomförde 11 september-attackerna kom från Saudiarabien. Usama bin Ladin tillhörde den saudiska eliten och det var tack vare bidrag från privatpersoner i Saudi och gulfstaterna som terrordåden över huvud taget kunde genomföras. Detta har åsidosatts av Washington. Och vi har haft ett ”krig mot terrorn” i tretton år nu, ett krig som kostat biljoner dollar, och här står vi med en gruppering som på många sätt är betydligt farligare än al-Qaida och som erövrat en stor bit av Mellanöstern. Det är naturligtvis ett gigantiskt misslyckande – men ett faktum som knappast har uppmärksammats.

I vad mån är Islamiska staten en formell nation?

– Deras ledare erkänner ju inte ”våra” nationsgränser eller internationella överenskommelser, så det är ingen stat i den gängse meningen. Kommer den att överleva, kommer den att hålla sitt territorium? Det är för tidigt att sia om, men än så länge rycker de fram och kan utvidga sina gränser.

– Det verkligt farliga är den lockelse som IS har på fattiga missnöjda sunnimuslimer, inte bara i Mellanöstern utan i länder som Pakistan, Afghanistan, Kina, Nigeria, i Västeuropa. Hur löser politikerna i Sverige och Storbritannien de ekonomiska och sociala problem som gör Islamiska staten attraktiva i unga muslimers ögon?

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

1914

Det osmanska riket är på nedgång. Europeiska kolonialmakter har redan kapat åt sig valda delar av dess territorium – Egypten, Tunisien – och kastar nu lystna blickar på de arabiska områdena.

Inom ett par år ska Storbritannien och Frankrike presentera ett ”styckningsschema”. Det så kallade Sykes-Picot-avtalet skapar nya nationer och nya gränser, ofta på tvärs med stamområden liksom etniska och religiösa tillhörigheter.

På bilden har brittiska soldater tillfångatagit en turkisk soldat i Kirkuk, som vid denna tid – 1918 – var en del av det osmanska imperiet. Första världskriget är ännu inte slut, men britter och fransmän känner segervittring och har redan delat upp området mellan sig.

2014

Mellanösterns karta brinner. Den erfarne korrespondenten Patrick Cockburn, som bevakat regionen i 35 år, talar om ”det tjocka lager av våld” som ligger över regionen, från Libyen över Gaza till Irak.

Den hoppfulla ”arabiska våren” anlände för bara tre år sedan, men känns långt, långt borta. Nu räknas dödsoffren i det syriska inbördeskriget i hundratusental, och den jihadistiska terror-grupperingen Islamiska staten dränker nationsgränserna i blod.

Augusti 2014: en soldat i Muqtada al-Sadrs shiamilis fyrar av en artilleripjäs mot Islamiska statens (IS) krigare som belägrar en shiitisk stad tio mil söder om Kirkuk. IS förkastar de nations-

gränser som britterna drog upp nästan ett sekel tidigare.

“Fakta. Personerna i reportaget

Yassir
Journalist och lokalpolitiker i Marea i Syrien. DN:s tolk och guide i regionen under reportageresor.

Patrick Cockburn
Irländsk journalist och författare som bevakat Mellanöstern i 35 år. Hans senaste bok har just kommit ut ”The Jihadis return - Isis and the new Sunni uprising”, på svenska ”Jihadisternas återkomst - Isis och det nya sunniupproret”.

Nasrin Adham
Civilekonom utbildad i England, tidigare FN-anställd i Libyen och aktiv i kvinno- och djurrättsgrupper. Deltog aktivt i protesterna som ledde till att landets diktator Muammar Khaddafi störtades 2011.

Fakta. Sunni och shia

Två riktningar som bekämpar varandra

Sunni (ungefär profeten Muhammeds väg eller tradition) blev för drygt 1 300 år sedan islams huvudfåra. Arabiska och senare även turkiska (osmanska) politiker och religiösa sunniledare kom att dominera Mellanöstern fram till den västerländska kolonisationen.

Shiaanhängarna insisterade på att muslimernas överhuvud skulle vara någon i rakt nedstigande släktled från profeten Muhammed (död 632) - först den fjärde kalifen Ali (mördad år 661, shia står för begreppet Alis parti) och därefter hans son Hussain (mördad år 680).

Sunnimuslimerna utgör ungefär 90 procent av muslimerna. I Syrien, Pakistan, Indonesien, Egypten och Bangladesh är sunnimuslimerna i majoritet. I Iran är däremot 89 procent shiamuslimer, i Irak är 60 procent shiamuslimer.

DN "

Fakta. Diktatorerna i reportaget

Saddam Hussein
Iraks härskare, president och regeringschef 1979-2003. Störtades när USA invaderade Irak i mars 2003. Avrättades genom hängning i december 2006.

Bashar al-Assad
Syriens president sedan år 2000. I mars 2011 inleddes stora folkliga protester mot al-Assads styre med krav på demokratiska reformer. Militär sattes in mot demonstranterna och oroligheterna har utvecklats till ett regelrätt inbördeskrig.

Muammar Khaddafi
Diktator i Libyen 1969-2011. Tog makten i en militärkupp och avsattes efter väpnat uppror i landet våren 2011. Greps och dödades utan rättegång av upprorsstyrkorna i oktober 2011.

Hosni Mubarak
Egyptens president 1981-2011. Hans styre blev allt mindre demokratiskt. Avsattes 11 februari av landets högsta militära råd.

Fakta. Vilka är IS?
Islamiska staten (IS), tidigare Islamiska staten i Irak och Syrien (Isis), är en militant jihadistorganisation som strider mot regeringarna i Irak och Syrien.

Den sunnitiska gruppen utropade i slutet av juni ett kalifat, alltså en stat enligt deras extremt stränga tolkning av islamisk lag.

IS, som uppstod ur gruppen al-Qaida i Irak, har bland annat genomfört halshuggningar och korsfästelser av personer de kidnappat, tillfångatagit i strid eller anklagat för brott. Tiotusentals människor i Syrien och Irak har flytt undan IS, framför allt människor ur minoriteter, som kristna och yazidier.

För närvarande behärskar IS ett område större än Storbritannien, eller minst en fjärdedel av Syrien och en tredjedel av Irak. "

DN 6 sept 2014:

“Vapenvila – men ingen enighet om fredsavtalet”

“Efter fem månader av blodiga strider i östra Ukraina, som har skördat minst 2 600 dödsoffer, enades på fredagen den ukrainska regeringen och proryska rebeller om eldupphör. Vapenvilan trädde i kraft tidigt i går kväll, och striderna tycktes också i huvudsak ha upphört. “

“ Men hur länge vapenvilan kommer att hålla är det ingen som vet. In i det sista pågick förbittrade strider om den strategiskt viktiga hamnstaden Mariupol, som är det sista stora hindret för separatisterna att skapa en landförbindelse mellan det i mars annekterade Krim och Ryssland. När vapenvilan trädde i kraft hade ukrainska regeringstrupper ännu kontroll över halvmiljonstaden.

Detaljerna kring vad de stridande parterna kom överens om i den vitryska huvudstaden Minsk är också suddiga. En tolvpunktsplan för fred har signerats under mötet, där OSSE, den europeiska säkerhets- och samarbetsorganisationen, deltog. Övriga deltagare i den så - kallade kontaktgruppen är Ukrainas expresident Leonid Kutjma, den ryske ambassadören i Ukraina och två premiärministrar för de icke erkända ”Folkrepubliken Donetsk” och ”Folkrepubliken Luhansk”.

De olika parterna har inte helt oväntat redan visat sig ha olika tolkningar av vad fredsplanen innebär.

– Vapenvilan betyder inte att vi kommer att ändra vår inställning, att vi vill bli självständiga från Ukraina, sade Igor Plotnitskij, premiärminister i ”Folkrepubliken Luhansk” till den ryska nyhetsbyrån Itar-Tass.

Tidigare i veckan föreslog Rysslands president Vladimir Putin en sjupunktsplan för fred, där några av punkterna är att Ukraina ska dra tillbaka sina styrkor från närheten till tätorter, att internationella observatörer ska övervaka vapen-vilan, att flyganfall ska stoppas och att korridorer upprättas för flyktingar och humanitär hjälp. Men ingenstans i Putins plan nämns något om de tusentals ryska soldater som enligt de flesta bedömare befinner sig i Ukraina, och vilkas existens Moskva officiellt förnekar.

Även den ukrainske presidenten Petro Porosjenko efterlyste internationella observatörer för fredsövervakning i östra Ukraina. Porosjenko lär utsättas för hård intern kritik för att ha godkänt ett avtal som efter att så många soldater och civila har offrats lämnar ett stort territorium utan-för Kievregeringens kontroll. Det förklarar att han i sitt uttalande på fredagen underströk att ”hela världen strävar efter fred, hela Ukraina vill ha fred, inklusive miljoner invånare i Donbass”:

– Människoliv är det högsta värdet. Vi måste göra allt som är möjligt och omöjligt för att avsluta blodspillan och få ett slut på folkets lidande, sade Porosjenko.

Reaktionen från de församlade ledarna för försvarsalliansen Nato i Wales, där motåtgärder mot den ryska interventionen i Ukraina har stått högst upp på dagordningen, var försiktigt positiv. Natos generalsekreterare Anders Fogh Rasmussen sade sig ”varmt välkomna” vapenvilan.

– Det är en sak att proklamera en vapenvila, men nästa och avgörande steg är att förverkliga den med god vilja, och det återstår att se, sade Fogh Rasmussen.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

“**Nya EU-sanktioner mot Ryssland**
EU-ländernas ambassadörer i Bryssel har kommit överens om ett nytt sanktionspaket mot Ryssland, enligt diplomatiska källor. Sanktionerna ska börja gälla från och med måndag – men kan ställas in om vapenvilan i Ukraina håller. Det nya sanktionspaketet innehåller ytterligare reseförbud till EU för ryska dignitärer, samt kredit-restriktioner för ryska företag. Även exportförbud för vissa typer av varor till Ryssland finns på listan. “

DN 7 sept 2014:

“I EU ger blockgränserna vika – men skälen skiftar”

“Samarbete över blockgränsen är vanligt i EU. Nästan hälften av medlemsländerna styrs för närvarande av partier från både höger och vänster. Det finns många olika förklaringar till att politiska motståndare samarbetar. “

“Analys. I Tyskland görs det – men också i Österrike, Finland, Nederländerna, Irland, Grekland, Luxemburg – och i ytterligare sex EU-länder.

Höger och vänster styr tillsammans i 13, nästan hälften, av EU:s huvudstäder och det finns olika skäl för partierna att hålla ihop över blockgränsen.

Nationell samling

I till exempel Grekland och Irland är det eurons problem och den ekonomiska krisen som har fört samman höger och vänster.

Socialdemokrater och konservativa vill visa nationell samling i svåra tider. Partierna verkar inte ha särskilt stor lust att vara ihop – men tycker att de måste ta ansvar och göra något åt svårigheterna tillsammans.

Tradition

Fempartiregeringen i Finland bygger på lång och stark politisk tradition. Statsvetaren Ann-Cathrine Jungar förklarar att den finländska

konsensuskulturen har skapats av de politiska institutionerna. Ann-Cathrine Jungar berättar att det till exempel krävdes kvalificerad - majoritet i Finlands riksdag ända fram till 1990-talet för att fatta beslut i många centrala politiska frågor.

Fortfarande anses det viktigt att samla så stora, breda politiska majoriteter som möjligt bakom regeringsmakten.

Alla mot en

Lilla Luxemburg brukar också styras av blocköverskridande koalitioner. Landets stora parti, Kristdemokraterna, har regerat tillsammans med Socialistpartiet många gånger sedan andra världskrigets slut. Men för ett år sedan inträffade en mindre revolution. Liberala Demokratiska partiet gick samman med Socialisterna och De gröna för att bli av med kristdemokraten Jean-Claude Juncker, som varit regeringschef i Luxemburg sedan 1995. Alla mot en: så kan bevekelse-grunden för en block--överskridande regering också se ut.

Hålla populisterna borta

I ett land som Nederländerna förenas högerliberala VVD och socialdemokraterna av viljan att hålla populisterna borta. Regeringen utmanas från både höger och vänster av Geert Wilders högerpopulistiska parti PVV och Socialistpartiet.

Också på EU-nivå har samarbete över blockgränsen inletts. Efter valet till EU-parlamentet i maj försöker de konservativa, socialdemokraterna och liberalerna på så sätt begränsa populisters och extrema partiers inflytande i EU-politiken.

Samma inriktning har Jean-Claude Juncker, som efter förlusten på hemmaplan har valts till EU-kommissionens ordförande.

Ta med populisterna

Men försöken att isolera populisterna kan leda till att dessa partier växer. I flera länder med blocköverskridande regeringar går högerpopulisterna framåt: Österrike, Nederländerna, Finland, Grekland.

Motsatt strategi – att ta med populisterna – tillämpas också. Tjeckien styrs till exempel sedan i början av året av en koalition bestående av socialdemokrater, kristdemokrater och missnöjespartiet Ano.

La suédoise

I Belgien har höger och vänster länge samarbetat för att stänga det extremt nationalistiska partiet Vlaams belang ute, och det partiet har nästan säckat ihop.

Men nu verkar det mjukare flamländska nationalistpartiet N-VA vara på väg in i den belgiska regeringen. Förhandlingar pågår mellan partier som i pressens dagliga rapporter kallas la suédoise: liberaler (blå), flamländska nationalister (gula) och kristdemokrater (kors).

La suédoise betyder ”svenskan” på franska, men har alltså inget med svensk blockpolitik att göra, utan betyder paradoxalt nog en regeringskoalition som går över många gränser.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“**Fakta. Allianser vanliga i EU**

Tyskland
Koalition mellan kristdemokratiska CDU/CSU och socialdemokratiska SPD Regeringschef: Förbundskansler Angela Merkel, CDU.

Österrike
Koalition mellan socialdemokratiska SPÖ och borgerliga ÖVP.
Regeringschef: Werner Faymann, SPÖ.

Nederländerna
Koalition mellan högerliberala VVD och Socialdemokratiska PvdA.
Regeringschef: Mark Rutte, VVD.

Finland
Koalition mellan fem partier: Samlingspartiet, Socialdemokraterna, Gröna förbundet, Svenska folkpartiet och Kristdemokraterna.
Regeringschef: Alexander Stubb, Samlingspartiet.

Grekland
Koalition mellan konservativa Ny Demokrati och socialdemokratiska Pasok.
Regeringschef: Antonis Samaras, Ny demokrati.

Irland
Koalition mellan borgerliga Fine Gael och socialdemokratiska Labour.
Regeringschef: Enda Kenny, Fine Gael. “

DN 8 sept 2014:

“Striden hårdnar när ja-sidan vinner mark”

“Glasgow. Ja-sidan är för första gången starkare än nej i folkomröstningen om Skottlands självständighet. Utgången är därmed helt oviss inför valet om tio dagar. “

“ P. ytan .r det sv.rt att uppt.cka att skottarna st.r inf.r sitt viktigaste beslut n.gonsin. Affischerna och kampanjarbetarna p. stan .r f.. Men inne i h.gkvarteren hos ja ochnej .r aktiviteten h.g. Volont.rer ringer upp potentiella v.ljare och planerar kv.llens d.rrknacknings-rundor. .verallt diskuteras valet.

Ja-sidans passionerade budskap om ett Skottland fritt fr.n politikerna i London har gjort en remarkabel uppg.ng. En opinionsunders.kning fr.n brittiska Yougov, som publicerades p. s.ndagen, visar att 47 procent skulle r.sta f.r att Skottland l.mnar unionen, 45 procent f.r att landet .r kvar. 8 procent .r fortfarande os.kra.

Det .r f.rsta g.ngen som ja-sidan .r i ledningen, vilket skakar det politiska etablissemanget. Konservativa parlamentsledam.ter inom Tory, som redan utmanar sin ledare David Cameron, talar nu om att han m.ste avg. om Storbritannien f.rlorar Skottland.

Arbetarpartiet Labours ordf.rande Ed Miliband har sina problem. Det .r just hans tidigare trogna v.ljare som verkar g. .ver till ja-sidan, enligt Yougov. Och utan Skottland f.r Labour sv.rt att vinna brittiska valet n.sta .r.

Frågan om självständighet v.cker starka k.nslor hos skottarna. I takt med att opinionsl.get blivit j.mnare och valet n.rmar sig har sp.nningarna .kat mellan grupperna.

– Det .r n.stan s. att man betraktas som landsf.rr.dare om man

t.nker r.sta nej, s.ger 17-.riga Glasgowbon Alina Taylor till DN. P. Facebook gillade hon kampanjen Better Together, som vill att Skottland .r kvar i Storbritannien, och fick direkt h.rt mothugg av jar.stare.

– Jag har inte helt best.mt mig, men lutar .t nej. Och det ser en del som en r.st p. Cameron, s.ger Alina Taylor.

Premi.rminister David Cameron och hans konservativa Tory .r avskydda i Skottland .nda sedan Margaret Thatchers dagar.

I det regionala parlamentet i Edinburgh sitter bara en enda konservativ ledamot, vilket har lett till sk.mtet att det finns fler pandor (tv. p. zoo) .n ledam.ter fr.n tories i Skottland.

Alina Taylor v.ljer nej eftersom hon orolig f.r jobben och ekonomin. N.r DN tr.ffar henne har hon har precis varit p. bio med sin kompis, 18-.riga Rebecca Caitlin-Marie Boyle, som t.nker r.sta ja.

– D. f.r vi best.mma mer sj.lva och det tycker jag .r viktigt, s.ger hon och till.gger att det var Londons borgm.stare Boris Johnson som fick henne att till slut best.mmasig.

Boris Johnson sade i somras att skottarna inte beh.ver mer makt. Det g.r tv.rs emot ledarna f.r Tory, Labour och Liberaldemokraterna som lovar .kade befogenheter till Edinburgh.

Rebecca Caitlin-Marie Boyle .r bekymrad .ver att sp.nningarna .kar mellan de b.da sidorna. – Alla ska f. r.sta som de vill utan att n.gon bryr sig. Jag .r orolig f.r att Skottland kommer att bli ett delat land efter omr.stningen. S.rskilt om det blir v.ldigt j.mnt mellan ja och nej, s.ger hon.

När DN tidigare p. dagen talade med valarbetaren Douglas Niall fr.n Better Together p. en av Glasgows g.gator kom en v.lkl.dd man fram och tog emot en broschyr, som han argt rev is.r och sl.ngde ifr.n sig.

Labourpolitikern Jim Murphy, som ocks. pl.derar f.r nej, avbr.t sin kampanj under n.gra dagar f.rra veckan sedan personer kastat .gg p. honom.

Alina Taylors familj domineras av nej-s.gare. Hemma hos Rebecca Caitlin-Marie Boyle finns s.v.l jasom nej-r.stare. B.da tror att jasidan vinner den 18 september.

– Det k.nns som ungdomar .r mer .t ja, s.ger Alina Taylor.

I valet p. torsdag i n.sta vecka f.r alla som bor i Skottland och .r 16 .r eller .ldre r.sta. Bakom det ligger Scottish National Party, SNP, som blev st.rsta parti i landet vid senaste valet. SNP har drivit att 16 ska vara .ldersgr.ns f.r r.str.tt..vriga partier ville inte g. emot och riskera att uppfattas som mossiga.

Ja-sidan har lovat att inte inf.ra avgifter f.r att studera p. universitet, vilket m.nga unga tycker .r viktigt, enligt en tidigare unders.kning av Yougov.

Skolavgifterna är en de stora fr.gorna f.r Sarah Lang MacDonald, som t.nker r.sta ja. DN tr.ffar henne i BBC:s stora glashus i Glasgows hamn. Hon ing.r i en grupp 16- och 17-.ringar som f.r tv-bolagets r.kningf.ljer debatten om sj.lvst.ndighet.

– F.r mig .r j.mlikhetsaspekten viktig och att vi ska kunna best.mma .ver v.r egen framtid. Jag .r ingen v.n av den politik som f.rs i brittiska parlamentet nu, s.ger hon.

I gruppen finns ocks. Anthony Flynn, som lutar .t att r.sta nej.

– Politiker i Edinburgh .r inte b.ttre .n de i London. Jag tycker om

den familj av nationer som utg.r Storbritannien. Det .r synd att bryta upp familjen, s.ger han.

Vem vinner den 18 september?
– Jag tror det blir nej, s.ger Sarah Lang MacDonald.

– Det kan g. hursom helst, men kanske troligare ett nej, s.ger Anthony Flynn.

Alla som DN talar med i Glasgow .r .verens om .r att valdeltagandet blir h.gt eftersom det .r enda g.ngen i livet inv.narna f.r fatta ett s. viktigt beslut.

I takt med att f.rspr.nget krympt f.r nej-sidan har aktiviteten .kat hos Better Together. Premi.rminister David Cameron planerar flera bes.k i Skottland. P. s.ndagen tr.ffadehan drottning Elizabeth i hennes skotska slott Balmoral.

Ed Miliband och andra Labourledam.ter h.ller tal i samh.lle efter samh.lle f.r att .vertyga inv.narna om att det .r b.st att stanna i unionen. De argumenterar f.r att skottarna kan f. ett r.ttvisare samh.lle om de r.star bort de konservativa i brittiska parlamentsvalet n.sta .r.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“Union i över 300 år

Fyra miljoner väljare i Skottland får den 18 september rösta ja eller nej till om man ska lämna den 307 år långa unionen med Storbritannien.

Alla över 16 år, även från andra EU-länder, som är skrivna i Skottlandfår delta. Skottar som bor utanför landet får däremot inte rösta.

Vallokalerna kommer att stänga 22.00. Tidigt den 19 september väntas ett färdigt resultat kunna presenteras.

Jämnt i opinionen

Flera opinionsundersökningar som görs om skotska valet visar att avståndet mellan ja och nej krymper. Brittiska Yougov, som betraktas som en trovärdig mätare, är den första stora opinionsundersökningen där ja-sidan har övertag.

I mitten av augusti hade ja 38 procent, nej 51 procent och 11 procent hade inte bestämt sig.

I senaste undersökningen, som gjordes den 2–5 september, fick ja 47 procent, nej 45 procent och 8 procent hade inte bestämt sig. **DN “**

DN 8 sept 2014:

“Många frågor att lösa för ett fritt Skottland”

“Den 24 mars 2016 kan bli startpunkten för ett självständigt Skottland. Men innan dess väntar en hård förhandlingom valuta, statsskuld och kärnvapen. “

“Forts.tter trenden att skottarna g.r .ver till ja-sidan kommer v.rlden att se en ny nation f.das om ett och ett halvt .r.

Klart .r att Edinburgh blir huvudstadoch flaggan blir bl. och vit. Mycket annat blir en f.rhandlingmellan rest-UK (det som .r kvar av Storbritannien) och Skottlands regering:

Pundet. Ja-sidan vill ha kvarpundet. London har sagt att det .r uteslutet eftersom brittiska centralbankeninte kan vara garant till ett land som sj.lvt best.mmer sin finanspolitik. Ja-sidans .vriga alternativ .r bland annat att man forts.tter att anv.nda pundet utan att ha egen centralbank eller inf.r en nyvaluta.

Brittiska statsskulden. Naturligt.r att Skottland tar med sig den del som motsvarar dess inv.nare. Ja-sidan anser dock att pundet och skulden h.nger ihop. F.r man intebeh.lla pundet t.nker man inte ta sin del av statsskulden.

Kärnvapnen. I Faslane utanf.rGlasgow finns fem k.rnvapenbestycka-de ub.tar. De vill ja-sidan ha bort till 2020. F.r rest-UK .r det sv.rt, och dyrt, att hitta en ny bas.

Drottningen. De flesta skottar vill beh.lla monarkin. Konstitutionella experter grubblar .ver om det .r m.jligt.

Vinner ja-sidan får det f.ljdeffekter som ber.r hela Europa. En omedelbar .r att Labour knappast vinner n.sta .rs brittiska parlaments-val. Som opinionsl.get .r nu skulle de konservativa styra rest-UK.

Premi.rminister David Cameron har lovat en folkomr.stning om EU om han blir omvald. En omr.stning, f.rmodligen 2017, utan de EU-v.nliga skottarna kan mycket v.l leda till att Storbritannien l.mnar unionen.

Skottlands st.rsta parti SNP vill att landet .r med i EU och Nato. F.r att Skottland ska f. ing. i Europeiska unionen och milit.ralliansen m.ste .vriga medlemsstater s.ga ja. Framf.r allt Spanien .r kritiskt till ett skotskt EU-medlemskap eftersom man befarar att det gynnar sj.lvst.ndighetsivrarna i Katalonien.

Pia Gripemberg “

DN 9 sept 2014:

“En union väl värd att bevara”

“Skräcken sprider sig bland unionisterna. En stor ledning har på kort tid förbytts i ett högst osäkert läge. För första gången har en opinionsmätning visat en liten majoritet för ja till skotsk självständighet i folkomröstningen nästa vecka.

Nej-sidans kampanj har varit teknokratisk och fokuserad på att varna för skotska nackdelar vid en splittring. Att formulera unionens företräden var svårare. Tories blev impopulära i Skottland redan på Thatchers tid, och Labour har inte brytt sig om kampanjen förrän nu när en stor väljarbas riskerar att försvinna utomlands.

Energin och entusiasmen finns hos ja-sidan. Ledaren för de skotska nationalisterna i SNP, Alex Salmond, är en effektiv populist som har fått självständighet att se ut som svaret på den moderna tidens osäkerhet.

Varför Skottland skulle lämna unionen är ändå svårbegripligt. Salmond vill behålla drottningen, pundet och den stora offentliga sektorn. Gränsen i söder ska inte märkas. Visst, skottarna skulle slippa styras av Toryregeringar i London. Men SNP försöker hela tiden låtsas som att livets goda överlever en separation, medan man blir av med otäckheter som kärnvapen.

Nordsjöoljan tänker Salmond lägga beslag på, men bara han räknar med att intäkterna växer i evighet. Pundet blir kvar, försäkrar han också, för det vill skottarna. De tre stora brittiska partierna säger dock med goda skäl nej till en valutaunion. Det kallar Salmond en bluff, och större delen av väljarna tycks tro honom. Men det är han som bluffar.

Eurokrisen visade att en valutaunion av suveräna stater kan bli en skakig historia. För att London ens skulle fundera på arrangemanget krävs att Bank of England styr räntor och penningpolitik, men dessutom att Edinburgh accepterar en strikt övervakning av statsbudgeten. Britterna kan inte obekymrat ta på sig risken för skotska finanskrascher och lånefester.

Skottland kan försöka stå på egna ben, men måste tjäna ihop till kreditbetygen. Och vad Salmond än säger är varken EU- eller Natomedlemskap något som kommer med automatik.

SNP drömmer om en progressiv liten ö, fredad från globaliseringens fasor. Men också Förenade kungadömets förkämpar behöver vakna. Bara några dagar återstår att förklara att den 307 år gamla unionen är värd fler chanser.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN 9 sept 2014:

“Ebolavirusets dödliga vägval”

“En smittsam, dödlig sjukdom som det inte finns någon bot mot ställer oss inför svåra dilemman: Ska vi använda mediciner som bara är på försöksstadiet? Och vem ska få behandling? “

“Medan ebolaviruset härjar i ett större område av Afrika än någonsin undrar många om det är dags att börja använda otestade mediciner och vacciner. Med tanke på att sjukdomen kan leda till döden för upp till 90 procent av patienterna – högre dödlighet än för böldpest – kan man väl släppa efter på de kliniska normerna, säger man. Men här ryms svåra etiska frågor, och i det pressade läget är tiden för övervägande knapp.

En orsak till att det varken finns något beprövat botemedel eller vaccin mot denna blödarfeber är att sjukdomar som överförs från djur till människa är mycket svåra att diagnostisera. Djurpopulationer med detta virus kan fungera som reservoarer där smittämnena utvecklas och muterar, och det blir svårt för forskarna att hålla jämna steg med sjukdomarnas variationer.

En annan orsak är läkemedels-företagens minskande intresse för att tillverka vacciner. Endast fyra företag framställer vacciner i dag, jämfört med 26 för 50 år sedan. Dessa företag vet att de får ganska låg avkastning på sina investeringar till följd av långsamma tillverknings-processer (men snabbare metoder inger ett visst hopp).

Allmänhetens misstro mot vacciner bidrar starkt till denna nedgång. I slutet av 1990-talet tog sig misstron uttryck i ett bakslag för vaccinering mot mässling, påssjuka och röda hund. En undersökning från 2004 visade att dubbelt så många oroade sig för biverkningarna av det väletablerade smittkoppsvaccinet som för själva sjukdomen.

Att infektionssjukdomar som smittkoppor är jämförelsevis lätta att få bukt med bidrar till att många tar lätt på riskerna med att vägra vaccinering. Så fort en epidemi bryter ut ändrar man sig och kräver att vaccin ska tillverkas och distribueras utan dröjsmål. Det är förmodligen bra, men samtidigt orealistiskt.

Det brittiska läkemedelsföretaget Glaxosmithkline tillkännagav nyligen att det tillsammans med USA:s National Institute of Allergy and Infectious Diseases arbetar på ett experimentvaccin mot ebola. Men man har bara börjat på fas 1 av kliniska prov som prövar toxiciteten. Två faser återstår och vaccinet är alltså inte färdigt att sättas in före 2015.

Att proven tar så lång tid har lett till klagomål över alltför mycket byråkrati. Men fas 1-prov är oerhört riskabla och etiskt komplicerade. Därmed måste de hanteras med den yttersta försiktighet.

Vad händer när en population redan har insjuknat? Under en stor epidemi av hjärnhinneinflammation i norra Nigeria 1996 försåg läkemedelsföretaget Pfizer läkarna med trovan, ett oralt antibiotikum som var under utprovning. Elva barn dog och andra fick men för livet. Dödligheten i trovantestet var dock mycket lägre än dödligheten i obehandlad hjärnhinneinflammation, och det stöder argumentet för otestade ebolamediciner i dag.

Världshälsoorganisationen har redan förklarat att bruket av experimentserumet Zmapp är etiskt godtagbart. Zmapp har aldrig prövats på män-niskor och är ännu inte godkänt av den amerikanska hälsovårds-myndigheten.

Det finns bara några få doser Zmapp, och det kommer att ta månader att producera även en blygsam kvantitet. Här har vi ett nytt etiskt dilemma: Vem bör få del av en så knapp resurs?

De tre första doserna Zmapp gavs åt de amerikanska läkarmissionärerna Kent Brantly och Nancy Whitebol, som har tillfrisknat, och den spanske prästen Miguel Pajares, som sedan avlidit. En praktisk moti-

vering för att Brantly och Whitebol valdes ut (ett beslut som fick utbredd kritik) framfördes: Det är rimligt att sjukvårdspersonal behandlas först så att de kan fortsätta att hjälpa andra. Det argumentet miste kraft i och med att den 75-årige Pajares valdes ut.

Att praktiska hänsyn styrde urvalet blev i viss mån trovärdigt av beslutet att ge tre afrikanska läkare doser. Hur som helst är förrådet av Zmapp nu uttömt.

Man ska inte glömma att även pragmatiska argument för ransonering av knappa medicinska resurser kan vara mycket kontroversiella. Under andra världskriget, när militärläkarna tvingades ransonera penicillin, prioriterade de män med sexuellt överförda sjukdomar, som återkom snabbare till slagfältet. Många hävdade att de som hade sårats i strid var mer förtjänta.

Med ett liknande moraliskt perspektiv på fördelningen av ebolamedicin skulle man kunna hävda att afrikaner bör väljas framför västerlänningar, eftersom afrikansk sjukvård har svårare att bekämpa sjukdomen. Men man skulle också kunna säga att västerländsk sjukvårdspersonal förtjänar högre prioritet eftersom de tar risken att utsätta sig för smitta för att hjälpa dem som inte kan välja.

Sådana argument lägger oöverstigliga hinder i vägen för ett bredare samförstånd. Och värre än så: de för oss ut på hal is. Man behöver bara tänka på Seattles ökända ”Gudskommitté” som i början av 1960-talet fördelade tillgången till den då sällsynta dialysbehandlingen efter patienternas inkomst, religiösa engagemang och, hör och häpna, medlemskap i scoutrörelsen.

Sedan dess har sociala kriterier för fördelning av medicinsk behandling haft dåligt rykte – och det på goda grunder.

Donna Dickenson Amerikansk författare och filosof. Hon har bland annat varit professor ed inriktning på medocinsk etik vi University of London .

Översättning: Margareta Eklöf “

DN 9 sept 2014:

“Lång och svår väg till försoning”

“ Kan pingstpastorn förlåta sina söners mördare? Orkar barnhemsföreståndaren sam-arbeta med dem som bombade sönder hennes livsverk? När vapnen tystnar väntar det verkligt svåra för folket i östra Ukraina: att leva tillsammans med fienden. “

“Slovjansk. EU har hittills svartlistat 72 personer och företag från Ryssland och Ukraina. Svartlistningen innebär frysta ekonomiska tillgångarna i och inreseförbud till EU.

EU har också begränsat exporten av teknik och tjänster för oljeutvinning, stoppat nya handelskontrakt med krigsmateriel och begränsat statliga ryska företags finansiering på kapitalmarknaderna.

Dagens EU-sanktioner innebär skärpningar inom dessa områden.

Församlingen höll på att skingras efter gudstjänsten när ett tiotal maskerade män stormade in i Kristi förklarings kyrka i Slovjansk. Det var söndagen den 8 juni och männen var soldater i ”Folkrepubliken Donetsk” som då hade staden under sin kontroll.

– Separatisterna hade kommit hit ett par gånger tidigare och spridit skräck med sina automatvapen, berättar diakonen Pjotr Vlasovets.

– De hade sagt att vi hjälpte ukrainska armén, att misstänkta lådor hade lastats av här nattetid. Det var naturligtvis helt falskt.

Den här gången nöjde sig de maskerade männen inte med hot. En av dem krävde med hög röst att få veta vilka som var ägare till fyra dyra bilar som stod parkerade utanför kyrkan.

Fyra unga män gav sig till känna. Det var Ruvim och Albert Pavenko, vuxna söner till Alexander Pavenko, kyrkans huvudpastor och grundare, och diakonerna Vladimir Velitjko och Viktor Brodarskij. Männen tvingades in i sina bilar och kördes i väg.

– I det längsta hoppades vi att de hade tagits till fånga. Först 38 dagar senare fick vi veta sanningen: de hade skjutits ihjäl redan samma dag och sedan slängts i en massgrav med 15 andra lik, säger Vlasovets.

På andra sidan av Slovjansk, en stad med drygt 100 000 invånare, ligger Lilla poppeln, ett barnhem som normalt inhyser 60 föräldralösa, lätt förståndshandikappade barn i förskoleåldern.

Nu är det terminsstart och egentligen skulle barnen ha kommit tillbaka från sina sommarläger. Men det är uppenbart att de inte kan återvända på länge än – om ens någonsin. Under tre dagar i början av juli, några dagar innan Ukrainas armé återtog kontrollen över Slovjansk, bombades hela denna del av staden sönder och samman. En del av barnhemmet, med sovsalar, lekrum och matsal, ligger helt i ruiner, och kontorsbyggnaden har ett stort hål i taket.

– Det var tisdagen den 1 juli på kvällen som vår vaktmästare ringde mig hemma, berättar barnhemmets direktör Ljubov Nazarjeva som tar emot på sitt lilla kontor med splitterhål i väggen och ett nödtorftigt hoptejpat plastskynke över fönstret.

– Jag trodde det var en mardröm. Hur kan Ukrainas armé göra så här mot försvarslösa barn? Det enda jag är tacksam över är att barnen redan var evakuerade till ett sommarläger.

Nu är Nazarjeva fullt sysselsatt med att ordna platser åt barnen och hennes telefon ringer i ett. Medarbetare i vita rockar kommer in med högar av höstkläder – det som har klarat artillerianfallen – som ska packas och skickas till barnhem i Kramatorsk, Charkiv och andra ställen där de nu får tränga ihop sig.

Ljubov Nazarjeva visar mig gården som tills nyligen var en modern lekplats. Nu är det inget lämpligt ställe för barn: här är fullt med nedfallna trädstammar och spretigt metallskrot från rutschkanor och klätterställningar. På ett ställe ser jag en krater från en artillerigranat.

Pastor Alexander Pavenko förlorade sina två äldsta söner, 24 och 30 år gamla. Han har sex barn kvar i livet och har bestämt sig för att gå vidare.

– De försökte skada oss och det lyckades de med. Men vår tro förlorar vi aldrig, säger han.

Kristi förklarings kyrka tillhör pingströrelsen och är inrymd i ett före detta kulturpalats från Sovjet-eran som har fått modern inredning, med mörkröda heltäckningsmattor och vacker stuckatur i det höga taket.

– De sa att vi samarbetade med Kiev, men vi evangeliskt kristna sysslar inte med politik. Fast det struntar de ortodoxa i. På ett sätt hatar de oss, vår tro anses ha ett samband med USA. Också det är helt fel, säger pastorn.

Han berättar om de mördade sönerna och diakonerna, om deras engagemang för de svaga i samhället. En ledde en barnkör, en annan levererade gåvor till långtidsdömda fångar.

Samtidigt sticker varken Pavenko eller många av de andra 350 församlingsmedlemmarna under stol med att de är framgångrika ekonomiskt. Utanför kyrkan står även denna dag en rad av nya, utländska bilar.

Pastor Pavenko kör själv en svart Lexus, och i den kör han mig till den möbelfabrik han driver sedan tio år tillbaka. Eller rättare sagt till resterna av fabriken.

– Samma dag som de tog mina söner brände de ned fabriken. De tände på och slängde in bomber. På en vägg hade någon skrivit ”Ortodox jihad”. Vi ringde brandkåren, men de vägrade komma, berättar han.

Det mesta på fabriksområdet är svartnade ruiner. Men i en hangar-liknande byggnad har produktionen satt i gång igen. Unga arbetare är i full fart med att såga upp köksluckor och klistra snickarglädje av plast på sänggavlar.

– Jag anställer bara de bästa, berättar Pavenko. Men folk som är nyktra och ordentliga växer inte på träd.

– Vårt problem i den ortodoxa världen är att det är för mycket synd, för mycket vodka och för mycket slapphet. Så är det både i Ryssland och Ukraina.

På Lilla poppeln funderar Ljubov Nazarjeva över hur hon ska kunna bygga upp sitt barnhem igen. Ukrainska staten ger ingen hjälp, säger hon.

– De har inte ens bett om ursäkt för det som hände. I Kiev ser de oss inte som folk, de kallar oss terrorister.

Precis som många andra institutioner får barnhemmet söka sig privata sponsorer. Just denna dag har representanter för fotbollsklubben Metalist Charkiv – en av Ukrainas bästa – varit på besök och lovat skjuta till några miljoner för renovering. En glasmästare dyker upp och tar mått på gapande fönsterhål.

– Vi får väl se hur det blir, kriget är inte slut än. Om Ryssland vinner får vi åtminstone gas att elda med, under Ukraina lär vi få värma oss med toalettpapper, säger Nazarjeva.

I 40 år har hon arbetat här, att få i gång barnhemmet igen är hennes mål. Och även om hon inte samarbetade aktivt med separatisterna i Slovjansk oroar hon sig för hur det ska bli under de nygamla ukrains-ka myndigheterna. Nu talas det om ”lustration”, om utrensning av funktionärer som är förknippade med förre presidenten Janukovytj.

– Jag blir så arg när jag hör det där ordet. För mig betyder det bara en sak: hämnd, säger Ljubov Nazarjeva.

Men när vi säger adjö vid den sönderskjutna grinden utbrister hon plötsligt:

– För ett enat Ukraina!

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“**Bakgrund.**

I mitten av april togs Slovjansk över av de proryska separatisterna. Under nästan tre månader var staden något av ett skyltfönster för upproret i Donbassområdet.

Härifrån styrde separatisternas befälhavare, den ryske översten Igor Girkin, ”folkrepubliken Donetsks” trupper. I stadshusets källare hölls ukrains-ka journalister och internationella OSSE-observatörer fångna.

Staden utsattes för artillerianfall av ukrainska regeringstrupper och belägrades i princip under juni. Den 5 juli lämnade Girkin och separatisterna staden och begav sig till Donetsk. “

DN 10 sept 2014:

“I USA är rasfrågan ständigt aktuell”

“När en enskild större händelse inträffar blossar debatten om diskriminering upp i USA – men släckt är rasfrågan aldrig. “

“Analys. Statistiken är tydlig över hela linjen och afroamerikanerna drar alltid det kortaste strået. Det gäller inkomster och arbetsmarknad, det gäller utbildning, rättsväsende och social ställning. USA:s konstitution förbjuder all diskriminering, men det hindrar inte att USA fortfarande är ett delvis segregerat samhälle. Stödet för hårdare straff och dödsstraff är betydligt högre bland vita än bland afroamerikaner.

En studie av The Sentencing project, som bevakar rätts-väsendet, visar att afroamerikaner inte bara grips oftare än vita och i oproportionerligt hög grad fyller USA:s fängelser, utan också i vilken grad uppfattningarna om afroamerikaner präglas av rasism.

Genom tester har man visat att efter att ha fått se en film med ett brott tror sig 60 procent se en för-övare, även om denne varit dold. Och av dessa uppger 70 procent att gärningsmannen är afroamerikan.

Att det förhåller sig så vet flertalet afroamerikaner – de känner av misstänksamheten varje dag. I Twitterkampanjen #IfTheyGunnedMeDown, som föddes strax efter mordet på tonåringen i Ferguson, kontrasterade tusentals människor fotografier på sig själva för att belysa hur bilder skapas: En hånfullt, aggressivt poserande, en charmigt leende med ett examensbevis i näven eller ett nyfött barn i armarna.

Medborgarrättslagarna har ett halvt sekel på nacken och firas som stora segrar för den amerikanska nationen. Årsdagarna firas med pompa och ståt och en välpolerad högsta elit, men i de uppslutande skarorna är det stora flertalet afroamerikaner.

Så uppfattas rasdiskriminering alltjämt som en fråga som inte angår alla.

Det ligger i linje med vad Bryan Stevenson säger här intill: Han menar att USA inte alls har gjort upp med slaveriet och att detta ger rasismen utrymme. Samma tes drivs i den nyutkomna boken ”The half has never been told” där Edward Baptist gör upp med föreställningen om att de slaverityngda, ”onda” sydstaterna bekämpades av ”de goda”. Han visar att också nord-staterna drog stor ekonomisk nytta av slavarna, bland annat genom ett bankväsende vars kreditvärdering i hög grad byggde på slavarna som tillgång.

Mordet i Missouri har lett till flera utredningar, inklusive en medborgarrättsundersökning som övervakas av justitieminister Eric Holder, själv afroamerikan. I Ferguson ses polisens metoder över, liksom hur domstolarna arbetar. Och diskrimineringen handlar om mycket mer än om dödsstraff: i Ferguson döms fattiga afroamerikaner i oproportionerlig omfattning för småbrott, böter som sedan hätskt drivs in och ökas på. Intäkterna är en viktig inkomstkälla för staden, vilket ger ett incitament till systematisk jakt på straffavgifter. Nu begränsas hur stor del av budgeten som får härröra från böter – just där.

Men liknande särbehandling pågår på många håll i USA och har gjort så mycket länge. Som bekant.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN 10 sept 2014:

“Stödet för en insats mot IS ökar kraftigt”

“När president Barack Obama i dag ska förklara hur USA:s kamp mot IS ska bedrivas, väntas han betona det internationella samarbetet. Samtidigt är amerikanerna alltmer positiva till utökade militära attacker. “

“Washington. Efter förra veckans Natomöte har USA:s president Barack Obama överlagt med sina säkerhetspolitiska rådgivare och med kongressens ledarskikt, för att i dag i ett tal presentera USA:s strategi i kampen mot den militanta Islamiska staten, IS. När Obama för ett par veckor sedan sa att någon strategi ännu inte fanns ledde det till omedelbar kritik om vekt, villrådigt ledarskap.

En ny opinionsundersökning av Washington Post/ABC News visar att stödet hos allmänheten för en insats mot IS har förändrats markant. IS uppfattas som ett allt större hot och 71 procent av de nyss så skeptiska amerikanerna är i dag positiva till flygattackerna mot jihadisterna. För tre veckor sedan var den siffran 54 procent; i juni bara 45. I dag anser 65 procent att attackerna borde utvidgas.

Förtroendet för Obama når samtidigt nya bottensiffror och endast 43 procent ser honom som en god ledare. Men något stort krigstal blir det inte i dag, snarare väntas presidenten förklara huvuddragen kring vilka länder som kan göra vad, stödd av samtalen i Wales. Flera Natoländer ger stöd till de kurdiska peshmergastyrkorna, andra ger humanitär hjälp. USA vill få med sig länderna i regionen, inte minst för att hindra pengaflödet till islamisterna. Försvarsminister Chuck Hagel befinner sig i Turkiet och utrikesminister John Kerry har rest till Mellanöstern. Obama väntas även klargöra i vilken grad han avser att söka kongressens godkännande, något han i egenskap av överbefälhavare än så länge inte är tvingad till. En stor andel av ledamöterna föredrar också att stå utanför ett beslut enligt principen ”säger jag inget, har jag ingenting sagt”.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se

DN 10 sept 2014:

“Planet kan ha slitits sönder redan i luften”

“Det var ”ett stort antal föremål utifrån” som fick passagerarplanet MH17 att störta över östra Ukraina den 17 juli – med andra ord ett attentat. Det slår den nederländska haverikommissionen fast i en preliminär rapport. “

Är det bevisat nu att de proryska rebellerna sköt ned planet?

– Nej, de nederländska experterna – som samarbetat med experter från bland annat Ukraina, Ryssland och Malaysia – säger inget om vem som bär skulden för att 298 människor dog. Detta är inte heller kommissionens uppgift. En separat brottsutredning pågår, också den ledd av Nederländerna.

Slås det fast att planet sköts ned med en missil?

– Inte uttryckligen, men kommissionens slutsatser stämmer med den mest spridda förklaringen till kraschen, nämligen att MH17 skulle ha träffats av en eller två rysktillverkade missiler av typen Buk. Den fungerar så att missilen sprängs i luften nära sitt mål, varefter splitter bryter sönder det. Dessutom visar inspelningar från cockpit att besättningen inte hade några som helst föraningar om vad som skulle hända.

Ukraina har ju tillgång till Buk-missiler – kan det inte vara Kiev som ligger bakom?

– Kommissionen säger inget om varifrån en eventuell missil sköts upp. För att otvetydigt avgöra det krävs fortsatta utredningar. Men eftersom planet kraschade mitt i rebellkontrollerat område är det mest troligt att det sköts ned därifrån av misstag.

– Tanken att Kiev skulle ha skulden bygger på ett konspirationsteoretiskt resonemang som var vanligt i ryska medier tiden efter kraschen: att Ukrainas regering skulle ha skjutit ned planet med flit för att få mer stöd av väst.

Kan ukrainskt stridsflyg ha skjutit ned MH17?
– Återigen, rapporten pekar inte ut någon skyldig. Men indirekt visar dess slutsatser att det handlar om missiler avfyrade från marken.

– Dessutom motbevisar rapporten helt uppgifterna – framförda i en del ryska medier – om att planet skulle ha tvingats ned på lägre höjd av ukrainska flygledare. Tvärtom: flygledarna bad MH17 gå upp ytterligare 2 000 fot till 35 000 fot (10 700 meter) på grund av trängsel i luftrummet, något besättningen bad att få slippa. Planet befann sig hela tiden på cirka 10 000 meters höjd.

Kan Buk-missiler ha förts in från Ryssland före kraschen?
– Rebelledare skröt öppet med att de hade tillgång till minst ett sådant system flera veckor tidigare, men att det skulle vara stulet från Ukraina. Kiev hävdar dock att inget system saknas.

– Västjournalister har samlat vittnesmål från marken som tyder på att ett ryskt Buk-system fanns i det aktuella området den 17 juli. I går publicerade BBC en rapport där tre civila ögonvittnen, oberoende av varandra, hävdar att de såg missilbärande fordon i staden Snezjnoje. Två av dem säger att besättningen var militärer med rysk accent.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN 10 sept 2014:

“Dödläge ökar risken för nya våldsamheter”

“Afghanistans avgående president Hamid Karzai uppmanade på tisdagen de två rivaliserande kandidaterna att komma överens om en maktdelningsplan. Samtidigt ökar våldet i landet.

Trots att presidentvalet hölls för snart tre månader sedan har ingen segrare utsetts. Anklagelser om valfusk och ogiltiga röster har framförts från de båda konkurrenterna om presidentposten, Abdullah Abdullah och Ashraf Ghani. För ett par veckor sedan godkände dock Abdullah och Ghani ett avtal om att bilda en nationell samlingsregering när omräkningen av röster är -genomförd. Valkommissionen väntas publicera det färdiga resultatet i dag, onsdag.

Men i måndags meddelade Abdullah att han inte kommer att godkänna omräkningen. Därmed riskerar det politiska dödläget att fortsätta – och i värsta fall utlösa våldsamheter mellan de båda presidentkandidaternas anhängare.

Den 54-årige Abdullah har sin maktbas bland landets tadzjikiska och hazariska minoritet som är koncentrerad till den norra delen av landet. Ashraf Ghani, 65-årig före detta finansminister, har sitt främsta väljarstöd bland det pashtunska folkflertalet som främst lever i de södra och östra delarna.

– Osäkerheten påverkar hela det afghanska samhället, säger Anna-Karin Johansson, generalsekreterare i Svenska Afghanistankommittén (SAK), till DN via telefon från Kabul.

Enligt en FN-rapport som publicerades nyligen har våldet i Afghanistan ökat den senaste tiden. Anna-Karin Johansson bekräftar att SAK:s sjuk- och hälsovårdskliniker i provinserna Wardak och Laghman drabbats av den tilltagande oron.

– Olika beväpnade, inbördes rivaliserande grupper, liksom regeringssoldater, har gjort intrång på klinikerna, för att markera sin närvaro eller för att leta efter motståndare som misstänks få vård, säger hon.

Tisdagen var nationell helgdag i Afghanistan, till minne av den legendariske motståndsmannen Ahmad Shah Massoud som mördades den 9 september 2001. Den avgående presidenten Hamid Karzai tog tillfället i akt att vid en minnesstund i parlamentet, loya jirga, uppmana Abdullah och Ghani att lösa tvisten och därmed förhindra en djupnande politisk kris.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“**Fakta. Valet**
Afghanistan gick den 14 juni till en andra och avgörande omgång i presidentvalet. Abdullah Abdullah fick 45 procent av rösterna i första valomgången som hölls den 5 april. Tvåa kom Ashraf Ghani med knappt 32 procent av rösterna. “

DN 11 sept 2014:

“En kommissionär med handlingskraft”

“Att få EU att skapa en gemensam asylpolitik gick väl sådär, men det berodde på de 28 ländernas vilt spretande ståndpunkter. Ingen har ifrågasatt att Cecilia Malmström (FP) gjorde det bra på sitt omöjliga uppdrag som EU:s flyktingkommissionär, och ett kvitto på det är att hon nu får det tunga ansvaret för handelsfrågorna. I den nya kommissionen ska hon således bland annat driva förhandlingarna med USA om världens största frihandelsavtal. Potentialen för ekonomisk tillväxt, konkurrenskraft och jobb är stor på båda sidor av Atlanten.

Fallgroparna är också åtskilliga. Franska protektionister och socialistiska handelsskeptiker kommer att motsätta sig europeiskt kompromissande. Amerikanerna har likaså gott om lobbyister som försöker sabotera nödvändiga eftergifter.

Men en frihandelsvän som EU:s handelskommissionär är faktiskt en riktigt bra utgångspunkt.

Gunnar Jonsson “

DN 11 sept 2014:

“Utmaningen: Avtalet med USA”

“Bryssel. Cecilia Malmström får ett tungt uppdrag, liksom flera leda-möter från mindre länder i norra EU. Jean-Claude Junckers nya EU-kommission överraskar på flera sätt och han vill att leda-möterna ska ägna sig åt grupparbete. Frågan är om kommissionen därmed blir mer effektiv – eller mer fylld av motsättningar. “

“Analys. Jean-Claude Juncker verkade glad och uppspelt när han igår presenterade vad ledamöterna i den nya EU-kommissionen ska göra. Han skojade friskt, växlade elegant mellan franska och tyska och fick hela presskåren att nervöst leta efter hörlurarna när han plötsligt sade några meningar på sitt eget språk, luxemburgska.

Juncker såg helt enkelt ut att njuta av att stå i centrum och dela ut uppdragen i den nya EU-kommissionen. Och Sveriges kommissio-när fick ett tungt ansvarsområde. Cecilia Malmström ska ta hand om handelsfrågorna.

– Jätteroligt. Spännande för mig och viktigt för Sverige och Europa, kommenterade Cecilia Malmström efter Junckers pressträff.

Malmström ska bland annat slutföra förhandlingarna om ett frihan-delsavtal med USA. Planen är att avtalet ska vara klart nästa år, men kritiken växer på många håll i EU.

Efter fem år med ansvar för asyl- och migrationsfrågor blir det alltså ännu ett tufft uppdrag för Cecilia Malmström. Men hon är bara ”stolt och förväntansfull”, försäkrade hon i går.

Påtagligt många innehållsrika så kallade portföljer gick till mindre länder i norra EU. Jyrki Katainen från Finland och Vladis Dom-browskis från Lettland blir två av kommissionens vice ordförande. Danmarks Margrethe Vestager tar över konkurrensfrågorna.

Frans Timmermans från Nederländerna får en särskild plats vid Junckers sida. Timmermans ska vara ”min högra hand” och rycka in när jag inte är ”mentalt närvarande”, förklarade Juncker. Det var möj-ligen en skämtsam an-spelning på alla rykten om att Juncker ibland tar ett par glas för mycket.

Men Frans Timmermans blir mer än en stand-in. Han är en erkänt effektiv och målmedveten politiker som får rätt att stoppa lagförslag som anses leda till byråkrati eller flyttar makt till EU som hör hemma hos medlemsstaterna.

”Människor, inte länder, får uppdrag”, hette det i går. Den principen leder till att Tysklands och Frankrikes kommissionärer hamnar utanför den innersta kretsen. Både Günther Oettinger och Pierre Moscovici har fått viktiga ansvarsområden, men tänker de delta i grupparbetet? Det är en annan av Junckers nyordningar.

Kommissionens vice ordförande ska vara ett slags gruppledare. De ska leda arbetet med en viss fråga och samla alla kommissionärer som berörs. Det kan inte bli lätt att få till exempel Pierre Moscovici, som vill ha en mer expansiv ekonomisk EU-politik, att rätta sig efter Jyrki Katainen, som vill hålla igen.

Kommissionens nya arbetssätt lär komma upp när de nya ledamöterna utfrågas i EU-parlamentet. Flera av de nya kommissionärerna kommer säkert också att grillas ordentligt.

Spaniens Miguel Arias Canete har redan kritiserats för sexism, Storbritanniens Jonathan Hills verksamhet som lobbyist ifrågasätts och Ungerns Tibor Navracsics, som tidigare har varit justitieminister och ansvarig för omvälvningarna i det ungerska rättsväsendet, får räkna med kritik.

Andra kontroversiella frågor är om det är en bra idé att låta Dimitris Avramopoulos, försvarsminister i Grekland, ta över migrationsfrågorna – och att slå ihop energifrågorna med klimatpolitiken?

Att den nya EU-kommissionen enbart består av en tredjedel kvinnor upprör också många i parlamentet. Men Juncker förklarade i går att han ”talade i telefon hela augusti” för att får fler länder att nominera kvinnor och att han ”fick slåss” för de sista två.

S-gruppen i EU-parlamentet hotade i somras med att rösta nej till kommissionen om den inte innehåller ”minst nio” kvinnor. Den skamgränsen uppnås alltså.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“Fakta. Detta är Junckers nya lag

Ordförande

Jean-Claude Juncker, Luxemburg (EPP).

1:e vice ordförande: Frans Timmermans, Nederländerna (S&D).

Sex vice ordförande

Federica Mogherini, Italien (S&D), utrikesfrågor.

Andrus Ansip, Estland (ALDE), digital marknad.

Alenka Bratusek, Slovenien (ALDE), energiunion.

Valdis Dombrovskis, Lettland (EPP), euron, social dialog.

Kristalina Georgieva, Bulgarien (EPP), EU:s budget mm.

Jyrki Katainen, Finland (EPP), sysselsättning, tillväxt.

Övriga

Vytenis Andriukaitis, Litauen (S&D), hälsofrågor.

Dimitris Avramopoulos, Grekland (EPP), migration.

Elzbieta Bienkowska, Polen (EPP), inre marknad.

Miguel Arias Canete, Spanien (EPP), klimat och energi.

Corina Cretu, Rumänien (S&D), regionalpolitik.

Johannes Hahn, Österrike (EPP), utvidgning och grannskap.

Jonathan Hill, Storbritan-nien (ECR), finansiell marknad och tjänster.

Phil Hogan, Irland (EPP), jordbruk.

Vera Jourova, Tjeckien (ALDE), rättsliga frågor.

Cecilia Malmström, Sverige (ALDE), handel.

Neven Mimica, Kroatien (S&D), utveckling.

Carlos Moedas, Portugal (EPP), forskning.

Pierre Moscovici, Frankrike (S&D), ekonomiska och finansiella frågor.

Tibor Navracsics, Ungern (EPP), utbildning och kultur.

Günther Oettinger, Tyskland(EPP), digital agenda.

Maros Sefcovic, Slovakien (S&D), transport.

Christos Stylianides, Cypern (EPP), bistånd.

Marianne Thyssen, Belgien (EPP), sociala frågor.

Karmenu Vella, Malta (S&D) miljö, fiske.

Margarethe Vestager, Danmark (ALDE), konkurrens.

Frans Timmermans, Nederländerna, och Miguel Arias Canete, Spanien

Timmermans är för närvarande utrikesminister i Nederländerna och anses vara en pragmatisk och i grunden mycket EU-vänlig socialdemokrat.

Men under senare tid har Timmermans ofta talat om att EU inte ska göra allt. I den nya kommissionen får Timmermans en central roll bredvid Juncker och kan säga nej till sådant som leder till mer byråkrati och ger EU för mycket makt inom områden där medlemsstaterna bestämmer.

Det riktas redan kritik mot Miguel Arias Canete. Bland annat kritiserades han för sexism efter en radio-intervju där han förklarade att en debatt mellan en man och en kvinna är komplicerad, för om du använder ditt intellektuella överläge framstår du som en manlig chauvinist.

Canete blir ansvarig för energi- och klimatpolitiken, en kombination som oroar miljöaktivister, och an-klagas för att ha egna intressen i oljebranschen.

Fakta. EU-kommissionen

Består av 28 ledamöter – en per medlemsland. **19 män, 9 kvinnor.** Kommissionen organiseras på ett nytt sätt med sju vice ordförande som blir grupp-- ledare för övriga.

Kommissionens ledamöter ska frågas ut i EU-parlamentet i slutet av september.

EU-parlamentet ska sedan godkänna – eller underkänna – hela kommissionen. Kommissionens ordförande kan begära att en ledamot avgår.

DN

DN 11 sept 2014:

“Israels armé utreder brott”

“Den israeliska armén har inlett fem brottsutredningar av israeliska soldaters handlingar under offensiven i Gaza, uppger en källa inom militären.

Attacken som dödade minst 15 personer som flytt till en FN-skola i Beit Hanoun i norra Gaza och den som dödade fyra pojkar som spelade fotboll på stranden vid Gaza stad ska utredas.

Båda väckte internationell avsky och FN, USA och en rad internationella organisationer fördömde attackerna, även om Washington var noga med att påpeka Hamas skuld i dödsfallen.

Däremot kommer inte attacken mot familjen al-Kaware, där minst åtta familjemedlemmar dödades, att utredas.

Den israeliska människorätts-organisationen B’Tselem menar att utredningarna saknar trovärdighet.

”Det finns i nuläget inget offentligt organ i Israel som är kapabelt att genomföra oberoende undersökningar av misstänkta brott mot internationell humanitär rätt”, skriver B’Tselem på sin hemsida.

Striderna mellan de väpnade grupperna i Gaza och Hamas pågick i 50 dagar och dödade över 2 131 palestinier. 1 473 var civila, av dem var 501 barn och 257 kvinnor, enligt FN.

På den israeliska sidan dödades 73 personer, sex av dem civila. Ett israeliskt barn dödades.
TT-AFP

DN 12 sept 2014:

“En motvillig krigares krig”

“Obama trodde sig ha avslutat USA:s olycksaliga äventyr i Irak. IS barbari drar honom obevekligt tillbaka till regionen. “

Vissa sanningar gör sig bäst osagda. När världens mäktigaste man förklarade att ”vi har ingen strategi” var det korrekt men inte vad folket ville höra.

President Barack Obamas metod är att resonera, analysera och balansera. Det är inte så dumt att tänka först och (högst eventuellt) skjuta sedan. Amerikansk opinion, länge krigsträtt efter Irak och Afghanistan, har också i grunden legat på Obamas försiktiga linje. Den har ändå känt obehag: världen brister i respekt. Hans förtroendesiffror är dåliga, men allra sämst inom utrikespolitiken.

Islamiska statens (IS) brutala blixt-offensiv i Irak och halshuggning av amerikanska journalister i Syrien vände raskt stämningen. För bara ett år sedan var en stor majoritet i USA emot att bomba Bashar al-Assad efter diktatorns stridsgasattack mot civila. Nu finns plötsligt starkt stöd för att bekämpa IS militärt.

Obama var tvungen att agera. Talet, natten mot det ödesmättade datumet 11 september, var dock en blandning av mål och önskemål snarare än en strategi.

USA ska samla en bred internationell koalition för att ”försvaga och till slut förgöra IS”, där även Europa är med på ett hörn. Flygattacker ska riktas mot de sunnitiska fanatikerna, inte bara som hittills i Irak utan även i Syrien. Stödet till länder och grupper som bekämpar rörelsen med soldater på marken ska öka. USA har snart 1 600 rådgivare i Irak, moderata syriska rebeller ska utrustas och utbildas i

saudiarabiska läger. Därtill ska IS finanser och import av utländska extremister strypas.

Många amerikaner har en övertro på vad deras presidenter kan åstadkomma. Inte ens en supermakt har oändliga militära resurser. Invasionen i Irak slutade i kaos, och Afghanistan är ingen självklar framgång. Åtskilligt i Obamas tal handlade också om vad han inte tänkte göra.

En politik som bygger på övertalningsförmåga möter andra hinder. Obama förlitar sig på en rad svårstyrda krafter. Dessutom går regimers och falangers intressen ofta på tvärs. Två allierade som båda behövs kan vara varandras dödsfiender.

Att utvidga flygattackerna till IS baser i Syrien är logiskt. Det riskerar samtidigt att stärka tyrannen al-Assad, huvudansvarig för inbördeskrigets 200 000 döda.

Och ett luftkrig räcker inte mot en skrämmande kapabel styrka som IS, mer lik talibanerna än al-Qaida. Den irakiska armén kollapsade inför anstormningen, och kurdernas peshmerga visade sig ha brister. Nu ska Bagdads militära styrkor utbildas, något som USA redan har ägnat åratal och hundratals miljarder dollar åt. De shiitiska miliser som stagar upp armén är lika ökända för övergrepp som sina sunnitiska rivaler.

USA krävde en ny regering i Irak som gör gemensam sak mot IS, med shiiter som anstränger sig för att dela makten med sunniter och kurder. Sunniternas misstro är monumental efter att ha marginaliserats under lång tid. Kurderna kräver att få sälja sin egen olja, Bagdad vägrar.

Pålitliga syriska rebeller har varit svåra att hitta i tre år, och till nyligen ansåg Obama att det var en utopisk tanke. Varför skulle de vara mer lättränade än irakier?

I hela regionen finns en misstro mot Obama. En del tycker att han borde ha gjort slut på al-Assad för längesedan, andra att han aldrig borde ha bombat Khaddafi, åter andra att han inte skulle ha övergett de militärdiktaturer som den arabiska våren välte.

Obama tänker inte låta sig dras in i ett nytt storkrig, utan presenterar sin plan som terroristbekämpning. Han skickade kommandosoldater mot Usama bin Ladin, och har med stor frenesi låtit döda misstänkta terrorister i Jemen och Somalia med drönare. Men kampen mot IS är något helt annat.

Hur en seger ska definieras är oklart. Terrorismen är en hydra där nya huvuden hela tiden tycks växa fram. Och vad händer om konceptet med flygattacker och koalitioner inte fungerar? USA:s Vietnamkrig började också med militära rådgivare.

Något vettigt alternativ till Obamas plan syns dock inte till. På en del repub-likaner låter det som om lösningen är att ockupera vartenda besvärligt land i Nordafrika och Mellanöstern (alla), samtidigt som Putin handgripligen körs ut ur Ukraina och Kina skräms till lydnad i Östasien. Isolationister vill inte höra talas om vapen alls.

Och så finns cynikerna: ”Vi kan fördöma det om det går snett, eller berömma det om det går bra och fråga varför han tog så lång tid på sig”, som den republikanske kongressledamoten Jack Kingston sa till New York Times.

Amerikanska presidenter ärver vänner, fiender och krig. Obama blev president till stor del tack vare sitt motstånd mot invasionen i Irak, men tvingas nu själv trappa upp USA:s inblandning i landet. Han torde ha en omfattande och långvarig militär insats att lämna över till sin efterträdare.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN 12 sept 2014:

“Obamas fiender blir vinnare när IS ska krossas”

“Barack Obamas självbild är inte krigarens. Men ett nytt krig, och dessutom ett av samtidens blodigaste inbördeskrig, är just vad presidenten nu är på väg att dra in supermakten i, samtidigt som USA och Nato är på god väg att avsluta den militära insatsen i Afghanistan. “

“Analys. Som under George W Bush är det ett ”krig mot terrorismen”, denna gång riktat mot den Islamiska staten, IS, som har utropat ett muslimskt kalifat i stora delar av de i praktiken upplösta statsbildningarna Syrien och Irak.

Obama klargjorde i sitt tv-tal natten till torsdagen att den militära insatsen syftar till att ”degradera och tillintetgöra” IS, och han underströk att inga amerikanska markstyrkor ska sättas in i strid.

Det låter som klara besked, men många frågor är ändå obesvarade: Först och främst, finns det något klart mål med detta krig, utöver att utplåna IS? I sitt tal skissade Obama fyra punkter för en strategi för seger:

○ En systematisk bombkampanj mot terroristerna, så att irakiska trupper kan gå till markoffensiv.

○ Ökat stöd till irakiska och kurdiska styrkor, förstärkning med 475 nya militära rådgivare.

○ Stopp för flödet av pengar och utländska gerillakämpar till IS.

○ Fortsatt humanitärt stöd till civila som har tvingats på flykt av IS terror.

Skeptiker frågar sig om detta verkligen är en strategi. Hur ska en sådan ”utrotningskampanj” mot IS gå till? Går den ens att genomföra?

I tidskriften Foreign Policy ställdes den säkerhetspolitiske skribenten Shane Harris frågan utifrån det faktum att USA ägnade mer än ett årtionde åt att krossa al-Qaida. Men trots att terrornätverket försvagats och många av dess ledare dödats, har al-Qaida levt vidare och spridit sig till Mali, Jemen, Somalia och flera andra länder.

Om man nu skulle lyckas med att krossa IS, vad kommer efter det? Vilka följder får det för Irak, Syrien och de närmast berörda grannarna, som Iran, Saudi- arabien och Turkiet? Ser Vita huset framför sig ett Mellanöstern som är fritt från sunnimuslimska jihadister?

Rimligen kommer någon att i så fall fylla det vakuum som uppstår.

De senaste årens USA-ledda krig i regionen, särskilt invasionen i Irak 2003, har visat att utgången inte blir den man hoppats på (demokrati), utan något oförutsett (en öppning för al-Qaida-terror). Under Saddam Husseins välde hölls shiiter och kurder nere. Men när Saddam störtats fick också extrema islamister fritt spelrum.

Kurdernas regionregering i norra Irak ska få vapenhjälp av USA, Tyskland och andra länder. Om IS körs bort kommer det att stärka Kurdistans självständighet och därmed påskynda Iraks uppsplittring i sina shiitiska, sunnitiska och kurdiska beståndsdelar.

Det är något av en historisk ironi, säkert inte avsedd, att fredspristagaren Obama proklamerade det nya antiterrorkriget inför årsdagen av attentaten mot USA den 11 september 2001. Det var de dåd som utlöste de två stora krigen i Afghanistan och Irak (enligt Obama det ”dumma kriget”), som båda varade mer än tio år.

Nu står amerikanerna inför ett nytt stort krig i Irak och Syrien. Det kommer alltså att innebära att amerikanskt stridsflyg och drönare bombar IS-fästen även i Syrien.

Det är en märklig vändning. För bara ett år sedan var Obama på väg att begära USA-kongressens medgivande att bomba Bashar al-Assad-regimens ställningar i Syrien, men han avstod i sista stund. Nu ska Obama i stället sätta in stridsflyg mot den syriska regimens farligaste fiende.

Det är ingen vågad gissning att det blir regimerna i Syrien och Iran som är de stora regionala vinnarna om de sunniarabiska jihadisterna trycks tillbaka. Plötsligt befinner sig USA i en allians, om än informell, med både den brutale diktatorn al-Assad och mullorna i Iran – och därmed också med terrorstämplade Hizbollah.

Obama bedyrar att inga marktrupper ska sändas in i strid, men ingen vet vad Vita huset gör om USA:s flygkrig inte ger det förväntade resultatet.

Samtidigt har Iran sedan länge försett regeringen i Bagdad och Iraks shiamuslimska miliser med vapen och militära rådgivare, och enligt vissa uppgifter även stridande soldater från Revolutionsgardet.

Det är inget idealiskt upplägg om syftet också är att bidra till en etnisk och konfessionell försoning i Irak och Syrien. Men, frågar sig Patrick Cockburn, tidningen Independents Mellanöstern-kännare, hur ska det bli verklighet om irakiska sunniter i skräck flyr undan Iraks shiitiska regeringsstyrkor och kurdisk peshmerga när dessa återtar de IS-kontrollerade provinserna?

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN 12 sept 2014:

“Oron växer för en långvarig operation”

“I USA kan presidenten räkna med stöd för ett ökat engagemang i Mellanöstern. Men oron är stor över vad som sker om kampen mot IS inte går enligt plan. “

“ Washington. Den Islamiska staten, IS, utgör i dagsläget inget akut hot på amerikansk mark, enligt de terroristexperter som nyss utfrågats i senaten:
– Det största hotet från IS mot USA och dess intressen finns just nu inne i Irak, sa Nicholas Rasmussen, chef för USA:s nationella center mot terrorism, men tillade att rörelsen växer om den får härja fritt.

I sitt tal till nationen under natten till i går redogjorde Barack Obama för hur IS ska bekämpas med en internationell koalition. USA utökar sitt engagemang bland annat genom utökade flygattacker i Syrien, ökade humanitära insatser och stöd till irakiska och kurdiska styrkor.

Bland hökaktiga republikaner tvivlar många på att IS verkligen håller sig utanför USA:s gränser. Det gäller såväl utrikespolitiskt erfarna personer som senator John McCain, som den yviga Tea partypolitikern Michele Bachmann, som kommenterade hotet från IS med att -”ingenting liknande har skådats sedan Hitlers Blitzkrieg”.

Obama var noga med att särskilja den nuvarande situationen från krigen i Irak och Afghanistan, och jämförde den i stället med de flygräder som genomförts i Jemen och Somalia, utan stöd av amerikanska marktrupper.

I sitt tal, som i USA över lag fick goda retoriska betyg, var han också tydlig med att degradera IS till en rörelse utan status av en stat:

– IS erkänns varken av andra regeringar eller av de människor som lyder under den. Det är en ren och skär terroristorganisation.

Även om politiker från båda lägren stöder en utökad insats, diskuteras nu hur långvarig operationen kan bli, och vad som sker om den inte går som planerat.

Definitionen av ”krig” har också ifrågasatts, och många anser att det är vad detta handlar om. Obama själv satte inte upp några tidsmässiga gränser, utan sa att ”en cancer som IS” kommer att ”ta tid att utrota”.

Ingen tror att det rör sig om mindre än de två år som återstår av Obamas presidentperiod. Och Vita husets Mellanösternstrategi ska ses även i inrikespolitisk kontext, med ett mellanårsval om några veckor.

Kongressen är samlad denna och nästa vecka, för att sedan ajourneras för valkampanjande. Och många ledamöter slipper gärna ta ställning till svåra beslut om militära ingrepp som de senare kan ställas till svars för.

Frågan om ett eventuellt stöd till den syriska oppositionen har tvingat kongressen att skjuta upp den viktiga budgetomröstningen. En budget måste klubbas igenom senast den sista september, och även om få tror att fjolårets budgetkris kommer att upprepas inger förseningen viss nervositet.

Vid mellanårsvalet kan Republikanerna ta makten över hela kongressen, vilket än mer begränsar Obamas handlingsutrymme. Samtidigt riktas då strålkastarljuset mot presidentvalet 2016. För Obama, som allt oftare beskrivs som ”den motvillige krigspresidenten”, handlar Mellanösternstrategin också om hans eget eftermäle.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Fakta.

Länderna som USA räknar med
USA har bestämt sig för att skapa en internationell ”koalition av villiga” för att man ska kunna klara av uppgiften att krossa IS. USA kommer inte att delta med egna markstyrkor, men med över 1 000 militära rådgivare till den irakiska armén.

En ”kärna” på tio medlemmar i koalitionen har formats (bestående av Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Kanada, Australien, Italien, Polen, Danmark, liksom USA och Turkiet), enligt vad president Barack Obama presenterade i samband med Natos toppmöte i Wales förra veckan.

Vita huset anser att det viktigaste är att få med länder i Syriens och Iraks grannskap i koalitionen; det är i hög grad därifrån pengar och soldater strömmar till IS. I andra hand är det stora EU-länder som Frankrike, Storbritannien och Tyskland.

Irak
Är den viktigaste -allierade, och kommer att stå för de markstyrkor som ska köra bort IS från erövrade provinser i nordvästra och centrala delen av landet.

Turkiet
Delar en lång gräns med både Syrien och Irak, och bör kunna stoppa infiltration av utländska jihadister till krigszonen.

Iran
Är shiamuslimskt och har intresse av att besegra de sunnimuslimska jihadisterna i Irak och Syrien. Högste ledaren ayatolla Ali Khamenei

har tagit det ovanliga steget att beordra sin militär att samordna sig med USA-militärens insatser (främst flygangrepp).

Saudiarabien

Härifrån har extrema islamister i åratal fått stort stöd. Landet kan finansiera och beväpna de ”moderata” rebellerna i Syrien som bekämpar IS, hoppas USA.

EU

Engagemanget varierar. Storbritannien kan komma att delta i flygangrepp, liksom Frankrike. Tyskland ska sända vapen till kurderna, men kommer knappast att delta i flygbombningar.

Ryssland

Ingår inte i koalitionen, trots att Moskva backar upp Bashar al-Assads regim i Syrien och fruktar jihadisterna. Enligt Ryssland är det ”aggression” att bomba IS i Syrien utan klartecken från Assad eller FN.

DN “

DN 12 sept 2014:

“Katalanskt firande fyllde gatorna”

“Uppemot 1 miljon människor väntades ut på Barcelonas gator under torsdagskvällen för att fira Kataloniens nationaldag, La Diada.

Folk hade uppmanats att klä sig i de katalanska färgerna rött och gult. Budskapet är ”Nu är tiden inne”. Inom kort får befolkningen i regionen rösta om självständighet i en ”konsultation” – om inte domstolarna stoppar det.

En halv miljon människor uppmanades bilda ett gigantiskt V (för Via Catalana samt för väg, vilja och rösta på katalanska) genom att proppa igen två av Barcelonas största gator, Gran Vía och Diagonal.

Under La Diada för två år sedan kulminerade katalanernas krav på att själva få avgöra sin framtid. Runt 1,5 miljon människor samlades i en marsch och ropen fick regionpresidenten Artur Mas att manövrera mot en folkomröstning.

Vid fjolårets La Diada bildades en mänsklig kedja som löpte 40 mil genom Katalonien. De hundratusentals deltagarna stod upp för självständighet från Spanien.

De ökande ja-vindarna inför Skottlands folkomröstning den 18 september fyller självständighetsivrarnas segel i Katalonien. Men deras optimism om skotsk draghjälp kan komma på skam; det är inte säkert att ”konsultationen” blir av den 9 november som planerat.

En stor majoritet i det spanska parlamentet ser den skissade ”konsultationen” som en olaglig folkomröstning i strid mot konstitutionen. Den konservative premiärministern Mariano Rajoy kommer att överklaga till landets författningsdomstol om Artur Mas framhärdar.
Och det gör han. **TT “**

DN 12 sept 2014:

“Splittrat EU skärper tonen mot Ryssland”

“EU skärper sanktionerna mot Ryssland. Det innebär en upptrappning, men EU försäkrar samtidigt att allt kan omprövas om vapenvilan håller och fredsplanen för Ukraina blir verklighet. “

“Bryssel. Efter en veckas förvirring om vad EU egentligen beslutade i måndags kväll, när tuffare sanktioner mot Ryssland formellt antogs men samtidigt sköts upp, är det nu inget tvivel om att unionen inför fler restriktioner i relationerna med Ryssland.

Från och med i dag förbjuds både företag och personer i EU att låna ut pengar till fem statliga ryska banker. Utlåning till stora ryska försvars- och energibolag stoppas också. Export av tjänster som behövs för oljeutvinning och av material som används i krigsmateriel förbjuds och dessutom svartlistas ytterligare 24 personer.

Sanktionerna drabbar oljebolaget Rosneft, men inte Gazprom – vilket bland andra Sverige krävt. De nya, skärpta sanktionerna bygger fortfarande på en kompromiss mellan EU:s medlemmar och flera länder motsatte sig in i det sista att beslutet skulle träda i kraft.

Europeiska rådets ordförande tycks också försöka dämpa upptrappningen. I ett kort uttalande i går eftermiddag förklarade Herman Van Rompuy att EU ska följa vad som händer med vapenvilan och fredsplanen i Ukraina. Sanktionerna kan mildras, försäkrade Van Rompuy och bad kommissionen att redan nu ”i ljuset av vad som händer på marken” förbereda förslag om att lägga till – eller ta bort sanktioner.

Det är alltså ett splittrat EU som skärper tonen mot Ryssland. Syftet är att protestera mot den allt mer aktiva ryska inblandningen i kriget i Ukraina. EU kräver sedan lång tid att Ryssland ska stoppa flödet av vapen och soldater över gränsen till Ukraina och medverka till en varaktig fred.

Men det finns ingen beredskap för om Moskva svarar med att till exempel stoppa flygningarna över Ryssland, vilket premiärminister Medvedev varnade för i måndags. Det ryska importstoppet som bland annat gäller frukt, grönsaker och mejerivaror har redan drabbat odlare och mjölkbönder hårt, vilket lett till spänningar i och mellan EU-länderna. Pengar som avsatts för prisstöd och bidrag för att lagra mjölkpulver är redan slut.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN 13 sept 2014:

“Putin är varken galen eller genial”

“Efter annekteringen av Krim har Vladimir Putin av vissa beskrivits som tokig, av andra som en diaboliskt skicklig maktspelare. Sådant säger mer om förvirringen i väst än om Rysslands president. “

Är Vladimir Putin galen?

Då och då kan man faktiskt läsa eller höra det i vad som anses vara seriösa medier. Även berömda internationella politiker – låt vara inte längre i tjänst – antyder att vi inte kan utesluta det. Putin gör vad han gör därför att han har en skruv lös. Detta borde förvåna oss eftersom spritt språngande galenskap är sällsynt i politikens historia: inte ens Adolf Hitler var i strikt klinisk mening galen. Och kanske inte ens Caligula, kejsaren som ville låta sin favorithäst ta plats i den romerska senaten.

Förbryllande blir Putins påstådda galenskap när den allt som oftast får gå hand i hand med diabolisk förslagenhet. Putin skulle hela tiden vara steget före sina motståndare, en kallhamrad maktspelare som överraskar och sedan leker med Washington och Bryssel, som iskallt utnyttjar minsta blotta för att splittra motståndarlägret. Utgången av den ukrainska konflikten skulle därför vara given: ingen i väst är vuxen denna geniala, må vara kanske galna förbrytarhjärna.

Men för den som varken tror på Putins galenskap eller genialitet säger sådana omdömen mer om tillståndet hos dem som bjuder honom motstånd. De vittnar om bristfällig analys, om en mer ideologisk hysterisk än politisk intellektuell reaktion på införlivandet av Krim och det krig som Ryssland per ombud för i Ukraina.

Denna aggression måste fördömas, men inte i tron att det skulle vara en galnings verk. Ty en sådan ”analys” gör det mycket svårt att sätta sig in i hur Putin och många ryssar tänker och känner, därmed även att bekämpa hans politik.

Hade Putin varit galen hade han befunnit sig i sin egen värld. Det gör han nu inte, och förmodligen beskriver Angela Merkel situationen bäst när hon konstaterar att Putin befinner sig i ”en annan värld”. Merkel kan sitt Ryssland (eller Sovjetunionen), känner dessutom Putin bättre än någon annan politiker i väst. Och i denna putinska värld är mycket av vad vi håller oss till som självklarheter ställt på huvudet: ord och handling är lösta från varandra, avtal behöver inte hållas, sanningen är inte ett värde i sig, lögnen inte omoralisk, en kompromiss något man tvingas till på grund av tillfällig svaghet, därför något som rivs upp så snart man känner sig stark igen.

Allt detta är obehagligt nog. Men ingenting av det är galenskap. Inte heller ska det förväxlas med en överlägsen, obetvinglig strategi. Däremot handlar det om ett djupt rotat reaktions- och beteendemönster som med ett minimum av andra hänsyn är underordnat det mål man vill uppnå.

Man skulle kunna hävda – så ser den nakna makten ut. Och man kan tillägga att det snarare rör sig om regel än undantag i vår värld.

Fast inte i det demokratiska Europa som efter kommunismens fall blev dramatiskt mycket större. Putin har i efterhand beskrivit murens fall som något ”onaturligt” och ”overkligt”. Detta overkliga upplever han som polisspion i Dresden (1985–1990), under några dygn upptagen med att elda upp KGB:s hemliga papper därför att fridsamma tyskar börjat marschera på gatorna och skanderat ”vi är folket!” och snart ”vi är *ett* folk!”. Det var inte hans värld: men något som skulle rasera också hans.

Inte heller skulle det bli hans värld. Ty Ryssland är i dag en stat som

förlorat ett imperium och inte klarat av att ta steget in i en modernistisk, globaliserad och demokratisk värld. Demokrati? Den har man fått som sken i stället för som verklighet; ryssarna liknar undersåtar mer än medborgare, husbondens röst behärskar medierna och den som inte är präktigt heterosexuell bör ta sig i akt. I stället för entreprenörer har man fått så kallade oligarker; två råvaror från 1800-talet, olja och gas, försörjer ett land som inte producerar en enda pryl som vi skulle känna igen som rysk.

President Obama har kallat Ryssland för en ”regional makt” som invaderat Ukraina ”av svaghet”. Och han har rätt, även om denna regionalmakt är världens till ytan största stat, dessutom beväpnad med kärnvapen. Men Obamas ”svaghet” tillsammans med Merkels ”en annan värld” blir till en mycket precis beskrivning av Putins Ryssland.

Hade Putin verkligen varit galen, hade vi kanske kunnat hoppas på att han av en nyck plötsligt lämnade tillbaka Krim och slutade stödja krigsherrarna i östra Ukraina. Men i stället har han en vision om ett slags Sovjetunionen *light* där Ukraina spelar en avgörande roll både som beståndsdel och farligt exempel. Utan Ukraina – eller delar av Ukraina – vore hans nya imperium en löjlig torso. Samtidigt är ett Ukraina där undersåtar redan fått smak på att bli medborgare början till ett slags politisk ebolaepidemi som inte skulle göra halt vid gränsen till Ryssland. Därför måste epidemin stoppas.

Ty vad Obama kallar ”svaghet” skulle Putin kalla ”försvar”: därav också det improviserade, motsägelsefulla och lätt desperata i vad han gör. Ty Putin vet att hans egen regim står och faller med hans vision. Att den är reaktionär, orealistisk och djupt odemokratisk stör honom inte; allra minst det sistnämnda.

Dock har inte heller detta särskilt mycket med galenskap att göra.

Richard Swartz richard.swartz@chello.at
Journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

DN 13 sept 2014:

“En förvånad värld förklarar”

“När man läser vad utländsk press skriver om Sverige är det lätt att bli fundersam. Felaktigheterna är så konstiga att frågan uppstår hur vi själva beskriver andra länder. De få internationella kvalitetstidningar som bryr sig om vår lilla valrörelse lyckas denna gång ändå rätt bra.

De rabblar ekonomiska siffror och låter sig imponeras: snabbare tillväxt, högre sysselsättning och lägre statsskuld än i jämförbara objekt. Tidskriften Economist noterar att Sverige överglänser inte bara Storbritannien och eurozonen utan även USA. New York Times rapporterar att detta land studsat tillbaka från finanskrisen snabbare och högre än något annat, samtidigt som skattesänkningar kraftigt har ökat den disponibla inkomsten.

Tyska Wirtschaftswoche menar att ”om det hängde på fakta borde den svenske statsministern Fredrik Reinfeldt bli omvald på söndag”. Till och med den brittiska vänstertidningen Guardians ledare hävdar att ”regeringen borde vara mer populär än den är”.

Att väljare kan tröttna på att se samma ansikten i åtta år är inget okänt fenomen utomlands. Men artiklarna missar inte heller att nära 8 procents arbetslöshet är en akilleshäl för alliansen. Framför allt gör de sitt bästa för att förklara hur svenskarna gillar valfriheten i skola och vård, men ändå känner obehag inför skandaler och konkurser i privata välfärdsföretag. Och att detta länge fick regeringen på defensiven.

Financial Times undrar vad Stefan Löfven egentligen står för, men Economist är inte särskilt oroad över pragmatiska socialdemokrater vid makten. Fast det är klart: regeringsfrågan. Det undgår inte om-

världen att S får svårt att hitta en koalition och att varianterna ser bräckliga ut. Ytterkantspartier, inte bara SD, kommer att ställa till det.

Ibland blir det trots allt galet. Magdalena Andersson har sannolikt inte talat om att begränsa budgetunderskottet till max 1 procent. Och att som Wirtschaftswoche påstå att Jimmie Åkesson dominerar dagordningen är förstås betydligt överdrivet.

Däremot har tyskarna nog rätt i att det finns ett sug efter förändring. Men att väljarna inte riktigt vet vad de vill ha i stället.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se "

DN 13 sept 2014:

"Våldet får Libyen att falla samman"

"Regeringstrogna miliser strider med islamistgrupperingar om kontrollen över Libyens näst största stad Benghazi. Våldet rapporteras vara det blodigaste sedan inbördeskriget för tre år sedan, då diktatorn Khaddafi störtades."

Libyen är i dag i praktiken ett delat land.

Huvudstaden Tripoli är sedan tre veckor tillbaka i händerna på det löst sammansatta nätverk av miliser, stammar och islamister som strider under det gemensamma baneret "Libyens gryning". De har inrättat ett eget parlament och en egen regering som leds av Omar al-Hassi, statsvetarprofessor från universitetet i Benghazi.

Den valda regeringen har tagit sin tillflykt till en grekisk bilfärja(!) som ligger för ankar utanför staden Tobruk i östra delen av landet, nära gränsen till Egypten. De har utsett Abdullah al-Thani till premiärminister. Regeringen stöds av krigsherren och ex-generalen Khalifa Hifter, framstående medlem av Libyens största stam, warfalla, och tidigare högt uppsatt inom Khaddafis krigsmakt. Hifter har rest vapen mot islamisterna i en militäroperation kallad "Värdighet" (al-Karama).

Våldsamheterna, oron och den politiska oredan har stadigt ökat i Libyen de senaste månaderna, men händelserna har fått relativt lite uppmärksamhet från västvärldens politiker och massmedier. Än mer djupa kriser i regionen, som kriget i Gaza och Islamiska statens offensiv i Irak och Syrien, har tagit allt syre.

Men nu har läget blivit så akut att omvärlden inte längre kan blunda. De senaste veckorna har utländska medborgare evakuerats på löpande band från Libyen. Bland annat har Kina, Indien, Filippinerna och Pakistan skickat specialchartrade plan. Nyligen undsattes 110 brittiska

medborgare med hjälp av det militära underhållsfartyget HMS ”Enterprise”.

Tidigare denna vecka sade Frankrikes försvarsminister Jean-Yves Le Drian att situationen i Libyen är ”alarmerande”. Han pekar på Libyens strategiska läge, med den nordliga gränsen mot Europa via Medelhavet och den södra mot det instabila Sahel (området omedelbart söder om Sahara), där det finns starka al-Qaidagrupperingar.

– Vi riskerar att få ett terroristnäste på tröskeln till Europa. Det internationella samfundet måste agera och det snabbt, fastslog försvarsministern.

Det har gått snart tre år sedan Muammar Khaddafi dödades av rebellstyrkor. Khaddafi, mannen som styrde Libyen i 42 år och som en gång drömde om att bli president över Afrikas förenta stater, hade då varit på flykt i två månader, utjagad ur sitt palats i Tripoli, återfunnen i ett avloppsdike utanför födelsestaden Sirte och skjuten som en kanin i sitt hål.

Störtandet av Khaddafi möjliggjordes av Natoflyg som utförde 10 000 ”uppdrag” över Libyen under det knappa halvår rebellernas väpnade resning pågick. Inledningsvis rådde optimism om det ”fria” Libyens framtid: landet är ett av världens tio oljerikaste och befolkningen tämligen välutbildad. I det första fria valet, i juli 2012, lyckades en liberal allians hålla de islamistiska partierna stången.

Men ganska snart uppstod sprickor i den demokratiska fasaden. De miliser som varit med om att störta Khaddafi vägrade att lämna ifrån sig sina vapen. I stället krävde de ”sin” del av politisk makt och resurser (läs: olja). Mest missnöjda var milismännen från kuststaden Misrata som vände sina vapen mot andra grupperingar. I dag står den så kallade Misratafalangen mot miliserna från Zintan, en bergsstad i nordvästra Libyen.

Milismännen från Misrata slåss – i alla fall tillfälligt – på samma sida som islamisterna i den terrorstämplade grupperingen Ansar al-Sharia och ”Libyens gryning”. Zintanbrigaden har gjort gemensam sak med regeringsarmén och krigsherren Hifter i ”Operation Värdighet”. Men allianserna är allt annat än hållfasta.

Det finns 140 stammar i Libyen och minst lika många väpnade fraktioner. Det enda man kan säga med säkerhet är att maktkampen skapat våld och kaos som förvandlat Libyen till en stat i snabbt sönderfall.

Det finns ett femtiotal svenskar i Libyen, enligt utrikesdepartementet, men det finns inga planer på att evakuera dem.

– UD har inte resurser till det, säger Lena Tranberg vid departementets kommunikationsbyrå.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“**Bakgrund. Detta har hänt**

17 februari 2011. Protester mot Muammar Khaddafi i Benghazi, Libyens näst största stad, leder till dödsfall när säkerhetsstyrkor skjuter skarpt mot demonstranterna.

17 mars 2011. Gatuprotesterna har växt till en inbördeskrigsliknande situation. FN:s säkerhetsråd röstar ja till en flygförbudszon över Libyen.

21 augusti 2011. Den väpnade oppositionen, stödd av Natos flyg, erövrar huvudstaden Tripoli. Khaddafi flyr från sitt palats.

21 oktober 2011. Khaddafi grips i staden Sirte, och skjuts på fläcken. Samma dag faller det sista fästet för de Khaddafitrogna.

7 juli 2012. Libyen går till det första fria valet efter 42 års envälde under Khaddafi. Valet blir en framgång för de liberala och sekulära krafterna.

11 september 2012. USA:s konsulat i Benghazi attackeras och den amerikanske ambassadören dödas. Den islamistiska gruppen Ansar al-Sharia får skulden.

10 oktober 2013. Premiärminister Ali Zeidan kidnappas av en milisgrupp. Händelsen understryker den ökade splittringen och laglösheten i Libyen.

25 juni 2014. Nyval hålls till parlamentet. Mycket lågt valdeltagande och mäktiga grupper vägrar erkänna valresultatet, som visar bakslag för de islamistiska grupperingarna.

13 juli 2014. Den så kallade Misratamilisen lanserar operation ”Libyens gryning”, en militär offensiv för att ta över Tripoli och regeringsmakten.

1 september 2014. Mistratamilisen tar kontroll över huvudstaden Tripoli. Det parlament som valdes i juni och den nyligen utsedda regeringen flyr österut, till Tobruk.

9 september 2014. Frankrikes försvarsminister Le Drian varnar för att Libyen kan förvandlas till ”ett terroristnäste på tröskeln till EU”. “

DN 13 sept 2014:

“Kidnappningar och elavbrott är vardag”

“Sex timmars köande för att tanka bilen, elavbrott i flera timmar om dagen, utbredd laglöshet med kidnappningar och bilkapningar. Så ser vardagen ut i Tripoli, Libyens huvudstad. “

Det berättar Nasrin Adham för DN från Tripoli. Fyrtioåriga civilekonomen Nasrin arbetar på en internationell frivilligorganisation och deltog aktivt i folkresningen mot Muammar Khaddafi år 2011, det som libyerna i dagligt tal kallar ”17 februari-revolutionen”.

– Folk är oroliga och stressade. Det är så många samhällsfunktioner som plötsligt inte fungerar. Bankerna har inte kontanter, skolornas höstterminer har inte börjat. Kriminaliteten har ökat katastrofalt, speciellt våldsbrott och bilkapningar. Du kommer körande med din bil och tvingas ut ur den av beväpnade män. De som har nyare bilar uppmanas att inte tvätta dem, för att dra till sig uppmärksamhet.

Med tanke på våldet och oron – längtar libyerna tillbaka till tiden före revolutionen?

– Det beror naturligtvis på vem du frågar. Men vi är många som verkligen inte beklagar att Khaddafi tvingades bort. Man kan säga att det är Muammar Khaddafis kvarlåtenskap vi drabbas av nu. Att spela ut klaner och stammar mot varandra var en förutsättning för hans makt- innehav, svarar Nasrin Adham.

Hon tror att det kommer att ta ”lång tid och alltför mycket blodspillan” för att komma till rätta med arvet efter Muammar Khaddafi.
– Många av mina vänner har flytt, men jag och min familj har valt att stanna. Libyen är vårt hem, säger Nasrin Adham.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN 13 sept 2014:

“Det svarta guldet blir en viktig faktor i valet”

“Oljan som pumpas upp i Nordsjön är en av Skottland allra viktigaste tillgångar. Oenigheten är dock stor om hur länge den räcker och självständighetsfrågan splittrar de som arbetar i industrin. “

“ **Aberdeen.** Aberdeen kallar sig för Europas olje- och gashuvudstad. Helikoptrar flyger ständigt fram och tillbaka mellan fastlandet och de olika plattformarna. Nya arbetslag släpps av för att gå på sina 14-dagarspass och de gamla ska få sin ledighet.

I hamnen ligger tankfartygen och lastbåtarna på rad. Färskvatten, livsmedel, brev och snart även julgranar är några av tusentals varor som fraktas till plattformarna där fler än 20 000 människor bor och arbetar.

Aberdeen lever på det svarta guldet. Frågan är hur länge det räcker. Toppåret var 1999, när nästan 4,5 miljon fat olja och gas togs upp varje dag. Förra året var det cirka 1,5 miljon fat per dag.

Brittiska regeringen har låtit en nestor i industrin, sir Ian Wood, utreda framtiden för oljan. Wood anser att självständighetsivrarna kraftigt överdriver hur mycket olja det finns kvar. Hans senaste uppskattning är att olja och gas kan utvinnas 35 år till. Det är inget som går att bygga ett lands ekonomi på.

Men Ian Wood får mothugg.

– Den brittiska regeringen och företagen har sedan första början underskattat hur mycket olja det finns i Nordsjön, säger Jake Molloy, region-ordförande för järnvägs-, sjöfarts- och transportarbetarfacket RMT.

Han fortsätter:
– Företagen fortsätter att investera mycket i Nordsjön. Sedan har vi Nordatlanten, där hela områden finns att exploatera. Alla de stora, Shell, BP, Total och Chevron, investerar väster om Shetlands-öarna.

Kvällen innan DN:s besök har RMT haft omröstning bland sina cirka 8 000 medlemmar huruvida facket ska ta ställning i folkomröstningen. Med liten majoritet blev beslutet att RMT rekommenderar medlemmarna att rösta ja.

De som drev igenom det var skottarna. Britter, walesare och nordirländare vill vara kvar i unionen. Det vill även utländska oljearbetare från bland annat Norge, Baltikum, Chile och Portugal.

– De lyssnar för mycket på propagandan om visum, skatter och valuta. Vid ett ja blir det få eller inga förändringar för utländska arbetare, bedömer Jake Molloy.

Ju högre upp man kommer i chefhierarkin, desto fler är emot att Skottland blir självständigt. Vd:arna för oljejättarna BP och Shell vill att unionen hålls samman och oroas bland annat för jasidans planer att industrin ska avstå en del av sina vinster.

Ledaren för jasidan, Alex Salmond, vill i stället att de pengarna blir grunden för Skottlands oljefond. Förebilden är den stora norska oljefonden.

Jake Molloy tror inte att talet om en statlig fond påverkar bolagens investeringar.

– Företagen arbetar med alla länder där det finns olja. De samarbetar med socialistiska stater, med diktaturer och korrumperade stater. Skott-

land kommer att kunna leverera stabilitet och en tydlig oljepolitik.

Själv tycker han att fonden kommer 30 år för sent och saknar att det inte finns ett Scotoil – ett statligt ägt oljebolag liknande norska Statoil.

Att han ska rösta ja är tydligt, men han tror inte att majoriteten gör det.

– Folk är rädda för förändringar. Det är jämnt läge, men det kommer att bli nej, säger han bestämt.

Bredvid RMT:s kontor lämnar åtta män i 30–40 årsåldern sitt hotell för att kliva in i en minibuss som ska ta dem till helikoptern och vidare till plattformen. Hotellen i Aberdeen är konstant fullbokade och rumspriserna ligger nära Londons nivåer.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se

"**Fakta.**

Skottland har cirka 5,2 miljoner invånare. Ungefär 200 000 bor i Aberdeen. Staden och dess omgivningar står för 28 procent av Skottlands BNP.
I ett självständigt Skottland skulle mellan 10 och 20 procent av skatteintäkterna vara relaterade till oljan.
BNP per capita är högre i Skottland än i Storbritannien om olja och gas räknas in. De offentliga utgifterna är större per capita i Skottland än i Storbritannien.
Skottlands största parti SNP vill sänka bolagsskatten samt avgifter relaterade till flyget för att stimulera näringslivet och turismen.
Fältet Brent, öster om Shetlandsöarna, har gett namn åt världsindexet brentolja.
Utöver oljan har Skottland en stor finanssektor liksom betydande intäkter från whiskyindustrin.

Källor: ONS, BBC, Skottlands regering "

DN 16 september 2014:

"Ryssland sätter sitt hopp till SD"

"Ryssland. Vid sidan av maktskiftet är Sverigedemokraternas framgångar nyhetsvinkeln på det svenska valet i ryska medier.

Valresultatet lär inte innebära några förändringar i förhållandet mellan Sverige och Ryssland, konstaterar flera experter – men vissa sätter sitt hopp till SD:

– Sverigedemokraterna ser nyktert på situationen kring Ukraina, säger forskaren Vladimir Sjvejtser till Ria-Novosti.

– Till skillnad från dem som inför sanktioner mot oss förstår SD att det handlar om försvaret av det ryska folket och språket, att det inte är något dåligt.

Ingmar Nevéus "

DN 16 september 2014:

“New York Times: Våldsam chock för etablissemanget”

“USA. ”Slutligen var det oron för välfärdsstaten som visade sig vara Reinfeldts akilleshäl”, skriver affärstidningen The Wall Street Journal om det svenska valresultatet, och hänvisar till väljarnas skepticism mot urholkningen av vård och skola – trots utmärkta ekonomiska siffror.

Fis otillräckliga siffror ”berövade vänsterblocket en välbehövlig skjuts” och Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson citeras: ”Nu blir det svårt för de andra partierna att ignorera oss”.

”En våldsam chock för etablissemanget” kallas resultatet i The New York Times, som skriver att Sverigedemokraternas ”budskap har lockat många svenskar som är obekväma med invandringstakten och som oroats av att skolor och bostäder inte klarar ett tryck som är det största sedan kriget på Balkan för tjugo år sedan.”

Sanna Torén Björling “

DN 16 september 2014:

“Cameron förlorar en allierad i EU”

“Storbritannien. The Times konstaterar att utgången i svenska valet blir en allvarlig smäll för premiärminister David Cameron. När Fredrik Reinfeldt avgår som statsminister mister Cameron en av sina närmast allierade i EU, enligt tidningen, och han behöver stöd för att trycka tillbaka EU:s inflytande.

The Times skriver att Stefan Löfven är mer positivt inställd till Bryssel, även om han inte vill införa euron i Sverige.

När det gäller Sverigedemokraternas framgångar skriver flera tidningar att Sverige följer andra europeiska länder och får ett stort högerpopulistiskt parti.

Pia Gripenberg “

DN 16 september 2014:

“Merkel hyllar Reinfeldt: Har varit en kollega att lita på”

“Tyskland. Tysklands förbundskansler Angela Merkel hyllade sin avgående partikollega Fredrik Reinfeldt vid en presskonferens på måndagen.

– Han var alltid en samarbetspartner att lita på och jag önskar honom allt gott, sade kanslern.

På DN:s fråga om hon ännu talat med Fredrik Reinfeldt svarade Merkel med ett leende.

– Jag har inte hunnit, men jag önskade honom lycka till inför valet.

Hur värderar ni honom som kollega och regeringschef?

– Mycket, mycket bra. Han har alltid varit att lita på och vi har haft gemensamma positioner i flera frågor. Han har styrt Sverige väldigt bra, han är en god vän och jag önskar honom allt gott.

Jan Lewenhagen “

DN 16 september 2014:

“Kriget betalas med höjda priser och arbetslöshet”

“Kriget suger musten ur Ukrainas redan konkursfärdiga ekonomi. För vanligt folk blir bördorna allt tyngre att bära. Varmvattnet stängs av och arbetslösheten skjuter i höjden – samtidigt som regeringen inför en allmän ”krigsskatt”. “

“DN i Kiev. – Folk ställer sig och köar utanför arbetsförmedlingen redan klockan sex på morgonen. Och då och då kommer de ut och frågar om någon är flykting från Donetsk eller Luhansk. De får gå före i kön, säger Anna Gorbenko.

Hon och kollegan Denis Guzejev blev uppsagda från sina jobb på en bank i Kiev för tre månader sedan. Bara avdelningschefer fick stanna kvar.

– I teorin ska vi få understöd av staten på cirka 5 000 hryvnja i månaden (2 700 kronor), men dem har jag inte sett något av än, säger Anna Gorbenko.

Själv funderar hon på om hon kan gå tillbaka till sitt gamla yrke som skidskyttetränare, medan Denis Guzejev för egna pengar håller på och skolar om sig till sökoptimerare.

De är inte ensamma om att förlora sina jobb i dessa dagar, samtidigt som många andra tvingas acceptera kraftigt sänkta löner.

Ukrainas ekonomi beskrevs med ord som ”i fritt fall” redan i fjol. Sedan dess har landet gått igenom en revolution, blivit av med halvön Krim och drabbats av ett blodigt krig i Donbassområdet i öster.

Ukraina är inne i sin tredje recession på fem år och endast lån från Internationella valutafonden (IMF) håller landet flytande. Kriget slukar miljardbelopp och en eventuell framtida uppbyggnad av området blir omöjlig utan stora hjälppaket utifrån.

I lördags fick landets centralbank revidera en redan pessimistisk prognos som förutsåg att BNP krymper med 6,5 procent i år.

– Jag tror att det kan bli minus 9 procent eller till och med minus 10, sa centralbankschefen Valerija Hontarjeva.

Ett annat problem är landets fallande valuta. Inte ens det syriska pundet har sjunkit lika mycket som den ukrainska hryvnjan i år, mer än 40 procent mot amerikanska dollar. För statens del innebär det att den skenande utlandsskulden blir allt dyrare att betala av. För vanligt folk innebär det dyrare importvaror.

Lägg därtill landets beroende av rysk gas, som man tidigare importerat till rabatterat pris. Nu har Moskva chockhöjt priset till ”europeisk” nivå, samtidigt som IMF och andra långivare kräver att Kiev stoppar sina egna gassubventioner till företag och hushåll.

Kravet är förståeligt med tanke på att Ukraina är bland de minst energieffektiva länderna i Europa. Men för vanliga medborgare kan det vara svårt att svälja kraftigt höjda energipriser samtidigt som lönerna sjunker.

I Kiev har borgmästaren Vitalij Klytjko tagit till ett radikalt grepp: sedan ett par månader är i princip allt varmvatten avstängt i tremiljonerstaden.

– Jag förstår hur han tänker. Det är ju den ryska gasen som värmer upp våra hem. När vi stänger av blir det ju också en politisk markering, säger Olexander Zdrok, en 30-årig IT-tekniker i Kiev.

Att koka vatten stup i kvarten har han inget emot. Inte heller att betala den nya allmänna krigsskatten på 1,5 procent av inkomsten.

– Men jag har ett relativt välbetalt jobb så det är väl lätt för mig att vara solidarisk, säger Olexander.

Ett ljus i mörkret för regeringen är associationsavtalet med EU som i dag skrivs under i Bryssel. Ukraina får tullfritt tillträde till europeiska marknader, men i sin helhet kommer avtalet att tillämpas först från december 2015.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Sex döda i Donetsk”

“Sex människor dödades och 15 skadades på måndagen i de värsta rapporterade striderna hittills i Donetsk sedan vapen-vilan inleddes för tio dagar sedan. Samtidigt fortsätter parterna att utväxla fångar.

Eldupphöret i östra Ukraina håller i stort sett, trots strider bland annat runt flygplatsen i Donetsk som hålls av regeringstrupperna. Enligt regeringen anfölls flygplatsen under helgen av 200 rebeller, men anfallet slogs tillbaka.

Under söndagen och natten till måndagen bombarderades två bostadsområden nära flygplatsen med civila dödsoffer som följd. Regeringen och rebellerna skyller attackerna på varandra.

Samtidigt inleddes en USA-ledd militärövning i västra Ukraina på måndagen. Övningen, där 15 västländer deltar, ses som ett sätt för Nato att visa solidaritet med Ukraina.

I söndags hävdade försvarsminister Valerij Heletej att enskilda Natoländer har börjat leverera vapen till Ukraina. Såväl Tyskland som Polen dementerade på måndagen att de gjort några sådana leveranser.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Luckor i koalition mot terrorgruppen IS”

“Utrikesministrar från ett trettiotal nationer samlades på måndagen i Paris för att diskutera hur Islamiska staten (IS) ska bekämpas. Frankrikes president François Hollande öppnade mötet och fastslog att IS är ”ett globalt hot”. “

“– Vi har ingen tid att förlora, sade Hollande.

Tidigare på måndagen hade Frankrike beslutat att omedelbart bidra med spaningsflyg över Irak som ska utgå från baser i Abu Dhabi. Parismötet kan ses som ett betyg på hur USA:s utrikesminister John Kerry har lyckats i sina ansträngningar att snabbt formera en internationell koalition mot terrorgruppen IS, som på bara ett par månader lagt under sig stora delar av Syriens och Iraks territorier samt svarat för otaliga krigsbrott, som avrättningar av civila.

Det var en ansenlig samling länder som mött upp till endagsmötet i Paris. Bland andra de fem ständiga medlemmarna i FN:s säkerhetsråd (Kina, USA, Frankrike, Storbritannien och Ryssland), liksom EU:s tyngsta stater samt Irak, Qatar, Saudi-arabien, Kuwait och Förenade Arabemiraten.

Kravet på snabbt agerande mot IS understöks av Iraks president Fouad Masoum, som konstaterade att ”omvärlden redan är sent ute”. Storbritanniens premiärminister David Cameron kallade inför mötet IS anhängare för ”monster”, när han fördömde halshuggningen av den brittiske hjälparbetaren David Haines. Men trots beslutsamheten och den stora uppslutningen finns fortfarande stora frågetecken i hur

kampen mot Islamiska staten ska föras. Två regionala stormakter i Mellanöstern – Turkiet och Iran – var inte närvarande vid mötet.

Natomedlemmen Turkiet gjorde i förra veckan klart att man inte kommer att tillåta militärflyg att lyfta mot Islamiska statens ställningar – enbart humanitära och logistiska uppdrag kommer att få grönt ljus. Officiellt beror Turkiets låga profil mot IS på de 49 turkiska medborgare, diplomater och deras anhöriga, som sedan två månader tillbaka hålls som gisslan av terrorgruppen. Men enligt bedömare i huvudstaden Ankara finns det ytterligare ett skäl till passiviteten: det turkiska ledarskapet vill i första hand fokusera på att bekämpa president Bashar al-Assads regim i Syrien.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN 16 september 2014:

“500 tros ha dött när båt rammades”

“Upp emot 500 migranter tros ha omkommit när flyktingsmugglare rammade och sänkte ett fartyg. Uppgiften från en migrantorganisation kom samtidigt som ett fartyg med 200 migranter sjönk utanför Libyens kust.

Internationella migrantorganisationen IOM sade på måndagen att katastrofen med 500 döda inträffade för en vecka sedan utanför Maltas kust. Organisationen kallar händelsen den ”värsta fartygskatastrofen de senaste åren”.

Uppgifterna kommer från migranter som överlevt katastrofen som ska ha inträffat i onsdags. Två överlevande palestinier har berättat för IOM att det fanns 500 passagerare ombord på de fartyg som lämnade Damietta i Egypten den 6 september för att segla mot Europa. Människosmugglarna tvingade migranterna att byta båt flera gånger, men migranterna protesterade när de skulle fösas över på ett litet fartyg. Smugglarna, som befann sig på ett annat fartyg, ska ha rammat migrantbåten och sänkt den.

Uppgifterna har inte kommenterats från officiellt håll, men maltesisk militär uppger att man omhändertagit sju medvetslösa personer och flugit dem till ett sjukhus på Kreta.

IOM:s vittnesberättelser kommer samtidigt som militär i Libyen säger att en båt med 200 afrikanska migranter har sjunkit nära Tajoura, öster om huvudstaden Tripoli. Ett 30-tal av de ombord ska ha räddats.

TT “

DN 17 september 2014:

“Jakt på osäkra väljare i slutspurten”

“Ett dygn före omröstningen är det knivskarpt i kampen om Skottlands självständighet. Fotfolket rycker ut i bostadskvarteren samtidigt som partiledarna gör nya utfästelser. “

“ **DN i Edinburgh**. De osäkra kommer att avgöra folkomröstningen i Skottland på torsdag. Det är helt jämnt mellan ja och nej och 300 000 väljare har ännu inte bestämt sig.

När valrörelsen handlade om valuta och ekonomi hade nejsidan, som kampanjar under mottot Better Together, ett tydligt övertag. Men sedan jasidan lyckats flytta fram frågor om social rättvisa, självbestämmande och sjukvård har opinionen blivit betydligt jämnare.

Därför lovar nu de tre parti-ledarna David Cameron, Ed Miliband och Nick Clegg i ett gemensamt utspel att skottarna ska få ännu mer självstyre och att det nationella sjukvårdssystemet NHS också ska skyddas.

NHS omhuldas av britter i allmänhet och skottar i synnerhet. De privatiseringstendenser som numera finns i Storbritannien oroar därför många i Skottland. Jasidans kampanjledare Alex Salmond, Skottlands Nationella Parti (SNP) har ständigt fört fram NHS som ett skäl att rösta ja.

Parallellt med utspelen från politikerna i toppskiktet pågår ett träget fotarbete av valarbetarna. I ett bostadsområde i sydvästra Edinburgh, där varken ja eller nej dominerar, samlas en handfull anhängare av Better Together för att knacka dörr och förmå fler att rösta nej.

Catherine Burns har arbetat i över ett år med kampanjen, de senaste tre veckorna på heltid.

– Det finns fortfarande männi-skor som inte har bestämt sig. Men nu är det försent att tala om de stora frågorna, nu måste vi vara personliga, säger hon.

James Denison-Pender har följt med för första gången.

– Jag är engelsman och har därför hållit mig lite undan. I natt låg jag vaken och tänkte att nu, när det är så jämnt, måste jag i alla fall försöka att göra en insats, säger han.

Med sig har de listor med namn och adress. De väljare som blivit kontaktade någon gång under kampanjen och sagt att de är osäkra eller ska rösta nej får en påhälsning.

– De osäkra försöker vi övertyga. De som har sagt att de ska rösta nej vill vi påminna om hur viktigt det är att de verkligen gör det på torsdag, säger Catherine Burns.

Många är inte hemma så här mitt på dagen, men får i alla fall ett flygblad i brevlådan.

Tio minuters bilresa bort har jasidan samlat sina, betydligt fler, valarbetare runt en skåpbil med flygblad och broschyrer.

– Flygbladen till dem som ska rösta ja. Broschyrerna till de osäkra, instruerar Fergus Henderson när han lyfter ut pappkartongerna.

Över femton personer ska knacka dörr. Graham Simpson bor i Vancouver och får inte rösta, men är med ändå.

– Jag är här på semester och har alltid varit aktiv i självständighetsrörelsen. Den här dagen har jag väntat på i hela mitt liv, säger han.

Han ger inte mycket för de tre partiledarnas utspel i dagens tidning.

– Nejsidan förstår inte sociala medier. De ser inte budskapet som flyter under ytan. Det kommer att bli som när Barack Obama vann, säger Graham Simpson.

I en bil som är broderad i ja och med en likadan utsmyckad husvagn på släp kör Bob Murray till ett kvarter längre bort. Han och hustrun Adrienne Murray har vandrat åtskilliga gator under valrörelsen.

– Nejsidan säger att det är så hårt tonläge mellan de båda sidorna. Men det stämmer inte med vad vi märker när vi knackar dörr, säger Adrienne Murray.

– Alla har rätt till sin åsikt. Vi kommer att kunna lägga skiljaktigheterna bakom oss när valet är över, fortsätter hon.

I en korsning delar hon och Bob Murray på sig. Bob knackar på hos pensionären Angus Fraser, som lovar rösta ja.

– Jag hoppas inte att de som är osäkra går på allt det där pratet från bankerna och företagen och röstar nej, säger han.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“Fakta. Opinionsläget

Ska Skottland bli ett självständigt land?
Ja: 46 procent
Nej: 47 procent
Vet ej: 7 procent
Det skotska parlamentet

128 ledamöter sitter i parlamentet. Så här fördelar sig mandaten
SNP: 65
Labour: 38
Konservativa: 15
Liberaldemokraterna: 5
De gröna: 2
Övriga: 3

3 argument från de bägge sidorna

Nejsidan

1 Stor ekonomisk osäker-het väntar ett självständigt Skottland.
2 Skotska parlamentet kommer ändå att få ökad makt.
3 Vi tycker om er, stanna kvar i unionen.

Jasidan

1 Självständighet garanterar skottarna att bestämma sin framtid.
2 Skottarna får den regering de själva vill ha.
3 Skottland har ekonomiska resurser att bygga ett rättvist samhälle. “

DN 17 september 2014:

“Katalaner hoppas på draghjälp”

“Skottarnas möjlighet att få bestämma över sin egen framtid följs noga av katalanerna, som ordnar en egen folkomröstning i november.

Storbritanniens premiärminister David Cameron och hans högerpolitik är närmast avskydd i Skottland. I Katalonien är han som person mycket populär.

– I Katalonien vill 80 procent av invånarna få chans att rösta om självständighet från Spanien. De ser med avund på hur alla stora brittiska partier låter skottarna ha en omröstning, säger Xavier -Solano, katalan och rådgivare till Skottlands nationalistiska parti, SNP.

Han kallar den brittiska inställningen till regional makt för hälsosam.

– Skottlands omröstning kommer att få konsekvenser för Europa och resten av världen. Den blir en referens till hur interna politiska skiljaktigheter kan lösas utan att man behöver börja kriga, säger Xavier Solano.

På den katalanska nationaldagen förra veckan gick över en miljon invånare ut på Barcelonas gator och krävde att spanska parlamentet godkänner den regionala folkomröstning som ordnas den 9 november. Parlamentet i Madrid kallar den för olaglig och försöker stoppa den.

Statsvetaren Daniel Cetra, vid Scottish Centre on Constitutional Change, ser paralleller mellan självständighetsivrarna i Katalonien och Skottland.

– De vill ha ett nationellt oberoende utifrån sina regionala tillhörigheter, inte utifrån arv eller blodsband, förklarar han.

Ett konkret exempel på det är att alla som bor i Skottland får rösta, men däremot inte skottar bosatta i Storbritannien.

Daniel Cetra jämför även Skottland med belgiska Flandern, där skottarna vävt in nationalismen -utifrån sin vänsterpolitik medan flamländerna gjort det från högerhåll.

– Men även i Flandern ser vi en mer inkluderande nationalism numera, säger Daniel Cetra.

Vad händer i dessa regioner om skottarna röstar ja på torsdag?

– Det kommer säkert att stötta processerna för självständighet. Där kommer man noga att följa till exempel skottarnas förhandlingar om medlemskap i EU och Nato, -säger Daniel Cetra.

Även om 80 procent av katalanerna vill folkomrösta är inte lika många för självständighet från Spanien. Cetra bedömer att ungefär 50 procent av invånarna vill ha det.

En delegation från Katalonien är på väg till Skottland. Redan finns ett tiotal katalanska journalister på plats. Och när DN häromdagen besökte jasidans högkvarter i Glasgow var två katalaner där och köpte kampanjknappar som de skulle ta med hem.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

DN 17 september 2014:

“USA:s stridsflyg trappar upp attackerna mot IS”

“Amerikanskt stridsflyg har nu genomfört de första offensiva luftträderna mot Islamiska statens (IS) fästen i Irak. Samtidigt pågår en intensiv debatt i USA om hur omfattande den amerikanska militärhjälpen bör vara.

På tisdagen uppgav USA:s centralkommando i Tampa, Florida, att amerikanskt flyg attackerat IS ställningar sydväst om Bagdad och även förstört sex IS-fordon i en konvoj i närheten av Sinjar i norra Irak. Centralkommandot, som leder militära operationer i Mellanöstern, fick för övrigt besök av president Barack Obama på tisdagen. Presidenten väntades hålla tal till styrkorna på plats och orientera sig om stridsplanerna.

USA inledde visserligen sina luftattacker mot Islamiska staten i Irak redan för drygt fem veckor sedan, den 7 augusti, och har sedan dess utfört 162 uppdrag. Men fram till nu har attackerna varit ”defensiva” och utförts för att skydda infra-struktur och/eller amerikansk personal på marken. De senaste dagarnas angrepp betraktas som en upptrappning av offensiven mot IS.

På tisdagen började Vita huset på allvar att söka det nödvänliga stödet hos kongressen för ett anslag på 500 miljoner dollar (närmare 3,5 miljarder kronor) som ska användas till att utrusta och utbilda ”moderata” syriska rebeller i kriget mot Islamiska staten – och mot Syriens president Bashar al-Assad.

Försvarsminister Chuck Hagel och USA:s försvarschef Martin Dempsey väntades framträda inför försvarskommittéerna i kongressens båda kamrar för att informera om mångmiljardsatsningen, som redan mött en hel del kritik. Det har uttrycks tvivel om den väpnade sekulära oppositionen i Syrien, splittrad och försvagad som den är, verkligen har kapacitet att ta emot det amerikanska biståndet.

I värsta fall, menar kritikerna, kan denna militärhjälp hamna i händerna på västfientliga jihadistgrupperingar som Islamiska staten och Jabhat al-Nusra.

I USA ifrågasätts det också om Barack Obamas strategi att enbart angripa Islamiska staten från luften verkligen är hållbar. En högt uppsatt källa inom USA:s flygvapen sade häromdagen till tidningen USA Today att det kommer att bli ”absolut nödvändigt” med amerikanska specialstyrkor på marken när flygattackerna utvidgas till Islamiska statens ställningar i Syrien.

– Piloterna måste ha kontakt med en amerikan på marken som kan bekräfta att målen för attackerna är legitima, sade flygvapenkällan, som uttalade sig anonymt.

Barack Obama har upprepade gånger sagt att USA inte ska skicka marktrupper till Irak för att bekämpa IS. Dock finns det för närvarande 1 600 amerikanska militära rådgivare på plats som stöder irakiska regeringsstyrkor.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“**Fakta. Flera går med i kriget**

USA har tagit ledarrollen i en internationell koalition mot Islamiska staten (IS) i Irak och Syrien. Över 40 länder har sagt sig vara redo att ingå i koalitionen, enligt USA:s utrikesdepartement. Den konkreta hjälpen är dock än så länge begränsad. Tyskland har lovat att hjälpa den kurdiska peshmergaarmén med vapen och Australien har beslutat att skicka 600 soldater samt åtta attackplan till en bas i Förenade Arabemiraten.

Det shiamuslimska Iran bekämpar också Islamiska staten. Men varken Iran eller den Libanonbaserade shiarörelsen Hizbollah är välkomna i den USA-ledda koalitionen. “

DN “

DN 17 september 2014:

“FN: Insats mot ebola kräver sju miljarder”

“Ebolautbrottet i Västafrika saknar jämförelse i modern tid enligt WHO, och FN behöver stora belopp för att stoppa smittan. USA ökar nu kraftigt sin insats. “

“Washington. FN varnar för att tiden rinner ut för att snabbt stoppa ebolaspridningen. Organisationen uppskattar att sju miljarder kronor behövs akut för att bekämpa ebolasmittan i Västafrika. Summan har mer än fördubblats på en månad, och FN:s humanitära chef Valerie Amos -kallade efter ett möte i Genève finansieringsfrågan för en ”enorm utmaning”.

Enligt FN kan 20 000 människor vara smittade före årsskiftet, men uppskattningar är svåra och utfallet beror helt på vilka insatser som nu görs. Hårdast drabbat är Liberia med 40 procent av fallen och ett skriande behov av vårdplatser.

Världshälsoorganisationen WHO:s chef för krissituationer Bruce Aylward underströk på tisdagen krisen och menade att ebolautbrottet saknar jämförelse i modern tid. I ett akut skede är högsta prioritet att kunna isolera de sjuka.

– Vi behöver sjukvårdsenheter väldigt, väldigt snabbt, men de tar tid att uppföra, sa Aylward.

WHO anger ett akut behov av upp till 600 medicinskt kunniga och minst 10 000 hjälparbetare. Flera länder meddelade att de sänder medicinsk hjälp och laboratoriepersonal.

USA, som har fått kritik för att ha reagerat sent och klent, höjer nu sina ansträngningar mot ebola-spridningen. President Barack Obama besökte i går smittskyddsinstitutet i Atlanta och meddelade att USA genom försvarsdepartementet nu skickar 3 000 personer till Väst-afrika för att koordinera det internationella samarbetet, låter uppföra 17 vårdenheter med runt 1 700 vårdplatser och sjukvårdsutbildar 500 personer i veckan. Sedan i mars har USA lagt 175 miljoner dollar för att stoppa virusets utbredning.

Överlevnadspaket sänds av FN i samarbete med biståndsorganisationen USAID (motsvarigheten till Sida) till utsatta familjer, främst i Liberia, där en bred informationskampanj för invånarna är högt prioriterad.

Men även om den nuvarande satsningen är massiv, menar infektionsexperter i USA att satsningen borde täcka ett större område, eftersom ”smittan inte vet av några nationsgränser”.

22 miljoner människor bor i de tre mest utsatta länderna Liberia, Sierra Leone och Guinea. Hittills uppskattas hälften av de 4 800 smittade ha avlidit.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN 17 september 2014:

“Östra Ukraina får självstyre under tre år”

“Ukrainas parlament röstade på tisdagen igenom nya lagar som ger områden i öster ”specialstatus” och självstyre under tre år. Samtidigt införs en allmän amnesti för rebellerna, med undan-tag för dem som har begått svåra brott.

De lagar som president Petro Porosjenko nu driver igenom stämmer ironiskt nog väl med vad Ryssland krävde när konflikten i Donetsk och Luhansk inleddes i april. I en separat lag får även ryska språket en särskild status i området.

Ändå verkar de proryska rebel-lerna avvisa nyordningen. En representant för ”folkrepubliken Donetsk” säger att lagarna ”inte är aktuella”, medan grannrepubliken Luhansk ser dem som en möjlig startpunkt för förhandlingar.

Enligt lagarna ska lokala val hållas den 7 december i ”vissa delar av östra Ukraina”, vilket allmänt tolkas som det område som styrs av rebellerna. I hela Ukraina hålls parlamentsval den 26 oktober.

I ytterligare en omröstning ratificerade parlamentet i Kiev landets associationsavtal med EU. 355 ledamöter röstade ja medan 26 avstod. Samtidigt godkändes avtalet även av EU-parlamentet i Strasbourg. Här röstade 535 ja och 127 nej – främst högerpopulistiska partier som brittiska Ukip och ungerska Jobbik.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN 17 september 2014:

“Matsanktionerna slår tillbaka mot Ryssland”

“Polska äppelodlare och finska mejerier hamnar i kläm när Moskva stoppar livsmedelsimport från väst. Men hemma i Ryssland jublar många åt sanktionerna och tror att det inhemska jordbruket äntligen ska ta fart. Det är tyvärr önsketänkande. “

“Kommentar. Vi är ett land som ”kan och bör kunna föda sig självt”. Så uttryckte sig premiärminister Dmitrij Medvedev i samband med att Ryssland lanserade sina motsanktioner mot EU, USA och ytterligare några västländer i spåren av Ukrainakriget.

Han hade förstås rätt. Med enorma arealer prima jordbruksmark – däribland det berömda ”svart jord”-bältet i söder – borde Ryssland kunna föda sina 140 miljoner invånare.

Ändå är verkligheten en annan. Var och en som har rest runt på den ryska landsbygden har sett de vidsträckta fälten fulla av gräs- och buskvegetation och passerat byar där de flesta hus är övergivna.

I själva verket har den upp-odlade arealen i Ryssland minskat kraftigt de senaste decennierna, från cirka 90 miljoner hektar vid Sovjetunionens sammanbrott 1991 till cirka 71 miljoner i dag. Med så stora områden i träda är det inte undra på att runt 40 procent av det ryska matbehovet täcks av import.

Kommer produktionen att öka nu, skyddad av sanktionsmuren mot väst? Det hoppas många, och sociala medier fylls av bilder på sådant som ”den första ryska fetaosten” och uppmaningar att köpa ”vår”, det vill säga rysk, mat.

Tyvärr finns det inte stor grund för optimismen. Ett modernt jordbruk snyter man inte ur näsan. Livsmedelsproducenter som intervjuas i medierna påpekar att de nya sanktionerna bara gäller i ett år – alldeles för kort tid för att öka produktionen på hemmaplan. Dessutom finns grundproblemen kvar: dålig infrastruktur som gör det svårt att få ut sin produktion på marknaden, alldeles för låg investeringsnivå vilket är förklarligt med tanke på att räntorna ligger över tio procent.

Och inte minst arvet från Sovjet-unionen. Halvseklet med kollektiv- och statsjordbruk skapade ett landsbygdsproletariat styrt av byråkrater. Släkter med bindningar till jorden och tradition av att driva jordbruk raderades i stort sett ut när ”kulakerna” – de framgångs-rika bönderna – skickades till Gulag.

Att reparera sådana gigantiska omvälvningar tar tid. Det har inte skett på 23 år. Det kommer sannolikt att ta flera generationer, alldeles oavsett ryssarnas ”patriotiska” matinköp och vilken utrikespolitisk linje härskarna i Kreml väljer.

Den nya ryska sanktionsmuren kommer knappast att gynna landets matproducenter på kort sikt. Vinnarna blir snarare andra länder som tar över exporten från EU: Vitryssland, Brasilien, Argentina och Serbien.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN 17 september 2014:

“Exportstopp driver bönder i konkurs”

“Frukten ruttnar och mjölkbönder går i konkurs. Det ryska importstoppet får påtagliga effekter i flera EU-länder och producenterna fruktar långvariga följder när Ryssland söker andra marknader.

Det blev livligt när EU-parlamentet i måndags kväll debatterade följderna av det ryska importstoppet som infördes i början av augusti.

– Europas lantbruk behöver vår solidaritet. Stödet är helt otillräckligt, förklarade Janusz Wojcie-chows-ki från polska högerpartiet Lag och rättvisa.

Liknande krav förs fram från flera håll. Producenter oroas också över att den akuta krisen kan få långsiktiga följder. Sedan importen från EU stoppades söker Ryssland aktivt leverantörer i andra länder och risken är förstås att EU förlorar delar av den ryska marknaden för gott.

Importstoppet omfattar kött, korv, fågel, fisk, mjölk, ost, grönsaker, frukt och nötter. I länder med omfattande handel med Ryssland – Litauen, Polen, Finland – svider det ordentligt.

Vissa EU-bidrag finns och kan sökas av producenter som drabbas. Sedan mitten av augusti kan till exempel äppelodlare ansöka om prisstöd och mejerier som lagrar smör och mjölkpulver kan få särskilda bidrag.

Men ansökningsprocessen tar tid, osåld frukt ruttnar och mjölkbönder hinner gå i konkurs innan utbetalningarna sker. Och det finns inget prisstöd för fisk eller kött.

Därför vill EU:s avgående jordbrukskommissionär Dacian Ciolos införa en ny form av riktade bidrag som ska kunna sökas av alla drabbade producenter. Något sådant stöd finns inte i dag och måste beslutas av EU:s medlemsländer, förklarade Ciolos:

– Det krävs en politisk diskussion: Vilka ska få bidrag och vem ska betala?

EU:s medlemsländer är inte överens om hur omfattande stöd som behövs. En hel del av de varor som tidigare exporterades till Ryssland borde kunna säljas på andra marknader, anser till exempel Sverige som egentligen inte alls vill införa nya stödformer som går direkt till EU:s lantbrukare.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN 18 sept 2014:

“Krutdurk med framtiden för sig”

“Världshistoriens riktigt stora händelser kommer ofta som en tjuv om natten; inte förrän långt efteråt kan man överblicka de fulla skadeverkningarna. I tisdags höll Utrikespolitiska institutet i Stockholm ett seminarium om journalisten Bitte Hammargrens bok ”Gulfen – en framtida krutdurk”. Där nämnde författaren år 1979 som ett ödesår för den islamistiska extremismen, Mellanöstern och världen.

Detta år inträffade dessa tre händelser: revolutionen i Iran, Sovjetunionens invasion av Afghanistan samt salafisters ockupation av Stora moskén i Mecka. De skakade om inte minst regimen i Saudiarabien. Iran visade att inga shaher eller kungar satt säkert, Afghanistan gav upphov till ett flöde av jihadistkrigare och ockupationen av moskén visade att det saudiska kungahuset misslyckats med sitt ämbete som väktare av de heliga platserna.

Efter 1979 trappade saudierna upp sitt stöd till salafistiska, extremkonservativa uttolkare av islam, hemma och utomlands. Syftet var att legitimera landets och kungahusets ställning som religionens sanna försvarare.

Men man gav föda åt ett monster som kunde slå åt alla håll. 11 septemberdåden utfördes av en majoritet saudier, talibanerna i Afghanistan hade utbildats på saudiskt finansierade koran-skolor och det framstormande IS har köpt en ansenlig del av sina vapen för pengar från landet, även om regimen tagit avstånd från terrorgruppen och kalifatet.

Med andra ord: Utan saudiska shejker hade den jihadistiska terrorn med all säkerhet varit en mer marginell företeelse.

Saudiarabien är ett ungt land med en gammal regim. De 37 sönerna till Ibn Saud, rikets grundare och förste kung, börjar ta slut. Kung Abdullah fyllde 90 i år. Några av de yngre prinsarna har visat reformvilja. Frågan är om de vågar sätta sig upp mot extremkonservativa imamer och teologer som fortsätter att predika sharialagar och förtryck.

Samtidigt reser varje år 150 000 unga saudier utomlands för att studera. De tar intryck. När kungen dör finns chansen att många av dem kliver fram och kräver förändring. Då måste västvärlden finnas på plats, med stöd för reformer, demokratisering och mänskliga rättigheter.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN 18 sept 2014:

“Storbritannien förändras även om det blir nej”

“Edinburgh. Storbritannien är förändrat, oavsett hur det går i dagens folkomröstning i Skottland. Plötsligt har engelsmännen upptäckt att de är enda landet i unionen utan eget parlament.

Det långa äktenskapet mellan Skottland och Storbritannien är på väg att spricka. Skottland står i dörröppningen till det hittills gemensamma hemmet. Resväskan är packad. Ska jag kliva ut i ovissheten eller stanna kvar?

Storbritannien sitter kvar i vardagsrummets soffa och väntar. Länge satt man där med armarna i kors, att skottarna skulle lämna var helt otänkbart. Sedan bytte man strategi: ”du kommer aldrig att klara dig själv där ute”. Först senaste veckan har kampanjledningen förstått att ett äktenskap kanske kan räddas om man berättar att man älskar någon.

Det drygt 300-åriga förhållandet mellan Skottland och Storbritannien började inte med kärlek. Det var ett resonemangsäktenskap. Skottarna investerade i slutet av 1690-talet i en koloni, Kaledonien (Caledonia är Skottland på latin), i nutidens Panama. Kolonin och stora förmögenheter gick åt skogen. Skottarna tvingades överge sina många hundra år som egen stat och söka skydd hos England, som de delade monark med. 1707 trädde unionsavtalet i kraft.

Dagens nationalism (som inte ska förväxlas med rasism och isolering) väcktes till liv när oljan upptäcktes i Nordsjön. Den stärktes kraftigt under Margaret Thatchers period som konservativ premiärminister på 1980-talet. Hennes ultraliberala politik gjorde att skottarna slutade rösta på Tories.

Självständighetskampen ledde till att Skottland 1998 fick eget parlament i Edinburgh och regional regering, där den färgstarka Alex Salmond är chef med titeln förste--minister. Men skottarna vill ha mer. Därför ska i dag 4,3 miljoner invånare säga ja eller nej till självständighet.

Det troliga är att skottarna vänder i dörren, sätter sig med britterna i den gemensamma soffan, försöker reda ut misshälligheterna, lägga käbblet åt sidan och gå vidare tillsammans.

Tidigare erfarenheter, som till exempel Québecs folkomröstning 1995, visar nämligen att när de osäkra står i valbåset tenderar de att välja att stanna kvar. Och det är de osäkra som avgör utgången.

Kampanjen som bedrivits av nejsidans ”Better Together” har inte alls varit lika passionerad som jasidans. Men väljarna behöver inte tro på vad nejsidan säger. Det räcker med att ett frö av tvivel sås för att de osäkra inte ska våga fatta det livsavgörande beslutet att säga ja.

Det fröet har bland annat närings-livet bidragit till när det talat om höjda priser, att flytta huvudkontor och därmed jobb.

När skottarna vaknar på fredag morgon, och om beslutet blir nej, är Storbritannien ändå förändrat. Engelsmännen, som förefallit väldigt förvånade att skottarna vill lämna äktenskapet, har plötsligt upptäckt att de är enda landet utan eget parlament. Skottarna, walesarna och nordirländarna har sina. Räkna med att regionala engelska politiker inte längre accepterar det.

Engelsmännen ifrågasätter dessutom att skottarna ska få ännu mer makt. Det har partiledarna David Cameron, Ed Miliband och Nick Clegg lovat för att rädda unionen.

De tre hamnar därmed i en besvärlig sits inför det brittiska valet nästa vår. Å ena sidan gå med på ökad makt till skottarna, å den and-ra ha en betydligt större väljarkår som ogillar den strategin.

Riktigt komplicerat blir det om David Camerons konservativa vinner och han håller löftet att ha en folkomröstning om att lämna EU. Det vill absolut inte Skottland.

Nya avsnitt väntar i äktenskapsdramat.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se "

"Fakta.

Lång union – men med allvarliga konflikter
Ett någorlunda enat Skottland etablerades under 800-talet. Från 1200-talet intensifierades konflikterna med England. Det ledde till en lång skotsk allians med Frankrike.

I slutändan förenades ändå England och Skottland, först genom en personalunion 1603 och därefter genom en realunion 1707, då det skotska parlamentet lades ned.

Det sista allvarliga väpnade försöket att återfå självständigheten gjordes av Charles Edward Stuart – känd som "Bonnie Prince Charlie" – som dock besegrades fullständigt vid slaget vid Culloden utanför Inverness 1745.

Om Skottland i dag säger ja till självständighet på nytt är målet att den ska träda i kraft den 24 mars 2016.

TT "

DN 18 sept 2014:

"Torped mot enat Europa"

"Separatismen i Skottland och Katalonien är en torped mot det förenade Europa, varnade den spanske premiärministern Mariano Rajoy på onsdagen i den spanska kongressen.

Han fick genast svar på tal av den skotske premiärministern Alex Salmond, som bad Rajoy att inte lägga näsan i blöt:

– Vår omröstning är helt demokratisk, sade Salmond, som viftade bort de spanska hotelserna om att blockera ett skotskt EU-medlemskap:

– Tror han att EU skulle stöta bort ett land med 20 procent av dess fisk och 60 procent av dess olja?

I Madrid och Barcelona följer man andlöst utvecklingen i Skottland. Ett nej skulle firas i Madrid, men skulle knappast stoppa det katalanska självständighetsprojektet.

Ett skotsk ja skulle däremot bli ett svårt bakslag för Madrid: Under de sju veckorna fram till Kataloniens planerade folkomröstning den 9 november skulle EU inte utesluta Skottland, och Storbritannien skulle inte bryta de ekonomiska förbindelserna – de bägge olyckor som Spanien skrämmer Katalonien med om det bryter sig loss.

Men det skotska valet är också startskottet för den avgörande ronden i spelet om Katalonien. Strax efter resultatet i Skottland, kanske redan på fredagen, väntas det kata-lanska parlamentet stifta en lag, la Ley de Consultas, som gör folkomröstningar lagliga i Katalonien. Om detta sker kommer regeringen i Madrid omedelbart att anmäla den

katalanske ministerpresidenten Artur Mas för TC, författningsdomstolen i Madrid. Av allt att döma kommer TC att ge order om att stoppa förberedelserna för folkomröstning och förklara en sådan illegal.

Om det sker måste Mas bestämma sig för om han går vidare – vilket blottar honom för åtal och arrest – eller om han backar och skjuter avgörandet på framtiden.

Ger han vika får han det radikala separatistpartiet ERC, sin svåraste rival om nationalistväljarna, över sig. Det troligaste är att Mas hellre än att trotsa TC utlyser katalanskt nyval av folkomröstningskaraktär. Nyval är lagligt, och Madrid kan inte stoppa det. Segrar självständighetsprojektet i ett sådant nyval skulle Mas, eller hans efterträdare, förklara Katalonien självständigt omedelbart.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com "

DN 18 sept 2014:

"En miljon tjänstemän utreds för korruption"

"Ukrainas president Petro Porosjenko anlände på onsdagen till Kanada och framträder senare i veckan inför USA:s kongress. Samtidigt meddelade hans premiärminister att uppåt en miljon statstjänstemän ska utredas för korruption.

Att rensa ut bland den gamla regimens politiker och tjänstemän var ett av huvudkraven bland demonstranterna i Kiev under vinterns revolution. Och efter många motgångar har parlamentet nu godkänt en lag om så kallad lustration.

– Enligt våra uppskattningar kommer runt en miljon tjänstemän att beröras av den nya lagen, inklusive hela regeringen, inrikesministeriet, säkerhetstjänsten och åklagarämbetet, sade premiärminister Arsenij Jatsenjuk i ett tal till parlamentet.

"Lustrationen" kan bli en plågsam process, särskilt som den berör så många. Hundratals demonstranter som kräver ännu hårdare tag mot Janukovytjregimens folk har under veckan bränt däck utanför parlamentet. Samtidigt menar många, särskilt i östra Ukraina, att den nya lagen bara är en täckmantel för hämnd mot rysktalande ukrainare.

Tidigare i veckan klubbade parlamentet andra lagar som ger "specialstatus" och ökat självstyre åt de delvis rebellstyrda regionerna Donetsk och Luhansk. Även detta har orsakat ett ramaskri bland nationalistiskt sinnade i Kiev. På onsdagen demonstrerade medlemmar i extremist-

partiet Högra sektorn mot lagarna, och förra premiärministern Julia Tymosjenko har kallat dem ”en kapitulering inför Ryssland.”

Premiärminister Jatsenjuk stöder officiellt den pågående vapenvilan och förslaget om ökat självstyre till Donbassområdet, men har samtidigt behov av att profilera sig som mer hökaktig än president Porosjenko. På onsdagen slog han fast att Ukraina aldrig kommer att ”legitimera” separatisternas utbrytarrepubliker, och att bara områden som armén har befriat kommer att återuppbyggas av staten.

Samtidigt bad han försvarsminister Valerij Heletej att se till att regeringstrupperna är stridsberedda trots vapenvilan.

– Ryssland ger oss ingen fred så jag ber försvarsministern om full stridsberedskap, sa Jatsenjuk.

Premiärministern var tidigare nära allierad till Tymosjenko, men väntas ställa upp i parlamentsvalet den 26 oktober med ett nytt eget parti.

Runt flygplatsen i Donetsk, som hålls av regeringstrupper, rasade häftiga strider även på onsdagen. Två civila ska ha dödats. Totalt har 30 civila och soldater dödats i regionen sedan vapenvilan inleddes den 5 september.

Ingmar Nevéu *s*ingmar.neveus@dn.se “

DN.se 19 sept 2014:

“En gummitappares långa resa”

“Marina Silva har så starka krafter emot sig att hon knappast kommer att vinna det brasilianska presidentvalet. Men skulle hon göra det vore det ett hisnande socialt avancemang.

Det vackraste i naturen är människans verk. En svensk löväng, en grekisk vinterrass, en dalgång klädd i grönskimrande ristegar.

En gummislinga i Amazonas är en fröjd för både tanken och ögat. Stigen är en provkarta på allt som är skönt och nyttigt i gummitapparens tillvaro: anhalterna med ”V”-et skuret i gummiträdens stammar och bleckskålen där rågummit samlas upp; paranötträden som är gummifolkets födkrok i dödsäsongen; de små gläntorna med rutor av maniok, kalebass och mango; flodkröken där de svarta gummikloten hämtas av köpmän i små gondoler. Röda papegojor och blå nötskrikor snattrar under det täta valvet som skonar allt levande från ekvatorns solbrand.

I Acre, Brasiliens västligaste och nyaste delstat – den rycktes från Bolivia med fula knep – är ekologi inte from ideologi, utan nödens lag. Bara genom ödmjuk anpassning kan gummitapparen försörja sig på en råvara som inte går att odla, bara samlas in. Han skyndar ensam genom utstakade revir, men är en del av världsekonomin. Hans ”volta” är så lång som möjligt för att inkludera största antal träd. Men inte för lång, då hinner han inte med att filtrera saven: 170 träd per slinga är måttet för en veteran; 240 om han lärt upp sina barn.

Gummitapparens heta dröm vore att skörda gummi från planterade träd i raka led, utan jäkt. Det var också Henry Fords dröm. I ett storståtligt, faraoniskt projekt, värdigt en roman av Vargas Llosa, upprättade bilkungen en stad mitt i Amazonas, ditfraktad bit för bit med

pråmar från Michigan, och satte i gång att plantera Hevea Brasiliensis i långa rader, på en gummifarm stor som Uppland.

Men det går inte att odla gummi i Brasilien. Hevea är ett inhemskt träd, och har under årmiljonerna utvecklat härskaror av fiender, svampmögel, myror, röda spindlar, fjärilslarver och nätskinnbaggar. Om träden står närmare varandra än de gör i skogen gör dessa snyltare slut på dem.

Bilen och dess outsinliga gummibehov förändrade Amazonas. Under flera decennier hade Brasilien monopol på den heta råvaran. Men så smugglades frön ur Brasilien av engelsmännen, som planterade dem i Ostindien, där gummiträdet inte har några naturliga fiender. Brasiliens omständliga produktion blev olönsam.

1942, när japanerna stormade Singapore och Java, utbröt panik hos de allierade. Plötsligt låg allt gummi i fiendens händer. Ett nödrop utgick till Brasiliens diktator Getulio Vargas: Sätt i gång att samla gummi på nytt!

Inkallade brasilianare fick välja mellan att slåss mot tyskarna i Italien eller samla gummi. En av sextiotusen som nappade var Marina Silvas far. Marina, i dag presidentkandidat, lärde sig tappa gummi så snart hon kunde gå.

De flesta gummitappare, ”seringueiros”, blev kvar i skogen efter kriget, tappade gummi, samlade nötter och odlade till husbehov. Men när de brasilianska generalerna ”öppnade” Amazonas på 1960-talet drog utbölingar in för att bränna ned skogarna och föda upp boskap.

Efter fem år som betesmark är regnskogen en öken, och nya svedjeland måste öppnas. Under kampen mot detta oförnuft mördades femtonhundra gummitappare – utan rättsingripanden och utan nationell eller internationell uppmärksamhet. När Marina Silva blev miljöminister för tolv år sedan sade hon till DN att hon inte var rädd att ge sig in i politiken, hon och de andra gummiaktivisterna hade levt med döden flåsande i nacken hela livet.

När tapparnas ledare Chico Mendes mördades julen 1988 hamnade han på New York Times förstasida. Det blev början på en revolution. Amazonas blev den globala miljörörelsens flaggskepp och helgedom. Brasilien tvingades spåra upp och straffa mördarna. I dag är Mendes idéer om så kallade ”utvinningsreservat” grunden för brasiliansk miljöpolitik.

Det märkliga med Mendes var att han började som marxist, men var en av de första som insåg marknadens roll för skogsskyddet. Greenpeace tvingades av brasilianska aktivister att ompröva sin antikapitalistiska slogan ”Bojkotta regnskogsprodukter!”. Det var tvärtom, insåg Mendes och Silva. Först när skogens produkter har ett värde kommer dess invånare och myndigheterna att skydda den mot dess fiender.

Gummitapparna var intill nyligen komplett rättslösa och isolerade. Deras heroiska insats under världskriget erkändes aldrig, de utlovade pensionerna trollades bort och städernas eliter glömde bort dem. Skolor och sjukvård var det inte tal om, både Chico Mendes och Marina Silva lärde sig läsa som vuxna.

För tolv år sedan, då fackföreningsledaren Lula da Silva valdes till president över klassamhället Brasilien, skrevs det spaltmil om hans inspirerande klassresa. Men jämfört med Chico Mendes och Marina Silva hörde Lula till etablissemanget.

Marina Silva kommer knappast att överleva den smutskastningskampanj som Brasiliens maktfullkomliga jättepartier PT och PSDB dragit i gång mot henne. Men om hon gör det, och vinner den avgörande valomgången den 26 oktober, så rör det sig om det mest hisnande sociala avancemanget någonsin i en demokrati.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN 20 sept 2014:

“Skottarna gjorde det enda rätta”

“Den brittiska unionen är tillbaka efter sin vandring i dödsskuggans dal. 55 procent av skottarna röstade för Förenade kungarikets överlevnad, färre än alla trodde i början av året men klart fler än det såg ut att bli i de sista opinionsmätningarna. Självständighetsivrarna fick sin demokratiska chans, men utslaget är tydligt nog.

Om nu kärleken till unionen inte var överdrivet passionerad frågade sig många ändå vad poängen med en skilsmässa var. Nationalisterna i SNP hävdade ju att det mesta skulle förbli som det var, med pund och drottning och allt. För dem som vacklade ända in i slutet vägde sannolikt ekonomin tungt; argumenten för självständighet var fulla av hål.

SNP står för en vänstervariant av andra populistiska fenomen ute i Europa: ett slags socialism i ett land, byggd på evig Nordsjöolja och immun mot högerregeringar i London. Så gick nationalistkampanjen också bäst hem i arbetarstadsdelar i Glasgow och Dundee.

Unionistpartiernas höjda bud om mer självstyre kan ha varit en faktor, även om de spelade begränsad roll i den hätska valspurten. Parlamentet i Edinburgh bestämmer redan om hälsovård, utbildning och rättsväsende. Men från London lovar nu Tories, Labour och Liberaldemokraterna i varierande grad att skottarnas skatter ska bli deras sak.

Så lär det därmed bli, men om Skottland får större makt uppstår följdfrågor på annat håll. Någon tanke måste ägnas vad som händer med den nationella ekonomin. Engelsmännen undrar också varför skottarna ska få sköta sitt eget hus men ändå vara med och besluta om rent engelska spörsmål. Även Wales och Nordirland har egna parlament, men inte England med sina 85 procent av unionens befolkning.

Två nästan jämnstora parlament i London skulle dock trampa varandra på tårna stup i kvarten. Att låta de engelska ledamöterna i Westminster besluta om engelska frågor är kanske möjligt. Fast då skulle en Labourregering, alltid beroende av skotska röster, ha svårt att få sin vilja fram i England.

Skottland tog lyckligtvis ett klokt beslut, som gagnar hela Storbritannien. Det är också bra för Europa, eftersom skottarna kan hjälpa till att hålla britterna kvar i EU i en kommande folkomröstning. Katalaner, sydtyrolare och andra som drömmer om egna småstater bör också ha fått sig en tankeställare.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN 20 sept 2014:

“Brittiskt löfte om mer makt måste infrias”

“Äktenskapet mellan Skottland och Storbritannien håller. Skottarna stannar kvar i familjen, men till priset att Storbritannien blir mer decentraliserat. “

“Det som verkade bli en mycket tät kamp slutade med ett överväldigande stöd för nej. Skillnaden var tio procent-enheter. Därmed finns ingen tvekan att Skottland blir kvar i brittiska unionen.

Men det betyder varken att den skotska kampen för självständighet är över eller att det politiska livet i London återgår till det normala.

Tvärtom. Storbritannien har förändrats. Exakt hur lär bli mer klart under de månader som återstår till brittiska valet i maj nästa år.

De kommande veckorna har Stor-britanniens två största partier, -arbetarpartiet Labour och konservativa Tory, sina kongresser. När de bokades in i almanackan var säkert tanken att de stora linjerna skulle läggas upp inför valet. Partiledarna Ed Miliband och David Cameron förväntades hålla sina tal och medlemmarna sluta upp bakom dem.

Frågan nu är hur många kongressdeltagare som klarar att ställa om och blicka framåt efter den uppslitande valrörelsen som just avslutats i Skottland. Partistrategerna funderar rimligen på vad det var som egentligen hände där uppe i norr som gjorde att paniken tidvis tog överhand.

När det såg riktigt mörkt ut för nejsidan enades Miliband, Cameron och liberaldemokraternas Nick Clegg om att mer makt skulle flyttas från London till Edinburgh. Lite oklart vad, men fort skulle det i alla fall gå.

Där gläntade de tre på locket till en låda som inte längre går att stänga.

Skotten (född i Glasgow) och tidigare premiärministern Gordon Brown var den som fick presentera processen och tidsplanen bakom det fortfarande okända förslaget. Ska någon enskild person ta åt sig äran för att nej lyckades vinna med stor marginal är det just Gordon Brown. Han har kunnat hävda sig mot den skickliga debattören och engagerade talaren Alex Salmond från Skottlands Nationella Parti.

När en lättad premiärminister David Cameron på fredagen förklarade att han var glad över resultatet gav han ytterligare detaljer kring maktförskjutningen. De fördelar som Skottland får ska även gälla övriga familjemedlemmar: England, Nordirland och Wales.

Särkilt för England är det här nya tongångar. Engelsmännen har de senaste veckorna upptäckt att de till exempel saknar ett eget, regionalt parlament.

Cameron berättade också att den som ska se till att Skottland får mer makt är lord Smith of Kelvin. Redan i skiftet november/december räknar han med att presentera en överenskommelse som är förankrad hos politiker, fackföreningar, näringsliv och frivilligorganisationer. Hur han ska mäkta med det är en gåta. Det här handlar om konstitutionella frågor. Sådana brukar inte lösas i en handvändning.

I vilket fall lär maktförflyttningen förfölja David Cameron, Ed Miliband och Nick Clegg in i valrörelsen. Den som drar nytta av det är jokern i brittisk politik, Nigel Farage, ledare för UK Independence Party, Ukip. Farage vet att spela på de engelska strängarna, vilket han skickligt gjorde med sin anti-EU-kampanj under valet till Europaparlamentet.

Hade ja vunnit i torsdagens folkomröstning skulle David Cameron ha gått till historien som premiärministern som förlorade Skottland. Flera partimedlemmar hade krävt hans avgång. Att det behövdes stora upp-

offringar från London för att nå en vinst har samma personer förstås noterat.

Men även Ed Miliband är skade-skjuten. Han lyckades inte få Labour-staden Glasgow att rösta nej och har blivit hånad för att vara en ”tory med röd slips”. En handfull andra ledamöter från Labour har gjort bättre ifrån sig i folkomröstningen och gör Miliband ett dåligt val 2015 dyker säkert deras namn upp i spekulationerna som hans efterträdare.

Drygt 1,6 miljoner skottar röstade för självständighet. Många av dem gråter i dag. Sällan har så många enskilda engagerat sig frivilligt för att knacka dörr, ringa väljare och klistra upp affischer. Och på fredagen meddelade Alex Salmond att han lämnar sin post.

Blir Cameron, Milibands och Cleggs löften en halvmesyr kommer det inte att glömmas. Nästa skotska val är 2016. Det är mycket möjligt att den som då leder SNP, eller and-ra partier som känner av besvikelsen, kräver en ny folkomröstning.

Pia Gripenberg *pia.gripenberg@dn.se*

“**Fakta. Folkomröstning om ett självständigt Skottland**

Rösterna i alla 32 län i Skottland har nu räknats, rapporterar bland andra BBC.
Totalt slutar folkomröstningen på 2 001 926 röster för nej till självständighet mot 1 617 989 för ja.
55,3
procent röstade nej
44,7
procent röstade ja “

DN 20 sept 2014:

“Stor besvikelse hos ja-röstare efter nederlaget”

“Duggregnet är tätt på morgonen och lägger Skottlands huvud-stad i en kompakt dimma. Symboliken är tydlig. Den ljusa fram-tiden som så många jaröstare hoppats på är långt borta. “

“Edinburgh-Glasgow. I Edinburghs hamn lyfter Barry Doull in lådor med fisk i sin lilla skåpbil. Fisken ska han köra vidare till restauranger, barer och pubar. Barry Doull tillhör de många, men inte tillräckligt många, som röstade för självständighet.

– Jag är ledsen i dag, säger han.

– Men jag hoppas att partiledarna på nejsidan ska stå upp för förän-dringarna som de har lovat oss, tillägger han.

Torys David Cameron, Labours Ed Miliband och Liberaldemokra-ternas Nick Clegg gick samman i slutet av valrörelsen och deklarerade att mer makt ska föras över till skottarnas parlament Holyrood.

Vad det exakt handlar om är oklart, men huvudspåret är att om skottarna själva får bestämma över en större del av skatteintäkterna kan de också fördela dem efter eget huvud, inte efter vad brittiska parla-mentet i London beslutar.

Barry Doull är ändå skeptisk till männen från London.

– De säger alltid massa saker före val, konstaterar han.

Tror du det blir en ny folkomröstning?

– Kanske om tio år.

Det är lite tystare än vanligt i Edinburgh. Många har varit uppe hela natten och tar nu igen den missade sömnen. En äldre kvinna använder morgonen till att gå gatan fram och skrapa bort klistermärken med ”Yes” som sitter på elskåp och lyktstolpar.

Från vart och vartannat hus syns fortfarande skyltar och flaggor från de båda sidorna. Betydligt fler ja än nej, trots att nej vann med 55 procent av rösterna. Det är de väljarna som nejgeneralen Alistair Darling har kallat den tysta majoriteten.

När DN för två veckor sedan stötte på honom i högkvarteret i Glasgows centrum var han riktigt stressad och ville inte alls tala med en svensk tidning. Opinionsundersökningarna började visa på dött lopp och satte fart på hela valdebatten. Det fick även i gång näringslivet och tidigare Labourledaren Gordon Brown, som reste runt hela Skottland och höll tal.

Denna fredag är det mörkt och stängt hos ”Better Together”. Ingen konfetti och inga tomma champagne-flaskor syns bakom dörrglaset. Bara en telefon som ringer långt borta.

Två kvarter bort, på gatan med det passande namnet Hope Street, har jasidan haft sin bas. Även här är det öde.

– Jag tillhör minoriteten, säger John Hannigan, som står och pratar med några tidningsförsäljare.

”IT’S NO GO” är rubriken på -Glasgowtidningen Evening Times.

John Hannigan verkar trots allt inte särskilt besviken.

– Det är ändå rättvist på något sätt. Så här fungerar demokrati, människor måste acceptera det och gå vidare. En fotbollsmatch som går dåligt bearbetar man i tre veckor. Det här kanske tar sex månader, funderar han.

John Hannigan, liksom chauffören Barry Doull, tror och hoppas att de bitvis hätska känslorna som varit mellan ja och nej klingar av med tiden.

– Vi kan vara delade, men vi är ändå tillsammans, säger John Hannigan.

Pia Gripenberg *pia.gripenberg@dn.se* “

DN 20 sept 2014:

“Salmond: Min tid är över”

“Skottlands försteminister och ledaren för det Skotska nationalistpartiet (SNP), Alex Salmond, tog konsekvenserna av den svidande förlusten för jasidan i omröstningen. Han lämnar båda sina uppdrag i höst.

Det var en tydligt trött och nedstämd Alex Salmond som meddelade sitt beslut på en presskonferens sent på fredagseftermiddagen. När SNP håller sin konferens i mitten av november, kommer han att avgå som partiledare och försteminister.

Alex Salmond förklarade ändå att han var stolt över att 1,6 miljoner väljare hade röstat för självständighet.

– Min tid som ledare är nästan över, men för Skottland fortsätter kampanjen och drömmen ska aldrig dö, lovade han.

Salmond uppmanade också sina anhängare att pressa Londonpolitikerna att hålla sina löften om att lämna över mer befogenheter till det skotska parlamentet.

Han varnade också för att de regerande Konservativa under David Cameron redan visar tecken på att inte hålla sig till den tilltänkta tidtabellen.

– Jag misstänker att han inte kan garantera sitt partis stöd, sade Salmond.

Alex Salmond har kallats inte bara Skottlands utan Storbritanniens skickligaste politiker. Han beskrivs ofta som karismatisk – men också som en populist som utan skrupler kör över motståndarna. Hans karriär i SNP har kantats av bråk och avgångar och i sin ungdom blev han till och med utslängd ur partiet.

Men han kom tillbaka och under de senaste 20 åren har han varit partiledare. Typiskt för Salmond så har han varit det två gånger; han lämnade posten 2000 efter interna bråk, bara för att komma tillbaka fyra år senare.

SNP har nått sina största framgångar under Salmond och det är han som varit den drivande kraften. Även om omröstningen slutade i en förlust, tvingade den fram betydande eftergifter från London. Att det skotska parlamentet kommer att få ytterligare makt är till stor del Alex Salmonds förtjänst.

Den mest sannolika efterträdaren, både som partiledare och försteminister, är vice försteminister Nicola Sturgeon. Det är ingen avundsvärd uppgift hon i så fall får, att förvalta arvet efter Salmond och förverkliga hans dröm: ett självständigt Skottland.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN 20 sept 2014:

“Experter varnar för flera års politiskt kaos”

“Både premiärminister David Cameron och oppositionsledaren Ed Miliband jublade över den klara nejsegern i folkomröstningen. Men statsvetare varnar för åratal av politiskt kaos i ett land som kommer att förändras för alltid. “

“London. Det gick inte att ta miste på lättnaden hos den politiska eliten i London när nejsidan vann med över 55 procent mot anhängarna av skotsk självständighet.

– Jag är överlycklig, sade Cameron, och Ed Miliband använde exakt samma ord för att beskriva sina känslor.

De tre stora brittiska partierna var alla engagerade i nejsidans kampanj. De hade också lovat att även vid en nejseger ska det skotska parlamentet, Holyrood, i Edinburgh få större maktbefogenheter.

Det löftet säger Cameron att han kommer att hålla, men exakt hur och vilka befogenheter som ska flyttas från London till Edinburgh är oklart. Partierna som stod enade på nejsidan är splittrade i frågan, även internt.

Dessutom behöver andra delar av Storbritannien också få mer att säga till om. Det största av de fyra länderna i unionen, England, kan bli en svår nöt att knäcka. England bidrar mer i skatt till Storbritannien än de andra tre, men får mindre andel av de offentliga utgifterna. Dessutom har inte England, till skillnad från de övriga, ett eget parlament.

Det här har inte tidigare varit ett problem, engelsmännen har accepterat det. Men professor Tony Travers, en av landets ledande statsvetare, varnar för att den tiden kan vara över.

– Flera ledande konservativa parlamentsledamöter kräver ett engelskt parlament, säger han.

Det gör att konstitutionen kommer att bli en valfråga i det allmänna valet i maj. Blir det dessutom, som Cameron lovat om han vinner valet, en folkomröstning om Storbritanniens EU-medlemskap, kommer frågan om landets identitet och styrelse bli en stridsfråga i flera år. Travers utesluter därför inte att skottarna kan gå till en ny omröstning om självständighet inom en tioårsperiod – tvärtom.

– Det är närmast oundvikligt, säger han.

Det låter som politiskt kaos?

– Låt oss säga en upptrappad period av politisk osäkerhet, svarar Travers med typisk engelsk underdrift.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN 20 sept 2014:

”Det är en sorglig dag för Skottland”

“Londonbon Bambie Maxwell hade röstat ja till självständighet om hon hade varit skotska, men hon medger att hennes känslor är kluvna inför valresultatet. – När frågan först kom på dagordningen tyckte jag den enbart var löjlig, säger hon. “

“London. Egentligen ville inte Bambie Maxwell se en upplösning av Storbritannien. Politiskt står hon till vänster och utan de skotska vänsterrösterna skulle det vara svårt att få en brittisk vänsterregering i London.

Därför borde hon vara lättad över valresultatet: 55,3 procent mot självständighet, 44,7 procent för.

– I mitt hjärta ville jag inte se Skottland lämna – men om jag vore skotte skulle jag ha röstat ja, säger hon.

Den här kluvenheten är vanlig i kommentarerna, även från männis-kor som bor i England. Och omröstningen har delat dem i olika läger. Bambies man, till exempel, har hela tiden hållit på unionen.

Folkomröstningen har också väckt en passion för politik och konstitutionella frågor runt om i landet, inte bara i Skottland. Britter – inte minst engelsmän – ställer allt fler frågor om hur unionen av fyra länder ska styras; hur makten ska fördelas mellan olika nivåer och delar av unionen.

Folkomröstningen har, menar Bambie, ”återskapat förtroendet för den demokratiska processen”.

När det skotska nationalistpartiet (SNP) lovade sina väljare att det skulle hållas en folkomröstning var intresset dock ljumt. Bambie Maxwell och hennes man är goda vänner med ett skotskt par som arbetar med skotsk kultur.

– Till och med de ryckte på axlarna i början och sade: ja, ja – det blir väl inget med det, säger Bambie.

– Men med tiden hårdnade attityden alltmer. Det var en process som gjorde dem mer inställda på självständighet.

Vännernas argument fick Bambie Maxwell att sätta sig in mer i frågan och ju mer hon läste, desto mer lutade hon åt att de skotska självständighetsivrarna hade rätt. Och hon fnyser åt nejsidans argument om att Skottland inte skulle klara sig på egen hand; att ekonomin skulle kollapsa, jobb försvinna och välfärden äventyras.

– Skräckpropagandan håller inte, säger hon.

Men väljarna ville annat. Hur reagerade dina vänner i Skottland på resultatet?

– Stackars Ruth klarade inte av att prata med mig, bara skicka ett sms där hon säger att hon är helt knäckt.

– Det är en sorglig dag, tillägger Bambie Maxwell.

Oron för att omröstningen ska lämna djupa spår av bitterhet finns hos henne – och miljontals britter.

Skotska kyrkan kommer att hålla en ”försoningsgudstjänst” på söndag i St Gileskatedralen i Edinburgh. Det kan behövas.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN 20 sept 2014:

“Striden om självständigt Katalonien trappas upp”

“Både spanjorer och katalaner skyndade sig att tolka det skotska valresultatet till sin fördel. Men inget tyder på att konfrontationen Madrid–Barcelona mildrats, tvärtom.

Det mesta talar för en dramatisk upptrappning de närmaste dagarna, med en votering i det katalanska parlamentet redan på fredag, i avsikt att legalisera konsultativa (rådgivande) omröstningar. Denna formel är ett sätt att kringgå den spanska konstitutionens uttryckliga förbud mot regelrätta folkomröstningar.

Den spanska regeringen har redan utlyst ett extraordinärt möte på måndag. Man kommer då att uppmana författningsdomstolen, TC, att ogiltigförklara fredagens katalanska beslut. TC kommer att sammanträda senare i veckan, och av allt att döma svartlista den katalanska lagen.

I det läget kan Kataloniens minister-president Artur Mas fortsätta att verka för en – nu uttryckligen illegal – folkomröstning den 9 november, med allt vad det innebär av ökade spänningar. Hans egen partiunion CiU är splittrad i frågan, en av dess falanger vill undvika konfrontation med Madrid.

Men det radikala separatistpartiet ERC, som stödjer Mas katalanska regering utan att delta i den, pressar på mot ett avgörande. ERC säger till och med att det kan tänka sig ett regeringssamarbete med Mas, bara han inte ger vika.

Mas, som är tydligt sliten och medfaren efter snart två års konstant kris, kommer antagligen att försöka förhandla med den spanske premiärministern Mariano Rajoy en sista gång innan han bränner broarna till Madrid. Han hoppas fortfarande på ett internationellt initiativ som ska tvinga Madrid att förhandla om en katalansk folkomröstning.

Om Madrid fortsätter vägra förhandla, och om författningsdomstolen förbjuder en katalansk folkomröstning om självständighet, så följer med säkerhet katalanska nyval.

Dessa nyval, som Madrid inte kan stoppa, blir i praktiken en folkomröstning om utträde ur Spanien. Som det ser ut i dag skulle katalanerna med bred majoritet rösta ja för upprättandet av en egen stat.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN 20 sept 2014:

“Skarp svensk protest mot rysk kränkning”

“En skarp protest har lämnats över till Rysslands Stockholmsambassadör, två dagar efter att två ryska attackplan kränkte svenskt luftrum intill Öland. Utrikesminister Carl Bildt utesluter att misstag eller missförstånd förklarar incidenten.

– Därför lämnade jag in en protest till ryska ambassadören. Det är mycket ovanligt, säger Bildt till TT.

Han vill inte kommentera hur ambassadören bemötte protesten i går.

– Vi får se om det blir någon reak-tion från rysk sida, vi betraktar det som allvarligt. Jag har varit utrikesminister i åtta år och vi har inte haft någon anledning att ha en protest av den här naturen på den här nivån någon gång tidigare under dessa åtta år, säger utrikesministern.

Efter att ha lyft från en bas i ryska enklaven Kaliningrad ska de båda planen, av typen Su-24, ha flugit utmed polska Östersjökusten och därefter ändrat kurs och på låg höjd rört sig närmast rakt norrut mot Öland. Strax söder om ön korsade de vid lunchtid den svenska territorialgränsen. Kort senare, efter det att ett svenskt Gripenplan som befann sig i luften markerat närvaro, lämnade de ryska planen svenskt luftrum.

Försvarsmakten bekräftar att kränkningen ägt rum. Flygtaktiske chefen Gabor Nagy säger till TT att svenska försvaret hade koll på planen ”i god tid” innan kränkningen skedde.

Både Socialdemokraterna och Folkpartiet uttryckte i går oro över det som skett.

– Det är något allvarligare än vad tidigare kränkningar har varit. Den var mera tydlig och varade under längre tid, säger FP-ledaren Jan Björklund.

Kalle Holmberg kalle.holmberg@dn.se “

Kapitel 3. Inrikesartiklar i september före valen den 14 september

Kaptel 3: Några inrikesartiklar i september före valen 14 september 2014

Innehåll:

Vi satsar ytterligare en dryg miljard på förstärkt försvar
Frågorna som försvårar ett rödgrönt samarbete
Hårdaste nöt att knäcka blir budgeten
Unga i Bräcke har börjat rösta igen
Skolungdomar ställde politiker mot väggen
Skolan är väljarnas viktigaste sakfråga
Löfven: Väljarna tar redan för givet att det blir valseger för S
Statsvetare: Alliansens livhanke hänger på regeringsfrågan
Gifter och kemikalier vanliga i elprodukter
Så får de högutbildade invandrarna jobb snabbare
Katastrofsiffrorna kan ge valseger
Löfven skulle ha svagaste stödet hittills
Kommunikationer viktigast för den som väljer bostad
Fantastisk upplevelse varje gång
Förbjud AP-fonderna lägga miljarder hos oljeindustrin
Reinfeldt sätter sitt hopp till jobben
Ewa Stenberg: Risk att Moderaterna förlorar kärnväljarna
Hårda tag i debatt om skolpolitiken
Mer än varannan kvinna är för att Fi når riksdagen
Kampen om tredjeplatsen – och ett större inflytande
V ifrågasätter den privata äldrevården
Oro i välfärdsbolag hur det än går i valet
DN granskar sakfrågorna
S: Det blir ingen fastighetsskatt
Den låga inflationen hotar bromsa hela ekonomin
Handeln spår stark höst
Rödgrönrosa i Stadshuset – en knepig sits för S
Peter Wolodarski: Avtrubbning är Jimmie Åkessons bästa hopp
Kyrkan måste fortsätta att vara en politisk kraft
DN slutspurtar inför valet – i alla kanaler
Stökig höst väntar vem som än vinner
Gör brandområdet till ett
jättelikt skyddat reservat
De rödgröna vill stuva om i din plånbok
Höjda skatter efter valet– så påverkas din ekonomi
Historien talar för C och S på uppploppet
Alliansens väljare vill stoppa eller reglera vinster i skolan
Förvånas inte om en skandal dyker upp
Doldisen i Åkessons innersta krets söker uppmärksamheten
Nejsidan i motvind när Göteborg ska välja väg
S: 37 miljarder mer till järnvägen
Säljaren en enorm koncern
Electrolux störst efter miljardköpet
Byggbranschen: Snabba beslut ger fler bostäder
Så vill partierna i Stadshuset hjälpa Stockholms tiggare
Fem dagar kvar – då skakas M av intern strid
Politikerna mörkar valets avgörande ideologiska gap
Regeringen Reinfeldt får hoppas på unik mirakelvändning
Småpartierna lyfter alliansen i valets slutspurt
Mjukare tongångar från S om statsministerns uttalande
Här har alliansen gömt sina konflikter
Fler besparingar att vänta för SAS
En sista avstämning före valet
Här är stockholmarnas favoritfrågor inför valet
Viktor Barth-Kron: M och MP ser ut att ha satsat på fel häst
Minusgrader i kulturvalet

Så vill riksdagspartierna att kulturpolitiken ska se ut
Klargörande om kalabaliken kring svensk riskkapitalism
Läraren i huvudrollen
SVT:s egen jobb-bluff
Satsa på den tredje vägen i välfärden – idéburna bolag
S-förslagen räcker inte
Het debatt när valets slutstrid inleddes
Borgerliga feminister blickar över blockgräns
Psykisk ohälsa befaras öka
Flyktingar är inte en plånboksfråga
Köerna på akuten blir längre och längre
Striden om bidragen en av valets hårdaste
FP: Ja till tredje pappamånad
Samspelta lag drog upp temperaturen
Kvinnor har sämre arbetsmiljö än män
Dags att tala klarspråk om svenskarnas framtida välstånd
Stort sug efter protein
14 finansborgarråd vi minns (eller inte minns)
Svalt och (s)vagt
Demokratin behöver din arbetsinsats
Reinfeldt på väg ut – men rysare väntar för Löfven
En sensation om regeringspartierna hämtar in underläget
Energi en laddad fråga när partierna spurtar
M:s tapp ändrar balansen i alliansen
Vänsterspöket strategin i alliansens sista attack
Så har valrörelsen varit för partiledarna
Snabbguide till valet i sista minuten
Emanuel Karlsten: Lönlöst söka råd på Facebook inför valet
Ofta låg lönsamhet inom primärvården
Polisen: Fler barn och unga säljer sex på nätet
Sveriges framtid!
Peter Wolodarski: En knuff, ett krig och ett val
Så kan valhemligheten säkras i de svenska valen
Intensiv jakt på osäkra väljare
Varför ska man rösta på ditt parti?
56 politiker att hålla koll på efter valet
Valrörelsen 2014 är över

DN 3 sept 2014:

”Vi satsar ytterligare en dryg miljard på förstärkt försvar”

“Ryssland allt aggressivare. Mot bakgrund av oron i vårt närområde skjuter vi nu till ytterligare 1,3 miljarder till försvaret fram till 2018. De nya pengarna innebär bland annat att incidentberedskapen och antalet flygtimmar för Jas 39 Gripen ökar och att svenska förband kan öva mer, skriver de fyra alliansledarna. “

“Oron i vår del av världen fortsätter att öka. Ryssland har gått in i ett nytt offensivt skede i sina operationer mot Ukraina. Sedan drygt någon vecka tillbaka är det uppenbart att reguljära ryska militära förband deltar fullt ut för att understödja separatisterna i östra Ukraina. Samtidigt fortsätter Moskva att förneka all inblandning.

Den väg Vladimir Putin har fört in Ryssland på har inga vinnare. 2 600 människor har redan dött och 350 000 ukrainare har fått fly från sina hem. Civilbefolkningen i Ukraina har redan drabbats hårt. Nu närmar sig vintern samtidigt som de ryska gasleveranserna till Ukraina har stoppats. Den redan svaga ryska tillväxten minskar när investerare drar sig ur den ryska marknaden. Det ryska agerandet ökar dessutom det internationella spänningsläget som redan är ansträngt genom den djupt oroande utvecklingen i Irak, Syrien och Gaza.

Vid helgens EU-toppmöte fattades också viktiga beslut om att förbereda ytterligare skärpta sanktioner mot Ryssland. I detta läge är det centralt att EU står enat och ger tydliga besked.

Både Sverige och Finland ser också ökad aktivitet i vårt absoluta närområde i och kring Östersjön. Ryssland agerar mycket mer aggressivt än tidigare. Det här får konsekvenser för våra säkerhetspolitiska bedömningar och för hur vi prioriterar Sveriges försvar. För några dagar sedan beslutade Försvarsmakten om höjd stabsberedskap.

Med den pågående försvarsreformen bygger alliansregeringen ett modernt, tillgängligt och användbart försvar. Vi har också gemensamt presenterat förslag för att väsentligt stärka Sveriges försvarsförmåga. Både förbandsverksamhet och materiel föreslås få ökade anslag under nästa mandatperiod. Vi vill öka vår militära närvaro i och över Östersjön med både flyg och fartyg. Vi vill öka personaltätheten och antalet befattningar i vissa nyckelkategorier inom till exempel marinen och flygvapnet. På så sätt kan vi bättre säkerställa att våra fartyg och flygplan kan vara ute och verka. Vi vill utöka personalvolymen i hemvärnet. Dessutom vill vi kraftigt satsa på försvarets materiel genom bland annat anskaffning av nytt luftvärn med medelräckvidd, en utökning av antalet ubåtar, fler stridsflygplan av typen Jas 39 E, nya transportflygplan och nya sjömålsrobotar.

Sverige ska ha den beredskap och närvaro i Östersjöområdet som behövs för att möta den nya utveckling vi ser. Alliansregeringen vill nu dessutom genomföra en närtidssatsning i syfte att ytterligare öka övningsverksamheten och förbättra vår incidentberedskap. Därmed ökar vi närvaron på och över Östersjön och förbättrar förbandens förmåga.

Alliansregeringen vill redan för innevarande och kommande år anslå ytterligare medel till försvaret. Vi lämnar i dag besked om ytterligare 100 miljoner kronor 2014 och 300 miljoner kronor per år 2015–2018, det vill säga sammanlagt 1,3 miljarder. Finansieringen av den nu föreslagna förstärkningen hanteras inom ramen för principen krona för

krona. Tillsammans med tidigare förslag innebär detta att alliansregeringen höjer nivån på förbandsanslaget år 2018 med nästan 1,4 miljarder kronor, och för hela perioden 2014-2018 förstärks förbandsanslaget med sammanlagt drygt 4,8 miljarder kronor.

Genom dagens besked om ytterligare tillskott får Försvarsmakten förutsättningar att öka aktiviteten och närvaron i Östersjön. Framför allt får den möjlighet att tillbringa fler timmar i luften och mer tid till sjöss.

Konkret innebär de nya tillskotten bland annat att:

antalet flygtimmar för Jas 39 Gripen och Helikopter 15 kan öka,

incidentberedskapen stärks ytterligare,

svenska förband kan öva mer, enskilt och tillsammans med andra,

ambitionsnivån inom övningsverksamheten kan höjas, bland annat genom ökat deltagande och ökad komplexitet genom att tillföra fler moment i övningen och genom att förlänga övningen,

Försvarsmakten kan genomföra beredskapsövningar med förband ur insatsorganisationen, inklusive hemvärnsförband.

Försvarsmakten har i uppdrag att övervaka Sveriges territorium. Genom den höjda stabsberedskapen kan den bättre följa utvecklingen i Ukraina och de ryska aktiviteterna i vårt närområde. Försvarsmakten har för närvarande ett antal Jas 39 Gripen, som bedriver incidentberedskap, stationerade på Gotland. Detta för att bättre kunna hantera ökad aktivitet och övning i Östersjön. Genom de tillskott vi nu aviserar kan incidentberedskapen ytterligare förstärkas. Genom tillskotten ökar vi takten i uppskalningen av resurserna till försvaret. Sammantaget innebär alliansregeringens förstärkningar att anslagen år 2024 kommer vara drygt 5,5 miljarder kronor högre på årsbasis jämfört med tidigare beräknade anslag. I dessa ligger både förbandsanslag och våra nya satsningar på materiel.

Med ett alltmer hotfullt Ryssland ökar behovet av ett starkt och enat Europa. Sverige bygger säkerhet tillsammans med andra. Alliansregeringen har tagit flera initiativ för att stärka våra internationella samarbeten, däribland ett fördjupat försvarssamarbete med Finland. Samarbetet med Finland syftar till ökad effektivitet genom gemensam användning av resurser, ökad interoperabilitet mellan ländernas försvarsmakter och en närmare dialog om gemensamma försvarspolitiska och säkerhetspolitiska utmaningar. Vi fortsätter därtill att utveckla samarbeten inom såväl Norden och EU som med USA och Nato.

Alliansregeringen lämnar gemensamma besked i en orolig tid. Mot vår samlade satsning på försvaret står en splittrad opposition och flera partier som hotar med att dra ned på försvaret. Vi vill i stället stärka Sveriges försvarsförmåga, både på kort och på lång sikt. I en orolig omvärld är det viktigt att satsa på försvaret så att Sverige står starkt och tryggt.

Fredrik Reinfeldt (M) **Jan Björklund** (FP) **Annie Lööf** (C)
Göran Hägglund (KD)

DN 3 sept 2014:

“Frågorna som försvårar ett rödgrönt samarbete”

“I Socialdemokraternas valmanifest finns inga bensinskattehöjningar under nästa mandatperiod. Men att Miljöpartiet skulle sitta i regeringen i fyra år utan att höja koldioxidskatten är osannolikt, enligt språkröret Åsa Romson. “

“Det är bara en av många frågor som splittrar de rödgröna partierna, visar DN:s granskning.

När Socialdemokraterna nu levererat sitt valmanifest riktas blickarna mot tiden efter valet. Står sig dagens opinionsläge kommer Stefan Löfven att få uppdraget att bilda regering.

S-ledningen har pekat ut Miljöpartiet som ”naturlig” regeringspartner och partierna har närmat sig varandra under flera frågor under valåret. Lärarlönerna, en tredje pappamånad och arbetskrafts-invandringen är tre tydliga områden där en förflyttning skett.

Men DN:s genomgång visar att flera rödgröna knäckfrågor kan försvåra regeringsarbetet.

En viktig finansieringskälla för Socialdemokraterna är en höjning av restaurang-momsen som Miljöpartiet säger nej till.

– Här får väljarna ta ställning, tycker de att Socialdemokraternas förslag är mest intressanta så ska de rösta på Socialdemokraterna, säger finansministerkandidaten Magdalena Andersson (S).

Miljöpartiet å sin sida vill höja koldioxidskatten, något som inte finns med i Socialdemokraternas valmanifest. Miljöpartister DN talat med säger att koldioxidskatten är viktigare för partiet än restaurang-momsen. Språkröret Åsa Romson är tveksam till att återställa restaurang-momsen.

– Det krävs goda skäl för att ändra på en befintlig reform. Man får där också beakta att det ofta handlar om småföretagare. Men man kommer behöva ge och ta och lyssna in de socialdemokratiska argumenten.

– Det kanske går att göra på något annat sätt, vi erbjuder en del andra inkomstförstärkningar som Socialdemokraterna inte har, exempelvis koldioxidskatten.

Sitter ni i en regering i fyra år utan att höja skatten på bensin?

– Det har jag väldigt svårt att se. Man kan inte sitta i regering om man inte har en trovärdig miljö- och klimatpolitik, säger Romson.

Ekonomiska frågor går det att kompromissa om, menar källor i både S och MP och pekar på att partierna gjorde det under perioden 2002–2006. Svårare blir det då med en av de verkliga knäckfrågorna i en rödgrön regering – Förbifart Stockholm. För Miljöpartiet är frågan ideo-logiskt laddad, där biltrafiken och dess utsläpp ställs mot satsningar på järnvägar och tunnelbana.

– Det är svårt att bygga en halv förbifart, säger en centralt placerad miljöpartist.

Stefan Löfven menar ändå att frågan ska gå att lösa.

– Påbörjade samhällsprojekt ska inte avbrytas, det är min bestämda uppfattning. Men det är klart att vi är också intresserade av att bygga mer kollektivtrafik, sade han när DN träffade honom i förra veckan.

Åsa Romson tror inte att det räcker med mer tunnelbana för att neutralisera de skadliga effekterna av förbifarten.

– Det blir en fortsatt svår fråga.

Att Socialdemokraterna skulle kunna bilda regering och få igenom en budget utan att även förhandla med Vänsterpartiet är osannolikt.

Vänsterpartiet är positivt till huvud-dragen i Socialdemokraternas valmanifest, men ligger långt från MP och S när det gäller vinsterna i välfärden, frågan som är partiets viktigaste valfråga.

– Där ser vi det som vår uppgift att få i genom ett stopp för vinstuttagen och riskkapitalbolagen, säger partiledaren Jonas Sjöstedt.

I sitt valmanifest presenterade Socialdemokraterna reformer för ungefär 40 miljarder kronor. Under ett besök i Uppsala i går avfärdade statsminister Fredrik Reinfeldt -Socialdemokraternas valmanifest.

– Detta är mest som att betrakta som en skiss inför kommande förhandlingar där andra kommer att påföra höjd bensinskatt och besked om stängda flygplatser och nedsläckta väginvesteringar.

Magdalena Andersson menar att inget parti kan räkna med att få igenom all sin politik, inte heller de fyra allianspartierna.

– Skillnaden är att de har vägrat öppna upp för samverkan, de har vägrat säga hur de ska få igenom sin politik.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se

“**Fakta. S valmanifest**

Skolan
Socialdemokraterna lägger 8,9 miljarder kronor på för-, grund- och gymnasieskolan. Det handlar bland annat om mindre klasser, högre löner till lärare, läxhjälp till alla och obligatoriskt gymnasium.

90-dagarsgaranti
Jobb, utbildning eller praktikplats för alla unga arbetslösa senast efter 90 dagar. Kostar 6,2 miljarder kronor.

Mer generösa trygghetssystem
Ersättningarna i sjukförsäkringen och a-kassan ska höjas liksom barnbidragen. Kostar 6,9 miljarder.

Höjda skatter
Slopad nedsättning av arbetsgivaravgiften för unga ger 16,6 miljarder kronor. Slopad rabatt på krogmomsen ger 5 miljarder. Höjd bankskatt och högre skatt för höginkomsttagare ger 4 respektive 1,8 miljarder. “

DN 3 sept 2014:

“Hårdaste nöt att knäcka blir budgeten”

“Det väntar en hård förhandling om Socialdemokraterna och Miljöpartiet ska jämka ihop sina vallöften. Men det svåraste kommer i nästa steg – när en ny regerings budget ska förhandlas med ett tredje parti. “

“Analys. Socialdemokraterna presenterade i går ett ganska traditionellt valmanifest. Ord som fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och fördelningspolitik saknas förvisso. Men partiet lovar 19 miljarder till skola, vård och omsorg i kommunerna, en garanti om sysselsättning för ungdomar som varit arbets-lösa mer än 90 dagar, bättre a-kassa och sjukpenning. Kapitlet om näringspolitik är långt och utförligt, men stycket om klimatpolitik är kort.

Socialdemokraterna går till val på förändring. Detsamma vill Miljöpartiet, den sannolika regeringspartnern. Men den kan se ut på många olika sätt när valmanifesten pusslas ihop. Det finns delar som är lätta att komma överens om, som till exempel satsning på lärarlöner, vuxenutbildning och infrastruktur. Men sedan?

Listan på stötestenar är lång. Några exempel: MP vill göra flyktingpolitiken mer generös, avveckla två kärnkraftsreaktorer, införa friår, förkorta arbetstiden, kvotera bolagsstyrelser, höja bensinskatten, införa flygskatt och riva upp FRA-lagen och inköpet av nya Jasplan. Inget av detta vill S.

S vill i stället höja restaurangmomsen, skärpa reglerna för arbetskraftsinvandring, införa obligatorisk gymnasieskola, höja barnbidraget och sänka skatten för pensionärer. Inget av det återfinns i MP:s valmanifest.

Nu väntar sannolikt en hård regeringsförhandling. Miljöpartisterna var kända som tuffa förhandlare under Göran Perssons (S) tid som statsminister. Då var det socialdemokratiska partiet större och det gröna mindre. Nu är styrkeförhållandena i väljaropinionen ändrade. Det kan ta tid att komma överens, men sanno-likt går det, även om det är svårt för väljarna att förutse var en uppgörelse landar. De stora problemen uppstår i nästa led, när kompromissen måste kompromissas för att regeringen ska kunna få stöd för sin politik i riksdagen. Då kan det uppstå nya spänningar mellan MP och S. För väljarna är det omöjligt att förutse resultatet. Stefan Löfven har sagt att han vill samarbeta över blockgränsen. Men en kompromiss med FP ser helt annorlunda ut än en med V.

Vänsterpartiet är ändå den mest sannolika partner för ett budgetförslag i oktober. Då kommer S och MP att behöva betala V genom att gå betydligt längre mot ett förbud mot vinst i välfärden än de båda vill. Kanske var Stefan Löfvens val av lokal för att presentera valmanifestet symboliskt. Det skedde i den konkursade friskolekoncernen John Bauers gamla lokaler. Gymnasie-skolan har numera tagits över av Stadsmissionen och drivs utan vinstintresse. Frågan är vad som ska hända med Sveriges övriga aktiebolagsägda skolor och vårdinrättningar efter valet.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 3 sept 2014:

“Unga i Bräcke har börjat rösta igen”

“I år får nästan en halv miljon svenskar rösta för första gången. Ungdomar röstar i mindre utsträckning än vuxna, men valdeltagandet skiljer sig stort över landet. I jämtländska Krokom röstade minsta -antalet förstagångsväljare i förra valet. I Bräcke, åtta mil bort, var man däremot bäst i landet på att vända utvecklingen. “

“Krokom/Bräcke. Bräcke och Krokom är små orter i närheten av Östersund, där Socialdemokraterna är störst och Centerpartiet har stort inflytande. Det bor ett par tusen invånare i varje kommun och få ungdomar stannar kvar när de gått ut gymnasiet.

Men i det senaste riksdagsvalet var det stor skillnad på deltagandet bland personer som fick rösta för första gången. Enligt Sveriges kommuner och landsting, SKL, röstade bara 42 procent i Krokom, minsta antalet i landet. Bräcke blev 2010 års ”raket” och ökade sitt valdeltagande i gruppen med 22 procent, till 79 procent. Detta på grund av riktade insatser mot förstagångsväljare – brev från kommunen och kulturevenemang vid röstlokalerna.

– Jag tycker absolut att det känns som om intresset för politik har ökat i Bräcke sedan jag var liten, säger Stina Bodell.

Hon är 18 år och engagerad i ett ungdomsparti. Att hon blev det var mest en slump. I gymnasiet började hon i en ny klass inne i Östersund och kände ingen. Hon blev kompis med en tjej som redan var partiaktiv.

– Efter ett tag frågade hon om inte jag också ville gå med. Jag tog ett par veckor och läste på innan jag bestämde mig.

Stina Bodell tror att många tycker det är ”lite jobbigt” att engagera sig. Att unga känner att de inte vet så mycket och därför inte kan rösta.

– Jag vet absolut inte allt. Jag vill att folk ska förstå att man inte behöver engagera sig i allt och att det inte är jobbigt. Det är roligt när man märker att man kan förändra saker.

Nyligen blev Stina Bodells mamma uppsagd. I höst flyttar hon från Bräcke till London för att jobba som nanny och därför har Stina Bodell undersökt möjligheten att hitta en egen lägenhet.

– Det finns två ute på Blocket, båda är studentlägenheter som ser för jävliga ut. Och skulle det gå att få en lägenhet finns det ändå inga jobb. Det är två frågor som politikerna måste lösa om de vill att unga ska vilja bo kvar här.

Vid en bensinmack i utkanten av centralorten står Pontus Hakfelt och tankar sin pickup. Han är 24 år och en av dem som bidrog till raketeffekten i förra valet.

– Man kan påverka lite i alla fall. Det är ändå ens framtid det handlar om, konstaterar han.

Pontus Hakfelt tycker det pratas för lite politik i Bräcke. Och han tycker att många är för inställda på sig själva.

– När jag röstar ser jag inte till vad som är bäst för mig. Jag har ett barn som är 1,5 och en arbetslös tjej, men jag vill se till den större

bilden, vad är bäst för Sverige. Skola, jobb, bostäder, sådana saker är viktiga.

Lotta Liedberg är handläggare på SKL och har skrivit en rapport om ungas valdeltagande. Hon berättar att röstdeltagandet bland förstagångsväljare i förra valet var rekordstort, högsta antalet sedan 1994. Men ändå ligger gruppen -under rikets valdeltagande.

– Går man fortfarande i skolan och bor hemma så röstar man i rätt stor utsträckning. Det är när man är 21–22 som man tappar litegrann och sedan tar det till 30 innan man kommer upp i genomsnittet igen, säger Lotta Liedberg.

Ju längre sedan det var sedan man gick i skolan när man ska rösta för första gången, desto högre risk är det att man låter bli att använda sin demokratiska rättighet.

– Sedan finns det rapporter som visar att föräldrars utbildning spelar roll. Allra lägst deltagande har de som varken pluggar eller jobbar.

Danderyd och Lidingö toppar listan över kommuner med högst valdeltagande bland unga. Krokom, Arvika, Stenungsund, Strängnäs, Haparanda och Övertorneå ligger i botten.

I Krokom ligger duggregnet som en grå filt över centrum. En politiker intervjuas av en tv-reporter utanför kommunhuset. Rebecca Ernkvist, 20, känner inte igen honom.

– Måste man rösta? Jag har ett sådant totalt ointresse. Jag vet inget om vad de vill, säger hon och skrattar.

Det är lunchtid på frisersalongen där hon arbetar, inga kunder är på plats.

– Folk här är inte allmänbildade. Jag kan ingenting om sådant där. Jag vet inte vad jag skulle rösta på, finns det något parti som kan fixa fler snygga killar till Krokom?

Förutom snygga killar finns det en sak Rebecca Ernkvist skulle vilja att kommunpolitikerna tog tag i. En klassisk fråga: någonstans för ungdomar att vara.

– Det behöver satsas mer på dem. Om de får någonstans att vara kanske de slutar hänga utanför mitt hus och skräna.

Det regnar ordentligt i Krokom nu och under ett tak utanför Ica har Alexander Vestman, Anna Månsson och Alexanders mamma Anette Vestman tagit skydd från vätan. Alexander är 23 och har fått rösta i ett val, men avstod. För Anna, 21, blir det första gången.

– Förra valet var inte så intressant för mig. Nu känns det mer angeläget, när jag snart ska gå ut skolan och kanske starta eget eller skaffa ett jobb, säger Alexander Vestman.

Han kände inte till Krokoms låga valdeltagande från 2010, men är inte förvånad.

– Det känns som om valfrågorna är så långt från ungas vardag. Mycket känns irrelevant. Skola som inte är grundskola hör man ingenting om. Jag går själv på Blekinge tekniska högskola, där ska stora nedskärningar göras, men högskolor är det tyst om.

När Alexander Vestman växte upp pratades det inte politik hemma. Anette Vestman ser lite ledsen ut när ämnet kommer på tal.

– Jag tycker politik är jättejobbigt. Det blir sällan som politikerna säger.

Hemma hos Anna Månsson var politik ett vardagligt ämne och hon tycker också att hennes hemkommun, Falkenberg, är bra på att locka unga väljare.

– Dels finns de flera jämnåriga kandidater att rösta på, dels är de bra på att vara där ungdomar är. Ett exempel är att efter en studentfest komma till kåren och bjuda på cola och mackor och prata politik.

Både Anna och Alexander tror att en stor del av knäckfrågan ligger i att söka upp människor, inte förlita sig på att alla söker information.

– Det borde finnas fler naturliga sammanhang där man träffar politiker. I valstugor måste man ju ändå själv ta initiativ, och vem orkar gå till nio valstugor och ställa frågor? säger Alexander Vestman.

Emma Löfgren emma.lofgren@dn.se “

“**Fakta.**
Valdeltagandet ökar
Valdeltagandet bland unga är lägre än bland äldre. I 2010 års val till kommunfullmäktige var valdeltagandet bland förstagångsväljare 75 procent, vilket var i nivå med övriga unga, upp till 29 år. För personer över 30 år var valdeltagandet 83 procent. Skillnaden håller i sig även om man tittar bakåt i tiden. Sedan 2002 har valdeltagandet ökat i alla grupper, men mest hos förstagångsväljare utan eftergymnasial utbildning, från 59 till 71 procent. Källa: SCB **“**

DN 3 sept 2014:

“Skolungdomar ställde politiker mot väggen”

“Hårda frågor om jobb och bostad, men också burop och vända ryggar. I går ställdes riksdagspartiernas ungdomsförbund till svars inför 450 förstagångsväljare när DN:s skolbuss kom till Thorildsplans gymnasium. “

“Aulan på Thorildsplans gymnasium i Stockholm var fylld till brädden när DN anordnade debatt mellan riksdagspartiernas ungdomsförbund i går. Elevernas framtid hamnade snabbt i fokus.

– För mig är frågorna om jobb och utbildning viktigast eftersom jag snart går ut gymnasiet, säger eleven Lida Hashemi som satt i publiken.

Debatten är en del i DN:s skolbuss, en satsning för att öka det politiska engagemanget bland förstagångsväljare.

Eleverna ställde frågor om Nato, tiggare och automatiseringen av industrijobb. Ungdomsförbunden gjorde sitt bästa för att vinna deras gunst med löften om investeringar i skola, ungdomsjobb och fler - tunnelbanestationer.

– Vi vet att man ofta fortsätter rösta så som man gör i sina första val. Det är klart att om vi vill vinna valet nu men även valen 2018 och 2022 så måste vi vinna förstagångsväljarna, säger Gabriel Wikström, ordförande för Socialdemokraternas ungdomsförbund.

Moderaternas ungdomsförbund belyser även de vikten av unga röster i valrörelsen.

– Förstagångsväljarna är enormt viktiga. Det är en stor väljargrupp som i stor utsträckning inte bestämt sig ännu. De är också extremt viktiga om man vill utveckla ett parti och partiets idéer, säger ordförande Erik Bengtzboe.

Under debatten vände flera elever ryggen mot Gustav Kasselstrand, ordförande för Sverigedemokraternas ungdomsförbund. Efteråt var Gustav Kasselstrand kritisk.

– Vi från SDU kan inte göra annat än att debattera för dem som faktiskt vill lyssna. Men både skolan och DN borde ta ansvar för att vi kan göra det ostört, säger Gustav Kasselstrand.

En av eleverna som vände ryggen till var Edmond Umerovski.

– De andra partierna är inte så bra på att sätta SD på plats, men med vår hjälp gick det rätt bra i dag, säger han.

Efter debatten var det många elever som dröjde sig kvar för att fortsätta diskussionen med ungdomspolitikerna. En av dem var Selma Cesko.

– Jag tycker det var en bra debatt. Framförallt gillade jag att KDU vill att man ska kunna arbeta inom det yrkesområde man utbildar sig till samtidigt som man pluggar.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se "

DN 3 sept 2014:

"Skolan är väljarnas viktigaste sakfråga"

"Flykting- och invandringspolitiken ökar i betydelse för väljarna inför valet. Samtidigt är det dött lopp mellan Socialdemokraterna och Moderaterna i jobbfrågan. "

"Enligt DN/Ipsos augustimätning har frågor som rör flykting- och invandringspolitik ökat rejält i betydelse sedan den förra mätningen i juni. Området är nu den femte viktigaste sakfrågan av alla och har ökat med fem procentenheter på bara några månader.

– Det kan vara en effekt av att Fredrik Reinfeldt lyfte fram de här frågorna i sitt sommartal, säger Johanna Laurin Gulled, opinionsanalytiker på Ipsos.

Att flykting- och invandringsfrågorna fått ökat utrymme tycks ha gynnat Sverigedemokraterna mer än statsministerns eget parti. 15 procent av de tillfrågade anser att SD har den bästa politiken på området, en uppgång med tre procentenheter sedan juni.

SD har därmed signifikant större stöd än Moderaterna, som nu får stöd av 12 procent av väljarna i denna fråga.

– Vi kan se att SD får ökat förtroende i de här frågorna. Däremot har vi ännu inte sett att de fått starkare stöd i opinionssiffrorna. Men om de här frågorna fortsätter att ta plats i debatten är det inte omöjligt att det kan leda till att de får en skjuts i opinionen fram till valet, säger Johanna Laurin Gulled.

Samtidigt är det fortfarande Socialdemokraterna som har starkast förtroende i frågan om invandrings- och flyktingpolitiken. 23 procent av de tillfrågade anser att S hanterar dessa frågor bäst – en uppgång med fyra procentenheter sedan juni.

Miljöpartiet tappar dock från 7 till 5 procent.

Inför valet rankar väljarna skolan som den allra viktigaste sakfrågan. Trots återkommande rapporter om sjunkande resultat i den svenska skolan visar Ipsosmätningen att Folkpartiet har återhämtat en stor del av förtroendet i sin största profilfråga. Sedan juni har förtroendet för FP:s utbildningspolitik ökat från 20 till 26 procent.

Men även i denna fråga är det S som äger sakfrågan med ett förtroende på 30 procent.

Jobbfrågan rankas som tvåa av väljarna och här har Moderaterna gjort en uppryckning jämfört med de senaste mätningarna. Det senaste året har Socialdemokraterna haft ett försprång men nu är det dött lopp mellan S och M i jobbfrågan.

Moderaterna har fortfarande klart starkast förtroende när det gäller att ta hand om Sveriges ekonomi.

– Det är deras trumfkort eftersom det är en viktig fråga när väljarna till slut ska bestämma sig för vem de ska rösta på, säger Johanna Laurin Gulled.

Totalt sett har Socialdemokraterna övertag i fler sakfrågor än Moderaterna. Inför förra valet var det tvärtom.

– Socialdemokraternas politik bedöms som bättre i flera av de frågor som väljarna anser som viktigast. Det är en förklaring till opinionsläget, säger Johanna Laurin Gulled.

Undersökningen genomfördes under perioden 15–25 augusti. Totalt genomfördes 1 536 telefonintervjuer.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“Fakta.

Partiernas starkaste sakfråga enligt Ipsos:

M: Sveriges ekonomi

FP: Skola och utbildning

C: Miljö och klimat

KD: Äldreomsorg

S: Äldreomsorg

MP: Miljö och klimat

V: Äldreomsorg

SD: Flykting- och invandrarfrågor

Frågan löd: ”Ange vilket parti du tycker har bäst politik på respektive område.”

Fakta
Så tycker partierna

Alliansen (M, FP, C, KD)

Skola och utbildning:

Tioårig grundskola och mindre klasser på lågstadiet är en av de större satsningarna. Alliansen vill också ha betyg från årskurs fyra och inrätta fler förstelärare.

Arbetslöshet/sysselsättning/arbetsmarknad:
Sänkta arbetsgivaravgifter för unga under 23 år är en hörnsten i jobbpolitiken. Alliansen föreslår även förlängd provanställningstid från sex till tolv månader. Målet är fem miljoner i jobb 2020.

Sjukvård:
Satsning på att korta kötiderna inom cancervården. Dessutom ska kömiljarden omvandlas så att vårdgivarna får ett större helhetsansvar för patienten med bland annat mer sammanhållna vårdkedjor.

Äldreomsorg:
En äldreboendegaranti ska tvinga kommunerna att erbjuda plats i ett trygghetsboende för alla som är över 85 år och beviljats hemtjänst. Dessutom stimulans till kommuner och landsting för bättre äldrevård.

Flyktingar/invandring:
Fler kommuner ska ta ansvar för flyktingmottagande och Migrationsverket ska kunna driva anläggningsboende i egen regi. Sverige ska fortsätta ta emot människor som flyr förföljelse och förtryck.

Miljö:
Bonus ska ges till miljöanpassade fordon medan bilar med höga utsläpp av koldioxid får betala högre fordonsskatt. En skatt på miljö- och hälsofarliga kemikalier införs.

Sveriges ekonomi:
Höjda skatter med cirka sju miljarder kronor nästa år, bland annat högre skatt på alkohol och tobak. Ytterligare budgetförstärkningar på 25 miljarder kan krävas om överskottsmålet ska nås 2018.

Socialdemokraterna

Skola och utbildning:
Mindre klasser i lågstadiet och fler speciallärare föreslås. Dessutom ska sexårsverksamheten bli obligatorisk, liksom gymnasieskolan. Ett maxtak på 15 barn införs i förskolan.

Arbetslöshet/sysselsättning/arbetsmarknad:
Garanti för att arbetslösa unga inom 90 dagar ska ha ett jobb, en praktikplats eller gå en utbildning. Fas 3 ska avskaffas till förmån för så kallade extratjänster. Målet är lägst arbetslöshet i EU år 2020.

Sjukvård:
Garanti för att behandling av cancer ska inledas senast fyra veckor efter diagnosen. Satsning på förlossningsvården genom utökad utbildning av barnmorskor.

Äldreomsorg:
Höjda statsbidrag till kommunerna för att höja kvaliteten i äldreomsorgen. Kommuner ska inte tvingas att erbjuda privata alternativ inom äldreomsorgen.

Flyktingar/invandring:
Alla kommuner ska ta ett solidariskt ansvar för flyktingmottagandet. Alla asylsökande ska ha rätt till en individuell och rättssäker prövning. Den som är i behov av skydd ska få en fristad i Sverige.

Miljö:
År 2050 ska Sverige vara oberoende av fossila bränslen. Den förnybara energin ska byggas ut. Vill se en blocköverskridande energiöverenskommelse.

Sveriges ekonomi:

Slopad restaurangmoms och slopad arbetsgivarrabatt på att anställa unga ska frigöra 21,5 miljarder till andra satsningar. Bankskatt på 4 miljarder införs liksom höjd skatt för miljoninkomster. Minskad avdragsrätt för gåvor och begränsningar av rut.

Miljöpartiet

Skola och utbildning:
Minska byråkratin, se till att särskilt stöd sätts in i rätt tid och höja kvaliteten i skolor med dåliga resultat. Elever ska erbjudas modersmålsundervisning och tvåspråkig undervisning i andra ämnen. Privatdrivna skolors uttag av vinster ska begränsas.

Arbetslöshet/sysselsättning/arbetsmarknad:
Investera i olika klimatinsatser, en ny järnväg och fler anställda inom skolan. Det ska ge fler jobb. Vill även bygga ut yrkesvux och lärlingsutbildningar. Utvidga och miljöanpassa rot så att det kan användas för att rusta upp och energieffektivisera förorter.

Sjukvård:
En folkhälsolag för att tydliggöra arbetet för ett socialt hållbart samhälle. Bland annat vill MP förbjuda transfetter i mat. Kvaliteten i vården generellt ska bli bättre och fler läkarstudenter ska utbildas. En vårdgaranti inom missbruksvården ska införas.

Äldreomsorg:
Bemanningen i äldrevården ska öka samtidigt som maten inom äldreomsorgen ska vara både god och ekologisk för att öka livskvalitet och hälsa för de äldre. Precis som i hela välfärdsområdet ska privata företags möjligheter att ta ut vinster begränsas.

Flyktingar/invandring:
Vill stärka asylrätten. Anknytning och hälsa ska väga tyngre som skäl för att få stanna än vad de gör i dag. Även hbtq-personer ska få stärkt asylrätt. Papperslösa och asylsökande ska ha rätt till samma vård som alla andra i Sverige.

Miljö:
Ett klimatpolitiskt ramverk ska införas och arbetet för att all elproduktion och uppvärmning i Sverige ska komma från förnybara energikällor senast år 2030, ska inledas. Kollektivtrafikens andel av transporterna ska fördubblas. En lastbilsskatt ska införas.

Sveriges ekonomi:
En gemensam sjuk- och arbetslöshetsförsäkring ska införas, golvet och taket i a-kassan höjas. Missbruk av visstidsanställningar och timanställningar ska stoppas. Arbetstiden ska förkortas och ekonomin ska inte längre bygga på tillväxt.

Vänsterpartiet

Skola och utbildning:
Skolor ska inte få drivas med vinstintresse. Det fria skolvalet ska ersättas med huvudprincipen att man går i den skola som ligger närmast hemmet. Satsning på 6 000 nya lärare i grundskolan.

Arbetslöshet/sysselsättning/arbetsmarknad:
Fler anställda i välfärden och investeringar i infrastruktur, bostäder och klimatomställning ska kunna ge 30 000 nya jobb på kort sikt. Fast anställning ska vara norm och det ska lagstiftas om rätt till heltid.

Sjukvård:
Det generella statsbidraget till kommuner och landsting ska höjas och värdesäkras. Resurserna till sjukvården ska ökas så att tusentals fler

kan anställas och antalet vårdplatser utökas.

Äldreomsorg:
Bemanningen inom äldreomsorgen ska ökas genom en öronmärkt satsning som fullt utbyggd kommer att räcka till cirka 10 000 fler undersköterskor. Äldre ska ges ökat inflytande över sina insatser.

Flyktingar/invandring:
Sverige ska föra en human och generös flyktingpolitik. Den som riskerar förföljelse på grund av kön, sexuell läggning, könsuttryck eller könsidentitet ska ges flyktingstatus i Sverige.

Miljö:
Vill göra Sverige till en föregångare på klimatområdet. På sikt ska hela Sveriges energiproduktion vara ekologiskt hållbar. Under den kommande mandatperioden bör två av Sveriges kärnkraftsreaktorer stängas.

Sveriges ekonomi:
Full sysselsättning ska vara det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Överskottsmålet slopas och ersätts med mål om budget i balans. Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov.

Sverigedemokraterna

Skola och utbildning:
Skolan ska åter förstatligas. Stimulansbidrag till kommunerna för att rusta upp skolbyggnader. Vill satsa på att höja kunskaperna i det svenska språket och förståelsen för det svenska kulturarvet. Fler platser på läkarutbildningen.

Arbetslöshet/sysselsättning/arbetsmarknad:
Siktar mot full sysselsättning. Slopad allmän löneavgift för småföretag med upp till nio anställda. Minskat sjuklöneansvar för alla företag och helt slopat i mindre företag. Fler undantag i turordningsreglerna i las.

Sjukvård:
Fler vårdplatser ska ge högre kvalitet, bättre arbetsvillkor och ökad tillgänglighet. En vårdgaranti där de sjukaste och mest svårbehandlade patienterna prioriteras. Avskaffad subventionerad vård för papperslösa.

Äldreomsorg:
Ökat investeringsstöd till byggandet av nya trygghets- och särskilda boenden. En matreform som ger äldre brukare mat som uppfyller grundkrav gällande näring och kvalitet. Avskaffad patientavgift för äldre över 85 och förstärkt tandvårdsbidrag.

Flyktingar/invandring:
En fråga som genomsyrar många förslag. Kraftigt begränsad asylinvandring, fler uppehållstillstånd ska vara temporära i stället för permanenta och arbetskraftsinvandringen ska begränsas. Biståndet till UNHCR ska öka.

Miljö:
En satsning för att bekämpa problemen i Östersjön. Förstärkt stöd till de fattigaste ländernas arbete med att minska utsläpp. Nej till fortsatt subventionerad vindkraft och ja till mer forskning på kärnkraft och framtida oljeoberoende.

Sveriges ekonomi:
Stor del av reformutrymmet bygger på begränsningar av invandringen. A-kassan ska bli obligatorisk och avgiftsfri. Skatteskillnaderna mellan pensionärer och arbetande ska utraderas. Flera infrastruktursatsningar ska främja näringslivet.

DN 3 sept 2014:

“Löfven: Väljarna tar redan för givet att det blir valseger för S”

“Stefan Löfven fruktar att väljarna redan tar en socialdemokratisk valseger för given. Det var på Carin Jämtins 50-årsskiva nyligen som Löfven och förre partiledaren Ingvar Carlsson kom till den slutsatsen. “

“Trots vänstervindar och ett stort tapp för de borgerliga ligger Socialdemokraterna klart under målet om 35 procent av väljarstödet. I senaste DN/Ipsos landade S på 32,2 procent. Hur stor röstandel Socialdemokraterna får har stor betydelse för hur kraftfull Stefan Löfven kan bli som regeringschef.

“I går gav sig Löfven ut på en tvådagars kampanjresa i Östergötland och Småland. På turnébussen mellan Stockholm och Norrköping berättade han för DN hur han ser på valspurten.

Utgångspunkten är en analys som gjordes på Carin Jämtins 50-årsskiva nyligen. Där träffade Löfven socialdemokratins allra tyngsta veteran – förre statsministern och partiledaren Ingvar Carlsson.

– Min fundering var om väljarna redan har tagit för givet att det blir en socialdemokratisk regering. Och då säger Ingvar att ja, det är precis så det är. Det var hans bedömning också.

Det här har Löfven i bakhuvudet på sin kampanjturné.

– Nu handlar det om att mobilisera.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 3 sept 2014:

“Statsvetare: Alliansens livhanke hänger på regeringsfrågan”

“Samtidigt som Stefan Löfvens väljare räknar hem valsegern målar Fredrik Reinfeldt (M) upp en bild av de rödgröna partierna i regeringsförhandling. Regeringsfrågan kan vara statsministerns sista hopp. “

“I samma stund som Socialdemokraterna presenterade sitt valmanifest i går stod statsminister Fredrik Reinfeldt och vapendragaren och finansministern Anders Borg på en scen på Katedralskolan i Uppsala och talade till eleverna.

Efter framträdandet gav M-duon sin syn på Socialdemokraternas valmanifest som lovar satsningar för tre gånger så mycket pengar som alliansen.

– Detta är mest som att betrakta som en skiss inför kommande förhandlingar där andra kommer att påföra höjd bensinskatt och besked om stängda flygplatser och nedsläckta väginvesteringar, säger Reinfeldt.

Enligt statsvetaren Mikael Sundström står Reinfeldt inför ett dilemma när han för upp en eventuell rödgrön valvinst på agendan: Å ena sidan måste han visa att kampen är långtifrån över, å andra sidan skapa osäkerhet kring en rödgrön regering.

– Alliansens livhanke hänger på regeringsfrågan och fortsätter han att prata som att han kommer vinna det här skiftar han fokus från det som är viktigast, nämligen regeringsfrågan. Det är en otroligt jobbig balansgång.
Kristoffer Törnmalm “

DN 3 sept 2014:

“Gifter och kemikalier vanliga i elprodukter”

“Bromerade flamskyddsmedel, pvc och andra giftiga ämnen är fortfarande vanliga inom elektronikbranschen. Det konstaterar Greenpeace i en ny rapport. Den enda elektroniktillverkaren som får godkänt är Apple. “

“Miljarder med konsumenter köper elektronik som aldrig förr. Miljöproblemen i tillverkningskedjan för tv-apparater, datorer, surfplattor och mobiltelefoner är gigantiska. Det handlar om hur produktionen går till, hur mycket energi som krävs i tillverkningen och slutligen hur elektronikavfallet tas om hand. Samtidigt kan det konstateras att läget blivit bättre sedan Greenpeace rapport i samma ämne år 2006.

– Det är glädjande att flera stora tillverkare under de senaste åtta åren har lyckats få bort farliga kemikalier från sina mobiltelefoner. Apple är dock den enda tillverkaren som rensat ut bromerade flamskyddsmedel och pvc från alla sina produkter, inklusive laddare och sladdar, säger miljöexperten Therese Jacobson från Greenpeace.

Flera av uppstickarna i mobilbranschen, som Huawei, Xiamoi och Micromax, får underkänt när det gäller miljöarbetet. Elektronikjätten Samsung får godkänt för sina mobiltelefoner, men kritiseras för att koncernens andra elektronikprodukter fortfarande innehåller farliga kemikalier. Greenpeace konstaterar också att endast en tv-tillverkare, Philips, får godkänt.

Rapporten ”Green gadgets: designing the future”, som Greenpeace släpper i dag, syftar till att sätta press på världens största elektroniktillverkare att bli bättre på sitt miljöarbete.

– Elektronikkonsumtionen kännetecknas av en slit- och slängkultur, vilket gör det än viktigare att branschen blir mer transparent. Allmänheten borde få veta mer om hur dessa produkter produceras och vad de innehåller, säger Therese Jacobsson.

Greenpeace pekar också på att avfallshanteringen leder till att många människor skadas och att okontrollerade bränder på världens soptippar leder till okontrollerade utsläpp.

Anders Forsström anders.forsstrom@dn.se “

“**Fakta. Rapporten**
Så bra är tillverkarna

Bromerade flamskyddsmedel är ett samlingsnamn för ett flertal grupper av organiska ämnen som innehåller brom och används i brandhämmande syfte. Pvc är en plast och används ofta som isolering på elektriska ledningar.

Följande tillverkare har, enligt Greenpeace rapport, lyckats alternativt misslyckats med att få bort dessa miljöfarliga ämnen:

Mobiltelefoner

Bäst är Nokia, Sony, Apple, LG, Rim, Samsung och Acer.

Datorer och surfplattor

Apple har lyckats bäst. HP, Dell, Wipro, LG, Lenovo, HCL, Samsung, Acer och Toshiba har fått bort gifterna från produkterna, men inte från sladdar och laddare.

TV-apparater

Bara Philips utmärker sig. LG och Thoshiba visar förbättringar. Samsung, Sharp, Sony och Panasonic har inte visat hur gifterna ska fasas ut. “

DN 4 sept 2014:

”Så får de högutbildade invandrarna jobb snabbare”

“Oacceptabel fördröjning. Om högutbildade invandrare når arbetsmarknaden tidigare än i dag kan stora samhällsekonomiska vinster göras. Bedöm utländska akademiska betyg centralt och låt fler aktörer än Arbetsförmedlingen vägleda och matcha, skriver Svenskt näringslivs Tobias Krantz och Mikaela Almerud. “

“Sverige står inför en situation där behovet av öppenhet är större än någonsin. Situationen har förvärrats i Syrien och i Irak. Det är fortfarande spänningar i Afghanistan och en pågående konflikt i Somalia. Det har lett till att fler söker asyl i Sverige. Migrationsverket har kraftigt skrivit upp sin prognos och pekat på ökade kostnader.

Hur snabbt flyktingar och invandrare kommer att bli självförsörjande och integrerade kommer vara avhängigt de samhällssystem de omfattas av i Sverige. Vi vet till exempel att det tar 5–10 år från folkbokföring för en invandrad akademiker att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är en oacceptabelt lång tid.

Svenskt näringsliv presenterar i dag en ny rapport, ”Utbildningsfällan? – en del av etableringsprocessen för invandrade akademiker”, där vi har granskat vägen till etablering för invandrade akademiker och framför allt utbildningssystemets betydelse i denna process.

En viktig slutsats är att det finns allvarliga brister när det gäller att validera och tillgodoräkna utländsk utbildning. Alltför många människor, som ingenting hellre vill än att jobba, tvingas tillbringa längre tid i utbildning än nödvändigt. Utbildningsfällan slår igen.

Bristande matchning på arbetsmarknaden är ett av Sveriges största samhällsekonomiska problem. Vart femte rekryteringsförsök misslyckas på grund av att företagen inte hittar personer med rätt kompetens. Det slår mot företagens möjligheter att expandera och utvecklas. Det är förödande för jobb och välfärd i Sverige.

Utbildning utgör en omfattande del av etableringsprocessen för invandrade akademiker, i synnerhet den högre utbildningen. Personer som vill jobba inom reglerade yrken i Sverige måste komplettera sin utbildning på svensk högskola för att kunna utöva sitt yrke.

Men rapporten visar att arbetsförmedlare och studie- och yrkesvägledare tenderar att vägleda även personer med mer generella utbildningar att komplettera sin utländska utbildning, en rekommendation som snarare bygger på en oförmåga att matcha den invandrade akademikern mot jobb än att mer utbildning krävs för att för att denne ska kunna etablera sig.

Väl inne i utbildningssystemet är det avgörande att den invandrade akademikern får en effektiv utbildning. Alltför lång tid i utbildning, det vill säga mer än vad som krävs för att etablera sig på arbetsmarknaden innebär många år borta från arbetsmarknaden, stora studieskulder och utebliven pension under studietiden. Att vara borta från arbetsmarknaden innebär dessutom att yrkeskvalifikationer riskerar bli inaktuella, vilket blir en nackdel när personen senare ska söka jobb. För företagen innebär det att de inte får tag i de duktiga medarbetare som de behöver.

I rapporten beskriver en invandrad akademiker att han först var tvungen att läsa in gymnasiekompetens på komvux för att kunna komplettera sin utbildning på högskola, trots att han var utbildad mattelärare. Efter det fick han veta att han bara kunde få tillgodoräkna sig en mycket liten del av sina akademiska poäng i matematik varför han slutligen valde att läsa en helt ny utbildning inom ett annat område. Det tog sju år.

Utdragna processer får konsekvenser. Riksrevisonen gjorde 2011 ett räkneexempel på ekonomisk vinst vid förkortning av arbetslöshetstiden för akademiker med utländsk utbildning inom fem olika yrkeskategorier. Om de drygt 700 personer som räkneexemplen var baserade på skulle kunna etablera sig på arbetsmarknaden inom sitt yrke en månad tidigare så skulle den samhällsekonomiska vinsten bli drygt 42 miljoner. Om vi översätter det till samhället i sin helhet skulle det kunna handla om tämligen betydande samhällsekonomiska vinster av en snabbare och effektivare etablering.

Svenskt Näringsliv har identifierat tre nödvändiga reformer för en effektivare etableringsprocess för invandrade akademiker:

1 Inför ett **centraliserat system** för bedömning och tillgodoräknande av utländsk högre utbildning. Dagens ordning, där enskilda universitet och högskolor själva är ansvariga, fungerar inte. Det är krångligt, byråkratiskt och svårförutsägbart för den enskilde. För att uppnå likvärdiga, transparenta och förutsägbara bedömningar föreslår vi ett centraliserat system. Ansvarig myndighet skulle till exempel kunna vara Universitets- och högskolerådet som redan i dag gör bedömningar av utländsk högre utbildning.

2 Släpp in **fler privata aktörer** i vägledningen. Arbetsförmedlingens kunskap om arbetsmarknaden och förmåga att klara sitt matchningsuppdrag är otillräcklig. I stället är vi övertygade om att det exempelvis inom bemanningsbranschen finns sådan kunskap som krävs för att kunna ge en adekvat vägledning och klara ett matchningsuppdrag. I detta uppdrag bör ingå att ta hänsyn till den invandrade akademikerns samlade reella kompetens för att identifiera även möjligheter i närliggande arbetsområden som den invandrade akademikern kan vara aktuell inom, med ingen eller små utbildningsinsatser.

3Inrätta en **”One-stop-shop” f**ör de människor som invandrar till Sverige. Tiden det tar för att slussas mellan olika myndigheter kan ibland vara lång, utan att det ger det stöd och den vägledning som krävs för att komma vidare i processen. Myndigheterna säger olika saker och är dåligt samordnade, vilket sannolikt skulle kunna motverkas om de var strukturerade under ett och samma tak.

Sverige är och ska fortsätta vara ett öppet och välkomnande land. I det ingår att skapa de bästa förutsättningarna för dem som kommer hit att integreras och bli självförsörjande. Om det ska lyckas krävs rejäla reformer. Det blir en huvuduppgift för en kommande regering efter valet 14 september, oavsett partipolitisk färg.

Mikaela Almerud, högskolepolitisk expert, Svenskt näringsliv
Tobias Krantz, chef för utbildning, forskning och innovation, Svenskt näringsliv “

DN 4 sept 2014:

“Katastrofsiffrorna kan ge valseger”

“Stefan Löfven kan tvingas bilda regering med ett förlustval i bagaget. Stödet för Socialdemokraterna är lägre än i katastrofvalet 2010, visar DN/Ipsos. “

“Även Moderaterna har stora problem. Samtidigt når Feministiskt initiativ för första gången riksdagsspärren.

Med tio dagar kvar till valet tyder det mesta på att Socialdemokraternas partiledare Stefan Löfven kommer att få uppdraget att bilda ny regering. Om dagens opinionsläge står sig blir han S-statsminister med ett historiskt svagt stöd.

I en ny DN/Ipsos-mätning stöds Socialdemokraterna av 29,7 procent av väljarna. Minskningen med 2,4 procentenheter jämfört med den förra mätningen är inom felmarginalen, men sedan april har partiet en vikande trend som är statistiskt signifikant.

För första gången någonsin når Feministiskt initiativ över fyraprocentsspärren i en Ipsosmätning. Efter flera svaga mätningar har många bedömare räknat bort Fi.

– Det är för tidigt att räkna ut Gudrun Schyman, säger David Ahlin, opinionschef på Ipsos.

– Det ser ut som om vi kan få en stark vänster men en svagare socialdemokrati. Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ samlar tillsammans 22,4 procent. Styrkeförhållandena mellan partierna har betydelse när man sätter sig i en regeringsförhandling.

Noteringen är Socialdemokraternas sämsta sedan februari 2012, den första mätningen efter att Stefan Löfven tagit över efter Håkan Juholt. Noteringen ligger under valresultatet 2010 på 30,7 procent som tvingade Mona Sahlin att avgå.

Även Socialdemokraternas huvudmotståndare Moderaterna har problem. Trots frenetiskt kampanjande, där varningar om vad som händer vid ett maktskifte spelar en central roll, lyfter det inte för det största regeringspartiet. Med 21,7 procent backar partiet med 8,4 procentenheter jämfört med valet 2010. Står sig tendensen blir Moderaternas tapp större än i fiaskovalet 2002.

Tillsammans samlar de två traditionella regeringsbärarna i svensk politik bara lite drygt 50 procent av väljarna.

– Liksom i EU-valet ser det ut som att S och M går mot svaga valresultat, säger David Ahlin.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet stöds av 39,7 procent. När även Vänsterpartiet räknas in är blockskillnaden 11,2 procentenheter. Tillsammans med Fi når ett rödgrönrosa regeringsunderlag med god marginal egen majoritet.

Innan valrörelsen började förekom spekulationer om att något av de mindre borgerliga partierna skulle kunna utnyttja Moderaternas svaghet och spurta. Än så länge syns inga sådana tendenser i opinionen. Alliansen samlar tillsammans 36,9 procent, en minskning inom felmarginalen jämfört med förra veckan.

– Tittar man på alla mätningar som publicerats kan man skönja en viss tendens till minskande blockskillnad under valrörelsen, men läget är påfallande stabilt, säger David Ahlin.

Andelen osäkra minskar till 14,6 procent, vilket är ungefär samma nivå som dagarna före valet 2010.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

DN 4 sept 2014:

“Löfven skulle ha svagaste stödet hittills”

“Läget i opinionen är märkligt stabilt. Både S och M går mot usla valresultat och förmår inte förhindra det. Om Stefan Löfven (S) får bilda regering utifrån läget i dag så blir det med partiets svagaste väljarstöd sedan 1920. “

“Analys. Valrörelsen är avvaktande och saknar nerv. De stora sakpolitiska frågorna har svårt att få fäste i debatten. Statsminister Fredrik Reinfeldt satte dagordningen med sitt sommartal, där han uppmanade svenskarna att öppna sina hjärtan för flyktingar undan krigen i världen. Maningen övergick i en diskussion om rege-ringsfrågan och om ordning i statens finanser och sedan dess har debatten mest handlat om vem som kan och inte kan regera med vem.

Båda de stora partierna försöker använda regeringsskicklighet som varumärke och har bidragit till diskussionen. Men det har inte hjälpt dem. M och S ser ut att gå mot katastrofval båda två, och inget av dem förmår förhindra det.

I storstäderna samlar S knappt var fjärde väljare. S-ledaren Stefan Löfven kan hamna i den paradoxala situationen att han återför Socialdemokraterna till makten efter åtta år – med ett resultat som är sämre än något annat sedan demokratin infördes i Sverige. S resultat i dagens DN/Ipsos är detsamma som det partiet fick 1920, innan den kvinnliga rösträtten infördes. Det valet ledde till att Hjalmar Branting fick regera i minoritet. Nu kan Stefan Löfven få bilda en minoritetskoalition med ett stärkt Miljöparti fullt av självförtroende. Han blir i så fall statsminister på ett sämre resultat än det som ledde till att Mona Sahlin nesligen avsattes.

Moderaterna har i sin tur förlorat mer än 8 procentenheter – drygt ett Folkparti – sedan förra valet. Nu gör partiet stora utspel om behovet av skattehöjningar och en generös flyktingpolitik och det ser så här långt inte ut att ha mobiliserat de gamla väljarna.

Vinnare så här långt jämfört med förra valet är framför allt MP och SD, partier som lovar förändring. Och så Gudrun Schymans Fi. Hennes partis uppgång i DN/Ipsos ligger inom felmarginalen, men trots det kan den magiska siffran 4 procent få effekt och göra att vänsterväljare vågar rösta på Fi i stället för på V, MP eller S. Och Stefan Löfven får ännu ett bekymmer.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 4 sept 2014:

“Kommunikationer viktigast för den som väljer bostad”

“Goda kommunikationer, cykelvänlig omgivning och närhet till naturområden. Det är de viktigaste faktorerna vid valet av bostad, enligt en ny rapport från SBAB. “

“Andra eftertraktade saker är närhet till service, restauranger och affärer samt en attraktiv naturmiljö.

Däremot hamnar aktivt folkliv, tillgängliga sportaktiviteter och närhet till badstrand i bottenskrapet.

– Vår tolkning är att man vill hitta en bostad som ligger i ett människovänligt läge nära grönområden. Det gör inget om bostaden ligger en bit utanför staden, huvudsaken är att man kan ta sig till jobbet på ett smidigt sätt, säger Andreas Leifsson, analytiker på SBAB.

Närhet till arbetsmarknaden upplevs som måttligt viktigt.

– Antalet kilometer verkar vara mindre viktigt än tiden det tar att ta sig till jobbet.

Samtidigt värderar storstads-regionerna närheten till kommunikationer betydligt högre än landsorten och mellanstora städer.

– Det beror nog på att man i små eller mellanstora städer tar bilen eller cykeln till jobbet. I storstäderna är man beroende av kollektiva transportmedel.

Nästan två av tre, 63 procent, är redo att offra sitt nöjesfordon (exempelvis motorcykel, båt, bil och husvagn) för en bostad med attraktivt läge. Nästan lika många kan tänka sig att avstå från en kostsam hobby.

Däremot är man betydligt mindre benägen att tumma på bostadsyta och sparande.

1 037 personer mellan 20 och 80 år har deltagit undersökningen som Snabba Svar har gjort på uppdrag av SBAB.

Marit Sundberg marit.sundberg@dn.se “

DN 4 sept 2014:

”Fantastisk upplevelse varje gång”

“Emelie Jonsson är snart färdig barnmorska och kommer att möta en arbetsmarknad som ropar efter personal.

– Jag är medveten om att arbetsmarknaden ser bra ut. Det är skönt att veta, säger hon.

Arbetsförmedlingen betecknar barnmorska som ett ”bristyrke”. Det betyder att det råder en stor brist på utbildad arbetskraft och en liten konkurrens om jobben. Andra bristyrken är bland annat förskollärare, byggnadsingenjör och sjuksköterska inom akutsjukvård.

28-åriga Emelie Jonsson från Stockholm går från ett bristyrke till ett annat. Efter mer än sex år som sjuksköterska vid akuten och ett och ett halvt års studier blir hon vid årsskiftet färdig barnmorska. Målet är att arbeta på en förlossningsavdelning.

– Jag har gjort praktik på förlossningen och det har varit väldigt givande. Man får vara med om en fantastisk upplevelse varje gång. Jag tycker om när det är fart på jobbet. Och så vill jag ta del av situationer som är förenade med mer glädje, säger Emelie Jonsson.

– Det blir ju oftast ett väldigt lyckligt slut på förlossningen, även om det är jobbigt på vägen.

Emelie Jonsson säger att hon har valt att bli barnmorska för att det känns bra, inte för att det är ett bristyrke.

– Men det är skönt att veta att det finns en bra arbetsmarknad i framtiden. Alla som gick ut terminen före oss har fått jobb. Vi får nog jobb allihopa också, skulle jag tro, säger hon.

För tillfället sliter hon och en kurskamrat, säger hon, med en uppsats om fosterövervakning under det så kallade utdrivningsskedet under förlossningen.

Blir du inte avskräckt när barnmorskor på förlossningsavdelningar larmar offentligt om att de inte hinner med sina arbetsuppgifter?

– Arbetsbelastningen är ju jättehög och ansvaret väldigt stort. Jag hoppas att man förstår och tar det på allvar till dess att mina kurskamrater och jag börjar jobba. Jag hoppas också att kompetensen finns kvar när vi är nya så att vi får stöd av dem som har längre erfarenhet.

Utöver förlossningsklinikerna finns det många andra ställen där en barnmorska kan få arbete, säger Emelie Jonsson.

– Det finns en väldig bredd. Man kan arbeta på en mödravårdscentral, eller jobba med ungdomar på en ungdomsmottagning. Det finns också mycket att göra inom forskning och utveckling. Dessutom finns ju ett stort behov av barnmorskor världen över. Jag skulle kunna arbeta för Läkare utan gränser, till exempel.

Lisen Forsberg “

“**Fakta. Barnmorskor**

Utbildning: Treårig utbildning till sjuksköterska. Därefter ett och ett halvt års utbildning till barnmorska.
Ingångslön: Omkring 26 000- 28 000 kronor/månad.
Genomsnittslön: 31 537 kronor/månad, chefer ej inräknade.

Antal yrkesverksamma i Sverige: 5 780 enligt SCB, cirka 7 000 enligt Socialstyrelsen. Det är svårt att få reda på antalet eftersom barnmorskor har två legitimationer– en som sjuksköterska och en som barnmorska.

Här arbetar barnmorskor: Förlossningsavdelningar, mödravårdscentraler, sex- och samlevnadsmotagningar, fertilitetskliniker och ungdomsmottagningar. Även inom gynekologisk vård, abortvård och med ultraljudsundersökningar.

Framtidsutsikter för yrket: Mycket goda. Många barnmorskor kommer att gå i pension under de närmaste åren.

Källa: Svenska barnmorskeförbundet, Vårdförbundet och SCB.

Fakta. Emelie Jonsson
Namn: Emelie Jonsson.
Ålder: 28 år.
Bor: Östermalm, Stockholm.
Arbetar: Vid sidan av barnmorskestudierna som sjuksköterska på akuten vid Karolinska universitetssjukhuset i Solna. “

DN 5 sept 2014:

”Förbjud AP-fonderna lägga miljarder hos oljeindustrin”

“Miljöpartiet presenterar sin klimatpolitik. Alliansen hycklar skamlöst när den förminskar Sveriges ansvar för klimatutsläppen och gynnar investeringar i kol och olja. Vi vill stoppa Vattenfalls planer på nya kolgruvor och se till att pensionspengarna investeras hållbart, skriver tre ledande miljöpartister. “

“Klimatförändringarna är inte längre ett avlägset hot. De sker här och nu. Mer och mer extremväder är en brutal verklighet i form av översvämningar, torka, skogsbränder och kraftiga skyfall. För att stoppa klimathotet måste klimatutsläppen börja minska de kommande åren och sedan fortsätta minska kraftigt de kommande decennierna.

Vår generation vet vad våra barn och barnbarn kommer att säga: Ni hörde forskarnas larm, och ni såg hur vädret förändrades och hur väderkatastroferna blev värre och fler – så vad gjorde ni? Hur vi agerar de kommande åren avgör svaret på denna fråga.

I valet nästa vecka avgörs Sveriges miljö- och klimatpolitik för de kommande åren. Miljöpartiet går till val på att Sverige återigen ska bli bäst i världen på miljö. Grunden för vår politik är enkel – det ska bli billigare och enklare att leva miljövänligt samtidigt som det ska bli dyrare och svårare att smutsa ner. Denna princip ska gälla för oss alla i vardagen, för kommuner och företag, och inte minst för Sverige som land. Här i Sverige handlar det om mer närodlad och ekologisk mat, bättre och mer kollektivtrafik, en fungerande och modern tågtrafik,

energieffektiva bostäder och ren energi i våra hus och bilar. Denna utveckling skapar även en hållbar ekonomi och fler jobb.

Mot detta står alliansen som de kommande åren endast avsätter tre procent av reformutrymmet till bättre miljö. Det är en politik som kommer bli dyr i längden. Mer extremväder innebär stora kostnader för samhället. Det är betydligt billigare att göra nödvändiga investeringar nu medan chansen fortfarande finns.

Sveriges ansvar för de globala klimatutsläppen är betydligt större än de siffror som alliansen visar. Om alla levde som i Sverige skulle vi behöva tre jordklot – vår påverkan via import och beslut som påverkar världen utanför Sveriges gränser redovisas aldrig av alliansen. Kort sagt är det ett skamlöst hyckleri när alliansen förminskar Sveriges roll i världen och ansvaret för de globala klimatutsläppen, samtidigt som deras agerande gynnar investeringar i kol och olja. Lägg därtill att alliansen sviker löftet om finansiellt stöd till de fattiga länder som redan drabbas hårt av klimatförändringarna.

För att kunna se våra barn i ögonen och svara att vi tog ansvar måste Sveriges nationella utveckling gå hand i hand med ett ansvarsfullt internationellt agerande. Sveriges statliga företag och institutioner som agerar på den internationella arenan måste följa samma princip och gynna det klimatsmarta.

1 Vattenfalls planer på nya kolgruvor i Tyskland ska stoppas. Det statliga energibolaget Vattenfalls klimatutsläpp är i dag högre hela Sveriges inhemska utsläpp, vilket alliansen aldrig nämner. Utöver detta planerar Vattenfall nu att öppna fem nya kolgruvor för att försörja sina kolkraftverk fram till år 2050. Att stoppa Vattenfalls planer minskar utsläppen med 1,2 miljarder ton, vilket är lika mycket som Sveriges inhemska utsläpp över 25 år.

2 Pensionspengarna ska investeras hållbart. De statliga AP-fonderna förvaltar svenska folkets pensionspengar, i syfte att trygga framtiden. Samtidigt har AP-fonderna placerat 32 miljarder kronor i världens största kol- och oljeföretag. AP-fondernas investeringar bidrar därmed till den verksamhet som är det största hotet mot vår framtid. AP-fon-dernas regelverk ska ändras så att de i stället investerar i det som ger långsiktig hållbarhet.

3 Hedra löftet om klimatfinansiering i fattiga länder. Klimathotet drabbar världens alla länder direkt och indirekt, men värst drabbade är många fattiga länder. Sverige har därför lovat att bidra till FN:s klimatfinansiering för att hjälpa dessa länder att möta klimathotet och hoppa över beroendet av fossil energi i sin utveckling. Hittills har alliansen inte levererat en enda krona och saknar en plan för att hedra detta löfte. Miljöpartiet prioriterar detta löfte och finansierar i vårt budgetförslag de miljarder som är utlovade.

Förra året lovade Reinfeldt och Obama varandra att stoppa den statliga utlåningen av pengar genom utvecklingsbankerna till kolkraft. Sedan dess har USA antagit ett tak för hur stora utsläppen får vara för att lån ska beviljas. Självklart ska även Sverige göra detta och taket ska sättas så lågt att även utlåning till ineffektiv fossilgas omöjliggörs.

4 Biståndet ska gå till hållbara projekt. Det statliga bolaget Swedfund ska med biståndsmedel bidra till fattigdomsbekämpningen i världen genom hållbart företagande. Trots detta använder Swedfund biståndet till flera ohållbara projekt. Swedfund måste därför få tydligare och hårdare krav som säkerställer att Sveriges bistånd inte går till projekt som ökar klimathotet eller miljöförstöringen. Swedfund ska, med sin danska motsvarighet IFU som förebild, skapa en ny klimatfond som samlar statligt och privat riskkapital för klimatinvesteringar i de fattigaste länderna.

Miljöpartiets politik innebär också att Sverige ska börja stödja småskalig och miljövänlig elproduktion i fattiga länder genom så kallade feed in-tariffer. Detta system ger garantipriser till investerare och är det mest direkta och effektiva sättet att ge el till de 1,3 miljarder människor som fortfarande saknar el för belysning och matlagning.

5Satsa på gröna obligationer för mer klimatsmarta investeringar. Gröna obligationer är en ny investeringsform för miljöprojekt. Idén utvecklades av svenska SEB som tillsammans med Världsbanken gav ut de första gröna obligationerna för några år sedan. Avkastningen för dessa obligationer är högre än för statsobligationer utan att risken behöver vara högre. De senaste åren har marknaden för gröna obligationer vuxit kraftigt. Offentliga och privata investerare ska därför styras och uppmuntras att investera mer i gröna obligationer.

På klimattoppmötet i Paris nästa år måste världens länder enas om klimatansvar. Tiden för misslyckanden och ursäkter är sedan länge förbi. Vår generation måste sluta investera i det som förstör vår planet och våra barns framtid. Det är tid för ansvar. Valet nästa vecka avgör Sveriges roll på klimattoppmötet – ska Sverige tillhöra de länder som skyller ifrån sig eller ska vi kliva fram och återigen bli bäst i världen på miljö?

Det är hög tid att lyfta blicken, ta de beslut som krävs och se våra barn i ögonen.

Åsa Romson, språkrör (MP)
Isabella Lövin, EU-parlamentariker (MP)
Maria Wetterstrand, grön samhällsdebattör, tidigare språkrör (MP) “

DN 5 sept 2014:

“Reinfeldt sätter sitt hopp till jobben”

“Statsminister Fredrik Reinfeldt sätter nu sitt hopp till de osäkra väljarna. De sista dagarna fram till valet vill moderatledaren vända opinionsvinden genom att övertyga osäkra väljare om regeringens kärnfrågor: jobben och ekonomin. “

“Närmare 350 DN-prenumeranter kom i går till Fotografiska i ett sensommarsoligt Stockholm för att lyssna när Dagens Nyheters chefredaktör Peter Wolodarski frågade ut Fredrik Reinfeldt – enligt egen utsago själv en mycket trogen DN-läsare.

Statsministern hade tidigare under dagen kunnat läsa i DN att allianspartierna ligger långt bakom de rödgröna i opinionen när bara tio dagar återstår till valet. Enligt DN/ Ipsos har de fyra borgerliga partierna just nu bara 36,9 procent mot de rödgrönas 48,1 procent. Dessutom får enligt mätningen Feministiskt initiativ 4,0 procent och Sverigedemokraterna 9,7 procent.

Men Fredrik Reinfeldt ser ändå inte slaget som förlorat, trots att bara drygt en vecka återstår till valdagen den 14 september. Han hoppas att de väljare som ännu inte bestämt sig ska svänga över till hans regeringsalternativ under valrörelsens slutskede.

– Vi har alltid sagt att väljarna bestämmer sig på valdagen. Jag tror att många människor fortfarande är öppna för argument och ännu inte har bestämt sig. Många väljare är fortfarande osäkra och många av dem har nog tidigare röstat på allianspartierna, säger Fredrik Reinfeldt efter utfrågningen.

Reinfeldt vill att debatten i valrörelsens slutskede ska handla mer om de frågor där regeringen känner sig starka: jobb och ekonomi. Han vill nu söka konfrontation med sin huvudmotståndare, S-ledaren Stefan Löfven, om jobben.

– Vi måste ta konfrontation om vad som ger jobb. Det är huvudmatchen som jag inte tycker har kommit fram. Samtidigt måste vi prata till människor direkt och beskriva att vi har en politik för fler jobb och ett förberett regeringsalternativ, anser Reinfeldt.

Statsministern upprepade också att han och regeringen tänker lämna in sin avskedsansökan om de rödgröna blir större än allianspartierna. Han understryker att en röst på de rödgröna eller på Sverigedemokraterna är en röst på en ny regering.

– Förutsättningen för att regera är att allianspartierna är större än de rödgröna, annars finns inte de förutsättningarna, säger Reinfeldt.

Även om det blir parlamentariskt kaos efter valet har han svårt att se någon situation där han kan återkomma som statsminister.

– Nej, det löftet vill jag inte ställa ut, sade han i utfrågningen.

I förra veckan blev det stor uppståndelse när Fredrik Reinfeldt i en intervju i tidningen Dagens Industri sade att allianspartierna i opposition skulle kunna stoppa skattehöjningar som en eventuell rödgrön regering vill få igenom. Det skulle vara ett svar på att de rödgröna, med stöd av SD, stoppade regeringens förslag om höjd brytpunkt för statlig skatt.

Nu vill statsministern tona ned frågan.

– Den typen av frågor bygger på föreställningen att vi skulle fundera på att vi har förlorat. Och det gör vi inte. Vi har tio dagar på oss att vinna och det tänker jag inrikta mig på, säger han.

Ser du någon principiell skillnad på att stoppa en skattehöjning eller skattesänkning?

– Jag tänker inte gå in i några diskussioner eller frågor som handlar om någonting annat än förutsättningarna för att Alliansen blir större än de rödgröna.

En stor del av diskussionen på scenen handlade annars om läget i omvärlden. Situationen i Ukraina innebär att vi har strider på europeisk mark och Fredrik Reinfeldt anser att det är att betrakta som krig.

– Det är ett krig. Men det är naturligtvis inte ett krig över hela landet, det är ett begränsat territorium och krigets lagar gäller, sade han.

Enligt Reinfeldt är Rysslands president Vladimir Putin deformerad av sin maktposition och oberäknelig på ett sätt som han inte varit tidigare.

– Han går i mer auktoritär riktning, framför allt sedan han återkom som president.

Reinfeldt anser även att Ryssland ljuger om sin närvaro i Ukraina och att Putin behandlar staterna i sin närhet som om de vore en del av Sovjetunionen.

– Jag är helt övertygad om att Vladimir Putin av i dag är av synen att han har rätt att styra över andra länders framtid i deras nära område.

När det gäller Islamiska staten kan svenska soldater komma att delta i en insats, om FN så beslutar, anser Reinfeldt.

– Det skulle kunna komma ifråga. Vi anser att i vår tid är det FN som äger att uttolka våldsmakten. Beslutar FN:s säkerhetsråd om en ingripande insats så kan det för Sverige vara aktuellt att delta.

Fredrik Reinfeldt underströk dock att det i första hand handlar om humanitära insatser och att det ska väldigt mycket till innan svenska soldater deltar i strid.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

"**Fakta. Fredrik Reinfeldt**
Född: 1965
Födelseort: Stockholm
Civilstånd: Ensamstående, tre barn.
Uppdrag
Statsminister 2006–
Partiordförande i Moderata samlingspartiet 2003–
Riksdagsledamot 1991– "

DN 5 sept 2014:

"Ewa Stenberg: Risk att Moderaterna förlorar kärnväljarna"

"Fredrik Reinfeldt (M) gör allt för att signalera att han inte har gett upp valstriden. Men det är svårt att reparera att han inte har lyckats hitta ett framtidsprojekt som kan entusiasmera de väljare som längtar efter förändring. "

"Analys. När DN:s chefredaktör Peter Wolodarski mötte Fredrik Reinfeldt i går berättade han att det viktigaste dessa dagar är att möta väljare och säga "nu måste vi ha ordning i ekonomin".

Det betyder att lova skattehöjningar på minst åtta miljarder kronor, om så behövs på över 30 miljarder, under nästa mandatperiod. Målet är att staten ska ta in en procent mer i skatt än vad man betalar ut.

Men frågan är hur visionärt det målet känns. Upplever väljarna att den viktigaste valfrågan är att det inte är ordning i ekonomin? Oroar de sig över budgetmålet?

Fredrik Reinfeldt kommer att gå till historien för att ha lyckats gripa regeringsmakten genom att konsekvent och strategiskt förnya Moderaterna. Men när förnyelsen efter elva år landat i att nya Moderaterna går till val på skattehöjningar, så finns det risk att partiet förlorar en del av sina kärnväljare.

Det är till och med svårt att få med sig de egna partiarbetarna bakom det nymoderata budskapet om kärvt ansvarstagande.

”Kungsholmen behöver ordning och reda i ekonomin – inte höjda skatter”, står det på en av de moderata valaffischerna vid Västerbroplan i Stockholm. Som om Fredrik Reinfeldts budskap inte ens har nått dit.

De väljare som Fredrik Reinfeldt lyckades locka över blockgränsen förra gången har M försökt behålla genom att hålla fram antirasism och en human flyktingpolitik. Men det har inte räckt. Signalen från väljarna i EU-valet var förändring. Och den största vision som Moderaterna erbjuder i detta val är att bygga ny räls för snabbtåg och nya bostäder. Det är behövligt och samhällsnyttigt, men påminner ganska mycket om det som de rödgröna gick till val på förra gången. Som då skåpades ut av Moderaterna.

Fredrik Reinfeldt säger att valrörelsen präglas av oron i omvärlden. Han talar om ett nytt aggressivt ryskt beteende, om kriget i Syrien och Irak. Det som var de gamla moderaternas hemmaplan.

Men försvaret är tillsammans med polisen och skolan det som alliansregeringen lyckats allra sämst med.

Nu vill regeringspartierna täppa till de hål som enligt Riksrevisionen finns i försvarets ekonomi och talar om höjda försvarsanslag. Men frågan är om M kan få tillbaka sin trovärdighet som försvarsparti i denna val- rörelse.

Fredrik Reinfeldt talar om ”en ny Putin” i Ryssland och under samtalet med Peter Wolodarski sade han att Vladimir Putin förändrats sedan han åter valdes till president 2012. Statsministern sade att den ryske presidenten, som han träffat flera gånger, sannolikt har blivit deformerad av makten.

Men Ryssland gick in militärt i Georgien redan 2008. Och 2005 sade Putin att ”Sovjetunionens sönderfall är 1900-talets största geopolitiska katastrof”.

Väljare straffar ofta partier som haft makten. Det krävs något extra för att lyckas bli återvald. Frågan är om Fredrik Reinfeldt nu har några fler överraskningar i bakfickan som kan matcha hans stridsvilja.

Ewa Stenberg politisk kommentator på Dagens Nyheter. “

“3 utmaningar för Reinfeldt i valspurten

1. Göra det omöjliga

Ser man till historien har Reinfeldt ingen chans att hämta in det stora tappet i opinionen sedan förra valet. Några välmeriterade statsvetare har redan förklarat loppet kört. Men fotbollsälskare vet att det osannolika ibland händer.

2. Stanna eller gå?

Även om Fredrik Reinfeldts allians blir mindre än de rödgröna så kan den parlamentariska situationen bli rörig. Det gäller i synnerhet om SD blir vågmästare. Det är inte uteslutet att statsminister Reinfeldt då kan få chansen till en ny entré, om han inte väljer att avgå som partiledare.

3. Hålla partikamraterna lugna

Fredrik Reinfeldt har förnyat moderaterna på ett sätt som skurit i hjärtat på många gammelmoderater. Försvaret har krympt, polisen klarar upp färre brott, och en generös flyktingpolitik har inte varit någon moderat hjärtefråga förut. Förlorar han valet måste han förhindra en intern kritikstorm. “

DN 5 sept 2014:

“Hårda tag i debatt om skolpolitiken”

“Skolpolitikerna från Sveriges två största partier gick till hård attack mot varandra när DN:s skolbuss nådde Fredrika Bremergymnasierna i går. “

“– Vill man locka unga ska man fokusera på sin egen politik”, säger eleven Stina Lundmark.

De utbildningspolitiska talespersonerna från Moderaterna och Socialdemokraterna, Tomas Tobé (M) och Ibrahim Baylan (S), drabbade i går samman i en debatt på Fredrika Bremergymnasierna i Haninge.

Inför 450 elever, många från yrkesprogram, angrep Tomas Tobé Socialdemokraternas krav på att alla gymnasieutbildningar ska leda till högskolebehörighet. Social-demokraterna vill införa kravet för att höja yrkesprogrammens status. Moderaterna vill att eleverna ska få välja själva.

– Om du nu tycker att yrkes-utbildningarna är bra ska du sluta prata skit om dem. För det är det ni Socialdemokrater gör hela tiden, sade Tomas Tobé.

Ibrahim Baylan kontrade med att antalet ansökningar till yrkesprogrammen sjunkit under lång tid.

– Det hjälper inte att vara Bagdad Bob och säga att allt är bra när andelen elever på yrkesutbildningar sjunkit från 40 till under 30 procent. Man måste se verkligheten som den är.

Debatten är en del av projektet DN:s skolbuss som ska höja det politiska intresset bland förstagångsväljare.

– Det var en bra debatt och de var ganska tydliga med sin politik. Men jag hade velat ha mer svar om arbetslösheten. När partierna bara bråkar om siffror kommer de undan att ta ansvar för hur det är i verkligheten, säger Ali Jedidi som satt i publiken.

Förstagångsväljaren Stina Lundmark tyckte att hon fick många svar under debatten men hade en uppmaning till politikerna.

– De skulle ha lättare att locka unga röster om de inte pratade så mycket om varandra utan fokuserade på sin egen politik.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

DN 6 sept 2014:

”Mer än varannan kvinna är för att Fi når riksdagen”

“Ny mätning. En majoritet av Sveriges kvinnor är positiva till att Fi kommer in i riksdagen och till att partiet medverkar till en rödgrön regering. I hela befolkningen kan 16 procent tänka sig att rösta på Fi. Vi behövs i riksdagen mer än någonsin och kan slå ut SD som vågmästare, skriver tre ledande Fi-representanter. “

“I dag presenterar Feministiskt initiativ en opinionsundersökning som visar att mer än varannan kvinna tycker det vore bra att Feministiskt initiativ medverkar till att en rödgrön regering bildas. När varken de borgerliga partierna eller de rödgröna har egen majoritet i riksdagen behövs vi där på plats för att undanröja Sverigedemokraternas position som vågmästare. Vi kommer att se till att det blir ett regeringsskifte utan stöd av ett rasistiskt parti.

Vi går till val på en politik som tar avstamp i en antirasistisk och feministisk ideologi. Med Feministiskt initiativ i riksdagen kommer debatten och de politiska förslagen att påverkas. På samma sätt som de andra riksdagspartierna sedan Sverigedemokraterna kom in i riksdagen i förra valet 2010 har förhållit sig till deras politik, kommer de nu att få förklara och försvara sina förslag och beslut utifrån vår agenda. Alla antirasister och feminister i de andra riksdagspartierna kommer att stärka sina positioner och få större gehör för sina förslag.

Vi har ett starkt stöd bland kvinnorna i Sverige. I dag presenterar vi en Sifoundersökning, där det står klart att 60 procent av kvinnorna tycker att det vore bra om Feministiskt initiativ kommer in i riksdagen. Motsvarande siffra för män är också hög, nämligen 39 procent. Vi har också ett starkt stöd för att bidra till ett regeringsskifte. En majoritet av kvinnorna (51 procent) tycker det är bra om Feministiskt initiativ medverkar till att en rödgrön regering bildas. Motsvarande siffra för männen är 41 procent. Vidare säger 16 procent av de tillfrågade att de kan tänka sig rösta på Feministiskt initiativ i riksdagsvalet. Störst stöd har vi bland kvinnor, där nästan var fjärde (23 procent) kvinna kan tänka sig rösta på oss. Vidare har vi ett mycket stort stöd bland kvinnor i åldersgruppen 15-29 år, där 8 av 10 tycker det är bra om Feministiskt initiativ kommer in i riksdagen och nästan varannan tänka sig rösta på oss (46 procent).

Det har funnits en diskussion om att en röst på Feministiskt initiativ skulle vara bortkastad. Men vi vill understryka att det inte finns några bortkastade röster i en demokrati. Tvärtom behövs vi i riksdagen mer än någonsin, inte minst med tanke på hur det politiska läget ser ut i dag. Om varken allianspartierna eller de rödgröna får majoritet i riksdagen kan Feministiskt initiativ slå ut Sverigedemokraternas roll som vågmästare vid bildandet av en rödgrön regering.

Vi ser även hur statsministern och moderatledaren Fredrik Reinfeldt har försökt skrämma väljare som lutar åt att rösta på oss genom att säga att vår politik skapar kaos. Men när vi kommer in i riksdagen skulle det snarare skapa en möjlighet till stabilitet.

Sverige skulle få en rödgrön regering med stöd av Feministiskt initiativ, och Sverigedemokraterna skulle inte längre ha kvar sin position som vågmästare i riksdagen. Det går heller inte att komma ifrån att vårt väljarstöd i EU-valet och vår extremt stora medlemsökning borgar för att vi kommer få många röster i riksdagsvalet. I dag är vi över 20 000 medlemmar och därmed större än Folkpartiet, Vänsterpartiet,

Miljöpartiet och Sverigedemokraterna. Om vi mot förmodan inte når över fyraprocentspärren är det de rödgröna partierna som förlorar på detta. Det är bättre med ett stöd i riksdagen än utanför.

I en artikel på Göteborgs universitets webbsida menar professorn och valforskaren Sören Holmberg att det i riksdagsvalet kan bli tal om taktikröstning på Feministiskt initiativ. Han drar paralleller till begreppet ”kamrat fyra procent”, att socialdemokrater tidigare röstat på dåvarande VPK för att hålla kvar partiet i riksdagen. I valet den 14 september är det därför inte alls orimligt att vi ser motsvarande ”feminist fyra procent” bland de rödgröna väljarna för att få in Feministiskt initiativ i riksdagen.

I dag finns det få som säger sig vara emot jämställdhet. Samtidigt är det många som säger att vi redan är jämställda. Men faktum är att riksdagen har satt upp jämställdhetsmål för Sverige, sammanfattat i att vi ska ha lika mycket makt att forma samhället och våra egna liv, oavsett om vi är män eller kvinnor. Jämställdhetsmålet är uppdelat i fyra delmål – jämn representation, rättvisa löner och pensioner, delat föräldraansvar och delning av det obetalda arbetet samt att vi ska utplåna mäns våld mot kvinnor. På ingen punkt är vi klara. Sverige är inte ett jämställt land. Det förpliktigar – det behövs politik,

Den feministiska våren och Feministiskt initiativs framgångar i EU-valet har fått upp jämställdhetsfrågorna på dagordningen. De andra partierna som redan sitter i riksdagen lovar åtgärder. De rödgröna lovar en feministisk regering.

Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin har i en debattartikel i DN sagt att ”En ny regering måste vara en feministisk regering. En ny regering ska ta jämställdheten på allvar och vända utvecklingen när det handlar om löner, rättigheter, skola och arbetsmarknad. Det kommer inte att drabba Sverige, men det kommer att göra Sverige till ett bättre land.”

Och i sitt tal i Almedalen sa Socialdemokraternas partiledare Stefan Lövfen att ”Sverige ska vara en feministisk förebild i världen. Människor ska behandlas som människor. Det är inte bara vårt löfte. Det är vår plikt.” Och Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt sa i sitt tal ”Vi vill ge hundratusentals kvinnor som arbetar i välfärden inflytande över sitt arbete. Det är att flytta makten och det är kraftfull feministisk politik.”

I valrörelsen pratar andra partier om jämställdhet, bara för att senare skjuta upp åtgärderna för att uppnå den. När vi sitter i riksdagen kommer vi att vara en blåslampa i häcken som ständigt påminner om deras löften. Vi ser redan hur Feministiskt initiativ har lyckats lyfta feminism från det politiska bottenträsket och tvingat de andra partierna att förhålla sig till den. Men vi vet också att ingenting kommer att hända efter valet om inte vi finns på plats i maktens rum, för det är så det har sett ut hittills. I riksdagen kommer vi att utveckla politiken och vitalisera vår demokrati. Vi är många som kommer att se till att det är nu det händer. Tillsammans skriver vi historia och ger feministerna plats i Sveriges riksdag.

Gudrun Schyman, talesperson och riksdagskandidat för Fi
Sissela Nordling Blanco, talesperson och riksdagskandidat för Fi
Victoria Kawesa, riksdagskandidat för Fi “

DN 6 sept 2014:

“Kampen om tredjeplatsen – och ett större inflytande”

“Vid sidan om kampen om regeringsmakten pågår nu en extremt jämn kapplöpning om tredjeplatsen i svensk politik.

Bronsmatchen mellan MP och SD handlar inte bara om prestige.

– Det tredje största partiet har väldigt stort inflytande på den politiska dagordningen, säger språkröret Gustav Fridolin.

I opinionsmätningarna är det just nu i princip oavgjort mellan Miljöpartiet och Sverigedemokraterna. Båda partierna har ett stöd på kring tio procent och det är mycket ovisst vilka som vinner kapplöpningen. För Miljöpartiet är kampen om bronsplatsen högprioriterad.

– Jag skulle säga att för vart Sverige är på väg är det en lika viktig fråga som regeringsmakten, säger Gustav Fridolin efter ett valmöte i centrala Stockholm.

Miljöpartiet pekade redan för ett år sedan ut Sverigedemokraterna som huvudmotståndare i valet.

MP-språkröret menar att det tredje största partiet har stort inflytande över vilka frågor som debatteras.

– Växer vi kommer alla partier behöva ta mer ansvar för miljö- och skolfrågor. Växer SD kommer nästa mandatperiods politik att handla mycket om den problembeskrivning och problemformuleringar som de gör, säger Gustav Fridolin.

I Almedalen i somras utlovade Sverigedemokraterna en aggressiv valkampanj. Men planen för val-rörelsen styrdes om efter statsminister Fredrik Reinfeldts sommar-tal i mitten av augusti om hur asylströmmarna innebär påfrestningar på ekonomin.

När Jimmie Åkesson möter väljare i Södertälje och Huddinge, riktas udden mycket tydligt mot Reinfeldts utspel och kostnaderna för asylpolitiken.

– Vi förklarar vad det här valet handlar om, vilket också statsministern har gjort. Det här är i hög grad ett val mellan å ena sidan fortsatt stor asylinvandring eller å andra sidan välfärd, hävdar Jimmie Åkesson.

Han tycker att det ser ganska bra ut i kampen om tredje parti.

– Vi brukar ju vara lite underskattade i opinionsmätningarna, så jag är väldigt optimistisk, säger han.

I DN/Ipsos senaste mätning om vilka sakfrågor som är viktiga ökade migrationsfrågan i betydelse samtidigt som SD:s förtroende i frågan gick upp. Det innebär, enligt Ipsos opinionschef David Ahlin, att det är fördel SD i matchen om att bli tredje största parti.

– Den typen av rörelser brukar omsättas i ett ökat väljarstöd för partiet. Dessutom minskar andelen som rankar miljöfrågan högt, säger han.

Att vara tredje största parti innebär normalt att den formella makten ökar. Miljöpartiets Ulf Holm är andre vice talman och Peter Eriksson var fram tills nyligen ordförande i konstitutionsutskottet.

Jimmie Åkesson håller korten tätt intill kroppen när det gäller hur SD ska försöka använda ett succéval i kampen om topposter i riksdagen.

– Regeringen vore kul att leda. Men, nej, jag har inte varit inblandad i några djupare diskussioner i det här läget. Vi får se dels hur många röster vi får, och hur stort parti vi kan bli, och sedan vad det kan ge, säger han.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Karin Eriksson "

"Novus: MP: 8,4 % SD 10,2%
Ipsos: MP: 11,0% SD 9,7%
Demoskop: MP:10,6% SD: 10,8%
Sifo: MP: 10,5% SD 10,8%

Miljöpartiet
Leds av Gustav Fridolin och Åsa Romson. **Grundades 1981** och kom in i riksdagen 1988.
Partiet åkte ur 1991 men gjorde comeback redan nästa val.
Fick i det senaste riksdagsvalet 7,34 procent av rösterna, partiets bästa resultat.
Partiet har 25 mandat i riksdagen.

Sverigedemokraterna
Leds av Jimmie Åkesson. **Grundades 1988.**
Kom in i riksdagen 2010.
Fick i det senaste riksdagsvalet 5,7 procent av rösterna.
Partiet har 20 mandat i riksdagen. "

DN 6 sept 2014:

"V ifrågasätter den privata äldrevården"

"Privata företag är ofta bättre på att organisera verksamheten i äldre-omsorgen. Det hävdade barn- och äldreminister Maria Larsson (KD) när hon i går mötte Vänsterpartiets Ulla Andersson i DN:s webb-tv-program Valduellen. "

"Det blev en intensiv direktsänd debatt där Maria Larsson kallade riskkapitalisterna vinstuttag för "barnsjukdomar som måste rättas till". Men hon hävdade att de flesta privata välfärdsbolag är små och ofta har startats av kvinnor som tidigare varit anställda i omsorgen och pekade på en undersökning i Östersund där en privat verksamhet jämförts med en liknande kommunal. Enligt undersökningen är privat drift 15–20 procent billigare för skattebetalarna, utan att kvaliteten blir sämre.

– Man är bättre på att organisera verksamheten för att det ska bli bra för de äldre, sade Maria Larsson.

Men Vänsterpartiets ekonomisk-politiska talesperson Ulla Andersson menar att Sverige under de åtta borgerliga åren har "gått längre än USA" i privatiseringen av äldreomsorgen. Partiet vill stoppa all verksamhet som inte går över till den icke-vinstdrivande bolagsmodell som partiet går till val på.

– Varför ska inte alla pengar gå till att förbättra kvaliteten? Kvaliteten är framför allt de anställda, frågade hon.

Däremot medgav Ulla Andersson i Valduellen att partiet vill behålla privata vinster hos tandläkare, något som Maria Larsson kallade "helt ologiskt".

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

DN 6 sept 2014:

“Oro i välfärdsbolag hur det än går i valet”

“Framtiden för riskkapitalisterna i den svenska välfärden blir allt mörkare. Oavsett valutgång krymper möjligheten att tjäna pengar på den skattefinansierade verksamheten. Samtidigt som riskkapitalisterna flyr mot börsen sprids oron bland de mindre företagen.

I sin årsredovisning från 2007 beskrev den riskkapitalägda vård- och omsorgsjätten Attendo framtiden så här: ”Det är (…) Attendos uppfattning att den nuvarande trenden mot en allt större andel privat vård och omsorg kommer att fortsätta.”

I deras färska årsredovisning från 2013 är framtidssynen mörkare: ”Den senaste tidens mediala och politiska debatt kring vinster i välfärden och de alternativa utförarnas roll inom välfärdssektorn har medfört en ökad politisk risk för Attendo.”

De senaste årens debatt om vins-ter i välfärden har lett till en klappjakt på riskkapitalisterna som tjänat hundratals miljoner på skattefinansierad verksamhet. Den politiska enigheten är i det närmaste total om att riskkapitalisterna inte hör hemma i den svenska välfärden. Såväl S som FP och M pekar på långsiktighetskrav i sektorn, och i regeringens ägarprövningsutredning är just långsiktighet bärande.

Därtill har reglerna för skatteplanering med ränteavdrag successivt skärpts och på försommaren kom ett nytt dråpslag mot riskkapitalisterna: Företagsskattekommittén föreslog ytterligare begränsningar av avdragsrätten för räntor vilket kommer att försämra lönsamheten.

Det kommer ovanpå en vikande investeringsvilja i de riskkapitalägda välfärdskoncernerna och redan pressade vinstnivåer.

– Trenden med fallande lönsamhet är tydlig och det finns egentligen inget som säger att den inte ska fortsätta, säger Mats Fagerlund, chef för corporate finance på revisionsfirman Grant Thornton som gör återkommande rapporter om den privata vård- och omsorgsmarknaden ur ett finansiellt perspektiv.

Han framhåller att riskkapitalisterna just nu sitter i en knepig situation på grund av det parlamentariska läget. Flera riskkapitalister vill dra sig ur men har svårt att hitta köpare.

– Därför sneglar riskkapitalbolagen på börsen. Det finns ingen stor investerare i den här sektorn som under de här förutsättningarna går in och förvärvar någon av de större koncernerna. Det tror jag är en omöjlig affär att göra på vettiga villkor, säger Mats Fagerlund.

Håkan Tenelius, näringspolitisk chef på Vårdföretagarna, får även han intrycket efter sina kontakter med marknaden att en del risk--kapitalbolag söker en väg ut. Han tror också att börsen i så fall är målet.

– Det är nästa logiska steg om man inte hittar andra som vill köpa.

Isabella de Feudis, vd för Svenska riskkapitalföreningen, avvaktar för sin del valutgången innan hon kommenterar framtiden för branschen.

– Vi har ett val snart och vi vet inte hur den parlamentariska situationen ser ut förrän efter det. Om den nya regeringen lägger fram förslag så kan vi bedöma eventuella konsekvenser.

Direktiven till regeringens ägar-utredning gör klart att utredaren ska ta särskild hänsyn till små och medelstora välfärdsbolag, samtidigt som varken alliansen eller S vill förbjuda vinstuttag i gemen. Ändå sprids nu en oro bland de mindre företagen i branschen, enligt Håkan Tenelius. Anledningen stavas Jonas Sjöstedt (V).

– Vänsterpartiet har förtydligat sina tankar. De har en konkret plan på hur det ska gå till att få bort vinstdrivande aktörer. Kopplat till opinionssiffrorna och Sjöstedts ambition att ingå i en regering gör det att läget är mer skarpt än i våras, säger han.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se "

DN 6 sept 2014:

"DN granskar sakfrågorna"

"Inför riksdagsvalet granskar Dagens Nyheter några av de viktigaste sakfrågorna och berättar var partierna står.

Fakta. Så tycker partierna om vinster i välfärden

Miljöpartiet

Alla skattepengar som kommer in i ett skol- eller välfärdsbolag ska återinvesteras i verksamheten. Det vill säga, företagen får inte plocka ut vinster som genererats av skatte-medel. Investeringar i företagen ska dock få generera en "rimlig avkastning", enligt MP.

Vänsterpartiet

Säger nej till vinstuttag i välfärden och vill att alla icke-offentliga bolag i sektorn ska vara så kallade SVB-bolag. Företagen ska bara få dela ut vinster som uppgår till statslåneräntan plus en procentenhet på det kapital som aktie-ägare har investerat.

Socialdemokraterna

Säger inte nej till vinstuttag. Landets kommuner ska avgöra vilka företag som ska få starta verksamhet. Därtill ska lagar se till att personaltäthet och kvalitet i välfärdsföretag ska vara på nivå med offentlig verksamhet. Ägare ska vara beredda att driva bolag i minst tio år.

Moderaterna

Är som parti inte emot vinster i välfärden. Samtidigt har finansminister Anders Borg tydligt markerat mot riskkapitalisternas skatteplanering.

Står bakom före-tagsskatteutredningens förslag om att gynna små- och medelstora privata aktörer i välfärdssektorn.

Folkpartiet

Säger ja till valfrihet och privata alternativ i välfärdssektorn men nej till kortsiktiga ägare, det vill säga i första hand riskkapitalister. Anser att kraven och villkoren ska vara desamma för privata och offentliga utförare. Tycker att välskötta företag ska kunna ta ut vinst.

Centerpartiet

Det parti som tydligast är för att privata aktörer ska kunna göra vinster i välfärden. Anser att om företagande inom vård, skola och omsorg skulle förbjudas är det kvinnors ekonomiska frihet och möjligheter på arbetsmarknaden som får stryka på foten.

Kristdemokraterna

Menar att ett förbud mot vinstdrivande företag skulle innebära att utbudet av alternativ minskade, vilket vore en inskränkning i medborgarens valmöjligheter. Anser att den som drivs av ett vinstsyfte har ett incitament att utveckla kvaliteten för att locka till sig fler kunder.

Sverigedemokraterna

SD vill inte förbjuda vinster i välfärden. Partiet lägger inga värderingar i vilken typ av aktörer som driver verksamheterna, så länge kvaliteten är hög. Friskolor ska vara ett komplement till de offentliga och får inte bli så många att kvaliteten i den offentliga skolan blir lidande. “

DN 6 sept 2014:

“S: Det blir ingen fastighetsskatt”

“Häromdagen sade Magdalena Andersson, Socialdemokraternas ekonomiskpolitiska talesperson, till Ekot att S inte har några krav på att återinföra fastighetsskatten ”i år”. Bland annat Villaägarna har reagerat på uttalandet, som de tycker väcker frågetecken.

Men enligt Magdalena Andersson syftade uttalandet på att S ville återinföra fastighetsskatt i förra valet 2010, men att inga sådana planer finns i årets val, och hon lovar att det inte ska bli någon fastighetsskatt under nästa mandatperiod.

TT “

DN 6 sept 2014

“Den låga inflationen hotar bromsa hela ekonomin”

“Högre inflation blir en av de närmaste årens stora utmaningar. Om detta inte fungerar är faran att allt i ekonomin flyter. Följden kan bli hög arbetslöshet, svag löneutveckling och dämpad tillväxt i hela ekonomin.”

“ **Analys. R**iksbanken och andra centralbanker håller rekordlåga räntor för att få upp inflationen. Men vad händer om de misslyckas? Och varför ska låga priser ses som ett problem?

Nästa torsdag kommer nya inflationssiffror för augusti från Statistiska centralbyrån. Enligt ekonomerna vid samtliga fyra storbanker väntas priserna inte alls ha stigit.

Nollinflationen gäller konsumentprisindex, medan inflationen hamnar runt en halv procent om man tar bort effekterna av ändrade räntor. I båda fallen ligger detta långt under Riksbankens inflationsmål på 2,0 procent.

Många andra än Sverige har liknande bekymmer. Tydligast är det inom euroländer, men den låga eller obefintliga inflationen gäller huvuddelen av OECD-området.

Förklaringarna måste sökas längs två olika spår. Det ena, som har diskuterats mest, gäller bristande efterfrågan. Här kan man peka på finanskrisen som sedan 2008–2009 har medfört en långvarig chock, bland annat genom hög arbetslöshet och försvagad framtidstro.

Centralbankerna och regeringarna har inte rått på problemet. Många regeringar känner sig begränsade av stora budgetunderskott och stigande statsskulder. Centralbankerna oroas över att låga räntor ska driva upp priserna på fastigheter och ställa till nya finansbubblor.

Det andra spåret gäller att ett ökat utbud trycker ned priserna, i globaliseringens spår. Inflationen hålls tillbaka av att billiga varor och tjänster kan köpas utifrån och att konkurrensen har skärpts. Tekniska framsteg inom IT leder dessutom till kostnadspress, exempelvis genom växande näthandel och tilltagande automatisering.

Här har politiker och myndigheter inget att sätta emot, såvida inte den ekonomiska utvecklingen ska tvärbromsas. I stället får man konstatera att det rör sig om en i huvudsak positiv förändring som höjer levnadsstandarden. Till exempel faller mobiltelefoner och datorer ständigt i pris.

Ändå kvarstår att inflationen är för låg jämfört med centralbankernas mål, även om dessa ser lite olika ut. Att få i gång prisutvecklingen tar tid, såvida det alls kommer att lyckas.

Därför blir konsekvenserna av låg eller obefintlig inflation en het fråga, i varje fall när orsaken är bristande efterfrågan. Några av de problem som delvis redan har uppstått syns här nedan.

En högre inflation blir därför en av de närmaste årens stora utmaningar. I Sverige är inflationsmålet avsett att fungera som ett ankare för hela ekonomin – något som alla aktörer ska kunna lita på. När detta inte fungerar har, exempelvis, arbetsmarknadens parter inget att hålla sig till inför nästa avtalsrörelse.

Om inflationsmålet ska vara 2,0 procent eller något annat är av mindre betydelse, jämfört med att Riksbanken lyckas hålla prisutvecklingen under kontroll. Där återstår mycket att bevisa, även om prognoserna för inflationen som vanligt pekar mot målet.

Johan Schück johan.schuck@dn.se

“**Fakta. Detta händer vid låg inflation**

Svag utveckling i näringslivet när företagen inte kan ta ut högre priser som kompenserar för deras stigande kostnader. Följden blir krympta vinstmarginaler och dämpad investeringsvilja.

Hög arbetslöshet eftersom företagen inte expanderar och behöver mer personal. I stället betonas kostnadsjakt, vilket kan leda till att färre har reguljära jobb och att efterfrågan i ekonomin avtar.

Tillbakahållen löneutveckling när arbetslösheten betyder att många är oroliga för att förlora sina jobb. När priserna inte stiger, kan reallönerna ändå öka – för dem som har arbete.

Dämpad konsumtion, särskilt om det uppstår förväntningar om fallande priser, alltså deflation. Följden kan då bli att viktiga inköp skjuts på framtiden, vilket ger ännu lägre efterfrågan.

Ingen eller mycket måttlig tillväxt i hela ekonomin, till följd av allt som här nämns. I sämsta fall kan detta leda till en ond cirkel, där problemen biter sig fast och kanske ytterligare förvärras. “

DN 6 sept 2014

“Handeln spår stark höst”

“Låg ränta, stort sparande och låg inflation. Stick i stäv med Konjunkturinstitutet spår HUI Research goda tider för sällanköpshandeln i höst.

– Vi tror att den kommer att fortsätta vara ett draglok, säger vd Lena Larsson.

Konjunkturinstitutets senaste konjunkturbarometer visar att hushållens konfidensindikator har sjunkit 2,7 enheter, från 99,6 till 96,9, mellan juli och augusti. Det innebär att hushållen är mer pessimistiska än normalt om sin ekonomi och framför allt väntas dra ned på stora inköp som möbler, tvättmaskiner och tv-apparater.

HUI Researchs vd Lena Larsson anser att det är rimligt att anta att hushållen har en mer återhållsam inställning efter sommarens utsvävningar. Däremot är det inte alls säkert att hushållen verkligen gör vad de säger att de ska göra.

– Vi tror inte att hushållen kommer att dra ned på de här varorna. Tvärtom tror vi att sällanköpshandeln kommer att fortsätta vara ett draglok framöver, säger hon.

Sällanköpshandeln har gått bra sedan i slutet av 2013, vilket enligt HUI Research är ett tydligt tecken på att vi går mot en bättre konjunktur.

– I takt med att hushållen blir mer optimistiska vågar de också börja spendera mer pengar på sällanköpsvaror, säger Lena Larsson.

Just nu finns flera faktorer som talar för ökad konsumtion. Räntan är låg, inflationen nästan noll och dessutom har hushållen sparpengar – som kan gå till konsumtion.

Däremot utgör riksdagsvalet ett visst orosmoment.

– Valets utgång kan naturligtvis skapa viss förändring, om än inte under hösten utan först nästa år.

Marit Sundberg marit.sundberg@dn.se “

DN 6 sept 2014

“Rödgrönrosa i Stadshuset – en knepig sits för S”

“För att travestera en aktuell affischkampanj i tunnelbanan: Om folket får styra ser det ut som att Moderaterna kan säga ”ajöken” till många procentenheter och ”bye bye” till diverse borgarrådsposter. ”R.I.P. alliansen”, och så vidare. I alla fall för den här gången. “

“DN/Ipsos väljarundersökning bekräftar den tendens som synts i de flesta mätningar under den senaste 1,5-årsperioden: Det borgerliga skyltfönstret Stockholm är på väg att slå igen med en smäll. Valrörelsen har hittills inte lyckats ändra förutsättningarna i någon nämnvärd utsträckning.

Den mycket optimistiskt lagde borgaren kan peka på att avståndet mellan ”blocken” minskat sedan förra årets mätning, från 10,2 procentenheter till 7,5. Det är dock en synvilla. Sedan dess har Feministiskt initiativ kommit in på arenan och går av allt att döma mot mandat i Stads-huset. Lägger man Fi till vänsterblocket – vilket är det enda rimliga – har avståndet i stället ökat. De ”rödgrönrosa” samlar 54,4 procent mot alliansens 41,6.

Då har vi inte ens gått in på att såväl Kristdemokraterna som Centerpartiet får en svettig valnatt, med betydande risk för att få ta sina hattar och lämna kommunfull-mäktige.

Borgerligt depp till trots: Socialdemokraterna är mätningens enskilda förlorare. Med ett säkerställt tapp och 21,6 procents stöd ligger man,

vänstervinden till trots, under det valresultat som betecknades som uselt 2010.

I andra siffror: Skulle en röd-grön-rosa majoritet formeras med dessa siffror som grund så skulle S utgöra mindre än 40 procent av det underlaget. Det vore en helt ny och synnerligen besvärlig situation för ett parti vant att dominera, inte minst som S på flera avgörande politikområden skiljer sig från sina mer radikala kusiner.

S har pratat om att man gärna ser ”block-överskridande samarbeten”, men med ett så här tydligt valresultat skulle man ha en ansenlig svekdebatt att vänta om så sker. Särskilt som en sådan blocköverskridande koalition förmodligen skulle behöva inkludera (det större) Moderaterna för att få majoritet.

Till sist några brasklappar.

DN:s augustimätning 2010 gav en mycket god indikation om valresultatet på blocknivå. De rödgrönas samlade stöd överensstämde på decimalen, medan de borgerligas avvek med 1,7 procentenheter. Dock fanns en tydlig överskattning av Miljöpartiet och Moderaterna.

Sverigedemokraterna har fått högre siffror i andra mätningar och bör inte räknas bort. Som det ser ut nu kan de dock som bäst hoppas på att få beklaga sig i opposition, utan den eftertraktade vågmästarrollen.

Viktor Barth-Kron viktor.barth-kron@dn.se “

DN 7 sept 2014:

“Peter Wolodarski: Avtrubbning är Jimmie Åkessons bästa hopp.”

“Ju fler skandaler som omgärdar Sverigedemokraterna, desto mindre tycks vi bry oss. Det är en reaktion som spelar SD i händerna. “

Avtrubbning drabbar alla. Vi kan mer eller mindre sluta reagera på sådant som tidigare satte fart på pulsen.

Den som dagligen upplever våld riskerar efter hand att acceptera våldet som ett naturligt inslag i livet. Den som ofta hör kränkande tillmälen om andra blir lätt deformerad i sin människosyn. Det repetitiva normaliserar.

Varje gång vi hör något upprörande om Sverigedemokraterna, tycks det som att vi kollektivt dras mot detta slags likgiltighet. Ju fler skandaler, desto mer blasé.

I fredags blev det känt att SD-politikern Catharina Strandqvist poserat med ett hakkors. Tidningen Expo publicerade flera bilder på Strandqvist, som är förstanamn på SD-listan till fullmäktige i Halmstad, när hon städar på en fest – iförd armbindel med svastikan.

Sverigedemokraterna förnekar inte att bilderna är äkta. Men enligt SD:s pressansvarige Martin Kinnunen rör det sig om en publicering avsedd att skada partiet. Strandqvist hyser inga nazisympatier, hon visade bara dåligt omdöme, hävdar Kinnunen:

”Bilden togs under en fest, sent på natten och när hon var berusad. Det rörde sig om ett spex.”

Om något liknande hänt i, säg, Kristdemokraterna kan vi vara säkra på en sak: det hade blivit ett ramaskri, internt och externt. Partiledningen hade utan ursäkter tagit avstånd från politikern i fråga. Uteslutning hade sannolikt väntat.

Om Kristdemokraternas press-ansvarige dessutom valt att använda begreppet ”spex” för att förklara hakkorsskandalen skulle kravet på avgång inte begränsat sig till ”spexaren”. Även pressekreteraren skulle ligga illa till. Så nonchalant och ursäktande skulle inget annat parti tillåtas agera.

Men med Sverigedemokraterna är det annorlunda. Det är som att vi inte längre förväntar oss mer av partiets företrädare, det är som att varje ny skandal mest av allt tröttar ut – snarare än att väcka normala instinkter till liv. Det är som om Sverigedemokraterna bedöms med en annan måttstock.

Ordföranden i partiets riksvalberedning kan dölja sin bakgrund som grov och återfallande brottsling, och ljuga om saken i sin vandelsförsäkran. Han sitter kvar på sin post och toppar val-sedeln till fullmäktige i Helsingborg.

Partiets vice ledare kan avslöjas med att under 2000-talet ha spottat rasism i närradio och velat kasta ut en halv miljon ”parasiter” från Sverige – han fortsätter som tidigare.

Partisekreteraren kan bunta ihop homosexualitet med tidelag och pedofili, och tala om ”dessa sexuella avarter” – han representerar SD vidare.

Partiledarens högra hand kan efter terrordåden i Norge twittra: ”Nästa jävel som ojar sig om hur synd det är om alla snälla muslimer när det ligger blödande norrmän på gatan kommer avföljas” – han fortsätter att styra och ställa i SD.

Partiets talesmän i ekonomiska och rättsliga frågor kan glida runt i Stockholmsnatten, häva ur sig kränkande tillmälen och beväpna sig med järnrör – och SD begär att bli betraktat som vilket riksdagsparti som helst.

Men Sverigedemokraterna har aldrig varit ett parti som andra. Hatet, rasismen och våldet löper som en röd tråd genom SD:s historia. När partiet grundades 1988 rymde den första styrelsen personer som hade sin bakgrund i nazistiska Nordiska rikspartiet och fascistiska Nysvenska rörelsen.

Vi talar inte om det svenska 1930- talet utan om sådant som inträffade för mindre än 30 år sedan.

Sedan fyra år sitter Sverigedemokraterna i riksdagen. SD talar om nolltolerans och bedriver i dagarna en kampanj där man påstår att ”rasism aldrig får accepteras” – för att i nästa stycke återfalla i sin vanliga antiinvandringsretorik.

Det är samma parti som jublade under sin EU-valvaka i maj när det stod klart att Nationella fronten i Frankrike gjorde ett rekordval, ett högernationalistiskt parti som SD tagit emot ekonomiskt stöd från.

Runt om i Europa blev EU-valet en framgång för liknande rörelser. I boken ”Vasakärven och järnröret” (Weyler) uppmärksammar journalisten och författaren Per Svensson hur Mattias Karlsson,

Sverigedemokraternas tongivande ideolog, analyserade valet på Facebook dagen efter.

Den politiska huvudkonflikten står inte längre mellan höger och vänster, noterade Karlsson på Facebook, utan mellan ”värdekonservativa patrioter och kosmopolitiska kulturradikaler. Den stora avgörande striden om vår civilisations, våra kulturers och våra nationers överlevnad har gått in i en ny, mer intensiv och mer avgörande fas.”

Detta slags apokalyptiska nationalism har en bestämd historia, konstaterar Per Svensson i sin bok. Det är ett eko från det europeiska 1930-talet.

Kosmopoliter mot patrioter. Överlevnad och avgörande strid. Så talar den som drömmer om en radikal samhällsomstörtning.

Känselspröt kan bli slitna när de gång på gång utsätts för oljud. Med Sverigedemokraterna löper vi ständigt risken att trubbas av, att sluta reagera mot ord och idéer som är hämtade ur en annan, mörkare tid.

Denna kollektiva utmattning är SD:s bästa hopp.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski “

DN 7 sept 2014:

”Kyrkan måste fortsätta att vara en politisk kraft”

“Värderingarna behövs. Två tredjedelar av svenskarna anser att kyrkan bidrar till minskade motsättningar i ett mångkulturellt samhälle. Kyrkans engagemang är tydligt när rasism och nynazism sticker fram sina fula trynen. Att väga in människovärdet är försummat när lagar stiftas, skriver biskop Åke Bonnier. “

“Kyrkklockor som överröstar rasistiska möten. Diakoner som protesterar mot allt glesare maskor i skyddsnäten för de fattigaste. Den senaste tiden har gett flera exempel på att kyrkan är politisk. Och kyrkan måste göra sin röst hörd även i politiska sammanhang, annars sviker den sitt uppdrag. En nygjord opinionsmätning visar också att en majoritet anser att kyrkan gör samhället bättre.

Nyligen firade Svenska kyrkan sitt 1000-årsjubileum. Det var år 1014 som Thurgot blev utnämnd till biskop i Skara och därmed startade den organiserade kyrkan. Det skedde i en tid när Sverige starkt påverkades av intryck utifrån. Tyska och engelska missionärer hade länge varit på plats, men det fanns också influenser från Ryssland och Balkan/Turkiet.

Att verka i en mångkulturell miljö är därför inget nytt för kyrkan. Kristendomen växte fram i romarrikets mosaik av folkslag och religiösa yttringar. I dag är Sverige ett multireligiöst land. Men det betyder inte att religionens roll i samhället minskar, snarare tvärtom.

När olika uppfattningar möts uppstår emellanåt en friktion som i bästa fall skapar förståelse, i värsta fall motsättningar. 65 procent av de

svarande i en nygjord Skop-mätning anser att Svenska kyrkan bidrar aktivt till att minska motsättningarna i ett mångkulturellt samhälle. Strax över hälften anser också att Sverige skulle vara ett sämre land om kyrkan inte fanns.

Dessutom tycker var tredje att samhället skulle vara bättre om politikerna lyssnade mer på kyrkan. Det är ingen majoritet, men det är en betydande ökning jämfört med en liknande mätning för fyra år sedan. Då var det bara var femte som tyckte att kyrkan skulle agera i politiska frågor. De båda undersökningarna är inte helt jämförbara, men resultatet pekar på en ökande längtan att höra kyrkans röst även i samhällsfrågor.

Skop-undersökningen gjordes i juli på uppdrag av Skara stift och omfattade 578 personer bosatta i Västra Götaland. Svarsfrekvensen var 87 procent, vilket ger en god tillförlitlighet för resultatet.

Kyrkans engagemang för människor har alltid sträckt sig utanför gudstjänstlokalen. När de första missionärerna kom till Sverige hade de inte bara med sig budskapet om en god Gud, utan också nya metoder för att bruka jorden och framställa livsmedel.

Längre fram i tiden var det socknens klockare som ordnade skola. Vid tiden för franska revolutionen var därför läskunnigheten högre i det nordliga Sverige än i kulturlandet Frankrike. Och när demokratin under 1800-talet på allvar började omfatta hela folket var det ur kyrkstämmorna som den nya ordningen växte fram.

På 2000-talet är kyrkan engagerad i samhället på en rad områden. Ibland handlar det om att rent handgripligt hjälpa människor i akut materiell nöd. Men kyrkans röst hörs också när människor kommer i kläm på grund av orättfärdiga system eller då individers liv hotas på grund av sexuell identitet, religionstillhörighet eller engagemang för ett demokratiskt samhälle.

Det finns på flera håll en uppfattning om att kyrkan inte ska engagera sig politiskt. Men precis som Jesus var politisk behöver kyrkan vara det. Jesus har under seklernas lopp använts av de flesta politiska schatteringar. Så nog var han politisk men omöjlig att fånga i någon partifålla.

Det går att utforma goda samhällen på olika sätt, och det är främst politikens uppgift. På samma sätt är det kyrkans uppgift att sätta ett tydligt finger på de grundläggande värden som aldrig får kränkas. Men kyrkan kan också driva på politiska processer. I Latinamerika har befrielseteologin varit betydelsefull på vägen mot demokrati och ökad jämlikhet. Och många europeiska välfärdssystem är formade utifrån den katolska sociallära.

Vårt perspektiv är att både människan och jorden är en del av Guds värdefulla skapelse, och när det perspektivet åsidosätts måste vi agera oavsett om det handlar om människovärde eller klimat.

Om tre år firar vi att det gått 500 år sedan Martin Luther spikade upp sina teser på kyrkporten i Wittenberg. Därmed startade den kyrkliga revolt som fått namnet reformationen. Inför jubileet publicerar den evangeliska kyrkan i Tyskland en rad skrifter. I en antologi med namnet ”Reformation und Politik” konstaterar Johannes Goldenstein att ”samhället har rätt att få del av kyrkans andliga bidrag i aktuella och långsiktiga samhällsfrågor och politik”. Han skriver vidare att kyrkan har ett medansvar för samhällsgemenskapen och det offentliga livet.

Tysklands familjeminister Manuela Schwesig säger i samma skrift att

vara kristen för henne betyder att ta ansvar ”för mig själv, min familj och för samhället”.

Detta speglar vad kyrkans politiska engagemang handlar om; det gäller inte att skaffa sig makt, utan om att tron tvingar oss att vara en kraftfull röst i samhällsutvecklingen.

Den senaste tiden har kyrkans engagemang blivit tydligt när rasism och nynazism stuckit fram sina fula trynen. Då har kyrkklockor, böner och psalmsång ljudit för mångfald. Att tiga är att svika sin kallelse. Därför bjuder kyrkor runt om i landet till samlingar där klockorna sänder ett tydligt budskap att människors värde inte får kränkas.

Att sätta människovärdet högt är något som förenar flera religioner. Vi tror att människan är skapad av Gud, och att vi alla är älskade av Gud oavsett allt. Högre värde kan ingen få, vilket också innebär att varje medmänniska har samma värde som jag själv.

Det är ett försummat område att väga in människovärdet vid beslutsfattande. Det är i dag självklart på många håll att göra en analys av beslutens konsekvenser för barn. Det borde vara lika självklart att göra en analys av effekterna på människovärdet, vare sig det gäller lagstiftning eller vardagsarbete. Sådana analyser behövs inte bara i offentliga sammanhang utan också inom näringslivet.

Kyrkan är Sveriges äldsta existerande organisation, något som betonades vid det nyligen genomförda 1000-årsfirandet. Att man funnits så länge beror naturligtvis också på att det finns ett behov av kyrkan, både i människors liv och i samhället. Att kyrkans värderingar behövs även i politiken är något vi tänker fortsätta att påminna om, i minst tusen år till.
Åke Bonnier, biskop i Svenska kyrkan, Skara stift “

DN 7 sept 2014:

“DN slutspurtar inför valet – i alla kanaler”

“En del är sig inte riktigt likt i Dagens Nyheter valåret 2014. Jo, att vi skulle satsa på den mest relevanta valbevakningen när det gäller den traditionella journalistiken har varit självklart. Våra granskningar av och djupdykningar i politikens sakfrågor, berättandet och de fördjupande porträtten av politiker på väg mot toppen är bevis på det. Men för oss har det varit lika självklart att försöka ligga i framkant i det nya medielandskapet. Det är därför som valåret 2014 i DN även innehåller valdueller i webbteve, direktsända samtal där chefredaktör Peter Wolodarski inför publik frågar ut statsministerkandidaterna Stefan Löfven och Fredrik Reinfeldt och programmet ”Viktors val” där Viktor Barth-Kron tar hjälp av Hanna Fahl, Malin Ullgren och andra DN-profiler i en annorlunda analys av svensk politik.

Vi har också skapat de populära digitala tjänsterna Valfrågekollen och Gissa partiet som på ett lättsamt men fördjupande sätt guidar läsarna in i valets viktigaste frågor. På DN.se publicerar statsvetaren Anders Sundell ”Sundells siffror” där han med sina grafer snabbanalyserar hur partiledarna klarar sig i debatter.

Ny är också en särskild satsning på att få unga människor intresserade av politik. Därför rullar DN Skolbussen runt till gymnasieskolor med tv- och radioprofilen Kodjo Akolor i förarsätet. Han leder brännande politiska debatter och utfrågningar inför fullsatta aulor där målet i slutändan är att få förstagångsväljarna till valurnorna.

För det sistnämnda har vi även tagit hjälp av Youtubefenomenet Alejandro Fuentes Bergström – en säregen apa med ordningssinne som

i DN:s reklamkampanj manar folk att gå till vallokalen. Missa inte honom!

Nu är det en vecka kvar till valet och en intensiv slutspurt väntar i Dagens Nyheter. Välkommen att följa oss i en blandning av gammal hederlig granskande journalistik och modern digital sådan.

Det är valåret 2014 och DN sänder förstås live på valnatten med spännande gäster i studion och direktrapporter från samtliga valvakor.

Caspar Opitz caspar.opitz@dn.se

DN 7 sept 2014:

"Stökig höst väntar vem som än vinner"

"Det är efter valet det verkliga dramat börjar. Regeringsbildningen kan bli den mest komplicerade på många år. "

På sikt kan Socialdemokraternas och Moderaternas försvagning förändra svensk politik i grunden.

Det är när rösterna börjar räknas nästa söndag som det blir spännande på allvar. Vid midnatt kan Sverige stå inför ett annorlunda parlamentariskt läge. Socialdemokraterna och Moderaterna, de traditionella regeringsbärarna i svensk politik, ser inte ut att samla mer än hälften av väljarna tillsammans.

De mindre regeringspartierna skvalpar strax över riksdagsspärren utklassade av två uppkomlingar, Sverigedemokraterna och Miljöpartiet.

Opinionsmätningarna pekar på att Stefan Löfven får talmannens uppdrag att bilda regering efter valet. Men vägen från valnatt till att en ny regering finns på plats blir krokigare än tidigare.

Vid tidigare maktskiften har en regeringsförklaring presenterats i början av oktober. Den här gången kan det ta längre tid.

För åtta år sedan hade alliansen egen majoritet och hade gjort upp om politiken före valet. När Ingvar Carlsson tog över 1994 gjorde han det med över 45 procent av rösterna och ett vänsterparti som inte ställde några tuffa krav.

De förutsättningarna finns inte - i dag. För Stefan Löfven handlar det inte bara om att bli godkänd som statsminister. Han måste även, vilket är svårare, veta att han får i genom budgeten i december. Det kan innebära att regeringsbildningen drar ut på tiden.

– Budgetförhandlingarna måste förmodligen in i regeringsförhandlingarna, annars blir det svajigt, säger Jonas Hinnfors, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet.

När det gäller bildandet av ny regering finns inget slutdatum i regeringsformen. Det gör det däremot när det gäller budgeten. Den måste vara inlämnad senast den 15 november. En utdragen regeringsbildning kan därför bli förödande för den nya regeringen.

– En ny regering kan då komma i läget att den nästan inte hinner sätta någon prägel alls på budgeten, säger Claes Mårtensson, biträdande riksdagsdirektör.

Även om alliansen under den sista veckan skulle lyckas vända valvinden och bli större än de rödgröna blir det dramatiskt.

För första gången blir det då en obligatorisk omröstning i riksdagen om en sittande statsminister. Utgången är oviss eftersom Stefan Löfven inte lovat att släppa fram en borgerlig minoritetsregering.

Hur valet än slutar så måste både vinnare och förlorare framöver förhålla sig till en ny parlamentarisk verklighet. Mycket pekar på att Sverige blir mer likt våra grannländer.

– Finland har stora regeringar och nästan alla sitter i regeringen någon gång. I Danmark har vi väldigt täta regeringsbyten och många nyval. Teoretiskt skulle Sverige kunna gå åt båda hållen, säger Magnus Blomgren, lektor i statsvetenskap vid Umeå universitet och expert på nordisk politik.

För bara några år sedan rådde konsensus om att Sverige var på väg mot ett slags tvåpartisystem, med två tydliga block som stod mot varandra. Nu ser det helt annorlunda ut.

Jonas Hinnfors menar att praxis i svensk politik kan komma att förändras relativt snabbt. Redan om några år kan vi se ett rörligare politiskt landskap med nya, kanske mer flyktiga konstellationer.

– Vi har två försvagade partier som inte längre kan bestämma villkoren. Gamla mönster mellan väns-ter och höger kan komma att luckras upp lite grann. Det kan tyckas otroligt nu, men när realpolitiken börjar slå till är det inte osannolikt, säger han.

Två saker skiljer Sverige från Danmark och många andra europeiska länder med proportionella flerpartisystem. Sverige har ingen tradition av regeringskriser och nyval. Senaste nyvalet var 1958 och ingen regering har avgått under en mandatperiod sedan 1990.

Den andra skillnaden är hur Sverige-demokraterna har hanterats. Partiet har behandlats som paria och har inte fått något inflytande på sin profilfråga, invandrings- och flyktingpolitiken. I Danmark och många andra länder har de etablerade partierna gått åt motsatt håll.

– Hur länge orkar man hålla upp den garden i Sverige, undrar Magnus Blomgren.

Om partierna menar allvar med att fortsätta stänga ute ett SD med fler än 30 mandat i riksdagen kommer det att krävas oortodoxa lösningar, tror Jonas Hinnfors.

– Då måste man tona ned något annat och kanske kompromissa om vinster i välfärden, kärnkraften eller vad det nu är, för att hitta majoriteter som kan hålla undan SD, säger han.

– Annars är man nog på ett lite sluttande plan.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

DN 8 sept 2014:

”Gör brandområdet till ett jättelikt skyddat reservat”

“Unik möjlighet. Branden i Västmanland hade katastrofala konsekvenser rent mänskligt men öppnar samtidigt för att till låg kostnad skapa det i särklass största skyddade skogsområdet i södra Skandi navien. Vi uppmanar miljöministern att agera snabbt, innan det historiska tillfället försvinner, skriver 21 professorer. “

“Branden i Västmanland som rasade för några veckor sedan var den största i landet på många decennier med starkt negativa följder för många i området, inklusive dödsfall. Den var också en tragedi för de mark- och fastighetsägare som förlorat egendom och skogar som skötts med ansvar och engagemang. Det är därför mycket positivt att landsbygdsministern utlovat ekonomiskt stöd till de drabbade. Som med många tragedier finns det också en del oväntade och ljusare inslag.

Branden har nämligen skapat en sällsynt möjlighet att inrätta ett unikt och för naturvården mycket viktigt, stort skyddat skogsområde i södra Sverige. Det är ett historiskt tillfälle att få en stor sammanhängande skogsareal med de speciella kvaliteter som branden medfört, till en låg kostnad. Skog är nämligen mycket dyr om den är gammal och virkesrik men väldigt mycket billigare när den är ung. Till exempel kostar 1 hektar i Mälardalen (100 x 100 m, motsvarande en och en halv fotbollsplan) medelbördig 80- årig skog cirka 100 000 kronor medan nyligen avverkad skogsmark ofta bara kostar några tusenlappar. I brandområdet har många av träden brunnit upp eller dött och virkesvolymerna har minskat kraftigt. I vissa delar av området kan det till och med vara rimligt att ta ut en del brandskadat men ändå användbart virke, vilket skulle minska kostnaden för marken ytterligare.

Forskning visar dels att unga skogar kan vara ett kostnadseffektivt reservatsalternativ, dels attunga skogar med kvarlämnade träd kan ha ett stort värde för den biologiska mångfalden och att detta värde växer över tiden.

Skydd av skog är en grundpelare för den svenska naturvården. Skyddade skogar är av största vikt för bevarande av biologisk mångfald, för att långsiktigt behålla värdefulla naturmiljöer och inte minst för att alla ska ha möjlighet att uppleva en rik och orörd natur. Dessutom är skyddade skogar helt ovärderliga som referensområden för forskningen. I klimatförändringsperspektiv är det ytterst viktigt att ha tillgång till miljöer som är opåverkade av skogsbruk och annan markanvändning för studier av förändring av flora, fauna, mark och vatten.

I dag täcker Sveriges formellt skyddade skogsområden cirka 4 procent av den produktiva skogsmarken. Detta är inte mycket, men vi ligger ändå internationellt ungefär i mitten av ligan vad gäller användning av skogsmark för naturvårdsändamål, enligt FAO:s statistik. Det finns minst tre tydliga brister när det gäller dagens skyddade skogar. För det första finns hälften av den formellt skyddade arealen i fjällnära trakter, för det andra har framför allt näringsfattiga marker med långsam trädtillväxt skyddats och för det tredje finns det en uppenbar brist på stora sammanhängande skyddade skogsområden, särskilt i södra Sverige. Alla tre bristerna kan motverkas om ett reservat skapas av brandområdet.

Ett stort sammanhängande brandområde har särskilda kvaliteter som ett vanligt, obräntskogsområde saknar. I dag styr skogsbruket hur skogarna ser ut. Innan människans starka påverkanvar det i stället så kallade naturliga störningar, framför allt brand men även stormar och översvämningar, som präglade skogarnas ålder, vilka trädslag som fanns och florans och faunans sammansättning. En effektiv brandbekämpning har dramatiskt minskat brandfrekvensen, och i dag saknas stora, brandpräglade skogslandskap. En del växter, djur och svampar

är anpassade till och därför direkt beroende av brand med förkolnade träd och upphettad mark. Tusentals arter behöver döda träd och lövträd för att kunna överleva, och sådana skapas i enorma mängder efter bränder. Genom brand påverkas också ekologiska processer, till exempel näringsomsättning, födovävar och nedbrytning, på ett sätt som skiljer sig från dagens produktionsskogars. Dessa speciella förhållanden gör brandlandskap viktiga för den ekologiska forskningen. Möjligheten till långsiktiga studier inom ett så stort brandområde som det i Västmanland skulle ge Sverige en särställningi det södra europeiska barrskogsbältet.

Brandområdet är ungefär 17 000 hektar stort. Bolagen Sveaskog och Bergvik har redan deklarerat att de avstår sina sammanlagt cirka 3 000 hektar till naturvård, och det finns också några redan befintliga reservat plus en del tomt och jordbruksmark. Rimligt skulle därför vara att avsätta ytterligare ungefär 10 000 hektar. Eftersom många av träden har brunnit upp och en hel del skogar är unga kan skogarna antas ha en medelkostnad per hektar på ungefär 15 000 kronor. Kostnaden skulle då bli 150 miljoner, en liten summa jämfört med statens årliga budget för skydd och skötsel av natur på nästan en miljard kronor. En förutsättning för reservatsbildning är en omfattande, god och hänsynsfull samverkan med markägarna, med hög ersättningsnivå alternativt möjlighet till markbytemed statlig skogsmark.

Vi riktar uppmaningen att avsätta brandområdet som reservat till miljöminister Lena Ek som leder det departement som är ytterst ansvarigt för skyddet av vår natur. Detta måste göras med nya medel, så att inte den redan hårt ansträngda naturvårdsbudgeten pressas ytterligare. Vi uppmanar också företrädare för landets partier att ta ställning för denna satsning som skulle innebära en enorm resurs, inte bara för den biologiska mångfalden utan också för forskningen. Vilka partier är beredda att framföra detta som ett vallöfte? För friluftslivet och turistnäringen skulle reservatet bli en stor tillgång med tanke på att 3,5 miljoner människor bor inom 15 mil från brandområdets gränser. Det gäller dock att snabba på. Skogsbruket kommer inom kort att påbörja sitt uttag av virke och en reservatsplanering bör starta omgående.

Henrik Andrén, professor i viltekologi, SLU, Grimsö
Åke Berg, professor i naturvårdsbiologi, SLU, Uppsala
Åsa Berggren, professor i ekologi, SLU, Uppsala
Jörg Brunet, professor i skogsekologi, SLU, Alnarp
Anders Dahlberg, professor i mykologi, SLU, Uppsala
Lars Edenius, professor i viltekologi, SLU, Umeå
Göran Ericsson, professor i viltekologi, SLU, Umeå
Pär Forslund, professor i ekologi, SLU, Uppsala
Lena Gustafsson, professor i naturvårdsbiologi, SLU, Uppsala
Joakim Hjältén, professor i bevarandebiologi och växt-växtätare interaktioner, SLU, Umeå
Bengt Gunnar Jonsson, professor i växtekologi, Mittuniversitet, Sundsvall
Petter Kjellander, professor i viltekologi, SLU, Grimsö
Matts Lindbladh, professor i skogsekologi SLU, Alnarp
Per Milberg, professor i ekologi, Linköpings universitet
Jon Moen, professor i ekologi, Umeå universitet
Christer Nilsson, professor i landskapsekologi, Umeå universitet
Tomas Pärt, professor i landskapsekologi, SLU, Uppsala
Thomas Ranius, professor i ekologi, SLU, Uppsala
Håkan Rydin, professor i växtekologi, Uppsala universitet
Henrik Smith, professor i zooekologi, Lunds universitet
Göran Thor, professor i naturvårdsbiologi, SLU, Uppsala “

DN 8 sept 2014:

“De rödgröna vill stuva om i din plånbok”

“Letar du efter förändringar som rör privatekonomin får du studera oppositionspartiernas förslag. Alliansen går i princip till val utan plånboksfrågor. “

“Alliansen har suttit vid makten i åtta år och genomfört vallöftena på det privat-ekonomiska området, framför allt de högprioriterade jobb-skatteavdragen. Men nu är pengarna till reformer slut så satsningar på ett område kräver neddragningar inom ett annat om inte skatten höjs.

Förutom de skattehöjningar på bland annat alkohol och tobak som regeringen presenterade i våras är det i princip tomt på plånboksfrågor hos alliansen.

Förändringsviljan är desto större hos oppositionen som vill stuva om rejält i statens budget och dessutom ta in mer pengar genom att höja inkomstskatten på högre inkomster. De rödgrönas politik går i stort ut på att höja skatter för företag och använda pengarna till annat.

När det gäller plånboksfrågorna finns många gemensamma förslag hos de rödgröna även om belopp och procentsatser kan skilja sig åt. Det gör att det går att se åt vilket håll politiken går.

Men exakt hur det blir om de vinner valet måste de komma överens om i förhandlingar.

Alliansregeringen har satsat på att ge alla som arbetar mer pengar genom jobbskatteavdraget och det har gjort att ersättningarna från sjukförsäkringen och a-kassan halkat efter.

Familjepolitiken har inte heller varit ett prioriterat område.

Genom förslagen om höjd skatt på högre inkomster, sänkt skatt för pensionärer och mer pengar till sjuka, arbetslösa och barn-familjer försöker de rödgröna vrida klockan tillbaka till tiden innan alliansregeringen tog över.

Med ett stort undantag, de rödgröna vågar inte utmana väljarna genom högre skatt för låg- och medelinkomsttagare.

Sammantaget gör det att den som fokuserar på privatekonomin i valet får fråga sig om det är bra som det är eller om det var bättre förr.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se **“**

DN 8 sept 2014:

“Höjda skatter efter valet – så påverkas din ekonomi”

“Skatterna kommer att höjas oavsett vem som vinner valet på söndag. Mest kännbart blir det för företagen. Samtliga partier aktar sig noga för skattehöjningar som slår mot breda väljargrupper. “

“I förra valrörelsen handlade mycket av diskussionerna om skatter. De rödgröna gick fram med ett gemensamt förslag som skulle innebära avsevärda skattehöjningar för både privatpersoner och företag. Mot det stod alliansen som utlovade det femte jobbskatteavdraget och dessutom höjd brytpunkt för statlig skatt. I den här valrörelsen går båda regeringsalternativen till val på förslag som innebär att skattetrycket i Sverige kommer att hoppa upp med några decimaler.

Alliansen vill höja skatten med cirka 10 miljarder medan Socialdemokraternas förslag summerar till knappt 39 miljarder. Skillnaden beror främst på att S vill slopa nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga och halveringen av krogmomsen. S vill även ha en speciell bankskatt.

Det blir alltså företagen som får ta den största delen av skattehöjningarna. Men även privatpersoner kommer att märka av att det blir en ny mandatperiod.

Alliansen vill bland annat sänka och slopa avdragsrätten för pensionssparande, höja alkohol- och tobaksskatten och även göra förändringar av fordonsskatten.

S accepterar samtliga alliansens förslag till skattehöjningar och vill dessutom höja skatten för dem med höga inkomster genom att jobbskatteavdraget ska börja trappas ned vid månadsinkomster över 60.000 kronor. Samtidigt vill S sänka skatten för pensionärer med totalt 3,5 miljarder.

Miljöpartiet vill att den statliga skatten för inkomster över 40.000 kronor ska höjas med 3 procent. Dessutom vill MP ha mer långtgående höjningar av flera miljöskatter, till exempel koldioxidskatten och en flygskatt. Med MP:s förslag skulle bensinpriset höjas med cirka 70 öre per liter. Flygresor inom EU skulle bli drygt en hundring dyrare och utanför EU stiga med knappt 300 kronor.

Hittills har i stort sett alla partier aktat sig noga för att föreslå ändringar av de skatter som påverkar privatpersoner allra mest – skatt på medelinkomster och skatt på boende. Vänsterpartiet går längst genom att föreslå skattehöjningar på inkomster från 30.000 kronor i månaden. Även i andra skatte-frågor skiljer V ut sig genom att bland annat föreslå arvsskatt och slopande av rutavdraget.

V är också i princip för att höja fastighetsskatten men har inga konkreta förslag på hur det ska gå till. S har å sin sida lagt en hel del prestige i att inte röra fastighetsskatten de närmaste åren.

– Vi har över huvud taget inga förslag om att ändra fastighetsskatten nästa mandatperiod, säger Magdalena Andersson, ekonomisk-politisk talesperson för S.

Detsamma gäller reglerna för ränteavdrag. Varken finansminister Anders Borg eller Magdalena Andersson vill göra några ändringar i nuläget, även om båda i somras öppnade för en diskussion om frågan längre fram.

Däremot kan nya bolånetagare räkna med att det kommer ett förslag om skärpta amorteringskrav senare i höst. Regeringen har beställt ett sådant av Finansinspektionen och Riksbanken, och målet är ett beslut i frågan i november.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se

Höjda skatter efter valet – så påverkas din ekonomi

INKOMSTSKATT

Alliansen

Inga förändringar. Lovar att inte röra jobbskatteavdraget.

Miljöpartiet

Skatten höjs med 3 procent på inkomster över 40 000 kronor i månaden vilket blir 30 kronor per tusenlapp. För 50 000 kr/mån blir höjningen 300 kr/mån.

Socialdemokraterna

Jobbskatteavdraget trappas av från 60 000 kr/mån och försvinner helt vid 116 000 kr/mån. För dem som enbart har garantipension beskattas hela pensionen som arbetsinkomst från 2015. Pensionsinkomster upp till 12 000 kr/mån ska beskattas som löneinkomster 2016.

Vänsterpartiet

Jobbskatteavdraget trappas av vid 30 000 kr/mån och försvinner helt vid 55 000 kr/mån. Sänkt skatt med 500 kr/mån för sjuka och arbetslösa. Sänkt skatt för pensioner upp till 16 000 kr/mån, pensioner upp till 12 000 kronor/mån beskattas som arbetsinkomster.

Sverigedemokraterna

Helt utjämnad skillnad i skatt mellan pensionärer och löntagare. Garantipensionerna höjs med 790 kronor brutto för en ogift pensionär och 705 kronor för gifta. Höjd milersättning från 18:50 kr/mil till 22:50 kr/mil. Jobbskatteavdragen ska ligga kvar i nuvarande form.

ALKOHOL OCH TOBAK

Alliansen

Skatten på cigaretter och andra rökverk höjs med 4 procent och snusskatten med 22 procent. Skatten på öl och vin höjs med 9 procent och skatten på sprit med 1 procent.

Miljöpartiet

Skatten höjs med 8 procent på snus och andra tobaksprodukter. Skatten på öl och vin höjs med 9 procent och skatten på sprit med 1 procent.

Socialdemokraterna

Skatten på cigaretter och andra rökverk höjs med 8 procent och snusskatten med 8 procent. Skatten på öl och vin höjs med 9 procent och skatten på sprit med 1 procent.

Vänsterpartiet

Skatten höjs med 8 procent på snus och andra tobaksprodukter. Skatten på öl och vin höjs med 9 procent och skatten på sprit med 1 procent.

Sverigedemokraterna

Följer regeringens linje gällande alkohol och cigaretter. Vill dock inte se en skattehöjning på snus.

MILJÖSKATTER

Alliansen

Fordonsskatten höjs med mellan 100 och 800 kronor om året genom att koldioxidskatten och den viktbaserade skatten höjs. Vill ge bonus till miljöanpassade bilar och samtidigt höja skatten för bilar med höga utsläpp.

Miljöpartiet

Höjd koldioxidskatt motsvarande 70 öre per liter bensin. Flygskatt på 110 kronor/resa inom EU och 270 kronor/resa utanför EU.

Socialdemokraterna

Följer regeringens linje.

Vänsterpartiet

Koldioxidskatten höjs stegvis så att bensinen blir 60 öre dyrare 2017. Glesbygdsbor kompenseras genom att fordonsskatten sänks.

Sverigedemokraterna

Inga förändringar.

PRIVAT PENSIONSSPARANDE

Alliansen

Avdraget för privat pensionssparande minskas från 1 000 kr/mån till 200 kr/mån 2015 och slopas helt 2016.

Miljöpartiet

Avdraget för privat pensionssparande minskas från 1 000 kr/mån till 200 kr/mån 2015 och slopas helt 2016.

Socialdemokraterna

Avdraget för privat pensionssparande minskas från 1 000 kr/mån till 200 kr/mån 2015 och slopas helt 2016.

Vänsterpartiet

Avdraget för privat pensionssparande minskas från 1 000 kr/mån till 200 kr/mån 2015 och slopas helt 2016.

Sverigedemokraterna

Följer regeringens linje.

BARN- OCH STUDIEBIDRAGET, STUDIEMEDEL

Alliansen

Lånedelen i studiemedlen höjs med 1 000 kr/mån.

Miljöpartiet

Lånedelen i studiemedlen höjs med 1 000 kr/mån och bidraget med 300 kr/mån.

Socialdemokraterna

Barnbidraget höjs med 100 kronor per barn till 1 150 kr/mån. De som har gått ur gymnasiet ska kunna ta studielån till körkort.

Vänsterpartiet

Bidragsdelen i studiemedlen höjs med 650 kr/mån och lånedelen med 350 kr/mån.

Sverigedemokraterna

Inga förändringar.

ENSAMSTÅENDE FÖRÄLDRAR

Alliansen

Inga förändringar föreslås.

Miljöpartiet

Underhållsstödet höjs med 250 kr/mån till 1 423 kr/mån. Vill längre fram ge ensamstående föräldrar en skattereduktion på 400 kr/mån.

Socialdemokraterna

Underhållsstödet höjs med 50 kr/mån till 1 323 kr/mån.

Vänsterpartiet

Underhållsstödet höjs till 1 673 kr/mån för barn under 13 år och till 1 873 kr/mån för 13 - 19 åringar.

Sverigedemokraterna

Bostadsbidraget höjs med 5 procent. Beviljad graviditetspenningen utökas från var femte kvinna i dag till var tredje. Underhållsstödet ska öka med 10 procent.

FÖRÄLDRAFÖRSÄKRINGEN

Alliansen

Jämställdhetsbonusen förstärks. Den maximala bonusen blir då 19 000 kronor, jämfört med 13 500 kronor i dag. Alliansen vill också att den andra föräldern ska få ersättning för att följa med till mödravården.

Miljöpartiet

Ska tredelas så att en tredjedel knyts till vardera föräldern och en tredjedel kan tas ut av valfri förälder eller någon annan. Det innebär att det blir fyra pappamånader i stället för dagens två.

Socialdemokraterna

Ytterligare en pappamånad införs så att totalt tre månader är knutna till vardera föräldern. En miljard till åtgärder som ska främja jämställdheten.

Vänsterpartiet

Delas lika mellan föräldrarna. Grundnivån i föräldraförsäkringen höjs till 250 kr/dag.

Sverigedemokraterna

Vill inte kvotera ytterligare månader. Föräldrapenningen höjs 2 procent, finansierat genom att jämställdhetsbonusen slopas.

SJUKFÖRSÄKRINGEN

Alliansen

Inga förändringar föreslås.

Miljöpartiet

Vill samordna sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna. Nytt golv i sjukförsäkringen 229 kr/dag. Ersättningen alltid 80 procent, bortre tidsgränsen slopas.

Socialdemokraterna

Taket höjs från 27 750 kr/mån till 29 600 kr/mån. Målet är 10 prisbasbelopp, cirka 36 670 kr/mån. Ersättningen alltid 80 procent, bortre tidsgränsen slopas.

Vänsterpartiet

Taket i sjukförsäkringen höjs först från 27 800 kr/mån till 29 700 kr/mån, målet är 33 300 kr/mån. Bortre tidsgränsen avskaffas. Sjuk- och aktivitetsersättningen höjs från 64 till 67 procent.

Sverigedemokraterna

Sjukpenningen ska höjas med 2 procent.

A-KASSAN

Alliansen

Inga förändringar av nivåerna i a-kassan. Personer med a-kassa ska kunna gå en kortare utbildning med bibehållen ersättning.

Miljöpartiet

Taket höjs så att den högsta ersättningen blir 17 160 kr/mån och i ett andra steg 19 360 kr/mån.

Socialdemokraterna

Taket höjs så att den högsta ersättning blir 20 000 kr/mån i stället för dagens 14 960 kr/mån. Ersättningen ska alltid vara 80 procent.

Vänsterpartiet

Taket höjs så att den högsta ersättningen blir 21 120 kronor/mån. Lägsta ersättningen höjs till 410 kronor/dag. Ersättningen alltid 80 procent. Ingen tidsgräns för deltidsstämpling. Rätt till a-kassa efter 3 månader.

Sverigedemokraterna

Taket i a-kassan höjs till 1 200 kr/dag. Efter 100 dagar trappas det ned till 800 kr/dag. När A-kassan blir obligatorisk och statlig avskaffas avgiften för löntagaren.

RUT OCH ROT

Alliansen

Inga förändringar föreslås.

Miljöpartiet

Totalt avdrag 50 000 kr/år. Rut-avdraget utvidgas så att det även gäller reparationstjänster. Rut-avdraget för läxhjälp slopas.

Socialdemokraterna

Totalt avdrag 50 000 kr/år men max 25 000 kr/år får vara rut-tjänster. Rutavdraget för läxhjälp slopas.

Vänsterpartiet

Rotavdrag 50 000 kr/år. Rutavdraget slopas helt.

Sverigedemokraterna

Utökas för personer över 67 år. De får göra avdrag för 60 procent av arbetskostnaderna.

DN 9 sept 2014:

“Historien talar för C och S på upploppet”

“Nu rustar partierna för de sista dramatiska dagarna före valet. Social-demokraterna ska knacka dörr hos en halv miljon väljare och Center-partiet delar ut 1,75 miljoner flygblad.

Både C och S har anledning att hoppas på den sista veckan. Båda partierna har slutspurtat bra i de senaste valen, visar DN:s genomgång.

På Centralstationen i Stockholm talar Centerpartiets partiledare Annie Lööf inför stressade morgonpendlare och en handfull journalister. Upplägget är i det närmaste identiskt med hur Centern inledde sin spurt inför Europaparlamentsvalet.

Även den gången hade partiet köpt i princip allt reklamutrymme på järnvägsstationerna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Precis som i Europaparlamentsvalet satsar partiet hårt på miljöfrågorna den sista veckan. Utöver köpt reklam ska centergräsrötter under de sista dagarna dela ut 1,75 miljoner flygblad och foldrar till potentiella väljare.

I Europaparlamentsvalet slutade det med att partiet gick framåt och fick 6,5 procent av rösterna. Annie Lööf hoppas återupprepa framgången nu.

– Då fördubblade vi vårt väljarstöd sista veckan och vi vet att det finns miljoner människor som ännu inte bestämt och som bryr sig om miljön. Centerpartiet är ett erkänt spurtparti. Jag har goda förhoppningar om att faktiskt öka den sista veckan, säger Annie Lööf.

Historien ger Annie Lööf och ledarna i de mindre partierna anledning att känna tillförsikt. Oftast är det ett mindre parti som är valrörelsens stora vinnare. Så var det 1998 då Kristdemokraterna och Vänsterpartiet gick starkt framåt eller 2002 då Folkpartiet gjorde en historisk spurt. Samtidigt brukar Social-demokraterna och Moderaterna tappa i valrörelsen.

Dessa jämförelser tar oftast upp en längre tidsperiod, där opinionsläget på våren eller tidigt i augusti jämförs med valresultatet. Tittar man på den sista veckan blir resultatet delvis annorlunda.

DN har med hjälp av opinionsinstitutet Ipsos jämfört hur opinionsläget förändrats den sista valrörelse-veckan de senaste tre valen.

Genomgången visar att Centerpartiet och Socialdemokraterna är ensamma om att ha gått framåt den sista veckan i samtliga av de tre senaste valen. I valet 2010 ökade både C och S med 1,36 respektive 1,93 procentenheter.

Värre ser det ut för Moderaterna som tappat den sista veckan både 2002 och 2010. Mest hände i valrörelsens slutskede 2002. Då tappade partiet 4,15 procentenheter samtidigt som Folkpartiet och Socialdemokraterna ökade med 2,3 respektive 2,5 procentenheter.

Men över lag är förändringarna den sista veckan relativt små. På blocknivå har inget inträffat de senaste valen som skulle vara i närheten av att vända det opinions-underläge som alliansen befinner sig i just nu.

– I valrörelser där den ena eller andra sidan haft en stor ledning har man sett att det skett lite större rörelser mellan partierna inom blocken.

Det har skett inför val där många väljare sett utgången som given, säger David Ahlin, opinionschef på Ipsos.

Socialdemokraterna som pressas av fallande opinionssiffror rullar i veckan ut en stor spurtkampanj. Landet kommer att tapetseras med nya valaffischer på Stefan Löfven respektive Margot Wallström. En halv miljon väljare ska de sista dagarna få besök av partiets valarbetare.

Stefan Löfven hoppas att skolan och jobben ska dominera valrörelsen den sista veckan. Han vågar inte garantera att Socialdemokraterna tar sig över valresultatet 2010 som partiet nu ligger under i flera mätningar.

– Det finns ingen ödeslag i politiken. Det är väljarna som avgör, men vi har det absolut i vår hand, säger han.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se

“Fakta. Så valspurtar riksdagspartierna

Socialdemokraterna

Ska knacka dörr hos en halv miljon väljare. Inleder en ny affischkampanj. Annonserar tungt, framför allt på nätet, under de sista dagarna. Temat är att med Socialdemokraterna blir det förändring medan alliansen vill behålla status quo. Stefan Löfven gör en turné till helgen där Stockholm och Göteborg ingår.

Miljöpartiet

En av Miljöpartiets dyraste satsningar inför valet är partiets reality-såpa ”Allt grönt”, där tittarna får följa språkrören i valrörelsen. Programserien fortsätter varje dag fram till dagen efter valet. På lördagen anordnar MP valfinal på Medborgarplatsen i Stockholm.

Vänsterpartiet

Fokuserar mycket kring förberedelser inför slutdebatterna i TV4 och SVT. Ökar också närvaron på gator och torg för att samtala med väljare. Jonas Sjöstedt fortsätter turnera - i landet mellan framträdanden i debatter och utfrågningar.

Moderaterna

Moderaterna lanserar en spurtkampanj på onsdag. Samtliga ministrar och andra partiföreträdare deltar i ett event från Sergels torg då nytt valmaterial presenteras. Samtidigt ökar partiet sin exponering i tv, tidningar och utomhusreklam. M planerar att ha dagliga annonser i fysiska tidningar och på nyhetssajter.

Folkpartiet

Folkpartiet ökar -affischeringen runt om i landet den sista veckan inför valet. Centralt arbetar partiet med att peppa lokala valarbetare och förse dem med det material de behöver vid besök i skolor och vid valstugorna.

Centerpartiet

Har köpt i princip all annonsplats på järnvägsstationerna i de tre största städerna. Ska dela ut 1,75 miljoner flygblad och foldrar. Kommer att försöka lägga fokus på miljön, ett område där partiet har ett starkare förtroende än övriga allianspartier.

Kristdemokraterna

Göran Hägglund är fullbokad av olika utfrågningar och debatter men hinner även med besök i några valstugor. Partiet anordnar i veckan en större telefonkonferens med barnfamiljer. På onsdag inleder KD en ”100-timmarskampanj” för att öka tempot i valspurten.

Sverigedemokraterna

Har i veckan släppt en ny valfilm som går som tv-reklam. Satsar dessutom på tidningsannonser. Jimmie Åkesson valturnerar under veckan och avslutar med torgmöten i Malmö, Göteborg och Stockholm under lördagen. “

DN 9 sept 2014:

”Alliansens väljare vill stoppa eller reglera vinster i skolan”

“Brett vinstmotstånd, visar mätning. Bland alla väljare är nio av tio kritiska. I lärarkåren är samtidigt stödet för att förstatliga skolan massivt. Oavsett valresultat måste regeringen efter valet genast ta tag i frågorna om vinst, styrning, löner och tillit till lärarna, skriver Lärarnas riksförbunds ordförande Bo Jansson. “

“Läget för skolan och lärarna är akut. Sverige kan inte nöja sig med en skola som är bland de sämre inom OECD. Sverige måste vara det främsta kunskapslandet, bara så kan ett litet exportberoende land möta framtiden. Det är därför avgörande vad politikerna levererar efter valet.

Ska skolresultaten förbättras måste vi få hållbara långsiktiga lösningar på plats. Målet måste vara att bygga förtroende och tillit. Efter valet måste politikerna våga göra något åt bristen på tillit inom skolan, där lärarna saknar förtroende för sin huvudman.

I dag på Skolans dag presenterar Lärarnas riksförbund en undersökning bland cirka 5 000 svarande lärare och studie- och yrkesvägledare i 24 av landets största kommuner. Det visar sig att:

Åtta av tio av de tillfrågade lärarna och studie- och yrkesvägledarna menar att resurserna till skolan inte fördelas på ett sådant sätt att alla eleverna erbjuds likvärdig och kompensatorisk utbildning. Skolor där fler elever har behov av extra stöd har inte resurser att hjälpa de elever som hamnar efter i skolan.

Fler än åtta av tio av de tillfrågade tycker att staten borde ta ett huvudansvar för skolan och nästan lika många menar att de då skulle få

bättre förutsättningar att bedriva en god undervisning. Lärarnas och studie- och yrkesvägledarnas svar vittnar här om ett systemfel i ansvaret för skolan.

Nio av tio lärare säger att de inte har tid till att vidareutveckla undervisningen och åtta av tio säger att de har för lite tid till för- och efterarbete. Svaren är desamma hos lärare i kommunala skolor och i fristående skolor.

Förtroendet brister för kommunen som huvudman för skolan. Så gott som alla lärare i de undersökta kommunerna anser att staten ska ta ett huvudansvar för skolan.

Det går inte att ha detta förtroendeglapp i en så viktig och omfattande verksamhet som skolan. Varje dag går cirka 1,3 miljoner elever i grundskola och gymnasium och möter 130 000 lärare. Alla påverkas av styrningen och ledningen för verksamheten.

Professor Leif Lewin talar ingående i sin utredning ”Staten får inte abdikera” om den stora bristen på tillit mellan lärarna och skolans huvudmän. Det är just tillit och förtroende som lägger grunden till en framgångsrik skola.

De politiska partierna glider mer och mer åt att vilja ha ett ökat statligt ansvar för skolan. Folkpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna vill att staten helt ska ta över ansvaret för skolan, medan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna vill ha ett ”mycket större statlig ansvarstagande än i dag”. Så lät det inte bara för ett år sedan, och nu är det hög tid att samlas för att gå från ord till handling.

Dessutom ser vi att frågan om vinst i välfärden blivit allt hetare. Där är beskedet tydligt från såväl alliansens som de rödgrönas väljare. Det framgår i en undersökning vi låtit Exquiro göra och där 3 000 väljare i åldrarna 18-74 år svarar på vad de anser om vinster i skolan. Endast 9 procent av väljarna stödjer det system vi har i dag, där det är fritt för friskolor som drivs som bolag att disponera över vinsten. Den stora majoriteten, 89 procent av väljarna, vill antingen se en reglering som tvingar bolagen att återinvestera vinsten i skolan eller förbjuda vinster helt och hållet.

Anmärkningsvärt är att hela 65 procent av Moderaternas väljare vill att all vinst ska återinvesteras och att 17 procent vill förbjuda vinst helt och hållet i skolan. Dessa resultat går igen i övriga borgerliga partier. Socialdemokraternas sympatisörer är delade mellan de båda alternativen till dagens system, medan Sverigedemokraternas och Vänsterpartiets väljare tydligt anser att vinst bör förbjudas i skolans värld.

Kanske är det inte så konstigt att vinstfrågan blir så viktig, eftersom det är angeläget att våra skattepengar inte slösas bort, utan används klokt.

Många har talat om blocköverskridande överenskommelser för skolan, men dessa måste då komma fram till rätt saker. Och de måste utformas i samarbete med lärarna.

Lärarnas riksförbund menar att oavsett vem som styr landet och därmed ansvarar för den nationella skolpolitiken efter valet måste en ny regering agera och vidta åtgärder de första hundra dagarna inom följande områden:

Tillit. De senaste decennierna har tilliten mellan lärare och arbetsgivare försvagats kraftigt. Det måste både på kort och lång sikt byggas och återskapas ett förtroende där lärarna tillåts ha frihet under ansvar. Lärare måste få vara lärare. Politiska ledningar efter valet, såväl i riksdagen som runtom i landet, har möjlighet till en nystart och måste visa sitt förtroende för lärarna.

Styrning. En parlamentarisk utredning ska tillsättas och arbeta under 2015 för att se över hur statens ansvar måste förändras samt ta fram

förslag på en nationell finansieringsmodell. Senast 2016 måste det finnas konkreta förslag för en statlig styrning av skolan.

Lärarlöner. En långsiktig strategi för höjda lärarlöner tas fram på nationell nivå parallellt med parterna och i samverkan med de lokala huvudmännen. Syftet är att locka fler duktiga studenter till lärarutbildningen och samtidigt behålla erfarna lärare. Detta kräver att staten tar ett ansvar för uppvärderingen av lärarnas löner.

Vinster. Dagens system är ett slöseri med skattepengar. När väljarna är så eniga i en fråga som denna måste politikerna agera, annars blir förtroendeklyftan för stor. Vinster ska återinvesteras i skolans verksamhet och möjligheterna till vinstuttag kraftigt begränsas. På sikt måste det övervägas hur aktiebolag kan fortsätta vara ägare av skolor.

Vi som arbetar i skolan, och våra elever, finns kvar även efter valdagen. Vi är i skolan på måndag morgon den 15 september och vi vill se resultat. Svensk skola har inte tid att vänta.

Bo Jansson, ordförande Lärarnas riksförbund “

“**Bakgrund. Lärarenkät om skolstyrning**
Inför Skolans dag den 9/9 har LR också sammanställt enkätsvar från 5 160 lärare i 24 kommuner om hur de ser på skolan i kommunen och sin arbetssituation.
- 88 procent av lärarna i kommunala skolor tycker att skolan ska drivas i statlig regi.
- 72 procent av lärarna på friskolor tycker att skolan ska drivas i statlig regi.
- På frågan ”Skulle du få bättre förutsättningar att bedriva god undervisning om staten får huvudansvaret för de skolor som i dag är kommunala?” svarar 82 procent av samtliga tillfrågade ”ja”. “

DN 9 sept 2014:

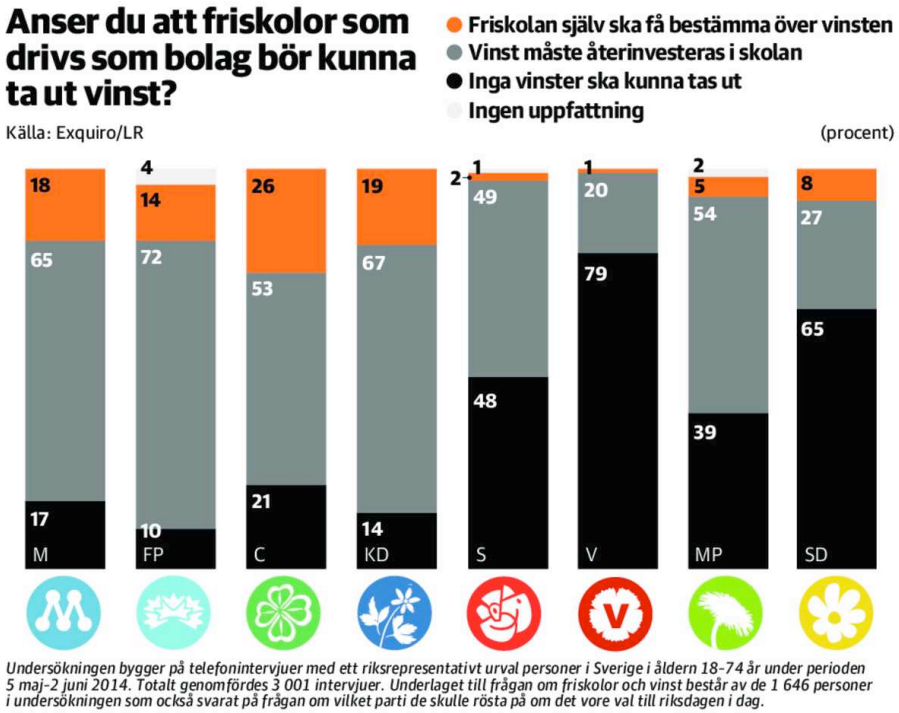

DN 9 sept 2014:

“Förvånas inte om en skandal dyker upp”

“En blick i backspegeln säger att det inte kommer att hända. Den borgerliga alliansen kan inte vända underläget och vinna. Sena valraketer är ovanliga och går sällan högt. Men alliansen hoppas och vädrar en vändning.

Den borgerliga partistrateg som fördjupar sig i valforskningen ser sannolikt upp från datorskärmen med slutsatsen ”glöm detta”. Avståndet mellan blocken är relativt stort, även om det krympt rejält i fredagens Sifo och gårdagens Novusmätningar. Och det är bara fem dagar kvar till valet.

Men det osannolika sker trots allt ibland, och alliansen tror att tiden är kommen. Det har förekommit tvära kast i tidigare valrörelser, om än inte stora nog för att kunna vända valutgången.

Den 15 september 2010 skrev Emelie Holmquist ett långt blogginlägg, fyra dagar före riksdagsvalet. Det handlade om hennes svårt sjuka mamma och regeringens försämringar av sjukförsäkringen. ”I dag sa man till min mamma att hon har fyra månader på sig att sälja sin lägenhet”, skrev hon.

Inlägget delades på Facebook 38 000 gånger och hamnade mitt i valspurten. Statsminister Fredrik Reinfeldt (M) fick gång på gång frågor om sjukfallet och S-ledaren Mona Sahlin lyfte sjukförsäkringen som en huvudfråga. S steg ett par procentenheter i opinionen.

Den största slutspurtseffekten i ett riksdagsval sedan millennieskiftet ligger SVT:s ”Uppdrag granskning” bakom. Reportaget om moderater som gör rasistiska uttalanden i valstugor sändes fyra dagar före riksdagsvalet 2002 och bidrog till att M tappade 4 procentenheter.

Nu kan en dagdrömmande partistrateg se framför sig hur alla motståndarpartier tappar 4 procentenheter och det egna laget ökar lika mycket. Men sådan dramatik har aldrig förekommit, de flesta byter parti inom blocken.

Därför räknar de rödgröna med att behålla ledningen denna vecka. S mål är att de tillsammans med MP och V ska få majoritet i riksdagen och bli större än alliansen och SD tillsammans. Då är utsikterna störst att kunna regera landet.

Moderaternas mål är förstås omvänt att alliansen ska bli större än de rödgröna. I andra hand hoppas de bli större än S och MP tillsammans. Det mest sannolika Löfvenregeringen är just S och MP. Fortsätter alliansen att hålla samman och får starkare stöd än de båda partierna i riksdagen, så kommer Stefan Löfven att få svårt att regera i ett läge där SD är vågmästare. Det kan öppna för en återkomst för alliansen.

Nu handlar det för partierna om att mobilisera de egna väljarna samtidigt som man vinner över så många över blockgränsen. En effektiv metod är att belysa motståndarnas tillkortakommanden. Räkna med att få höra mer om dem och förvånas inte om en skandal dyker upp.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 9 sept 2014:

“Doldisen i Åkessons innersta krets söker uppmärksamheten”

“På lördag avslutar Sverigedemokraterna sin valturné på Nytorget i Stockholm. Hur hamnade partiet där, mitt bland Söders latteliberaler? Ett svar är Linus Bylund, Åkessons stabschef och partiets allt mäktigare man från Södermalm. “

“Entrén är värdig en rockstjärna. Musiken dånar ur högtalarna när turnébussen rullar in på gågatan i Södertälje. Poliser står på rad för att lotsa fordonet innanför avspärrningstejpen. Bussen backar lite, kör framåt, backar, kör fram en bit igen. Det tar tid att hamna i exakt rätt - position för publiken.

Så öppnas dörren.
Så kliver artisten ut.
Ingen reagerar.

Många i publiken har förmodligen ingen aning om att Linus Bylund är sångaren i vikingarockbandet Korpöga, eller att det är hans röst som hörts i högtalarna.

På den här turnén är han framför allt stabschefen som ska se till att allt flyter. Han skakar hand med några av funktionärerna, och börjar dona med turnébussens markiser. All rekvisita ska vara på plats, innan partiledaren Jimmie Åkesson intar scenen.

Under framträdandet har Linus Bylund en undanskymd roll. Han tar lite bilder och fingrar på sin mobiltelefon.

Men mannen på kanten är allt utom en sidofigur i Sverigedemokraterna. Aktiva medlemmar, avhoppare, journalister och politiska motståndare som följer Sverigedemokraterna ger samma bild: Linus Bylund ingår i den lilla klick som styr Sverige-demokraterna i praktiken, tillsammans med partiledaren Jimmie Åkesson, ideologen och vännen Mattias Karlsson och presskollegan Martin Kinnunen.

– Linus är oerhört viktig och har jättemycket att säga till om, säger en aktiv SD-politiker.

– Han håller i så många trådar, och har så mycket makt, säger en avhoppad sverigedemokrat.

Man skulle kunna kalla honom en doldis i partiet. Om han inte så gärna sökte uppmärksamhet. Man skulle kunna säga slipad strateg. Om han inte agerade så impulsivt ibland. Man skulle kunna säga att han är en hårdför typ. Men ingen annan sverigedemokrat har vädjat lika konsekvent om omgivningens förståelse.

1992 var ett skakigt år för Sverige. Räntorna rusade i höjden, bostadskostnaderna följde efter. Men tonårsgänget på Reimersholme vid -Södermalm i Stockholm fixade gratislokal, genom ett hemsnickrat svartbygge. El togs från en lyktstolpe så killarna kunde lyssna på musik.

Linus Bylund, då 14, lyssnade mest på tung hiphop. Men en dag hittade han en kvarglömd kassett som han satte på i bandspelaren. Det var vikingarockbandet Ultima Thules ”Fäderneslandet”. När han hade lyssnat klart grät han av glädje. Sedan började han kalla sig nationalist.

Det fanns skinnskallar och rasister runt Ultima Thule. Men Linus Bylund behöll håret på huvudet och undvek rasistiska gester.

Han minns inga bråk med invandrargäng, mer bråk med kompisar, från uppväxten. Västra Södermalm hade kanske långt kvar till hipster-Hornstull i början på 90-talet, men området dominerades av välmående medelklass och överklass.

Linus Bylunds hem var kärleksfullt. Föräldrarna jobbade på Konsumentverket och var aktiva i Socialdemokraterna, och ett av hans fem syskon valde så småningom att engagera sig i Ung vänster.

Där andra ser ytterligheter inom en familj, ser Linus Bylund starka samband:

– Det är klart att nidbilden av Sverigedemokraterna inte går ihop med allt som jag fick lära mig om klassisk socialdemokrati. Men om man förstår vilka vi är, så ser man stora likheter. Vi ligger väldigt nära sossarna i fördelningspolitiken, säger han.

Vad var det som Socialdemokraterna saknade? Linus Bylund svarar utförligt. Det handlar i korthet om att han ville känna stolthet över svensk kultur.

Det dröjde till 2002 innan han engagerade sig politiskt i Sverigedemokraterna. Vid det laget hade han bildat familj och jobbade i teknikbranschen.

Tillsammans med en kompis startade han Korpöga. Det var vikingarock, som Ultima Thule, men ”med lite mer poetiska influenser”, konstaterar en kännare i musikbranschen.

Korpöga gjorde några partilåtar. Linus Bylund blev Sverigedemokraternas egen hustrubadur.

– Han var mest känd som partiets Bert Karlsson, du vet, clownaktig. Många blev chockade när han senare flyttade fram sina positioner, säger avhopparen Daniel Assai, som tidigare jobbade på Sverigedemokraternas riksdagskansli.

Valet 2010 blev vändpunkten. Linus Bylund blev partiets förstanamn i Stockholms stad.

De rebelliska stockholmarna hade länge skapat problem för Jimmie Åkesson och kompani. Särskilt ute i kranskommunerna runt huvudstan fanns många SD-politiker som lierade sig med den gamla partiledningen och en mer långtgående nationalism.

– Linus Bylunds inflytande kom inte nedifrån. Det kom uppifrån. Han uppfattades som obrottsligt lojal med partiledningen, säger en person som tidigare var aktiv i SD Stockholm.

Linus Bylund lyckades inte ta en plats i Stockholms stadshus vid valet 2010, utan hamnade i riksdagen som politisk tjänsteman i stället. Det var så han kom partiledaren Jimmie Åkesson riktigt nära.

De är ett annorlunda radarpar – den inåtvände, stillsamme och lite konflikträdde partiledaren, och hans utåtriktade, konfrontatoriska och hetsige stabschef. De talar olika språk, men har alltid samma budskap.

Linus Bylund har ett mycket större utrymme än de flesta inom presstjänsten i svensk politik. Han är snarast en presstalesman av amerikanskt snitt, som redogör för partiledningens ståndpunkter, utan att först behöva förankra dem med partiledningen.

– Det var symtomatiskt att han fick byta titel från pressekreterare till stabschef. Han är en maktfaktor. Jag hör ju folk i partiet som undrar

över vilket mandat han har. Men Åkesson måste vara nöjd som befordrar honom, säger Expressenreportern David Baas, aktuell med ”Bevara Sverige svenskt”, en bok om Sverigedemokraterna.

Det finns ett uttryck i partiet: ”Linus säger det som Jimmie tänker. Jimmie tänker det som Linus säger.” I våras pyrde missnöjet internt i partiet över förslaget till ny riksdagslista. Då slog Bylund fast i Aftonbladet att ”Jimmie menar att valberedningens förslag är väl genomarbetat och har stort stöd bakom sig”.

Det speciella med det citatet är att Linus Bylund i praktiken berättade vad Jimmie Åkesson tyckte om Linus Bylund. Stabschefen var inte bara en av ledamöterna i valberedningen, han var också en av tre från valberedningen som fått en plats på riksdagslistan – trots kritik från gräsrötterna.

Det hjälpte inte att valberedarna bedyrade att de lämnade sammanträdet när deras egna namn diskuterades.

– En lista ska ju diskuteras i sin helhet för att bli bra. Då går det inte att ha valberedare som springer in och ut ur rummet, säger en kritisk kommunpolitiker.

Det finns politiska dimensioner i konflikten om riksdagslistan, men det är uppenbart att partiledningen har full kontroll över de sprickor som blottats. Mer intressant är kanske de förändringar som sker i det tysta. Länge styrdes partiet av ”den fantastiska fyran” från södra Sverige: partiledaren Jimmie Åkesson, partisekreteraren Björn Söder, och de båda ideologerna Mattias -Karlsson och Richard Jomshof.

Källor inuti och utanför partiet ger i dag en samstämmig bild: Både Söder och Jomshof är på väg att fasas ut. Den ene är för hätsk i retoriken och den andre är för fixerad vid hotet från islam, heter det. Samtidigt är alla inblandade måna om att hålla ihop. Därför har maktförskjutningen skett ganska obemärkt.

– Det finns en grupp som heter polkom på riksdagskansliet. Det är i praktiken Åkessons stab. De arbetar fram politik och hur det ska kommuniceras. Jag har tagit del av ganska många protokoll och jag ser att Bylund är väldigt drivande, säger David Baas.

Linus Bylund är mån om att tona ned sitt inflytande.

– Jag är mycket mindre inflytelserik än jag skulle kunna vara. Jag planerar inte i en massa steg. Jag prioriterar annat, som familjen, säger han.

Men han håller med om att partiet har rört sig i hans riktning, mot Stockholms innerstad.

Vid turnébussen radar Jimmie Åkesson och hans utfrågare Jörgen Fogelklou upp olika pappfigurer. En av dem är hipster-Lars. En ung, skäggig kille från Södermalm som gillar surdegsbröd och obskyr techno. Han skulle ha blivit journalist, men tog sitt förnuft till fånga, och blev sjuksköterska i stället.

Många skulle beskriva en sådan kille som motpolen till Sverigedemokraternas väljarbas: en del av den urbana medelklassen. Miljöpartist eller kanske Fi-anhängare. Men Jimmie Åkesson börjar i stället prata om hur Lars ska få lindring för sin onda rygg, och att det blir fler händer i vården.

Om några dagar ska Sverigedemokraternas valturné avslutas på Nytorget i hjärtat av Södermalm.

– Vissa i partiet undrar varför vi ska vara så stockholmiga. De gör antagligen samma grundanalys som jag. Att det finns folk som inte röstar på oss för att de är fega och för att de inte vill göra den sociala uppoffringen som det innebär att stödja oss. Men de människorna har ju rösträtt. De är fler än vad vi är. Då måste vi nå dit, säger Linus Bylund.

Klart är att han rör sig mer hemtamt i innerstan än många av partikamraterna. Han är inte bara uppvuxen på Söder. Han har också, via sociala medier, skaffat sig ett umgänge till både vänster och höger. Ena dagen kan han käbbla vänskapligt på Twitter med Markus Uvell som är vd för en liberal tankesmedja. Andra dagen hamnar han i en lång Twittertråd med Jason Diakité, alias artisten Timbuktu. Den slutar med att de överväger att höras på riktigt.

– Det finns en nyfikenhet från båda håll, säger Bylund.

Hans luncher med Soran Ismail – just den Soran Ismail som blev kallad ”babbe” av Bylunds partikamrat under järnrörsskandalen – har skildrats i en radiodokumentär.

Det är många som undrar vad Sverigedemokraternas stabschef sysslar med.

Han bara flamsar på Twitter, tycker de interna kritikerna. De retar sig särskilt på hur Bylund får lov att stämpla folk i SD-kretsar som ”hjon” eller ”bonnläppar”.

Kritikerna utanför partiet hävdar framför allt att Sverigedemokraternas stabschef försöker utnyttja etablissemanget för att göra Sverigedemokraterna mer rumsrena. Det är i och för sig inget enkelt uppdrag i ett parti som på bara de senaste dagarna skakats av avslöjanden om en företrädare som fångats på bild med nazibindel, och en annan företrädare som lägger ut texten om bristerna i arabiska gener.

Linus Bylund säger att det var Jimmie Åkesson som fick honom att twittra våren 2010. Det fanns ingen strategi. Men han vill bli omtyckt. Och han vill göra Sverigedemokraterna mer mänskliga.

– Jag vill inte att folk ska tycka att jag är dålig. I alla fall inte för saker som jag absolut inte står för, säger han.

Man kan få intrycket att Linus Bylund verkligen tror på möten med människor.

Då kan det vara värt att påminna om kärnan i hans politiska budskap: att folk måste vara lika för att hålla ihop.

– Den välfärdsmodell som vi har är byggd på att människor känner väldigt stor tillit till varandra. Det finns en gemenskapskänsla som gör att man är beredd att betala de ohemult höga skatter som vi har. Ju mer heterogent samhälle, desto mindre kommer folk att vara beredda att betala, säger han.

”Vi är på gång nu!”, heter en av partilåtarna som dånar i högtalarna under turnén med Jimmie Åkesson. Linus Bylund sjunger om att vandra hand i hand, kvinna och man, och så klämmer han i med den stora motsättningen på slutet.

”Vi tar tillbaka vårt land!”, lyder löftet i sista raden av refrängen.

Karin Eriksson “

“**Fakta. Linus Bylund**
Född: 2 januari 1978 i Stockholm.
Uppvuxen: Rinkeby första året. Därefter Reimersholme vid Södermalm i Stockholm.
Familj: Tre barn från ett tidigare förhållande. Flickvän.
Fritiden: Familjen. Om tid finns även fiske, gärna i Lapplandsfjällen.
Nätverk: Åkessons närmaste man. Nära vän med partiideologen Mattias Karlsson. Har känt pressekreteraren Martin Kinnunen ända sedan SDU. Även vän med Oscar Sjöstedt, som sedan i våras är ekonomisk-politisk talesperson för SD. Känd för luncherna med komikern och SD-kritikern Soran Ismail.
Utspel och inspel i urval:
”Nästa jävel som ojar sig över hur synd det är om alla snälla muslimer när det ligger blödande norrmän på gatan kommer att avföljas.” (Uppmärksammad tweet efter bombdådet i Oslo 2011. Bylunds förklaring är att hans Twitterflöde fylldes med jämförelser med attentat i Mellanöstern, och han skrev sin tweet för att få stopp på spekulationer.)
”Då är det klart att om man är idiot, bonnläpp och rasist så kanske man tror att man hör hemma hos SD.” (Utläggning om Avpixlat i Aktuellt 2013.)
”Om de vill göra studiebesök hos oss i riksdagen ska jag gömma min häftapparat.” (Om brandmännens protester mot SD, reportage i Sydsvenskan, våren 2014.)
Fakta. Fem viktiga årtal
1992. Börjar lyssna på Ultima Thule, och blir nationalist.
1997. Hamnar i bråk med två polismän utanför en porrbutik på Söder, ett bråk som sex år senare slutar med en villkorlig dom i Svea hovrätt för våld mot tjänsteman.
2002. Går med i Sverigedemokraterna i Stockholm.
2010. Valorganisatör och förstanamn i Stockholms stad. Lyckas inte ta plats i Stadshuset.
2014. Kandiderar till riksdagen. Mäktiga positioner som ledamot i valberedningen. Och partiledarens stabschef.
DNval “

DN 9 sept 2014:

“Nejsidan i motvind när Göteborg ska välja väg”

“Jasidan har övertaget inför söndagens folkomröstning om trängselskatten i Göteborg. Ett nej riskerar att stjälpa det redan beslutade infrastrukturprojektet Västsvenska paketet och den omdiskuterade tågtunneln Västlänken. “

“Göteborg. ”Sista chansen att stoppa Västlänken.” Det är under den parollen som företrädarna för partiet Vägvalet propagerar inför söndagens val. Då ska göteborgarna samtidigt i efterhand folkomrösta om trängselskatten, som infördes i januari 2013.

Vägvalet, som bildades inför valet 2010 som en reaktion mot biltullarna, har tillsammans med tidningen GT samlat ihop 57 000 namnunderskrifter och enligt lagen om förstärkt folkinitiativ tvingat fram folkomröstningen. Men det är inte i första hand trängselskatten i sig som partiet vänder sig mot.

– Jag tycker att trängselskatt kan vara på sin plats om man vill minska biltrafiken, men i Göteborg har man ju i första hand infört den för att delfinansiera infrastruktursatsningen Västsvenska paketet. Att bygga en pendeltågstunnel i leran under Göteborg, där ingen vet var kostnaderna slutar, det är inte särskilt klokt, säger Vägvalets Karin Törnqvist.

Hon blev rikskändis som visselblåsare i den stora muthärvan i Göteborgs kommun. Nu har hon gett sig in i politiken för att ge folket en

röst bland de politiker som hon menar ofta fattar beslut utan förankring hos väljarna.

Beslutet om trängselskatten, som togs av en bred kommunal majoritet 2010 sedan staten gått med på att hälftenfinansiera Västsvenska paketet, beräknad totalkostnad 34 miljarder, anser hon är ett sådant. Vägvalet menar också att det finns bättre och billigare alternativ, som inte utretts tillräckligt.

Den politiska enigheten kring trängselskatten är fortfarande stor, men motståndet mot Västlänken finns även bland högt uppsatta politiker. Tidigare i sommar förklarade det moderata kommunalrådet Martin Wannholt att han skulle rösta nej eftersom han anser att Västlänkens kostnader skenar och att tunneln inte innebär någon nytta för vare sig klimat eller resenärer.

Men nejsägarna arbetar i motvind. En opinionsundersökning som Sifo i somras gjorde på uppdrag av Västsvenska handelskammaren visar att göteborgarna, särskilt kvinnor, blivit alltmer positiva till trängselskatten, som inneburit att trafiken minskat med tolv procent vid infartsstationerna.

Det är visserligen mindre än de 13–18 procent som förutspåddes, men 50 procent av göteborgarna sade i juli att de tänker rösta ja medan bara 29 sade nej. Resten var osäkra eller ville inte uppge hur de skulle rösta. Trenden med minskat motstånd påminner om situationen när Stockholm införde trängselskatt.

Även om opinionen skulle svänga är det långt kvar till att de 36 betalstationerna runt Göteborg försvinner. Alla folkomröstningar är rådgivande och i Göteborg är det kommunpolitikerna som har sista ordet.

Mikael Gilljam, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, tror att deltagandet kommer att bli högt och han tycker att det är modigt av de etablerade partierna att lägga omröstningen på valdagen, då man kan förvänta sig att många röstar.

Med ett högt valdeltagande blir det svårare för politikerna att gå emot folkviljan.

– Å andra sidan kan man tänka sig att många väljare röstar i frågan efter partiets linje, säger Gilliam och menar att det skulle gynna jasidan eftersom det bara är Sverigedemokraterna och Vägvalet som tagit ställning mot trängselskatten.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se “

“**Detta har hänt.**

Januari 2010
Göteborgs stad fattar beslut om att införa trängselskatt.

Augusti 2012
Tidningen GT startar en kampanj tillsammans med partiet Vägvalet och kräver en folkomröstning i frågan.

Januari 2013
Trängselskatten införs med 36 stationer runt Göteborg.

Februari 2013
GT meddelar att man fått in 57 000 namn-underskrifter om krav på folkomröstning, vilket innebär att tio procent av göteborgarna skrivit

på. Det är enligt lagen om folkinitiativ tillräckligt för att kommunfullmäktige måste ta upp frågan.

April 2013

Moderaterna säger ja till omröstning och det beslutas att den ska hållas på valdagen 2014.

Fakta.
Kommunala folkomröstningar ökar
Antalet lokala folkomröstningar har ökat efter lagen om förstärkt folkinitiativ från 2011, som innebär att om tio procent av kommuninvånarna kräver en folkomröstning ska en sådan genomföras. 2014 genomförs tolv kommunala folkomröstningar, vilket är rekord.

Vid sidan av frågan om trängselskatten i Göteborg genomförs fem folkomröstningar på valdagen:

Tjörn (anläggning av simhall)

Botkyrka (kommundelning)

Bengtsfors (bildande av gemensam Dalslandskommun)

Ljusnarsberg (kommunnamn)

Upplands Väsby (översiktsplan för nordvästra Väsby)

I samband med EU-valet i maj genomfördes omröstningar i Essunga, Bromölla, Skellefteå, Surahammar, Höganäs och Värmdö. “

DN 9 sept 2014:

“S: 37 miljarder mer till järnvägen”

“Socialdemokraterna vill lägga 37 miljarder kronor mer än regeringen på järnvägen de kommande tio åren. Arbetet med höghastighetståg mellan Stockholm, Göteborg och Malmö tidigareläggs.

– Vi kan inte fortsätta att åka prärieexpressen, sade S-ledaren Stefan Löfven i går.

Den tänkta finansieringen med en vägslitageavgift får kritik av finansminister Anders Borg (M). Infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd (M) varnar för att förslaget leder till att nya bostäder och en utbyggd tunnelbanan i Stockholm inte blir av.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN 9 sept 2014:

“Säljaren en enorm koncern”

“General Electric, som nu säljer ett av sina minsta segment till Electrolux, är en av USA:s största bolagskoncerner. “

“Washington. General Electric, GE, var ett av de första tolv bolagen på New York-börsens Dow Jones-index då det introducerades år 1896. Företaget hade bildats fyra år tidigare, genom en sammanslagning av några mindre bolag inom energisektorn, varav ett kontrollerades av glödlampans uppfinnare Thomas Edison.

I dag är General Electric det enda av ursprungsdussinet som finns kvar på Dow Jones.

GE är ett av USA:s största företag och en enorm koncern med intäkter 2013 på över 140 miljarder dollar från sju huvudsakliga affärssegment. Bolaget är verksamt inom bland annat energi, teknologi, finans, hälsovård och konsumentsektorerna och har sedan många år sitt huvudkontor i Fairfield i Connecticut. Dess logotyp har emellertid blivit ett landmärke på Rockefeller center, där New York-kontoret är beläget.

Bolagskoncernen har under åren varit aktiv inom en rad områden med fokus på energiteknik – från kärnteknik till solenergi. GE har genomgått en miljösatsning, men har historiskt hört till USA:s mest miljöförstörande. Det stod också bakom de reaktorer som brast vid kärnkraftsolyckan i Fukushima.

Den enhet som nu säljs till Electrolux, och därmed ger det svenska företaget ett stort insteg på den amerikanska marknaden, hör till GE:s minsta. Med 12 000 anställda och intäkter på 5,7 miljarder dollar står den för endast fyra procent av koncernens intäkter.

Avdelningen har varit till salu länge, som ett led i vd Jeffrey Immelts strategi att koncentrera verksamheten på ingenjörstunga industriprodukter som jetmotorer, turbiner och utrustning för oljeutvinning. 2008 var en avknoppning på god väg, men köparkön sinade med den ekonomiska krisen och försöken avbröts. Med Electrolux som köpare tycks man nu vara i hamn.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN 9 sept 2014:

“Electrolux störst efter miljardköpet”

“Electrolux miljardköp av konkurrenten GE Appliances gör det svenska bolaget världsledande på vitvarumarknaden. Men växande skulder och större beroende av amerikanska konsumenter ökar risken. – Vår plan är att fortsätta växa globalt, säger Electro lux vd Keith McLoughlin. “

“Svenska Electrolux och amerikanska Whirlpool kämpar just nu om titeln världens största vitvarutillverkare. Genom att lägga upp drygt 23 miljarder kronor för den amerikanska konkurrenten GE Appliances tar Electrolux tätpositionen. Bolagets vd Keith McLoughlin menar att även Whirlpool siktar på nya köp och att kampen är jämn.

– Men storleken är en viktig faktor i den här branschen, säger han till DN.

Börsen gjorde tummen upp för köpet, som är en av de största affärerna i svensk företagshistoria. Kursen för Electrolux aktie steg med 7 procent när affären presenterades.

– Reaktionerna visar att våra analyser är rätt och att det är ett bra strategiskt beslut, menar Keith McLoughlin.

GE Appliances har cirka 12 000 anställda och tillverkar bland annat kylskåp, tvättmaskiner och torktumlare. Keith McLoughlin menar att det är för tidigt att säga om varumärket även kommer att nå svenska konsumenter.

– Men på sikt har vi den möjligheten om vi vill, konstaterar han.

Hos återförsäljaren Electrolux Home vid Klarabergsviadukten i centrala Stockholm tror butikschefen Isa Walther att det skulle vara en fördel.

– Det ger oss fler ben att stå på och om vi får fler märken är det bra för våra kunder, menar hon.

– Det kan också ge oss säkrare leveranser om vi har fler platser att hämta varor från, fortsätter hon.

Hur varumärket skulle hanteras i samband med köpet har tillsammans med priset varit en av de tunga frågorna i förhandlingarna som påbörjades före sommaren. När parterna väl enats landade prislappen på 23,4 miljarder kronor.

Köpet finansieras med ett lån och senare ska ägarna skjuta till nya pengar i en nyemission på en fjärdedel av köpesumman.

Även om reaktionerna från analytikerna varit positiva går det att se två betydande risker i samband med upplägget. En är att Electrolux skuldbörda ökar. Keith McLoughlin menar dock att affärens upplägg med betalning med kontanter och aktier och en nyemission av ägarna gör att skulderna är hanterbara.

– Med den här kapitalstrukturen känner vi oss ganska säkra på att behålla vårt kreditbetyg, säger han.

En annan risk är att bolaget blir mycket beroende av den amerikanska marknaden. När köpet är klart kommer hälften av bolagets omsättning att komma från nord-amerikanska konsumenter.

– Men USA är en stor, stabil och växande marknad och det är ingen dålig marknad att vara på. Men det innebär också att vi blir ett ekonomiskt starkare företag, vilket gör det möjligt för oss att kunna växa globalt, deklarerar Keith McLoughlin.

Affären ska godkännas av amerikanska konkurrensmyndigheter och Keith McLoughlin tror att den processen blir klar först under nästa år. För aktieägarna innebär affären, om den godkänns, att de måste bestämma om de ska skjuta till pengar i nyemissionen. Investor, som är Electrolux största ägare, har lovat att stå för sin del av emissionen.

Hasse Eriksson hans.eriksson@dn.se
Jakob Lind jakob.lind@dn.se "

"**Bakgrund.**

Företaget växte kraftigt efter vd-byte

Electrolux tillverkar hushållsmaskiner, utrustning för kök och rengöring. Koncernen har verksamhet i stora delar av världen.

Företaget grundades 1919 av Axel Wenner-Gren, genom att slå samman bolagen Elektromekaniska AB och AB Lux.

1967 tillträdde Hans Werthén som vd och då började bolaget växa kraftigt genom att köpa upp konkurrenter.

Huvudkontoret ligger i Stockholm.

Efter affären blir Electrolux ett av de största bolagen på Stockholmsbörsen. "

DN 9 sept 2014:

"Byggbranschen: Snabba beslut ger fler bostäder"

"Kortsiktiga lönsamhetskrav och trög beslutsprocess utgör de största hindren för att producera nya bostäder, enligt arkitekter och platschefer. Men professor Stellan Lundström på KTH anser att höjd fastig-hetsskatt skulle få fart på byggandet. – Det törs ingen säga i valtider, säger han. "

"Människor i storstads- och tillväxtområden skriker efter fler bostäder, men byggandet hänger inte med.

Enligt cementföretagets Cembros nya undersökning anser arkitekterna att den främsta stoppklossen är kortsiktiga lönsamhetskrav i byggbolag följt av trög beslutsprocess och få anledningar att bygga för resurs-svaga. Platscheferna rankar den tröga beslutsprocessen som främsta skäl medan mängden överklaganden och krångliga eller onödiga regler hamnar på andra respektive tredje plats.

Björn Wellhagen, näringspolitisk chef vid branschorganisationen Sveriges byggindustrier, anser att det största problemet är plan- och bygglovsprocessen.
– Den tar för lång tid för att bostadsbyggandet ska vara effektivt. Det kan ta sju till tio år från idé till färdig bostad, säger han.

Tobias Olsson, förbundsordförande för Sveriges Arkitekter, anser att den främsta orsaken till att det inte har byggts mer de senaste tio åren är att det finns få anledningar att bygga för resurssvaga grupper.

– I dag bygger vi för efterfrågan och inte för behovet, som är så mycket större. Både den privata marknaden och allmännyttan ska agera marknadsmässigt. Förr stod staten för risken, säger han.

Stellan Lundström, professor i fastig-hetsekonomi vid Kungliga tekniska högskolan, KTH, håller med om att det stora problemet är bristen på efterfrågan. Många som flyttar till tillväxtorter är kapital-svaga, samtidigt som en stor del av befolkningen känner sig inlåsta i sitt nuvarande boende.
– De har betalat av alla lån och har låg fastighetsskatt. När de ska sälja upptäcker de att det inte finns något alternativ som kan konkurrera med det nuvarande boendet, säger han.

En lösning skulle vara att höja fastighetsskatten, så att det blir dyrare att bo i befintliga hus.
– Alla vet om det här, men det törs ingen säga i valtider.

Marit Sundberg marit.sundberg@dn.se "

"**Fakta. Undersökningen**
PFM Research har ntervjuat 100 platschefer i Sveriges 15 största byggföretag samt 100 arkitekter.

65 procent av arkitekterna och 84 procent av platscheferna anser att trög beslutsprocess i kommuner och myndigheter utgör ett stort hinder.

Tre av fyra arkitekter (75 procent) tycker att kortsiktiga lönsamhetskrav är ett stort hinder. 26 procent av platscheferna instämmer helt.

Få incitament för att bygga för resurssvaga grupper är ytterligare ett stort hinder enligt 62 procent av arkitekterna och 47 procent av platscheferna.

52 procent av platscheferna och 44 procent av arkitekterna tycker att mängden överklaganden är ett stort hinder.

Krångliga eller onödiga regler är ett stort hinder enligt 47 procent av platscheferna och 24 procent av arkitekterna. "

DN 9 sept 2014:

"Så vill partierna i Stadshuset hjälpa Stockholms tiggare"

"Stockholms stad tömmer tiggarnas läger. I Göteborg hjälper kommu-nen till att ordna platser där de kan ställa sina husvagnar. Partierna i Stadshuset är splittrade i frågan – och samtidigt har staden just inlett ett samarbete med Svenska kyrkan om sociala insatser i Rumänien. – Det handlar om att kanalisera det engage-mang som finns hos stockholmarna. Det är så många som frågar hur de kan hjälpa till så att rumänerna får det bättre när de kommer hem, säger socialborgarrådet Anna König Jerlmyr (M). "

"Samtliga partier är överens om att grundproblemet är fattigdom och diskriminering i hemlandet – och att det långsiktigt måste lösas där.

I november i fjol var Stockholm värd för en konferens där ett flertal europeiska städer – som har samma situation med tiggande EU-med-borgare – samt representanter för EU-kommissionen deltog. Stock-holm har tillsammans med de nordiska huvudstäderna och Göteborg skrivit ett Letter of intent, en avsiktsförklaring, om hur de ser på pro-blemet.

I februari talade Anna König Jerlmyr inför EU-kommissionen som representant för Eurocities.

Men ingen tror att situationen för romer i Rumänier förbättras på kort sikt. Även i höst och vinter kommer många att välja Stockholms gator och sovplats i ett tält framför att stanna i hemlandet.

Så ska Stockholm följa Göteborgs exempel? Allianspartierna är samlat emot, Vänsterpartiet är för, Miljöpartiet försiktigt positivt och Socialdemokraterna ännu mer försiktiga.

– Vi kan inte lösa fattigdomen, men vi är en del av Europa och vi kan vara medmänskliga här och nu. Till och med Fredrik Reinfeldt säger att ”vi ska öppna våra hjärtan”, säger Vänsterns gruppledare Ann-Margarethe Liv.

Moderaternas socialborgarråd Anna König Jerlmyr säger nej till av staden sanktionerade läger, hon vill i stället uppmuntra stockholmarna att bidra till Svenska kyrkans speciella fond för utsatta rumäner.

– Stockholms stad samarbete med kyrkan handlar, i ett första skede, om att staden informerar om hur man kan skänka pengar, säger hon.

Sedan i juni har Stockholm ett särskilt telefonnummer för frågor om tiggare och EU-migranter.

– Många stockholmare säger att de vill hjälpa till men att de inte vill lägga pengar i en kopp, och det talas om hur EU-pengar har försvunnit på vägen. Här kan man följa stödet på ett annat sätt, säger Anna König Jerlmyr.

Ska staden anslå pengar till fonden?

– Vi har precis inlett samarbetet, sedan får vi se hur lagstiftning och regler ser ut, säger Anna König Jerlmyr.

Pengarna ur Svenska kyrkans fond går till ett samarbete med den katolska Franciskanerorden kring ett socialt center i byn Roman i nordöstra Rumänien. Projektet innehåller förskola och skola, andra chansen-skola för dem i åldern 10–30 år som inte gått i vanlig skola, upprustning av fastigheter, viss hälsovård och kurser i sömnad och trädgårdsarbete.

– Projektet har hållit på i något år och förhoppningsvis lyckas det så bra att de romer som bor i byn inte tvingas ut i tiggeri, säger Christian Lagerlöf, som jobbar med Svenska kyrkans internationella arbete.

Det var inte självklart att kyrkan skulle tacka ja till Stockholms stads invit om samarbete.

– Vi var tveksamma, med tanke på stadens avhysningar. Men det är en komplex situation och Stockholms stad har lagstiftning att ta hänsyn till, säger Christian Lagerlöf.

Pengarna till projektet kommer från en insamlingskampanj som är öronmärkt till projektet i Rumänien.

– Det blir naturligtvis ett stort intresse om staden går ut och uppmanar stockholmarna att skänka till oss, då tror jag att ganska mycket pengar skulle komma in, säger Christian Lagerlöf.

De romer som tigger i Stockholm kommer enligt honom från andra delar av Rumänien än Moldovaprovinsen, där byn Roman ligger.

– Staden frågade oss om vi kunde utöka vårt arbete och ja, det här är ett pilotprojekt som vi kan mångfaldiga till andra romska byar, säger Christian Lagerlöf.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“Tre frågor till politikerna
1) Ska staden förbjuda tiggeri?
2) Hur ska vi hjälpa tiggarna, här i Stockholm?
3) Ska staden ordna särskilda campingplatser, som i Göteborg?

Anna König Jerlmyr (M):

1) Nej.
2) Vi satsar över tio miljoner kronor per år på härbärgen med 64 platser, jobbförmedlingen Crossroads, uppsökarteam som talar EU-medborgarnas eget språk, hemresor för dem som behöver det och dagverksamhet där man kan få en dusch och ett mål mat.
3) Nej. Jag har stor respekt för att Göteborg provar en annan lösning, men vi är oroliga för husvagnarnas skick och för hemmagjorda kaminer. Senast för en vecka sedan hade människor kunnat dö när det brann i ett läger i Högdalen.

Ann-Katrin Åslund (FP)

1) Nej, det är utsatta människor.
2) Vi vill se om det går att utöka antalet härbärgesplatser. Huvuddelen av dem som kommer hit vill jobba, vi har Crossroads och Stadsmissionen blixtjobb, som är påhugg en dag eller två.
3) Det är jättesvårt. Men det skulle betyda att vi accepterar kåkstäder i Sverige, att folk bor sämre. Bosättningarna, med brandfarliga husvagnar, är ett problem både för dem som bor där och för dem som bor runt omkring. Jag tror inte att det är en långsiktig lösning.

Stina Bengtsson (C)

1) Absolut inte.
2) Vi vill öka antalet platser på härbärgena Vinternatt och Sommarnatt, ingen ska behöva frysa ihjäl på våra gator. Vi har skyldighet att göra nödprövningar och kan erbjuda hemresor.
3) Härbärgesplatser är en mycket bättre modell än att människor ska bo i tält.

Ewa Samuelsson (KD)

1) Nej, man kan inte förbjuda fattigdom.
2) Det är upp till var och en om man vill skänka pengar. Stockholms stad ger pengar till organisationer som arbetar med EU-medborgare. Socialtjänstens uppsökande verksamhet informerar dem om vad vi har att erbjuda.
3) Nej, jag är tveksam till det. Det blir ändå en tillfällig lösning.

Roger Mogert (S)

1) Nej, jag tror inte att förbud är lösningen.
2) Vi behöver fler härbärgesplatser. Jag vill också att vi tillsammans med de andra storstäderna söker EU-pengar för att erbjuda alternativ till tiggeri, till exempel utbildning.
3) Jag är tveksam, det är fortfarande en form av läger. Men jag inte beredd att helt döma ut det.

Åsa Lindhagen (MP)

1) Nej, det går inte att förbjuda fattigdom.
2) Vi vill utreda om tak över huvudet-garantin kan gälla alla människor. Vi vill fördubbla antalet platser på Vinternatt och öka stödet till Crossroads.
3) Jag tycker att vi kan titta på Göteborgsexemplet.

Ann-Margarethe Livh (V)

1) Nej.
2) Vi kan inte ordna härbärgen för alla, men vi kan vara medmänskliga här och nu och se till att de förfärliga förhållanden de lever i inte fortgår. Det är det minsta vi kan göra.
3) Ja. Campingplatser, mark de kan bo på, vandrarhem, med rent vatten, toaletter och möjlighet att laga mat. Det är självklart att vi ska ställa upp med det. “

DN 9 sept 2014:

“Fem dagar kvar – då skakas M av intern strid”

“Konflikterna inom Moderaterna i Botkyrka har blossat upp på nytt. Med bara dagar kvar till valet på söndag driver två stridande falanger öppet en kampanj mot varandra.”

Det utdragna M-bråket i Botkyrka fortsätter. Nyligen publicerades en helsidesannons i lokaltidningen Södra sidan där kretsstyrelsen öppet kritiserade sitt eget parti.

”Varför får inte Botkyrkaborna rösta med den valsedel som lokalt beslutats?” stod det i annonsen som har Moderaterna som avsändare.

Det är felaktigt, menar kommunalrådet Jimmy Baker (M). Enligt honom är det bara ett fåtal individer som står bakom.

– De använder Moderaternas logotyp som avsändare på en annons när det egentligen är deras egna personliga uppfattningar. Sedan betalas det med partiets pengar, säger han.

Konflikten inom Moderaterna i Botkyrka har pågått under flera år. Bakom den senaste helsidesannonsen står kretsstyrelsen för Moderaterna i Botkyrka där riksdagsledamoten Edip Noyan är ordförande.

Noyan, som petats från alla listor inför valet, säger att de vill gå ut med information om den tidigare valsedeln och att det är därför annonsen publicerats. Han försvarar den och anser att det inte alls finns något internt bråk.

– För mig finns det inget som heter konflikt. Partiet har en skyldighet att komma med ett skriftligt beslut till oss som visar varför vår lista ströks, säger han.

Jimmy Baker delar inte den uppfattningen.

– När man gör på det här sättet så för man ut en intern konflikt i offentligheten på ett sätt som gör att människor frågar sig vad politikerna egentligen håller på med. Det gynnar inte någon. Det skadar tilltron till det politiska systemet, säger han.

Enligt Moderaterna i Stockholms län har partiets Botkyrkakrets inte rätt till att använda sig av Moderaternas logga i sitt kampanjmaterial. Anledningen är att det inte hållit något årsmöte, vilket enligt länsförbundet innebär att de inte heller får använda kampanjpengar eller partiets logotyp för sin egen kommunikation.

– Vi har informerat kretsstyrelsen och även tidningen om att i det här skedet har de inte rätt att använda logotypen, säger Elisabeth Somp, kommunikationschef för länsförbundet.

Detta vill Edip Noyan inte kommentera. Infrastrukturminister Catharina Elmsäter Svärd, som är ordförande för Moderaterna i Stockholms län, anser att falangstriden är skadlig.

– Vi måste få ett slut på det här, säger hon.

Edip Noyan har vägrat att avgå som ordförande för M-kretsen, något som Elmsäter Svärd säger att hon ska ta itu med efter valet. Hon underkänner Noyans påstående att det saknas ett skriftligt beslut om petningen från länsförbundets styrelse.

– Han får information för det han behöver, säger hon.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se
Anton Säll anton.sall@dn.se “

“**Bakgrund. Moderaterna i Botkyrka**.

Bråket inom Moderaterna i Botkyrka kommun började 2012. Då tvingades den lokala M-politikern **Petja Svensson** lämna en anställning för partiet i kommunen, trots att hon fått många personkryss i valet 2010.

Kommunalrådet **Jimmy Baker** motiverade beslutet med att hon saknade kompetens, medan **Petja Svensson** ansåg att hennes person svärtades ned.

Ett halvår senare lierade hon sig som M-ordförande i Grödinge sig med partiets förening i norra Botkyrka med **Edip Noyan** i spetsen och petade **Jimmy Baker** som M-ordförande i kommunen.

Noyan tog över, **Baker** röstades bort från styrelsen och **Petja Svensson** tog plats där i stället.

Sommaren 2013 tog sig **Edip Noyan** in i **Jimmy Bakers** tjänsterum och hämtade en pärm med bokföring och kvitton från köp med Moderaternas kreditkort.

Händelsen ledde till att **Baker** polisanmälde **Noyan** för olaga intrång. **Noyan** anmälde i sin tur **Baker** och anklagade honom för att ha köpt sprit och bensin för partiets pengar.

Enligt Moderaternas länsombudsman var det inga problem med inköpen eftersom dessa har redovisats.

I mars valde länsförbundet att peta **Noyan** och hans allierade från alla listor till förmån för **Baker** och hans falang. “

DN 10 sept 2014:

”Politikerna mörkar valets avgörande ideologiska gap”

“Döljs bakom ”plånboksfrågor”. Regeringsalternativen vill olika saker med samhället. Debatten om olika ersättningsnivåer är mer än sifferexercis. I grunden finns olika syn på stat och individ. Partierna måste bättre förklara kopplingen, annars ges utrymme för populism, skriver Jenny Madestam och Matilde Millares. “

“ Troligen kommer riksdagsvalet 2014 i efterhand främst att kommas ihåg som valet där avståndet mellan de politiska alternativen uppfattats som mindre än någonsin. En vanlig beskrivning av de olika regeringsalternativen är att de skiljer sig marginellt och i princip vill samma saker. Fokus riktas på enskilda reformer som då de läggs bredvid varandra i en enkel jämförelse sägs svåra att särskilja. När alliansen och Socialdemokraterna presenterar sina valmanifest mindre än två veckor före valet är det kanske mest överraskande hur lite som faktiskt överraskar.

Men bortom till synes triviala skillnader mellan att till exempel sträva efter att ha lägst arbetslöshet i EU och ambitioner om 300 000 nya jobb, eller mellan att införa en tredje ”pappamånad” och en höjd jämställdhetsbonus, innefattar de olika politiska plattformarna grundläggande ideologiska skillnader som tar sig uttryck genom synen på individen och individens och statens roll i samhället. Valrörelsen 2014 präglas i allra högsta grad av ideologiska skiljelinjer. De två regeringsalternativen vill inte samma saker med det svenska samhället. De har olika idéer om individen i samhället.

Inför valet 2010 riktades kritik mot partierna för att de bara pratade ”plånboksfrågor” och för att den ideologiska debatten därmed uteblev. I årets valrörelse har partierna på ett sätt blivit bättre på att prata visioner om vilket samhälle man eftersträvar. Ett fortsatt problem är dock att dessa visioner ofta är så allmänt formulerade om ett jämlikare och mer välmående Sverige att det är svårt att se något parti som inte skulle skriva under på dem. Vad som saknas är att de politiska visionerna på ett trovärdigt sätt knyts samman med de politiska reformer som ska leda vägen dit. För det är genom att skärskåda de olika reformförslagen, de så kallade plånboksfrågorna, som det mer allmänt hållna visionspratet blir ideologiskt begripligt, och det är också därigenom som väljaren får en möjlighet att värdera alternativen.

Att Socialdemokraterna föreslår en tredje månad vikt till den ”andra” föräldern snarare än ökad jämställdhetsbonus grundas i synen på hur människors behov bäst tillgodoses. Socialdemokraternas syn på behov utgår från att samhället (genom staten) har till uppgift att agera efter vissa normer och värderingar för att därigenom se till att allas ”objektivt” definierade behov tillgodoses. Det betyder att staten måste ta till sin uppgift att definiera dessa behov – i detta fall behovet av en ökad jämställdhet i föräldraförsäkringen för att därigenom öka jämställdheten i samhället i stort – även om det betyder att människor egna beslut i den specifika frågan begränsas. Syftet är att människors valfrihet i livet i stort ska öka. Att i stället förespråka en ökad jämställdhetsbonus, det vill säga uppmuntran snarare än tvång, bygger på de borgerliga partiernas önskan att staten ska vara neutral inför individers beslut. Detta som en grundförutsättning för människors frihet, oavsett om det leder till det ena eller andra resultatet. Skiljelinjen kan därmed också beskrivas som att gå mellan att betrakta tillgodoseendet av vissa behov som en förutsättning för frihet och att betrakta friheten att välja som en förutsättning för att människor ska kunna tillgodose sina individuellt definierade behov.

På samma sätt är det ett uttryck för skilda frihetssyner när Socialdemokraterna föreslår en mer generös sjuk- och arbetslöshetsförsäkring. Generösa trygghetssystem anses vara en förutsättning för att människor ska kunna delta i samhället som fria och oberoende individer. Därför måste samhället (genom staten) garantera alla en viss gemensam basnivå. Omfördelning i samhället är central eftersom alltför stora klasskillnader skapar hierarkier mellan människor som i sin tur skapar ofrihet. För allianspartierna är det inte skillnader i sig som är det huvudsakliga problemet. Alliansens fortsatta betoning på arbetslinjen innefattar en syn på individens frihet som endast möjlig genom en begränsning av statens inflytande. Men den innefattar även en annan syn på människan och vilka incitament människor har och behöver ha för att arbeta för den egna försörjningen. Alliansens upplevda vapen mot oppositionen, formulerad som att valet handlar om ”arbetslinjen mot bidragslinjen”, är därmed i allra högsta grad även den ideologiskt impregnerad. Diskussionen om olika nivåer i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen är så mycket mer än bara sifferexercis och en tävling i hur ”generösa” regeringsalternativen vill utmåla sig. Enkelt uttryckt handlar det om en skiljelinje mellan tron på staten som garant respektive hinder för individens frihet.

De ideologiska skillnaderna finns i svensk politik, men ju mer lika de politiska reformförslagen blir, desto svårare blir det att urskilja dem. Och partierna tycks själva vara rädda för att tydliggöra dem i jakten på medelklassväljarens förmodade intresse. Ingen vågar eller vill sticka ut. Ingen vågar eller vill knyta ihop det allmänna visionspratet som de flesta kan hålla med om med de konkreta reformerna.

Och det är i den oklarheten som utrymme skapas för populistiska partier med tydliga ideologiska profilfrågor.

Politik och politisk kommunikation handlar om att förklara varför olika förslag bör realiseras. Och svaret handlar inte om budgetbalans eller strategi för att vinna väljare. Det handlar om olika ideologier. Att detta inte klargörs blir ett demokratiskt problem. Ideologierna har inte spelat ut sin roll, och risken är att ju mer den politiska debatten fjärmar sig från de ideologiska motiven, desto svårare blir det för väljarna att ta ställning, eftersom väljarna inte vet vad partierna egentligen vill uppnå med sina reformer. Partierna kan inte utgå från att väljarna kan sina ideologier och förstår kopplingen mellan de föreslagna reformerna och visionen. Det kan till och med ifrågasättas om partierna ens för sig själva alltid har tydliggjort en sådan koppling, vilket ytterligare bidrar till den uppfattade allmänna politiska förvirringen.

De senaste åren har det blivit populärt att prata om partiers behov av sammanhållna politiska berättelser för att skapa trovärdighet för sin politik bland väljare. En av de stora utmaningarna för partierna kommer dock inte bara att vara att formulera sammanhållna politiska berättelser om Sveriges önskvärda framtid, utan även att dessa politiska berättelser binds samman med en utifrån berättelsen logisk och trovärdig policyagenda. Partierna måste bli bättre på att förklara hur skillnaden är ideologisk.

Jenny Madestam, fil dr i statsvetenskap, Stockholms universitet
Matilde Millares, doktorand i statsvetenskap Stockholms universitet "

DN 10 sept 2014:

"Regeringen Reinfeldt får hoppas på unik mirakelvändning"

"De senaste opinionsmätningarna har fått valtemperaturen att stiga från avslagen till het. Det som talar för att alliansen skulle kunna springa ikapp är att den lyckats sätta valrörelsens dagordning. Det som talar mot är all erfarenhet. "

"Analys. Väljaropinionen ändrades radikalt i samband med EU-valet i maj, och premierade partier som stod för förändring. Sverigedemokraterna gick starkt fram, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ firade triumfer. Och Socialdemokraterna och Moderaterna gjorde usla resultat.

Trenden från EU-valet har levt vidare in i riksdagsvalrörelsen, även om Fi inte ser ut att kunna ta sig över fyraprocentsspärren denna gång. M och S går åter mot dåliga val. Opinionen var stabil fram till förra veckan. De tre senaste opinionsmätningarna har visat ett ordentligt uppsving för regeringspartierna.

Frågan är om alliansen kan springa ikapp de rödgröna.

För det talar att statsminister Fredrik Reinfeldt (M) har lyckats sätta agendan för valdebatten. Hans sommartal om att "öppna era hjärtan" för människor på flykt undan krig och förföljelse blev en melodiradioövergång till att diskutera oron i omvärlden, behovet av en ansvarsfull regering och stark ekonomi.

Kris och oro kan få väljare att söka sig till det trygga och kända, det fick regeringen Reinfeldt erfara efter Greklandskrisen. Alliansen vann förra valet på grund av oron i världen i kombination med att de röd-grönas vänsterförslag skrämde bort mittenväljarna.

Nu påminns väljarna om båda sakerna under valdebatten. När S och MP ser ut att bli mindre än alliansen hoppas de borgerliga att Löfven och språkrören drivs rakt in i Jonas Sjöstedts famn. Vänsterledaren håller passande nog en pressträff i dag med sin kravlista för att sätta sig i en ny regering.

S-ledaren Stefan Löfven har dessutom begått några misstag de senaste dagarna. I radion i måndags talade han om ”zigenare” i stället för om romer. Han har ett högt restempo och långa arbetsdagar. Fred-rik Reinfeldt (M) tar det lite lugnare och laddar inför de kommande tv-debatterna.

I går talade Stefan Löfven på S hemmaplan på Skärholmens torg. Jag var där också på hans företrädare Mona Sahlins torgmöte på en av de sista dagarna före valet 2010. Kontrasten var stor, Stefan Löfven lockade betydligt färre åhörare och applåderna var kortare och glesare.

Men mycket talar starkt emot att alliansen kan hämta in underläget. Något liknande har aldrig skett i en svensk valrörelse. Om den längtan efter förändring som syntes i opinionsmätningar i våras lever kvar, så får väljarna svårt att hitta ett stort, nytt, framtidsprojekt hos alliansen. Misslyckandena i skolan, försvaret och polisen plågar denna regering.

Oddsen talar emot alliansen. Tv-debatterna de kommande dagarna blir väldigt viktiga om Reinfeldts lag ska kunna slå världen med häpnad.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 10 sept 2014:

“Småpartierna lyfter alliansen i valets slutspurt”

“Med bara dagar kvar till valet krymper avståndet mellan de politiska blocken. Alliansen knappar in i flera opinionsmätningar – vilket kan spela Vänsterpartiet i händerna. Det som såg ut att vara ett avgjort val kan bli till en riktig nagelbitare. “

“Nya opinionsundersökningar kommer nu i stort sett varje dag, och trenden i de senaste mätningarna är att allianspartierna knappar in på de rödgröna. I SvD/Sifos senaste undersökning är gapet mindre än 5 procentenheter och även TV4/Novus visar på en liknande nivåskillnad mellan blocken.

Framför allt är det de borgerliga småpartierna som står för alliansens lyft. Dominanten M står och stampar och har ännu inte lyckats mobili-sera särskilt många nya väljare under valrörelsen.

– Den här gången verkar Moderaterna få äta upp kostnaderna för att sitta vid makten medan de mindre partierna klarar sig bra. Det är ett nytt mönster för koalitionsregeringar i Sverige men det är något som man känner igen från Europa, säger Peter Esaiasson, professor i stats-vetenskap vid Göteborgs universitet.

Enligt de senaste undersökningarna är de tre mindre allianspartierna tillsammans nästan ikapp Moderaterna. Så har det inte sett ut under hela den borgerliga regeringsperioden, och om trenden håller i sig kommer det att få konsekvenser för ett framtida samarbete.

– Såklart är det så att ett starkare Folkparti innebär större liberalt inflytande, konstaterar FP-ledaren Jan Björklund.

Han tror att de minskade skillnaderna mellan blocken går att spåra till att de mindre partierna syns mer nu.

– Det är säkert så att de stora partierna ständigt har ett stort fokus och när det blir valrörelse så ökar exponeringen för alla partier och då får även mindre partier mer utrymme, säger Jan Björklund som hoppas på att försvarsfrågan ska ge partiet extra skjuts de sista dagarna inför valet.

Resultaten i de olika mätningarna ger ingen entydig bild av vilket av de små partierna som går starkast. Hos Sifo får FP den högsta siffran medan Novus visar på stark medvind för C. Samtliga institut placerar också KD en bit ovanför riksdagsspärren.

– Det tycks som att de borgerliga väljarna söker förnyelse inte genom att överge alliansen utan genom att stödja något av småpartierna i alliansen, säger S-märkte statsvetaren Ulf Bjereld.

Samtidigt som valvindarna nu tycks ha svängt i borgerlig riktning är stämningen i Socialdemokraternas valhögkvarter på Sveavägen 68 mycket nervös efter de senaste opinionsmätningarna. Det finns farhågor om att partiet ska rasa ytterligare, precis som i Europaparlamentsvalet. Men oron gäller, erfar DN, minst lika mycket tiden efter valet och ett förestående parlamentariskt gungfly.

Blir S och MP tillsammans inte större än alliansen får Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt ett drömläge i förhandlingarna. S och MP kan svårligen bilda regering med en motsträvig Jonas Sjöstedt på ena sidan och fyra oppositionslystna allianspartier på den andra.

I går kallade V till en presskonferens om partiets ”politiska prioriteringar i en ny regering” som äger rum i dag onsdag.

MP-språkröret Gustav Fridolin är beredd på en tuff återstod av valrörelsen.

– Det är match. Och valet kommer att avgöras de här sista dagarna. Vill man ha fyra år till med en regering som har styrt i åtta år som i varje läge har prioriterat sänkta skatter eller vill man ha något nytt? Det avgörs nu, säger han.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se “

“1. Hur ska man tolka de senaste mätningarna?
2. Kan alliansen vända -underläget?

David Ahlin, opinionschef Ipsos:
1. – Jag vill gärna avvakta ytterligare någon mätning innan jag drar definitiva slutsatser. Men visst ser det ut som att det håller på att bli jämnare.
2. – Om gapet skulle vara 5 procentenheter så är det ungefär 170 000 väljare som ska byta sida för att det ska bli helt jämnt. Det är fortfarande en stor utmaning för alliansen.

Ulf Bjereld, S-märkt professor i statsvetenskap:
1. – Den banala slutsatsen är att det har skett en utjämning. Jag hade förväntat mig att valet skulle bli jämnare, men att det skulle gå så

snabbt hade jag inte trott. Jag trodde att det skulle bli en mer successiv process.
2. – Det är väldigt svårt att ta in under de få dagar som är kvar. Ibland sker det mirakel, men det är nog mirakel man får hoppas på för alliansen.

Peter Esaiasson, professor i statsvetenskap:
1. – Klart man blir förvånad men det här är ett konstigt val över huvud taget. Vi har en hyfsat populär regering och en hyfsat populär statsminister. Dessutom har båda blocken lyssnat på opinionen och går i ungefär samma riktning mot ökad offentlig konsumtion. Ändå är det oppositionen som hittills gått framåt.
2. – Det är inte jämnt ännu. Fem procentenheter är fortfarande en stor skillnad.
Jenny Madestam, statsvetare:
1. – Båda huvudmotståndarna har nu presenterat sina valmanifest och alliansen har kunnat visa på sin styrka: att de håller ihop och har ett tydligt regeringsalternativ. Det är möjligt att de rödgröna upplevs som ett osäkrare alternativ.
2. – Om det plötsligt blir internationell kris eller en stor skandal i något parti kan det påverka väljarna. Annars är det nog det här resultatet vi får se på valdagen.

Mikael Gilljam, statsvetare:
1. – Det kostar på att regera och mediefokus ligger med rätta på de som regerar, vilket ger stora gap. När det är valrörelse tävlar alla åtta på lika villkor. Detta är en effekt av mellanvalsjournalistik som går ihop med valrörelsejournalistik som ger en större balans.
2. – Skulle de hämta in det här gapet så är det en världssensation. “

DN 10 sept 2014:

“Mjukare tongångar från S om statsministerns uttalande”

“Socialdemokraterna tonar nu ned statsminister Fredrik Reinfeldts hot att stoppa rödgröna skattehöjningar om de borgerliga förlorar valet på söndag.

– Jag hoppas att det var ett olycksfall i arbetet, säger Mikael Damberg (S), gruppledare i riksdagen, i DN:s webb-tv-program ”Valduellen”.

I gårdagens tv-debatt ville Moderaternas gruppledare Anna Kinberg Batra inte längre svara på om hennes parti är berett att stoppa skattehöjningar. Det vore att gå ett steg längre än vad de rödgröna och Sverigedemokraterna gjorde i vintras när en inkomstskattehöjning bröts ut ur budgeten och stoppades av oppositionen.

Statsministerns uttalande har fått hård kritik av Magdalena Andersson (S), ekonomisk-politisk talesperson, men i går var tonläget ett annat.

– Jag hoppas att Moderaterna inte vill riva upp regelverket, säger Mikael Damberg.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN 10 sept 2014:

“Här har alliansen gömt sina konflikter”

“Fredrik Reinfeldt är Europamästare i konsten att hålla ihop en koalitionsregering. Det finns en hemlighet bakom sammanhållningen: Ett maktcentrum som få känner till där kriser hanteras i det fördolda. Samordningen har blivit borgerlighetens trumfkort. Men den har haft ett högt pris. “

“Nybrokajen i Stockholm den 1 september 2014. Det är en vacker dag för en tur på sjön och knappt två veckor kvar till valet. De fyra borgerliga partiledarna kliver ombord på skärgårdsångaren ”Gurli”. Med sig har de en liten pocketbok på 126 sidor: Alliansens tredje valmanifest.

Men det viktiga är inte vad det innehåller utan vad det symboliserar. Enighet. Det framhåller Moderatledaren Fredrik Reinfeldt när han har gått i land vid Finnboda varv och talar inför ett stort medieuppbåd.

– Välkomna till ett unikt tillfälle i den svenska valrörelsen 2014. Det här är det enda tillfället i den här valrörelsen där ett regeringsalternativ kommer att berätta vad man vill göra. Det är enda gången det kommer att presenteras saker som inte behöver följas av frågan: Vad kommer andra tycka, vad ska ni få med och vad får ni ta bort? säger Reinfeldt.

Statsministern hade kunnat bre på ännu mer. Han är Europamästare i konsten att hålla ihop en flerpartikoalition. Efter allianskvartettens åtta oavbrutna år vid makten är Fredrik Reinfeldt nummer ett på den topplista som Torbjörn Bergman, professor i statsvetenskap vid Umeå universitet, har räknat fram (se faktaruta).

– Det är en mycket ovanlig prestation, säger Bergman.

När alliansen bildades led borgerligheten fort-farande av traumat från tidigare regerings-fiaskon. 1976 lyckades man till slut bryta ett 44-årigt socialdemokratiskt maktinnehav, men det tog det bara två år innan den centerpartistiska statsministern Thorbjörn Fälldin fick nog av kärnkraftsfrågan och avgick. Folkpartiet och Moderaterna var osams så FP:s Ola Ullsten fick bilda en enpartiregering med minimalt stöd i riksdagen.

Även nästa Fälldinregering sprack när C och FP valde att göra upp om skatterna med S och Moderaterna lämnade regeringen i vredesmod 1981. Sommaren 1994 var det kört igen när -Centerledaren Olof Johansson hoppade av regeringen Bildt i protest mot bygget av Öresundsbron.

Anna-Karin Hatt (C), i dag energiminister, minns hur oenigheten förföljde centerpartisterna i valrörelsen 2006.

– I väljarnas ögon var det så att borgerliga regeringar spricker. Den vanligaste frågan vi fick var: Är det centerpartiet som kommer att lämna? I dag får jag aldrig den frågan, säger Hatt.

Hur lyckades de borgerliga tvätta av sig fiaskostämpeln? Svaret ligger förborgat längst inne i regeringsbyggnaden Rosenbad vid Strömmen i Stockholm. Bakom det torra namnet ”samordningskansliet” arbetar fyra okända makthavare som i åtta år har haft uppdraget att till varje pris undvika en regeringskris. Här har strider utkämpats, hjärtefrågor offrats och sammanhållningen försvarats, bortom journalisternas, forskarnas och medborgarnas insyn.

En solig septembereftermiddag 2014, med valet bara någon vecka bort, har det gått två månader sedan DN:s första förfrågan om att få besöka kansliet.

Nu får vi till slut tillträde, med några timmars varsel och strikta restriktioner. Fotografen har tio minuter på sig och ingen reporter släpps in vid det tillfället. En timme senare får DN:s reporter sina tio minuter med statssekreterarna Mikael Sandström (M) och Jakob Forssmed (KD).

Två av Sveriges hemligaste makthavare.

– Att vi inte läcker till medier, ja, det är ju tråkigt för er, men vi jobbar inte på det sättet, -säger Mikael Sandström medan ett belåtet leende skymtar i mungipan.

Jakob Forssmed fyller på.

– Alla inser av historiska erfarenheter att läckor skulle förstöra förhandlingarna. Det är lätt att glömma nu hur det var före 2006. Det fanns inte den här förtroendefulla relationen i tidigare borgerliga regeringar, säger han.

Historien om hur borgerligheten knäckte allianskoden för enighet börjar någon helt annanstans. Låt oss starta på ett pojkrum i en mexitegelvilla i småländska Bankeryd för nio år sedan. Det är augustinatt och folkpartiledaren Lars -Leijonborg rådgör med sin stabschef - Helena Dyrssen.

Ledarna för den nybildade borgerliga alliansen ska göra upp om den ekonomiska politiken hemma hos KD-ledaren Göran Hägglund. Medierna har flockats runt villan i väntan på besked. In i det sista pågår striden om ersättningsnivåerna i sjukersättningen. Folkpartisterna står på sig och Moderaterna tvingas backa.

– Det var en väldig spänning i Bankeryd. Anders Borg var hetsporre. Fredrik Reinfeldt fick lugna ned och döma av. Det var en god förhandling, och efteråt var alla lite missnöjda men okej, minns Helena Dyrssen nio år senare.

Bankerydspaketet fick stor politisk betydelse. Det var där som jobbskatteavdraget lanserades. Men det var också där som det nya borgerliga samarbetet började ta form. Redan nu skapas ”preparandgruppen” som senare ska omvandlas till samordningskansliet i Rosenbad.

I gruppen fanns moderaten Anders Borg och folkpartisten Helena Dyrssen, kristdemokraten Jakob Forssmed och så småningom också centerpartisten Anna-Karin Hatt.

Medan medierna riktar sitt strålkastarljus på partiledarna är det i stor utsträckning dessa fyra personer som bakom kulisserna bit för bit snickrar ihop en gemensam politik som ska leda fram till en valseger hösten 2006. De har alla sina partiledares öron och jobbar på ett långtgående mandat. Så här beskrivs kvartetten av en person som har jobbat nära dem.

– Anders Borg var en samordnande kraft. Han är överallt och kan allting. Helena Dyrssen är väldigt rakt på. Anna-Karin mjukare. En folk-rörelsemänniska. Och så Jakob. Ämabel. Kompromissinriktad. Den som föreslår en kopp kaffe när alla andra rasat runt.

Ofta fördes diskussionerna hos Anders Borg på Moderaternas kansli vid Mynttorget i Gamla stan. Av det enkla skälet att han hade störst rum. De som var med pekar på några avgörande ögonblick när förmågan att komma överens prövades till det yttersta.

– På slutet fanns ett antal öppna frågor som skulle lösas. Bläcket hade ofta just torkat när -medierna fick det, minns Anna-Karin Hatt.

Sommaren 2006, kort före valet, skulle partierna göra upp om familjepolitiken. Platsen var Stockholmsförorten Sundbyberg.

Folkpartiet ville ha jämställdhetsreformer, och fick stöd av Moderaterna och Centerpartiet. Men Krist-demokraterna tog strid för den traditionella -synen på familjen. Det rörde partiets själ.

Lösningen blev typisk: Bägge sidor fick något, ingen fick allt. En jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen (FP) kombinerades med en möjlighet för kommunerna att införa ett vårdnadsbidrag (KD). Resultatet blev varken särskilt progressivt eller konservativt. Grundkonflikten kvarstod, profilen blev vag men sammanhållningen räddades.

– Två saker måste finnas på bordet samtidigt för att få till en lösning, förklarar Hatt metoden.

Alliansen blev segrare i valet 2006. För alla nya regimer är det en brutal upplevelse att ta över regeringskansliet. Departementen och dess arméer av tjänstemän är ett väldigt maskineri som obönhörligen matar fram ärenden som kräver beslut. När allt går på högvarv handlar det om 200 per vecka.

Det var tufft för alliansen att få till stånd en fungerande samordning i Rosenbad, minns -Ulrika Schenström, då statssekreterare hos Fredrik Reinfeldt.

– Konstitutionen i Sverige är gjord för en enpartiregering. Hela regeringskansliet är hierarkiskt byggt på ett sätt som är olikt resten av vårt samhälle. Det var vi tvungna att lösa. Vi fick helt enkelt skapa en organisation för en koalitions-regering, säger hon.

Lösningen blev att preparandgruppen flyttades in i Rosenbad. Under det glanslösa namnet ”samordningskansliet” — ett begrepp som hämtades från tidigare borgerliga koalitioner – blev detta regeringens dolda maktcentrum.

Det är här DN i september 2014 till slut får audiens. Platsen är ett spatiöst förmak till det -sammanträdesrum där Sveriges regering varje torsdag klubbar skarpa beslut. I soffgruppen intill höga fönster mot Strömmen sitter två av nyckelpersonerna bakom alliansens sammanhållning.

Mikael Sandström (M) är nationalekonomen som övertog Anders Borgs plats när denne upphöjdes till finansminister efter valsegern 2006. Den andre personifierar mer än någon annan alliansens förmåga till sammanhållning: Kristdemokraten Jakob Forssmed som funnits med i den inre kärnan ända sedan alliansen jämkade ihop sina allra första kompromisser 2004. De är två av fyra statssekreterare i samordningskansliet.

Forssmed lutar sig fram med armbågarna på knäna. Minen i hans skäggrufsiga anlete skulle kunna misstolkas som förlägen om man inte kände till hans meriter som durkdriven förhandlare.

– Själva formen har spelat roll, att vi är samma personer som förhandlar med varandra, vi har byggt upp ett förtroende under lång tid. Det blir ett vaccin mot att lura varandra. Man vet att i morgon ska jag förhandla med samma person, säger Jakob Forssmed.

Mikael Sandström, tillbakalutad med benen i kors och strama anletsdrag, fortsätter.

– Jag kände att jag kom in i en färdig struktur, det gjorde det väldigt lätt. Vi har bytt stats-sekreterare och vi har bytt partiledare men det har funnits en accepterad mekanism för att lösa problem i alliansen. Det är förtroende mellan personer men det är också förtroende för strukturen, säger han.

I samtalen med Sandström, Forssmed och and-ra som haft till uppgift att värna alliansens sammanhållning framträder ett antal principer, en särskild allianskod för enighet.

För det första: Att vinna en förhandling är inte så svårt, det svåra och nödvändiga är att hitta en lösning som gör att alla tycker det är värt att komma tillbaka till förhandlingsbordet nästa dag.

För det andra: Ingen ställer ultimativa krav.

För det tredje: Alla ska vinna något på överenskommelserna men alla ska också bidra till att en lösning blir möjlig.

För det fjärde: Alla diskussioner stannar i det rum där de förs. Alla måste kunna lita på att inget förs vidare till obehöriga.

Folk med insyn i samordningskansliet menar att personliga egenskaper hos statssekreterarna också har spelat stor roll. En alliansveteran beskriver ursprungskvartetten så här:

– De är lika på ett sätt, politiska nördar allihop. De är hantverkarna. De är inte försäljare. De står inte på scenen och dunkar ut saker. De är smidiga personer. Det går liksom inte att bli förbannad på någon av dem.

Det är stora skillnader i partikulturer inte minst mellan de principfasta storstadsakademikerna från Folkpartiet och de pragmatiska centerpartisterna som sprungit ur en folkrörelse på landsbygden och tror att allt kan lösas med sunt förnuft. Lägg till Moderaterna, toppstyrda, och med en förkärlek för teknokratiska tabeller. Och så de konservativa kristdemokraterna med rötterna i frikyrkan.

Anna-Karin Hatt konstaterar att den som jobbar i samordningskansliet måste ha en extremt god känsla för sitt eget parti: var går gränsen, hur långt kan man tänja den?

– Man måste också ha starkt förtroende i det egna partiet. Hade vi inte haft det skulle vi inte kunnat ta så mycket beslut. Det hade det blivit för mycket kvar till partiledarna och då hade det inte blivit lika många överenskommelser, säger hon.

Forskarna lyfter även fram Fredriks Reinfeldts betydelse.

– Han är uppenbart skicklig på att vara mer statsminister än partiledare, säger Torbjörn Bergman.

Hans statsvetarkollega Rune Premfors menar att Moderaternas förflyttning mot mitten varit avgörande för sammanhållningen.

– Höger-vänster-dimensionen har nästan helt försvunnit inom borgerligheten. Men man är blåögd om man tror att M inte också har hotat de andra när det behövts. Att det funnits ett så tydligt ledarparti är ett skäl till att det har hållit, säger han.

Ett par kriser har varit särskilt svåra för alliansregeringen. Under några laddade dagar i juni 2008 belägrades riksdagen av demonstranter med vajande piratflaggor som krävde att den så kallade FRA-lagen skulle stoppas. Protesterna växte lavinartat på nätet. Inom Centern, Folkpartiet och Moderaterna fanns riksdagsledamöter som hotade med att rösta ned spionlagen som de ansåg kränkte den personliga integriteten.

Helena Dyrssen ryser vid minnet.

– Det var hemskt. Allt blev så känslomässigt. Vi lirkade men det var komplicerat.

Frågans sprängkraft överrumplade de fyra statssekreterarna.

– Det var alldeles uppenbart att vi underskattade den, säger Anna-Karin Hatt.

Bland de upproriska fanns flera av dagens toppnamn: nuvarande centerledaren Annie Lööf, partiets EU-parlamentariker Fredrik Federley och Birgitta Ohlsson (FP), nu demokratiminister. Bakom kulisserna arbetade samordnarna intensivt för få dem att acceptera lagförslaget.

– Jag satt hemma vid mitt köksbord och skrev listan med integritetsförstärkningar som sedan blev tilläggspropositionen, minns Hatt.

FRA-lagen klubbades. Men för flera av kritikerna var det en brutal upplevelse. Fredrik Federleys tårar i riksdagen blev legendariska. Idealism maldes ned till realpolitik i samordningens obevekliga kvarn.

– Det blev ett trauma för de här personerna av flera skäl, de var starkt ideologiskt drivna och hade inte övat på att kompromissa, säger en person som deltog i processen.

En annan prövning var lättare att förutse. -Energifrågan hade lett till regeringskris 1978 och varit ett hinder för borgerligt samarbete sedan dess. De som var med pekar ut överenskommelsen från 2009 som den största och mest mångfacetterade i samordningskansliets åttaåriga historia.

Anna-Karin Hatt företrädde kärnkraftsmotståndarna i Centerpartiet:

– Det är ett bra exempel där en partiledare måste pröva: hur långt kan jag gå för det gemensamma och fortfarande ha med mig mitt parti? Maud gjorde vad som var möjligt och det var vad som krävdes för att alliansen skulle komma överens. Ett jättebra exempel på ett givande och tagande som sedan har funkat och hållit, säger Anna-Karin Hatt.

Uppgörelsen innebär att gamla reaktorer får bytas mot nya, men antalet reaktorer eller kärnkraftverk får inte öka. Dessutom måste nybyggen klara sig utan statliga subventioner. Som samordningslösning är det finurligt. Samtidigt kvarstår frågan obesvarad, 35 år efter folkomröstningen: Ska Sverige ha kärnkraft? Ja absolut, säger Folkpartiet. Nix, säger Centerpartiet. Men alliansen, den består.

FRA-striden och uppgörelsen om kärnkraften har skapat svekdebatter om att grundläggande principer sålts ut. Det är ett pris som allianspartierna på olika sätt fått betala för sammanhållningen. Men demokratin har också betalat ett pris, anser statsvetarna: Bristen på insyn.

Ett par uppmärksammade politiska affärer har gjort att det diskreta samordningskansliet hamnat i rampljuset. Det gäller Saudiaffären, som

ledde till att riksdagens konstitutionsutskott ville ta en närmare titt på kansliet. Även i samband med Vattenfalls misslyckade köp av Nuon restes frågor om vad som passerat samordningen.

– Det var aldrig en samordningsfråga, säger Mikael Sandström kort om Nuon och de kontroversiella delarna av Saudiaffären.

Magnus Erlandsson, förvaltningsforskare och universitetslektor vid Malmö högskola, tycker att Nuonaffären är ett tydligt exempel på bristerna med det borgerliga samarbetet.

– Om ett samordningskansli inte kan hantera en sådan fråga, då finns det ju bekymmer. Om det däremot skulle visa sig att man har diskuterat frågan, måste man å andra sidan säga att det brast i bedömningen. Oavsett vilket blev det ett haveri, säger han.

Statsvetare som velat studera alliansen säger sig ha mött stängda dörrar till stora delar av regeringskansliet, inte minst samordningen. Professor emeritus Rune Premfors minns ett stort projekt som fick nobben

– Det var en påfallande skillnad mot tidigare regeringar. Dörren slog igen kraftigt framför oss.

Hans statsvetarkollega Birgitta Niklasson har samma erfarenheter av svårigheten att få studera samordningen.

– Vi missade den väldigt viktiga delen, det var där vi fick dra gränsen för att det över huvud taget skulle bli något. Det kom som en chock för oss.

Statsvetarkollegan Magnus Erlandsson säger att konstruktionen av samordningen har sina fördelar och nackdelar.

– När det är hårda och tuffa förhandlingar mellan samarbetspartier måste det finnas något frirum där man kan sitta och testköra saker. Det måste finnas en plats där man får tänka högt i fred. Men som medborgare och forskare kan man samtidigt beklaga den här täta samordningen. Det är en hemlig plats, säger han.

Inom alliansregeringen anser man att beskyllningarna om hemlighetsmakeri är överdrivna. Anna-Karin Hatt förvånades tvärtom av att så få försökte få kontakt med samordningskansliet.

– De fyra år jag var statssekreterare kan jag räkna på en hand de förfrågningar som kom.

När regeringen Reinfeldts andra mandatperiod nu går mot sitt slut hörs också röster om att -alliansen har samordnat sig till döds. Idéutvecklingen sägs ha offrats på enighetens altare.

Nationalekonomen Anne-Marie Pålsson var riksdagsledamot för Moderaterna 2002–2010. Hon har sammanfattat sina erfarenheter i en bok med den talande titeln ”Knapptryckarkompaniet”.

– Det spelade ingen roll vad vi i riksdagen tyckte. Vi fick höra att samordningen redan hade bestämt hur det skulle bli. Eller så hade parti-ledarna bestämt det. Vi riksdagsledamöter var inte behöriga att ha en egen tanke eller utveckla något på egen hand. Jag som har ägnat hela mitt liv åt att tänka själv tycker att det var ganska vedervärdigt, säger hon.

Ända inne i borgerligheten finns bilden att nu är idéerna slut.

– Det är ganska få personer som ska göra väldigt mycket, och då tar det dagliga regerandet och finanskriserna och Bryssel över. Samordningskansliet har varit ett fungerande maskineri. Men det är ingen idéverkstad, säger en alliansveteran.

– Risken är ju att det har blivit en så välsmord förhandlingskultur att det bara är det som återstår, säger en annan.

Den tidigare M-politikern Anne-Marie Pålsson talar öppet om en utslätad borgerlighet. Hon tycker att utvecklingen är logisk: Den som kommer med nya tankar utmanar den sittande ledningen.

– Nya idéer får du bara fram när du får nytt folk vid makten. Det är därför det är så viktigt i en demokrati att ha rotation på maktpositionerna.

Markus Uvell, vd för den liberala tankesmedjan Timbro, hör till dem som tycker att alliansens idéfattigdom återspeglas i 2014 års valmanifest.

– När man kom till makten 2006 hade man en extremt lång lista på reformer. Sedan har ambitionen successivt skruvats ned, säger han.

Han tror att problemen uppstod redan under förberedelsearbetet inför maktskiftet 2006. Då lovade alliansen att inte röra vissa områden. Arbetsrätten är ett exempel. Men han har inget svar på hur alliansen skulle ha hittat tillbaka till idéarbetet.

– Det har ju lite grand varit ett experiment med alliansen. Vi har inte haft en så tätt sammanhållen koalition tidigare. Men det är något som framtida allianser måste lösa, säger Uvell.

Tillbaka till Rosenbad. DN:s utmätta minuter med alliansens samordnare tickar snabb mot sitt slut. Det gör även regeringen Reinfeldts andra mandatperiod. Vad gör kansliet dessa de sista skälvande dagarna före valet?

Till alldeles nyss var det alliansens valmanifest som knådades fram här, berättar Jakob Fors-smed.

På agendan bortom valet finns frågor om hur Sverige ska hantera EU:s sanktioner mot Ryssland. Men handlingsutrymmet är begränsat, enligt Mikael Sandström.

– Att fatta viktigare politiska beslut så här nära valet skulle uppfattas som provokativt.

I morgon, torsdag, klubbar regeringen Reinfeldt sina sista samordnade beslut för den här mandatperioden. På söndag kväll avgörs vilka som kommer att behöva samordna sin politik de kommande fyra åren.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se
Karin Eriksson “

“Topplistan. De har hållit ihop en regeringskoalition längst

Regeringschef, land Partier Från Till Dagar

1. Fredrik Reinfeldt, Sverige 4 Okt 2006 Sep 2014 (minst) 2 900
2. Jens Stoltenberg, Norge 3 Okt 2005 Sep 2013 2 884
3. Wim Kok, Nederländerna 3 Aug 1994 Maj 2002 2 733
4. Jean-Luc Dehaene, Belgien 4 Mars 1992 Juni 1999 2 621
5. Paavo Lipponen, Finland 5 April 1995 Maj 2002 2 580
6. Willem Drees, Nederländerna 4 Sep 1952 Dec 1958 2 170

7. Wilfried Martens, Belgien 4 Dec 1981 Dec 1987 2 141
8. Poul Schlüter, Danmark 4 Sep 1982 Maj 1988 2 067
Listan utgår ifrån koalitioner med tre eller fler partier och baseras på jämförbara länder i Västeuropa efter 1945. Källa: Andersson, Staffan; Bergman, Torbjörn & Ersson, Svante (2014). The European Representative Democracy Data Archive, Release 3.

Fakta. Samordningskansliet

Samordningskansliet ingår i stats-rådsberedningen som lyder direkt under statsminister Fredrik Reinfeldt. Kansliet har sina lokaler i Rosenbad.

Där arbetar fyra statssekreterare, en från varje alliansparti. Till sin hjälp har de varsin stab av politiskt sakkunniga tjänstemän.

Det ingår i regeringskansliets rutiner att ärenden samordnas mellan berörda departement innan de är färdiga för beslut. Samordningskansliets särskilda roll är att se till att alla de fyra allianspartierna har fått säga sitt och att alliansens gemensamma politik verkligen genomförs.

Samordningen sker i tre steg:

1 Enklare frågor kan lösas redan på tjänstemannanivå.
2 Nästa steg är att frågan lyfts upp till statssekreterarna.
3 I särskilt principiellt viktiga fall sker avgörande i det så kallade inre kabinettet, det vill säga de fyra borgerliga partiledarna.

Fakta. Alliansen som höll

2003. Fredrik Reinfeldt blir partiledare och börjar förflytta Moderaterna in mot den politiska mitten.

2004. Den borgerliga alliansen bildas hemma hos C-ledaren Maud Olofsson i Högfors.

2005. En kvartett som kallas preparandgruppen får ansvaret för att jämka samman partierna. Alliansen enas om arbetslinjen hemma hos KD-ledaren Göran Hägglund i Bankeryd.

2006. Inför valet har alliansen slutit ett femtontal politiska uppgörelser. Familjepolitiken och frågan om språktest för nya medborgare är svåra stötestenar. Efter valet blir preparandgruppen ett samordningskansli i Rosenbad.

2007. Högt reformtempo i början tack vare färdiga uppgörelser: jobbskatteavdrag, hårdare villkor i a-kassan, rut-avdrag. Försvarsminister Mikael Odenberg lämnar regeringen efter en konflikt med finansminister Anders Borg (båda M).

2008. Striden om FRA-lagen. Riksdagsledamöter i flera borgerliga partier hotar att fälla förslaget. Samordningskansliet åstadkommer en kompromiss.

2009. Allianspartierna gör upp om kärnkraften. Centerpartiet accepterar att gamla reaktorer ska få ersätta gamla. Två C-ledamöter i riksdagen röstar nej. Statliga Vattenfall köper bolaget Nuon, en affär som blir helt misslyckad. Oklart vilka i regeringen som var informerade.

2010. Alliansen vinner valet efter att ha klarat att hålla ihop koalitionen i fyra år, nytt borgerligt rekord. Eftersom Sverigedemokraterna kommer in i riksdagen blir det en borgerlig minoritetsregering. Reformtempot sjunker.

2011. Tronskifte i C: Annie Lööf efterträder Maud Olofsson. Två allianspartier har nu bytt partiledare sedan valsegern 2006 (tidigare FP). Gymnasiereformen sjösätts.

2012. Alliansens sänkning av krogmomsen träder i kraft. Göran Hägglund utmanas om partiledarposten i KD men vinner striden. En konflikt om idéprogrammet skakar Centern.

2013. Alliansen får kritik för brister i försvaret och fortsatt sjunkande skolresultat. En strid om riksdagens budgetregler slutar med att alliansregeringens förslag om sänkt statlig skatt stoppas.

2014. Finansminister Anders Borg ger ett snävt reformutrymme. Alliansens tredje valmanifest utelämnar stora hjärtefrågor för flera borgerliga partier. FP får ingen tredje ”pappamånad”, KD ingen sänkt pensionärsskatt, C ingen ny arbetsrätt. DN

Fakta. De har hållit ihop alliansen

Anna-Karin Hatt (C)

Statssekreterare i samordningskansliet 2006–2010. Dessförinnan i alliansens så kallade preparand-grupp och stabschef hos C-ledaren Maud Olofsson. Har även varit friskole-vd och pr-konsult. I dag it- och energiminister.

Helena Dyrssen (FP)

Statssekreterare i samordningskansliet 2006–2013. Ingick i alliansens så kallade preparandgrupp fram till valsegern 2006. Jobbade i regeringskansliet redan under Bildts tid 1991–1994. Har varit informationsdirektör på TV4 och If. I dag överdirektör på Skatteverket.

Jakob Forssmed (KD)

Statssekreterare i samordningskansliet 2006–. Dessförinnan i alliansens så kallade preparandgrupp. Tidigare ordförande i Kristdemokraternas ungdoms-förbund.

Mikael Sandström (M)

Statssekreterare i samordningskansliet 2006–. En av Anders Borgs närmaste medarbetare när nya Moderaterna skapades. Tog vid i samordningen när Borg blev finansminister. Har doktorerat i nationalekonomi och varit kommunpolitiker i Nacka.

Johan Britz (FP)

Statssekreterare i samordningskansliet 2013–. Tog över Dyrssens stol. Tidigare ordförande för Liberala studenter, sedan flera poster på FP:s kommunikationsavdelning. Stabschef hos utbildningsminister Jan Björklund 2006–2013.

Magnus Wallerå (C)

Stats-sekreterare i samordningskansliet 2010–. Övertog Hatts stol. Arbetade redan dessförinnan i samordningen med ansvar för utbildnings-, forsknings- och kulturfrågor. Från början lärare, i flera år ombudsman på Lärarförbundet. “

DN 10 sept 2014:

“Fler besparingar att vänta för SAS”

“Flygkoncernen SAS kunde nyligen glädja sig över rekordsiffror för passagerartrafiken. I dag landar resultatet för tredje kvartalet och analytikernas förväntningar pekar mot allt annat än rekord. I stället väntar nya omfattande besparingar i miljardklassen.

Det hjälper inte att SAS kan räkna in betydligt fler passagerare, 2,6 miljoner enbart under augusti, intäkterna faller oroväckande snabbt. Trots detta räknar analytikerna med att SAS kommer att lägga fram en vinst för tredje kvartalet.

Enligt SME Direkt sammanställning handlar det ett ”förväntningsspann” på mellan 369 och 932 miljoner kronor. Det ska ställa mot den dryga miljard i förlust som SAS uppvisade i junirapporten, ett besked som överträffade analytikernas mest negativa förväntningar.

Sydbanks analytiker Jacob Pedersen, till exempel, räknar nu med att SAS resultat för perioden maj–juli i år hamnar på 713 miljoner kronor före skatt. Jämfört med samma kvartal året 2013 bedömer dock banken att intäktsbortfallet blir cirka 40 procent, skriver sajten check-in.dk.

Samtidigt med sommarens miljardsmäll sjösatte SAS ytterligare ett sparpaket. Det handlar om att skära bort 300 tjänster inom administration, ledning och kommersiella funktioner. Arbetet pågår just nu och merparten av tjänsterna försvinner från huvudkontoret i Stockholm.

Denna neddragning och övriga miljardbesparingar SAS tidigare gjort hjälper uppenbarligen inte och nu väntar nya uppoffringar för den redan hårt luttrade personalen.

Vd Rickard Gustafsson har utlovat att besparingarna ska konkretiseras under hösten. Ett besked kan alltså komma redan i dag. Avsikten är att de nya besparingarna ska förbättra bolagets ansträngda ekonomi under åren 2014–2017.

Orsaken till SAS fortsatta kostnadsjakt är den prispress som bitit sig fast i flygbranschen. Men vid sidan av kostnadsjakten pågår också ett intensivt arbete att hitta nya lösningar som ger intäkter.

Bland annat arbetar SAS hårt med att hitta nya partners till sitt Eurobonusprogram och att plocka fram nya intäkter runt själva flygningarna.

Ytterligare en motgång blev det IT-haveri som sänkte SAS:s hemsida i måndags. Hur mycket pengar som gick förlorade i missade biljettintäkter när kunderna inte kunde boka sina biljetter kan eller vill inte SAS precisera.

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se “

DN 10 sept 2014:

“En sista avstämning före valet”

“Arbetslösheten är alltför hög och inflationen är för låg. En påminnelse ges i morgon när SCB visar läget i augusti. Det blir en sista avstämning av läget i ekonomin inför valet på söndag. “

“Analys. På torsdagen kommer nya uppgifter om arbetslösheten och inflationen från Statistiska centralbyrån. De kan bli argument som används vid valrörelsens avslutande partiledardebatter.

Arbetslösheten är högre än strax innan regeringen tillträdde för åtta år sedan. Däremot är läget bättre än inför förra valet.

SCB:s siffror väntas visa att arbetslös-heten ligger på 7,1 procent, enligt en sammanställning som nyhetsbyrån Direkt har gjort från banker och fondkommissionärer. Detta kan jämföras med augusti 2006, då arbetslösheten var 6,4 procent.

I augusti 2010 låg arbetslösheten däremot på 7,7 procent.

Arbetslösheten har alltså gått upp jämfört med för åtta år sedan, men sjunkit under senaste mandat-perioden. Det gäller även om man ser på säsongsrensade siffror. Då väntas arbetslösheten i augusti 2014 ligga på 7,8 procent, vilket kan ställas mot 6,9 procent samma månad 2006 och 8,5 procent i augusti 2010.

Inflationen väntas däremot vara lägre i augusti 2014 än för både åtta och fyra år sedan. Enligt nyhets-byrån Direkt väntas inflations-takten, alltså prisutvecklingen under de senaste tolv månaderna, nu ligga på minustal: –0,1 procent. Det kan jämföras med plussiffrorna 1,7 procent i augusti 2006 och 1,1 procent i augusti 2010.

Detta gäller inflationen mätt med konsumentprisindex, där även bostadskostnader ingår. Om man lyfter bort boräntorna, vilket Riksbanken brukar göra i sina bedömningar, väntas i stället en inflation på 0,5 procent i augusti 2014. Men denna blir ändå väsentligt lägre än de 1,4 procent som uppmättes i augusti 2006 och 1,5 procent samma månad 2010.

Slutsatsen måste bli att arbetslösheten är alltför hög liksom att inflationen är för låg, jämfört med Riksbankens inflationsmål på 2,0 procent.

Men är detta ett allvarligt misslyckande för regeringen? Svaret får ges av väljarna på söndag.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN 10 sept 2014:

“Här är stockholmarnas favoritfrågor inför valet”

“Mycket få stockholmare anser att de hett omdebatterade Slussen, För-bifarten och Bromma flygplats är valets viktigaste frågor. Det visar DN/Ipsos stora väljarundersökning. “

“Två procent nämner spontant Förbifarten som en viktig fråga, Slussen nämns av endast en procent – och Bromma flygplats kommer inte ens upp i en procent.

– Förbifarten, Bromma och Slussen kanske får orimligt stor uppmärksamhet, politikerna ägnar mer intresse åt de frågorna än vad väljarna verkar göra. Det är intressant att de inte kommer högre upp på listan trots all debatt om dem, säger Johanna Laurin Gulled, opinionsanalytiker på Ipsos.

Tycker stockholmarna helt enkelt att det är ganska ointressant?

– Ja, den slutsatsen tycker jag att man kan dra. Det är inte de frågor som stockholmarna nämner spontant som stora och viktiga, säger Johanna Laurin Gulled.

Topp tre när väljarna i Stockholms kommun spontant får ange vilken samhällsfråga eller politisk fråga som är viktigast för hur man ska rösta i kommunvalet är i stället skolan, 34 procent, sjukvården, 18 procent, och miljön, 16 procent.

På nationell nivå hamnar miljöfrågor först på sjätte plats.

– Att miljön kommer högre upp på stockholmarnas lista kan vara en förklaring till att Miljöpartiet är starka i Stockholm, säger Johanna Laurin Gulled.

En annan fråga som är av klart större betydelse för invånarna i Stockholms kommun än för väljare i riket i stort är bostadsfrågan. Sju procent av stockholmarna nämner denna fråga spontant, jämfört med en procent i riket.

– Att bostadsfrågan rankas högt är inte alls förvånande med tanke på den stora bostadsbristen, säger Johanna Laurin Gulled.

Flykting- och invandringsfrågan, som ökat i betydelse på riksnivå och nu rankas som den femte viktigaste frågan där, hamnar i rankningen för Stockholms kommun först på tolfte plats.

Varför det?

– Det är sannolikt så att väljarna inte kopplar den frågan till kommunalvalet, säger Johanna Laurin Gulled.

Den låga placeringen för flykting- och invandringsfrågan kan också vara en förklaring till varför Sverigedemokraterna har svårt att etablera sig här, menar Johanna Laurin Gulled, stockholmarna lägger inte så stor vikt vid deras hjärtefråga.

Hon påpekar också att en anledning till att en fråga hamnar långt ned på listan kan vara att stockholmarna är nöjda med situationen som den är.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“**Fakta**.
Så genomfördes undersökningen
Ett representativt slumpmässigt urval invånare i Stockholms kommun 18 år och äldre har intervjuats per telefon. Totalt genomfördes 1 504 intervjuer under perioden 22 augusti till 1 september 2014. “

DN 10 sept 2014:

“Viktor Barth-Kron: M och MP ser ut att ha satsat på fel häst”

“Jobben är valets viktigaste fråga, brukar både Socialdemokraterna och Moderaterna hamra in så snart de får chansen och någon utomstående finns inom hörhåll. När det gäller kommunalvalet i Stockholm kan man dock snabbt konstatera att den bedömningen inte delas av väljarna.

Det finns förklaringar till det. Stockholms arbetsmarknad är i relation till Sverige i stort mycket stark. Om man upplever att risken för arbetslöshet är låg är det inte märkligt om andra frågor hamnar i förgrunden.

De frågor som i stället hamnar i topp ger en hint om varför opinionen sett ut som den gjort, med oppositionen tydligt i förarsätet.

Skolan är överlägsen etta med 34 procent, följt av sjukvården (18) och miljön (16). Samtliga är frågor där de rödgröna partierna tenderar att ha större förtroende än de borgerliga. (Vän av ordning kan inflika att just sjukvården faktiskt inte är en kommunal fråga – det är landstinget som hanterar vården – men givet hur friskt partierna blandat frågor i sin reklam ska de inte kasta första stenen på väljare som inte har begreppen fullt i ordning.)

Moderaterna vill helst prata jobb, ekonomi och infrastruktur. De två första är starka grenar för partiet, medan infrastrukturen är det område där motsättningarna mellan de rödgröna är som störst och lättast att exploatera.

Varken Förbifarten eller Bromma flygplats får dock några siffror att skryta med här. Väl att märka kan man ha en stark åsikt om bägge utan att ranka den allra högst, men siffrorna 2 procent respektive 0 indikerar ändå att de partier (M och MP, från var sitt håll) som gått in för att göra frågorna till paradnummer i valet kan ha satsat på fel häst.

Detsamma kan sägas om Slussen. Den som läst insändarsidor och lokaltidningar det senaste åren kan lätt ha fått bilden att det stundande kommunalvalet i första, andra och sjunde hand kommer att handla om att stoppa Nya Slussen. Den synnerligen aktiva opinions--bildningen ser dock ut att ha begränsad genklang i folkdjupen.

Med 1 procent som prioriterar Slussen och bara ett parti med fullmäktigeutsikter som driver frågan – Sverigedemokraterna, förmodligen mindre av genuin omsorg om stadsbilden än av genuin omsorg om sin politiska roll som flugpapper för allsköns missnöje – får frågan nog betraktas som tämligen iskall.

Vad gäller Sverigedemokraterna är det dock inte förvånande att de ser ett behov av att bredda missnöjespotentialen. Invandringsfrågan hamnar betydligt lägre i Stockholm än i Sverige som helhet, 5 procent mot 13.

Omvänt förhållande gäller inte helt oväntat bostadsfrågan. 7 procent (mot endast 1 nationellt) kan låta lite, men då ska vi komma ihåg att de flesta som bor i Stockholm och kan svara på frågan ju faktiskt har en bostad.

Viktor Barth-Kron viktor.barth-kron@dn.se “

DN 10 sept 2014:

“Minusgrader i kulturvalet”

“Det är inte kulturfrågorna som står i förgrunden i årets valrörelse. Brist på konfliktlinjer mellan partierna och en lågprofilerad kulturminister har bidragit till att sänka -temperaturen på kulturpolitiken.

Politiken är högst närvarande i kulturen. Kampandan brinner på teaterscener och i konsertlokaler: mot rådande maktförhållanden i allmänhet, för feminism och antirasism i synnerhet.

Däremot har kulturen försvunnit ur politiken. Till skillnad från för fyra år sedan, då alla partier ville profilera sig kulturpolitiskt och de rödgröna försökte göra kulturen till en valfråga, är kulturfrågorna i 2014 års valrörelse iskalla.

Sex av åtta partier vill höja kultur-budgeten. Men i tv-debatter och programförklaringar intar kultursektorns hjärtefrågor en undanskymd plats.

I alliansens valmanifest ryms de kulturpolitiska visionerna på drygt en av de 120 sidorna och Socialdemokraterna nöjer sig med ett stycke. Alliansens manifest vill, förutom att värna psalmsången i skolan, göra kulturen mer tillgänglig för de äldre. Socialdemokraterna lovar motsvarande för de yngre.

– Man kan lugnt säga att det råder minusgrader i den kulturpolitiska debatten. Grundproblemet är att de olika partiernas kulturpolitiska program är extremt lika. Skillnaderna är inte tillräckligt stora för att kulturen ska kunna bli en valfråga, säger dramatikern och kulturdebattören Stina Oscarson (även ny krönikör i DN).

I förra valrörelsen bidrog Skuggutredningen till att föra kulturpolitiken högt upp på agendan. Skuggutredningen initierades 2008, var tänkt som ett alternativ till Kulturutredningen och presenterades med en nio timmar lång maratonuppläsning av 108 skådespelare på Orionteatern. Stina Oscarson var initiativtagaren.

– Inga politiker pratade kulturfrågor före Skuggutredningen och det var därför vi drog i gång. Men sedan drabbades vi av den form av kidnappning av motstånd som sker i västerländska demokratier, där man kramar ihjäl kritiken. Helt plötsligt älskade alla Skuggutredningen och varenda politiker började prata kultur. Men vad som hände då var att kulturen togs som gisslan för att främja tillväxt, främja hälsa, främja turism och så vidare. Vi fick i gång det där samtalet vi hade eftersträvat, men det tog en helt annan riktning, säger Stina Oscarson.

I dagarna håller hon på att skriva färdigt ”Handbok för en ny kulturminister” tillsammans med poeten Mats Söderlund. Den är tänkt att komma ut strax efter valet, i samband med att regeringen tillsätter de nya ministrarna.

Även kritikern och författaren Carl Rudbeck håller med om att kulturfrågorna inte har tagit fyr i årets valdebatt.

– Det beror på att alliansen aldrig har prioriterat kulturfrågorna och att Socialdemokraterna tänker att man inte vinner några val på dem. Alliansen är ointresserad av kulturpolitik därför att de egentligen ser den som ett vänsterprojekt: ju mind-re kulturpolitik, desto bättre. Men ny teknik och nya distributionssätt har också gjort mycket av traditionell kulturpolitik otidsenlig. Det är som om arbetsmarknadspolitik mest skulle handla om repslagare, tunnbindare och kittelflickare, säger han.

Carl Rudbeck, som själv skulle vilja se en mer utmanande, liberal kulturpolitik tror att regeringen inte har vågat genomföra de reformer de skulle ha velat. Efter stormen kring alliansens första, mer ideologiskt drivna kulturminister Cecilia Stegö Chilò (som avgick efter tio dagar 2006) och hennes obetalda tv-licens blev regeringen rädd för att stöta sig med kulturvärldens aktörer. Kulturpolitiken fick bli ett bondeoffer.

– Lena Adelsohn Liljeroth har varit en lågprofilerad kulturminister som eftersträvat ett minimum av förändringar. Hon har aldrig sökt konflikt eller sagt något kontroversiellt. Det är förstås en ren spekulation, men det verkar som om Fredrik Reinfeldt skulle ha sagt till henne: ”Gör så lite som möjligt, sök ingen strid och framför allt: se till att jag slipper försvara kontroversiella utspel från din sida.” Om det var hennes mandat har hon gjort ett bra jobb, säger Carl Rudbeck.

Sverker Lenas sverker.lenas@dn.se”

DN 10 sept 2014:

“Så vill riksdagspartierna att kulturpolitiken ska se ut”

1. Vilken kulturpolitisk fråga är viktigast?

Centerpartiet
Den offentligt finansierade kulturen ska vara tillgänglig för alla i hela landet.

Folkpartiet
Minska läsklyftorna genom prioritering av läsande i skolan. Alla elever ska få ta del av klassiker och samtida betydande verk under sin skolgång.

Kristdemokraterna
Att satsa på barns och ungas läsning. Vi föreslår att det tas fram en klassikerlista med -litteratur, film, musik och teater för alla elever i skolan.

Miljöpartiet
Barns och ungas rätt till kultur, konst och estetik. Vi prioriterar kulturskolans framtid och estetiska ämnen i skolan.

Moderaterna
Just nu läsförståelse och läsfrämjande för barn och unga. Vi har därför fyrdubblat stödet för läsfrämjande sedan 2006.

Socialdemokraterna
Att öka tillgängligheten till kultur, särskilt för barn och unga.

Vänsterpartiet
Barns och ungas möjlighet att utöva konst, teater, dans och musik. Sänk avgifterna, öka antalet pedagoger och se till att kulturskolan finns i alla kommuner!

Sverigedemokraterna
Kulturarvet, tillgänglighet till kultur för fler och kulturens och idrottens roll för folkhälsan är våra viktigaste prioriteringar i kultur-politiken.

2. Vill ni höja eller sänka anslagen till kulturen?

Centerpartiet
Alliansen satsar drygt 12 miljarder kronor på kulturen, det innebär en höjning av anslagen till kulturen. Vi vill fortsätta denna satsning på kulturen.

Folkpartiet
Vi vill generellt höja -ambitionsnivån i kultur-politiken.

Kristdemokraterna
Sverige har trappat upp kultur-budgeten vilket vi är i stort sett är en-samma om i EU. Vi är beredda att fortsätta öka, förutsatt att utrymme finns.

Miljöpartiet
Vi vill utöver regeringens anslag investera en miljard extra på kulturen under de kommande åren.

Moderaterna
Alliansen har höjt kultur-budgeten varje år från 2006. Det fortsätter vi gärna med, men det kräver att fler jobbar.

Socialdemokraterna
Vi har de senaste åtta åren anslagit mer till kultur än regeringen. Vi höjer gärna anslagen till kultur under förutsättning att statsfinanserna tillåter.

Vänsterpartiet
Höja, vi vill att en procent av statsbudgeten ska gå till kultursektorn.

Sverigedemokraterna
Vi vill höja anslagen till utgiftsområdet med 2,2 miljarder, utöver regeringens budget.

3. Vill ni åter--införa fri entré på statliga museer?

Centerpartiet
Vi vill inte införa obligatorisk fri entré på statliga museer. Det gynnar en liten del av landet. Vi vill att kulturen ska leva i hela landet.

Folkpartiet
Ja.

Kristdemokraterna
Nej.

Miljöpartiet
Ja, vi vill även se över -möjligheten att på sikt införa fri entré också på regionala museer. Det är dock inget vi prioriterat i vår senaste budget.

Moderaterna
För barn och unga upp till 19 ska det alltid vara fri entré – även på specialutställningar. För vuxna vill vi fortsätta som nu.

Socialdemokraterna
Ja, och vi vill på sikt ha fri entré på regionala museer också.

Vänsterpartiet
Ja, vi vill även att lokala och regionala museer ska erbjuda fritt inträde.

Sverigedemokraterna
Vi har inget sådant förslag i dagsläget, utan tror i första hand att andra -åtgärder behövs för att locka nya grupper till museerna.

4. Hur ska framtidens public service finansieras?

Centerpartiet
Dagens system är omodernt och ohållbart. Vi vill införa public service-/medieav-gift via skattsedeln. Teknik-oberoende och lika för alla skattebetalare.

Folkpartiet
Radio- och tv-avgiften är föråldrad och ska avskaffas. Vi vill ha en teknikoberoende finansiering som tryggar oberoende och medel till kvalitet.

Kristdemokraterna
Vi tycker det är mycket -angeläget att slopa tv-licensen. Vi har i stället föreslagit en teknikneutral avgift på skatten. Nuvarande system är inte hållbart.

Miljöpartiet
På ett sätt som säkrar en -stabil finansiering, är oberoende från politiska intressen och är långsiktigt trovärdig.

Moderaterna
Moderaterna vill på sikt ha finansiering via skattsedeln. För det krävs en utredning, men oberoendet måste värnas.

Socialdemokraterna
Finansieringssystemet måste ge största möjliga oberoende till public service. Vi har föreslagit att tv-avgiften ska utredas så snart som möjligt.

Vänsterpartiet
Vi värnar licenssystemet, men det bör förändras. Finansieringen måste garantera public service oberoende, vara långsiktigt hållbar samt klara av förändrade användarmönster.

Sverigedemokraterna
Förslagsvis genom skattesedeln i takt med ett mer teknikneutralt tv-utbud. Upptagningen av begravningsavgiften är intressant att titta på som inspiration.

5. Vad vill ni göra med biblioteken?

Centerpartiet
Gratis att låna på bibliotek, möjliggöra för olika aktörer, att driva bibliotek. Bibliotek i hela landet. Mer samarbete mellan skola och bibliotek.

Folkpartiet
Biblioteken har en central roll att lyfta fram kvalitets-litteratur. Vi arbetar genom ny bibliotekslag och i kommuner för att bygga ut folkbiblioteken.

Kristdemokraterna
Vi vill värna biblioteken och tycker att den nya bibliotekslagstiftningen är bra. Vi har länge föreslagit en nationell biblioteksstrategi.

Miljöpartiet
Vi vill utveckla samverkan inom biblioteksväsendet så att dess samlade resurser kommer alla människor till del, och satsa på utbildad bibliotekspersonal.

Moderaterna
Vi har stärkt biblioteken -genom en ny biblioteksslag och infört lag om obligatoriska skolbibliotek. Skolans bibliotek ska ha egna bibliotekarier.

Socialdemokraterna
Biblioteken och boklånen ska fortsätta att vara avgiftsfria. Alla barn ska ha tillgång till skolbibliotek.

Vänsterpartiet
Inrätta digitala bibliotek, ta fram nationell biblioteksplan, utbildade bibliotekarier på alla bibliotek och frigör -biblioteken från kommersiella intressen.

Sverigedemokraterna
Biblioteken fyller en viktig funktion och vi föreslår inga sänkningar i biblioteksinköp. Kommunerna har en viktig roll som huvudmän.

6. Hur ska tidningskrisen mötas?

Centerpartiet
Presstödet kvar, tillsammans med fungerande marknad med långsiktiga goda villkor för att möta den nya världen med digitala medier. Värna mångfalden.

Folkpartiet
En bred mediepolitisk -utredning behövs. Reklamskatten bör slopas samtidigt som presstödet reformeras. Momsen för digitala medier ska sänkas.

Kristdemokraterna
Vi måste värna mångfald och konkurrens i medierna i en tid när medielandskapet är under stark förändring. Presstödet ska behållas men behöver ses över.

Miljöpartiet
Genom förbättrat presstöd, harmoniserad reklamskatt och större mediepolitiskt ansvarstagande.

Moderaterna
Vi har ett presstöd på drygt en halv miljard som finns för att stödja dagspressen, men stödet behöver förändras.

Socialdemokraterna
Vi föreslår en parlamentarisk utredning som ska se över mediepolitiken för att bland annat behandla tidnings-krisen.

Vänsterpartiet
Det behövs ett modernt presstödssystem, anpassat till dagens medieanvändare, för att ge stöd till originaljournalistik och för att fler röster ska höras.

Sverigedemokraterna
Det finns inget enkelt svar, men visst presstöd och eventuellt en sänkning av, eller helt slopad, reklamskatt för tidningar är frågor vi får arbeta med.

7. Bör regionernas inflytande över kulturen öka eller minska?

Centerpartiet
Öka. Vi tror att beslut fattas bäst nära dem de berör. Hela Sverige ska kunna ta del av ett rikt kulturliv. Utveckla kultursamverkansmodellen ytterligare.

Folkpartiet
Vi tycker att samverkans-modellen på det hela taget fungerar bra och vill inte i nuläget förändra detta.

Kristdemokraterna
Vi är öppna för att ytterligare decentralisera kultur-politiken. Men det är viktigt att värna principen om armlängds avstånd mellan kultur och politik.

Miljöpartiet
Det är bra att kulturpolitiska beslut fattas nära medborgare, men det behövs också ett nationellt ansvarstagande.

Moderaterna
Öka. Samverkansmodellen bidrar till att öka engagemanget och kunskapen på regional nivå.

Socialdemokraterna
Vi tror på en balans -mellan regionalt och statligt inflytande – det är viktigt att de nationella kulturpolitiska målen får styra.

Vänsterpartiet
Varken öka eller minska utan vara som i dag.

Sverigedemokraterna
Vi tror det är bra med viss decentralisering och har därför ställt oss bakom Kultursamverkansmodellen. Dock är det nödvändigt att utvärdera utfallet.

8. Bör den kommunala kulturskolan och musikskolan få statligt stöd?

Centerpartiet
Kulturskolorna ska fortsatt vara en kommunal -angelägenhet anser vi. Kommunerna känner bäst kommunens och regionens speciella förutsättningar.

Folkpartiet
Vi vill stärka den kommunala kultur- och musikskolan genom nationella riktlinjer och ett nationellt kunskapscentrum.

Kristdemokraterna
Det är, och bör vara, ett -kommunalt ansvar. Alla barn ska ha möjlighet att få spela ett instrument under sin skoltid.

Miljöpartiet
Staten ska ta ansvar för samordning och utvärdering, se till att det finns adekvat lärarutbildning och upprätta en nationell strategi för -kulturskolan.

Moderaterna
Nej, eftersom kommunerna är huvudmän ska kommunerna finansiera verksamheten. Det går bra för musik- och kultur-skolorna i Sverige, vilket är glädjande.

Socialdemokraterna
Vi föreslår ett stimulans-bidrag till kultur- och musikskolan på 50 miljoner kronor för att hålla nere avgifterna. Fler bör få möjlighet att delta.

Vänsterpartiet
Vi vill öka anslagen till kommunerna för att bland annat kunna införa en maxtaxa på 300 kronor per termin för kulturskolan.

Sverigedemokraterna
Det är något vi är beredda att titta på för att stärka tillgängligheten för barn och unga och likvärdig-heten mellan kommunerna i landet.

9. Behövs särskilda åtgärder för att kulturen ska nå fler yngre och/eller äldre?

Centerpartiet
Ja. Centerpartiet vill utveckla och satsa ännu mer på skapande skola. Vi har stämmobeslut på tillgång till kulturskolor i alla Sveriges kommuner.

Folkpartiet
Ja, genom skapande skola får barn och unga tidigt möta kultur och vi vill fortsätta att bygga ut satsningen. Museer ska ha fri entré för alla.

Kristdemokraterna
Ja. Från statligt håll bedrivs speciella satsningar på kultur för äldre och för yngre är skapande skola en mycket betydelsefull kultursatsning.

Miljöpartiet
Det behövs ett aktivt arbete för att kulturen ska nå alla grupper som av någon anledning har svårare att ta del av kulturutbudet.

Moderaterna
Barns rätt till kultur är nu ett nationellt styrande mål och våra satsningar på kultur för äldre har också betytt mycket. Men vi kan bli ännu bättre.

Socialdemokraterna
Vi tror att det är viktigt att barn och unga får uppleva och utöva kultur. Även till exempel äldre på omsorgsboenden behöver kulturupplevelser.

Vänsterpartiet
Ja, bland annat behövs fler samlingslokaler som har utrymme för eget skapande, social gemenskap och gästspel av professionella kulturarbetare.

Sverigedemokraterna
Ja, skapande skola redan i förskolan och ökat stöd till kulturverksamhet vid äldreboenden och sjukhus är några viktiga tillgänglighetsreformer. “

DN 10 sept 2014:

“Klargörande om kalabaliken kring svensk riskkapitalism”

“Carolina Neurath och Jan Almgren ”De svenska riskkapitalisterna” Norsted

“Det är förvånande att så få svenska romanförfattare är intresserade av finansvärlden. Det är ju en mäktig och hemlighetsfull värld, som gjord för att avtäckas.

Filmarna gör det bättre. En av de senaste årens mest fascinerade spelfilmer är J C Chandors täta ”Margin call” som utspelar sig i New Yorks finanskretsar – och Charles Fergusons suggestiva dokumentär ”Inside job” kretsade kring den internationella finanskrisen.

Mycket underhållande och upprörande filmer.

Därför var det roligt att läsa journalisten Carolina Neuraths bok ”Den stora bankhärvan” (2011), en intressant berättelse om HQ Banks uppgång och fall. Hon drog verkligen ner brallorna på den uppblåste finansmannen Mats Qviberg.

I dag ger Neurath tillsammans med SvD-kollegan Jan Almgren ut ”De svenska riskkapitalisterna”. Med tanke på all kalabalik och debatt kring vinster i välfärden borde den kunna skapa viss klarhet i valspurten.

Det gör den också. De kritiska rösterna i boken mot hur riskkapitalister tillåts spara i vård och skola för att maximera sina vinster på bekostnad av sjuka pensionärer och unga elever är massiv. Alltifrån ansvarsfulla direktörer till uppretade vänsterpartister kommer till samma slutsats: Det är åt helvete.

Men varför tillåts då riskkapitalister i skola, vård och omsorg? Boken ger inget entydigt svar. Det är något av en nationell gåta. Alliansen är splittrad, kan man konstatera, och socialdemokratin har reagerat sent och fegt. Författarna noterar att riskkapitalbranschen har fått en särställning i Sverige; bara i USA och Storbritannien påstås den vara starkare. Tyvärr gör de inte mycket för att besvara hur det var möjligt. Analysen är tunn. Jag saknar historia, sociologi, kultur.

Däremot är berättelsen om branschens insida – och alla intervjuer med nyckelpersoner från jättarna EQT, IK, Altor och Nordic Capital – både upplysande och lärorik.

Det är en historia om hyperkreativa tävlingsmänniskor och finansiella cowboys som vet hur man trixar i lagens utkanter och som har råd att betala de dyraste advokaterna. Inte sällan finns det en klass-aspekt med i spelet. Enkla grabbar från vischan som älskar att ta striden mot Östermalms fisiga bankirer och kamma hem vinster som börsdirektörerna bara kan drömma om.

Men riskerna är i många fall måttliga, noterar författarna, och ersättningarna perverst höga, i synnerhet när nya värden i bolagen inte alltid adderas. Riskkapitalisterna har blivit miljardärer med hjälp av andras pengar, sällan skapat något eget, och det är allas pensionspengar som står på spel i fonderna. Vad Sverige behöver är väl snarare kloka och långsiktiga investerare som kan driva fram nya och innovativa företag.

Läs den här boken bredvid Lotta Engzell-Larssons ”Finansfurstarna” från i våras. De hjälper oss att förstå vår tid.

Jan Eklund jan.eklund@dn.se “

DN 11 sept 2014:

“Läraren i huvudrollen”

“Skolan är på en gång den bästa och den allra sämsta valfrågan. Vad kan vara viktigare för ett samhälle än hur kunskap överförs till nya generationer? Att alla väljare själva har gått i skolan gör samtidigt att debatten har en bred resonansbotten.

Men mot detta, att skolan är så tacksam att debattera, står insikten om vad hårda ideologiska strider i praktiken leder till. Decenniers kanonad av ifrågasättanden från både vänster och höger har försvagat skolan som institution.

Massmediernas många rapporter om kris har också blivit en del av problemet. Vem vill mönstra på ett sjunkande skepp?

Det finns ändå strimmor av hopp. Ingenting är så viktigt för elevernas resultat som att de får möta skickliga och engagerade lärare. Mer än i tidigare valrörelser är detta nu vad partiföreträdarna talar om och ständigt betonar. Här finns en grund att bygga på, oavsett hur det går i valet.

Kanske kan vi rentav stå inför en vändpunkt där insikten om lärarnas avgörande betydelse för eleverna blir till en gemensam kompass för skolpolitikerna.

Där är vi inte än. Tyvärr har valrörelsen även gett exempel på hur den partipolitiska logiken tar över och föder populistiska, ibland direkt destruktiva förslag.

I valmanifesten har såväl regeringskoalitionen som Socialdemokraterna prioriterat skolan genom att skjuta till nya resurser. Långsiktigt är det sannolikt nödvändigt. Om analysen är att lönenivån blivit för låg för att läraryrket ska kunna locka till sig duktiga studenter, så blir det i praktiken nödvändigt att höja anslagen.

Sambandet mellan pengar och resultat är dock inte så entydigt som man skulle kunna tro. Det inser man snabbt om man öppnar ”Education at a glance”, OECD:s årliga statistiksammanställning som offentliggjordes i förrgår.

Sverige har hög lärartäthet och satsar mer än de flesta på skolan. Om resultaten stod i direkt proportion till den offentliga betalningsviljan skulle vi tillhöra världens elitskikt och absolut inte ha rutschat utför under de senaste 20 åren.

Både alliansen och S vill göra särskilda satsningar på lågstadiet. Det finns forskningsstöd för att mindre klasser under de allra första skolåren kan förbättra resultaten. Haken är bara att det krävs god tillgång till skickliga lärare.

Om minskad klasstorlek leder till att man måste ta in oerfarna lärare utifrån kan effekten bli negativ. Kvaliteten på lärarens undervisning betyder helt enkelt mer för eleverna än klassens storlek.

Av ”Education at a glance” framgår att Sverige är ett land med ovanligt hög andel lärare i åldern 60 år och uppåt. Tajmningen för en minskning av klasstorleken är därför inte alls bra. Svårigheterna att ersätta lärare som går i pension kommer under de närmaste åren att öka, liksom risken att de nya lärarna är alltför oerfarna.

Ett mer flagrant exempel på valfeber är dock det socialdemokratiska löftet att förhindra friskolor att ha lägre lärartäthet än de kommunala skolorna. Logiken kan tyckas klockren: En stor del av skolkostnaderna utgörs av lärarlöner. Vad skulle då kunna vara ett enklare sätt för friskoleägare att höja vinsten än att minska antalet lärare?

Lärartäthet är dock inget bra mått på kvalitet. Variationerna mellan olika kommuner är stora och hänger inte minst samman med sådant som geografiskt läge och elevsammansättning. Pedagogiken och lärarnas erfarenhet spelar också in.

I viss mån är sambanden negativa: Där verksamheten fungerar illa kan det bli nödvändigt att ta in extra personal, medan en mer välskött skola med likartade sociala förutsättningar kan klara sig med färre lärare.

Friskolekommittén har föreslagit att Skolinspektionen ska kunna ålägga en skola att höja lärartätheten om det finns brister som kan härledas just till att den har för få lärare. Det är ett bra förslag. Om det verkligen finns tecken på att en skola pressar ner antalet lärare så mycket att kvaliteten på utbildning blir lidande, så bör Skolinspektionen självklart kunna ingripa.

Vad Socialdemokraterna nu verkar vilja införa är dock något annat: en generell, byråkratiskt fastslagen gräns för friskolors lärartäthet. Det vore fullständigt irrationellt.

DN 11/9 2014 “

DN 11 sept 2014:

“SVT:s egen jobb-bluff”

“Arbetslösheten måste vara 7 procent. Det bestämde en amerikansk ekonom på 1960-talet. Partierna har sedan verkställt ordern och lejt Riksbanken att göra fotarbetet. När politiker nu pratar om att bekämpa arbetslösheten är det en lögn, en ”jobb-bluff”. “

“Så ungefär lades dramaturgin upp i gårdagens ”Uppdrag granskning” i SVT.

I botten av beskrivningen finns verkligen ett slags glapp i partiernas kommunikation. Socialdemokraterna använder ibland begreppet full sysselsättning. Men är Stefan Löfvens mål i praktiken noll arbetslösa? Och vad är egentligen realistiskt?

De följdfrågorna töjde SVT ut och vävde in i en pseudogranskning av sambanden inom den ekonomiska politiken.

Allt tog sin början vid Nobelprisceremonin 1976, då Milton Friedman mottog ekonomipriset. Han var den som lanserade idén om en ”naturlig arbetslöshet”.

Inom fackförbunden, på finansdepartementet och på Riksbanken finns fortfarande datamodeller där arbetslösheten aldrig kan nå noll. I stället förväntas den variera kring det som brukar heta hållbar arbetslöshet.

Tankeskuttet som ”Uppdrag granskning” sedan gör handlar främst om Riksbankens roll. I gårdagens program påstods det att den reagerar med höjd styrränta så fort den vittrar lägre arbetslöshet, oavsett läge i övrigt, vilket gör politiken tandlös.

Alla inblandade fick förklara att det inte fungerar så. Att partiernas politik är till just för att sänka den hållbara nivån på arbetslösheten.

Men vilken trovärdighet hade de när SVT just målat upp en sammansvärjning?

I praktiken har arbetslösheten haft en undanskymd roll när styrräntan höjts. Bankens direktion tittar på mycket när den fattar räntebeslut och på gott och ont är den ”hållbara arbetslösheten” ett extremt tänjbart rättesnöre. Att Riksbanken blundade för siffran ledde 2010 och 2011 sannolikt till en för hög ränta och högre arbetslöshet.

Det finns många problem att gräva i på svensk arbetsmarknad. SVT:s granskning var däremot en stor bluff.

Carl Johan von Seth carljohan.vonseth@dn.se “

DN 11 sept 2014:

”Satsa på den tredje vägen i välfärden – idéburna bolag”

“Förenklad debatt. Det finns ett tredje driftsalternativ i välfärden som kommit bort i debatten: idéburna företag. De berikar välfärden och visar att vinstuttag inte är nödvändiga incitament. Öka möjligheterna för idéburen vård och omsorg att konkurrera, skriver Lars Bryntesson, Lars Pettersson och Anders Wijkman. “

“Sedan flera år pågår en intensiv debatt om vinst i välfärden. De allra flesta har bibringats tron att det bara finns två alternativ att välja mellan – kommunal egen regi eller privata vinstdrivande företag. Men det finns en tredje möjlighet, som nästan aldrig nämns, i form av den sociala ekonomins idéburna företagande – en verksamhetsform som dessutom ges starkt förord av EU. Ett exempel är att den nya EU-lagstiftningen kring upphandling öppnar för kommunerna att införa en ”non profit”-variant av Lov, lagen om valfrihet.

Organisationer som Stadsmissionerna, HSB Omsorg, Stockholms sjukhem och Bräcke diakoni bedriver alla viktiga verksamheter. De bidrar till mångfald och engagemang och berikar välfärden med principer som de allra flesta medborgare gillar och respekterar. De behöver gå med överskott, annars skulle verksamheterna inte överleva, men överskotten återinvesteras i verksamheterna.

De idéburna organisationernas verksamhet – såsom äldreomsorg, missbruksvård, kvinnojourer och boenden med stöd – finansieras genom avtal och kontrakt med olika kommuner och landsting. Verksamheten bedrivs professionellt och ofta med ett komplement av frivilliginsatser. En internationell utblick visar att idéburna verksamheter ofta är mycket mer än bara ett alternativ till privata företag eller det offentliga. I många länder är sektorn en ledande leverantör av olika välfärdstjänster.

De idéburna organisationernas uppgift är att möta människors sociala och humanitära behov. De bedriver inte affärsverksamhet i egentlig mening, även om de omsätter betydande belopp. Drivkraften utgörs främst av en värdegrundad professionell hållning till de olika uppdragen. Utan idéburna företag skulle begrepp som mångfald och valmöjligheter bli innehållslösa. Verksamheterna växer och utvecklas men kunde vara långt mera omfattande om det fanns en sammanhållen politik inriktad på att stödja och uppmuntra idéburet företagande. En begränsande faktor i dag är regelverket för offentlig upphandling. De idéburna organisationerna har svårt att konkurrera. I en värld där lägsta pris ofta dominerar blir det svårt för upphandlarna att rätt värdera det mervärde som verksamheten innebär. Allt kan inte mätas i pengar.

Den idéburna verksamheten visar att privata vinstuttag inte är nödvändiga incitament för att sätta i gång och driva social verksamhet. Om så vore fallet skulle vi inte ha Psoriasisföreningarna, Ersta sjukhus, Röda korsets center för tortyrskadade, Hajdes bykollektiv eller Hyllie Parks äldreboenden.

Vi märker av ett växande intresse för den sociala ekonomin. Opinionsundersökningar visar på ett uttalat stöd för den idéburna sektorns verksamhet inom vård och omsorg – ja, även skola – inte minst för principen att överskott i verksamheten återinvesteras. Enligt Novus och SOM-institutet gäller detta oavsett kön, ålder, utbildningsnivå, bostadsort eller politiska sympatier. Men i debatten om vinst i välfärden har denna verksamhetsform kommit bort.

De politiska partierna tar allt oftare in formuleringar om civilsamhälle, social ekonomi och idéburna organisationer i sina program. Det gäller även i de nyss publicerade valmanifesten. Den tillträdande regeringen kommer att få besluta om nya upphandlingsregler och även att ta

ställning till vilka krav som skall ställas på privata utförare av offentligt finansierade välfärdstjänster.

Erfarenheten visar att både kommuner och landsting, oavsett politisk färg, söker efter nya och vidgade samverkansformer med idéburna organisationer. Örebro kommun och region Skåne kan stå som exempel för detta. Därtill visar en genomgång av ett antal utredningsdirektiv från regeringarna, både Persson och Reinfeldt, på en betydande samsyn kring önskemålet om en mångfald aktörer och varningar för ett fåtal dominerande privata företag.

Vår uppfattning är att det finns ett brett parlamentariskt stöd för att utveckla det idéburna företagandet. Vi förväntar oss att regeringen utnyttjar det utrymme som EU:s upphandlingsdirektiv ger till stöd för att uppmuntra den sociala ekonomin och det idéburna företagandet.

Nästa regering bör snarast inleda ett arbete med en handlingsplan för utvecklingen av idéburen vård och social omsorg. Vi föreslår att en sådan plan omfattar följande:

1Förändringar i lagen om offentlig upphandling. Utforma upphandlingsvillkoren så att chanserna för idéburna och andra mindre företag ökar. Utnyttja möjligheten till reserverade kontrakt och att sluta partnerskap med idéburna organisationer. Utveckla modeller för att rätt värdera den idéburna sektorns bidrag.

2Förslag för att öka tillgången till investeringskapital för idéburet företagande. Pågående utredningar om ägarprövning respektive ett stärkt och självständigt civilsamhälle kan här bidra.

3Förslag till ökad forskning om det idéburna företagandet. Forskningen i dag belyser främst det vinstdrivande företagandet. Här behövs en breddning.

4Ett skärpt uppdrag till SCB att utveckla statistik kring det civila samhället i enlighet med FN:s satelliträkenskapsmodell (International Classification of Non Profit Organisations).

5Förslag till en näringspolitik som även omfattar stimulans av idéburet företagande i sina olika former (ideella föreningar, kooperativa företag, ekonomiska föreningar eller aktiebolag med non profit-klausul i sin bolagsordning). Vi ser ett stort behov av rådgivning, stöd och utbildning till enskilda, kommuner och organisationer i idéburet företagande.

6Förslag till trepartssamtal mellan Sveriges Kommuner och landsting (SKL) och de idéburna organisationerna om utvecklingen av den sociala ekonomins idéburna företagande inom välfärden.

Fokus bör ligga på hur kommuner, landsting och regioner kan använda sig av verksamhetsformen idéburet-offentligt partnerskap (IOP). IOP är relativt nytt och utnyttjas sällan. Kommuner väljer konkurrensupphandling som verktyg även i lägen där det inte finns någon konkurrens att vårda.

Vidare föreslår vi införandet av ett valfrihetssystem, som omfattar i första hand idéburna organisationer, vid val av aktörer inom vissa former av utbildning, vård och omsorg. Den nya EU-lagstiftningen öppnar för möjligheten att i vissa sammanhang ”undanta vinstsyftande företag”. Vi välkomnar en svensk ”non profit-Lov”.

Lars Bryntesson, kommunstyrelsens ordförande (S) i Sigtuna
Lars Pettersson, generalsekreterare i Famna, Riksorganisationen för idéburen vård och omsorg
Anders Wijkman, ordförande i Upphandlingsutredningen “

DN 11 sept 2014:

”S-förslagen räcker inte”

“Vänsterpartiets Jonas Sjöstedt utnyttjar opinionsläget för att pressa Socialdemokraterna.

Partierna är oeniga om den heta vinstfrågan. Sjöstedt tycker inte S-förslagen är tillräckliga.

– Det är som att försöka få en räv att bli vegetarian, säger han.

Med bara tre dagar kvar till valet ställer Jonas Sjöstedt tuffa krav för att sitta i en rödgrön regering. Den absolut viktigaste frågan för Vänsterpartiet är att få bort vinst-uttagen i välfärden.

– För oss är det en förutsättning att vi hittar en lösning där vinst-intresset tas bort i sjukvården, äldreomsorgen och skolan för att vi ska kunna delta i regering. Man kan diskutera hur vinsterna ska tas bort, man kan diskutera tidtabellen men att de ska bort är en förutsättning, säger Jonas Sjöstedt.

V-kravet gäller även om Socialdemokraterna vill bilda regering med enbart Miljöpartiet. För att V ska stödja en S+MP-regering krävs ett stopp för vinster i välfärden.

– Frågan om vinster i välfärden är lika viktig oavsett vår parlamentariska situation, säger Sjöstedt.

Miljöpartiet vill också förbjuda uttag av vinster som är genererade av skattemedel. Vinst på investerade pengar ska dock kunna tas ut – om den motsvarar räntan på ett bankkonto. Brasklappen är att små företag, som ”byskolor”, ska omfattas av mindre stränga regler än stora koncerner. Vad det betyder praktiken specificerar inte MP.

Trots att både V och MP går längre i sina förslag om välfärdsvinsterna än S menar finansministerkandidaten Magdalena Andersson (S) att de tre rödgröna partierna i grunden tycker likadant.

– Vi har lite olika förslag på lösningar men vi har samma inriktning. För oss är det viktigt att stoppa den vinstjakt som pågår inom välfärden. Här har vi, Miljöpartiet och Vänsterpartiet samma inriktning. Vi tycker inte att det är okej att riskkapitalister tjänar stora pengar på att leverera dålig välfärd.

Men Jonas Sjöstedt håller inte med. S-linjen att komma åt vinsterna genom ökade kvalitetskrav och större öppenhet kring bokföringen räcker inte, menar han.

– Det är lite som att försöka få en räv att bli vegetarian, säger Sjöstedt.

– Jag tror att det är själva vinstmotivet, vinstjakten som skadar välfärden. Därför räcker inte deras förslag.

Enligt uppgifter till DN har Social-demokraterna före valet försökt höra sig för hos Vänsterpartiet om hur partiet ställer sig i ett antal frågor som kan påverka regeringsbildningen. V ska ha avvisat propåerna med motiveringen att man vill vänta till efter valet.

Men Jonas Sjöstedt är förtegen.

– Vi förhandlar inte om regeringsfrågan före valet.

Har ni fått några propåer?

– Vi har inte inlett några förhandlingar om det här över huvud taget.

Vi har uppgifter om att ni fått den typen av trevare men svarat att ni inte vill förhandla förrän efter valet?

– Det kan jag inte kommentera.

Det faktum att alliansen i flera mätningar är jämnstora eller större än Socialdemokraterna och Miljö-partiet gör att Jonas Sjöstedts förhandlingsläge har förbättrats radikalt.

Inom Socialdemokraterna sprider sig nu nervositeten om hur regeringsfrågan ska hanteras efter valet. Flera S-källor som DN talat med menar att idealsituationen är en S+MP-regering som får till breda uppgörelser i riksdagen kring sakfrågorna.

I går kom ytterligare två opinionsmätningar som visar att skillnaden mellan blocken minskar. I båda ligger S under 30 procent. Internt lugnas nervösa S-politiker med att tappet ska bero på att det var svårmätt för opinionsinstituten då svenska herrlandslaget spelade fotboll båda kvällarna, vilket ska ha missgynnat S.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se “

“Fakta. Så tycker partierna

Vänsterpartiet

Säger nej till vinstuttag i välfärden och vill att alla ickeoffentliga bolag i sektorn ska vara så kallade SVB-bolag. Företagen ska bara få dela ut vinster som uppgår till statslåneräntan plus en procentenhet på det kapital som aktieägare har investerat.

Miljöpartiet

Alla skattepengar som kommer in i ett skol- eller välfärdsbolag ska återinvesteras i verksamheten. Investeringar i företagen ska dock få generera en avkastning som motsvarar räntan på ett bankkonto – samma vinstmängd som hos SVB-bolag.

Socialdemokraterna

Säger inte nej till vinstuttag. Landets kommuner ska avgöra vilka företag som ska få starta upp. Därtill kräver partiet öppna böcker och att lagar ska se till att personaltäthet och kvalitet i välfärdsföretag ska vara på nivå med offentlig verksamhet. Ägare ska vara beredda att driva bolag i minst tio år. “

DN 11 sept 2014:

“Het debatt när valets slutstrid inleddes”

“Slutstriden om valsegern inleds på allvar när partiledarna nu får sina sista chanser att visa upp sig för väljarna i direktsändning.

De sista dagarna fram till valet kommer partiledarna att mötas i tre direktsända debatter. Först ut var Sveriges Radio som i går samlat de åtta partiledarna i Kulturhuset i centrala Stockholm.

Det märkets att allianspartierna fått råg i ryggen av de senaste opinionsmätningarna som visat på krympande avstånd mellan blocken. De borgerliga partiledarna högg sylvasst mot framför allt S-ledaren Stefan Löfven och det hettade till rejält när jobbfrågan kom upp till diskussion.

– Det har varit åtta bortkastade år. Vi måste tillbaka till en riktig jobbpolitik, sade Stefan Löfven.

Statsminister Fredrik Reinfeldt ilsknade därefter till och radade upp vad han anser att regeringen åstadkommit.

– Han har varit blind, han har inte sett något av detta. Vi kommer att slåss för arbetslinjen tills vi dör, dundrade Reinfeldt.

Efter debatten var båda sidor nöjda och tyckte att skiljelinjerna i svensk politik blivit tydligare.

– Det var ett bra tryck i debatten och vi visade upp ett enat samspel, sade C-ledaren Annie Lööf med tillägget att de avslutande debatterna är oändligt viktiga för hur människor kommer att rösta på söndag.

Stefan Löfven är inne på samma linje och räknar med hårt kampanjande ända fram till valdagen.

– Det kommer att bli stentufft, sade han.

Allianspartierna trycker hårt på oenighet mellan de rödgröna, men Löfven anser att det är en överdriven kritik.

– Listan över frågor där partierna är oense är lång på båda sidor. Därför måste alla partier ta ansvar efter valet för att hitta lösningar.

I kväll ska partiledarna mötas i TV 4 för ytterligare en debatt och på fredag är det SVT:s tur. Med tanke på opinionsläget kan framträdandena i debatten bli betydelsefulla för valresultatet.

– I normalfallet har slutdebatterna inte så stor inverkan på valresultatet. Men ju jämnare det blir, desto större blir betydelsen. Samtidigt ska man komma ihåg att de som bestämmer sig sent ofta inte är så politiskt intresserade och tittar inte heller på debatterna, säger Peter Esaiasson, professor i statsvetenskap.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN 11 sept 2014:

“Borgerliga feminister blickar över blockgräns”

“Oavsett hur det går på söndag har Feministiskt initiativ satt avtryck på valrörelsen 2014. Jämställdheten ligger mycket högre på dagordningen i svensk politik än i andra länder, enligt experterna. Nu öppnar borgerliga feminister för samarbete över blockgränsen.

Söndagen blir mycket spännande för Feministiskt initiativ, Fi, som i några opinionsmätningar närmat sig fyraprocentspärren till riksdagen. Men Gudrun Schyman och hennes parti har påverkat svensk politik, oavsett hur det går i valet. Det säger Drude Dahlerup, professor i statsvetenskap vid Stockholms universitet.

— Jämställdheten ligger mycket högre på dagordningen i Sverige än i stort sett alla andra länder. I Danmark kliver partierna inte fram i den här frågan, det råder ett slags konsensus medan här har vi både en liberal och en socialistisk feminism, säger hon.

Jämställdhet hör inte till väljarnas viktigaste valfrågor. Men den har satt ett tydligt avtryck i partiernas valkampanjer.

Sissela Nordling Blanco, som är Fis andranamn till riksdagen, nämner som exempel partiledartalen i Almedalen, de rödgrönas löften om en feministisk regering och Folkpartiets budskap om feminism utan socialism.

— De andra partierna känner sig säkert pressade av att vi har satt feminismen på dagordningen. För bara ett halvår sedan var det inte så här, säger hon.

Folkpartisterna framhåller gärna att de tog beslut om att lyfta jämställdheten som valfråga redan på partiets landsmöte förra året. Sedan kom Feministiskt initiativs framgångar i EU-valet.

Både Socialdemokraterna och Folkpartiet går nu till val på en tredje pappamånad. Däremot blev det inga steg mot en mer delad föräldraförsäkring i den samlade alliansens valmanifest.

— En del kände besvikelse över valmanifestet, men jag ser det som en bra överenskommelse om minsta gemensamma nämnare. Jag tror absolut att vi kan komma längre i alliansen om vi får regera vidare, säger Liberala kvinnors ordförande Anna Steele.

Hon utesluter inte samverkan med till exempel Socialdemokraterna om jämställdheten under nästa mandatperiod.

—Vårt mål är absolut en fortsatt alliansregering. Men ibland är det inte så dumt att göra saker över blockgränsen. Personligen tror jag att det skulle vara positivt att samarbeta i enskilda frågor som föräldraförsäkringen eller samtyckeslagstiftningen, säger Anna Steele.

Det är ingen hemlighet att S gärna vill närma sig FP.

— Jag tror att det finns bra möjligheter på sikt. Jämställdheten är ett sådant område, säger Margot Wallström (S).

Anna-Klara Bratt, chefredaktör på nättidningen Feministiskt perspektiv, är inte lika övertygad om att de etablerade partierna kommer att flytta fram positionerna om Fi missar en riksdagsplats.

Anna-Klara Bratt betonar att alliansens valmanifest saknade stora jämställdhetsreformer. Och hon har sina tvivel om Socialdemokraterna.

— Jag har hört Stefan Löfven lova att Sverige ska bli bäst i världen på jämställdhet, men han kommer inte att klara det utan en stark röd-grönrosa regering. Han lade inga egna förslag när han under sin tid som IF Metalls ordförande sågade Kommunals och LO:s idé om särskilda lönepotter för att höja kvinnors löner, säger hon.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se

Karin Eriksson "

"Fakta. Så tycker partierna om jämställdhet

Socialdemokraterna
Öronmärk en tredje månad för vardera föräldern i föräldraförsäkringen. Lönekartläggningar ska göras varje år för att motverka diskriminering. Rätt till heltid i offentlig sektor genom avtal mellan arbetsgivare och fack. Kvotering i bolagsstyrelser kan bli aktuellt.

Miljöpartiet
Offentliga arbetsgivare ska gå före när det gäller jämställda löner. Dela föräldraförsäkringen i tre lika stora delar. Införa kvotering i börsbolagens styrelser. Allt sex utan samtycke ska vara olagligt.

Vänsterpartiet
Föräldraförsäkringen ska individualiseras, det vill säga att båda föräldrarna får en lika stor del. Ökade resurser i offentlig sektor för att möjliggöra lönehöjningar inom kvinnodominerade yrken. Vill införa samtyckeskrav i sexualbrottslagstiftningen.

Folkpartiet
Vill öronmärka en tredje månad åt vardera föräldern (ej med i alliansmanifestet). Jämställdhetsbonusen ska förstärkas. Vårdnadsbidraget avskaffas (ej med i alliansmanifestet). Vill lägga en miljard på karriärtjänster i kvinnodominerade yrken.

Centerpartiet
Skolan ska genomsyras jämställdhetstänkande. Sänkt skatt för låginkomsttagare och en mångfald av arbetsgivare inom vård, skola och omsorg. Offentliga innovations- och finansieringssystem måste i större utsträckning vända sig till kvinnliga företagare.

Kristdemokraterna
Vill avskaffa pappamånaderna i föräldraförsäkringen (ej med i alliansmanifestet). Föreslår att premiepensionen delas mellan makar med gemensamma barn som inte fyllt tolv år. Vill ha ett samtyckeskrav för sexuella handlingar.

Moderaterna
Går till val på de förslag som finns i alliansens gemensamma valmanifest: en utökad jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen, skärpt lagstiftning mot sexualbrott, ökat skydd för hotade kvinnor, bättre arbetsmiljö för kvinnor.

Sverigedemokraterna
Nej till kvotering av föräldraförsäkringen. 5,9 miljarder kronor för att möjliggöra heltid för alla inom offentlig sektor. Nej till genuspedagogik i förskolan. Att män och kvinnor tenderar att göra olika val är inget problem.

Feministiskt initiativ
Jämställda löner ska åstadkommas genom en jämställdhetsfond och ett särskilt uppdrag till Medlingsinstitutet. Färre fattig-pensionärer (de flesta kvinnor) genom att höja garantipensionen. Föräldraledigheten ska delas lika. "

DN 11 sept 2014:

“Psykisk ohälsa befaras öka”

“Mer än hälften av landets företag bedömer att långtidssjukskrivningarna kommer att öka under nästa år. Sex av tio tror att ännu fler kommer att drabbas av psykiska besvär. Kostnaderna beräknas öka med 2,8 miljarder kronor.

Redan i dag är psykisk ohälsa den vanligaste orsaken till längre sjukfrånvaro. Mer än var tredje ny sjukskrivning beror i dag på den typen av diagnoser. Det ger företagen en årlig kostnad på 15 miljarder kronor, enligt den nya rapporten Hälsobarometern, som tagits fram av Länsförsäkringar.

Den bygger på telefonintervjuer med 1 000 slumpmässigt utvalda svenska företag.

– Det är oroande att så många tror på ökade långtidssjukskrivningar. Samtidigt är tre av fyra tillfrågade inte oroliga för att deras medarbetare ska bli sjukskrivna. Det gör att vi blir extra oroliga, säger Leli Kjellin, ansvarig för välfärdsfrågor på Länsförsäkringar, som har försäkrar en tredjedel av Sveriges företag.

Hon menar att det visar att de behöver sprida mer kunskap psykisk ohälsa och utmattningssjukdomar. Enligt Leli Kjellin tycker bara var fjärde företagare att de har god kunskap om hur de ska upptäcka och hantera medarbetarna

– Vi är hyfsat bra på att ta hand om ryggbesvär och ont i knäna. Det har vi även lättare att tala om öppet. När det gäller psykiska åkommor är det vanligaste att man biter ihop ända tills man blir rejält sjuk. Det är väldigt olyckligt, eftersom det är stor skillnad på att rehabilitera någon som har gått in i väggen och en som är på väg att göra det.

I år beräknar Försäkringskassan att kostnaderna för sjukskrivningar blir sammanlagt drygt 20 miljarder kronor. För ett företag blir utgiften för en sex månaders sjukskrivning för en person med en månadslön på 22 000 kronor i genomsnitt 70 000 kronor, och för samhället blir sjukskrivningskostnaden 101 000 kronor.

Oron kring sjukdomsfrågor ligger på företagens tre i topp, tillsammans med oro för förändrade regelverk och problem med finansiering av verksamheten.

– Människor som startar företag drivs i första hand av att utveckla en idé, inte av att ta hand om de anställdas sjukdomar. Att ta hand om psykisk ohälsa har de ingen beredskap för, säger Leli Kjellin.

De flesta bedömare förklarar de ökade sjuktalen för psykiska åkommor med att pressen ökat både på arbetsplatsen och i familjelivet. Allra vanligast är psykisk ohälsa bland kvinnor runt 35 år, med barn.

– Dessutom förväntas vi vara tillgängliga ständigt. Det är också en sak som gör att många mår dåligt, säger Leli Kjellin, som betonar att lägre sjuktal vore något som såväl anställda som arbetsgivare och statskassa skulle vinna på.

Monica Hedlund monica.hedlund@dn.se “

“**Fakta. Psykisk ohälsa**

Vanligaste orsaken till sjukskrivning
I dag anser sju av tio anställda att sjukdomarna beror på yrkesrelaterade problem, medan drygt åtta av tio företag uppger att det är privata problem som leder till sjukskrivning. Psykisk ohälsa är numera den vanligaste orsaken till längre frånvaro i många länder i västvärlden. Förutom samhällets kostnader sjukförsäkring och vård innebär sjukskrivningar produktionsbortfall för företagen. Källa Hälsobarometern, Nr 1 2014 “

DN 11 sept 2014:

“Flyktingar är inte en plånboksfråga”

“Jag läste en intressant artikel om Sandvikens kommun och invandringen dit den 31 maj i år i Dagens Nyheter. Artikeln finns att läsa i nätupplagan DN.se under rubriken ”Tjänar över en halv miljard på invandringen”.

Arbetsmarknads- och trafiknämnden beställde en rapport av ett oberoende revisionsbolag om intäkter och kostnader för utomlands födda personer under 2012. Jag citerar: ”På intäktssidan räknas sådant som produktion, skatter, konsumtion och hyresintäkter, medan bidrag, barnomsorg, skola, löner och bostadskostnader står på utgiftssidan.” Sandviken tjänar över 500 miljoner kronor årligen på invandringen, i genomsnitt innebär det per person och år drygt 145 000 kronor till samhället.

Statsminister Fredrik Reinfeldt vädjade i sitt sommartal i augusti om medmänsklighet och förståel-se inför en förväntad ökning av flyktingar. I nästa andetag pekade han på den ökade utgiftsposten i budgeten som detta skulle medföra. Men jag menar att det här inte är en fråga om din och min plånbok. Varför? Kostnader är enligt forskning i sig en dålig grund för politiska beslut. Människovärde har inte med pengar att göra. Ett samhälle blir rikare i första hand av mjuka värden som tillit, öppenhet och gemenskap, och massor av ny kunskap.

Det är anmärkningsvärt att Moderaterna i sin valtaktik använder samma beräkningsmetod som Sverigedemokraterna i den här frågan, att de bara tar hänsyn till ”kostnader” men inte ”intäkter”. De har uppenbarligen inte räknat med det självklara – att vi människor inte i något sammanhang är till salu.

Britt-Marie Wallin, Sollentuna “

DN 11 sept 2014:

“Köerna på akuten blir längre och längre”

“Sommarens akutkaos var värre än -någonsin – trots 60 extra vårdmiljoner. På Södersjukhuset tvingades varannan patient vistas mer än fyra timmar på akuten. “

“– Det är oacceptabelt, säger Marie Bennermo, chefläkare på Södersjukhuset.

En sommarsatsning på 60 miljoner kronor skulle förhindra att fjolårets sommarkaos upprepades. Ändå var akutläget i Stockholm värre än någonsin. Var tredje patient tvingades vistas längre än fyra timmar på akuterna i länet. På SÖS blev varannan patient kvar på akuten längre än så.

– Det har varit ansträngt under vissa perioder i sommar. Vi har haft fler patienter, färre vårdplatser och långa väntetider för äldre till geriatrik på andra kliniker, säger Marie Bennermo, chefläkare på Södersjukhuset.

SÖS-akuten tog i juli emot cirka 300 fler patienter än i juli förra året. På grund av färre sjuksköterskor på sjukhuset hade man vissa veckor upp till 30 färre vårdplatser än planerat.

– Enstaka dagar har varit väldigt besvärliga. Vårt största problem är att vi har vuxit ur våra lokaler och har en akutmottagning som är dimensionerad för hälften så många patienter. Ett annat problem är bristen på enkelrum som gör att patienterna får lång vistelsetid på akutmottagningen i väntan på vårdplats, säger hon.

Situationen på Karolinskas akuter var tidvis lika kritisk. Över 300 avvikelserapporter om långa vänte-tider på akuten har rapporterats.

– Det här är den värsta sommar vi har varit med om. Man har tummat på patientsäkerheten vid flera tillfällen. Vissa morgnar har vi haft över 20 patienter som väntat kvar under natten och många som fått vänta i dygn, säger Sinikka Isoaho, sjuksköterska, Huddinge.

Äldre över 80 år drabbades värst. Sex av tio över 80 år fick vistas längre än fyra timmar på akuten. Flera tvingades ligga kvar i över ett dygn i väntan på geriatrisk vårdplats.

– Det var en väldigt utmanande sommar och inte en bra situation. Det var flera belastningstoppar med fler kvarliggande patienter. Allt för många patienter fick vänta oerhört länge, säger Olof Lundblad, verksamhetschef, Huddinge akutmottagning.

Han efterlyser som alla andra fler vårdplatser.

– Det skapar problem när patienter som ska läggas in inte kan få en vårdplats. De blir kvar långa tider på akuten och var fler i sommar än förra sommaren. Det är inte bra för patienter att ligga och vänta så länge och i en redan ansträngd bemanningssituation blir det svårt, säger Olof Lundblad.

Enligt sjukhusledningarna har väntetiderna inte orsakat några dödsfall eller lett till Lex Maria--anmälningar hittills i sommar.

– Vi har ett par händelser som vi håller på att utreda som händelseanalyser, men inget dödsfall. Det handlar mer om fördröjd handläggning, säger Marie Bennermo.

Flera patienter i livets slutskede fick ändå dö på akuterna för att det saknades vårdplats. På infektionsakuten på Karolinska Huddinge dog en äldre kvinna i livets slutskede i väntan på vårdplats i juni. Både anhöriga och personal var kritiska till att kvinnan dog mitt i ett akutkaos.

”Det känns oetiskt och oförsvarbart att en människa ska få ligga på en akutmottagning i livets slutskede, där vi ej kan erbjuda en avdelning/sängplats på grund av platsbrist”, skriver personalen i rapporten.

– Jag kan inte svara för just denna händelse men det har säkert dött ett antal personer i livets slutskede som väntat på vårdplats. Det är inte bra, man önskar att de ska få ett eget rum, säger Olof Lundblad.

Nu väntar ytterligare stålbad. Sjukhusen tappar miljoner för att de inte når upp till kvalitetskraven för vistelsetid på akuten och kostnaden för inhyrd personal ökar. På Karolinska väntar strama besparingsåtgärder.

– En stor orsak till att vi går back är att vi underlevererar vård. Vi får inte in patienterna från akutmottagningen. Jag är osäker på om en väldigt stark kostnadsreducering är rätt medicin. Vi måste få våra system att fungera bättre, få fler sjuksköterskor och fler öppna vårdplatser, säger han.

Södersjukhuset prövar nu en ny arbetsmetod för att minska väntan. I pilotprojekt har man jobbat i team där en läkare, sjuksköterska och undersköterska möter patienten tidigt tillsammans.

– Nästa vecka ska hela akuten testa arbetssättet. I piloterna har vi kunnat kapa upp till två timmar för patienten på total vistelsetid, säger Nasim Farrokhnia, verksamhetschef på akuten.

Vården i Stockholm fick 60 extra miljoner i sommar, hälften gick till akutsjukhusen.

Var det felsatsade pengar, Anna Nergårdh, chefläkare och sommargeneral?
– Alla satsningar syftade till att ha så många vårdplatser som möjligt öppna trots sjuksköterskebristen. Vi stärkte bland annat upp med andra personalgrupper.

Har ni kunnat upprätthålla patientsäkerheten?
– Ingen ska fara illa i vården. Om det uppstått situationer som lett till Lex Maria om vårdplatsbristen kommer vi att ta in och följa upp dem. Det ska naturligtvis alltid vara värdiga förhållanden på en akut.

Vad gör ni för att få bort akutkön?
– Det vi gör nu är att aktivt följa alla vårdplatser på sjukhusen och öppet redovisa det. Vi hoppas få en mer stabil bemanning av sjuksköterskor genom aktiv rekrytering. Flera akuter behöver ny- och ombyggnation och det är en del av framtidsplanen, säger hon.

Jessica Ritzén jessica.ritzen@dn.se “

“Sjukhusens egna berättelser från akuten

Kvinna i livets slutskede dog

Patienten kom 16.00 med ambulans den 9/6 och avled den 10/6 klockan 08.30 på infektionsakuten. Delar av familjen kände att det var en konstig situation att hon avled på akutmottagningen. Det känns

oetiskt och oförsvarbart att en människa ska få ligga på en akutmottagning i livets slutskede, på grund av platsbrist.

10 juni, KS Huddinge

Patient på akuten i nära två dygn

Patienten skrevs in på akuten den 9/6 klockan 19. I dag 11/6 vårdas patienten fortfarande på infektionsakuten. Patienten har VRE (multiresistenta bakterier) och har haft ett flertal diaréer på grund av förvirring främst första natten har patienten nyttjat flera patienttoaletter.

10 juni, KS Huddinge

Tolv -patienter väntar på plats

På morgonen i dag väntar 12 patienter på vårdplats och har fått sova över på akuten under natten i brist på vårdplatser. Flera av dessa behöver enkelrum då patienterna har multiresistenta bakterier. Avdelningarna är fyllda till brädden har tagit extra överbeläggningar där så är möjligt.

11 juni, KS Huddinge

Döende kvinna ligger i tre dygn

Patient läggs in på den akuta kortvårdsavdelningen. En palliativ patient som behöver hjälp med all omvårdnad så som vändningar, matning, hygien, smärtlindring. Det är helt fel avdelning för en sådan typ av patient. Det är inte etiskt korrekt att hon i livets slutskede ska få ligga i över 3 dygn och vänta på annan vårdplats.

22 juni, KS Solna

Patienten dör på akuten

En patient inkommer med 43 graders feber och befinner sig i akut process. Under natten försämras patientens tillstånd. Trots adekvata insatser har patienten fått fördröjd tid för adekvat omvårdnad. På grund av platsbrist avlider patienten på akutmottagningen i en miljö som ej är förenlig med Karolinskas värde-grunder.

10 juni, KS Huddinge

Patienter vill -polisanmäla

När jag går på mitt pass som ledningssjuksköterska får jag veta att det knappt finns några vårdplatser. Ganska snart är akuten full med cirka 60 patienter varav flera svårt sjuka. Patienter är upprörda över väntetiden, flera avviker, en del blir arga och säger att de ska polisanmäla oss för att de inte får hjälp.

10 juni, KS Huddinge.

Patientsäker-het starkt hotad

Kommer som ledningssjuksköters-ka till nattpasset till kvällspersonal där alla inte hunnit äta middag. Cirka 60 patienter på akuten, många mycket sjuka. Finns ingen 23-tur, försöker få någon att stanna lite längre. De jag pratar med är helt slut och vill bara gå hem. Patientsäkerheten var starkt hotad ett par timmar.

18 juni, KS Huddinge

Hjärtinfarkt skickas till Solna

Patient inkommer till akuten med bröstsmärta. EKG visar på akut hjärtinfarkt som måste till angio på direkten. PCI lab på Huddinge har

stängt under v. 29–32, och vi tvingas då skicka patienten med blåljus till Solna.

28 juli, KS Huddinge.

24 h på akuten – väntas bli kvar ett dygn till

Patient läggs in på AKVA på grund av platsbrist i hela huset. Borde ha lagts in som kirurgpatient. Har vårdats här i 24 h och förväntas bli kvar åtminstone något dygn till. Risk att personal som inte har rutin av diagnosen ska bedöma patienten samt att kirurgmellan-jour ej rondar regelbundet.

1 juli, KS Solna

Källa: Avvikelse-rapporter, Karolinska -universitetssjukhusets akut-mottagningar (utdragen är redigerade).

Så tycker partierna

1. Hur ska akutköerna stoppas?

Socialdemokraterna:
Vi vill inrätta kvalitetssäkrade närsjukhus med närakuter i stadskärnorna med tillgång till röntgen, labb och specialistvård. Där ska även geriatrisk vård finnas.

Vänsterpartiet:
Vi vill ha mer personal, och öppna vårdplatser som nu är stängda. Ökad tillgänglighet och bredare uppdrag för vårdcentraler och närakuter, ökad tillgång till labb och röntgen.

Miljöpartiet:
Vi behöver fler sjuksköterskor för att minska väntetider, och öppna de vårdplatser som nu är stängda.

Moderaterna:
Vi vill bygga ut akuterna och införa vårdguider för att hjälpa lågprio-patienter att boka besök i stället för att vänta i timmar. Snabbspår för patienter med särskilt svåra behov.

Folkpartiet:
Akuterna behöver byggas om och byggas ut, vilket är på gång. Vänte-tiden ska vara kort för patienter som behöver snabb hjälp. Andra ska få snabb hjälp hos husläkare/närakut.

Centerpartiet:
Storsatsa på fler och bättre närakuter med labb, röntgen och bättre öppettider i hela länet. Bättre information om var du får bäst hjälp, vilket ofta inte är på akuten.

Kristdemokraterna:
En gräddfil för äldre patienter och nya akuter på Södertälje och Danderyd. Vi vill bygga om och utöka akuten på SÖS samt rekrytera vårdpersonal med hjälp av höjda löner.

2. Hur ska de äldre, 80 plus, få snabbare vård?

Socialdemokraterna:
Geriatriska patienter ska få vård fortare genom direktinskrivning på geriatriska vårdavdelningar på de nya närsjukhusen. Vi vill även ha fler jourläkarbilar för insatser i hemmet.

Vänsterpartiet:
Direktintag på de geriatriska klinik-erna, som måste utrustas med röntgen och labb dygnet runt. Rullande röntgen i vissa lägen. Vården ska komma till de svårast sjuka äldre.

Miljöpartiet:
Vi behöver jobba vidare med direktintag till geriatriken och öppna fler vårdplatser. Landstinget måste samtal med kommunerna för att äldre ska slippa vara på akuten för länge.

Moderaterna:
Vi vill bygga ut äldresjukvården och införa mer snabbspår så att äldre inte ska behöva passera akuten i onödan. Då kortas köerna på akuterna.

Folkpartiet:
Äldre ska ha ett snabbspår förbi akuten, ambulanser som kör direkt till geriatriken.

Centerpartiet:
Det brister i samarbetet. Sköra äldre ska inte behöva vänta på akuten eller skickas runt. Vi vill ge kommunen ansvar för hemsjukvården och ge fler patienter vårdcoacher.

Kristdemokraterna:
Fortsätta utöka den avancerade sjukvården i hemmen för att minska tiden på akuten samt införa äldrevårdscentraler i alla kommuner. "

DN 12 sept 2014:

"Striden om bidragen en av valets hårdaste"

"Kring a-kassan och sjukpengen står en av valets hårdaste strider- mellan höger och vänster. Arbetslösa och sjuka har fått svårare att klara ekonomin. Enligt de borgerliga ger det drivkrafter att skaffa jobb. Men de rödgröna lovar höjda ersättningar. "Vissa vill bygga Sverige med bidrag, vi gör det med jobb" förkunnar en affisch från alliansen. Bakom denna slogan finns grundstenen i den politik som förts de senaste åtta åren, kallad arbetslinjen. "

"Ersättningarna till sjuka och arbetslösa har hållits i strama tyglar. Samtidigt har löntagarna fått ett rejält tillskott i plånboken tack vare jobbskatteavdraget, som endast dras på arbetsinkomster. Den sammantagna effekten är att det har blivit mera kännbart att bli uppsagd eller drabbas av sjukdom.

Fackförbundet TCO har med hjälp av siffror från SCB räknat på skillnaderna mellan i dag och 2001 (se grafik). Slutsatsen är att en ensamstående kvinna med två barn och en snittlön som tjänsteman inte klarar de nödvändigaste utgifterna om hon tvingas leva på a-kassa. 2001 hade motsvarande person en klar marginal i hushållsbudgeten även vid arbetslöshet.

Däremot klarar sig ett hushåll med två vuxna och två barn aningen bättre i dag om en blir arbetslös jämfört med 2001. Den magrare a-kassan uppvägs av att den som har arbetet kvar gynnas av jobbskatteavdraget.

Motivet för de borgerliga har varit att skapa "drivkrafter till jobb". Det ska löna sig att arbeta och svida att inte göra det. Med visst stöd från forskarhåll säger man att detta har fått fler i arbete.

De rödgröna går till storms mot denna politik. Längst går Vänsterpartiet. Ulla Andersson, ekonomisk-politisk talesperson, anser att det handlar om människosyn.

– Vår utgångspunkt är att människor vill vara friska och kunna --arbeta och försörja sig själva. Man ska inte straffas ekonomiskt i skattesystemet för att man har oturen att bli sjuk eller arbetslös.

Ulla Andersson varnar för att -urholkade ersättningar kan underminera tilltron till hela systemet.

– Det är ju inkomstbortfallsförsäkringar som ska ge ersättningar utifrån den inkomst man har. Upprätthåller man inte det systemet så kommer de som har råd att försäkra sig vid sidan om och de som inte har råd lämnas därhän, säger hon.

De borgerliga är eniga om att skattesystemet ska gynna arbetsinkomster. De mindre partierna skulle dock på olika sätt vilja göra ersättningarna mer generösa. Moderaterna håller emot.

Folkpartiet vill höja taket för sjukpeng, men ser i nuläget inget utrymme för det i statsfinanserna. Såväl FP som C är angelägna om att höja taket i a-kassan – på vissa villkor. I så fall ska samtidigt turordningsreglerna vid uppsägning ändras så att kompetens går före anställningstid.

Christer Nylander är FP:s talesperson i socialförsäkringsfrågor.

– Vi behöver en arbetsmarknad som klarar den globala konkurrensen. Företag måste kunna göra snabbare anpassningar. Samtidigt vill vi ha en trygghet i rörligheten. Då tror jag att det är rimligt att ta det i ett paket där vi både förändrar Las, höjer taket i a-kassan och förbättrar möjligheterna till omställning med fortbildning.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se

“Fakta. Så tycker partierna om a-kassan och sjukpengen

Socialdemokraterna

Höjt tak i a-kassan till 910 kronor per dag. Inkomster upp till 25 000 kronor ska ge 80 procent i ersättning. Höjt tak i sjukförsäkringen, i ett första steg till 8 prisbasbelopp. Skillnaden i skatt på lön och ersättningar ska bort, dock inte prioriterat nu. Bortre parentesen i sjukförsäkringen ska avskaffas.

Miljöpartiet

Höjning av taket i a-kassan i två steg, först 100 kronor till 780 kronor om dagen under de hundra första dagarna, sedan 100 kronor till. 80 procents ersättning under hela sjukskrivningsperioden. Skillnad i skatt på lön och ersättning principiellt fel. Vill avskaffa tidsgränsen för sjukskrivning.

Vänsterpartiet

Lägsta dagpenning i a-kassan höjs till 410 kronor, högsta till 960 kronor. Sjukpenningen höjs till 80 procent under hela sjukskrivningen. Höjt tak till 399 000 kronor. Även sjukersättning höjs. Sänkt skatt för sjuka och arbetslösa med 500 kronor per månad. Slopa bortre tidsgränsen för sjukskrivning.

Moderaterna

Nej till höjd a-kassa, skulle ge ökad arbetslöshet. Att göra det mer lönsamt att arbeta ger fler i arbete. Inte aktuellt att jobbskatteavdraget skulle omfatta annat än arbetsinkomster. Sjukpeng ska följa prisutvecklingen, inga höjningar i övrigt. Tidsgränser för sjukskrivning ska vara kvar.

Folkpartiet

Höjt tak i a-kassan till 27 750 kronor, samtidigt ska turordningsreglerna i Las baseras på kompetens, inte anställningstid. Höjt tak i sjukförsäkringen, från 27 750 till 37 000 kronor. Ingen höjning av sjukersättning. Ingen förändring av jobbskatteavdraget. Bibehållna tidsgränser för sjukskrivning.

Centerpartiet

Högre a-kassa första tre månaderna, snabbare avtrappning. Samtidigt ändrade turordningsregler där kompetens går före anställningstid. Vill se över sjukpengen särskilt för studenter, föräldralediga och företagare och införas ett golv. Försvarar tidsgräns där sjuka prövas mot arbetsmarknaden.

Kristdemokraterna

Taket i a-kassan bör höjas och räknas upp med prisutvecklingen. Inga planer på att förändra sjukpenningen. Vill stärka rehabiliteringen. Försvarar skillnaden i skatt mellan löntagare och sjuka och arbetslösa, har gett fler jobb. Möjlighet till sjukskrivning utan tidsgräns finns vid allvarlig sjukdom.

Sverigedemokraterna

Höjd a-kassa till 1 200 kronor per dag under 100 dagar, därefter 800 kronor. Höjning av sjukpengen med 2 procentenheter. Ingen höjning av sjukersättning. Stöder skillnaden i skatt mellan de som arbetar och de som är sjuka eller arbetslösa. Rimligt med tidsgräns där sjuka prövas mot jobb. “

DN 12 sept 2014:

“FP: Ja till tredje pappamånad”

“Folkpartiet röstar ja i riksdagen till en tredje pappamånad, oavsett hur det går i valet. Det sade demokratiminister Birgitta Ohlsson (FP) i DN:s webb-tv-program Valduellen i går. Därmed kan det bli ett samarbete över blockgränsen för att öka kvoteringen i föräldraförsäkringen.

– Så gör man i riksdagen med alla initiativ som är bra, säger Birgitta Ohlsson.

S-ledaren Stefan Löfven har tidigare sträckt ut en hand till Folkpartiet för att skapa majoritet i riksdagen för en tredje pappamånad.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN 12 sept 2014:

“Samspelta lag drog upp temperaturen”

“Med bara dagar kvar till valet visade jobbfrågan på valets stora skiljelinjer.

Alliansen pekade på att fler jobbar, de rödgröna på att arbetslösheten ökar.

– Det är inget att fira, sade Stefan Löfven.

Ny statistik från Arbetsförmedlingen om att arbetslösheten minskar något fick partiledardebatten i TV 4 att tända till. Statsminister Fredrik Reinfeldt, den här kvällen betydligt lugnare än i radiodebatterna, såg siffrorna som en intäkt på att regeringens politik fungerar.

– Jobbmotorn levererar, vi är nu 340 000 fler som jobbar jämfört med när den här regeringen trädde till. Så stark är utvecklingen. Det är 100 000 nya jobb bara det senaste året. Stäng inte ner den motorn, sade Reinfeldt.

Socialdemokraternas partiledare Stefan Löfven replikerade att regeringen inte har någon anledning att vara stolt.

– Arbetslösheten är högre än förra månaden, den är högre än förra året och den är högre än när du tillträdde. Och det åker ni runt och firar i Stockholms city. Det är inte mycket att fira, sade Löfven som flera gånger försökte gå till offensiv mot Reinfeldt utan att riktigt få med sig moderatledaren.

Regeringsfrågan fanns närvarande under hela debatten. Inför debatten i går hade de tre rödgröna partiledarna pratat ihop sig om en gemensam taktik i debatten och de höll också en gemensam linje genom flera replikskiften. Men Fredrik Reinfeldt var inte imponerad.

– Ni har inte ett enda förslag gemensamt, det är bara ett långt gnällande och svartmålande av Sverige.

Även när det gäller invandrings- och flyktingpolitiken hettade det till. Jan Björklund (FP) berättade historien om hur hans mor kom till Sverige som flykting från Norge under andra världskriget.

– Hon var på flykt undan nazisterna, hon är 93 år i dag och för gammal för att titta på den här debatten. Hon kom hit på skidor in i svenska Lappland över fjällen, hon hade sin treåriga lillasyster i ryggsäcken. Jag är så glad att du inte var gränsvakt den natten, sade han till Jimmie Åkesson (SD)

SD-ledaren såg för en sekund svarslös ut, men stod fast vid sin linje att Sverige ska minska flyktinginvandringen kraftigt.

– Det är en fruktansvärd situation och då ska vi fokusera på att hjälpa så många som möjligt. Det gör vi inte genom invandring till Sverige utan det gör vi bäst genom att rikta resurser till de länder där de allra flesta flyktingar finns, sade Jimmie Åkesson.

Valrörelsen är mitt i den febriga slutspurten. TV 4:s debatt i går kväll följs i kväll av en partiledardebatt i SVT. På söndag kväll avslutas valrörelsen med en duell inför publik i TV4 mellan Fredrik Reinfeldt och Stefan Löfven.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN 12 sept 2014:

“Kvinnor har sämre arbetsmiljö än män”

“Värk, trötthet och hotfulla situationer. Enligt en ny LO-rapport har arbetsmiljön försämrats de senaste åren – allra värst utsatta är arbetarkvinnor. – Vi kräver att regeringen tillsätter en kriskommission, säger avtalssekreterare Torbjörn Johansson. “

“Enligt fackorganisationen försämrades arbetsmiljön snabbt för stora LO-grupper under 1990-talet, men i långsammare takt under 2000-talet. Efter 2011 har försämringarna åter tagit fart, vilket sägs sammanfalla med regeringens beslut att sänka budgeten för Arbetsmiljöverket efter maktskiftet 2006. De senaste åtta åren har antalet arbetsmiljöinspektörer minskat från 389 till förra årets 233.

I rapporten framgår att nästan alla yrkesarbetande, men främst kvinnor, känner sig tröttare och mer håglösa. Samtidigt har framför allt kvinnor mer värk i kroppen jämfört med tidigare. Andelen som uppger att de har ett påfrestande, tungt, arbete är allra störst bland arbetarkvinnor.

Allt färre kvinnor upplever att de kan bestämma när olika arbetsuppgifter ska göras. Kvinnor har också i högre utsträckning ett repetitivt arbete och upplever att de har svårare att ta en kort paus under arbetet än män.

Betydligt fler arbetarkvinnor jobbar udda tider jämfört med män. Risken för att de ska hamna i otrygga eller hotfulla situationer på grund av ensamarbete har ökat de senaste åren.

Alla grupper, båda män och kvinnor, upplever att det svårare att föra fram kritiska synpunkter på arbetsförhållandena. Men färre kvinnor än män bland arbetare och lägre/mellanhöga tjänstemän uppger att det pågår ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetarkvinnor har klart sämst tillgång till företagshälsovård.

Sara Mohammadi har arbetat som busschaufför i fyra år. Jobbet är stressigt och ibland känner hon sig hotad av irriterade passagerare.

– De borde förstå att vi är här för att hjälpa dem, säger hon.

De senaste åren har sjuktalen ökat, framför allt bland kvinnor, enligt siffror från Försäkringskassan.

Mats Ryderheim, chef för regeringsuppdraget Kvinnors arbetsmiljö vid Arbetsmiljöverket, känner igen stora delar av innehållet i rapporten.

– Vi har en könssegregerad arbetsmarknad, där kvinnor är mer utsatta för en dålig arbetsmiljö än män. Vi har jämfört hemtjänsten med tekniska förvaltningen i många kommuner och nästan överallt har hemtjänsten sämre förutsättningar.

Enligt LO:s avtalssekreterare Torbjörn Johansson har regeringen inte satsat en enda krona på de utsatta grupperna.

– Det handlar framför allt om unga kvinnor, som arbetar inom vård- och serviceyrken. De befinner sig i sådana sysselsättningar där de största nedskärningarna har gjorts. Arbetare har blivit en slit- och slängvara igen.

Han menar att situationen är en tickande bomb.

– Ju mer eftersatta kostnaderna blir, desto större kostnader blir det längre fram i form av sjukskrivningar som kostar samhället enorma pengar.

Nu kräver LO att regeringen tillsätter en kriskommission för att förbättra kvinnors arbetsmiljö.

Arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M) påpekar att anslagen till Arbetsmiljöverket åter har ökat.

Har regeringen misslyckats med sin politik?

– Sedan 2011 har Arbetsmiljöverket ett uppdrag som handlar om att förbättra kvinnors arbetsmiljö. Vi har föreslagit att den särskilda satsningen ska fortsätta även under 2015 och 2016. Sedan måste vi komma ihåg att det är arbetsgivarna som måste ta ansvar för arbetsmiljön, säger Elisabeth Svantesson.

LO tycker läget är så allvarligt att man vill tillsätta en kriskommission. Håller du med?

– Jag tar den här frågan på största allvar, det är just därför vi gett det här uppdraget till Arbetsmiljöverket. Sedan är det partnerna på arbetsmarknaden som måste föra samtal för att lösa frågan.

Marit Sundberg marit.sundberg@dn.se "

"**Så gjordes rapporten.**

LO:s delrapport Arbetsmiljön 2014 klass & kön är baserad på färska siffror från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU-Arbetsmiljö). Den beskriver hur arbetsmiljön har förändrats mellan 1991 och 2014.

Frågorna är valda utifrån arbetsmiljölagens syn på vad som är en god arbetsmiljö.

Män och kvinnor har delats in i tre olika grupper: arbetare, lägre/mellanhöga tjänstemän samt högre tjänstemän. "

DN 12 sept 2014:

"Johan Schück: Dags att tala klarspråk om svenskarnas framtida välstånd"

"Sverige står inför långsiktiga utmaningar som gäller företagandet, investeringarna och jobben. Men valdebatten har inte mer än snuddat vid hur välståndet skapas. "

"Under de senaste årens kris i Europa har Sverige klarat sig bättre än de flesta. Hos oss har tillväxten i ekonomin kunnat hållas uppe, sysselsättningen och köpkraften har stigit.

Det betyder inte att allt är bra. Ekonomin kunde växa snabbare och arbetslösheten borde vara lägre, särskilt bland ungdomar.

Ändå är det mer åt det positiva än negativa hållet som Sverige sticker ut. Tvärtemot vad många tror är långtidsarbetslösheten lägre här än i andra EU-länder. Andelen sysslolösa ungdomar, varken i arbete eller i utbildning, är också mindre i Sverige än på de flesta håll i Europa.

Konjunkturen väntas nu bli starkare så att arbetslösheten sjunker. Men detta kan fördröjas av om Ukrainakrisen leder till ekonomiskt bakslag i hela Europa. I så fall blir det nog nödvändigt med ytterligare stimulanser.

Vår svenska valdebatt handlar dock föga om sådana risker. Inte heller förs inte mycket diskussion om hur man ska lägga grunden för framtida ekonomisk utveckling, även om några försök har gjorts åt det hållet:

○ Allianspartiernas "Sverigebygge" av snabbjärnvägar och bostäder är långsiktigt inriktat. Men ännu är det vagt formulerat och fritt svävan-

de, särskilt när det gäller nyttan av höghastighetståg i relation till kostnaderna.

○ S-ledaren Stefan Löfven har väckt frågan om nyindustrialisering av Sverige. Men hans konkreta förslag är ytterligare byråkrati: att tillsätta ett innovationsråd direkt under statsministern, med en industrikansler som drivande kraft.

Båda sidor undviker däremot en debatt om energipolitiken: Hur ska nuvarande kärnkraftverk ersättas när de ganska snart börjar ta slut?

Ingen tar heller något djupt tag om bostadspolitiken: vad bör man göra för att befintliga bostäder ska komma till bättre användning och öka rörligheten på bostadsmarknaden?

Och när det gäller forskningen på toppnivå: hur ska Sverige bryta en negativ utveckling och på nytt komma upp till världsklass?

Detta är frågor som har av-görande betydelse för svenskarnas framtida välstånd. Vilka svar som ges får långsiktig inverkan på företagandet, investeringarna och jobben. Det handlar om hur Sverige ska kunna upprätthålla sin attraktionskraft, när den internationella konkurrensen gradvis blir allt hårdare.

Här går det för närvarande inte åt rätt håll, vilket visas av nedflyttningen nyligen av Sverige från nummer sex till tio på Världsekonomiskt forums ranglista över länders globala konkurrenskraft (se listan). Av dess rapport framgår att Sverige på de flesta områden fungerar relativt bra, men att det också finns gott om utrymme för förbättring. Det gäller särskilt för svenska skatter och arbetsmarknadsregler.

Hittills har dessa synpunkter inte fått fäste i valdebatten. Men de är svåra att avfärda, om man vill att Sverige ska kunna dra till sig kapital och kompetens utifrån – i stället för att förlora gentemot andra länder.

Det betyder inte att lösningar på de långsiktiga frågorna är enkla eller självklara. Tvärtom krävs en omfattande diskussion där många röster gör sig hörda. Men starten måste komma snart, även om det inte blir i årets snart avslutade valrörelse.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“**Fakta. Topplista**
Länders globala konkurrenskraft

Indextal Förändring mot 2013

1. Schweiz 5,70 Lika

2. Singapore 5,65 Lika

3. USA 5,54 Upp

4. Finland 5,50 Ned

5. Tyskland 5,49 Ned

6. Japan 5,47 Upp

7. Hongkong 5,46 Lika

8. Nederländerna 5,45 Lika

9. Storbritannien 5,41 Upp

10. Sverige 5,41 Ned

Källa: Världsekonomiskt forum, ”The Global Competitiveness Report 2014–2015”. “

DN 12 sept 2014:

“Stort sug efter protein”

“Marknaden skriker efter vassle. Mejeriföretagen tjänar stora pengar på råvaran som tidigare var en avfallsprodukt.

– Det här beror på ett ökat intresse för hälsa, nutrition och viktkontroll, säger Henrik Andersen, vd för Arla Foods Ingredients.

De senaste åren har marknaden för vassle expanderat kraftigt. Mycket beror på att det har kommit en rad nya användningsområden för det proteinrika pulvret inom segmenten träning och hälsa.

En av vinnarna är Arla Foods Ingredients. Bolagets vd Henrik Andersen menar att den stora efterfrågan beror på ett ökat intresse för viktkontroll, hälsa, nutrition. Vassle anses nämligen gynna muskeluppbyggnad och ge en stabil mättnadskänsla.

– Den här trenden har ökat kraftigt i USA de senaste tio åren. Vi har väntat på att den ska sprida sig till Europa, vilket den också har gjort de senaste fem–sju åren, säger han.

Cirka 70 procent av mjölkjätten Arlas dotterbolag Arla Foods Ingredients intäkter kommer från vassletillverkning. Förra året steg omsättningen med 8 procent.

Råvaran kommer från Arlas osttillverkning i Sverige, Danmark och Storbritannien. Dessutom samarbetar bolaget med osttillverkare i Tyskland, Frankrike, Argentina och Norge – trots det är behovet inte fyllt.

– Marknaden växer snabbt och vi försöker hitta fler samarbetspartners internationellt. Vi har möjlighet att sälja mer än vad vi i dag kan producera, säger Henrik Andersen.

Bolaget har nyligen expanderat sin vasslebearbetningsanläggning i Danmark och håller på att bygga en ny fabrik i danska Videbæk, som ska vara i gång 2016. Då räknar man med att kunna tredubbla sin produktion.

Nästa år planerar bolaget att lansera en rad nya produkter, bland annat vassle som har bearbetats med ett enzym som gör proteinerna mer lättsmälta för barn som har svårt att tåla vanlig barnmatsersättning.

Enligt Livsmedelsföretagens senaste hälsorapport anser producenterna att hälsosam mat är den hetaste konsumenttrenden. De senaste åren har efterfrågan på hälsosamma produkter fullkomligt exploderat. Och där har just vassle en viktig roll att spela, menar branschorganisationens vd Marie Söderqvist.
– Det här är precis vad hälsosamma konsumenter efterfrågar. Protein bygger muskler och många försöker dra ned på kolhydrater genom att dra upp på proteinet. Protein anses dessutom vara positivt i princip i alla dieter, säger hon.

Maja Nordström, enhetschef för mjölkkvalitet och nutrition på LRF Mjölk, säger att en stor del av det ökade intresset för vassle kan härledas till rådande träningstrend.
– Man har insett att mjölkproteiner är effektiva som återhämtning efter träning och för att bygga muskler.

Marit Sundberg marit.sundberg@dn.se “

“**Fakta. Vassle**
Vassle är en biprodukt vid osttillverkning som innehåller både protein och laktos. Tidigare var vassle en avfallsprodukt, som i viss utsträckning användes som djurmat eller gödningsmedel.
Traditionellt sett har vassle även använts som ingrediens i mejeriprodukter som glass och messmör. I dag har vasslemarknaden expanderat till att omfatta även sportnutrition, klinisk nutrition samt ersättning för ägg i bakning. Källa: Arla Foods Ingredients “

DN 12 sept 2014:

“14 finansborgarråd vi minns (eller inte minns)”

“På söndag går vi till val, i dag blickar vi tillbaka. DN:s Eva-Karin Gyllenberg porträtterar 14 av stadens finansborgarråd. “

Zeth Höglund (S), vid makten 1940–1950

Zeth Höglund (1884–1956), mer känd som Zäta eller Z Höglund är Stockholms mesta finansborgarråd om man ser till obruten tid vid makten. Under hela 40-talet hade denne socialdemokrat med ett förflutet som kommunist ansvaret för huvudstadens finanser. Han var ordförande i arbetarpartiets fullmäktigegrupp 1936–1950. Zeth Höglund kom in i fullmäktige redan 1913 och blev kvar till 1916 för att året därpå vara med och bilda Sveriges socialdemokratiska vänsterparti (så småningom landets första kommunistiska parti). Höglund dömdes vid två tillfällen för uppvigling och avtjänade ett års fängelse på Långholmen för försök att förleda till landsförräderi.

Efter Hjalmar Brantings död 1925 återvände Höglund till Socialdemokraterna och kom tillbaka till fullmäktige 1927. Under Höglunds decennium som finansborgarråd fattades bland annat beslutet om att bygga Stockholms tunnelbana, men Höglund ville skynda långsamt. Han var rädd för de höga kostnaderna och tyckte att det räckte med den västra grenen in till Fridhemsplan och att låta den södra linjen stanna vid Slussen. Höglund blev nedröstad när ledamöterna tilläts rösta efter hjärtat och inte partiboken.

John Bergvall, (FP) 1950–1954

John Bergvall (1892–1959) skrev historia 1950 när han blev det första FP-märkta finansborgarrådet i Stockholm. Femton år tidigare hade Bergvall, som valdes in i kommunfullmäktige 1931 för Liberala föreningen, utsetts till Folkpartiets förste gruppledare i Stadshuset.

John Bergvall hämtades från riksdagen för att bli finansborgarråd i Stockholm, något som inte uppskattades av partiledaren Bertil Ohlin, som ansåg att han behövdes i riksdagen, men nu är det inte alltid det blir som partiledaren vill.

John Bergvall beskrivs i boken ”Alla tiders Stockholmsliberaler” (av Anders Johnson) som en öppen och fryntlig personlighet med en klart antisocialistisk inställning.

Bergvalls största utmaning var omgestaltningen av nedre Norrmalm och han hade svårt att få gehör för att bygga de fem Hötorgsskraporna. Intressenterna stod inte precis i kö, men John Bergvall var envis. Han lyckades genomdriva att Stockholms stad skulle bygga den första skrapan och även förmå Stockholms stads sparbank att bygga höghus nummer två.

Erik Huss (FP), 1954–1958

Erik Huss (1913–2010) var vice vd på Dagens Nyheter när han 1954 utsågs till finansborgarråd. Då hade han suttit i kommunfullmäktige sedan 1950. Erik Huss gick i John Bergvalls fotspår som ledare för fullmäktiges, på den tiden, största borgerliga parti.

Erik Huss var den som räddade Vattenfall kvar i kommunen. Vattenfall hade långt framskridna planer på att flytta verksamheten till Nacka, men Huss drev på för att en stor tomt i Råcksta skulle säljas så att Vattenfall kunde bygga ett nytt huvudkontor där.

Huss var outtröttlig i den fyra dagar långa budgetdebatten 1958 då han i talarstolen försvarade sin budget i 52 inlägg.

Efter valförlusten 1958 utsågs Huss till kulturborgarråd, men på den roteln blev han inte långvarig utan återgick till näringslivet. Nils Hallerby tog över kulturroteln och Erik Huss blev så småningom landshövding (Göteborgs och Bohus län 1971) och var industriminister i den FP-ledda regeringen 1978–79.

Hjalmar Mehr (S), 1958–1966, 1970–1971

När Hjalmar Mehr tog över stadens finanser för andra gången, efter P-O Hansson 1970, rivstartade han med en rejäl skattehöjning. Skatten höjdes med 1:50 på ett bräde.

Hjalmar Mehr har gått till historien som mannen bakom den stora citysaneringen och den som ville såga ner de riksbekanta almarna för att anlägga en tunnelbaneuppgång mitt i Kungsträdgården. Hjalmar Mehr, som var S-ledare i Stadshuset i 21 år, var långt ifrån ensam om dessa beslut, men fick klä skott för dem. Hjalmar Mehr var stridbar. Han kämpade för att kollektivtrafiken skulle byggas ut, för bildandet av storlandstinget och för införande av 50-kortet, månads-kortet på SL, som blev verklighet 1971.

Mehr slogs för rivningar i Klara, men mot rivningar i Gamla stan och för att Långholmen skulle bevaras som grönområde. Detta var i valrörelsen 1966 är kanske bäst att tillägga.

1971 lämnade Hjalmar Mehr Stadshuset efter 23 borgarrådsår för att bli landshövding i Stockholms län.

Mehr var en talare av rang och innan han lämnade Stadshuset hade han myntat ett av sina många klassiska uttryck: ”Stockholmare är också människor. Det är bara det att vi är fler”.

Per-Olof Hansson (FP), 1966–1970

Per-Olof Hansson, mer känd som P-O (1918–1998) både företräddes och efterträddes som finansborgarråd av Hjalmar Mehr. P-O Hansson och Hjalmar Mehr samarbetade ofta över blockgränserna, precis som flera andra politiska motståndare gjorde under den tid Stockholm hade samlingsstyre.

P-O Hansson blev finansborgarråd i egenskap av företrädare för det största borgerliga partiet. Han hade dock problem med finanserna, men kunde inte få igenom en nödvändig skattehöjning eftersom Högerpartiet motsatte sig detta.

Under P-O Hanssons år som finansborgarråd byggdes barnomsorgen ut och det hade barnfamiljerna ingenting emot. Däremot blev det ramaskri när finansborgarrådet i en intervju med Dagens Nyheter året före valet 1970 hävdade att mammor med minst två barn gjorde större samhällsnytta om de stannade hemma och tog hand om man och barn i stället för att ge sig ut på arbetsmarknaden. Efter det uttalandet var det många (både partikamrater och politiska motståndare) som krävde Hanssons avgång. Men Hansson satt kvar mandatperioden ut.

Albert -Aronson (S), 1971–1973

Albert Aronson (1907–2001) efterträdde Hjalmar Mehr då denne ett år efter valet utsågs till landshövding i Stockholms län. Det talades mycket om svågerpolitik i Stadshusets korridorer när Aronson utsågs att efterträda Hjalmar Mehr, men det var mest på skämt. Aronson var nämligen gift med Mehrs syster Sigrid. Albert Aronson hade suttit i fullmäktige i två decennier när han tillträdde finansborgarrådsposten och det var sagt från början att det bara skulle vara mandatperioden ut. Albert Aronson har främst gått till historien som bostadsbyggare. Han var mannen som bokstavligen byggde upp Svenska Bostäder och hade varit bolagets vd i 27 år när han blev finans-borgarråd, 64 år fyllda.

Albert Aronson var i grunden journalist och bibelsprängd som få vilket också märktes i debatterna i fullmäktige.

Blekingen Albert Aronson är det enda finansborgarråd hittills som fått en plats i Stockholm uppkallad efter sig – i Vällingby centrum nära Svenska Bostäders huvud-kontor. Men ärendet drogs i sju års långbänk.

John-Olof Persson (S), 1973–1976, 1979–1986

John-Olof Persson (1938–1989) blev John-Olle med stockholmarna

trots att han var från Fagersta. John-Olle gick hem i stugorna. Han var i mångt och mycket före sin tid. När John-Olle redan i mitten av 80-talet föreslog att alla skol-elever skulle ha tillgång till en egen dator var det många som höjde både ett och två ögonbryn. Många tog det som en av John-Olles galna idéer.

Alla skolelever var dock inte nöjda med John-Olles idéer. Särskilt inte de som gick i Adolf Fredrik. Persson ville 1983 förlägga Adolf Fredriks musikgymnasium till en nedlagd skola i Västertorp. Det blev ramaskri från både elever och föräldrar och protesterna nådde ända till Rosenbad. Persson tvingades backa. Musikgymnasiet blev kvar i Vasastan.

En idé som John-Olle trodde stenhårt på var Globen och han var den som rodde affären i hamn tillsammans med moderatledaren Sture Palmgren. Lika bra gick det inte när han skulle samarbeta med Stockholmspartiet efter valet 1985. Första budgetåret gick bra, men John-Olle avgick under dramatiska former i samband med budgetdebatten 1986 sedan Stockholmspartiet valde att byta sida och rösta med de borgerliga.

Ulf -Adelsohn (M), 1976–1979

Ulf Adelsohn (f 1941) var gatuborgarråd då han tillsammans med övriga borgerliga partier vann valet 1976 och blev det första M-märkta finansborgarrådet i modern tid. En av de stora valfrågorna det året var Münchenbryggeriets vara eller icke vara. Bryggeriet överlevde och Ulf Adelsohn kunde flytta in på finansroteln. Där byggde han om ordentligt. Bland annat såg han till att det installerades en dusch i anslutning till tjänsterummet och att det sågades i väggen till tjänsterummet så att han fick en smitväg för att komma undan journalister och andra som väntade utanför kanslidörren.

Adelsohn både företräddes och efterträddes av John-Olle Persson (S). De båda gjorde upp i många frågor och körde över de mindre partierna. På den här tiden var relationerna mellan Moderaterna och Folkpartiet frostiga och Adelsohn valde hellre att göra upp med Persson där personkemin var mycket bättre.

Ulf Adelsohn försökte genomföra en skattesänkning, men den fick inte gehör eftersom han inte lyckades uppfylla det moderata mantrat ”Det gäller att kunna räkna till 51” (av 101 ledamöter i fullmäktigesalen). Efter valet 1979 lämnade Adelsohn Stadshuset för att bli kommunikationsminister. Han var landshövding i Stockholm 1992–2001.

Sture Palmgren (M), 1986–1988

Sture Palmgren (f 1945) var relativt nytillträdd gruppledare för Moderaterna och inställd på en mandatperiod i opposition eftersom Stockholmspartiet valde att stödja John-Olle Persson. Men Persson valde att lämna över rodret 1986 eftersom han inte kunde tänka sig att stå bakom privatisering av kommunal verksamhet som förskola (Pysslingen) och fotvård (Fossingen), som skulle ge dubbelt så många fötter fotvård till halva priset.

Redan i budgetdebatten 1985 svek Stockholmspartiet Socialdemokraterna då man ställde sig bakom M+FP:s skattesänkningsyrkande. Skatten sänktes efter långa förhandlingar för första gången efter andra världskriget – efter en lurig kupp. Industriborgarrådet Carl Cederschiöld (M) begärde ordet flera gånger i en debatt om personalpolitiken, och när det sent på kvällen var dags för debatt om slakthuset höll han ett långt och underhållande anförande om den kommunala hudavdragaren. Det var filibuster i den högre skolan – allt var ett skådespel för att Palmgren, FP-ledaren Lennart Rydberg och Stockholmspartiets ledare Agneta Dreber skulle hinna göra upp om skatten på Palmgrens tjänsterum.

Under Sture Palmgrens år som gatuborgarråd (1979–85) ökade antalet uteserveringar från 50 till 400.

Mats Hulth, (S) 1988–1991, 1994–1998

Mats Hulth (f 1946) var finansborgarråd i två omgångar. Första gången medan det fortfarande var samlingsstyre då majoriteten och oppositionen delade upp rotlarna mellan sig. Majoriteten hade dock majoriteten av dem. Under samlingsstyrets tid gjordes många frågor upp mellan Moderaterna och Socialdemokraterna utan att de mindre partierna hade något att säga till om. Samlings-styret avskaffades i samband med valet 1994 efter påtryckning från både M och S.

Mats Hulth och Carl Cederschiöld (M) samarbetade om många projekt, inte minst Stockholms OS-kampanj som dominerade det politiska livet 1997. Däremot var de inte överens om stadsdelsnämnderna, den i särklass största omorganisationen i staden, som infördes vid årsskiftet 1997. Till en början var de 24, men har minskats vid två tillfällen då de borgerliga suttit vid makten och är nu 14.

Mats Hulth gjorde upp med Moderaterna för att få Södra länken byggd. En annan fråga han drev hårt var att skärgården skulle bli tillgänglig för fler stockholmare genom Skärgårdsstiftelsen och att Stockholm skulle marknadsföras hårdare internationellt, bland annat genom OS-kampanjen då han fick mycket kritik för alltför vidlyftig representation.

Carl Cederschiöld, (M) 1991–1994, 1998–2002

Carl Cederschiöld (f 1945) lyckades ”räkna till 51” många gånger under sina två mandatperioder som finansborgarråd. Han hade ett tolv år långt förflutet som industriborgarråd när han kom till finansroteln. Som industriborgarråd var det få saker som engagerade honom så som avfallshantering, energifrågor och slamsugning, som han kunde prata länge om i fullmäktiges talarstol, ofta med mycket humor.

Cederschiöld tog över finansroteln redan på våren valåret 1991 sedan Stockholmspartiet hoppat av den S-ledda koalitionen. Under Cederschiölds första mandatperiod infördes valfrihet inom förskola och skola genom skolpengen. Den största frågan under hans andra period var omvandlingen av delar av allmännyttiga hyresrätter till bostadsrätter. Under den andra mandatperioden som finansborgarråd drev han igenom skattesänkningar på sammanlagt 87 öre och dessutom privatiserades flera kommunala verksamheter, som S:t Erikshälsan och Stockholm Entreprenad. Carl Cederschiöld fick kritik för att han lät Stockholmspartiet med sina tre mandat få ”för mycket inflytande” och eget borgarråd (Stella Fare, stadsmiljöroteln), men Cederschiöld lyckades hålla ihop sin koalition och stockholmarna fick många nya cykelbanor.

Annika Billström, (S) 2002–2006

När Cederschiöld lämnade Stadshuset vädrades det forna tjänsterummet ordentligt. Cigarilldoften satt kvar länge.

När Annika Billström (f 1956) utsågs till finansborgarråd 2002 skrev hon historia. Hon blev Stockholm första kvinnliga finansborgarråd och det var chockartat – både för henne själv och för huvudmotståndaren Kristina Axén Olin (M). Alla tecken pekade på att Moderaterna skulle sitta kvar vid makten, men Billströms valmanifest ”99 steg för en bättre välfärd” ledde henne till finansroteln. I valrörelsen lovade hon dessutom att det inte skulle införas några miljöavgifter (läs: trängselskatt) under mandatperioden. Något hon fick äta upp. Tidigt fick Annika Billström dock problem – inte minst internt. Hon fick inte utse sina närmaste borgarrådskolleger. De kuppades in av Stockholms arbetarekommun. Annika Billström tvingades lämna gruppledaruppdraget efter Karin Jonsson-affären 2005. Hon avskedade Jonsson (tidigare S-märkt borgarråd) som ansågs ha överskridit sina befogenheter som vd på Stockholm Vatten. Billström drev också igenom delningen av gatu- och fastighetskontoret och kritiserade öppet att tjänstemännen hade för stor makt. Annika Billström klarade merparterna av de 99 stegen, bland annat löftet om bostäder. Här ingick att göra om Skatteskrapan till studentbostäder, något som dock blev en dyr affär för kommunen.

Kristina Axén Olin, (M) 2006–2008

Kristina Axén Olin (f 1962) hade ett långt förflutet som fritidspolitiker

när hon utsågs till finansborgarråd. Innan Axén Olin blev finansborgarråd var hon i opposition en period och innan dess socialborgarråd (1998–2002). Det var första gången Moderaterna fick ansvar för de sociala frågorna och Kristina Axén Olin gick ut stenhårt. I en intervju i Dagens Nyheter sa hon, utan att darra på rösten, att hon trodde att hon skulle kunna lösa de hemlösas situation på en vecka.

Efter valet 2006 fick Kristina Axén Olin hand om finanserna, något hon var inställd på redan fyra år tidigare. I samband med valet till kommunfullmäktige genomfördes en folkomröstning om trängselskatt. Moderaterna, som sa nej till trängselskatt, vann valet, men förlorade folkomröstningen och skatten infördes.

Kristina Axén Olins tid som finansborgarråd blev dock kort. Hon avgick våren 2008 efter flera privata kriser. Innan dess hade hon drivit igenom en tak-över-huvudet-garanti, valfrihet inom äldreomsorgen och sänkt skatten med den 50-öring som Annika Billström höjde den med under sina fyra år vid makten.

Sten Nordin, (M) 2008–

Sten Nordin (f 1956) lyckades vid valet 2010 med något som inget borgerligt finansborgarråd lyckats med sedan 1950-talet – att bli omvald. I sanningens namn var det inte Sten Nordin som valdes till finansborgarråd efter valet 2006. Det var Kristina Axén Olin, som utan kamp utsågs att efterträda Cederschiöld som M-ledare i Stadshuset. Det var ingen hemlighet att Kristina Axén Olin gjorde sig bättre i tv-rutan, som en mer folklig moderat. Sten Nordin satsade i stället på en anonym tillvaro som riksdagsman, men kallades tillbaka till Stadshuset efter Axén Olins avhopp.

Sten Nordin har arbetat vidare på den inslagna vägen, men med handbromsen något åtdragen när det gäller avknoppningar och omvandling av hyresrätter till bostadsrätter. Han har liksom statsministern lyckats hålla ihop sin ”regering”.

Sten Nordin har också fått fart på bostadsbyggandet, åtminstone om man ser till själva planeringen och han har -också retat upp många med ombyggnadsplanerna för Slussen.

Eva-Karin Gyllenberg eva-karin.gyllenberg@dn.se “

“Viktiga händelser i Stockholmspolitiken

1941

Det slutgiltiga beslutet om att satsa på tunnelbana togs vid fullmäktiges möte den 16 juni 1941. Beslutet ansågs våghalsigt – och mycket kostsamt – i en så liten stad. Det dröjde nio år tills den första linjen, Hökarängen–Slussen, öppnades. Hötorget–Vällingby kom 1952 och T-centralen invigdes 1957.

1945

Tidigt på morgonen den 19 juni 1945 klubbades regleringen av Norrmalm. De gamla husen i Klarakvarteren revs för att släppa in offentlig förvaltning, restauranger och nöjesföretag. Bostäder och hantverkare försvann. Att ge bilarna större utrymme på nedre Norrmalm var också ett syfte med rivningarna.

1953

Fjärrvärmeproduktionen startar i Stockholm, då den första provisoriska värmecentralen ansluts. Tidigare hade de flesta bostadshus var sin egen panna som drevs med kol, koks eller olja. Genombrottet för fjärrvärme kom i samband med oljekrisen 1973.

1954

Sveriges första ABC-stad, Vällingby, invigdes. Förkortningen står för arbetsplatser, bostäder och centrum i samma område och var en av

tankarna i stadsplanedirektören Sven Markelius Generalplan för Stockholm 1952.

1967

I samband med högertrafikomläggningen slutar spårvagnarna rulla. Nästan ett kvartssekel senare – sommaren 1991 – kom de tillbaka till innerstaden. Då öppnades Djurgårdslinjens trafik med veteranspårvagnar mellan Norrmalmstorg och Waldemarsudde. Tvärbanans första etapp kom år 2000.

1968

Åhléns (längst till höger) stod klart 1964, som en del i den stora omvandlingen av Norrmalm. Sergelrondellen kom på plats 1968. I november samma år visade finansborgarrådet Hjalmar Mehr (S) upp en modell för Kulturhuset som skulle klämmas in på norra delen av Brunkebergstorg.

1971

Striden om almarna i Kungsträdgården utkämpas den 12–13 maj. Demonstranterna lyckas förhindra att de hundraåriga träden sågas ned för att ersättas av en t-baneuppgång. Framgången får stor psykologisk betydelse för framtida miljöstrider.

1965–1975

Riksdagen antar ett bostadspolitiskt program med målet att bygga en miljon nya bostäder på tio år. I Stockholm byggdes 180 000 nya bostäder och en ny stadsdel såg dagens ljus varje år under miljonprogrammets årtionde. Exempel på miljonprogramsområden i Stockholm: Akalla, Backlura, Bredäng, Byälvsvägen, Fältöversten, Hjulsta, Husby, Kälvesta, Nälsta, Rinkeby, Skärholmen, Sätra, Tensta, Vinsta, Vårberg, Östberga.

1989

Globen invigs. Med 605 000 kubikmeters volym blir den världens största sfäriska byggnad och ett ikoniskt inslag i Stockholms skyline. Man kan också se bygget som ett första steg i den satsning på arena- och evenemangsindustri som de senaste decennierna lett till många, stora nybyggen.

1995

Stockholm avskaffar – långt efter många andra kommuner – samlingsstyret. Sedan dess tillsätter den politiska majoriteten alla borgarråd. Samma år tas beslut om att inrätta stadsdelsnämnder. Från början var de 24, i dag är de 14.

1998

För att de borgerliga skulle kunna samregera med Stockholmspartiet lades bygget av Norra länken – som beslutats av kommunfullmäktige 1995 – på is. Först 2007 startade bygget och senare i höst är det dags för invigning av huvuddelen av projektet.

2002

Efter den överraskande valsegern 2002 drog Socialdemokraterna i gång 20K – som betydde att 20 000 nya bostäder skulle byggas på fyra år. Det blev starten för det starka fokus på att bygga bostäder som funnits i Stadshuset sedan dess och den minst lika starka debatten om huruvida det lyckas eller inte.

2006

Trängselskatt införs på försök trots stora borgerliga protester. Efter att det blivit ja till trängselskatt vid folkomröstningen i samband med valet 2006 införde den nya borgerliga majoriteten trängselskatt permanent på sensommaren 2007.

2010

Kommunfullmäktige fattar beslut om att bygga om Slussen för 8 miljarder. Den tidigare ganska stora partipolitiska enigheten kring Nya Slussen var redan då sargad och har sedan dess sargats ännu mer. Inget av kommunfullmäktiges partier vill dock skrota den detaljplan som vann laga kraft i september 2013. “

DN 13 sept 2014:

“Svalt och (s)vagt”

“Hur mycket mer i ränta? Hur mycket högre elpriser? Till gårdagens debattfinal i SVT kom Jan Björklund och de andra alliansledarna för att fråga väljarna en sista gång vad de är beredda att betala för ett maktskifte.

Tendensen har varit tydlig i de senaste opinionsmätningarna: de borgerliga partierna rycker framåt och gapet mellan blocken krymper.

Även dagens DN/Ipsos-mätning tyder på ett minskat avstånd. De rödgrönas försprång vid månadsskiftet augustiseptember var till synes ointagliga 11,2 procentenheter. I den senaste mätningen är övertaget nere på 6,8.

Med en dag kvar till valet är läget ändå dystert för regeringen. Varken Folkpartiet eller Moderaterna har lyft som raketer. Jan Björklunds parti ligger still, men störst problem har Fredrik Reinfeldt; det moderata väljartappet riskerar att nå samma proportioner som i fiaskovalet 2002. Ett helt Göteborg har övergett partiet sedan förra valet.

Kristdemokraterna tycks däremot ha befäst sitt stöd. Åtminstone innebär de senaste mätningarna en betryggande marginal till riksdagsspärren. Länge svävade Göran Hägglunds siffror kring 4 procent, men i takt med att valdagen ryckt närmare har partiledningen kunnat andas ut.

Särskilt är det dock Centerpartiet och Annie Lööf som har överraskat i spurten. Det forcerade och fyrkantiga i Centerledarens tilltal har förändrats. Hennes sätt att föra fram partiets politik har blivit mer sammanhängande. Språket har fått en trovärdigare lyster. Trots att hon har suttit kortast tid av partiledarna i alliansen försvarade hon regeringens politik mest skickligt - i gårdagens slutdebatt.

Snarare än ett sänke har Lööf blivit en tillgång för sitt parti. En höjd adrenalinhalt i slutet av valrörelsen har verkat till hennes fördel.

För Stefan Löfven har samma förtätade atmosfär däremot varit ett problem. Annie Lööf vann visserligen inga poänger på sitt grepp i TV4:s parti-ledardebatt på torsdagen. Hennes försök att förse S-ledaren med studiematerial i energifrågan var ett billigt knep. Men när Stefan Löfven i sin tur tappade fattningen blev han den stora förloraren. Efteråt var han tvungen att förklara att han är ”en lugnets och fridens man”.

Ingen partiledare vill behöva förtydliga det två dagar före valet. Men särskilt Löfven, som lanserat sig själv som en metodisk brobyggare och en pålitlig ledare, skulle gärna ha sluppit.

Stefan Löfven valdes av sitt parti som antitesen till företrädaren Håkan Juholt. Han skulle vara omöjlig att rubba och få ur balans. Blottan han har visat under valrörelsen ligger nära hjärtpunkten i denna bild.

Utöver frånvaron av raka svar har de kommentarer han gett i utfrågningar burit tydliga spår av bitter irritation. I debatterna har hans position varit defensiv.

I stället för att axla rollen som rege-ringens tyngsta kritiker och landets nya ledare har han framstått som en figur vid sidan av. Snarare är det Vänster-ledaren Jonas Sjöstedt som har tagit på sig uppgiften.

DN/Ipsos sista mätning inför valet visar ett väljarstöd för S som ligger under Mona Sahlins misslyckade valresultat 2010. Inför årets val har Socialdemokraterna valt en annan, riskminimerande strategi. Den bärande idén har varit att begära öppet mandat.

Ingångsvärdena är att nästa regering ska vara stark, politiken kompromissinriktad och spelrummet stort för Stefan Löfven själv.

Genom att upprepa ett viktigt förbehåll, att Anders Borg kan ha lämnat efter sig ett råttbo på finansdepartementet, har Socialdemokraternas finansministerkandidat Magdalena Andersson begärt öppet mandat också i den ekonomiska politiken. Partiets parhästar har inte bottnat i den strategin. Löfveneffekten har uteblivit.

Valdebatten har lidit av regeringens oförmåga att tydligt besvara frågan varför den förtjänar att bli omvald. Alliansens försök att införa ett reformstopp under nästa mandatperiod har varit fegt och fel. Det finns mer att göra i skolan och sjukvården. Sverige behöver fler frihetsreformer och en starkare politik för tillväxt.

Men det som framför allt präglar valet 2014 är Socialdemokraternas svaga politiska ledarskap.

DN 13/9 2014 "

DN 13 sept 2014:

"Demokratin behöver din arbetsinsats"

"Funderar du på att rösta blankt? Kanske som en missnöjesyttring över det politiska landskapets antiintellektuella jordmån. Som en markering mot politikernas oförmåga att lyfta blicken och ta tag i de verkligt stora utmaningarna. Eller som sista återstående alternativ när du är hjärtligt trött på sittande regering men lika hjärtligt avskyr den identitetspolitik som alltmer kommit att prägla den rödgröna oppositionen – och fullständigt exploderar i den rosa retoriken. Du skulle vilja uttrycka både respekt för demokratin och missnöje med hur den tar gestalt i Sverige.

Då är du förmodligen även irriterad över att Valmyndigheten inte bryr sig om att skilja ut blankrösterna. I statistiken klumpas du ihop med krattorna som har försökt men inte lyckats stava rätt på valsedeln. Tv-statsvetarna behöver inte kommentera det minskade eller ökade antalet blankröster. Varken besegrade eller triumferande politiker tvingas förhålla sig till din åsiktsyttring. Din protesthandling bidrar bara till ett tjusigt högt valdeltagande.

Kommen dithän i tanken är du så arg att du tillbringar hela söndagen på sofflocket. Kära du, kom ned på jorden i stället. Vi är ganska många som brottas med liknande dilemman som du.

Några joggar väl glatt i väg till val-lokalen för att stoppa ner favoritpartiets röstsedlar i kuverten. Men många har ett sjå med att välja det minst dåliga alternativet.

Väljarna röstar inte bara av gammal vana, grupptillhörighet eller intressegemenskap. Många köper inte partiernas förenklade verklig-

hetsbeskrivningar och skarpa konfliktlinjer: jobb mot bidrag, klimat mot tillväxt, psalmsång mot jämställdhet, Jasplan mot världsfred, valfrihet mot vinstbegränsningar, välfärd mot stor invandring, eller tvärtom, välfärd mot minskad invandring.

Medborgarna vrider och vänder på värderingar och försöker identifiera vilken den viktigaste frågan är, för dem själva, deras närstående, resten av samhället och för framtiden. De försöker bedöma politikernas pålitlighet och hitta ett parti, eller i alla fall en kandidat, som kan tänkas driva politiken i en lite bättre riktning än övriga.

Så mentalt arbetskrävande är valhandlingen för många i en postindustriell tid. Det är bara att kavla upp ärmarna.

Susanna Birgersson susanna.birgersson@dn.se "

DN 13 sept 2014:

"Reinfeldt på väg ut – men rysare väntar för Löfven"

"Allt tyder på att det blir ett maktskifte efter valet, visar DN/Ipsos slutmätning. Men valnatten kan bli en rysare. Sverigedemokraterna är vågmästare i mätningen och Feministiskt initiativ ligger precis under riksdagsspärren. "

"I DN/Ipsos slutmätning är skillnaden mellan blocken 6,8 procentenheter.

– Blockskillnaden är ungefär som 2010 fast omvänt, säger David Ahlin, opinionschef på Ipsos.

Även om blockskillnaden minskat sedan den senaste mätningen tyder allt på ett maktskifte efter valet i morgon.

– Alliansen har reda lyckats vinna tillbaka tidigare alliansväljare som varit osäkra. För att sluta gapet krävs att man lyckas vinna över ytterligare 200 000 väljare från den andra sidan. Då krävs en spurt som vi aldrig tidigare sett i svenska val, säger David Ahlin.

Men valnatten kan bli en rysare trots alliansens underläge. Just nu är alliansen 0,7 procentenheter större än Socialdemokraterna och Miljöpartiet, vilket kan få stor betydelse för regeringsbildningen.

Om S + MP blir mindre än alliansen även i valet får Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet en nyckelroll under hösten.

Dessutom ligger Feministiskt initiativ precis under riksdagsspärren på 3,6 procent.

– Det handlar om ungefär 30 000 väljare som fattas för att partiet ska komma in i riksdagen. Lyckas Gudrun Schyman bra i spurten kan det bli en rödgrönrosa majoritet, säger David Ahlin.

Valets stora förlorare ser ut att bli Moderaterna. De nya Moderaterna är på väg tillbaka till de gamla Moderaternas väljarstöd. Står sig tappet på ungefär 8 procentenheter är det ett av de största rasen i svensk politisk historia.

– Väljarna tycker fortfarande att Moderaterna är bäst på att sköta ekonomin, men det är få väljare som i dag oroar sig för Sveriges ekonomi, säger David Ahlin.

Han menar att utvecklingen påminner mycket om valet i Norge förra året.

– En regering med hyfsade förtroendesiffror, en stark ekonomi och populär statsminister, men det räckte inte. Väljarna ville ha förändring efter åtta år, säger David Ahlin.

Även det andra stora maktbärande partiet, Socialdemokraterna, ser ut att vara på väg mot ett riktigt dåligt val. Skulle 28,6 procent bli valresultat backar partiet jämfört med valet 2010, ett resultat som då beskrevs som katastrofalt.

– Väljarna har lämnat de två maktpartierna och i stället gått till partier som aldrig suttit i en regering. Alliansen ser ut att tappa nära tio procentenheter men de tre rödgröna partierna ökar bara med tre procentenheter jämfört med föregående val. Vi ser ut att få en mer fragmentiserad riksdag, säger David Ahlin.

Andelen osäkra väljare är 14,8 procent, vilket är på ungefär samma nivå som i slutmätningen inför valet 2010.

Rysare 1

Om S och MP blir större än hela alliansen underlättas deras planer på att bilda regering.

I motsatt läge, om alliansen blir större än S och MP, har Jonas Sjöstedt ett utmärkt förhandlingsläge efter valet. Just nu är det dött lopp mellan alliansen och S + MP, med viss fördel för alliansen.

De sista tv-debatterna och mobilisering av soffliggare kan avgöra den fajten.

Blir en av de viktigaste siffrorna att hålla koll på under valnatten.

Rysare 2

Feministiskt initiativ ligger precis under riksdagsspärren och behöver spurta starkt för att bli riksdagens nionde parti. Lyckas Gudrun Schyman får Stefan Löfven en majoritet att luta sig mot

i riksdagen – och en hel del jobbiga förhandlingar att se fram emot. Fi har legat strax under spärren i flera mätningar den senaste veckan. Frågan är om rödgröna stödröster tar Gudrun Schyman till riksdagen.

Rysare 3

Sverigedemokraterna går mot ett framgångsval, men kan paradoxalt nog få mindre inflytande än de gångna tre åren. Om Sverigedemokraterna får vågmästarpositionen kan de ställa till med stora problem för en Löfvenregering och till och med fälla den om partiet senare i höst väljer att stödja alliansens budgetmotion. Mer sannolikt är att de ibland ansluter sig till alliansen och stoppar olika rödgröna förslag.

Rysare 4

Socialdemokraternas och Moderaternas kräftgång i opinionen är en av de största strukturella förändringarna i svensk politik. Moderaterna ser

ut att bli valets stora förlorare när partiet återvänder till de gamla Moderaternas nivåer.

Står sig siffrorna gör S sitt sämsta val sedan den allmänna rösträtten infördes. S-ledningen hoppas nu att en stark spurt, precis som 2010, ska ta partiet över 30-procentsstrecket.

Flera experter tror att försvagningen av S och M på sikt kommer att leda till en ny parlamentarisk situation i Sverige, med mer flyktiga koalitioner.

Rysare 5

Miljöpartiet och Sverigedemokraterna är -vinnarna i det moderna politiska landskapet i Sverige. Vilka som blir tredje största parti har stor symbolisk betydelse, men det handlar också om formell makt. Tredjepartiet får en talmanspost och SD lär kräva ordförandeposten i ett av riksdagens utskott om man blir större än MP.

Att båda partierna har utsett de andra till huvud-motståndare har höjt insatserna ytterligare.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se "

"**Fakta. Mätningen**

Mätningen baseras på 1 551 telefon-intervjuer genomförda 7-11 september med ett riksrepresentativt slumpmässigt urval svenska medborgare 18 år eller äldre. Andelen som uppgav att de inte skulle rösta om det vore val i dag, skulle rösta blankt, är osäkra eller inte vill svara är 14,8 procent. "

DN 13 sept 2014:

"En sensation om regeringspartierna hämtar in underläget"

"Sent i morgon kväll är riksdagsvalet avgjort. Men det är långt-ifrån säkert att striden om regeringsmakten är över. DN/Ipsos nya mätning talar för att Sverigedemo--kraterna blir valets största vinnare och vågmästare. "

"Analys. Det är den farligaste valkampanj jag har upplevt. Det är som att sitta i ett badkar fullt med bensin och titta efter tändstickorna, säger LO:s Karl-Petter Thorwaldsson i Financial Times artikel om det svenska valet.

Den brittiska tidningen rapporterar att ett populistiskt parti med rötter-na i nazismen nu samlar var tionde röst i det tidigare så stabila landet i norr. Samtidigt ser det parti som har regerat Sverige i 65 av 78 år mel-lan 1932–2010 ut att nå en rekordlåg nivå.

LO:s ordförande har upplevt många valrörelser under sin tid som S-politiker. Det han nu fruktar är att Socialdemokratins försvagning i kombination med SD:s uppsving ska göra det oerhört svårt att regera.

Enligt den sista DN/Ipsos före valet hamnar de rödgröna i minoritet. Samtidigt kan den borgerliga -alliansen mycket väl komma att bli större än S och MP tillsammans. Då väntar en mycket svår regerings-bildning.

Stefan Löfven kan välja att vända sig till Vänsterpartiet för stöd, ge-nom en uppgörelse i riksdagen eller genom att ta in partiet i rege-

ringen. De samordnat röda slipsarna som Fridolin, Löfven och Sjöstedt bar under gårdagskvällens partiledardebatt signalerade det. Men koalitionen har inte majoritet i riksdagen. Hur ska regeringen Löfven då kunna styra?

Så fort Sverigedemokraterna väljer att rösta med alliansen, vilket händer ganska ofta, kommer regeringens förslag att falla. Under debatten i går kallade Åkesson till exempel S förslag om traineeplatser för ”30 000 pryoelever”. SD kan fälla förslaget genom att rösta med alliansen.

S-ledaren säger att han vill sam-arbeta över blockgränsen. Men det finns ingenting som tyder på att Folkpartiet eller Centern vill byta lag i höst. Tvärtom tävlade dess ledare i går i att angripa S.

Så det är väl troligen Stefan Löfven som sitter i det där bad-karet med bensin som Karl-Petter Thorwaldsson ser framför sig. Det går inte att bli så mycket mer alarmistisk än så. Syftet är att få väljare att rösta på S av oro för kaoset som kan uppträda med många små partier och SD som vågmästare.

LO-basens strategi är rätt lik den borgerliga alliansens. Under gårdagens debatt tog dess partiledare alla chanser att belysa otydlighet och osäkerhet som uppstår om de rödgröna får bilda regering.

Det ska till en sensation för att regeringspartierna ska hämta in sitt underläge i morgon. Och ett mirakel för att de ska få egen majoritet. Utan mirakel blir en regeringsbildning mycket svår också om alliansen skulle gå om de rödgröna.

Det kommer ändå att finnas partiledare som kan unna sig att skåla i något fint och dyrt i morgon natt. Det gäller Jimmie Åkesson (SD), om nu inte Sveriges Radios avslöjande om hans storspelande lägger sordin på SD:s valvaka.

Också Miljöpartiets språkrör skulle troligen kunna korka upp något fint och ekologiskt – om inte en ny vecka snart kommer att gry med mycket krävande förhandlingar och beslut.

Gudrun Schyman ser också ut att göra ett starkt val, även om Fi inte skulle komma in i riksdagen.

Valets stora förlorare ser ut att bli valets stora partier. Fredrik Reinfeldt kan förlora lika mycket som hans företrädare Bo Lundgren gjorde 2002, vilket blev upptakten till det moderata partiledarskiftet.

Stefan Löfven kan bli historisk för att ha levererat det sämsta valresultatet sedan demokratin infördes i Sverige, men möjligen också för att ha fört socialdemokratin tillbaka till makten efter åtta år.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 13 sept 2014:

“Energi en laddad fråga när partierna spurtar”

“Energipolitiken har seglat upp som en het stridsfråga i valrörelsens slutspurt. De borgerliga kräver besked om kärnkraftens framtid av Socialdemokraterna, som hänvisar till framtida energisamtal. “

“Dispyten mellan S-ledaren Stefan Löfven och Centerledaren Annie Lööf i TV4:s partiledardebatt i torsdags visar hur laddad energifrågan blivit under valrörelsens sista dagar. Löfven vägrade då att ta emot en rapport från Energimyndigheten som C-ledaren räckte fram.

I går blossade de politiska motsättningarna upp på nytt när Annie Lööf och Miljöpartiets språkrör Åsa Romson drabbade samman i Dagens Nyheters tv-studio.

– Att ta bort förbudslagen mot att bygga nya kärnkraftverk och öppna upp för ny kärnkraft i Sverige är det största svek som Centerpartiet gjort mot väljarna, säger Åsa Romson.

Kärnkraft och vattenkraft står tillsammans för 86 procent av den svenska elproduktionen. Men de tio kärnkraftverken börjar bli gamla och Energimyndigheten slår i rapporten Energiindikatorer 2014 fast att det ur försörjningssynpunkt är viktigt att fortsätta utveckla fler kraftkällor, som vindkraft och kraftvärme.

– Den förnybara energin växer så det knakar. Jag är inte nöjd ännu, men kärnkraftsberoendet har minskat tack vare att vi byggt ut det förnybara, säger Annie Lööf.

Såväl den borgerliga alliansen som Miljöpartiet har länge krävt besked av Socialdemokraterna vad partiet vill med kärnkraften. I webbtv-programmet ”Valduellen” anspelade Annie Lööf på Expressens partiledardebatt för tio dagar sedan när Stefan Löfven blev svarslös på debattledarens fråga om dagens kärnreaktorer ska få ersättas med nya.

Partiledarna skulle sträcka upp en grön eller en röd lapp, ja eller nej, som svar, men S-ledaren räckte inte upp någon lapp alls.

– Jag vill ha ett tydligt besked från de rödgröna vad som gäller med kärnkraftsreaktorerna i framtiden. Vad vill de med energipolitiken om de vinner valet? undrar Annie Lööf.

Åsa Romson har tidigare också avkrävt S-ledaren på besked, men tycker att han har blivit tydligare den senaste veckan.

– Han ger ett klart svar. Socialdemokraterna är för att avveckla kärnkraften och söka sig mot ett förnybart energisystem. Det borde vi också kunna enas om bredare i riksdagen, anser Åsa Romson.

Under TV4-debatten i torsdags ställde KD-ledaren Göran Hägglund en fråga till Stefan Löfven: Ska de befintliga kärnreaktorerna ersättas med nya när de tjänat ut, ja eller nej?

– Vi måste sätta oss ner och diskutera ihop oss om en långsiktigt hållbar energipolitik och då kommer den frågan med. Mitt ingångsvärde är att kärnkraften ska avvecklas. Kan ni sätta er ner vid ett bord och säga vad ert ingångsvärde är? svarade Stefan Löfven.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se
Torbjörn Tenfält torbjorn.tenfalt@dn.se “

“**Fakta.**
Energipolitikens mål är att trygga tillgången på el och annan energi. De energipolitiska målen till år 2020 är:

50 procent förnybar energi.
10 procent förnybar energi i transportsektorn.
20 procent effektivare energi-användning.
40 procent minskning av utsläppen av klimatgaser från verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläpps-rätter.

Den svenska elmarknaden avreglerades 1996. Tanken var att konkurrensen skulle driva ned priserna och att kunden skulle få en billigare elräkning. Men istället har elpriset klättrat stadigt uppåt.

DN 13 sept 2014:

“M:s tapp ändrar balansen i alliansen”

“De mindre borgerliga partierna har under valrörelsen gått fram-åt på Moderaternas bekostnad. Det kommer förändra maktbalan-sen i alliansen, menar Centertoppen Martin Ådahl. “

“I DN/Ipsos slutmätning är de tre mindre borgerliga partierna nästan lika stora tillsammans som Moderaterna. En rejäl scenförändring jämfört med valet 2010 då Moderaterna nästan blev dubbelt så stort som övriga allianspartier.

Flera andra mätningar visar på samma tendens.

Mar-tin Ådahl, Centerpartiets chefsekonom och en av C-ledaren Annie Lööfs närmaste medarbetare, menar att det kommer att förändra tyngdpunkten i alliansen.

– Det innebär att det blir ett mer balanserat maktförhållande inom alliansen. Jag tror att det kommer att finnas flera möjligheter till inre förnyelse inom alliansen, säger han.

Martin Ådahl betonar att förnyelsen ska ske inom ramen för allian-sen och att respekten för statsfinanserna bevaras. Han pekar på järn-vägssatsningarna i Sverigebygget som ett exempel på inre förnyelse i alliansen, men hoppas att ett bra valresultat för Centerpartiet ska ge ännu större avtryck.

– Det kan ta ännu mer fart om vi lyfter och går starkt i valet. Det kommer påverka agendan när det gäller miljö, småföretagande och arbetsmarknaden, säger Martin Ådahl.

Är det bra att Moderaterna ser ut att backa?

– Nej, idealet är att alla i alliansen växer. Men en av alliansens styrkor är att när ett parti har svårt att dra opinionsmässigt kan andra ta vid, säger Martin Ådahl.

Även Folkpartiet har flyttat fram positionerna i valspurten. Birgitta Ohlsson lovade i gårdagens DN att rösta för en ökad kvotering i föräldraförsäkringen oavsett valresultat.

Folkpartiet har också annonserat hårt i dagspressen i försvarsfrågan, - traditionellt en stark fråga för Moderaterna.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se "

DN 13 sept 2014:

"Vänsterspöket strategin i alliansens sista attack"

"Alliansregeringen gick hårt fram i regeringsfrågan i valrörelsens sista partiledardebatt i SVT. Vänsterledaren Jonas Sjöstedt fick vara vänsterspöke. S-ledaren Stefan Löfvens strategi var att behålla lugnet till varje pris. "

"Inför valrörelsens sista partiledardebatt i SVT hade allianseledarna ställt in siktet på att skadeskjuta ett rödgrönt regeringsalternativ. Särskilt utsatt för attackerna var Jonas Sjöstedt (V) som målades ut oppositionens mäktigaste man.

– Vem ska undervisa barnen i skolan efter klockan ett när lärarna gått hem för ni infört sex timmars arbetsdag? undrade FP-ledaren Jan Björklund.

– Det kommer från mannen som vill införa euron. Det är som att kliva på Titanic när man ser isberget vid horisonten, replikerade Jonas Sjöstedt.

Kristdemokraternas Göran Hägglund varnade å sin sida för att Jonas Sjöstedt, inte Stefan Löfven, kan stå som Sveriges mäktigaste man om de rödgröna partierna får starkare stöd än alliansen efter valet.

Det märktes tydligt att partiledarna fått öva extra mycket på tv-debatter just det här valåret. Tempot var högt, replikskiftena vassa, och stämningen i studion förtätad.

Statsminister Fredrik Reinfeldt (M) var hård i tonen mot huvudmotståndaren.

– Stefan Löfven, testa nu att svara på en fråga! uppmanade moderatledaren i debatten om energipolitiken och Vattenfalls framtid.

Stefan Löfven var fast besluten att inte låta sig provoceras. Det var inte tal om att fösa undan centerledaren Annie Lööf som i TV4--debatten i torsdags. I stället betonade S-ledaren att han var enig med C i stora drag av energipolitiken.

Debatten inleddes med frågan som det parti som inte var inbjudet – Feministiskt initiativ – sätter högst på agendan: jämställdheten.

På oppositionssidan stod fyra män i röda slipsar som alla, bortsett från SD:s Jimmie Åkesson, vill utvidga kvoteringen i föräldraförsäkringen.

På andra sidan en något splittrad regering där FP säger ja till ytterligare en pappamånad, samtidigt som såväl KD som Moderaterna och Centerpartiet säger nej.

– Jag vägrar att sätta mig hemma vid köksbordet hus tusentals svenska föräldrar, sade C-ledaren Annie Lööf.

När statsminister Fredrik Reinfeldt fick ordet i jobbfrågan vände han sig mot Socialdemokraternas Stefan Löfven och påpekade att -alliansen har skapat 340 000 jobb.

Karin Eriksson

Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se “

DN 13 sept 2014:

“Så har valrörelsen varit för partiledarna”

Stefan Löfven

Jujutsugrepp och en påstådd knuff framför kamerorna. Stefan Löfven har blivit rubrikernas man efter sina tv-fram-trädanden i valrörelsen, om än inte alltid för sina politiska debattinsatser. Helst har han debatterat skolan med Fredrik Reinfeldt (M). Stefan Löfven får kämpa för att hålla ifrån i slutspurten även om statsministerns regeringsfrågeattacker verkar ha svårt att rubba förtroendet för den förre Metallbasen.

Jonas Sjöstedt

Ingen kan ha missat vänsterledaren Jonas Sjöstedts stående mantra i val-rörelsen: stopp för vinster i välfärden. Men han har inte bara skjutit skarpt mot vård- och skol-företag. Han har också varit föremål för Annie Lööfs attacker efter Ali Esbatis (V) uttalandet om att städare är tjänstefolk i en debatt med centerpartisten Martin Ådahl tidigare i somras. Ligger hyfsat stadigt i opinionen.

Gustav Fridolin

Gustav Fridolin är miljöpartisten som helst pratar skola. Men precis som språkrörskollegan Åsa Romson har han gång på gång plockat fram den där berömda kolbiten när han ska angripa regeringens miljöpolitik. Efter sommarens översvämningar och stor--branden i Västmanland är miljö- och klimatfrågor prio ett för MP. Slåss mot SD om bronsplatsen i riksdagen.

Fredrik Reinfeldt

Satte tonen för valrörelsen i sommar-talet, där han talade om

kostnaderna för flyktingmottagandet, och uppmanade svenskarna att öppna sina hjärtan i stället för att hoppas på stora reformer. Har ägnat

debatter och dueller åt att kritisera den rödgröna regeringsdugligheten. Hetsigare i radio, coolare i tv.

Jan Björklund

Folkpartiet har försökt lyfta upp allt ifrån feminism till försvar i valkampanjen. Men utbildningsminister Jan Björklund har ändå koncentrerat sig på skolan, med allians-löften om ordningsbetyg och utspel om mobilförbud i klassrummet. Har haft medvind i valrörelsen.

Annie Lööf

Har med hetta försvarat allt ifrån alliansens energipolitik till privata alternativ i vård, skola och omsorg. Nu under valrörelsen har de politiska experterna höjt betyget för hennes debattinsatser. Allt är relativt, men om man jämför med krisåret 2013 pekar opinionskurvorna uppåt för C.

Göran Hägglund

Har fått en bakelse i ansiktet och en debattartikel i knäet under valrörelsen. Det första var en protestaktion från en hbt--aktivist. Det andra var ett utspel från ungdomsförbundet KDU som ifrågasatte flyktingvolymerna. Båda hanterades med Hägglundskt jämnmod. Syns mer på valaffischerna än i tv-debatterna. Men stödet i opinionsmätningarna är hyggligt.

Jimmie Åkesson

Blixtrar till när flyktingpolitiken debatteras men försvinner lika snabbt när diskussionerna går in på miljö och jämställdhet. Åkesson har i samband med partiets valmanifest börjat prata allt mer om bistånd och vikten av att hjälpa flyktingar i närområdet, i stället för att ge dem skydd i Sverige.

Karin Eriksson
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se “

DN 13 sept 2014:

“Snabbguide till valet i sista minuten”

“Har du inte bestämt dig? Är det svårt att skilja på partierna? Känns debatten snårig? Här är fem punkter att fundera på inför valdagen. “

Regeringsfrågan.

De borgerliga framhåller att de är eniga om den politik de vill föra. Samtidigt är det många av partiernas hjärtefrågor som inte finns med i alliansens valmanifest. Folkpartiet saknar jämställdhetsförslag, Centern miljöfrågor och Kristdemokraterna får inte förstatliga sjukvården. Dessutom riskerar de borgerliga liksom de rödgröna att få bilda en minoritetsregering med Sverige-demokraterna som vågmästare.

De rödgröna har ingen gemensam regeringspolitik. Vilka partier som får plats i en eventuell rödgrön regering avgörs av valresultatet. Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill regera ihop men de lär behöva stöd av Vänsterpartiet, kanske även Feministiskt initiativ.

Skatterna.

Alliansen har haft skattesänkningar som sitt paradnummer. Nu måste i stället statsbudgeten stärkas inför nästa ekonomiska kris, säger finansminister Anders Borg. Det handlar om slopat avdrag för pensionssparande, högre skatt på fordon, alkohol och tobak med mera. Det borgerliga löftet är att ingen ytterligare skatt ska läggas på arbete eller företagande.

De rödgröna förespråkar i varierande grad högre skatter. Socialdemokraterna accepterar dock många av de borgerliga sänkningarna: i huvudsak jobbskatteavdragen, sänkt bolagsskatt, avskaffad fastighets-

och förmögenhetsskatt. De rödgröna är överens om att slopa rabatterna på arbetsgivaravgiften för unga och på krogmomsen. MP förespråkar betydligt högre klimatskatter än S. Mesta skattehöjarna är vänsterpartisterna som vill höja inkomstskatten för alla som tjänar över 30 000 kronor i månaden.

Jobben.
Alliansen berömmer sig för att 300 000 nya jobb har tillkommit sedan 2006. Förklaringen är enligt dem bland annat jobbskatteavdraget som har ökat drivkrafterna att söka arbete. Ändå är arbetslösheten i dag är högre än när de tog över. Särskilt svårt är det för unga utan gymnasieutbildning och utrikes födda. Alliansen vill möta detta med skolsatsningar, investeringar - i bostäder och infrastruktur och lättnader för företagen.

De rödgröna sätter en större tilltro till statliga pengar och arbetsmarknadsåtgärder. S lovar unga arbetslösa jobb, utbildning eller praktik inom 90 dagar. Viljan att använda de högre skatteintäkterna till att anställa fler inom vård, skola och omsorg är gemensam för de rödgröna.

Skolan.
Den viktigaste frågan av alla, enligt väljarna. Skälet är de sjunkande kunskapsresultaten bland svenska elever. Ännu syns inga tydliga effekter av alla reformer som utbildningsminister Jan Björklund (FP) drivit igenom.

Partierna har närmat sig varand-ra i skolpolitiken. Några skillnader finns dock. De borgerliga vill införa betyg redan från årskurs 4, liksom ordningsomdömen. De vill också att grundskolan ska starta redan vid sex års ålder. De rödgröna säger nej till detta och vill för sin del att alla gymnasieprogram ska ge högskolebehörighet. Dessutom sticker den udda trion FP, V och SD ut genom att vilja förstatliga skolan.

Privat välfärd.
Skolan berörs också av frågan om vinster i välfärdsbolag. Skolkonkurser, vårdskandaler och avancerad skatteplanering har upprört många. M och FP vill ha bort riskkapitalisterna. Men i grunden försvarar de borgerliga valfrihet och privatiseringar.

De rödgröna vill inskränka utrymmet för vinstdrivna välfärdsbolag. V går längst genom att kräva ett uttryckligt förbud mot vinstutdelning. MP kräver att allt överskott från skattepengar ska återinvesteras. S vill inte förbjuda något men däremot skärpa kraven.

Så tycker partierna

1. Skolan
De sjunkande kunskapsresultaten för svenska elever och frågan om friskolebolagens vinster har gjort skolan till en het valfråga. Enligt väljarna är det den allra viktigaste. Partierna har på många sätt närmat sig varandra men skillnader finns.

Socialdemokraterna:
Betyg ska fortsätta ges från årskurs 6. Skolan ska fortsätta vara kommunal. Vill förändra gymnasiet så att alla program ger högskolebehörighet. Fler ska anställas så att klasserna blir mindre i lågstadiet. Högre lärarlöner. Skärpta regler ska minska vinstutrymmet för friskolor. Obligatorisk förskoleklass.

Miljöpartiet:
Alla gymnasieutbildningar ska ge högskolebehörighet. Staten ska ta ett ökat ansvar för kvaliteten i skolan. Mindre pappersarbete för lärarna och högre lön. Stöd till svaga elever ska sättas in tidigare. Fler lärare. Vinster i friskolor ska återinvesteras. Nej till tidigare betyg.

Vänsterpartiet:
Friskolor ska förbjudas att ta ut vinst ur bolagen. Staten ska bli huvudman i stället för kommunerna. Alla gymnasieprogram ska ge högskolebehörighet. 6 000 nya lärare i grundskolan. Minskade barngrupper i förskolan och i fritidshemmen. Nej till tidigare betyg.

Moderaterna:
Går till val på alliansens gemensamma förslag. Fler karriärtjänster med högre lön ska göra läraryrket mer attraktivt. Extra höga löner på skolor i utsatta områden. Betyg från årskurs 4. Tioårig grundskola med start vid sex års ålder. Fler lärare. Särskilda satsningar på matematik och läsning.

Folkpartiet:
Vill att staten ska ta över ansvaret för skolan från kommunerna. I övrigt alliansförslagen: Fler karriärtjänster med högre lön ska göra läraryrket mer attraktivt. Extra höga löner i utsatta områden. Betyg från årskurs 4. Tioårig grundskola. Fler lärare. Satsningar på matematik och läsning.

Centerpartiet:
Går till val på alliansens gemensamma förslag. Fler karriärtjänster med högre lön ska göra läraryrket mer attraktivt. Extra höga löner på skolor i utsatta områden. Betyg från årskurs 4. Tioårig grundskola med start vid sex års ålder. Fler lärare. Särskilda satsningar på matematik och läsning.

Kristdemokraterna:
Vill införa en klassikerlista på verk som alla elever ska ha tagit del av. I övrigt alliansförslagen: Fler karriärtjänster med högre lön ska göra läraryrket mer attraktivt. Extra höga löner i utsatta områden. Betyg från årskurs 4. Tioårig grundskola. Fler lärare. Satsningar på matematik och läsning.

Sverigedemokraterna:
Betyg från årskurs 4. Staten bör ta över ansvaret för skolan från kommunerna. Fler skolsköterskor och kuratorer. Särskilda satsningar på svenska och undervisning om det svenska kulturarvet. Stimulansbidrag till kommuner som rustar upp förfallna skolor och förbättrar skolmaten.

2. Jobben
Alliansen framhåller att sysselsättningen har ökat medan oppositionen pekar på att arbetslösheten är högre i dag än när de borgerliga fick makten 2006. Särskilt unga och utrikes födda har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

Socialdemokraterna:
Målet är EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Arbetslösa ungdomar garanteras jobb, utbildning eller praktik inom 90 dagar. Fler jobb genom investeringar i bostäder, infrastruktur och välfärd. Staten ska aktivt stötta företagens utveckling. Höjd a-kassa. Reglerna för tillfälliga anställningar ska skärpas.

Miljöpartiet:
Investeringar i förnybar energi, klimatsmarta bostäder och snabbare tåg ska ge nya jobb. Anställ fler inom skola, vård och omsorg. Fler jobb genom att Rot-avdraget utvidgas till energieffektiviseringar. Möjlighet till friår om en arbetslös får den lediga tjänsten. På sikt kortad arbetstid. Höjd a-kassa.

Vänsterpartiet:
Investeringar i infrastruktur, bostäder, välfärden och klimatomställning

ska ge 30 000 nya jobb redan första året. Lagstifta om rätt till heltid. Begränsa möjligheterna för arbetsgivare att använda tillfälliga anställningar och bemanningsbolag. På sikt kortad arbetstid. Högre ersättning i a-kassan.

Moderaterna:
Inga stora förändringar i Las. -I övrigt alliansförslagen: Över fem miljoner ska ha jobb år 2020. Investeringar i bostäder och kollektivtrafik ska ge fler jobb. Provanställning förlängs från 6 till 12 månader. Sänkt arbetsgivaravgift för unga anställda. Bibehållet jobbskatteavdrag och nedsatt krogmoms.

Folkpartiet:
Vill ha turordningsregler i Las baserade på kompetens i stället för anställningstid, höjd a-kassa och bättre omställningsstöd. I övrigt alliansförslagen: Nya jobb genom investeringar i bostäder och kollektivtrafik. Sänkt arbetsgivaravgift för unga anställda. Bibehållet jobbskatteavdrag.

Centerpartiet:
Turordningsregler ska baseras på kompetens, inte anställningstid. Höjd a-kassa och bättre omställningsstöd. Konkurrensutsätt arbetsförmedlingen. I övrigt alliansförslag: Nya jobb genom investeringar i bostäder och kollektivtrafik. Sänkt arbetsgivaravgift för unga. Bibehållet jobbskatteavdrag.

Kristdemokraterna:
Höj a-kassan. Alla företag ska få undanta två personer vid uppsägning. I övrigt alliansförslag: Över fem miljoner ska ha jobb år 2020. Investeringar i bostäder och kollektivtrafik för fler jobb. Provanställning förlängs från 6 till 12 månader. Sänkt arbetsgivaravgift för unga. Bibehållet jobbskatteavdrag.

Sverigedemokraterna:
Slopa arbetsgivaravgiften på lärlingsanställningar. Fler undantag från turordningsreglerna vid uppsägning. Obligatorisk allmän a-kassa med höjd ersättning. Stimulansbidrag till kommuner mot ofrivillig deltid.

3. Vård och omsorg
Den borgerliga alliansen menar att låga skatter ger mer tillväxt som genererar resurser till välfärden. De rödgröna anser att det krävs större satsningar som betalas med skattehöjningar. Privatiseringar är också en stridsfråga.

Socialdemokraterna:
Höjda statsbidrag till kommunerna för fler anställda i vård och omsorg. Kommunerna ska få säga nej till nya privata utförare och dessa ska inte få ha lägre bemanning än de kommunala. Kommuner ska inte tvingas att privatisera äldreomsorg. Vårdgaranti för cancersjuka. Utbilda fler sjuksköterskor.

Miljöpartiet:
Värna folkhälsan genom mindre luftföroreningar och förbud mot transfetter. Höj kvaliteten på vårdcentraler, psykiatrin och förlossningsvården. Bättre möjligheter till specialistutbildning för sjuksköterskor. Mer personal i äldreomsorgen. Vårdgaranti inom missbruksvården.

Vänsterpartiet:
Förbud mot vinstutdelning i bolag inom vård och omsorg. Höjda statsbidrag till kommuner och landsting ska ge mer resurser. Fler vårdplatser och mer bemanning inom både sjukvård och äldreomsorg. Större valfrihet inom offentlig äldreomsorg. Bättre vårdcentraler i utsatta områden.

Moderaterna:
Går till val på alliansens gemensamma förslag: Kortare köer i cancervården. Viss avancerad vård ska kraftsamlas till ett fåtal sjukhus. En nationell plan för demensvård. Fler utbildningsplatser för specialistsjuksköterskor. Krav på valfrihet i äldreomsorgen. Rätt till trygghetsboende för alla som fyllt 85.

Folkpartiet:
Inför karriärtjänster med extra hög lön för specialistsjuksköterskor. I övrigt alliansens förslag: Kortare köer i cancervården. Avancerad vård ska kraftsamlas till ett fåtal sjukhus. En nationell demensplan. Krav på valfrihet i äldreomsorgen. Rätt till trygghetsboende för alla som fyllt 85.

Centerpartiet:
Månar särskilt om god tillgång till vård och omsorg i hela landet. I övrigt alliansens förslag: Kortare köer i cancervården. Avancerad vård ska kraftsamlas till ett fåtal sjukhus. En nationell demensplan. Krav på valfrihet i äldreomsorgen. Rätt till trygghetsboende för alla som fyllt 85.

Kristdemokraterna:
Förstatliga all sjukhusvård, landstingen klarar inte dagens avancerade vård. I övrigt alliansens förslag: Kortare köer i cancervården. Avancerad vård ska kraftsamlas till ett fåtal sjukhus. En nationell demensplan. Krav på valfrihet i äldreomsorgen. Rätt till trygghetsboende för alla som fyllt 85.

Sverigedemokraterna:
Ökat stöd till att bygga äldreboenden. Bättre mat i äldreomsorgen. Ökade möjligheter till avlastning för anhörigvårdare. Avskaffa patientavgiften för alla över 85. Fler patientplatser och mer personal i vården. Inskränkningar av vård för papperslösa invandrare.

4. Flyktingar
Mängden flyktingar som söker sig till Sverige ökar kraftigt på grund av situationen i Mellanöstern och på Afrikas horn. M-ledaren Fredrik Reinfeldt uppmanade i sitt sommartal svenskarna att ”öppna sina hjärtan” för dem som flyr.

Socialdemokraterna:
Vill ha en generös och reglerad asyllagstiftning som ger personer som flyr en möjlighet att få skydd. Mer EU-samarbete med FN om kvotflyktingar. Alla kommuner ska ha beredskap att ta emot flyktingar. Personer som vistas i Sverige utan tillstånd ska få akut vård. För barn gäller det all vård.

Miljöpartiet:
Vill ge skydd till alla som behöver. Antalet beror på situationen i omvärlden. Vill ändra lagstiftningen så att fler kan få asyl. Asylvisum bör införas på EU-nivå. Kommuner ska vid behov kunna tvingas att ta emot flyktingar. Går till val på att genomföra vård efter behov på lika villkor för papperslösa.

Vänsterpartiet:
Sverige ska ta emot alla som behöver det. Möjligheterna att få asyl ska stärkas, bland annat för kvinnor och hbtq-personer. Flyktingar bör få söka asylvisum på svenska beskickningar. Asylsökande och papperslösa ska ges rätt till full sjukvård på samma villkor som alla andra.

Moderaterna:
Går till val på alliansens gemensamma politik: Sverige ska ge skydd till dem som behöver det. Övriga EU ska ta ett större ansvar. Alla

kommuner bör bidra till mottagandet men inte tvingas. Har gett papperslösa samma rätt till hälso- och sjukvård och tandvård som asylsökande. Barn som är papperslösa har rätt till vård på samma sätt som bofasta.

Folkpartiet:
Vill införa ett system med EU-asylvisum som ger ökade lagliga vägar till Europa. I övrigt alliansens politik: Alla kommuner bör bidra till mottagandet men inte tvingas. Papperslösa ska ha samma rätt till vård som asylsökande. Barn som är papperslösa ska ha rätt till vård på samma sätt som bofasta barn.

Centerpartiet:
Vill öppna dörren för fler flyktingar att komma till Sverige. Vill pröva möjligheten för flyktingar att söka asyl vid svenska ambassader utomlands. I övrigt alliansens politik: Alla kommuner bör bidra till mottagandet men inte tvingas. Rätt till vård för papperslösa med mera.

Kristdemokraterna:
Ett system med nödvisum till asylsökande ska utredas. I övrigt alliansens politik: Alla kommuner bör bidra till mottagandet men inte tvingas. Papperslösa ska ha samma rätt till vård som asylsökande. Barn som är papperslösa ska ha rätt till vård på samma sätt som bofasta barn.

Sverigedemokraterna:
Vill minska flyktingmottagandet med 90 procent och i stället öka det ekonomiska stödet till FN:s insatser i konfliktområden. Alla människor som vistas i Sverige ska erbjudas akut vård.

5. Miljö och klimat

Centerpartiet och Miljöpartiet är mest profilerade i frågan men även Vänsterpartiet vill lägga stora resurser här. De borgerliga vill använda morötter för att åstadkomma förändringar medan de rödgröna tror mer på skatter som styrmedel.

Socialdemokraterna:
Prioritera arbetet med att minska klimatutsläppen, jobba för en giftfri miljö och en bättre havsmiljö för att klara de svenska miljömålen. Kombinera ekonomiska styrmedel, som till exempel skatter, med innovationer och offentliga investeringar. Väver in miljöpolitiken i jobb- och välfärdspolitiken.

Miljöpartiet:
Minska klimatutsläppen snabbt. Anpassa samhället för extremväder. Rusta tågtrafiken, bygg snabbjärnvägar, bättre kollektivtrafik. Energin ska bli hundra procent förnybar. Gynna ekologisk mat, förbjud farliga kemikalier. Rädda haven genom att inrätta fler marina reservat och reglera fisket.

Vänsterpartiet:
Öka klimatinvesteringarna i järnväg, kollektivtrafik och förnybar energi. Klimatanpassa bostäder och öka klimatbiståndet. Stärk skyddet av naturen och den biologiska mångfalden. Stärk den inhemska produktionen av ekologiska och närproducerade livsmedel. Förbjud farliga och skadliga kemikalier.

Moderaterna:
Går till val på alliansens gemensamma förslag: Ett bonussystem för miljöbilar som betalas med straffavgifter på bränsleslukande bilar. Statligt stöd till 10 000 nya laddstolpar för elbilar. Höjning av

fordonsskatten med klimatprofil. En skatt på farliga kemikalier. Skydda fler marina områden.

Folkpartiet:
Bygg nya kärnkraftsreaktorer för att minska fossilberoendet. I övrigt alliansens gemensamma förslag: Ett nytt bonussystem för miljöbilar. Statligt stöd till 10 000 nya laddstolpar för elbilar. Höjning av fordonsskatten med klimatprofil. En skatt på farliga kemikalier. Skydda fler marina områden.

Centerpartiet:
År 2030 ska 70 procent av all energi i Sverige vara förnybar. Inför en miljöpremie för klimatsmarta bussar och lastbilar. I övrigt alliansens förslag: Ett nytt bonussystem för miljöbilar. 10 000 nya laddstolpar för elbilar. Höjning av fordonsskatten. Skatt på farliga kemikalier. Skydda fler marina områden.

Kristdemokraterna:
Går i huvudsak till val på alliansens gemensamma förslag: Ett nytt bonussystem för miljöbilar. Statligt stöd till 10 000 nya laddstolpar för elbilar. Höjning av fordonsskatten med klimatprofil. En skatt på farliga kemikalier. Skydda fler marina områden.

Sverigedemokraterna:
Miljöpolitiken ska ta sin utgångspunkt i omtanken om den egna hembygden. Stärk satsningen mot miljöproblemen i Östersjön. Öka insatser för att slå vakt om den biologiska mångfalden och värna hotade naturmiljöer. Satsa på kärnkraft, nej till fortsatt utbyggnad av vindkraften.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 13 sept 2014:

“Emanuel Karlsten: Lönlöst söka råd på Facebook inför valet”

“Vad är bästa argumentet för att rösta på just er?” Jag ställde frågan till samtliga riksdagspartier i veckan. Bara två partier svarade, trots att frågan ställdes helt öppet på partiernas Facebooksidor. “

“Hade jag fått samma reaktion om jag besökt valstugor hade det säkert varit upprörande för partierna. Där är de organiserade, där har de koll. Där förstår de värdet av kontakt, vad varje möte betyder. Nu är jag osäker på om testet ens skapar en axelryckning hos partierna.Bemötandet är typiskt för den svenska politiken.

På samma sätt som det är typiskt att statsminister Fredrik Reinfeldt själv aldrig har skrivit en egen Facebookstatus eller tweet. Eller att vi har en utbildningsminister som tycker det är rimligt att fatta beslut om en ung generations framtid utan att ens röra vid de digitala medier som är som syre för samma generation.

Missförstå mig inte: Jag menar inte att något av det här påverkar valets utgång i morgon, jag menar bara att det är typiskt för valrörelsen. Typiskt för våra svenska politikers inställning till det digitala.

För detta är ett valår då skörheten i vårt digitala samhälle varit tydligare än någonsin.
Edward Snowdens läckta dokument visade hur USA kan övervaka nästan allt vi gör på nätet. ”Uppdrag granskning” visade också att Sverige har viss tillgång till samma verktyg. De frågorna har helt uteslutits i valrörelsen.

Kanske för att de är för komplexa. Kanske för att ingen förstår dem. Kanske för att man bara inte bryr sig, det är ju bara internet? Attityden

känns i så fall igen:

För inte särskilt länge sedan klubbade riksdagen igenom en lag byggd på EU-direktiv om att alla tele-operatörer måste spara data om oss användare. När EU-domstolen nyligen rev upp direktivet eftersom det stred mot grundläggande rättigheter, lever den svenska övervakningslagen ändå kvar. Fortfarande tvingas operatörer spara svenskars information.

Och det finns fler exempel. För tre år sedan drog riksdagen igenom cookielagen, en lag knappt någon i dag följer. Inte ens Högsta domstolen. Lagen, som förbjuder sajtägare att lagra en viss typ av datafiler utan tillåtelse, är - i praktiken ogenomförbar. Och den ansvariga myndigheten PTS har på tre år inte lyckats landa i hur lagen ska följas.

Inte heller har valrörelsen påverkats av det som skett i närtid. Privata företag hittar kryphål i lagen för att skydda skumma verksamheter. Lexbase har genom offentlighetsprincipen och utgivarbevis begärt ut hundratusentals domar och säljer dem till folk som vill veta om grannen är kriminell.

Och häromdagen gick journalistkollektivet Researchgruppen ut och berättade att de har kommit över ett register med hundratusentals anonyma användare på forumet Flashback. Ett forum kanske mest känt för sitt hat, men lika mycket använt för att vädra hemliga tankar om sexuell läggning, ensamhet, självmord. Att gå och vifta med detta hemlighetsregister över vanliga medborgare är nästan historiskt arrogant. Men jag har inte sett en enda riksdagspolitiker tycka något alls om det.

Jag inser att det är långt kvar tills vi har politiker som greppar eller intresserar sig för alla de här sakerna. Och jag kräver inte att de ska förstå allt eller vara färdiga med sin kunskapsresa.
Jag hade nog bara hoppats att vi hade kommit så långt att man åtminstone svarade väljare som söker råd på partiets egna Facebooksidor. “

DN 13 sept 2014:

“Ofta låg lönsamhet inom primärvården”

“Ett litet antal vårdbolag är mycket lönsamma. Men de flesta företag som driver primärvård har låg lönsamhet och lägre vinstmarginaler än jämförbara tjänsteföretag. Det visar en kartläggning som nyhetsbrevet Sjukvårdens affärer har gjort i samarbete med affärs- och kreditinformationsföretaget UC.”

“Den sammanlagda lönsamheten för de 114 undersöka bolagen är 4,3 procent. I kartläggningen presenteras flera vinstmått för att ge en så nyanserad bild som möjligt av hur det går branschen.

De 114 bolagens nettoomsättning var totalt 5,842 miljarder. Det totala antalet anställda var 4 558. Det motsvarar en genomsnittlig omsättning på 1,3 miljoner kronor per anställd.

Lönsamheten hos de granskade bolagen varierar stort: från mycket god till riktigt svaga resultat.

Tolv av de 114 bolagen har en vinstmarginal som överstiger 20 procent. Men antalet bolag som har negativ vinstmarginal är större, 17 stycken, och ett stort antal bolag brottas med vinstmarginaler strax över eller strax under noll.

– Utifrån de officiella bokslutssiffrorna så finns det inget som tyder på att primärvården är en bransch med ovanliga vinstmarginaler. Vi har sett att det finns andra verksamheter som till exempel HVB, Hem för Vård och Boende, där det är mer vanligt förekommande med höga vinstmarginaler, säger Roland Sigbladh, marknadschef på affärs- och kreditinformationsföretaget UC, till Sjukvårdens affärer.

Vårdkoncernen Capio finns både på topp- och bottenplats. Dotterbolaget Capio Primärvård AB toppar listan över bolagens resultat efter

finansnetto, med 34,4 miljoner kronor, samtidigt som Capio Närsjukvård AB redovisar undersökningens sämsta resultat med en förlust på 68,7 miljoner kronor.

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se "

"**Fakta. Vinstmarginaler**

De 20 vårdföretag som redovisar högst vinstmarginal (resultat i procent efter räntenetto delat med nettoomsättning).
Executive Health Sweden AB 33,2
Nybro Läkarcentrum 28,9
QualiCare Stockholm AB 28,1
Nötkärnan Sävelången Familjeläkare och BVC AB 24,5
Åbågens Vårdcentral24,2
Nötkärnan Friskväderstorget Vårdcentral och BVC AB23,6
Berga Läkarhus AB 23,0
Olive Care AB 22,5
Nötkärnan Kållered Familjeläkare och BVC AB 22,3
Nötkärnan Bergsjön Vårdcentral och BVC AB 21,7
Mubaraks Konsult 20,7
Västerledens Vårdcentral AB 20,5
Allemanshälsan Aleroz AB 20,1
Curera Sjukvård AB 19,5
Kungsholmsdoktorn AB 19,0
Västra Eketorps Läkarmottagning AB 18,7
Läkarhuset i Tranås AB 18,4
Säröledens Familjeläkare AB 17,9
Grundplåten AB 17,7
Nötkärnan Masthugget Vårdcentral och BVC AB 17,4 "

DN 13 sept 2014:

"Polisen: Fler barn och unga säljer sex på nätet"

"Allt fler barn och ungdomar i Stockholm säljer sex på nätet. Hittills har polisen hittat ett hundratal. – En flicka fick flera hundra svar på 48 timmar. En annan annonserade ut sin oskuld, hon började på 500 kronor och slutbudet var 80 000, säger socialborgarrådet Anna König Jerlmyr (M). "

"Sexhandeln på nätet, med barn som säljare, ökar enligt henne.

– De poliser som arbetar med det här hittar varje dag barn som säljer sex via nätannonser. Nu har vi förstärkt organisationen med insatsteam, poliser samt en socialsekreterare som är med och tar hand om offren. Det blir ganska traumatiskt när de åker hem med barnen till föräldrarna, säger Anna König Jerlmyr.

Även justitieminister Beatrice Ask (M) betonar vikten av att arbeta med problemet.

– Tanken är att koppla ihop kommunala verksamheter med polisen och bygga ett starkt samarbete lokalt, säger hon.

Kriminalinspektör Simon Häggström har arbetat med att utreda barnsexhandel på nätet sedan 2009.

Hur många barn och ungdomar rör det sig om?

– Det är otroligt svårt att spekulera men det är en enorm efterfrågan, i

synnerhet när det gäller 14–17-åringar. En flicka, som fick mellan 400 och 600 svar på sin annons, blev själv chockad och drog tillbaka annonsen.

Det är en mycket ljusskygg verksamhet, och svårt att hitta säljarna, enligt Simon Häggström.

– De allra flesta barn och ungdomar som vi ser annonsera på nätet hittar vi inte. Det är svårt att identifiera dem, kontakten med köparna sker oftast via mejl.

Från början var det bara han och en kollega som jobbade med att utreda barnprostitution. I dag är de sex poliser, men att utreda nätsexhandel är långt ifrån den enda av prostitutionsgruppens arbetsuppgifter.

– Men det var ett genidrag att ge oss en egen socialsekreterare, som är med från första början. Tidigare fick vi vara både poliser och socialsekreterare, säger Simon Häggström.

Hur arbetar ni?

– Vi scannar av nätet, i synnerhet de sidor som vi vet att köpare och ungdomar besöker. Prio ett är att hitta och identifiera barnet och lyfta ut det, rädda det, ur det här sammanhanget, säger Simon Häggström.

Insatsteamet åker hem till barnen, eller träffar dem ute på stan, och konfronterar dem.

– De blir först väldigt ledsna men det brukar övergå i tacksamhet. Flickan som tänkte sälja sin oskuld skulle göra det därför att hon ville operera näsan och föräldrarna sade nej. Vi fick tag på henne kvällen innan hon skulle möta de två högsta budgivarna, säger Simon Häggström.

Om ungdomarna är minderåriga är poliserna förpliktade att underrätta föräldrarna.

– Det brukar komma som en chock, men föräldrarna brukar också kunna hantera det ganska bra, säger Simon Häggström.

Justitieminister Beatrice Ask vill skärpa straffet för den som köper sexuella handlingar av barn.

– Polisen blir oerhört frustrerad av att det här brottet bara ger förövarna böter. Vi måste ta det på allvar och döma till fängelse, säger Anna König Jerlmyr.

Stockholms stad ordnar utbildningar för lärare och andra som möter barn och unga, för att lära dem att se signaler om nätsexhandel. Men även förövarna bör få hjälp, enligt socialborgarrådet.

– Det är människor ur alla samhällsklasser, det kan vara en man med en bilbarnsstol i baksätet. De behöver också behandling, säger Anna König Jerlmyr.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

DN 13 sept 2014:

“Sveriges framtid!”

“I morgon väljer vi hur Sverige ska styras de kommande fyra åren. Men sedan då? Lördagsmagasinets reporter Lena Sundström och fotograf Fredrik Funck har rest genom landet – från fjällsjön i Kiruna, via städer och miljonprogram, till fågelstationen i Falsterbo – och pratat med barn om vardag och framtidsdrömmar. “

“Kiruna. Nils, 13, Mattis, 10

Det finns få platser där framtiden är så närvarande som i Kiruna. Inte för att husfasaderna eller torgen eller gatorna andas framtidstro. Utan för att Kirunaborna just nu är tvungna att leva i ett senare, tills flytten av staden och framtiden är här.

Hotellet som vi bor på ska också rivas.

– De har sagt 2017, men det kan lika gärna bli 2020. Det är sprickorna som styr över oss, säger kvinnan i receptionen.

Från toppen av fjället Luossavaara kan man blicka ner över det som fortfarande är. En utsikt som får plats mellan tummen och pekfingret, samtidigt som det rymmer bröderna Nils och Mattis liv. Gruvan Kiirunavaara ligger som ett stort svart krigsfartyg som har ankrat nere vid stadens kant, med lampor som ser ut som upplysta hytter i skymningen. Badsjön nedanför där pojkarnas mamma en gång lärde sig att vindsurfa. Sjön som tidigare speglade ljusen från en stad där solen inte orkar ta sig upp över horisonten under tre av vinterns mörkaste veckor, men som nu ligger torrlagd på grund av gruvdriften och endast speglar bygdens beroende av det stora statliga bolaget som bär de två fjällens namn i sin förkortning. Luossavaara. Kiirunavaara. LKAB.

Långt borta i fjärran syns Kebnekaise och fjällvärlden där familjens renar finns. Och nere i stan ligger hemmet, det stora vita huset som snart kommer att hamna utanför stadskärnan när Kirunas centrum flyttas till det industriområde som ligger ute vid flygplatsen.

Det handlar om Sveriges olja. Eller Sveriges guld, om man så vill. Den stora efterfrågan på järnmalm i Kina som gör att en stad på andra sidan jorden nu måste flyttas för att husen inte ska börja rasa.

Nils och Mattis hus ligger uppe i en backe. Och Nils tar med mig på en rundvandring genom husets tre våningsplan, samtidigt som släkten firar mamma Veronicas födelsedag nere i det stora köket.

– Det där är Mattis rum. Och det här är lekrummet. Och det här är mitt rum.

Jag kikar in. Från taket lyser stjärnorna i form av upphängda gamla hockeytröjor med autografer. En fondtapet på ena kortsidan visar grafiska snötäckta fjälltoppar och solar. Och på en hylla står en svensk och en samisk flagga bredvid en renklocka. Jag sneglar mot något som Nils har textat över sängen. Ett slags kvällsuppmaning snarare än en kvällsbön:

”Viktigt! Varje kväll ska 30 armhävningar göras!! NHL!”

– Så jag kanske inte behöver fråga vad du vill jobba med när du blir stor?

– Jag vill bli hockeyproffs i NHL.

Nils ler. Och jag nickar. Frågar om han har någon reservplan. Bara ifall att.

– Då vill jag bli renskötare. Eller kanske jobba som brytare i gruvan.

Nils säger att det inte är så vitt skilda liv som det kan verka, en proffskarriär eller att gå på fjället.

– Jag har växt upp med båda. Hockeyn och renarna. Så det är delar som finns i mitt liv redan nu.

När Nils pratar om fjället är det som att sitta intill en eld där man kan värma sig på det som sprakar i mellanrummen.

– Det är fantastiskt, är först det enda han får fram.

– På fjället jobbar man, eller fiskar, som min kompis Larsa, Lars-Johannes, vi brukar vara på gärdet tillsammans och fiska. Och då är det ingen täckning heller. Det är skönt. Man får klara sig på det man har.

Nils säger att allt blir annorlunda när man går på fjället.

– Man lever på ett helt annat sätt där uppe. Man hör inte bilarna, man hör bara renarna. Det är som grymtande, som en gris fast lite mörkare. Men det är inte lätt att vara renskötare. När det är minus 40 måste man ju ut ändå. Det finns inget val.

– Har du varit ute i minus 40?

– Ja … minus 41. Då gick det inte att andas, knappt. Det är kallt. Fast samtidigt är man ju van vid kylan. Så minus 30, det är inte så kallt. 35, då börjar det kännas. Då nyper det i kinderna och farfar brukar säga ”spänn huden”. Jag vet inte om det hjälper så mycket, men man har inget val. När vi spelar hockey på Matto [Matojärvi ishall] när det är minus 35, då är det också ganska kallt där inne, men man får hålla i gång.

Han ler. Lägger sedan till:

– Det kanske är bra, då åker man ännu snabbare.

Nils säger att det är en viss känsla det där med Matto. ”Den där råheten, att det är kallt. Även om det skulle vara skönt med en varm hall ändå.”

Nils tycker att det är ganska dåligt ställt i Kiruna när det gäller saker för barn.

– Här i Kiruna, de har tagit bort en massa ute- isar, förr var det uteisar överallt. Och i Matto, det springer runt råttor och det är ruttet, och isen är så här guppig.

– Pratar man om sådant med vuxna?

– Jag har skrivit till kommunen några gånger och frågat om de kan spola en is här bakom vid Högalid. Men de säger att det inte finns pengar för att sätta dit sarger och att där är en parkering nu. Men det är ingen som parkerar där. Det är bara asfalt, och det behöver ju inte vara något extremt. Bara en is, och så kan man skotta snövallar.

Den här vintern spolade han upp en egen is ute på gården.

– Vi hade match här. Mattis halva hockeylag kom hit. Det är roligt. Vi brukar köra vi som bor i stan mot Lompis.

– Lompis?

– Det är som utkanten av stan. Stan ligger på ett berg, och Lompis är runtomkring. Det är roligt att spela. Det brukar bli långa nätter.

Att staden snart ska flyttas tycker Nils mer verkar vara en ursäkt än en förklaring till att det aldrig blir någon ordentlig upprustning. Gräs

växer upp varje vår. Isar smälter bort varje sommar. Det är något som måste fixas hela tiden. Också i de städer som ska stå kvar.

– Det är som lite slött, det är ingen som orkar bry sig, de bryr sig bara om pengar. Förra sommaren var det hur högt gräs som helst överallt. Så här vildvuxet. Man kan försöka lite. Kanske sätta lite blommor, klippa gräset, sätta någon fin skulptur så att det ser snyggt ut. Att det finns mer för turister, att man välkomnar folk. Så att man kanske vill komma som student. Rusta upp det gamla, man behöver inte låta det förfalla, man kan använda det man har. Som Matto, de hade ju lovat en ny ishall för oss för tre år sedan, det var ju förra valet, men det blev ju inte. Och det finns ingenting att göra här. Antingen så tränar man hockey eller så missbrukar man …

Nils skrattar till. Det är en överdrift såklart, ett skämt. Men han tycker att det borde kunna gå att göra mer.

– Kanske ett äventyrsbad, något kul att göra när man inte spelar hockey.

Jag frågar hur han tror att det kommer att vara när han blir vuxen. Går det att föreställa sig sådant i dag?

Nils går fram till hyllan och drar fram en pärm. Pärmen är fylld av urklipp och tidningsartiklar som kommer från tiden då deras pappa Anders spelade hockey för Team Kiruna IF i allsvenskan. På en av bilderna är hans pappa 20 år. Och i artikeln kan man läsa att han är ogift, att han inte har några barn, att han gillar att se ”En röst i natten” på tv, och att han gillar att äta spagetti med köttfärssås. I dag har det gått över 20 år, pojken på bilden har fått två barn, utbildat sig i Tyskland och gift sig med en tandläkare som gillar att klättra. Man vet aldrig.

– Mina kusiner har sökt jobb nu, och de har fått arbete på LKAB. Man får ju ta det jobb som kommer. Om man kommer in på LKAB så kanske man kan bli känd för att man är glad och så, jobbar mycket, så att man kan få ett nytt jobb, ett bättre jobb. Och tjäna mer sedan.

Men Nils hoppas på NHL, säger han. Kommer satsa allt på det. I rummet har han satt upp motton som ”Work hard, dream big”. Och i somras blev han uttagen för att spela nere i Stockholm under några dagar. Nils säger till mig att hockey är som fiske. Man tröttnar aldrig. På somrarna kan han och Mattis dra iväg och fiska till sent in på natten.

Jag pekar på ett ställe i artikeln där pappa tipsar om sitt bästa fiskevatten. Hemligjaure.

– Var ligger det? undrar jag.

– Hemligjaure.

Nils flinar.

– Det är det man säger när man inte vill avslöja var de bästa fiskevattnen finns. Det är de hemliga sjöarna.

Kvällen efter åker vi upp till familjens fjällstuga som ligger i byn Pirtivuoppio några mil utanför Kiruna.

Mattis, Nils och jag sitter tillsammans i baksätet och Mattis säger att han precis som sin bror tänker sikta på en NHL-karriär.

– Högsta ligan.

Sedan frågar bröderna om jag har lyssnat på Börje Salmings sommarprat i sommar. Nils har lyssnat tolv gånger, säger han. Mattis bara sex. I programmet pratar Salming om sin hockeykarriär men också om skadorna. Nils har redan fått två hjärnskakningar där ute på isen, så han vet en del om det där.

Börje Salming har precis som Nils och Mattis tillbringat stora delar av sin barndom i Matojärvi, Sveriges äldsta ishall. Även han har riktat skarp kritik mot hur underhållet har skötts genom åren. I en intervju i Norrbottens-Kuriren sa han att ”det är rent bedrövligt. Det har gått för långt. Det är mögel och hål i taket. Det är bara att riva och bygga en ny islada”. Efter det har det gjorts en del, men inte tillräckligt, enligt Nils och Mattis.

Jag frågar pojkarna om det ställningstagande som Kiruna IF gjorde i våras när de gick ut med att de nu ska spela i regnbågsfärgade tröjor. Ett ställnings-tagande som Börje Salming stöttade. Mattis säger att han kanske inte tycker att tröjorna är så snygga. Men att det är bra att man tar ställning.

– Det handlar ju om att alla har lika mycket rättigheter. Det är bra att de ställer upp på det. Jag tycker det är okej.

Nils nickar och håller med.

Efter ungefär 40 minuter i bilen är vi framme vid stugan som ligger uppe på en höjd med utsikt över snötäckta fjälltoppar och berg.

– I somras var jag och Mattis och Larsa ute på sjön när åskan gick. Vi såg hur blixten slog ner borta på stranden. Så då blev det lite panik. Då fick vi bråttom att ro in till land.

Mattis säger att väderomslagen kommer ännu snabbare uppe i fjällen. Där kommer molnen och ovädret så snabbt att man nästan inte hinner blinka.

Samtidigt är det själva tjusningen, enligt Mattis.

– Det är som att man kan känna naturen. När vi gick upp till Kebne, då var vi över molnen och då var det jättevarmt och sedan när vi kom ner så regnade det. Så vi gick ovanför molnen.

– Och när man går i dem …

– Molnet, härifrån ser det jättelitet ut, men det är jätte, jättestort. Det är som fuktigt att gå i det. Och om man håller ut handen och drar, då kan man känna molnet. Det är som lite blött. Om man håller en hand inne i det, och den andra utanför, då kan man känna att molnet känns.

– Finns det någonting som kan oroa er när ni tänker på hur saker och ting är nu, och hur det kan bli sedan när ni är vuxna?

Mattis säger att han hoppas att fjällvärlden kommer att vara sig lik.

– Pappa är över 40 år och han har gått i fjällen ända sedan han var liten, så jag tror nog att man kommer att kunna gå bland molnen också när jag blir stor.

Nils säger att han kan oroa sig för att det inte kommer att vara så mycket fysiskt arbete i framtiden. Att det ska bli bekvämare och mer och mer datajobb ”och att man sitter och chattar mer i stället för att gå ut och fjällvandra eller något”.

– Och så oroar jag mig för att de hemliga fjällsjöarna kommer att vara utfiskade.

Stockholm. Hellen, 6, Samson, 10

Enligt informationen på Arlanda Express kommer nästa tåg som ska ta oss in till stan att anlända om 2 minuter och 7 sekunder. Trafikförseningar och bilköer är lika nyckfulla i en storstad som en plötslig storm över Kebnekaise, men i en storstad förs det en ständig kamp mot klockan och oförutsedda händelser där också sekunder kan jagas in i ett hörn och brottas ner med ett informationsövertag.

Jag har stämt träff med Hellen nere i Rålambshovsparken, eller ”Rålis”, och prick klockan tio dyker hon upp på en lila cykel. Hon får en stor kram och sin portmonnä med småpengar och cykelnyckeln av sin mamma Karin.

– Det är bara att ni kommer hem till oss sedan. Jag är och handlar så länge. Och vi bor ju precis på andra sidan kullen.

– Jag vet var jag bor, mamma.

Karin ler. Vinkar på håll. Och Hellen och jag går och sätter oss på ett stort trädäck i parken som har hunnit torka upp efter nattens regn. Jag berättar för Hellen om pojkarna som jag har träffat i Kiruna. Att de precis har bestigit Kebnekaise, och att de har renar uppe på fjället och att de har spelat hockey sedan de var sex år.

Hellen gör andra saker, säger hon. Hon har gått på streetdance och självförsvar (även om hon själv tycker att hon mer är anfallartypen än försvarstypen), och hon gillar att spela innebandy och sjunga.

Någon större skillnad på killgrejer och tjejgrejer finns det inte, inte som hon ser det. Och inte nuförtiden.

– I vår tid får man göra lite som man vill. Många tjejer har långt hår som jag har, medan killarna brukar ha kort hår, men det är nästan den enda skillnaden. Min fröken, han är en kille, han kan ha nagellack, han hade gult nagellack en gång.

Hellen säger att hon har bott i Stockholms innerstad så länge hon kan minnas. På Kungsholmen finns både storebror Samson och lägenheten med mamma och katten Sigge som bara vill dricka rinnande kranvatten ur badkaret, och pappa Thomas lägenhet som ligger i närheten där också hennes vänner Hugo och Ines bor.

– Jag och Samson och pappa har varit i Danmark i sommar, säger Hellen och förklarar att de också brukar vara mycket i Enköping, där mamma kommer ifrån, där mormor Inger bor och ”där det växer tomater på väggarna i hennes växthus”.

Som Sveriges huvudstad har Stockholm aldrig bara tillhört stockholmarna.

Stockholm består av Linköpingsbor och Motalabor och Svegsbor och Skellefteåbor. Stockholm är Bo Wilhelm Olssons stad när han sitter i en parksoffa i Tegnérlunden, det är alla gator som kan köpas för pengar i Monopol, och Mauro Scoccos stad när han väntar i hörnet av 7-eleven som numera har öppet *twentyfour-seven*.

– Jag trodde aldrig att jag skulle flytta till Stockholm när jag var liten, säger jag till Hellen. Och frågar henne hur hon tror att hennes liv kommer att bli när hon blir stor.

– Det är en svår fråga. Jag kommer att gilla pastasallad. Jag kommer att gilla att börja jobba, helst som bagare. Först tänkte jag popstjärna men sedan svängde jag efter att mamma berättade om när hon var ung och jobbade på ett bageri. Jag kommer inte att vilja stressa i mitt jobb, utan jag vill må bra. Jag hoppas att jag ska ha ett bra liv. Att jag ska ha en familj, jag behöver inte lyx. Att jag inte behöver slåss. Och att man inte ska behöva bråka med någon. Att man bara ska ha det bra. Det vill jag ha i framtiden.

Speciellt rädd för krig är hon inte, säger hon när jag undrar.

– Jag brukar tänka som Samson, att om man tänker att något dåligt kan hända, då händer det. Så jag brukar inte tänka på det. Men det är väldigt vanligt att barn är rädda för krig. Det kan bli krig i många länder, och krig är jättedåligt. Så det är bäst att bo på de säkraste ställena, som i Sverige och Stockholm och Uppsala där det inte är krig.

I skolan har de pratat en del om miljön, säger Hellen. Om att det är bra att köpa saker med svanmärke på, och varför det är bra. Samtidigt tycker hon att vuxna borde tänka mer på miljön själva.

– Min pappa röker. Han säger att han ska sluta röka varje sommar, men han röker ändå. Kanske för att han började när han var tonåring. Men man kan få dålig hälsa och man kan dö och man skräpar ner i naturen. Och det är inte heller bra för andra som är bredvid.

Regndropparna hänger i luften, och jag föreslår att vi ska köpa med fika hem till mamma Karin från något kafé i närheten. Hellen cyklar hela vägen medan jag försöker hålla takten bredvid.

Lika bullrigt som det är ute på de stora gatorna, lika tyst blir det så fort man kommer några gator in. Ett klinkande piano hörs uppifrån ett öppet fönster. Och en port långt borta ekar mellan fasaderna när den smäller igen. På Kungsholmen står huskropparna skuldertätt längs gatorna och bildar ringlekar för invigda med dolda gårdar och grönska i mitten.

Hellen har varnat mig för att lägenheten där de bor inte är helt ”representabel” att visa upp för någon som man inte känner. En vattenskada har gjort att golvet måste rivas upp samtidigt som Hellens och Samsons saker måste packas ned. Hellen har sagt att det är lite kaos. Men lägenheten känns snarare som ett litet enplanshus på den franska landsbygden. Ett stort kök med schackrutigt golv och en gammal dörr med spetsbrodyr för glaset. Från köket är det bara att kliva rakt ut på trappan som leder ut till sparvarna och småsingeln och träden och cyklarna som står som en hopvallad boskapshjord i det bortre hörnet på gården.

Att det bor en massa människor i en storstad tycker Hellen inte är något problem.

– Nej, jag tycker inte att det är så jättetrångt här. Att här finns mycket folk är bra. Då är det lätt att träffa nya vänner, och man stöter hela tiden på människor som man kan lära känna. Jag känner redan nästan alla här i huset. Det där är Kajsa som är ute nu. Julia bor över oss. Och allra högst upp i huset bor en bebis som brukar vara mycket ute på gården.

Både hon och Samson har flera lekkamrater i kvarteret, både hemma hos mamma och hemma hos pappa. Barn kommer och går. Och när jag sätter mig och pratar med Samson, Hellens storebror, lite senare, tycker han precis som Hellen att det är en bra sak med Stockholm. Att det är så mycket barn överallt.

– Man kan få tusen vänner, hälften kanske man inte ens vet namnen på. Lekplatserna är fulla med barn överallt som man kan leka med.

Två gånger i veckan tränar han basket.

– Det är pappan till en av killarna i laget som tränar oss.

– Är det viktigt att vinna?

– Nej, det är inte så viktigt att vinna. Det är viktigare att man känner att man är bra, än att man är bra.

Jag ser på jordgloben som står i fönstret och delar plats med en robot. Samsons och Hellens gemensamma rum är fortfarande inte riktigt nedpackat i kartonger.

Det tar tid att bestämma sig för vad som ska sparas och vad som ska vara kvar.

– Hur ser ett bra liv i framtiden ut?

– Ett bra liv är att man är lycklig, och att man slipper sitta på gatan och tigga, att man har det man behöver. Och då menar jag inte massor av leksaker eller massor med tv-spel eller massor med smink. Utan att man ska kunna vara lycklig med det man har.

Samson säger att de brukar titta på ”Lilla Aktuellt” på skolan. För ett tag sedan var det ett inslag som handlade om tiggare.

– Det kan ju kännas jättekonstigt att ge till en tiggare, men tänk själv, har man ett val att sitta hemma framför teven eller mysa med familjen, gå till parken eller bada eller sitta på gatan och tigga … Jag har sett en tant som har tiggt tre dagar i rad. Det känns jättejobbigt. Hon sitter utanför Coop Konsum.

Samson tycker att ”Lilla Aktuellt” är bra.

– Fast jag är ju inte så liten så jag brukar gå in på datorn och kolla på de vanliga nyheterna också. Och så brukar vi lyssna på radion hemma hos pappa. Och då hör man en del. Om det är krig eller sådant. En sak som har blivit väldigt stor är ju den här skogs- branden.

– Hör man mycket om krig och sådant? Eller hur det är i andra länder?

– Ja, fast det är ju väldigt olika, hur det är i andra länder. Vissa länder är riktigt varma och vissa länder är riktigt stränga …

Ett strängt land vill han inte bo i när han blir stor, säger han.

Hovsjö. Alicia, 9

Avlånga smala höghus står uppställda som inför räkning med balkongerna på första våningen stående rakt på backen.

Det ser nästan ut som att husen har sjunkit ner i marken för att hamna mer i jämnhöjd med barnet som skuttar förbi över vattenpölarna i sina svarta finskor.

Alicia berättar att det har varit första skoldagen i dag. Familjen har precis kommit hem från en semester på Rhodos.

– Vi bodde på ett all-inclusive-hotell med jättemycket glass. Så nu har jag paus från socker ett tag. De kal-lar mig Glassicia.

Hon ler. Och skyndar vidare.

– Där bor vi. Och där nere bor mormor, så då brukar jag gena över gräsmattan ibland. Där borta ligger min skola. Och där är fritidsgården där min mamma jobbar.

Alicias pappa Samir jobbar på Scania, berättar hon. Det är därför som han brukar gå upp först på morgnarna. För att han ska åka längst.

– Han gör något med bilar. Bilar och däck. En gång fick vi följa med till jobbet hela familjen. Man fick ballonger, och jag fick träffa hans vänner. Varje år bjuder hans jobb alla som arbetar på Scania till Gröna Lund, för att de har varit duktiga. Och i september ska vi åka. Det är Scania som bjuder.

– Vad tror du att du kommer att jobba med när du blir stor?

– Jag vill nog bli kändis. Jag gillar att sjunga och att dansa, det är roligt. Jag brukar ha musik i hörlurarna, och så går jag omkring och sjunger i lägenheten utan att märka det själv. Jag spelar fiol också. Om jag inte blir popstjärna vill jag gärna bli som du. Det skulle vara roligt att veta saker om andra. Det är roligt att utforska och så.

Alicia säger att hon vill bo i ett hus med trädgård när hon blir stor. Fast det får inte ligga för långt bort, för hon vill ha nära till sina kusiner.

– Ett hus och en studsmatta, och en pool, och ett garage där vi ska ha saker som sparkcyklar, hopprep och vattenpistoler till barnen, och sedan på andra sidan stolar som går sönder eller verktyg eller någonting. Det har mina sysslingar. De bor jättelångt bort.

– Och om du var tvungen att välja. Mellan ett jobb som du ville ha, eller att bo nära dina kusiner.

– Då skulle jag ta jobbet. Och när jag var ledig skulle jag åka och sova hos dem. För alla vi har madrasser.

Alicia säger att det var samma sak när de var nere och hälsade på i Syrien för lite mer än tre år sedan. I Syrien fick hon träffa sin pappas sida av släkten för första gången.

– De hade madrasser, så i stället för att betala en massa pengar kunde vi bo hos dem. Och det fanns ett vattenland där. En pool och en rutschbana som såg precis ut som en regnbåge. Och man behövde inte ha bälte i bilen. Mina kusiner hade en bil med en sollucka som man kunde titta upp genom när man åkte. Fast jag hade bilbälte ändå. För jag ville vara säker. Men mest gick vi runt och promenerade, för det var varmt på kvällarna. Vi brukade sitta på balkongen och spela spel, samma spel som vi har på fritidsgården. Och så köpte jag en pyjamas i Syrien. En sådan här mjukispyjamas, med Hello Kitty på.

– Vad tänker du om att det är krig i Syrien nu?

– Det är många som dör, jag vill bara att kriget tar slut. Så att människor kan åka dit och ha det bra.

Alicias mamma Rima kom hit från kriget i Libanon 1986 tillsammans med sin familj. Moster Natalie föddes senare i Sverige. Precis som Alicia.

– Alla vi kusiner brukar samlas hemma hos mormor efter skolan. Och så spelar vi spel. Svarta damen, Finns i sjön, Monopol eller Kalaha. Om du vill kan vi gå dit nu.

– Går det? Ska vi inte ringa först och kolla?

– Nej, det går. Vi pratade om det innan. Att vi kunde komma om vi ville.

Framför oss ligger en stor allmänning i en svacka mellan husen på Gröndalsvägen, där fritidsgården ligger, och husen som ligger på Granövägen, där Alicia bor. Tidigare fanns här ett igenvuxet område med buskar och träd som folk undvek när det var mörkt. Men för sju somrar sedan startade det kommunala bostadsbolaget ”Hovsjösommar” och anställde en massa ungdomar i området som fick sommarjobba med att rusta upp parken.

Nu finns det en fontän och en stor inhägnad fotbollsplan med konstgjort gräs där det spelas fotboll långt in på sommarkvällarna, bänkar, grillplatser och asfalterade cykelvägar utan bilar som stör.

– Kan du gå till skolan själv?

– Ja, fast om mina syskon inte har sovmorgon så går vi tillsammans.

Alicia säger att hon delar rum med sin storasyster Melissa, som är 13 år, och sin storebror Jimmy, som är 15.

– Jag var mörkrädd innan men det är jag inte längre. Då ville jag ha det tänt. Men nu vill jag ha det släckt. Så om de kommer hem efter att jag

har lagt mig, då tycker jag att det är jobbigt. Då skriker jag till dem att de ska släcka.

Hon öppnar en grind som leder in till en liten trädgårdstäppa framför ett av de lägre husen i områ-det.

Mormor Marie öppnar dörren och en doft av bullbak slår emot oss. På spisen ligger två plåtar med nybakade kardemummabullar, och inne i vardagsrummet har flera av Alicias släktingar samlats. De har precis kommit tillbaka från samma charterresa som Alicia. Hennes moster Rania säger att de har pratat om det länge, att åka iväg tillsammans.

– Men det tog lång tid innan vi kunde hitta en vecka när alla kunde åka.

Hon skrattar när de andra tar för sig av bullarna.

– De är fortfarande inne i all-inclusive-känslan.

Vi sitter i den stora gula soffan i vardagsrummet som sväljer oss alla, samtidigt som vi dricker arabiskt kaffe och äter bullar. I gardinstången hänger det fortfarande ballonger från det senaste barnkalaset. Och bredvid den ena fåtöljen står en liten stol med Askungen-motiv. Det är tydligt att mormor Marie är knutpunkten.

Alicia pekar mot en svart låda som står på teven.

– Det där är popcorn-boxen.

– Popcorn-boxen?

– Vi brukar ha myskvällar här. Filmkvällar. Och så gör vi popcorn och köper snacks.

– Vad ser ni för filmer på era myskvällar?

Alicias moster Rania ler.

– Vi är glada om det inte är en film som alla har sett.

Efter att kaffet är urdrucket, eller nästan urdrucket, visar Rania mig hur man kan spå framtiden i sumpen som är kvar på botten.

Jag tittar och tittar. Det känns lite som att försöka se figurer i moln.

– En fågel kan betyda nyheter, en fisk kan betyda …

– … jag ser en apa, vad är det?

– Ingen aning. Man får hitta på lite som man vill.

En av Alicias släktingar skrattar.

– Nu kommer det stå i Dagens Nyheter att vi spår i kaffet i Hovsjö.

– Det är bara på skoj.

Jag säger att jag förstår. Att det är som horoskop där man kan tolka in lite vad man känner för.

– Vi skämtar ibland och säger att i Mellanöstern kollar de i kaffet i stället för i mobiltelefonen.

Alicia följer mig till dörren när vi går, och inifrån vardagsrummet vinkar släkten. I morgon är det vanlig arbetsdag igen efter semestern.

Jag berättar för Alicia att vi ska iväg och träffa en elvaårig pojke i Göteborg som har flyttat flera gånger.

– Får elvaåringar bo själva?

– Nej, alltså, han har flyttat med sin familj.

– Ja, jag tänkte väl det.

– Hade du velat flytta?

– Nej, det hade varit tråkigt.

Alicia skakar på huvudet.

– Jag har aldrig känt en person som vill vara själv.

Göteborg. Leo, 11

Duvorna störtdyker från skyn över hustaken på Järntorget, och över

gatorna skramlar spårvagnarna, som om också de hyllar han som ramlar gatorna fram.

En larmande samba av baktaktstoner i en stad där man helt i enlighet med ryktet om ordvitsar har döpt stadens lånecyklar till ”Styr och ställ”.

I tidningen läser jag om den senaste turistattraktionen i Göteborg: ”På busstur i Håkan Hellströms spår”. En guidad tur som även har erbjudits som ”gratis museilektion för Göteborgselever i årskurs 8, 9 och gymnasiet”, enligt kommunen.

Det gamla talesättet som säger att man aldrig kan bli profet i sin egen hemstad verkar vara daterat. Eller så säger det någonting om Göteborg. Staden som ibland kan kännas som Håkan Hellströms eget Grace-land.

Leo är inte jätteförtjust i Håkan, säger han.

– Men det finns en tjej i min klass som typ älskar honom. Det finns många som älskar Håkan Hellström.

Själv drömmer han om att bli fotbollsspelare. Ett intresse som började redan när familjen bodde i en annan stad.

– Det var brorsan som spelade fotboll. Och så ville jag visa att jag också var bra. Jag tror att jag typ grät för att också få vara med.

Leo skrattar.

– Och så fick jag vara med en liten stund.

Sedan dess har Leo flyttat flera gånger. Och nu spelar han i ett eget fotbollslag i Göteborg. I pojkrummet sitter affischer på Zlatan och Ronaldo på ena sidan och på Messi på andra. Så ser man också vems planhalva i rummet man tittar på, Leos eller Leos bror.

– Jag gillar inte Messi. Jag tycker att Ronaldo och Zlatan spelar bättre. Att de dribblar bättre och gör snyggare mål.

Han och hans brorsa, och även hans bästis i klassen, kan prata hur länge som helst om fotboll.

– Det finns något som heter Ultimate Team i Fifa 14 där man får sätta ihop sitt eget lag. Men spelarna kostar ju. Så Zlatan och Ronaldo har jag absolut inte råd att köpa.

Jag frågar Leo om det finns saker som kan påverka när man spelar fotboll i verkligheten.

– Ja, när jag spelar fotboll, om det är någon som spelar rått. Jag vill inte bli skadad, så då brukar jag bara passa iväg bollen. För om jag blir skadad och går till sjukhuset så skulle de fråga om de fyra sista siffrorna. Och då har jag inte dem. Och då finns det risk för att jag måste åka tillbaka till mitt hemland. En gång när vi var mindre så gick vi och badade en gång, och så skulle jag bevisa för min brorsa att jag var tuff. Det var när jag var åtta år. Han kunde inte göra volt, så när jag skulle göra volten så landade jag på kanten med huvudet. Och sedan såg jag allt blod i vattnet. Då fick vi åka till sjukhuset. När läkaren sydde ihop så frågade de efter de sista siffrorna. Då fick vi förklara. Men läkaren var jättesnäll. Och sa att ”vi fixar det”.

Leo säger att man aldrig kan veta säkert.

– Jag spelar hela tiden fotboll på rasterna i skolan, men om jag precis ska dra ett skott och någon kommer mot mig, då vågar jag inte dra på. För om någon annan skadar sig. Då är det också osäkert. Man är ju inte heller snäll. Och om föräldrarna skulle bli arga så kan det bli stort.

I Sverige har papperslösa barn i dag rätt att gå i skolan och att söka vård. Men Leo säger att mamma och pappa har förklarat att det kan vara svårt att veta vem man kan lita på.

– Så jag har inte berättat för någon. Jag har bästakompisar i skolan. Men jag brukar inte tänka på det då. Vi pratar om fotboll. Sport.

Trots att Leo bara är elva år har han bott på fler ställen i staden än de flesta. Ska man prata med någon som kan Göteborg och alla trafikförbindelser så är det han. För tillfället har han en lång väg till skolan. Först tar han bussen ner till en spårvagn som går in till stan. Sedan byter han till en annan spårvagn nere vid Centralstationen, som åker förbi skolan där han nu har gått i samma klass i fyra år.

Leo berättar att hans pappa jobbar inne i stan och att hans mamma har lite olika tider.

– När folk ringer för att någon ska komma och städa deras hus.

– Ibland gör mamma frukost på morgonen och ibland pappa. Jag brukar gå hemifrån vid halv åtta. En gång bodde vi utanför stan där de hade två hus och getter, och vi fick bo i det ena huset. De som ägde husen hade inte barn så de gillade oss jätte-mycket. Vi brukade gå över till dem och spela Uno. På ett annat ställe fanns det en jättestor fotbollsplan i närheten av där vi bodde. Jag och brorsan var ute och spelade fotboll hela tiden då. Och så fanns där en massa gamla hus. Det tycker jag är fint.

Vissa ställen som de har kommit till har varit stökigare, säger han.

– Några var jättesmutsiga. En hade fyra katter och de släppte hår överallt. Så det var lite svårt att andas därinne. En gång kom vi till en man som såg ut som en alkoholist. Så jag var lite rädd och tänkte att det var ett dåligt ställe att bo på. Men sedan när vi gick in så var han jätteschysst.

Leo gillar lugna kvarter, säger han. Ska han rekommendera någon del av Göteborg blir det Botaniska trädgården eller Majorna. En vinter bodde de så att de kunde gå till Mariaplan.

– Där fanns det en liten pool med is nedanför en backe där jag och brorsan åkte pulka med andra barn.

– Är det inte svårt att hitta när man kommer till nya ställen?

– Om vi inte kan några områden, så brukar vi gå in på nätet och kolla, så brukar mamma förklara hur vi ska åka till skolan.

– Ett år flyttade du 32 gånger …

– Nej, jag trodde 32, men det var 38. Jag frågade mamma. Ibland har vi bara stannat en dag på ett ställe, ibland tre dagar, ibland en vecka. Stannar man en dag hinner man inte packa ut alls, två dagar då hinner man packa ut lite, det man mest behöver. Nu hyr vi en lägenhet av en gammal dam som har flyttat hem till sin son som har ett stort hus. Hon har sagt att vi får hyra lägenheten så länge vi vill. Det är skönt.

Jag frågar Leo hur han tror att hans vuxenliv kommer att se ut.

– Det har jag ingen aning om.

Leo sitter tyst länge.

– Hur skulle du vilja att det ser ut?

Han sväljer. Tänker lite till.

– Att jag skulle vara lika bra som Zlatan. Och läkare kanske. Om jag inte blir fotbollsproffs eller skådespelare så skulle jag nog försökt att bli läkare.

– Försökt …

– Men gör man en sak fel på människan, när jag opererar, om gör jag något fel, då måste sjukhuset betala den människan miljoner, om jag gör något fel. Och så blir det dåligt för den personen.

– Hur mycket tänker man på framtiden?

– Jag tänker på det jättemycket … Alltså, ibland så tänker jag inte alls på det. Men ibland känns det bara som att jag inte orkar längre. Att jag inte orkar vänta längre. Då kan jag lägga mig på sängen efter skolan. Och då bara kommer tankarna. Då är det, jag brukar tänka, gud, jag har varit i Sverige i sju år, och så har jag inte fått uppehållstillstånd, och så orkar jag bara inte vänta. Då brukar jag tänka jättemycket på det. Ibland vill jag bara gå ut och säga till de här politikerna …att låta dem prova på hur det är att leva gömd typ en vecka eller en månad. Om de skulle tycka att det var jobbigt, då kan jag visa sedan att jag har varit gömd i sju år. Då skulle de kunna fatta …

Just nu är Leos familj formellt asylsökande. Vilket gör att Leo har kunnat medverka i en pjäs som spelas på Backateatern som handlar om hur det är att vara barn och leva som papperslös.

– Vad är din största oro inför framtiden?

– Man kan bli hemlös och sådant. Det finns jättemånga i världen som är hemlösa. När jag ser hemlösa och fattiga så kan man ju också tänka: Tänk om det händer mig.

Fatet med kakor framför oss båda är fortfarande fullt. När jag tar, tar Leo. Och när vi äter pizza lite senare äter han av sin pizza så länge jag äter av min. Vi sitter i en lånad lägenhet, och när vi skjutsar hem honom senare på kvällen kör vi efter gps, för Leo hittar bara hem om han åker kommunalt. Fredrik, fotografen, kör. Och Leo och jag sitter i baksätet och pratar.

– Förut var det ganska tyst hemma hos oss. Så jag sa till pappa att det alltid var så tyst vid middagsbordet, och efter det började han prata. Nu pratar han mycket och berättar ofta om saker från sin arbetsplats. Roliga saker som har hänt under dagen. En gång hade en på jobbet hittat en vattenpistol och så sköt han upp i taket. Det började droppa vatten på de andras skor. Och då stoppade pappas jobbarkompis undan pistolen igen, gömde den. Och så började folk titta upp i taket och undrade om det var något som läckte.

– Pappa fick hålla sig för skratt. För han såg ju. Sedan började alla skratta när de berättade. Det är sådana historier som han berättar.

Leo vet inte varför hans föräldrar valde att åka till just Sverige. Men han säger att hans pappa gillar natur.

– Sverige är ju jättefint. Det finns jättemycket skogar här. Från vår lägenhet, där vi bor nu, vi kan gå på baksidan så finns det skogar där. Man märker att man får jättemycket frisk luft. Jag känner mig glad varenda gång jag går i skogen.

Vi släpper av Leo på parkeringen i ett av de större miljonprograms-områdena i Göteborg.

När han försvinner iväg bortåt ser han ut som vilket annat skolbarn som helst. Nyklippt hår. En randig stickad tröja som ser ut att vara nyköpt inför skolstarten.

Ett barn som vinkar blygt på håll.

Rörö. Lisa, 11

Den breda damen i vattnet heter ”Beda”. Och jag tänker att det är något alldeles speciellt med dessa bilfärjor. Råheten och stillheten i plattformar som sakta glider över farleder och skapar broar där inga broar finns. På natten – rymdskepp som flyter genom ett eget becksvart universum innan de dockar mot fast land. På dagen – en bilkö som rör sig framåt medan bilen står stilla.

För att ta sig ut till Rörö får man åka via öarna Hönö, Öckerö, Hälsö och Hyppeln. Och det krävs två bilfärjor innan vi till slut kan köra av ”Linda” som har transporterat oss den sista biten.

Till vänster, alldeles vid hamnen, ligger den lokala Ica-affären på ön där Lisas pappa är föreståndare. Och följer man vägen till höger och passerar den gamla vita skolbyggnaden, som ligger längre upp i backen, hittar man Lisas skola där hennes mamma är lärare.

För tio år sedan fanns det runt 30 barn på ön, men nu är de bara 16, och på skolan finns det två klasser med barn i blandade åldrar.

Lisa säger att det finns en massa fördelar med att gå i en så liten skola som på Rörö.

– Jag tror att man får mycket mer hjälp i skolan än vad man får i en stor skola. För vi är bara sex elever i vårt klassrum, och då är det ändå blandade klasser. Precis innan ni kom, då gungade jag med Annie, hon går i förskoleklass. Det kanske inte någon på en stor skola hade gjort, gungat med någon som är mindre. Men här leker alla med alla. Och killar med tjejer.

Lisas bästa kompis heter Freja. Hon bor i Borås men kommer ut till Rörö över helgerna, och är här hela somrarna.

– Jag och Freja har en egen roddbåt som vi brukar ro ut med, och så lägger vi till vid små öar som inte är mycket större än mitt rum, och så har vi fika med oss. Jag köpte båten av mormor för hundra kronor men namnet har jag och Freja bestämt tillsammans.

Vi hade varsin Festis och så hällde vi ut lite i vattnet och sa ”Härmed heter du ’Snigeln’”. Och då hade vi Ruben med oss också, han är vår granne men han kommer hit väldigt ofta. Det är som att han är vår lillebror. Han är tre år. Han hällde ut hela sin Festis i vattnet.

– Han kan följa med er själv?

– Bara han har flytväst, ja. Det är ju precis vid en småbåtshamn. Inte gästhamnen. Jag brukar hämta honom på dagis ibland. Nästan varje torsdag gör jag det. Hans mamma är min mammas bästa vän. Fast hon är två år äldre än mamma. När de var små brukade de sitta på mormors mur och prata.

Lisa bor i ett stort vitt hus alldeles nära skolan, mitt emot ett äldre hus som ser övergivet ut.

– Det är några som har bott i Frankrike som har köpt det.

Lisa säger att huset har stått tomt sedan dess. ”Sven” har förstås varit och hälsat på, det kan man se för stormen har blåst omkull delar av muren på ena sidan.

– Om du tycker att det blåser mycket där du bor, då blåser det ändå inte lika mycket som när den kommit hit. Här blåser det ännu mera. Det finns de som inte gillar det. Och sedan finns de som inte kan bo här för att de har olika jobb som inte finns här. Tar man färjan tar det ganska lång tid hit.

Lisa säger att hennes morfar har bott här hela livet.

– Han hade grisar i trädgården och hönor när han var liten. Och de bodde flera familjer i ett hus. Det är inte långt härifrån. Ibland äter jag mat hos dem när mamma och pappa inte är hemma. De kollar ofta radion. När vi sitter och äter så säger en röst: ”I Kattegatt blir det kuling.” Och så håller det på.

Lisas mormor och morfar har aldrig tagit körkort, säger Lisa. De tar båten till allt i stället. Och när mormor och Lisa åker in till stan för att gå på bio går det att ”ta båt nästan hela vägen och sedan buss”.

Att gå runt på Rörö går inte lika snabbt som man skulle kunna tro med tanke på att ön bara har 270 invånare. Dels för att Lisa kan peka ut var alla barnen från skolan bor, dels för att ön är större till ytan än vad antalet barn på skolan skvallrar om.

I mitten av ön ligger de karakteristiska vita trähusen och håller ihop mot vinden. Går man neråt gångstigen som leder bort till sandstranden, badbryggan och ”krabb-raceklippan” finns grönskan och vildvuxna trädgårdar. Nere i hamnen ligger ”Snigeln” och de andra båtarna, som fiskebåten ”Svanen”, som en gång tillhörde Lisas morfar men som nu ägs av hennes morbröder. Och västerut finns det stora naturreservatet som leder bort mot det som kallas ”Väss-sidan”, ”utan t”, som Lisa förklarar för mig.

Efter att ha hejat på Lisas pappa Torgny som har kört hem varorna till en äldre kund promenerar vi ut mot reservatet. Vinden dånar som jetmotorer i öronen och vi går över ljung och mossa och små vattendrag. Det är en rejäl bit att gå. Och flera gånger blir vi påminda om att vi har gått in på någon annans mark. Fåglar patrullerar himlen. Och uppe på en höjd dyker åtta får upp och stirrar ut oss.

– Vi har hittat tandkräm från Ryssland som har flutit i land här nere. Och en gång hittade vi ett protesben.

Den här dagen har havet slängt tillbaka en gammal dator upp på klipporna, och nu ligger den där som en sur uppstötning från 1990-talet och påminner oss om vad havet inte kan smälta. Men det är också allt. Bortsett från de enstaka strandfynden och de orangemålade stenarna som ligger utplacerade på strategiska ställen för att man lättare ska hitta vägen, finns här få spår av människor.

Jag frågar Lisa om det finns några områden som hon inte får gå till själv här ute på ön, men Lisa säger att det är en av de bra sakerna med Rörö. Man kan gå överallt, för att det är så lite trafik. Även om det förstås inte är bilfritt som det var förr.

– Ibland frågar jag mormor hur det var på hennes tid. Hon hade till exempel en tv i ett skåp när hon var liten, så när de skulle se på tv låste hennes pappa upp skåpet. Han ville väl inte att de skulle titta på tv när som helst, tror jag. Och när mamma var liten hängde hon sin snuttefilt över sin tv och sa att ”nu blir det färg”. För det fanns inte färg-tv då.

– Vad kommer det komma för uppfinningar i framtiden, tror du?

– Glasögon utan glas skulle vara bra. Att det mer är som en osynlig skärm. Alltså att man kan sticka in fingrarna så här mellan bågarna, utan att det är något som tar emot. Så slipper det imma om man åker skidor, eller om man är ute när det regnar.

– Det är ju jättesmart! Vad kommer du att göra i framtiden?

– Jag kanske blir lärare. Eller så vill jag bli tapetserare, en sådan här som klär om möbler. Jag såg det en gång i ett program. När man väljer vad man ska jobba med ska man i alla fall ta något som passar en själv, inte för att det är mode.

Lisa säger att hon nog kommer att bo kvar på Rörö när hon blir stor. Att det i alla fall är det hon vill.

– Skolan kanske inte finns kvar då. Jag hoppas att det flyttar hit mer barn. Och om skolan inte finns här vill jag gärna flytta till Hönö eller Öckerö, för jag vill bo nära mamma och pappa.

– Finns det saker som du är orolig för i framtiden?

– Ja, att skolan försvinner. Och att mormor och morfar dör innan jag hinner bli vuxen.

Lisa säger att hon inte heller vill ha någon bro, som det har varit lite diskussioner om.

– Vissa vill det kanske. Men jag vill det inte. Det heter ju Rörö. Då ska det vara en ö, tycker jag. Och inga höghus. Det blir inte fint då. Det skulle inte kännas som Rörö.

– Vad är typiskt Rörö, skulle du säga?

– Typiskt Rörö är gamla hus, fiskare, fiskebåtar och båtgäster.

Jag kommer att tänka på det där som man skämtsamt sa om turisterna i Kiruna. Att man kunde skilja ut dem från Kirunaborna genom sin halta och stela skavsårsgång när de kom ner från fjället.

Jag frågar Lisa hur man känner igen en turist på Rörö.

– Man har inte sett dem förut.

Falsterbo/toarp. Alve, 11

Det är tidig lördagsmorgon när vi når Falsterbo fågelstation. På vägen har vi plockat upp Alve som bor strax utanför Malmö i byn Toarp, och ute på golfklubben vajar den amerikanska flaggan i vinden.

– Jag tror i alla fall inte att det är Obama som är på besök, för då skulle här nog varit fler journalister och inte bara du, säger Alve och ler.

Vid parkeringen finns det en stor skylt med en bild på en tecknad gubbe som sitter hukad med armarna över huvudet. ”Ropar golfare ’fore’, skydda huvudet och akta och huka dig! Flygande golfbollar kan komma från vänster.”

Golfklubben och fågelstationen har samsats om området här ute i snart 100 år. Nuförtiden verkar grannsämjan vara bättre. Men det går fortfarande historier från förr om en gräsand som var med om en golfolycka, och en ladusvala som blev nerskjuten av en boll. Någon lär också ha blivit kallad för ”jävla naturfundamentalist!” när han i upphetsningen över en mongolpiplärka förflyttade sig för långsamt över något av hålen.

Så här tidigt på morgonen verkar dock de flesta golfare ligga och sova. Och vi kan korsa banan på väg mot fyren i vår egen takt.

Alve säger att han tycker att de tidiga morgnarna är en del av tjusningen.

– Man får se när solen går upp, hur snabbt det går från att det är mörkt tills det blir ljust. Oftast är det lite fuktigt. Men ändå på ett varmt sätt när solen skiner på en. Jag brukar ha frukost med mig, men jag äter den knappt för det är så spännande så jag vill inte missa ett enda ögonblick. Man är liksom på hugget men ändå tyst.

Nere vid havet och fyren hittar vi P-G som står här varje helg mellan augusti och oktober och guidar. Norrut ser man ända bort till Öresundsbron och vindkraftverken ute i havet.

Alve har dock blicken riktad mot något annat.

– Har tornseglarna flugit så här lågt hela morgonen?

P-G nickar till svar. Och Alve säger att då blir det kanske regn. När det är lågtryck flyger insekterna lågt, och när insekterna flyger lågt följer tornseglarna efter.

Flyttstrecken går över våra huvuden. Falsterbo är som ett enda stort Arlanda eller Kastrup med internationella flighter mot fjärran länder som avgår med jämna mellanrum.

Uppe vid fyren har näten varit upphängda sedan gryningen, och en gång var 30:e minut går man ut med små påsar och samlar in de fåglar som har fastnat för ringmärkning.

– Det fanns en gris här också tidigare. Pavarotti. Men han blev könsmogen och ilsken så han finns inte kvar längre.

Hönorna är i alla fall fortfarande här, deras skrockande ligger som en ljudkuliss av pålagda skratt från buskagen. Och inne i huset där ringmärkningen sker blir en lövsångare undersökt.

– Min morfar försökte prata om blåmesar och talgoxar när jag var liten men jag var inte helt intresserad. Sedan hade vi ett skolprojekt och då tyckte jag att det var jättespännande. Och då bad jag om att få komma hit till Falsterbo fågelstation på praktik.

Efter det har han fortsatt att komma hit, säger han. Ibland själv och ibland tillsammans med morfar.

På eftermiddagen åker vi hem till Toarp där Alve bor med sin mamma och sina systrar.

– När jag var sju år skilde sig min mamma och pappa och då flyttade min pappa tio minuter här-ifrån. Det är nära, det går att cykla emellan.

Mormor och morfar bor också alldeles i närheten nu. Innan bodde de i ett hus i Småland, men nu kan Alve se taken på deras kvarter om han går upp på ängen som ligger ovanför byn. Därifrån kan han också se ända bort till Malmö och Turning Torso som skymtar fram borta vid kullarna. Och längre ner, över åkrarna, Pågatågen som rusar fram.

Byn som Alve bor i är ett HSB-projekt och en ekoby, där husen värms upp av solceller på taken och ved, samtidigt som det är ett bilfritt område.

– Man kan köra in om man har storhandlat och så, förklarar Alve. Men då kör de bara jättelångsamt. Det är lyxigt, tycker jag. För lugnet. Men kanske mest för barnen. Då kan man springa runt.

– Hur vill du bo när du blir stor?

– Jag har en bok som heter ”Rum för kidsen”, och där finns det en bild på en kille som ligger i en hängmatta och läser en bok med en björktapet och så har han en stork och grön matta och gosedjursigelkottar på golvet. Jag tycker att det är fint att ta in naturen, men jag har det inte så nu. Men skulle tycka att det var kul när jag blir stor. Kanske djungelskog inomhus. Tyvärr huggs det ju ner mycket för att göra palmolja och sådant, så djuren har ingenstans att bo. Men jag gillar tallar också,

så kanske blir det tallar i stället. De kan forma sig på olika sätt, och det är roligt att klättra i dem också. Det fanns en massa tallar när vi var i Sydkorea på semester.

Alves pappa hade en kompis som de var och hälsade på när han arbetade inne på en stor amerikansk bas i Seoul. Inne på basen fanns det amerikanska skolor och Walmart och Starbucks. Och en natt sov de över uppe vid gränsen till Nordkorea. Då gick det att höra propagandamusiken från den norra sidan på natten.

– I Nordkorea har de inte demokrati. Och det är bäst med demokrati, för då får man vara med och bestämma. Jag skulle bli rädd och besviken om de flesta röstade för något dåligt. Men de som röstar mest får ju bestämma.

– Tänker man på krig och sådant när man är i din ålder?

– Jag tycker att det på ett sätt är bra att vara neutral, för då behöver man inte kriga och slåss. Men om man är oneutral så kan man också påverka krig, och liksom typ säga ifrån, så att det inte händer, eller om det håller på att gå helt snett i kriget.

– Hur tror du att det kommer att vara i framtiden?

– Förhoppningsvis håller inte världen på att gå under på grund av ekonomin. Jag kan inte fantisera om det helt. Men förmodligen mycket high-tech-saker, och förhoppningsvis mer som går på biogas. Bensinen håller väl på att ta slut, så de måste snart komma på något nytt. Förhoppningsvis finns vargar kvar. Många fågelarter och djurarter kommer säkert att dö ut. Men jag hoppas verkligen inte att tigrarna gör det. Jag såg en dokumentär om tigrar. Att de hade tänkt bygga en tigerdal där tigrarna kunde leva, typ i Indien i norr. Isbjörnarna får ju mindre och mindre yta att leva på när isblocken smälter. Och hajarna, alltså de skär bara av fenorna på hajar och sedan slänger de i resten. Förhoppningsvis slutar de med det.

Alve och jag går upp till ängen ovanför byn, som just nu är ett långgrunt hav av gula blommor och grönt. Marken skiftar färg när molnen drar över landskapet, och det doftar vedeldad brasa nerifrån husen och långt borta hörs motorvägen som ett avlägset svagt sus.

– Vad tror du att du gör när du blir stor?

– Jag tror nog att jag vill bli ingenjör.

Alve säger att det inte känns så bråttom med att bli vuxen. Inte än.

– Vuxna förstår ju mer. Jag tror inte barn orkar hålla koll på all ekonomi och så. Men barnen får inte helt slappna av, för de ska ju sedan lära nästa generation, och nästa generation.

– Så som din morfar och dina föräldrar gör, menar du?

– Ja. Jag har lärt om naturen av dem före. Att den är vacker och att vi måste ta hand om den. Och av pappa har jag lärt mig att alla är värda kärlek och tillhörighet.

Vi ser på molnen som far förbi ovanför, och jag tänker på Kebnekaise och molnen där uppe på toppen som man kan dra handen igenom. Att det är lika långt till Kiruna från Skåne som det är från Skåne till Cannes nere i Frankrike. Och att det ändå känns nära. Högt ovanför oss drar ett flyttstreck förbi. Det kommer att korsa hav och länder och gränser. Och sedan återvända hit nästa vår.

– Du, det blev aldrig regn.

Alve ler brett.

– Nej, det blev det inte.

Leo heter i själva verket något annat.

Lena Sundström centralred@dn.se “

“Reportageresan genom landet

Genom en resa från norr till söder ville Lena Sundström teckna en komplex bild av Sveriges framtid med barn i villa, glesbygd, miljonprogram och innerstad.

Orterna bestämdes först, därefter kontaktades människor som arbetar med barn och de har tipsat om barnen vi sedan har hälsat på.

Idén till reportaget föddes under en inspirations-dag för Lördagsmagasinet. I gruppen som kläckte idén ingick även Soraya Hashim, Maria Huldt och Lars Klefbom.

DN 14 sept 2014:

“Peter Wolodarski: En knuff, ett krig och ett val.”

“Valåret 2014 är mer dramatiskt än valåren 2010 och 2006. Tyvärr har det inte speglat de gångna veckornas debatt. “

“Två dagar före dagens val riktades mediernas strålkastarljus mot en påstådd knuff. Vad gällde saken? Jo, Centerledaren Annie Lööf hade i TV4:s partiledardebatt demonstrativt försökt lämna över en bunt energipolitiska papper till Stefan Löfven. Klockan närmade sig elva på kvällen, tv-sändningen hade pågått i över en timme. Löfven blev irriterad och markerade tydligt att han inte ville ha några papper. ”Knuffen” (som egentligen inte var någon knuff) etablerades som begrepp, Lööfs provokation hade lyckats.

Sociala medier exploderade. Socialdemokraterna och Centern kunde under ett halvt dygn inte ägna sig åt annat än att svara på frågor om incidenten. Moderaternas partisekreterare Kent Persson lyckades med sedvanlig glanslöshet kalla Löfven för ”oförskämd”.

Den så kallade papperskrisen säger mycket om valrörelsen 2014.

Som journalist har jag följt Stefan Löfven sedan han blev Metallordförande 2006, ibland på nära håll. Tjafset hos TV4 med Annie Lööf säger ytterst lite om hans ledarstil, inget om S-ledarens idéer för framtiden och knappast något om hur han behandlar sina politiska motståndare.

Däremot visar historien hur lätt struntfrågor kan segla upp som det viktiga i en valrörelse, särskilt när huvudaktörerna inte anstränger sig för att tala allvar.

Många har kallat de gångna veckorna för loja, få har kunnat säga vad valdebatten egentligen handlat om.

Det hade inte behövt bli så. 2014 lider inte brist på dramatik, vare sig här hemma eller i världen.

I vårt närområde har Ryssland invaderat ett grannland och gjort slut på två decennier av säkerhetspolitisk semester. Åter tvingas europeiska länder lägga resurser på sina försvar, åter vidgas klyftan mellan väst och öst. Det är en djupt nedslående utveckling som under lång tid kommer att påverka Sverige.

I Mellanöstern faller Syrien och Irak samman, de koloniala gränslinjerna från första världskriget löses upp. Regionen tycks vara indragen i vad som närmast för tankarna till ett nytt 30-årigt krig.

Radikala islamister sprider skräck, fruktan och död, samtidigt som USA:s president Barack Obama öppet medgett att han saknar en strategi för att bekämpa terrorgruppen ISIS framryckningar.

Brutaliteten och dödandet driver miljontals människor på flykt. En bråkdel lyckas ta sig till Europa, ofta under mycket farliga omständigheter. Knappt 40 000 syrier har sökt asyl i Sverige sedan inbördeskriget bröt ut 2011, enligt Migrationsverket. Behovet av bostäder, språkundervisning och jobb är skriande.

Parallellt med denna flyktingström pågår en trafik i andra riktningen, som är extremt oroande. Det handlar om svenskar som reser till Mellanöstern för att strida. Säkerhetspolisen varnar för att dessa individer radikaliseras och kan utgöra ett dödligt terrorhot mot Sverige.

Som om säkerhetsproblemen inte var allvarliga nog plågas fortfarande hela Europa av den fem år gamla finanskrisen. Tillväxten är låg, arbetslösheten hög och centralbankerna kämpar med att undvika deflation. Det finns en risk att eurokrisen tar ny fart.

Jämfört med andra länder har Sverige klarat sig väl. Tidskriften The Economist kallar i sitt senaste nummer Fredrik Reinfeldts regeringsår för en ”stor framgång”. Men allt är relativt. När Sverige i dag går till val är arbetslösheten högre än när Reinfeldt vann regeringsmakten för åtta år sedan – knappast något han kan vara nöjd med.

Det saknas inte frågor att diskutera. 2014 är ett mer dramatiskt år än 2006, då alliansen slog ut Göran Persson från Rosenbad. Problemen är fler och svårare, behovet av långsiktigt hållbar politik större.

Trots att mycket står på spel har de två stora maktpartierna – S och M – inte lyckats mobilisera massorna i opinionen. Att döma av gårdagens slutmätning från DN/Ipsos väntar ett slags upprepning för båda av vårens katastrofval till EU.

En viktig förklaring till haveriet är att Socialdemokraterna och Moderaterna varit fastlåsta i gamla strider. I stället för att anpassa kartan efter det förändrade landskapet har de senaste två åren ägnats åt detaljbråk kring överskottsmål, reformutrymme och sysselsättningsstatistik.

Först de senaste veckorna har retoriken börjat anpassas till den nya verkligheten, men omsvängningen kommer fem i tolv. Löfven har talat utan passion och glöd, Reinfeldt har svårt att ändra bilden av sig själv efter åtta år av behärskad tråkighet. Alliansens valmanifest bjuder stilenligt inte på löften om något.

När politikens centrum är så urladdat dras väljarna mot kanterna, samtidigt som pseudodebatter förvandlas till huvudfrågor.

Så mycket som står på spel, så mycket tid som spills bort.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski “

DN 14 sept 2014:

”Så kan valhemligheten säkras i de svenska valen”

“Centralt för demokratin. Det faktum att väljarna ska plocka sina valsedlar inför öppen ridå gör att det svenska valsystemet inte lever upp till kraven om valhemlighet. En lösning vore att ha valsedlarna dolda bakom valbåsen, en annan att man installerar skrivare i vallokalerna, skriver tre statsvetare. “

“Är valen i Sverige verkligen hemliga? I svenska vallokaler förväntas väljare inför öppen ridå botanisera bland valsedlar som ligger på ett bord i eller vid röstningslokalen. Upplägget skapar obehag hos vissa och försvårar för valhemligheten.

Att valhemligheten är central för det svenska demokratiska systemet slås fast i regeringsformen 3:1: ”Riksdagen utses genom fria, hemliga och direkta val”. Rätten att rösta i hemlighet fastställs också i internationella människorättsavtal som Sverige har ratificerat, däribland FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter.

Varför är valhemligheten viktig? Demokratin syftar till att förverkliga folkviljan. Därför måste väljarna kunna uttrycka sin vilja så fritt som möjligt utan att frukta påtryckningar från staten, politiska partier, andra medborgare eller familjemedlemmar. Rösthemligheten värnar också mot korruption: Kan din röst knytas till din person kan den också knytas till belöning eller bestraffning. Genom hemliga, anonyma röster i fria, allmänna och direkta val garanterar vi att demokratin fungerar som den ska.

Den öppna utdelningen av valsedlar gör att det svenska valsystemet inte lever upp till kraven om valhemlighet. Valhemligheten hotas när andra väljare eller valförrättare kan se vilka valsedlar en väljare plockar på sig. Den som vill hålla sitt val hemligt förväntas ta valsedlar från flera partier, eller ta med sig valsedlar som tillsänts per post. Men väljaren ska inte behöva handla aktivt för att värna sin rätt till valhemlighet. Systemet strider också mot vallagens förbud mot valpropaganda i vallokalen, eftersom handlingen att plocka åt sig valsedlar också kan signalera en politisk ståndpunkt.

Så hur kan systemet förbättras? En möjlighet vore att göra som i Norge, där valsedlarna finns bakom skynket i röstbåset. Efter att en väljare har röstat iordningställer valförrättarna röstsedlarna i båset innan nästa väljare släpps in. Kanske gör antalet valsedlar ett sådant system mer ohanterligt i Sverige, som, till skillnad från Norge, håller samtidiga val till riksdag och kommun- och landstingsfullmäktige. Alternativt kunde valsedlarna utplaceras bakom en separat skärm. En annan möjlighet är att använda en så kallad enhetsvalsedel som innefattar alla partier samt deras kandidater – ett system som tillämpas i bland annat Danmark, Tyskland och Holland. Valsedlarna skulle bli något otympliga men andra länders väljare tycks klara av att hantera stora valsedlar.

Elektronisk röstning skulle kunna tyckas lösa problemet. Men det finns goda argument mot elektroniska röstsystem. Vid e-röstning över internet vet vi inte om väljaren röstar i hemlighet. Den risken föreligger förvisso inte vid e-röstning i vallokal, men båda typerna av e-röstning delar problemet att få vet tillräckligt mycket om datorer för att kunna bedöma om systemet är säkert, vilket riskerar minska valsystemets legitimitet. Ett elektroniskt system öppnar också för nya former av valfusk. E-röstning är även exponerat för störningar i elförsörjning

medan det nuvarande systemet, som statsvetaren Henrik Oscarsson uttryckt saken, fungerar även i ljuset av stearinljus.

Ett tredje alternativ är att förse valbåsen med en valsedelskrivare, där väljaren på en elektronisk skärm får göra sina val, varpå apparaten skriver ut en röstsedel att lägga i kuvert och urna för manuell räkning. Jämfört med ett helt elektroniskt system har detta fördelen att det inte är lika avhängigt av att tekniken fungerar. Att bibehålla ett system med valsedlar försvårar också valfusk i stor skala, då hela systemet förblir ytterst decentraliserat. Systemet skulle också bättre tillvarata valhemligheten för personer med funktionshinder, till exempel synskadade.

Dessutom skulle alla partiers valsedlar finnas i alla vallokaler. I dag får alla partier som fått en procent i senaste valet sina valsedlar tryckta och distribuerade av Valmyndigheten till alla vallokaler. Partierna ansvarar själva för att placera ut namnvalsedlar, vilket missgynnar små partier och deras väljare. Många väljare som förtids- eller utlandsröstar saknar tillgång till namnvalsedlar och berövas därmed möjligheten att personrösta. Ibland utsätts partier också för regelrätt sabotage genom att deras valsedlar plockas bort ur vallokalerna.

Valsedelskrivare skulle även råda bot på den enorma överproduktion av valsedlar som krävs för att Valmyndigheten ska fullgöra sina skyldigheter enligt gällande regler. Vid valet 2010 trycktes nästan 600 miljoner valsedlar åt drygt sju miljoner röstberättigade. Det skulle också kosta att förse alla Sveriges många tusen vallokaler med valsedelskrivare. Sådan teknik är dock relativt billig i dag och den stora vinsten i valhemlighet rättfärdigar den ekonomiska kostnaden.

I mätningar av demokratins kvalitet ligger Sverige i världstoppen, men bristande valhemlighet i valen visar att Sverige har svårt att leva upp till en grundläggande demokratisk princip som slås fast i vår grundlag och i internationella människorättskonventioner, vilket brukar förbluffa utländska bedömare och observatörer.

De metoder vi har föreslagit ovan – avskärmade valsedlar, enhetsvalsedlar eller valsedelsskrivare – skulle alla kunna bidra till att säkra svenska väljares rättighet att rösta fritt och hemligt.

Stefan Dahlberg, fil dr, universitetslektor i statsvetenskap, Göteborgs universitet
Göran Duus-Otterström, fil dr, docent i statsvetenskap, Göteborgs universitet
Johan Karlsson Schaffer, fil dr, seniorforskare, Norsk senter for menneskerettigheter, universitetet i Oslo “

“**Bakgrund. Valsedlarna enligt lagen**
I början av vallagens åttonde kapitel står följande om valsedlar i vallokaler:

1 § På ett röstmottagningsställe skall det finnas ett lämpligt antal avskilda platser (valskärmar) där väljarna kan rösta utan insyn.

2 § I anslutning till ett röstmottagningsställe skall det ordnas en lämplig plats där valsedlar kan läggas ut. Om detta inte är möjligt får en sådan plats i stället ordnas inne i lokalen. “

DN 14 sept 2014:

“Intensiv jakt på osäkra väljare”

“Mycket stod på spel de allra sista timmarna av valspurten. Både för Miljöpartiet och Sverigedemokraterna hägrar en plats som tredje största parti. Feministiskt initiativ har chans att komma in i Riksdagen och såväl Moderaterna som Socialdemokraterna kämpar för att minimera sina röstförluster. “

“För partilerna blev lördagen en intensiv jakt på osäkra väljare på flera håll i landet.

Stefan Löfven, mannen som kan bli Sveriges nästa statsminister, talade inför en inte särskilt stor publik på Götaplatsen i Göteborg, där så många socialdemokratiska ledare före honom hållit tal. Han riktade åter skarp kritik mot regeringen på områden som arbetslöshet, skola och välfärd.

– Stoppa attacken på de arbetslösa och börja tackla arbetslösheten, sade Löfven.

Socialdemokraternas tilltänkta huvudpartner Miljöpartiet har medvind i opinionen. Men språkröret Gustav Fridolin anslog ändå en bister ton när han valtalade med Åsa Romson i Skärholmen.

– Nu handlar det om att vi inte ska vakna upp på måndag och upptäcka att ett parti med rötter i rasismen blivit Sveriges tredje största, sade Fridolin vars parti är utmanaren om tredjeplatsen.

Opinionsmätningarna pekar på att Sverigedemokraterna mycket väl kan bli tredje största parti med ett väljarstöd runt tio procent. Ett scenario med SD som vågmästare skulle bli svårhanterligt för en rödgrön regering.

Vänsterpartiets Jonas Sjöstedt valspurtade med goda utsikter att få inflytande över landets nästa regering. Enligt sista DN/Ipsos-mätningen före valet behöver S och MP stöd av V för att bli större än alliansen.

– Jag är väldigt optimistisk om att vi kan få en ny regering men det blir tufft att få en rödgrön majoritet. Därför är det så viktigt att kampanja in i det sista så att vi får en stabil regering som kan få igenom sina budgetar och se till att Sverigedemokraterna inte kan ställa till med överraskningar, sade Sjöstedt till DN innan han äntrade scenen på det feministrosa Södermalm.

I valdistriktet kring Medborgarplatsen utklassade Fi Vänsterpartiet vid i EU-valet i våras, med 18 procent mot 7.

Det kärva opinionsläget märktes inte det minsta på den borgerliga allianskvartetten som vid fyratiden äntrade scenen på Norrmalmstorg i Stockholm.

Publiken, som värmts upp med pumpande musik av Avicii och Pharell Williams, fick se fyra politiker som gjorde sitt bästa för att se ut som vinnare och som lyckades ganska bra med det.

Statsminister Fredrik Reinfeldt kisade mot septembersolen och viftade triumferande med alliansens 126-sidiga valmanifest.

– Vi har med oss det enda valmanifest som har presenterats som det går att göra regeringspolitik av. Fyra partier står bakom det här, utropade han och möttes av jubel.

Ingen av de borgerliga partiledarna berörde att en besvärlig parlamentarisk situation, med Sverigedemokraterna som vågmästare, troligen väntar även dem om de lyckas bli återvalda. Efter framträdandet försvann de snabbt in i sina limousiner utan möjlighet för medierna att ställa frågor om detta.

Alliansen började dagen på Plaza hotel i Malmö. I ett trångt och varmt konferensrum med enbart valarbetare var partiledarnas budskap tydligt: Än har 11–12 procent av väljarna inte bestämt sig.

– Det finns många som inte har tagit ställning, sade Göran Hägglund för att peppa valarbetarna.

Ett stenkast därifrån höll Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson inför ett hundratal personer det första av tre torgmöten denna dag.

– Ni här i Malmö upplever spänningarna i samhället, sade Åkesson på det avspärrade och hårt polisbevakade Stortorget där cirka 200 motdemonstranter gjorde sitt bästa för att störa Åkessons tal med burop och nyckelskrammel.

Även på kvällen, på Nytorget i Stockholm, där Jimmie Åkesson fick en tårta i ansiktet i november, möttes han av protester; bortvända ryggar, burop och äggkastning. Ett tiotal personer greps och fördes bort.

Valets joker Gudrun Schyman satsade på att övertyga osäkra väljare i Stockholm. Feministiskt initiativ saknar enligt opinionsmätningarna några tiotusental väljare för att komma in i Riksdagen. Gudrun Schyman, som skulle tala på Drottninggatan i City var dubbelbokad på den utsatta mötestiden, men dök verkligen upp på Medborgarplatsen på Södermalm en timme senare och argumenterade för att Fi, om partiet når riksdagen, stärker de rödgröna och minskar Sverigedemokraternas inflytande.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se
Mikael Bondesson mikael.bondesson@dn.se
Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se
Josefin Sköld josefin.skold@dn.se
Jens Littorin jens.littorin@dn.se “

DN 14 sept 2014:

“Varför ska man rösta på ditt parti?”

Folkpartiet

Jan Björklund: Man ska rösta på alliansregeringen därför att vi har styrt Sverige på ett ansvarsfullt sätt och tänker fortsätta göra det. Det som är FP:s särprägling i regeringen är frågor som skolan, jämställdheten och försvaret.

Centerpartiet

Annie Lööf: Man ska rösta på Centerpartiet om man vill få fler jobb till unga, bättre villkor för småföretagen men också om man vill ha en politik där jobb och miljö går hand i hand. Vi är alliansens gröna röst som står upp för jobben, landsbygden och miljön.

Kristdemokraterna

Göran Hägglund: Det ska man göra om man ser familjen som en väldigt betydelsefull faktor för ett tryggare Sverige. Det ska man om man vill att de gamla själva ska få bestämma när de ska få flytta till ett äldreboende. Om man vill ha mindre barngrupper i förskolan.

Socialdemokraterna

Stefan Löfven: Då får man en statsminister som vill samla landet på riktigt. Jag är övertygad om att Sverige blir mycket starkare om vi samverkar. Då bygger vi Sverige starkt. Och tar vara på en global marknad. Vår regering ska vara en samlande kraft.

Vänsterpartiet

Jonas Sjöstedt: Vi är den tydligaste rösten för förändring. Röstar man på oss röstar man för en regering utan borgerliga partier. Det är vi det enda partiet som är riktigt tydligt med. Man röstar på en regering som är rödgrön och som tar bort vinsterna i välfärden.

Miljöpartiet

Gustav Fridolin: MP prioriterar miljö, jämställdhet och skola före skattesänkningar. Vi vill skapa jobb genom att bygga järnväg och tunnelbana, bostäder och rusta miljonprogrammen. Vi är det enda partiet som kan grusa SD:s planer om att bli tredje största parti.

Moderaterna

Fredrik Reinfeldt: Det är vi som är bäst på att hålla ordning på ekonomin och det är vi som säkrar att den svenska jobbmaskinen fortsätter att leverera.

Sverigedemokraterna

Jimmie Åkesson: Därför att vi är det enda parti som väljer välfärden framför den stora asylinvandringen.

Feministiskt initiativ

Gudrun Schyman: För en feministisk politik i riksdagen. Dessutom blir det regeringsskifte, och det innebär att det blir en rödgrön majoritet. Sist men inte minst – att frånta SD dess vågmästarroll. “

DN 14 sept 2014:

“56 politiker att hålla koll på efter valet”

“Under valrörelsen har DN skildrat några profiler som får en nyckelroll i svensk politik i höst. Men det finns fler personer att hålla koll på under de närmaste månaderna. Här är 56 profiler. “

“Vänsterpartiet

Jonas Sjöstedt

Vänsterledaren vill bli infrastrukturminister i en rödgrön regering. Men det är tveksamt om Stefan Löfven kommer att släppa in honom. Sjöstedt blir ändå central om Löfven behöver stöd för sin budget i riksdagen.

Ulla Andersson

Rutinerad riksdagsledamot, given om V skulle få ingå i en regering. I dag är hon vice partiordförande och ekonomisk talesperson. Har tidigare arbetat i förskolan och äldreomsorgen.

Rossana Dinamarca

Konkurrerade med Jonas Sjöstedt om att bli partiledare 2011, men förlorade stort. Har kritiserat honom från vänster. I dag är hon feministisk och utbildningspolitisk talesperson. Trolig minister om V får chansen.

Ali Esbati

Inhopparen i riksdagen retade gallfeber på Centerns Martin Ådahl när han under en tv-debatt kallade dem som utför Rut-tjänster för ”tjänste-

folk”. Den tidigare ordföranden i Ung Vänster är utbildad på Handelshögskolan och har arbetat för en norsk tankesmedja.

Aron Etzler

Röd partisekreterare med statsminister Reinfeldt (M) som en av sina strategiska förebilder. Dynamisk tidigare chefredaktör och författare med ambitionen att förnya vänstern.

Socialdemokraterna

Stefan Löfven

Kan leda sitt parti till det sämsta valresultatet sedan 1920. Men till skillnad från Mona Sahlin och Håkan Juholt har han sitt parti bakom sig. Att vinna tillbaka regeringsmakten överskuggar allt för flertalet socialdemokrater. Blir det en chockförlust kan det däremot bli en svettig höst.

Magdalena Andersson

Given finansminister i en S-ledd regering. Är inte uppvuxen i partiet och riskerar att få skulden om S tvingas till smärtsamma kompromisser.

Margot Wallström

Har gjort snabb comeback och blivit ett av de viktigaste vallokomotiven i S. Är en av få med regeringserfarenhet kring Stefan Löfven och tippas bli utrikesminister.

Peter Hultqvist

En riktigt lojal gråsosse som mycket väl kan få ansvaret för försvarsdepartementet. I en S-ledning dominerad av stockholmare behöver Stefan Löfven en dalmas.

Ardalan Shekarabi

En av de yngre social-demokrater som lyfts fram. Sitter i partiets VU och kan få en tung roll efter valet. Frågan är om han blir minister redan nu.

Morgan Johansson

Har ministererfarenhet sedan Persson-åren och har i opposition varit bra på att ta plats i debatten. Uttrycker sig ofta drastiskt. Med Morgan Johansson på en tung position lär det ofta kritiska S-distriktet i Skåne hålla sig hyfsat lugna.

Mikael Damberg

Ingår i Stefan Löfvens innersta krets och är i det närmaste självskriven som minister. Har lång politiskt erfarenhet och har de senaste två åren varit gruppledare i riksdagen.

Ibrahim Baylan

Den tidigare skolministern vill väldigt gärna tillbaka till regeringen. Den här gången lär det dock bli som underhuggare till Gustav Fridolin.

Åsa Westlund

En av S skickligaste Europaparlamentariker återkommer till svensk politik nu. Är profilerad i miljöfrågor, men är även tänkbar som EU-minister.

Carin Jämtin

Är väldigt respekterad internt för hur hon hanterade kaoset under

Juholteran. Trivdes bra på UD men nu ligger posten som socialminister nära till hands.

Ylva Johansson

Är en av Stefan Löfvens förtrogna internt. Att hon har ministererfarenhet och att hennes terrierartade debattstil uppskattas internt talar också till hennes fördel. Ligger bra till för jobbet som arbetsmarknadsminister.

Johan Persson

Det populära kommunalrådet i Kalmar har tillbakavisat alla ministerrykten med emfas. Men en politiker som har ett stöd på nära 50 procent i en kommun som Kalmar kommer att bli en viktig S-röst vare sig han är minister eller ej.

Annelie Nordström

Kommunals ordförande har varit lagom kritisk mot Socialdemokraterna. Samtidigt som hon kritiserat partiet har hon lojalt ställt upp när partiet hamnat i trångmål. Som när de föreslagna traineejobben i vården fick kritik. Kan bli LO:s representant i regeringen och samtidigt fila av lite av Löfvens industri-image.

Max Elger

Doldis som har ansvaret för att hålla i pengarna hos Magdalena Andersson. Kommer att få en central roll på finansdepartementet i en S-ledd regering.

Moderaterna

Catharina Elmsäter-Svärd

Tänkbar efterträdare om och när Fredrik Reinfeldt kliver åt sidan.
Läs mer om Catharina Elmsäter-Svärd i DN:s porträttserie på DN.se.

Anna Kinberg Batra

Gruppledaren i riksdagen har gett prov på imponerande disciplin sedan lantismisstaget för 15 år sedan. Stort kontrollbehov, muttrar kritikerna. Partiledarpotential, säger stödtrupperna.

Ulf Kristersson

Ganska osynlig som socialförsäkringsminister. Bra jobbat, säger stödtrupperna. Svåra frågor har hållits borta från dagordningen, och Kristerssons namn finns med i diskussionen om Moderaternas framtid.

Beatrice Ask

Justitieministern är en av Moderaternas verkliga veteraner i toppolitiken. Det hindrar inte att en och annan ser henne som tänkbar partiledare.

Anders Borg

Förväntas kapa banden till svensk politik lika abrupt som hästsvansen om alliansen förlorar regeringsmakten. Men håll hästarna, säger Borgs vänner: Finansministern har alltid en plan, och få kan förutse den.

Tomas Tobé

Skolpolitiker. Var ung och lovande i en evighet. Nu 36 år och – tja, duglig. Står långt fram i kön till moderata ministerposter.

Henry Sténson

Ordförande för M i Stockholms stad, före detta informations-direktör för jättar som Ericsson och Saab. Kan bli den som informerar Reinfeldt om stämningarna i partiet efter valet.

Bo Frank

Växjös kommunalråd applåderade kraftigt när Fredrik Reinfeldt valdes till partiledare för elva år sedan. Hur frispråkig är han om valet går som opinionsinstituten förutspår?

Fredrik Reinfeldt

Stridshingsten från Täby har redan galopperat in i historieböckerna som borgerlig statsminister och koalitionsledare. Hur länge kan han hålla på?

Centerpartiet

Annie Lööf

Lyckades ta partiet ur krisen, och göra ett bra EU-val. Sitter säkert som centerledare om dagens opinionssiffror står sig.

Martin Ådahl

Chefsekonomen missar aldrig möjligheten att synas i debatten. Har energi motsvarande ett kärnkraftverk, men kontakten med folkrörelsen riskerar att glappa.

Kent Johansson

Blev utkryssad av Fredrick Federley i kampen i EU-parlamentet i våras. Men bonden från Västgötaslätten klev fram som företrädare för de rutiga skjortornas falang i C. Mindre liberalism och mer… knorr på grisen.

Anna-Karin Hatt

Alliansveteranen i centertoppen. Expert på borgerligt samarbete.

Kristina Yngwe

Imponerade stort på partiet med sin framgångsrika personkampanj i EU-valet. Ny kryssuccé i Skåne, och agronomen från Ystad tar plats i riksdagen.

Folkpartiet

Jan Björklund

Folkpartiledare sedan 2007, populärare än man kan tro bland partiets socialliberaler. Valresultatet avgör om han behåller toppositionen i partiet.

Birgitta Ohlsson

Hyllad och hårt kritiserad. Favorit bland dem som vill att Folkpartiet ska sticka ut mer.

Maria Arnholm

Folkpartister framhåller gärna att det var Arnholm som satte fart på den feministiska debatten före Fis genombrott. Många ser henne som ett mjukare alternativ, om och när Folkpartiet byter ledare.

Erik Ullenhag

Integrationsministern har länge fått utrymme som Björklunds kron-

prins. Hygglig kille, säger många. Men Folkpartiet hade ju gjort upp med snällismen, tillägger en del.

Lotta Edholm

Tidigare i skuggan av dåvarande maken Lars Leijonborg. Numera inflytelserik Stockholmspolitiker av egen kraft.

Kristdemokraterna

Göran Hägglund

Kunde fira tioårsjubileum som partiledare i våras.

Acko Ankarberg Johansson Partisekreterare. Intern favorit att ta över som partiledare efter Göran Hägglund. Ökade sitt stöd som samlande kraft när hon hanterade den uppslitande partiledarstriden mellan Mats Odell och Göran Hägglund. Bosatt i KD:s starkaste fäste Jönköping.

Ebba Busch Thor

Kommunalråd i Uppsala. Tidigare en av Göran Hägglunds hårdaste kritiker som stod tvåa på EU-listan efter Lars Adaktusson. EU-kandidaturen visade att hennes ambition sträcker sig utanför lokalpolitiken.

Andreas Carlson

KD:s yngste riksdagsledamot med småländska frikyrkorötter i Mullsjö. Spås en lysande framtid i partiet, men skyndar långsamt. Sägs ha förre partiledaren Alf Svenssons öra.

Sara Skyttedal

Ordförande i ungdomsförbundet KDU som vill driva moderpartiet till höger. Chockade partitoppen efter sitt utspel i valrörelsen om att det behövs en gräns för flyktingmottagande, men hade hela KDU:s förbundsstyrelse bakom sig.

Miljöpartiet

Gustav Fridolin

Språkröret har siktet inställt på utbildningsministerposten i en rödgrön regering.

Åsa Romson

I över ett decennium har miljöpartisterna längtat efter ministerposterna. Om Romson får infria drömmen blir titeln troligtvis en kombination: Vice statsminister och miljöminister.

Maria Ferm

Miljöpartiets unga stjärna har visat att hon behärskar samarbete över blockgränsen. Mycket talar för att hon får uppdraget att försvara de migrationspolitiska överenskommelserna i Löfvens regering.

Maria Wetterstrand

Gjorde sorti som språkrör för tre år sedan, men är fortfarande omåttligt populär bland gräsrötterna. Frågan är om de nuvarande språkrören står ut med konkurrensen. Kanske finns det uppdrag utanför själva regeringen?

Per Bolund

Om det blir en rödgrön regering vill Miljöpartiet ha en statsrådspost på finansdepartementet, och då är det Bolund som blir biträdande minister under Magdalena Andersson.

Karin Svensson Smith Den frispråkiga före detta vänsterpartisten har lång erfarenhet av rödgrönt samarbete. Tänkbar infrastrukturminister.

Feministiskt initiativ

Gudrun Schyman

Oavsett hur det går i valet måste 2014 betraktas som året då Feministiskt initiativ fick sitt genombrott. Homepartyrörelsen har spridit sig bland feministiska politiker till höger och vänster.

Sissela Nordling Blanco

26-åriga Nordling Blanco från Uppsala skulle kunna beskrivas som ett framtidsnamn. Men hon är redan Fis talesperson jämte Schyman och Stina Svensson.

Sverigedemokraterna

Jimmie Åkesson

Många i partiet räknar med att han stannar som partiledare i decennier. Möjligen är det önsketänkande, i brist på alternativ. Åkesson har slitits hårt av åren i toppolitiken.

Mattias Karlsson

Partiets ideolog. Mäktig doldis. Den av ungdomskamraterna som står Åkesson närmast. Har alltid värjt sig mot de yttersta toppositionerna.

Linus Bylund

Åkessons närmaste man tänker sig en karriär som rikspolitiker efter valet.

Gustav Kasselstrand

Ordförande för ungdomsförbundet SDU. Behandlas bryskt av partiledningen som fruktar att de unga, hårdföra nationalisterna ska liera sig med partiets gamla bunkergäng.

Obunden

Stina Oscarson

Radioteaterns före detta chef blir rödgrön kulturminister om Stefan Löfven för ovanlighetens skull gör ett djärvt val. Partipolitiskt obunden men politiskt intresserad.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se
Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se
Karin Eriksson “

DN 14 sept 2014:

“Valrörelsen 2014 är över”

Vi lägger ”fösningen”, utspelschockerna och bittertwittrarna till handlingarna.

DN listar det viktiga och oviktiga som vi kommer att minnas och glömma när krutröken skingrats.

Löfvens missar

Det var inte Stefan Löfvens valrörelse. Som kampanjpolitiker är den tidigare Metallbasen oprövad. Det märktes flera gånger i de direktsända tv-debatterna. Löfvens problem med att ta ställning illustrerades närmast övertydligt när han i Expressens debatt inte lyckades få upp en grön eller röd lapp i kärnkraftsfrågan.

Sedan kom den berömda knuffen av Annie Lööf. Det var förvisso ingen knuff, men ”fösningen” när Centerledaren ville överlämna en urtrist rapport, som man kan förstå att Löfven inte pallade att läsa, lär bli en Youtube-klassiker. Men allt var inte mörker för S-ledaren. Kampsportsgreppet på en TV4- reporter i samband med en annan utfrågning gick hem i stugorna.

Öppna era hjärtan

Moderaterna gick in i valrörelsen med väldigt dåliga opinionssiffror. Under några augustiveckor försökte M-ledningen förändra dagordningen. I sitt sommartal uppmanade Fredrik Reinfeldt svenska folket att öppna sina hjärtan inför den flyktinginvandring som kommer att följa på krigen i Syrien och Irak. Reinfeldt hyllades för sin vägran att vika ner sig för främlingsfientliga krafter, men en valtaktisk dagordning kunde anas ganska snart när talet följdes upp av nya bistrare beräkningar av läget i svensk ekonomi.

Och det politiska samtalet förändrades sannerligen. Därefter tog frågor som stabilitet och regeringsfrågan allt större plats i valrörelsen. Och de borgerliga väljarna mobiliserades – och gick till C, FP och KD. Moderaterna står fortfarande och stampar på samma plats.

Valmanifesten som aldrig kom

Håkan Juholt och Thomas Östros jämförde på sin tid sitt partis utspel med en popcornmaskin. Den nyfikne undrar då hur de skulle beskriva denna valrörelse. Ett konfettiregn räcker inte. Snarare en lika brutal som ihållande hagelstorm.

Miniutspel på miniutspel kom från partierna, dag efter dag. Allt tröttare journalister skrev allt kortare artiklar. När valmanifesten till sist kom samlade den första halvmiljonen förtidsröster redan damm. Vid det laget hade inte bara garvade reportrar svårt att hålla reda på förslagen, även partiledarna hade börjat tappa kollen på hur allt hängde ihop.

Hur väljarna upplevde är det säkrast att inte tänka på.

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna har en förunderlig förmåga att alltid stå i centrum. Under en period hade Agenda mer eller mindre en stående inbjudan till Jimmie Åkesson som expert på flyktingpolitik. För när det handlar om invandring är Sverigedemokraterna det onämnbara som diskussionen cirklar runt. Ofta slutar det i en metadiskussion om själva debatten ”gynnar SD”.

Efter Fredrik Reinfeldts öppna era hjärtan-tal lade partiet om strategi och försökte vara mjukare och tog ännu en gång avstånd från rasism. Normaliseringsförsöken har dock gått så där, i synnerhet som ett ytterligare ett dussin SD-politiker kom ut som näthatartroll. Ingen inom SD lär gråta över det om valresultatet blir tvåsiffrigt.

Osynlige mannen

Att tala är guld, eller hur det nu var. Göran Hägglund har säkert pratat i den här valrörelsen och varit sitt vanliga hyggliga småroliga jag. Hans tankar på ”århundradets sjukvårdsreform” hittade aldrig in i alliansens valmanifest. Men det verkade inte ha någon betydelse. Det är inte alltid som det går bäst för den som pratar mest och högst.

För nåt måste han ha gjort rätt, Hägglund. När valdagen är här behöver han inte längre drömma mardrömmar om fyraprocentsspärren. Han kan till och med kosta på sig en from förhoppning om en modest uppgång.

Bittertwittrarna

I en liten värld som få väljare tar del av beter sig vanligtvis begåvade politrucker som simpla skolgårdsmobbare. Den världen kallas Twitter.

I takt med att valdagen ryckte närmare sjönk nivån i en hisnande takt, faktiskt i ungefär samma takt som Moderaternas och Socialdemokraternas opinionssiffror rasade. De välavlönade partitjänstemännen ägnade sin skattebetalda arbetstid till att berätta att det andra partiet gick dåligt. För att inte tala om de personliga påhoppen på varandra och respektive partis företrädare. Det var många bjälkar och flisor i ögonen där, som väl Jesus predikade en gång i tiden.

Av detta kan man dra två slutsatser: det är en tveksam tolkning av arbetslinjen samt att Moderaterna och Socialdemokraterna ska vara glada att få väljare följer Twitter.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

Kapitel 4.

Valresultat 14 september och efterkommentarer

Kapitel 4.
Valresultatet 14 september och efterkommentarer.

Inehåll:

Valresultatet, riksdagen
Framgångssagans slut
Spelregler viktigare än någonsin
Reinfeldt avgår – Löfven trolig ny statsminister
Samarbete kommer att bli viktigt
Ett brunt smolk i bägaren för MP
Dämpad stämning hos M: En besvikelse
Epoken Reinfeldt slut efter åtta år vid makten
Ewa Stenberg: Jublet på S valvaka ter sig märkligt
Bildandet av en ny regering kan dröja
Sjöstedt duckar för frågan om regeringsbildning
5 knäckfrågor som Löfven måste lösa
FP:s kräftgång fortsätter
KD gjorde sitt sämsta resultat på 20 år
Schyman: Det får bli nästa gång
Annie Lööf hyllas efter stark valspurt för C
Johan Croneman: Hellre fakta än gissningar
S bäst på det mesta – men inte ekonomin
Maktskiftet i Stockholm en rysare
Viktor Barth-Kron: En testballong för nya samarbeten
Vilken idiot som helst kan vinna ett val
MP öppnar för Fi-front
Blockpolitikens fånge
En nörd lämnar siffrorna
Makten är till för att bytas
Nu finns chansen att riva upp beslutet om Förbifarten
Sjöstedt släpps inte in – ställer krav på Löfven
Väljarna underkände regeringen – och kvar stod Löfven
Alliansens framtid kan avgöras av FP
Den nya bilden av Sverige
Reinfeldt kan få 1,9 miljoner i avgångsvederlag
Partiledarvalet riskerar riva upp gamla sår
Sverige är mitt land. Filipstad är min stad. Jag tänker bo kvar
Den tyska utvecklingen kan tvinga Andersson att tänka om
Här är väljarnas viktigaste frågor
Dött lopp i Göteborg
Fi tar plats i 13 kommuner
Starta hösten utan stress
Oklart om vallöften blir verklighet
Skolan behöver samarbete
Maktskifte i huvudstaden. Nu blir hon Stockholms mäktigaste politiker. Karin Wanngård
Så delas makten i staden
Sju frågor efter valet – och ett utropstecken
Fi om budget: Har inte haft möjlighet
Viktor Barth-Kron: Det måste ha varit en märklig rödgrön natt
Bengt Ohlsson: Våra berättelser om Sverige ligger som uttjänta papperstallrikar på golvet
Kravet: Ta er samman – undvik regeringskris
S-budget kan räddas – C vill inte blockera
Stort misstag av Reinfeldt att ställa Sverige utan alternativ
Pär Nuder: S ville regera med FP redan 2007
Ewa Stenberg: Löfven måste skruva försiktigt på sin kub
Många lyckade exempel på blocksamarbete i EU

MP-toppen: Det är inte lätt att driva vår politik ute i landet
Peter Norman siktar på nytt jobb i finansbranschen
En ny kulturminister måste riva hindren som skymmer vår sikt
Hanna Stjärne har fått Sveriges viktigaste mediejobb
Moderater vill se en kvinna som ny ledare
Lööf kör över sin egen chefsekonom
Många har stöd trots heltidsjobb
Vindkraftpark avvecklas
Symboltungt talmansval
Så blir MP framgångsrikt i Stefan Löfvens regering
Här börjar Stefan Löfvens kamp mot klockan
En vecka kvar att både äta och behålla kakan
35 år av förhandlingar har härdat Stålmannen
Partikamrater knuffar ut varandra från riksdagen
S förlorar en miljon i partistöd
Hovrätten sätter punkt för mutaffär i Göteborg
Lärarbristen kan innebära tomma katedrar
Mycket glädjande besked
Hushållen slipper chockhöjda avgifter
Låg inflation ger lite mer i fickan
Arvet väger tungt när populäre Borg lämnar scenen
Trångmålets välsignelse
Valets enmansorkestrar
En markant vänstervind gick S fullständigt förbi
FP-väljare positiva till att regera med S
MP får se upp för Löfvens kort i rockärmen
Taktiken: Att låta S misslyckas
Satsning ska skydda mot extremvädret
Niklas Orrenius: Det verkar faktiskt bättre i skolan än på min tid

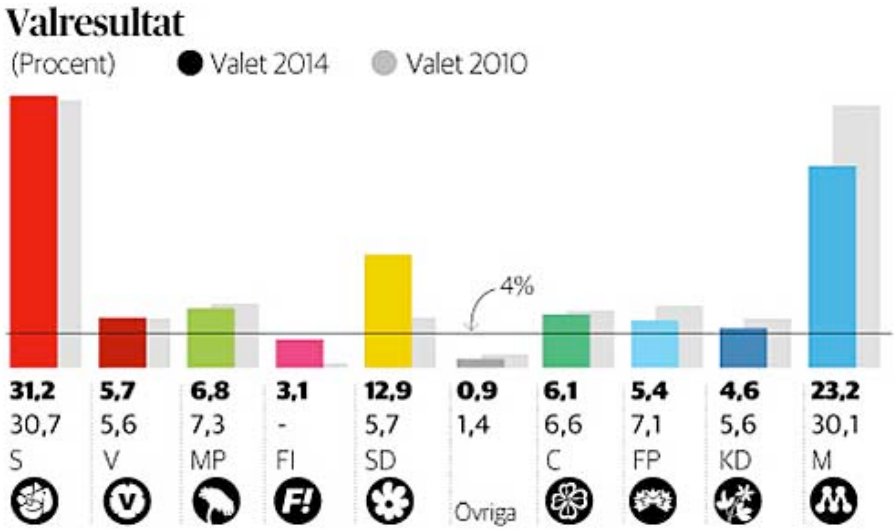

Grafik:Johan Andersson

DN 15 sept 2014:

"Framgångssagans slut"

"Egentligen har Fredrik Reinfeldt gjort en klart godkänd valrörelse. Han tog initiativet med sitt sommartal med maningen att "öppna våra hjärtan" för flyktingar i nöd. Och han fick sedan ofta debatten att hamna där han ville, regeringsfrågan och ansvaret för ekonomin.

Dessutom har Reinfeldt sett pigg och kampvillig ut, till skillnad från under harvandet med mandatperiodens vardagssysslor. Han har gjort bra ifrån sig i partiledardebatterna och de personliga förtroendesiffrorna är höga.

Det hjälpte inte Moderaterna, och Reinfeldt avgår både som statsminister och (i vår) som partiledare. M är valets stora förlorare och tappar cirka 7 procentenheter. Alliansen, som 2010 fick nästan 50 procent, ramlar ned under 40. Och M är problembarnet.

Bygget av alliansen var en borgerlig framgångssaga, som aldrig hade varit möjlig utan den radikala omstöpning av Moderaterna som Reinfeldt ledde efter katastrofvalet 2002. Det gav också det borgerliga samarbetet en idé som höll ihop, om sänkta inkomstskatter för vanligt folk som en väg till fler jobb och mer välfärd. Föreställningen om att Socialdemokraterna hade en naturlig rätt till makten förpassades till papperskorgen.

På sätt och vis har Reinfeldt segrat ihjäl sig. Regeringen har klarat ekonomin genom finanskrisen bättre än nästan alla andra industriländer. Sysselsättningen rasade inte alls som under 90-talskrisen, och Sverige tog sig raskt upp ur avgrunden. Medan skuldbergen växte

okontrollerat i många EU-länder sjönk den svenska statsskulden ned mot 40 procent av BNP.

Opinionsmätningarna säger att fler litar på alliansen än de rödgröna i den ekonomiska politiken. Sådant brukar vara vinstrecept. Men kanske upplever väljarna att Sverige går så pass bra att de har råd att chansa lite.

Men det finns en annan avgörande faktor. Reinfeldts M såg sig alltmer som det statsbärande partiet, men det fanns ingen ny bärande idé när det stora projektet från 2006 var genomfört. Mer av samma sak utlovades, men till slut inte ens det. Statsfinanserna blev en så stark ledstjärna att varken reformer eller nya tankar var aktuella på långliga tider.

Sverigebygget var ett senkommet försök att presentera en vision för framtiden. Där finns utan tvekan goda inslag, men det är lite för teoretiskt och så omfattande att det inte självklart låter sig tryckas ihop till slagord eller ahaupplevelser.

Reinfeldt och alliansen har också ofta verkat rädda för att visa sig stolta över vad de uträttat. Alltför många väljare vet knappt vad jobbskatteavdrag är eller hur mycket de har betytt för både hushållens och samhällets ekonomi.

Förändra er eller dö, sa Reinfeldt en gång bestämt till de nya Moderaterna. Men även den mest nödvändiga och lyckade förändring riskerar att till slut tappa strålglansen.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN 15 sept 2014:

“Spelregler viktigare än någonsin”

“Förtroendet för våra folkvalda är högt. Fler svenskar än tidigare ser dem som väljs till landets riksdag och alla fullmäktige som tillförlitliga figurer. Trots allt tal om politikerförakt.

Det är ovärderligt; en fungerande demokrati förutsätter att det finns en tillit mellan politiker och väljare. Förhållandet bidrar inte minst till en känsla hos makthavarna att de tas på allvar och förväntas ta ansvar.

Gårdagens valresultat visar framför allt en sak: Länken mellan väljare och valda kommer att utsättas för påfrestningar de kommande fyra åren.

Sverigedemokraternas stärkta position innebär en första utmaning. I den nya riksdagen kommer SD, som ser ut att bli tredje största parti, att göra anspråk på ordförandestolar och talmansklubbor.

Ett avskräckande exempel sågs i våras. Då deltog svenska politiker i en småsint kupp för att sätta stopp för en italiensk kandidat till ordförandeposten i ett av EU-parlamentets utskott. Argumenten för att överge turordningen var svajiga. Motivet var klart: Att hålla populisterna ute i kylan.

Partierna i riksdagen lär frestas att genomföra liknande manövrer för att snuva Jimmie Åkessons gäng på prestigeuppdragen som annars tillfaller valets trea.

De behöver hålla huvudet kallt. Sverigedemokraterna kan isoleras från inflytande över lagstiftning och praktisk politik utan att det fifflas och vrängs på paragraferna i riksdagens regelbok.

En annan fråga som snart blir aktuell rör omröstningen om vem som ska bilda regering. S-ledaren Stefan Löfven har gett beskedet att hans parti kommer att rösta nej till alla förslag som inte innebär att han själv blir statsminister.

Mest sannolikt är att han får som han vill. Men principen är destruktiv. Alla partier måste skrota den och vara beredda att släppa fram en minoritetsregering.

Nästa besvärliga ärende på dagordningen blir budgeten. När de rödgröna i en tillfällig förbindelse med Sverigedemokraterna förra hösten lade krokben för alliansen beredde man vägen för framtidens opposition att förstöra fritt.

Viktigare än något annat i den nya riksdagen är därför att ömsesidigheten mellan partierna stärks snarare än undergrävs ytterligare.

Ingen har getts ett entydigt mandat att styra, men alla har väljarnas förtroende i en bredare bemärkelse. Än så länge.

Carl Johan von Seth carljohan.vonseth@dn.se "

DN 15 sept 2014:

"Reinfeldt avgår – Löfven trolig ny statsminister"

"Efter valfiaskot kom bomben. Klockan 23.18 meddelade Fredrik Reinfeldt att han avgår. Inte bara som statsminister – utan även som partiledare för Moderaterna. "

"Stefan Löfven är redo att bilda ny regering och sträcker ut handen till alla partier utom SD.

Moderaterna blev valets stora förlorare med ett tapp på nästan 7 procentenheter. De fyra alliansspartierna förlorade valet stort.

När Fredrik Reinfeldt klockan 23.18 mötte anhängarna på partiets valvaka så gick han längre än någon hade väntat sig.

– Valrörelsen är över. Svenska folket har fattat sitt beslut. Därför kommer jag att i morgon lämna in min avskedsansökan. Det har varit fantastiska år där alliansen tagit ansvar för Sverige.

Reinfeldt, som lett Moderaterna i elva år, nöjer sig inte med att avgå som statsminister. Han lämnar även uppdraget som partiledare.

– Min förhoppning är att resan fortsätter. Men det blir utan mitt deltagande, jag kommer till våren att överlämna ordförandeskapet till någon annan.

I avskedstalet tog han upp sin kamp mot främlingsfientlighet och Moderaternas förnyelse.

– Jag är stolt över att jag har stått upp för öppenhet och utmanat invanda föreställningar och lyssnat på hur människor tänker över hela Sverige. Det har varit en fantastisk tid, jag är stolt över vårt parti och vår allians. Det känns som en familj, säger Reinfeldt.

Vid denna upplagas pressläggning samlade regeringspartierna drygt 39 procent, det sämsta resultatet någonsin för borgerligheten.

De tre rödgröna partierna får tillsammans 43,8 procent av rösterna. Under de sista dagarna tycks Social-demokraterna ha spurtat bra och når ett resultat något över valresultatet från 2010. Men valresultatet ligger en bra bit under målsättningen på 35 procent.

Partiet har inte lyckats dra nytta av regeringens opinionsmässiga kräftgång.

Sent i natt sträckte Stefan Löfven ut handen över blockgränsen. Han sade i sitt tal att han förutom till Miljöpartiet är beredd att sträcka ut handen till alla demokratiska partier.

– Vi ska inte låta Sverigedemokraterna bli vågmästare.

På Socialdemokraternas valvaka på konferensanläggningen Stockholm Waterfront var stämningen dämpad, men lättad eftersom partiet i de sista mätningarna såg ut att backa.

– För två år och åtta månader sedan var vi nere på 21,9 procent i vissa mätningar. Det känns för alla partiarbetare som varit ute och kampanjat och knackat dörr och samtalat som … inte en seger, men att ett riktigt hårt arbete har lett till en positiv utveckling. Men det är också så att man jublar åt att Stefan Löfven kan bli Sveriges nästa statsminister, säger Socialdemokraternas partisekreterare Carin Jämtin.

Miljöpartiet är en av valrörelsens stora förlorare. Partiet hade hoppats på att nå över 10 procent och bli tredje största parti. Nu tappar partiet jämfört med valet 2010. Stämningen var dämpad på partiets valvaka men Gustav Fridolin gjorde ett tappert försök att lätta upp den när han sent i går kväll mötte sina anhängare.

– Resultatet är tydligt. Svenska folket vill ha en ny regering, och svenska folket ska få en ny regering, säger Gustav Fridolin.

Vänsterpartiet har drivit en valrörelse med en stor huvudfråga – att stoppa vinsterna i välfärden. Men partiet lyfte inte utan landar på samma nivå som i förra valet.

Valets stora vinnare är Sverige-demokraterna som med god marginal blir tredje största parti med ett stöd på nära 13 procent.

Sverigedemokraterna har fått väljare från nästan alla partier, men flest från Moderaterna. En tredje-del av SD:s nya väljare kommer därifrån, enligt SVT:s vallokalsundersökning.

– Vi sa att vi skulle behålla vår vågmästarställning och det har vi gjort. Vi sa, Sverigevänner, att vi skulle dubbla vårt stöd och vi har dubblat vårt stöd, säger Jimmie Åkesson inför jublande anhängare i natt.

Valresultatet öppnar för en komplicerad regeringsbildning. Stefan Löfven behöver förhandla med såväl Miljöpartiet som Vänsterpartiet för att bilda regering och få ihop en budget.

Stefan Löfven har under valrörelsen med en dåres envishet förespråkat blocköverskridande lösningar efter valet. Något som kan bli nödvändigt då Jimmie Åkesson gjorde klart att han inte tänker rösta ja till en statsminister om han inte får något i utbyte.

Flera borgerliga företrädare varnade i går för en mycket besvärlig regeringsbildning.

– Det är en förfärande situation med 13 procent för Sverigedemokraterna. De rödgröna är inte ens i närheten av riksdagsmajoritet, säger utrikesminister Carl Bildt.

Men sent i natt började flera partiföreträdare prata om blocköverskridande lösningar. Krist-demokraternas Maria Larsson gjorde ett oblygt försök att locka Miljöpartiet över blockgränsen.

– Vi har samarbetat med Miljöpartiet tidigare och kan göra det igen, säger hon.

Den tidigare justitieministern Thomas Bodström (S) uppmanade i natt partierna att tänka nytt.

– Det här ställer krav på båda sidor att man måste samarbeta. Annars får Sverigedemokraterna stort inflytande, säger han till SVT.

Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se
Karin Eriksson
Jens Kärrman jens.karrman@dn.se "

DN 15 sept 2014:

"Samarbete kommer att bli viktigt"

En minut i midnatt kom Stefan Löfven ut för att möta partiarbetarna som Sveriges nya statsminister.

Då visste jublet på den tidigare ganska dämpade S-vakan inga gränser.

– Svenska folket krävde förändring. Svenska folket får förändring, sa han.

Stefan Löfven inledde sitt tal vid midnatt med att hylla partiarbetarna.

– Tack alla ni! Tack mitt älskade SSU! Jag är så oerhört stolt för att få vara partiordförande för Socialdemokraterna, sa Stefan Löfven.

Han sa att Sverige befinner sig i ett allvarligt läge.

– Det är något som håller på att gå sönder. I kväll har Sverige svarat. Nu behövs förändring. Jag är beredd att börja sondera möjligheterna att bilda en ny regering för Sverige, sa Löfven till partikamraternas stora glädje.

Partiarbetarna jublade också en stund tidigare på kvällen när Fredrik Reinfeldt (M) meddelade att han avgår som statsminister och partiledare.

Socialdemokraterna kunde glädjas åt alliansens tillbakagång.

– Vi har sett en kollaps av Moderaterna. Vi har sett en kollaps som gör att alliansen förhoppningsvis luckras upp lite grand, och gör att möjligheter öppnas upp. Det här valresultatet gör att samarbete kommer att bli oerhört viktigt, både för de partier som sitter i oppsition och de partier som sitter i regering. Det kommer att krävas ansvarstagande

avalla partier, säger Socialdemokraternas valgeneral Jan Larsson. Någon riktig feststämning ville inte infinna sig i väntan på Stefan Löfvens tal till valarbetare. Många partiarbetare följde stilla sammanräkningen på skärmarna.

De upplevde en seger, men ingen framgång.

Enligt preliminära siffror hamnar partiet bara aningen högre än förlustvalet 2010. Långt från målet på 35 procent för valet 2014.

Carin Jämtin ville på valkvällen helst jämföra med opinionssiffrorna under den värsta S-krisen vintern 2012, när Håkan Juholt avgick som S-ledare.

– För två år och åtta månader sedan var vi nere på 21,9 procent i vissa mätningar, påpekade hon.

Valgeneralen Jan Larsson framhöll att målet för valet var högt satt:

– Vi visste att det nästan var orealistiskt högt men vi ville ha ett mål där vi skulle kunna regera på en stabil och handlingskraftig riksdag. Nu fick vi inte 35, och vi hade hoppats på mer, men vi positionerar oss väldigt tydligt som Sveriges största parti.

Ute på golvet på valvakan talades det om en valrörelse som engagerat många, men handlat om fel frågor.

Morgan Johansson, som är ledamot i Socialdemokraternas mäktiga verkställande utskott, tyckte sig se en effekt av det så kallade supervalåret och EU-valet i maj: Sverigedemokraternas och Feministiskt initiativs framgångar bidrog till att ändra den politiska dagordningen och få debatten att kretsa mer kring invandring och jämställdhet.

– Det har varit en ganska splittrad valrörelse. Det har inte koncentrerats runt ett fåtal ämnen utan det har varit många ämnen som har varit uppe. Jag trodde ju att jobben och skolan skulle dominera, sa Morgan Johansson.

Partiets utbildningspolitiska talesperson Ibrahim Baylan var inne på liknande resonemang. Han hävdade att det var en stor skillnad mellan å ena sidan diskussionen ute på gator och torg, och å andra sidan debatten i medierna.

– När vi har knackat dörr och träffat människor har det handlat mycket om jobben och skolan. Men i den nationella diskussionen har ganska små saker blivit stora, medan stora saker har blivit små, sa han.

Partiledaren Stefan Löfvens debattinsatser har fått mediokra betyg av de politiska experterna. Men på valvakan fick partiledaren ett varmt mottagande.

Elvy Söderström från Löfvens gamla hemtrakter, Örnsköldsvik, kunde inte nog lovprisa mannen som nu har möjlighet att bli statsminister.

Hon satt själv i det verkställande utskott som handplockade Löfven som partiledare för två och ett halvt år sedan.

– Sedan dess har han gett järnet varje dag för att vi ska få uppleva att han blir statsminister. Det här är mannen som kan hålla samman Sverige, sa hon.

Enligt prognoserna ställs Stefan Löfven inför en stor utmaning som regeringsbildare.

– Det kommer att bli ett väldigt svårt parlamentariskt läge om det här blir valresultatet, sa Carin Jämtin.

Karin Eriksson”

“**Rapport från valvakan. Socialdemokraterna**
Var? Waterfront kongresscenter nära Stockholms centralstation.
Hur många? 1 800 inklusive 250 journalister.
På tallriken? Valtallrik med bland annat potatissallad, nötpastrami, prästostpaj, marinerad kronärts-kocka och snitt med skagenröra och rensteksröra.
I glasen? Öl och vin.
Stämningen? Ganska munter. Trots att partiet inte alls nådde sitt mål på 35 procent.
Varför? Förväntningarna var nog inte högre nu på slutet, och partiet kan återta regeringsmakten.

10 som kan bli nya ministrar
Stefan Löfven (S) Ny statsminister.
Magdalena Andersson (S) Given finansminister.
Margot Wallström (S) Sannolik utrikesminister.
Mikael Damberg (S)Tänkbar näringsminister.
Ylva Johansson (S) Trolig arbetsmarknadsminister.
Ardalan Shekarabi (S) Kanske demokratiminister?
Åsa Romson (MP) Vice statsminister/miljöminister
Gustav Fridolin (MP) Vill bli utbildningsminister
Per Bolund (MP) Vill till finansen.
Maria Ferm (MP) Migration? Eller antirasism?
DNval

Uppsnappat på sociala medier
”’I värsta fall blir jag journalist’ – Carl Bildt på frågan om vad han ska göra om han blir arbetslös imorgon. Ja, jag skrattade.”

DN 15 sept 2014:

“Ett brunt smolk i bägaren för MP”

“En historisk möjlighet och ett stort ansvar. Så beskrev språkröret Åsa Romson valresultatet när hon äntrade scenen på valvakan sent i går kväll. Men Sverigedemokraternas framgång lade sordin på stämningen. “

– Det är fruktansvärt, sade Romson.

Miljöpartiets valvaka på Kägelbanan på Södermalm i Stockholm präglades av mycket kluvna känslor. Partiet ser nu ut att för första gången ta plats med ministrar i en regering. Samtidigt blev det egna valresultatet en besvikelse. Siffrorna ser ut att landa på knappa 7 procent. Det är sämre än i förra valet och långt ifrån de nivåer runt 10 procent som MP fått i många opinionsmätningar.

– Det är klart under de förhoppningar vi har haft. Vi har inte lyckats få miljön att bli den avgörande frågan i människors val trots att det är den avgörande frågan för mänskligheten, säger språkröret Gustav Fridolin.

När språkrören Gustav Fridolin och Åsa Romson klev upp på scenen på Miljöpartiets valvaka vid 22.30-tiden pekade de på den stora uppgift som nu väntar dem.

– Det historiska steget som Miljöpartiet står inför är att gå in i en regering. Nu har vi möjlighet att genomföra det vi har kämpat för i 33 år. Det kommer att bli ett helt nytt kapitel för Miljöpartiet. Men jag tror att ni också känner allvarstyngden i detta, jag tycker man kan känna detta dallra här i luften, sade Åsa Romson.

Det blir inte lätt att skapa en stabil regering, medgav språkrören och var helt öppna med att nu måste förhandlingarna inkludera fler än favoritpartnern Socialdemokraterna.

– Vi måste naturligtvis prata även med Vänsterpartiet. Det blir en naturlig uppgift för Stefan Löfven att hålla i de samtalen, säger Åsa Romson.

För att få ihop en regeringspolitik måste ett antal svåra motsättningar lösas. I fråga om försvaret står partierna långt ifrån varandra. Miljöpartier har föreslagit miljöskatter för 12 miljarder mer än S och vill gå betydligt snabbare fram än S med att avveckla kärnkraften.

Det stora smolket i glädjebägaren på valvakan var att MP klart förlorade matchen mot Sverigedemokraterna om att bli tredje största parti. Miljöpartisterna hade investerat mycket prestige i den tvekampen.

– Det är fruktansvärt. Det lägger sordin på många känslor här på vår valvaka i kväll. Våra valarbetare skulle tåla mycket när det gäller egna siffror men att se SD bli så här stora, det tär på själen. Vi behöver tid att ta in den stora förändring som skett när SD kliver fram så här i Sveriges riksdag, säger Åsa Romson.

Hon är i alla fall helt klar över vilket beslut hon vill fatta om hon, som väntat, får posten som -miljöminister i en ny rödgrönregering.

– Det första beslutet är att ge Vattenfall signalen att de inte ska öppna fem nya kolgruvor i Tyskland. 20 gånger de svenska utsläppen årligen skulle det spara. Det beslutet har alliansen inte orkat med, säger Romson.

Miljöpartisterna jublade åt de till en början positiva siffrorna för Feministiskt initiativ. MP-veteranen och förra språkröret Peter Eriksson gjorde en mer bister analys.

– Det ser ut som att vi har tappat igen på slutet och jag tror att vi har gjort det till Fi, säger Eriksson.
Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“**Rapport från valvakan. Miljöpartiet**

Var? Kägelbanan på Södermalm i Stockholm.
Hur många? Runt 600 gäster.
På talriken? Falaffel, pitabröd, hummus och sparris.
I glasen? Öl och cola.
Stämning? Kluven. Glädje över att det pekar mot regeringsskifte. Missnöje över det egna och SD:s resultat.
Varför en regnbågssoffa i foajén? Efter EU-valet har MP försökt profilera sig ännu hårdare än tidigare inom jämställdhet och lika rättigheter för hbtq-personer. **Hans Rosén “**

DN 15 sept 2014:

“Dämpad stämning hos M: En besvikelse”

“Moderaterna gjorde igår sitt sämsta valresultat med Fredrik Reinfeldt som partiledare. I samband med ett känslosamt avskedstal avgick Reinfeldt som såväl statsminister som partiledare för Moderaterna. “

“Strax efter klockan 23 äntrade statsminister Fredrik Reinfeldt valvakescenen för att tala till sina partimedlemmar. Beskedet att han inte bara avgår som statsminister utan även som partiledare kom som en chock för de flesta i lokalen.

– Vi nådde inte ända fram. De rödgröna har nu fler mandat än alliansen och vi kommer hålla vad vi har sagt. Därför kommer jag i morgon lämna in min och regeringens avskedsansökan, sade en märkbart rörd Fredrik Reinfeldt.

Publikens svar blev ett enhetligt och besviket ”nej!”

Moderaterna fick enligt de röster som var räknade när den här tidningen gick i tryck strax över 23 procent. Partisekreterare Kent Persson:

– Det är en besvikelse. Vi hade siktat högre. Och vi hade också som allians siktat på att vi skulle kunna bli återvalda och det lyckas vi inte med. Nu har vi kommit mycket närmare och minskat gapet, det har vi gjort genom att kämpa hårt, kämpa tappert. Men det räckte inte hela vägen, sade han.

Kent Perssons dystra ord speglade stämningen på Moderaternas valvaka. De moderata statsråden höll en låg profil och bland de minglande M-medlemmarna var stämningen dämpad.

Att Moderaterna och alliansen skulle få det svårt att vända den negativa trend som har präglat hela valrörelsen slog bedömare fast tidigt. Ändå har en viss upphämtning gått att skönja i den sista veckans opinionssiffror då det har pekat uppåt för alliansregeringen. Utrikesminister Carl Bildt sade sent igår att Sverige nu går mot besvärliga tider.

– Det är ett ytterligt besvärligt läge vad gäller regeringsutövande. Det är en förfärande situation med 13 procent för Sverigedemokraterna. De rödgröna är inte ens i närheten av riksdagsmajoritet.

– Nu står vi inför några besvärliga veckor och en besvärlig höst. Partiordförandeskiftet ligger någon gång första hälften nästa år, säger Carl Bildt.

Hade Fredrik Reinfeldt berättat för dig innan att han skulle avgå?

– Det talar jag inte om.

Hur påverkar detta situationen efter valet? Nu råder det i alla fall inga tvivel om att Reinfeldt inte kommer hålla sig kvar vid regeringsmakten?

– Nej, det går ju inte i detta läge. Det är som jag sade tidigare ett väldigt besvärligt läge. Jag vet uppriktigt sagt inte. Teoretiskt sett kan de bilda en S+MP-regering eller med V. Men går det att regera landet? frågar sig Carl Bildt.

Andra vice partiordförande, Beatrice Ask, var även hon precis som flera andra moderater märkbart tagen efter beskedet.

– Det är naturligtvis väldigt beklagligt men jag vill inte kommentera det ytterligare just nu, sade hon och slog fast att det nu kommer kallas till en extra partistämma i Moderaterna.

– Det finns regler för sådant här.

De dryga 23 procent som Moderaterna hade igår kväll tyder på att Fredrik Reinfeldt gjorde sitt sämsta val någonsin som partiledare. Inte sedan 2002, under Bo Lundgrens tid som partiledare, har Moderaterna lyckats övertyga så få väljare. Beatrice Ask förklarar å sin sida nedgången med att det är svårt att vinna regeringsmakten generellt. Och när man som parti ställs inför utmaningen en tredje gång vinna är uppgiften betydligt svårare, menar hon.

– Vi gjorde en väldigt stark valrörelse förra gången och fick ett resultat som var historiskt högt. Det är klart att det då finns fallhöjd.

Bland valarbetare och partimedlemmar fanns flera av de moderata statsråden. Även före detta ministrar som förra biståndsministern Gunilla Carlsson. Hon menar att Moderateras nedgång till stor del är väntad.

– Jag har varit med sedan 1985 och de senaste två valen har vi haft historiskt höga siffror. Med så många partier och bära regeringsmakten, att tro att det är lätt att få 30 procent då har man inte sett matematiken.

– Vi har haft en gedigen och ambitiös valrörelse men det har varit i motvind, säger hon.

Statsminister Fredrik Reinfeldt lämnade ingen kommentar till medierna på plats.

Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se “

“**Rapport från valvakan. Moderaterna**
Var? Clarion sign Hotel, Stockholm.
Hur många? 400 personer
På tallriken: Minihamburgare med pulled pork samt clubsandwich med rökt lax. Vegetariska vårrullar med samosa.
I glasen: Vitt och rött vin. En och annan Carlsberg-öl.
Stämningen: Dämpad.
Varför: Att Moderaterna gör sitt sämsta val sedan 2002 förklaras framför allt med att det är tufft att bära regeringsmakten. Åtminstone om man frågar de moderata statsråden. “

DN 15 sept 2014:

“Epoken Reinfeldt slut efter åtta år vid makten”

!Fredrik Reinfeldt är kanske den moderat som lyckats förändra det svenska politiska landskapet mest. Han gjorde om de gamla Moderaterna till de Nya Moderaterna. Och förändringen var så stor att partiet blev större än någon gång tidigare i dess moderna historia.

Hans politiska karriär började i det moderata ungdomsförbundet som han gick med i redan 1983, arton år gammal. Fem år senare valdes han in i kommunfullmäktige i Täby, och blev snabbt också borgarrådssekreterare i Stockholm.

Hans karriär gick spikrakt till Riksdagen där han valdes in 1991, i samma val som ledde till att Carl Bildt blev statsminister och bildade regering tillsammans med Centerpartiet, Folkpartiet och KDS, som senare blev Kristdemokraterna, samma borgerliga partier som Reinfeldt senare kom att regera med i åtta år.

Men Bildts regering satt bara i en valperiod om tre år. Efter valförlusten hamnade Reinfeldt i konflikt med Bildt, som Reinfeldt ansåg dominerade partiet. Konflikten med Bildt och den dåvarande partiledningen ledde till en ordentlig politisk utskällning av den unge Reinfeldt, som hamnade i den moderata kylan under några år.

Under Bo Lundgren som moderat partiledare kunde Reinfeldt åter ta sig uppåt i partihierarkin. Han blev ordförande i justitieutskottet, och efter valet 2002, ett nederlag för moderaterna, blev han partiets gruppledare riksdagen.

Året efter, 2003, efterträdde han Bo Lundgren och valdes enhälligt till ny partiledare. Därmed var grunden lagd till det som skulle bli Moderaternas och borgerlighetens återkomst till den politiska makten.

2004 lanserades Allians för Sverige, ett återuppväckt samarbete mellan de fyra borgerliga partierna. Både alliansen och De nya Moderaterna vann snabbt framgångar i opinionen och i valet 2006 fick Moderaterna 26 procent, och alliansen 178 mandat i riksdagen, och den kunde därmed regera från den styrkeposition som en egen majoritet ger.

En av Reinfeldts något oväntade ministerutnämningar var att göra den tidigare partiordföranden Carl Bildt, en i den partiledning som Reinfeldt en gång fronderat mot, till utrikesminister. Ett annat ministerval, Anders Borg som finansminister, visade sig också vara ett opinionsmässigt lyckokast. Finansministern med hästsvansen, som först möttes med viss skepsis, blev så småningom nästan lika folkkär som finansminister Gunnar Sträng.

Politiskt närmade sig de reformerade Moderaterna Socialdemokraterna på många punkter, ett lyckat drag för att dra nya, före detta S-väljare till partiet. De gamla moderata kraven på sänkta skatter tonades ned, och fokus blev den så kallade arbetslinjen. Efter finanskrisen 2008 fick Reinfeldt och regeringen kritik, men när Sverige reste sig ur krisen med färre blessyrer än andra länder stärkte det förtroendet för Fredrik Reinfeldt, Anders Borg och regeringen.

Valet 2010 gick ännu bättre för Moderaterna, som fick strax över 30 procent. Men Sverigedemokraternas inträde på den politiska scenen i Riksdagen vållade problem. Den egna majoriteten var borta och Sverigedemokraternas närvaro tvingade fram överenskommelser med andra partier.

2012, två år efter valet vände opinionssiffrorna, inte bara för regeringen som helhet utan framför allt för Moderaterna. De senaste två åren blev en kamp för alliansen att vända opinionen, en kamp som i och med söndagens val inte lyckades.

Därmed är också Reinfeldts beslut att lämna posten som partiledare logiskt och öppnar på samma sätt som när han tog över 2003 för att en ny partiledare gör nya val i en ny politisk tid.

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se "

"**Fakta: Fredrik Reinfeldt**

Född den 4 augusti 1965 i Stockholm, uppvuxen i Täby. Skild, har tre barn. Civilekonom.

Ordförande i Moderaternas ungdomsförbund (MUF) 1990–92, M-ledare sedan 2003 och statsminister sedan 2006. En av huvudarkitekterna bakom de nya Moderaterna.

TT "

DN 15 sept 2014:

"Ewa Stenberg: Jublet på S valvaka ter sig märkligt"

"Stefan Löfven borde ha svalt ned ett par Alvedon med segerdrycken i natt. Han får chansen att bli stats-minister – men det kommer att bli mycket svårt att regera. "

"Analys. Det blir ett regeringsskifte. Regeringspartierna gör ett väldigt dåligt val och Fredrik Reinfeldt avgår. Men Stefan Löfven kommer trots det att få det mycket bekymmersamt.

De som har störst anledning att fira valresultatet är Sverigedemokraterna, som blir mer än dubbelt så stora som i det förra valet. Partiet når med råge sitt mål att bli tredje största parti. SD blir nästan dubbelt så stort som MP, som ju utmanade Sverigedemokraterna om den positionen. Nu återstår att se om de andra partierna kommer att fortsätta riksdagens praxis att det tredje största partiet får en vice talmanspost och någon utskottsordförandepost.

Trots att SD är det parti som vinner mest kommer partiet inte att få något inflytande över regeringsbildningen. Socialdemokraterna och Miljöpartiet får istället börja diskutera ministerposter och program för en kommande regering.

Frågan är om också Vänsterledaren Jonas Sjöstedt får vara med. S och MP ser ut att bli mindre än den borgerliga alliansen. Då är det inte osannolikt att Stefan Löfven väljer att ta in Vänsterpartiet i regeringen. Jonas Sjöstedt hotade på valkvällen att agera oppositionsparti om S och MP inte släpper in honom.

Om Stefan Löfven väljer att lämna V utanför måste han först förhandla i regeringen med Miljöpartiet om en politik, och när den äntligen är utmejslad ska det resultatet förhandlas ännu en gång med Sjöstedt.

Därför kan han välja att ta med Vänsterpartiet, för att göra den nödvändiga kompromissen från början och försäkra sig om Vänsterpartiets lojalitet. Om nu inte Fredrik Reinfeldts avgång öppnar nya möjligheter för Löfven att hitta samarbetspartner i alliansen.

De gröna gör ett mycket dåligt valresultat, jämfört med hur de legat i opinionsmätningarna och framgången i EU-valet. De båda språkrören har inte gjort någon bra valrörelse.

Det har inte Socialdemokraterna och Stefan Löfven heller, även om det jublades på partiets valvaka när vallokalsundersökningen presenterades i SVT. Partiet lyckades med mycket liten marginal att ta sig över det historiska bottenrekordet 2010 som ledde till att Mona Sahlin tvingades sluta som partiledare.

Stämningen på den moderata vallvakan var mer gravlik. Trots att partiet hade den i särklass populäraste partiledaren och delvis lyckades sätta dagordningen i valrörelsen gör Moderaterna ett tapp i väljaropinionen som är det näst största i partiets historia. M förlorar till SD, och partiet får nog anledning att fråga sig om det var så klokt att börja tala om flyktingmottagning i termer av kronor och statsfinanser.

Fredrik Reinfeldt avgår som statsminister i dag och som moderatledare i vår. Moderaterna kommer därmed sannolikt inte att ha något med en ny regeringsbildning att göra. Det väntar en svår eftervalsdebatt i det blå partiet. I kulisserna står några personer som kan tänkas ta över, som partiets gruppledare i riksdagen Anna Kinberg-Batra, socialförsäkringsminister Ulf Kristersson och infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd.

De borgerliga samlar nu tillsammans mindre än 40 procent av väljarna, vilket är sämre än förlustvalet för regeringen Bildt 1994, efter kronans fall, djup ekonomisk kris och stort budgetunderskott.

Frågan är om alliansen kommer att fortsätta hålla ihop framöver. Regeringspartierna har sagt att de ska lägga en gemensam budget i höst. Men Fredrik Reinfeldts avgång kan påverka alliansens framtid.

Stefan Löfven har en svårare uppgift att regera i minoritet med SD som vågmästare än vad alliansregeringen har haft. Alliansen gillar status quo, Stefan Löfven har lovat förändring. Och för att förändra kan han inte ha riksdagens majoritet emot sig. Fortsätter SD att rösta mer med M än med S kommer Löfven att få det mycket svårt. De rödgröna gör bara ett marginellt bättre val än 2010. Deras regeringsbildning bygger på att alliansen straffats av väljarna och att SD ökat kraftigt.

Jublet på S valvaka ter sig mer och mer märkligt.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

“3 skrällar
1. SD:s lyft
Sverigedemokraterna mer än fördubblade sitt väljarstöd och nådde blir vågmästare.
2. Reinfeldts avgång
Fredrik Reinfeldt avgår som statsminister och kommer också att sluta som ordförande för Moderaterna i vår. Han gör det efter en kraftig tillbakagång för M.

3. MP:s ras
Miljöpartiet gick tillbaka, tvärtemot vad mätningarna och tvärtemot trenden i EU-valet “

DN 15 sept 2014:

“Bildandet av en ny regering kan dröja”

“I dag börjar det verkliga dramat. Regeringsbildningen kan bli den mest komplicerade på många år. Tidigast den andra oktober kan en ny statsminister väljas, men inget tyder på att det går så snabbt. “

“Valresultatet pekar på att Stefan Löfven får talmannens uppdrag att bilda regering efter valet. Men vägen från valnatt till att en ny regering finns på plats blir krokigare än tidigare.

Vid tidigare maktskiften har en regeringsförklaring presenterats i början av oktober. Den här gången kan det ta längre tid.

För åtta år sedan hade alliansen egen majoritet och hade gjort upp om politiken före valet. När Ingvar Carlsson tog över 1994 gjorde han det med över 45 procent av rösterna och ett vänsterparti som inte ställde några tuffa krav.

De förutsättningarna finns inte i dag. För Stefan Löfven handlar det inte bara om att bli godkänd som statsminister. Han måste även, vilket är svårare, veta att han får igenom budgeten i december. Det kan innebära att regeringsbildningen drar ut på tiden.

– Budgetförhandlingarna måste förmodligen in i regeringsförhandlingarna, annars blir det svajigt, har Jonas Hinnfors, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, tidigare sagt till DN.

Uppfattningen att vissa budgetfrågor kommer att förhandlas samtidigt som regeringsbildningen delas av centralt placerade personer som DN talat med.

– Det är inte okänt vad folk tycker och tänker och det handlar om personer som redan har relationer till varandra. Så de svåraste knäckfrågorna kommer vi att försöka ta direkt, säger en tung S-källa.

Talmannen kommer att få en central roll i regeringsbildningen. Valet av ny talman den 29 september kan bli en rysare, där mycket tyder på att Sverige-demokraterna avgör om det blir en moderat eller socialdemokrat som blir talman.

När det gäller bildandet av ny regering finns inget slutdatum i regeringsformen. Det gör det där-emot när det gäller budgeten. Den måste vara inlämnad senast den 15 november. En utdragen regeringsbildning kan därför bli förödande för den nya regeringen eftersom den då inte hinner sätta så mycket egen prägel på budgeten.

Hur regeringsbildningen än slutar så måste både vinnare och förlorare fram-över förhålla sig till en ny parlamentarisk verklighet. Mycket pekar på att Sverige blir mer likt våra grannländer.

– Finland har stora regeringar och nästan alla sitter i regeringen någon gång. I Danmark har vi väldigt täta regeringsbyten och många nyval. Teoretiskt skulle Sverige kunna gå åt båda hållen, har Magnus Blomgren, lektor i statsvetenskap vid Umeå universitet och expert på nordisk politik, tidigare sagt till DN.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se

“**Fakta. Det händer nu**

Fredrik Reinfeldt går till talmannen och avgår formellt. Talmannen inleder sonderingar med partiledarna om hur nästa regering ska se ut. Stefan Löfven får sannolikt uppdraget att undersöka om Socialdemokraterna kan bilda regering.

Den 29 september är det tal-mansval. Blir en rysare då talmannens roll är central vid ett oklart parlamentariskt läge.

Den 30 september öppnar riksdagen. Tidigast då kan Stefan Löfven få det formella uppdraget att bilda regering.

Den 2 oktober är den första dagen då det skulle vara teoretiskt möjligt att välja en ny statsminister. Dagen efter skulle Stefan Löfven kunna läsa upp regeringsförklaringen. Men sannolikt kommer regeringsbildningen att ta längre tid eftersom en ny regering parallellt kommer att förhandla om budgeten.

Budgeten måste vara klar tre veckor efter att regeringen bildats, dock inte senare än den 15 november.

DN “

DN 15 sept 2014:

“Sjöstedt duckar för frågan om regeringsbildning”

“Jubel och applåder ekade på Vänsterpartiets valvaka – men mer över Moderaternas ras än det egna partiets valresultat.

Och framgången för Sverigedemokraterna oroar.

När partisekreterare Aron Etzler ställde sig upp på scenen och kommenterade den vallokalsundersökning som pekade på ett regeringsskifte, inledde han med en varning:

– Vi vet inte hur det här slutar, det är ännu osäkert, sade han till partivännerna.

Det var befogat med oron då Vänsterpartiet inte alls nådde lika högt som i vallokalsundersökningen. Men Etzler kunde dock inte avhålla sig från att ge huvudfienden en släng:

– Vi firar i kväll att det är Fredrik Reinfeldts sista kväll som statsminister i Sverige!

– Ett av våra mål har varit att byta regeringen och vi ser ut att göra det nu, tillade han.

Det var tydligt på valvakan att Moderaternas tillbakagång ses med den djupaste tillfredsställelse. När Seluah Alsaati, distriktsordförande i Stockholm, tackade valarbetarna drev hon med Moderaternas affischkampanj.

– Bye,bye, Fredrik Reinfeldt, sade hon till skratt från partivännerna.

Och när det ett tag såg ut som om Fi skulle komma in i Riksdagen exploderade ljudnivån. Glada vänsterpartisterna kramade om varandra, applåderade och jublandet.

Men då DN en stund senare intervjuade Aron Etzler var han betydligt mer behärskad. Han höll med om att partiet faktiskt tappat fart mot slutet av valrörelsen. Från att ha legat på över sju procent i opinionsmätningar för ett par veckor sedan, såg det vid denna upplagas pressläggning ut som att partiet hamnar en bra bit under sex procent.

Och det tidigare jublet byttes i stället till talkörer så fort någon från Sverigedemokraterna (SD) syntes på tv-skärmarna.

– Inga fascister på våra gator, vrålade hundratals vänsterpartister.

Partiets skolpolitiska talesperson, Rossana Dinamarca, var också dämpad i sin glädje. Visserligen var det roligt att det blir regeringsskifte, men framgången för SD, som ser ut att bli vågmästare, är ”fruktansvärd”. Det är alliansregeringens fel som drivit en politik för att öka klyftorna i samhället, enligt Dinamarca.

– Det har också gett en grogrund för en växande rasism, menade hon.

Den stora frågan som inte fick något svar på valvakan var om Vänsterpartiet ska ingå i en ny regering eller inte. Partiet har ju sagt att det inte tänker ingå i en regering som inte sätter stopp för vinster i välfärden.

Men regeringsfrågan var inget som vänsterpartisterna ville lägga mycket tid på under valvakan. Karin Rågsjö, som kandiderar till riksdagen, avfärdade den med att den var ”jätteklurig”.

– Det beror ju på valresultatet, tillade hon.

Även partiordförande Jonas Sjöstedt duckade något när DN frågade om han skulle ingå i en ny regering.

– Jag hoppas det, sade han bara.

Rossana Dinamarca anser att Socialdemokraterna och Miljöpartiet har uttryckt kritik mot vinster i välfärden och att det behöver synas i deras politik. Men att spå om Vänsterpartiet kommer att ingå i en regering, det vill hon inte. När DN frågar om hon vill bli utbildningsminister, svarar hon:

– Låt oss vinna den här kvällen först!

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

“**Rapport från valvakan. Vänsterpartiet**
Var? Scandic Grand Hotell i Stockholm
Hur många? Cirka 400 och ett 30-tal journalister
På tallriken? Medelhavsbuffé med svenska inslag, som gravlax och potatissallad
I glasen? Öl, vin och vatten
Stämningen? Jublande, trots att partiet backat mot slutet av valrörelsen. Men ras för Moderaterna och ett regeringsskifte smäller högre.

DN 15 sept 2014:

“5 knäckfrågor som Löfven måste lösa”

“Nu börjar det svåra arbetet att bilda en ny regering för Stefan Löfven. Här är några av frågorna de rödgröna måste enas om inför maktskiftet.”

Regeringsförhandlingarna.

1. Vinster i välfärden

Privata ägare har de senaste åren gjort stora vinster på skattefinansierade verksamheter inom vård, skola och omsorg. En betydande del av vinsterna har gjorts av riskkapitalbolag som genom avancerad skatteplanering undgått att betala skatt i Sverige. Den fråga som Vänsterpartiet prioriterar högst i framtida förhandlingar om budgeten eller platser i regeringen.

Så sa de före valet: V har gjort förbud mot vinster i välfärden till en profilfråga i valrörelsen. Både MP och S vill också försvåra för privata ägare att ta ut vinster, men föreslår inget strikt vinstförbud.

Det talar för en uppgörelse: S har uttalat sig positivt om att de rödgröna har samma inriktning på sina förslag, om än med olika modeller på lösningar. Partifolket inom både S och MP är tydligare för ett förbud än vad partiledningarna är.

Det talar mot en uppgörelse: MP och S har goda förutsättningar att komma överens men i den här frågan har V inflytande och partiet har lagt in mycket prestige i frågan och nöjer sig knappast med någon ljummen kompromiss. MP och S ingår dessutom i en blocköverskridande överenskommelse i Friskolekommittén vilket försvårar förhandlingarna med V.

2. Infrastrukturen

Trängseln i framför allt storstadsområdena behöver lösas genom stora investeringar, som i sin tur kräver politiska beslut. Förbifart Stockholm är redan beslutad av allianspartierna och stöds av S. MP är motståndare till Förbifarten och vill även lägga ned Bromma flygplats.

Så sa de före valet: MP vill stoppa bygget av Förbifarten, men frågan hanteras i första hand lokalt i Stockholm. S anser att det är en icke-fråga eftersom bygget redan är i gång. V har JO-anmält byggstarten eftersom det fortfarande pågår rättsprocesser.

MP vill bygga bostäder på Bromma flygplats, men Stefan Löfven har sagt att det inte är aktuellt att riva upp de nuvarande avtalen.

Det talar för en uppgörelse: MP är tämligen ensamma om att driva frågorna. Bygget av Förbifarten är redan i gång och ett stoppande av projektet är förknippat med avsevärda kostnader. En rejäl satsning på kollektivtrafik skulle eventuellt kunna blidka de gröna. Beslut om Bromma flygplats kan sannolikt skjutas på framtiden.

Det talar mot en uppgörelse: Om MP fortsätter att gå starkt i Stockholm lär partiet också få mer råg i ryggen att driva både frågan om Förbifarten och Bromma flygplats. S har så tydligt markerat var man står att det blir svårt att backa.

3. Energipolitiken

Kärnkraften fortsätter att vara en stor stridsfråga i svensk politik. MP vill skynda på avvecklingen medan S vill fasa ut kärnkraften under längre tid.

Så sa de före valet: MP vill starta avvecklingen av kärnkraften redan kommande mandatperiod och stänga två reaktorer. S vill se en succes-

siv utfasning men utgår från att kärnkraften kommer att finnas kvar under överskådlig tid.

Det talar för en uppgörelse: S har sagt att man vill ha en bred blocköverskridande energiuppgörelse som håller oavsett det parlamentariska läget. MP kan tvingas acceptera uppgörelsen – men sannolikt inte utan rejäl kompensation.

Det talar mot en uppgörelse: Energipolitiken är en av MP:s viktigaste profilfrågor, och med ökat väljarstöd i ryggen är det osannolikt att partiet skulle ge upp utan strid. S är å sin sida ambivalent i kärnkraftsfrågan och partiledaren Stefan Löfven är känd som gammal kärnkraftsanhängare. En blocköverskridande uppgörelse utan MP skulle sannolikt slita hårt på relationen.

4. Försvar/ vapenexport

Försvarsfrågan har fått ökad aktualitet i och med konflikterna i Ukraina och Mellanöstern. Sverige har under en lång rad år krympt försvaret och därtill avskaffat den allmänna värnplikten. Nu har de flesta partier svängt och vill ha ökade försvarsanslag. 2013 exporterades krigsmateriel för 11,9 miljarder kronor. Antalet mottagarländer var 66.

Så sa de före valet: S vill stegvis öka anslagen till försvaret. Partiet värnar dessutom svensk vapenindustri och vill behålla vapenexporten. S vill dock ha en bred överenskommelse om förbud av vapenexport till diktaturer. MP:s grundhållning är att avveckla vapenexporten helt och hållet. I det korta perspektivet prioriterar MP ett förbud mot vapenexport till icke-demokratiska länder. MP vill minska försvarsanslagen och är emot inköp av nya Jas-plan och ubåtar.

Det talar för en uppgörelse: Försvarsfrågor hanteras av den blocköverskridande försvarsberedningen. S kan luta sig mot ett brett parlamentariskt stöd. MP kan därför gå med på en kompromiss, särskilt om man kan flytta fram positionerna när det gäller vapenexporten.

Det talar mot en uppgörelse: Engagemanget bland fredsvännerna inom MP är starkt och partiledningen får svårt att kompromissa för mycket med ideologin utan att drabbas av en intern svekdebatt.

5. Migration/flyktingar

Sverige är det land i Europa som, i förhållande till folkmängd, tar emot flest flyktingar från framför allt oroshärdarna i Mellanöstern. Samtidigt sker en stor arbetskraftsinvandring – både till enkla jobb där människor ibland utnyttjas, men också till kvalificerade arbetsuppgifter.

Så sa de före valet: Ytterligare en profilfråga för MP, som ingått en migrationsöverenskommelse med den sittande regeringen. MP förespråkar öppenhet och generös flyktingpolitik. Stöder även arbetskraftsinvandring, men kan tänka sig regelskärpningar för att förhindra att människor utnyttjas.

S stöder den nuvarande svenska asylpolitiken. Vill skärpa regelverket på arbetsmarknaden för att stoppa löne- och villkorsdumping.

Det talar för en uppgörelse: MP och S har många beröringspunkter när det gäller flykting- och migrationsfrågor. Så länge Sverigedemokraterna har inflytande i riksdagen vill knappast någon av dem göra flyktingpolitiken till en stor fråga.

Det talar mot en uppgörelse: S vill ha betydligt skarpare regeländringar än MP kring reglerna för arbetskraftsinvandrare. S är utsatt för hårt tryck från LO i den här frågan.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN 15 sept 2014:

“FP:s kräftgång fortsätter”

“Folkpartiet tappar positionen som näst största borgerliga parti och förlorar dessutom sin plats i regeringen. Men trots nederlaget håller ledande FP-företrädare fast vid allianssamarbetet. “

“Det blev helt knäpptyst på FP:s valvaka i Stockholm när de första siffrorna från vallokalsundersökningen presenterades och stämningen blev knappast muntrare när valresultaten började ramla in. Med bara drygt fem procents väljarstöd gör FP ett klart sämre valresultat än 2010 – och tappar dessutom positionen som näst största borgerliga parti till Centern. Sent i natt talade partiledaren Jan Björklund på valvakan och han stack inte under stol med att han var rejält besviken.

– Resultatet har inte blivit det vi önskat. Alliansen har inte blivit återvald. Alla fyra allianspartier backar och vi i FP har inte fått det valresultat vi hoppats på, sade Björklund.

Han passade samtidigt på att tacka den avgående Fredrik Reinfeldt för hans roll som ledare för alliansen.

– Han har varit en fantastisk lagledare för regeringen och alliansen, sade Björklund.

Även integrationsminister Erik Ullenhag är besviken över valresultatet.

– Ja, både av det skälet att vi ville fortsätta regera och även av det skälet att vi fick ett mycket starkare Sverigedemokraterna, säger han.

Erik Ullenhag tror att åtta år vid makten har gjort att väljarna tröttnat på den sittande regeringen.

– Ett åttaårigt regeringsinnehav innebär att det är tufft att möta väljarna. En annan förklaring är att vi har lyckats så väl med den ekonomiska politiken och jobbpolitiken. Det gör att folk inte har varit så oroliga för det som är våra starkaste frågor, säger han.

Trots väljarnas dom mot Alliansregeringen ser inte Erik Ullenhag något omedelbart hot mot ett framtida borgerligt samarbete. Åtminstone försäkrar han att FP inte ska ta några sådana initiativ.

– Det är inte aktuellt. Vi har sagt till väljarna att vi vill fortsätta regera med Allianspartierna. Är det så att vi inte får det förtroendet handlar det för oss om att gå i opposition. Det handlar också om att formulera en politik för de samhällsproblem vi ser för att kunna komma tillbaks tillsammans, säger Erik Ullenhag.

Han framhåller att FP ska göra det man sagt inför valet, nämligen att gå i opposition om allianspartierna inte får väljarnas stöd att fortsätta regera.

Även Europaminister Birgitta Ohlsson håller fast vid Allianssamarbetet men understryker att det finns frågor där partierna skiljer sig åt.

– Vi kommer att fortsätta tillsammans på väldigt många fält. Sen är det ingen hemlighet att vi tycker olika i enskilda frågor. Vi har gått till val som fyra partier och vi kommer att fortsätta att samarbeta i många av de frågor som ligger oss nära tillsammans, säger

Birgitta Ohlsson.

“**Rapport från valvakan. FP**
Var? Hotel Hilton Slussen, Stockholm
Hur många? Cirka 600.
På tallriken? Wrap, antingen med lax eller kyckling. Chips.
I glasen? Öl, vin, cava. Alkoholfria alternativ.
Stämningen? Försiktigt pessimistisk. “

DN 15 sept 2014:

“KD gjorde sitt sämsta resultat på 20 år”

“Förlorad regeringsmakt och det sämsta resultatet på 20 år får KD att söka nya lösningar. Under hot om regeringskaos sträcker barn- och äldreminister Maria Larsson ut en hand till Miljöpartiet. “

“Det osäkra parlamentariska läget efter valet skapade stor oro på Kristdemokraternas valvaka. Barn- och äldreminister Maria Larsson var snabb med att säga att Alliansen och Miljöpartiet tillsammans måste ta ansvar för Sverige.

– Den enda lösningen är en minoritetsregering som är så stark som möjligt. Vi har samarbetat med Miljöpartiet tidigare och kan göra det igen, säger hon.

Valresultatet placerar Kristdemokraterna under förra valets 5,6 procent, vilket innebär det sämsta resultatet på 20 år. Partisekreteraren Acko Ankarberg Johansson var besviken.

– Det ser ut som att vi inte klarar matchen den här gången och det är inte bra för Sverige. Vi kommer utvärdera det här grundligt under lång tid framöver, säger hon.

Flera av de kristdemokrater som DN pratar med under valvakan ifrågasätter nyttan av Allianssamarbetet om man hamnar i opposition. Lars Adaktusson är ”orolig för Alliansen” och ungdomsordföranden Sara Skyttedal som står högst upp på partiets riksdagslista i Kronoberg är öppet kritisk.

– Alliansen har funnits i tio år och jag tycker att det redan nu är dags att diskutera framtiden och utformningen av det samarbetet, säger hon.

Men partisekreteraren Acko Ankarberg Johansson tror inte på den linjen.

– Med Alliansen har vi visat att borgerliga partier kan samarbeta. Det ska vi fortsätta med. Vi kommer lägga vår gemensamma budget oavsett om vi är i regering eller opposition, säger hon.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“**Rapport från valvakan. Kristdemokraterna**
Var? Nalen på Regeringsgatan i Stockholm.
Hur många? 300 gäster på listan, ett 30-tal journalister.
På tallriken? Lax- och skaldjurscheesekake, rostbiff, potatissallad.
I glasen? Alkoholfritt det enda som bjuds.
Stämningen? Lugn över att inte åka ut, besvikelse över att inte få bestämma.
Övrigt: En bartender säger till DN att kristdemokrater tycks föredra att dränka sina sorger i cocacola eller sodavatten med citron. “

DN 15 sept 2014:

“Schyman: Det får bli nästa gång”

“Besvikelsen var stor när det stod klart att Feministiskt initiativ inte kommer in i riksdagen. – Det får bli nästa gång. Vi fortsätter, sa Gudrun Schyman. “

“Samtidigt ville hon inte lova att det blir hon som driver partiet vidare i nästa val.

Stämningen, som varit nästintill euforisk stora delar av kvällen, dog ganska snabbt när det stod klart att Feministiskt initiativ inte skulle komma in i riksdagen. Innan Gudrun Schyman gick upp på scen för att berätta att hoppet var ute kramades hon med partikamraterna.

– Vi kan kosta på oss att vara besvikna i kväll för vi ska ha kontakt med våra känslor. Det är det som är vårt kapital i hela den politiska processen - när vi gjort det går vi vidare, sa Gudrun Schyman och möttes av jubel.

Men när hon klivit av försvann också stora delar av publiken och det blev för första gången möjligt att gå igenom rummet utan att pressa sig förbi människor. Ungefär hälften av partimedlemmarna stod dock fortfarande kvar och klappade lika outtröttligt som de gjort tidigare under kvällen då en riksdagsplats nästan togs för givet.

– Jag hade den brasklappen att jag vet att valundersökningarna oftast ligger högre än vad slutresultatet blir. Jag varnade för det, eftersom jag känner till hur det fungerar. Det är klart att det hade varit roligare om vi nått hela vägen fram - nu. Men då blir det nästa gång. Vi fortsätter.

Detta är inte en rörelse som går att hejda, sa Gudrun Schyman till DN efteråt.

Det blir upp till partiet att bestämma om hon sitter kvar som partiledare, enligt Gudrun Schyman.

Du ställer alltså upp som partiledare vid nästa val?

– Det kan jag inte lova, jag kanske bryter benen innan dess. Men jag har som idé att det som jag vill ska ske – ska ske under min livstid. Det blir till att växla upp.

Vad händer nu?

– För min del händer att jag ska åka hem. Jag är kommunpolitiker i Simrishamn och ska ta reda på vad valresultatet blivit där. Jag tror att vi har gjort stora framgångar och att vi ska sätta oss och diskutera om ett maktskifte i kommunen.

Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se “

DN 15 sept 2014:

“Annie Lööf hyllas efter stark valspurt för C”

“Starkt stöd för Annie Lööf och glädje över en lyckad valrörelse blandades med osäkerhet inför framtiden och besvikelse över förlusten av regeringsmakten på Centerpartiets valvaka. “

“– Det är med sorg i hjärtat jag ser valresultatet. Detta parlamentariska läge är djupt tragiskt. Detta är ett val utan vinnare, sa partiledaren Annie Lööf när hon kom till Centerpartiets valvaka strax före midnatt i går.

Men hon var djupt imponerad över den valspurt som partiet gjort.

– Vi är det alliansparti som klarat sig bäst. Och vi är det parti som tappat allra minst till Sverigedemokraterna.

Centerpartiet går om Folkpartiet och blir näst största borgerliga parti.

– Vi måste vara glada för partiets resultat. Problemet är att när vi inte längre sitter i regeringsställning kommer vi inte att kunna leverera den politik vi står för. Men så är det i val, det är bara att hacka i sig, säger Europaparlamentariker Fredrick Federley.

– Under alla omständigheter har vi gjort en väldigt bra valrörelse och nästan fördubblat våra siffror sedan den började, säger partiets chefsekonom Martin Ådahl.

Även Centerstudenternas ordförande Hannes Hervieu är nöjd med partiets utveckling.

– Vi har gått från att vara Sveriges otydligaste parti till att parti som på allvar adresserar viktiga framtidsfrågor, säger han.

De senaste åren har varit turbulenta för partiet.

När ett utkast till ett idéprogram med förslag som fri invandring, månggifte och slopad skolplikt lades fram i slutet av 2012 skakade det om partiet ordentligt, men enligt Fredrick Federley var det nödvändigt.

– Nu har partiet gjort resan och pratat igenom många saker som legat och pyrt, och kommit fram till en gemensam hållning som är genomdiskuterad ordentligt, säger han.

Hans Lindqvist, vice gruppledare i landstingsfullmäktige i Stockholms län, var en av idéprogrammets främsta kritiker.

– Det blev tydligt att Centerväljarna ville känna igen sitt parti, så det ledde till att vi fick tillbaka kontakten med våra väljare igen. Nu när programmet är borta kan alla känna sig hemma, säger han.

Alla är överens om att partiledaren Annie Lööf har gjort en mycket bra valkampanj.

– Hon har kommit ut väldigt bra. Nu är det den Annie jag känt hela tiden som jag ser på tv, säger Fredrick Federley.

Hennes stöd i partiet är stort.

– Det är orubbligt och monumentalt. Internt ses hon nästan som en frälsare, säger Hannes Hervieu.

Martin Ådahl tycker att valresultatet generellt ger anledning till oro inför framtiden.

– Den kommande mandatperioden kommer att präglas av kamp mot främlingsfientlighet, en parlamentarisk röra och försök att återbygga det optimistiska klimatet för arbete och småföretagande, säger han.

Hans Lindqvist är inte främmande för regeringssamarbeten över blockgränserna.

– I min värld är det inte helt fel om blocken samarbetar med varandra i viktiga frågor. Låt oss visa att det går att hitta en modell i Sverige så att vi kan stoppa Sverigedemokraternas inflytande i frågor som handlar om främlingsfientlighet.

"**Rapport från valvakan. Centerpartiet**
Var? Radisson Blue Royal Viking hotell, Vasagatan 1.
Hur många? Cirka 400 personer.
På tallriken: Buffé: Rostbiff, potatissallad med Estellepotatis, tomatsallad, rödbetor med ost och ruccola, kantarellpaj, kyckling med citron och vitlök, hembakat bröd, vaniljpannacotta med grädde och hjortron.
I glasen: La Strada, oekad Chardonnay från Italien. Line 39, Cabernet Frank, USA.
Stämningen? Något avvaktande, osäker på utgången.
Varför har Centerpartiet gjort en så framgångsrik spurt? Annie Lööf som samlande kraft, åter till rötterna som en folkrörelse. "

DN 15 sept 2014:

"Johan Croneman: Hellre fakta än gissningar"

Tv-krönika.
SVT sände nonstop, hela dagen, från det kanske viktigaste valet på länge. Det kändes mer högtidligt, och politiskt korrekt, än journalistiskt motiverat. Det gick på tomgång rätt rejält med jämna mellanrum. Men varför inte. Bättre sänt än aldrig – och det är ju en paroll som många medieaktörer nu lever efter. Man bara lägger ut, och ser vad som händer. Inte minst webb-tv jobbar efter dessa premisser. Så ock denna kväll.

Aftonbladet, Expressen och även DN har varit enormt aktiva, mycket bra alternativ, men till slut är rösterna så många, gästerna väller in, och spolas ut – hur mycket blir egentligen sagt av värde?

Man slog på SVT:s valvaka 19.59. Att 20.00 upptäcka att det inte fanns en Sören Holmberg i studion var ju nästan som att falla helt igenom – "ingen Kalle Anka på Julafton" (inga jämförelser i övrigt)!?

Det var tomt. SVT gjorde ändå, som vanligt, en kanonbra 20-sändning.

TV4 försöker desperat hitta vinklarna och personerna och experterna för att hänga med storebror och SVT i valrapporteringen – det går verkligen inget vidare. Populära programledare går alltid före kompetens. Deras första respektive prognoser, SVT:s och TV4:s, skiljde sig också markant från varandra, och det må ju vara hänt, men vem skall man lita på? Det var ju rejäla differenser. Man kunde kanske ha redovisat källorna lite bättre. Och bjudit på någon slags teori om skillnaderna.

Det är lite märkligt, nej förresten mycket märkligt, att man numera alltid, redan 20.05 börjar diskutera regeringsfrågan, utropa vinnare och förlorare, intervjua experter som tror sig veta, innan ens 20 valdistrikt är räknade, av typ 5 500.

Vem vill ha det på det viset? Tittarna? Nej. Tittarna vill ha fakta, siffror, distrikt, kanske en och annan pålitlig prognos. Det kanske räcker med en expert som kan, kanske två experter. I stället: 3 000 experter som leker gissnings-leken – som man alltid kan vara förutan. Särskilt en dag/natt som denna.

Expressens chefredaktör Thomas Mattsson verkade rörd av att kollegorna gav tidningen massivt stöd – och hjälp. När Expressen portades från Sverigedemokraternas valvaka (en helt unik händelse i den moderna svenska politiska historien, luktar 30-tal lång väg), hälsade SVT, TV4, Aftonbladet, DN och några tidningar till att de minsann skulle leverera Expressen det material de behövde.

I mina öron var det ett extraordinärt urdåligt kollektivt beslut: ”Om Expressen inte är välkomna – så kommer ingen”! Det hade varit det enda rätta beslutet. SD kunde ha stått där på sin valvaka, utan någon som helst mediebevakning. Men, de spelade (som vanligt) högt, helt ofarligt skulle det visa sig, de andra mediekollegorna vek ner sig utan någon som helst kamp.

Det kommer förmodligen vara mitt allra värsta minne från hela denna valrörelse.

Så fegt, vilken eftergiftspolitik. Igen.

Och så symptomatiskt för vår politiska tid, här, och nu.

Johan Croneman johancroneman@gmail.com “

DN 15 sept 2014:

“S bäst på det mesta – men inte ekonomin”

“Skolan är den viktigaste valfrågan och där ligger Socialdemokraterna bäst till bland väljarna. Moderaterna förlorar i valet trots att nästan halva väljarkåren tycker att de sköter Sveriges ekonomi bättre än andra. Det visar SVT:s Valu 2014. “

“Kampen om de viktigaste valfrågorna har blivit en framgång för Socialdemokraterna som tar ledningen när det gäller skolan och sjukvården, de två områden som av väljarna anses vara viktigast. Moderaterna dominerar däremot när det gäller Sveriges ekonomi, en fråga som hamnar på tredje plats i väljarnas ögon.

Detta är några av de viktigaste resultaten i Sveriges Televisions vallokalsundersökning, Valu 2014. Där ligger Socialdemokraterna också bäst till i fråga om social välfärd, sysselsättning, äldreomsorg och pensioner, områden som väljarna håller högt. Moderaterna behåller förtroendet vad gäller ekonomin, både Sveriges affärer och de egna plånboksfrågorna.

Miljöpartiet dominerar beträffande miljön medan Vänster-partiet har gjort tydligast avtryck om vinsterna i välfärden. Folkpartiet har tappat sitt tidigare övertag angående skolan till Socialdemokraterna, utan att lyckas ta över jämställdheten. Där hamnar i stället Feministiskt initiativ som främsta parti, dock utan att därför hamna särskilt högt.

Valets största förlorare är Moderaterna som tycks ha tappat väljare åt alla håll. Mer en tredjedel av dem som röstade på M för fyra år sedan gör nu ett annat val och av dessa går 8 procentenheter till såväl S som SD. Valspurten räddade de andra alliansspartierna från ett större valnederlag.

Sverigedemokraterna är samtidigt valets främsta vinnare och mer än fördubblar sin väljarandel. Av de nya SD-väljarna kommer de flesta från just Moderaterna, men också många från Socialdemokraterna. Var tionde LO-medlem röstar denna gång på SD. Viktigt för SD-väljare är flykting- och invandringspolitiken, men också det låga förtroendet för svenska politiker.

Feministiskt initiativ hämtar däremot sina väljare främst från den rödgröna sidan, särskilt Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Allianspartiernas väljare har däremot inte attraherats av Fi.

Män stöder SD i större utsträckning än kvinnor, 10 respektive 6 procent. Omvänt är det betydligt fler av kvinnorna än männen som röstar på Feministiskt initiativ. Sammantaget är det fler kvinnor än män på den rödgröna sidan, medan alliansen har starkare stöd bland männen.

Bland förstagångsväljarna råder en tydlig vänsterdominans, med siffror under genomsnittet för SD. S hamnar också lågt, på 20 procent, men Miljöpartiets 15 procent vid sidan av Vänsterpartiets och Feministiskt initiativs 8 procent vardera ger sammantaget en majoritet bland de unga. Allianspartierna är däremot mindre framgångsrika och tar endast en dryg tredjedel av rösterna inom denna ungdomsgrupp.

Partiledarna har spelat en viktig, men inte avgörande, roll i årets val. Statsminister Fredrik Reinfeldt (M) är, liksom i förra valet, den av ledarna som tillmäts störst betydelse för sitt parti. Denna gång kommer Jimmie Åkesson (SD) tvåa i detta avseende, följd av Gudrun Schyman (Fi). Stefan Löfven (S), Annie Lööf (C) och Göran Hägglund (C) kommer lägre – och ännu längre ned på listan finns Jonas Sjöstedt (V) och Jan Björklund (FP). Miljöpartiets båda språkrör anses dock ha betytt allra minst för sitt partis valresultat.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN 15 sept 2014:

“Maktskiftet i Stockholm en rysare”

“Det blir maktskifte i Stockholms stadshus. Karin Wanngård (S) blir nytt finansborgarråd, men det kan bli svårt att skapa en majoritet som kan styra Stockholm. Särskilt som de rödgröna är djupt oense om Bromma flygplats och Förbifarten. “

“Opinionsmätningarna har pekat mot maktskifte i Stockholms stadshus efter åtta års borgerligt styre – ovanligt eftersom majoriteten i Stockholm brukar skifta vid varje val. Innan de borgerliga vann för andra valet i rad 2010 hade ingen majoritet klarat av att sitta kvar sedan John-Olle Perssons (S) dagar på 1980-talet. Sten Nordin (M) hade hoppats kunna leda en borgerlig majoritet efter en tredje valseger. Men den förhoppningen grusades rejält och Moderaterna gjorde ett dåligt val.

När nästan alla rösterna i kommunvalet var räknade hade de rödgröna lite över 45 procent av rösterna mot drygt 43 procent för de borgerliga. Tillsammans med Feministiskt initiativ såg de rödgröna ut att ha chans på att nå en knapp majoritet i Stadshuset.

Då skulle en fyrpartikoalition kunna regera utan att behöva stöd av det borgerliga blocket för att neutralisera Sverigedemokraterna, som också tog sig in i Stadshuset. Om inget oförutsett hände när de sista valdistrikten räknades tar hela nio partier plats i kommunfullmäktige – det har aldrig tidigare hänt.

Inför valet har både Karin Wanngård (S) och Daniel Helldén (MP) i olika sammanhang framhållit sig själva som kandidater att ta över posten som finansborgarråd efter Sten Nordin (M).

Om de sista strömmarna i val-spurten gått åt samma håll i Stockholmsvalet som i riksdagsvalet blir det Karin Wanngård som får försöka bilda en regeringsduglig majoritet i Stadshuset. Miljöpartiet, som gått starkt framåt i opinionsmätningar de senaste åren, kommer av allt att döma inte att nå ikapp Socialdemokraterna och inte ens hamna riktigt nära.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet står nära varandra i de flesta frågor som har med välfärd och kommunal service att göra som skola och äldreomsorg.

Vänsterpartiet är mer fientligt inställt till friskolor och är mycket offensivt i sin jakt på vinster i välfärden och Fi:s program liknar väldigt mycket Vänsterpartiets. Men det är ändå inte särskilt troligt att en röd-grön-rosa koalition skulle spräckas i förväg på dessa välfärdsfrågor.

Två betydligt svårare frågor för en ny majoritet i Stadshuset att hantera är Förbifart Stockholm och Bromma flygplats framtid.

Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Fi är rörande överens om att Förbifart Stockholm är en extremt dyr satsning som förstör miljön, tär på klimatet och ser till att Stockholms framtida invånare bosätter sig i skogsbackar längs motorvägen och åker bil istället för kollektivtrafik.

Socialdemokraterna är överens med de borgerliga om att Förbifarten är ett bra sätt att använda 28 miljarder och såväl partiledaren Stefan Löfven som oppositionsborgarrådet Karin Wanngård har gång på gång deklarerat att Förbifarten ska byggas. MP, V och Fi är lika överens om att Bromma gör sig bättre som en ny stadsdel än som flygplats.

Även där är Socialdemokraterna i huvudsak överens med de borgerliga och vill i alla fall inte lägga ned flyget i närtid.

Bromma och Förbifarten är två stora nötter att knäcka för en ny majoritet i Stadshuset.

I båda de här frågorna finns det dock en möjlighet för Socialdemokraterna att göra upp över blockgränsen. Det är troligen ett huvudalternativ för många Socialdemokrater och i Stockholms stadshus finns en gammal tradition om att göra upp mellan Moderater och Socialdemokrater om stora framtidsfrågor.

Anders Sundström anders.sundstrom@dn.se “

DN 15 sept 2014:

“Viktor Barth-Kron: En testballong för nya samarbeten”

“Det låg något sensommarsömnigt över Berzelii park när de blåklädda började droppa in. Någon kom på cykel, andra promenerade, ingen verkade ha bråttom. “

“Stockholmsmoderaternas valvaka på Berns hade något jobbigt och oundvikligt över sig, som ett tandläkarbesök eller ett kvartssamtal i skolan efter en termin präglad av kastade suddgummin.

Därför kom SVT:s vallokalsundersökning som ett slags befrielse. M:s siffror i riksdagsvalet pekade visserligen mot ett historiskt stort tapp, men var samtidigt inte riktigt så pinsamt som många befarat. Ett Carl Bildt-resultat, okej med lite perspektiv och god vilja. Sten Nordin tillät sig att le.

Och framför allt: De övriga resultaten indikerade starkt att motståndarens regeringsbildning skulle bli ett elände.

Kort därefter slogs SVT-sändningen av. I stället: Ungdomsförbundets musikvideo ”Stoppa Romson”, en kampsång för Bromma flygplats. Därpå en tonsatt elegi över partiets tid vid makten – kommunen med bäst ekonomi! – och minnesvärda påhopp på oppositionen från valkampanjen som gått.

Stämningen blev med ens tämligen munter.

Det var, kan man säga, ett parti som slöt sig inåt, mot en fientlig omvärld. Skål, broder! Kampen fortsätter.

Hur länge de muntra minerna överlever återstår att se, men de kommer att behövas. Moderaterna går mot sitt sämsta val i Stockholm sedan urkatastrofen 2002 och ställningen som Stadshusets ohotade dominant är bruten, även om man blir störst.

Alliansstyret i sin nuvarande form kommer av allt att döma inte att sitta kvar, men vad som kommer därefter är i skrivande stund högst oklart.

Den första frågan gäller hur den nya majoriteten ska se ut.

Nykomlingar som Sverigedemokraterna och Feministiskt initiativ i all ära, men den verkliga vågmästaren i Stadshuset heter Socialdemokraterna.

S har själva gett tvetydiga besked under valrörelsens gång. Å enda sidan låter man som ett eko av Stefan Löfven och säger sig se Miljöpartiet som en naturlig partner och ett rödgrönt styre som förstahandsalternativ, å andra sidan har man upprepade gånger sagt sig vara ”nyfikna” på att samarbeta med Folkpartiet.

Karin Wanngård (S), förmodligen nytt finansborgarråd, har sagt sig eftersträva en bred majoritet och klargjort att alla partier som suttit i fullmäktige under den gångna mandatperioden ”kan vara aktuella för eventuella samarbeten”.

Ska ett eller flera borgerliga partier in i ekvationen kan man sannolikt stryka Vänsterpartiet. Den motviljan är ömsesidig. Däremot bör ingen räkna bort vare sig Folkpartiet eller Sten Nordin och hans moderater från köttgrytorna helt och hållet.

Bakom allt detta ligger det enkla faktum att S i många frågor står närmare de borgerliga än de mindre vänsterpartierna.

De invanda blockpolitiska sanningarna får allt svårare att göra sig gällande. Det gäller väljarkåren i stort, men alldeles särskilt i Stockholm. Det finns all anledning för den intresserade att hålla ögonen på vad som sker i Stadshuset kommande veckor. Med tanke på den invecklade situationen efter riksdagsvalet kan Stockholm fungera som testballong för samarbeten som kanske inte ser ut riktigt som vi är vana vid.

Viktor Barth-Kron viktor.barth-kron@dn.se "

"**3 personer att hålla koll på**

Karin Wanngård (S)

1 Förmodligen nytt finansborgarråd i Stockholm. Vilken koalition hon ska leda – och vilken politik den ska föra – är dock en öppen fråga. Hårda förhandlingar väntar.

Daniel Helldén (MP)

2 Har siktat högt, både vad gäller valresultat och sakpolitik. MP går relativt starkt i Stockholm, men räcker det för att ro hem en stoppad Förbifart eller ett stängt Bromma? Kan bli blåst på konfekten.

Lotta Edholm (FP)

3 Alliansen förlorar valet, men räkna inte bort Folkpartiet ur maktdiskussionerna. FP ser ut att gå mot ett acceptabelt valresultat och lär utsättas för lockrop från vänster. "

DN 15 sept 2014:

"Vilken idiot som helst kan vinna ett val"

"Först folktomt och spänt. Sedan stimmigt och sorligt – men till slut gick luften ur. – Vilken idiot som helst kan vinna ett val. At förlora ett kräver en riktig man, sa Ulf Adelsohn, före detta partiledare och landshövding i Stockholm för att trösta Stockholmsmoderaterna. "

"Redan förra valet tappade Moderaterna i Stockholm väljare. Från 37,25 procent i valet 2006 till 34,38 procent år 2010.

Men trots den nedåtgående trenden var man inte riktigt beredd på att man skulle tappa så mycket som ytterligare 6,7 procent i Stockholms stad – en stad man regerat under två mandatperioder.

Vid denna upplagas pressläggning såg det ut som om Moderaterna fick knappa 27 procent i Stockholm, bättre än rikssiffran på 23,3, men inte tillräckligt för att behålla makten.

De runt 600 församlade moderaterna på valvakan på Berns var dock rörande överens om att partiet gjort en strålande valrörelse i Stockholm.

– Vi har synts överallt och lyckats reta upp våra motståndare så till den milda grad att de till och med arrangerat presskonferenser för att diskutera vår kampanj, sade val-generalen och förbundsordföranden Catharina Elmsäter-Svärd när hon halvvägs in i valvakan tog till orda.

Socialborgarrådet i Stockholm, Anna König Jerlmyr, var också, trots förlusten, väldigt optimistisk:

– Vi har verkligen lyckats sätta våra frågor på agendan, vår kampanj har varit väldigt kommersiellt lyckad och vi måste vara nöjda med det.

Vi har suttit vid makten i åtta år, det kanske är så enkelt att människor vill ha någon slags förändring. Vi vet att det inte beror på oss om vi förlorar, säger hon.

Kring ett av borden hade ett gäng från MUF, Moderata ungdomsförbundet, samlats. Där var besvikelsen mer påtaglig.

– Vi förstod att marginalerna skulle bli små, men jag förstår faktiskt inte det här. Vi har fört en politik som gjort oss till förebilder i hela Europa, men här hemma har det skett en populistisk svartmålning som folk gått på, sa Carl Gustav Pfeiffer, som kampanjat i princip dygnet runt de senaste fyra veckorna.

Hans analys är klar: för många avgränsade frågor, som till exempel debatten om Slussen, har påverkat valutgången i Stockholm.

Vid 23.30 hade Fredrik Reinfeldt talat till församlingen via storbildsskärm och besvikelsen över hans besked att han lämnar sitt uppdrag som partiledare mötets med ett långdraget ”neeeeej”.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

“**Rapport från valvakan. Moderaterna**

Var? Berns salonger.
Hur många? Runt 600 personer.
På tallriken? Japansk rostbiff med rostad lök, schalottenvinägrette och yuzumarinerade grönsaker, grillat kycklingbröst med krämig potatissallad, ruccola och cocktailtomat.
I glasen? Öl eller vin till maten, bar på egen bekostnad.
Stämning? Först sammanbiten, nervös, lite ödslig känsla. “

DN 15 sept 2014:

“MP öppnar för Fi-front”

“Mycket tyder på att Miljöpartiet i Stockholms stad kommer att bilda enad front med Vänster-partiet och nykomlingarna Feministiskt initiativ (Fi) för att sätta stopp för Förbifart Stockholm. Förhandlingarna med framför allt Socialdemokraterna kan bli hårda. “

“En dämpad stämning rådde på Miljöpartiets valvaka i Stockholm i går kväll, då preliminära valresultat tydde på att partiet fick omkring 13 procent av rösterna – i stort sett oförändrat jämfört med 2010 och långt ifrån den kraftiga ökning som ledningen i MP hade hoppats på. Samtidigt verkade Feministiskt initiativ vara på väg att ta steget in i Stockholms kommunfullmäktige.

– Som det ser ut nu blir det ett maktskifte i Stockholm stad. Det är otroligt glädjande att vi nu kan ställa om till en hållbar, jämställd och klimatsmart stad. Vad gäller samarbete med Fi vill vi avvakta det slutgiltiga valresultatet – sedan tittar vi på det, sade Miljöpartiets förstanamn Daniel Helldén.

Jakop Dalunde, som har suttit i fullmäktige för Miljöpartiet den gångna mandatperioden, var dock en av flera tunga namn på partiets valvaka som sade till DN att man nu i praktiken förbereder sig för ett samarbete med Fi i Stockholm.

– Feministiskt initiativ har samma linje som vi när det gäller bland annat Förbifart Stockholm, så det är en given samarbetspartner för oss, sade Jakop Dalunde.

Om huvudena hängde något på MP:s valvaka, så var stämningen desto högre hos Fi. Feministiskt initiativs förstanamn i Stockholm, Isabella Pettersson, 25, konstaterade att partiet nu med största sannolikhet tagit en eller flera platser i kommunfullmäktige.

– I Stockholm har vi legat högt i opinionsmätningarna länge, så Stockholm känns säkert. Där handlar det mer om hur många mandat vi får.

Vilka kommer ni samarbeta med?

– Vi har sagt att kommer att stödja de rödgröna. Vi vill se ett maktskifte.

Ni är inte på samma linje som de rödgröna i många frågor. Ser du några samarbetssvårigheter i Stockholm?

– Det är klart att det finns sakfrågor som vi tänker olika kring, men vi är lika när det gäller den grundläggande synen på samhället, hur man ska använda politiken, och synen på människor.

Hur ser ni på möjligheten till samarbete när det gäller Förbifart Stockholm och framtiden för Bromma flygplats?

– Vi är emot Förbifart Stockholm och stöder förslaget om en nedläggning av Bromma, så där har vi mycket gemensamt med MP och V, men däremot inte med S. Jag kan säga så mycket som att vi haft kontakter inför valet med ett antal partier för att förbereda oss inför de förhandlingar som nu väntar, säger Isabella Pettersson.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se
Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se “

“Rapport från valvakorna.

Miljöpartiet

Var? Kägelbanan vid Mosebacke på Södermalm
Hur många? 500.
På tallriken? Vegetarisk plocktallrik.
I glasen? Ölflaskor – champagnen lämnades orörd.
Stämningen? Dämpad.

Fi

Var? Debaser Strand i Hornstull.
Hur många? Fullt.
På Tallriken? Miniburgare (endast veganska eller vegetariska).
I glasen? Öl.
Stämningen? (Över?)-optimistisk. “

DN 16 september 2014:

“Blockpolitikens fånge”

“Segerns stund brukar inte säga så mycket om en politiker. Ingenting är så lätt som att vara en vinnare. Man tackar och kan njuta av stunden.

Intressantare är hur politiker bär nederlag – eller segrar som knappt är några segrar. För fyra år sedan framträdde på valnatten en dämpad Fredrik Reinfeldt. Trots att hans parti nått sitt bästa resultat någonsin och trots att hans allians hämtat in ett rekordstort underläge ville han inte fira. I stället betonade han att de borgerliga inte nått ända fram. Utan egen majoritet och med Sverigedemokraterna i riksdagen skulle det bli svårt att regera med kraft.

Reinfeldts reaktion framstod då som överdrivet dyster. Utsikterna att regera i minoritet såg trots allt relativt goda ut. Med facit i hand vet vi att uppgiften var möjlig – men också att Reinfeldts farhågor besannades. Nederlagen i riksdagen blev inte så många. Däremot skrämdes regeringen till passivitet. Den avstod hellre från att lägga fram förslag än tog risken att röstas ned.

Den utmaning som Stefan Löfven står inför är oerhört mycket svårare än den som Reinfeldt har haft under de senaste fyra åren. Ändå höll S-ledaren ett traditionellt segertal. Han låtsades som om svenska folket hade gett honom ett tydligt förändringsmandat och målade precis som under valkampanjen sina politiska motståndares insatser i mörka färger: ”Det är något som håller på att gå sönder. I kväll har Sverige svarat att nu behövs det en förändring, vi behöver en annan inriktning.”

Sanningen är att Löfven, liksom Reinfeldt fyra år tidigare, inte nådde sitt mål. Det var inte bara det att de rödgröna missade den eftersträvade majoriteten i riksdagen. Inte ens andrahandsmålet nåddes, alltså ett läge där Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet skulle vara större än de fyra borgerliga partierna tillsammans.

Med stöd även från Vänsterpartiet samlar Löfven fler röster än alliansen. Men i alla frågor där Sverigedemokraterna ligger närmare de borgerliga skulle regeringen hotas av nederlag i riksdagen.

Löfven riskerar att inte ens få igenom sin budget. I så fall står landet inför en regeringskris redan innan året är slut.

Före valet talade Stefan Löfven om vikten av samarbete. Han beskrev blockpolitik som ”fördummande”. En hand fanns utsträckt för alla som ville landets bästa.

Vid måndagens presskonferens återkom Löfven till den utsträckta handen. Men de besked han faktiskt gav pekade i en annan riktning. Miljöpartiet var som väntat det parti han skulle kontakta först. Därefter nämnde han Vänsterpartiet. Tillsammans skulle dessa partier ge den parlamentariska ”bottenplattan”. Senare under dagen kom klargörandet att V inte ska ingå i regeringen.

Före valet gav det Löfven trovärdighet att kunna peka på Miljöpartiet när regeringsfrågan kom på tal. Med det valutslag som vi faktiskt fick har styrkan förvandlats till svaghet.

En ren S-regering vore med ett stöd på 31 procent en smal regering. Men den skulle med mod och fingerfärdighet kunna uppträda som vågmästare. Åt höger skulle den kunna söka stöd från Moderaterna på områden där partierna traditionellt stått varandra nära.

I andra frågor skulle den kunna försöka vinna stöd hos MP och flera mindre borgerliga partier. Den tredje vägen skulle vara att göra upp åt vänster och chansa på att SD inte fäller regeringen genom att rösta på ett borgerligt motförslag.

Det skulle inte bli någon dans på rosor. Men möjligheten att överleva parlamentariskt och samtidigt också få något uträttat skulle bli betydligt större än för en S–MP-regering. En sådan skulle ju vara fånge i den ”fördummande” blockpolitiken och ständigt leva i skuggan av hotet att få sin politik fälld i riksdagen.

En enpartiregering uteslöts dock av Löven vid gårdagens presskonferens. ”En socialdemokratiskt ledd regering” betyder en där flera partier ingår, förklarade han.

De gröna skulle naturligtvis reagera med ett ramaskri om Löfven snuvar dem på de ministerposter de räknat med. Men en S-ledare som visade seriöst intresse för samarbete med borgerliga partier skulle kanske kunna få ett eller flera av dessa att släppa fram en ren S-regering.

Ett sådant steg vore mycket lättare att ta för C och FP än att lova stöd åt en regering som de själva inte ingår i. En socialdemokratisk enpartiregering skulle inte bara ha större chans att överleva än en S–MP-regering. Den skulle också i sak hamna närmare politikens mittfält.

DN 16/9 2014 “

DN 16 september 2014:

“En nörd lämnar siffrorna”

“Anders Borg och Fredrik Reinfeldt var nya Moderaterna. Nu har de aviserat sin avgång och ett snart förarlöst parti står inför uppgiften att återuppfinna sig självt.

Det är omöjligt att tänka sig nya Moderaterna utan mannen som i går lämnade politiken. Anders Borg var med i projektet från första början, ända sedan han rekryterades till partiet som chefsekonom efter Bo Lundgrens katastrofval 2002.

Han var medförfattare till den artikel som publicerades på DN Debatt i mars 2004, där rubriken löd ”Vi lägger om vår ekonomiska politik”. Det var här linjerna drogs upp för det som skulle sätta ”nya” framför Moderaterna. Artikeln slog fast:

”En röst på moderaterna är ett stöd för ekonomisk stabilitet och för ordning och reda i de offentliga finanserna. Väljarna ska veta att vi har en politik, inte minst genom att skatterna sänks, bidragen stramas åt och arbetsmarknaden blir mer flexibel, som leder till att den gemensamma kakan blir större.”

Tio år efteråt kan konstateras att idéerna vann men deras upphovsmän förlorade. Arbetslinje och jobbskatteavdrag har varit stora framgångar. Stabilitet, ordning och reda blev något av Borgs valspråk. Sverige klarade finanskrisen bättre än i stort sett alla andra.

Inte sedan socialdemokraten Gunnar Strängs avgång 1976 har någon varit finansminister lika länge som Borg – åtta år. De två har ofta jämförts. De är rätt osannolika politikertyper; Sträng med sin statar-

uppväxt och buttra humor, Borg som siffernörd och före detta extremliberal. Men svenskarna har en särskild fäbless för typen, för allvarliga politiker som håller igen, sparar för kalla vintrar och ser till att plus och minus går ihop.

I debattartikeln från 2004 skrev också Anders Borg och hans kolleger: ”Väljarna ska också veta att moderaterna prioriterar trygghet genom en skola för kunskap, god sjukvård och en kraftfull brottsbekämpning”. Här är facit inte lika lyckat.

Utmaningen för framtidens borgerlighet, när den kommer till makten nästa gång, blir att ge medborgarna förtroende för att samhället finns på plats när det behövs. Utan de okynneshöjningar av diverse skatter som varit Socialdemokraternas signum sedan 1970-talet och som knappast lär minska i frekvens när Stefan Löfven nu går in i sina olika förhandlingsrundor.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Makten är till för att bytas”

“Storstadsbor är lättrörliga och föga sentimentala när det gäller partilojaliteten. Fi, någon? Jajamän. I Stockholm brukar det bli maktskifte. Att alliansen satt kvar 2010 är ett undantag, och att Stadshuset nu byter till vänstermajoritet absolut normalt.

Ändå är det annorlunda. Socialdemokraterna gjorde ett skräpval redan förra gången, och nu gick det ännu sämre. Ett vänsterstyre kan bildas med MP, V och Fi, men inom ett sådant block står S bara för fyra av tio röster. Inte heller MP och V kan vara nöjda med resultatet, eftersom Fi snodde åt sig en grabbnäve av deras röster.

Rikspolitiken avgjorde säkert. Alliansen förlorar makten framför allt på grund av en kraftig tillbakagång för Moderaterna, precis som i övriga landet. Sannolikt har stockholmarna snarare valt bort regeringen än Sten Nordin. Vad de har röstat för och varför är en riktig kluring.

Karin Wanngård lär bli finansborgarråd. Vem? Visst är det svårt att bli världskändis som oppositionspolitiker i Stadshuset, men Socialdemokraternas toppnamn är en riktig doldis. Och hon får en knepig sits.

En frontalkrock väntar när det gäller Förbifarten, som S dyrt och heligt har lovat att fortsätta bygga medan de tilltänkta koalitionskollegerna avskyr vägar och särskilt i Stockholm. Bostäder säger sig alla partier vilja bygga, men MP och V mest på landningsbanorna på Bromma flygplats som S inte vill lägga ned. I övrigt vill miljö- och vänsterpartister sällan kröka ett grässtrå för att förtäta stadsdelar. Vilket slags

budgetidéer Fi eventuellt har är en hemlighet för alla inklusive Wanngård.

Tidigare har infrastrukturfrågor ibland lagts utanför vänstersamarbeten i Stadshuset, men med ett så svagt S är det tveksamt om det fungerar. Faktum är ändå att den socialdemokratiska stadsbilden på många sätt liknar alliansens snarare än övriga rödgrönrosa partiers. Nog vore det konstigt att låta MP, V och Fi avgöra stora frågor där 70 procent av väljarna har röstat på partier med en annan åsikt.

Stockholm får ingen hjälp av att maktförhållandena på riksplanet är så oklara. Men oortodoxa lösningar kan bli av nöden både här och där.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se "

DN 16 september 2014:

"Nu finns chansen att riva upp beslutet om Förbifarten"

"Förutsättningarna har förändrats. Bilresandet i Stockholm minskar trots ökande befolkning. Utredningarna om Förbifarten är ålderstigna och går på tvärs med nya transportplaner. De 31 miljarder projektet kostar kan användas effektivare. Valresultatet ger en unik chans till omprövning, skriver tolv forskare.

Så har valdagen passerat och förhandlingar pågår mellan olika partier på nationell, regional och lokal nivå. Ett av de enskilda objekt som förhandlingarna kretsar kring är Förbifart Stockholm. Vi anser att den nuvarande situationen utgör en unik möjlighet till omprövning i denna för Stockholmsregionen så avgörande fråga. Vad som skulle behövas är en opartisk och allsidig genomlysning av hur Förbifart Stockholm står sig jämfört med dagens bästa alternativa lösningar. Inte minst eftersom utvecklingen de senaste åren i flera avseenden har förändrat förutsättningarna för de kalkyler som ligger bakom beslutet att bygga Förbifart Stockholm.

Befolkningen i Stockholmsregionen växer i dag mer än dubbelt så snabbt som för 10 år sedan, för närvarande med cirka 35 000 personer per år. Planeringen av trafiksystem och bostadsbyggande behöver dels ta hänsyn till att det redan i dag råder brist på bostäder, dels till en fortsatt prognosticerad befolkningsökning motsvarande ett helt Göteborg under de kommande 20 åren. För att klara den utmaningen kommer det att krävas smarta yteffektiva lösningar både vad gäller bostäder och transporter.

Beslutsunderlaget för Förbifart Stockholm bygger på ett tänkande som nu i stora delar kommit i otakt med tiden. De grundläggande utredningarna gjordes 2001 och 2005, och det var då som olika alternativ ställdes mot varandra. Denna process har tidigare diskuterats utförligt. Den viktigaste invändningen i dag är emellertid att många av de då rådande förutsättningarna och framtidsbedömningarna inte längre är giltiga. Vi vill särskilt peka på följande:

1Under det senaste decenniet har nya planeringsmål anammats för Stockholm: en tätare och mer yteffektiv bebyggelse eftersträvas, trängselavgifter har införts och fått allmän acceptans, strategiska beslut om ny kollektivtrafik har fattats och synen på cykeltrafikens roll i stadstrafiken har förändrats inom samtliga partier. I Stockholms egen framkomlighetsstrategi fastslås att för att stadens transportsystem ska fungera effektivt behöver andelen resor som görs med bil minska. Ett byggande av Förbifart Stockholm stimulerar en ökning av biltrafiken, på tvärs med detta nya tänkande.

2Stockholmsregionens invånare har i betydande utsträckning förändrat sitt dagliga resande under senare år. Trots att länets befolkning ökade med ett helt Västerås mellan 2008 och 2012 minskade samtidigt det totala bilresandet något. Kollektivresandet ökade däremot och cykelresandet över innerstadssnittet fördubblades mellan år 2000 och år 2012. En annan intressant trend är att andelen som har körkort minskar i stora delar av befolkningen.

Bara dessa trender och nya stadsideal ger i sig anledning till eftertanke innan stora summor investeras i Förbifart Stockholm. Om bara ett fåtal år kommer vi klarare kunna se hur dagens tendenser till förändring av värderingar och resmönster kommer att utvecklas.

3Till detta kommer klimatfrågan. Sedan år 2005 har kunskapsläget om dess allvar ökat väsentligt. Samtidigt underskattar Trafikverket (dåvarande Vägverket) utsläppen av växthusgaser som skulle bli följden av Förbifart Stockholm. Utglesningen av regionen är inte inräknad i kalkylerna och bara en mindre del av utsläppen under byggnadsfasen har tagits med. Projektet är mycket svårt att förena med de fastställda klimatpolitiska målen på såväl nationell som regional nivå.

4Ytterligare en aspekt handlar om kostnaden. Att bygga Förbifart Stockholm bedöms av Trafikverket kosta 31 miljarder kronor eller mer. Det är väsentligt att analysera vad dessa resurser skulle kunna åstadkomma om de i stället satsades på mer yteffektiva och långsiktigt hållbara lösningar såsom kollektiv-, gång- och cykeltrafik. I många andra storstäder världen över har det skett en omorientering av detta slag under senare år. Där har medborgare, politiker och näringsliv upptäckt fördelarna i klimatsmarta och yteffektiva lösningar, inte bara av miljöskäl, utan också av hälso- och rättviseskäl och för att det ofta är ekonomiskt mer fördelaktigt.

Stora infrastrukturprojekt har en avgörande påverkan på stadsregioners utveckling i ett århundrade eller längre. Innan man sätter i gång ett sådant projekt är det ytterst angeläget att allsidigt utreda olika alternativ. Så har inte skett när det gäller Förbifart Stockholm. I stället för att låta projektet rulla på finns nu chansen till en omprövning där Förbifart Stockholm jämförs med bästa möjliga alternativa lösningar. Vad som behövs är en i reell mening opartisk analys av hur man kan skapa resurseffektiv tillgänglighet i vardagen för de som bor och verkar i Stockholmsregionen. En sådan undersökning bör göras öppet och utan låsningar till något enskilt objekt. Analysen bör ta avstamp i aktuell internationell forskning och utgå ifrån att av riksdagen uppställda klimat- och andra samhällsmål ska uppnås.

I förlängningen handlar det om hur vi ska kunna skapa en hållbar och attraktiv storstadsregion med god livskvalitet för både dagens och morgondagens stockholmare.

Hans Antonson, docent, VTI Göran Finnveden, professor, KTH
Anders Gullberg, professor emeritus, KTH
Muriel Beser Hugosson, forskare, KTH
Mattias Höjer, professor, KTH
Karolina Isaksson, docent, Statens väg- och transportforsknings-institut (VTI)
Arne Kaijser, professor, KTH
Staffan Laestadius, professor emeritus, KTH
Lars-Göran Mattsson, professor emeritus, KTH
Bo-Lennart Nelldal, professor emeritus, KTH
Jane Summerton, professor, VTI
Jonas Åkerman, forskningsledare, KTH

"**Bakgrund. Förbifart Stockholm**
Förbifart Stockholm är ett av Sveriges genom tiderna största planerade infrastrukturprojekt. Det är tänkt att bli en 21 kilometer lång väg mellan Kungens kurva vid E4 sydväst om Stockholm och Häggvik vid E4 norr om Stockholm. 18 kilometer ska gå i tunnel.
Det första symboliska spadtaget togs en månad före valet.
I praktiken pågår projektet sedan 2006: ledningar har flyttats och undersökningar av mark- och vattenförhållanden har gjorts i berörda områden.
80 procent av kostnaden ska finansieras av trängselavgift och 20 procent av staten.
Källa: Trafikverket, DN "

DN 16 september 2014:

"Sjöstedt släpps inte in – ställer krav på Löfven"

"Jonas Sjöstedt och Ulla Andersson gick till Stefan Löfven med -förhoppningen om att Vänsterpartiet skulle ingå i en ny regering.

Men S-ledaren sade tvärnej.

Nu ställer Jonas Sjöstedt krav på att välfärdsvinsterna stoppas för att stödja en budget.

Det var en blek och uppenbart -tagen Jonas Sjöstedt som mötte medierna i går kväll. Klockan 16.30 gick han och Vänsterpartiets vice ordförande Ulla Andersson den korta promenaden till Socialdemokraternas kansli i riksdagens Cephalus-hus.

De går dit med en förhoppning om att få ingå i en rödgrön regering.

– När vi kommer upp till Stefan Löfven får vi omedelbart besked om att han inte är intresserad av att regera med Vänsterpartiet. Det här är naturligtvis ett besked jag beklagar djupt och jag tror att Socialdemokraterna gjort ett stort misstag, säger Jonas Sjöstedt.

Vänsterledaren var påtagligt överrumplad efter Löfvens besked.

– Det var ett blankt nej. Vi sträckte fram handen. De tog den inte, säger han.

I tv-debatterna i förra veckan hade de rödgröna pratat ihop sig och stod enade mot alliansen.

– Det är klart att känslomässigt känner jag att vi stod sida vid sida i slutdebatterna. Och jag tycker att vi vann dem. Det var viktigt för att Stefan Löfven skulle bli statsminister. Dagen efter så är vi inte välkomna längre.

Motivet till att stänga ute Vänsterpartiet från regeringen är att Stefan Löfven menar att det då blir lättare att nå uppgörelser över blockgränsen.

– Vi kommer att ha och eftersträva ett samarbete med Vänsterpartiet i både budgetfrågor och andra frågor. Däremot ser vi inte möjlighet att vi sitter i regering tillsammans. Att de ingår i regeringen, det ser vi inte, säger Stefan Löfven till TT.

Jonas Sjöstedt lämnade i går kväll två besked om hur Vänsterpartiet kommer att agera i opposition. Partiet kommer att lägga ner rösterna i den kommande statsministeromröstningen förutsatt att regeringen består enbart av Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

När det gäller den kommande budgeten sätter Jonas Sjöstedt nu hård press på Stefan Löfven. För att stödja en budget kräver Vänsterpartiet ett stopp för vinster i välfärden.

– Vi har ett villkor och det är att parallellt med budgeten görs det en uppgörelse om vinster i välfärden som vi är nöjda med. Går inte det så blir det ingen budgetuppgörelse, säger Jonas Sjöstedt.

En dryg timme före det dramatiska mötet med Jonas Sjöstedt satte sig Stefan Löfven och Carin Jämtin ned i de första samtalen med Miljöpartiets språkrör på Socialdemokraternas riksdagskansli. När kvartetten kom ut efter en timme för ett kort fototillfälle på S-kansliets innergård pekade både Stefan Löfven och Åsa Romson på det svåra läget.

– Väljarna har lämnat besked om att man vill ha en ny regering, men det är också ett parlamentariskt läge där det krävs samarbete med flera, säger Åsa Romson.

Samtalen är ännu i sin linda men fortsätter i dag då talmannen sannolikt kallar till sig partiledarna. Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommer sedan att bilda förhandlingsgrupper som ska ta sig an de sakpolitiska utmaningarna inför regeringsbildningen.

– Det kommer att vara personer som ska gå vidare djupare in i förhandlingarna, vad som behöver åtgärdas. Det får vi återkomma till, säger Stefan Löfven.

Efter gårdagens första omgång av samtal står det klart att huvud-spåret för Socialdemokraterna är att bilda regeringen med Miljöpartiet, men söka stöd för budgeten hos i första hand Vänsterpartiet.

– När vi går in i en förhandling gör vi det i ärligt uppsåt att komma överens. Vi förutsätter att vi får betydande inflytande, säger Jonas Sjöstedt.

På pressträffen på Sveavägen sa Stefan Löfven att ”vi” var större än alliansen. Men Socialdemokraterna och Miljöpartiet behöver Vänsterpartiet för att bli större än de borgerliga.

– Då räknades Vänsterpartiet. Två timmar senare var vi borträknade, säger Jonas Sjöstedt.

Hur tolkar du det?

– Ja, du får fråga Stefan Löfven. Jag tyckte att vi vann det här valet ihop.

För sex år sedan blev det stora protester från i fackförenings-rörelsen när Vänsterpartiet ställdes utanför det rödgröna samarbetet.

– Känner jag fackligt aktiva rätt så har de hoppats på att vi ska vara med. Man ser att i frågor som tryggare anställningsformer, arbetskraftsinvandring och arbetsmiljöarbete, där är vi en pålitlig allierad. Socialdemokraterna har ingen annan vän än oss i riksdagen och nu valde man att inte använda sin vän.

S-ledaren menar att det nu kan bli aktuellt med oortodoxa lösningar och poängterade att partiet kan tänka sig att samarbeta med samtliga partier utom Sverigedemokraterna. Han pekade ut flera områden där det finns möjligheter att nå uppgörelser med Centerpartiet eller Folkpartiet.

– Vi har en helt ny politisk karta i Sverige och det kräver ansvar från alla, någonting som alla partier måste förhålla sig till, säger Stefan Löfven.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Mikael Delin mikael.delin@dn.se
Karin Eriksson

“**Det händer nu.**

1 Statsminister Fredrik Reinfeldt lämnade i går formellt in sin avskedsansökan. Talmannen inleder sonderingar med partiledarna om hur nästa regering ska se ut. Stefan Löfven får sannolikt uppdraget att undersöka om Socialdemokraterna kan bilda regering.

2 Den 29 september är det tal-mansval. Blir en rysare då talmannens roll är central vid ett oklart parlamentariskt läge.

3 Den 30 september öppnar riksdagen. Tidigast då kan Stefan Löfven få det formella uppdraget att bilda regering.

4 Den 2 oktober är den första dagen då det är möjligt att välja en ny statsminister. Dagen efter skulle Stefan Löfven kunna läsa upp regeringsförklaringen. Men sannolikt tar regeringsbildningen längre tid eftersom en ny regering parallellt förhandlar om budgeten.

5 Budgeten måste vara klar tre veckor efter att regeringen bildats, dock inte senare än den 15 november. “

DN 16 september 2014:

“Ewa Stenberg: Väljarna underkände regeringen – och kvar stod Löfven”

“Stefan Löfven ser ut att bilda en av Sveriges svagaste regeringar, med bara 38 procent av rösterna bakom sig. Priset för att kunna samarbeta med borgerliga partier i framtiden blev att utesluta Vänsterpartiet ur regeringsbildningen. “

“Analys. Hotet om nyval kommer att hänga över Stefan Löfven som ett damoklessvärd. I den grekiska anekdoten hänger ett skarpslipat svärd i ett enda hårstrå från en hästsvans ovanför tronen. I den svenska riksdagen finns det många som kan kapa det där strået.

Alliansen skulle kunna kapa strået, men saknar statsminister och finansminister för att utmana Stefan Löfven och har dessutom egna sår att läka först.

Två av Fredrik Reinfeldts företrädare, Bo Lundgren och Ulf Adelsohn, kritiserade den avgående statsministern för att ha kastat in handduken för snabbt. Det finns de i borgerligheten som hoppas att Stefan Löfven misslyckas och att alliansen ska kunna komma tillbaka tillsammans med MP. Det har Fredrik Reinfeldt nu försvårat.

Jimmie Åkesson (SD) kan också försöka få svärdet att falla. Han hotade redan i går att rösta på alliansens budget om SD:s eget förslag faller, en åtgärd som kan utlösa en regeringskris.

Och så vänsterledaren Jonas Sjöstedt som i går gick i opposition.

Stefan Löfven väljer att fullfölja sin ursprungliga plan och försöker att bilda regering med bara Miljöpartiet. Den regeringen kommer att ha ett svagare stöd i riksdagen än vad allianspartierna har. Grundinställningen för ett riksdagsbeslut blir då att alliansens förslag vinner.

Stefan Löfven behöver alltså åtminstone Vänsterpartiets stöd för att få sin budget genom riksdagen. Det vet Jonas Sjöstedt och har en bra förhandlingsposition. Men Stefan Löfven kan få svårt att betala det Sjöstedt vill ha.

Vänsterledaren kräver en upp-görelse för att förbjuda vinster i välfärden. Men vem ska stödja ett sådant förslag i riksdagen? Det verkar inte sannolikt att alliansen skulle vilja rädda Jonas Sjöstedt. Däremot har FP och M en gammal uppgörelse med S och MP inom ramen för den så kallade friskolekommittén, men den går inte alls lika långt som Vänsterpartiet vill.

Löfvens alternativ hade varit att plocka in Vänsterpartiet i regeringen. Fredrik Reinfeldt insåg att det är bättre att ha möjliga kritiker inne i laget än utanför, då han tog in Carl Bildt och Ulf Kristersson i sin regering. Fredrik Reinfeldt hade tidigare haft konflikter med båda.

Men om Stefan Löfven skulle vilja ha kontroll på Jonas Sjöstedt genom att sy in honom i en del av regeringskansliet skulle det ha fungerat som ett rött skynke för de borgerliga partier som Socialdemokraterna vill och behöver samarbeta med i riksdagen.

Det är osannolikt att Folkpartiet eller Centerpartiet i detta läge skulle vilja bilda regering eller göra stora uppgörelser med Stefan Löfven. Men på sikt behöver han närma sig dem om han ska kunna genomföra några av de förändringar han lovat sina väljare och inte bara administrera det bestående.

Väljarna sade i söndags sitt och både språkrör och S-ledare kan få smaka på uttrycket eftertankens kranka blekhet. Stefan Löfven log från Aftonbladets förstasida bakom en flaska sprutande champagne, men egentligen blev den samlade framgången för S och MP noll, räknat i mandat. S vann ett mandat, MP förlorade ett, enligt valmyndighetens

preliminära siffror.

Det väljarna premierade var förändring, Sverigedemokraterna gick starkt framåt och likaså Feministiskt initiativ, även om Gudrun Schymans parti inte klarade riksdagsspärren.

Stefan Löfven har alltså inte fått ett starkt mandat att bilda regering, utan det är regeringspartierna som fått underkänt. Löfven står kvar i samma läge. Det ska bli intressant att höra hur partiledarna tolkar väljarnas signal i detta.

Miljöpartiet, Fi och Moderaterna har alla tre, vid olika tidpunkter, valt att göra Sverigedemokraterna till huvudmotståndare och att lyfta upp invandringspolitiken på agendan. Det finns statsvetenskaplig forskning som visar att när invandringspolitiken diskuteras mycket växer främlingsfientliga partier.

Det finns en stor grupp i Sverige – omkring 40 procent, enligt professor Sören Holmberg – som anser att Sverige ska ta emot färre flyktingar. Det är långt fler än SD:s väljare.

När statsminister Fredrik Reinfeldt kopplade flyktinginvandring till att det inte fanns pengar att lova nya reformer bekräftade han också Sverigedemokraternas tes att det är rimligt att tala om flyktingar i termer av kostnader.

Fokuset på Jimmie Åkesson i kombination med att Socialdemokraterna och Moderaterna trängdes i mitten och kopierade varandras politik förklarar mycket av valresultatet. De som fick oppositionsrollen blev i många väljares ögon Sverigedemokraterna, och till vänster blev det Feministiskt initiativ.

Det priset betalar Stefan Löfven nu.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Alliansens framtid kan avgöras av FP”

“Efter den borgerliga valförlusten väcks nu frågan om alliansens framtid. Inom Folkpartiet finns de som vill se en ren mittenregering med S, MP, C och FP. – Vi står inför en helt ny politisk geografi, säger Fredrik Lundgren (FP), kommunalråd i Strängnäs. “

“Allianspartiernas valförlust innebär inte bara ett slut på åtta år av borgerligt styre, den betyder också att alliansens framtid sätts på spel. På valnatten försäkrade alla borgerliga partier att alliansen ska bestå, men redan dagen efter höjs röster som ifrågasätter ett framtida samarbete.

Fredrik Lundgren (FP), kommunalråd i Strängnäs, anser att alliansen har tjänat de borgerliga partierna och Sverige väl. Men i det läge som uppstått tycker han att hans parti inte får rädas att kliva över blockgränsen.
– Nu står vi inför en helt ny politisk geografi. Då måste man orka ta ansvar för det. Jag tror att det är oerhört viktigt att Sverige får en majoritetsregering, säger Fredrik Lundgren. Han anser att lösningen finns i mitten.
– Jag vill att vi ska hålla Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna borta från inflytande. Det betyder att FP bör ta ansvar för att Sverige kan regeras på ett seriöst, trovärdigt och långsiktigt sätt. I det här läget måste alla partier vara öppna för att hitta icke-traditionella lösningar. Jag tycker att man måste pröva alternativet med en mittenregering med S, MP, FP och C, säger Lundgren.

Även kommunalrådet Daniel Adborn (FP), som har styrt Nynäshamn den gångna mandatperioden tillsammans med S, hör till dem som anser att nu måste gamla principer omprövas.

– Läget har förändrats över en natt, säger Adborn.

Att helt byta block tror Daniel Adborn inte är möjligt i nuläget men han anser ändå att FP bör sträcka ut en hand.

– Vi måste ta vårt ansvar för landet och kunna komma överens med den nya statsministern i viktiga frågor. Alliansens arbete kommer förstås att stanna upp med tanke på Reinfeldts avgång och då måste samtliga partier fundera på hur vi ska hantera det här, säger Daniel Adborn.

Efter valförlusten sa flera ledande folkpartister att partiet nu ska gå i opposition. Samtidigt öppnade man för blocköverskridande överenskommelser i enskilda sakfrågor som ligger partiet nära.

Tommy Möller, professor i statsvetenskap, tror att det kan finnas en opinion både inom FP och C för ett samarbete över blockgränsen.
– Det nya läget kommer snart att framtvinga uppgörelser. FP ser ut att bli nyckeln för ett eventuellt blocköverskridande samarbete. Men det finns även många kommunpolitiker inom C som gärna ser uppgörelser över blockgränserna. De har en tradition av att se pragmatiskt på samarbete, säger han.

Professor Jan Teorell vid Lunds universitet tror att det går att hitta vissa typer av sakfrågor som man kan samarbeta om över blockgränserna, som asylpolitiken, för att isolera SD.

Men i de stora tunga frågorna som jobb- och skattepolitiken och välfärden tror han att det blir svårt. Mycket hänger på hur FP utvecklas de närmaste åren.
– Folkpartiet måste bestämma sig. Jag tror inte att man kan göra blocköverskridande uppgörelser med S och MP och samtidigt fortsätta ett allianssamarbete. Där blir partiledaren avgörande, säger Jan Teorell.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se
Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Den nya bilden av Sverige”

Valspurten ökar i betydelse. Var tredje väljare bestämde sig sista veckan före valet. Men Sverigedemokraternas väljare bryter mönstret och bestämmer sig tidigt, konstaterar valforskaren Sören Holmberg.

SVT:s vallokalsundersökning visar att 34 procent av väljarna väntade till sista veckan innan de bestämde sig i årets riksdagsval. Många tog inte beslutet förrän på själva valdagen.

Därmed fortsätter den trend som Sören Holmberg, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, sett sedan undersökningen startade 1991.

– Spurten i valrörelsen betyder mer än tidigare. Fler väljare är påverkningsbara, säger Sören Holmberg.

Särskilt bra spurtare i årets val var Centerpartiet och Feministiskt initiativ – 52 respektive 46 procent av partiernas väljare bestämde sig i sista stund.

– I Fis fall kommer vi säkert kunna visa att det delvis handlar om taktikröstning, säger Sören Holmberg.

Det är framför allt unga väljare, och lite högre andel kvinnor än män, som bestämmer sig sent. Men mönstret att skjuta upp valet in i det sista gäller inte för alla partier. Av Sverigedemokraternas väljare är det bara 24 procent som väntar till sista veckan.

Vallokalsundersökningen tittar också på partiernas väljarkår. En förklaring till Sverigedemokraternas kraftiga framryckning är att partiet nu också är starkt bland många äldre personer.

– SD:s väljare finns inte längre bara bland unga män, konstaterar Sören Holmberg.

Andelen väljare som byter parti mellan valen ökar också stadigt. I år är den 36 procent. Att väljarna är mindre trogna sina partier beror delvis på att det finns fler partier att välja mellan, men också att många väljare uppfattar att partierna ligger närmare varandra än tidigare.

Även kurvan för röstsplittring pekar uppåt. I söndagens val röstade 33 procent av väljarna på olika partier i riksdagsvalet och kommun-valet.

– Men fortfarande är det nationella valet viktigast för de flesta, sedan halkar det kommunala och landstinget med av bara farten, säger Sören Holmberg.

Liksom de flesta opinionsinstitut missade SVT:s vallokalsundersökning Sverigedemokraternas framryckning.

– Det hjälper inte om vi mäter via telefonsamtal, internet eller enkäter, det blir ändå en underskattning av SD. Partiets väljare är inte intresserade av att delta, säger Per Näsman, ansvarig för den tekniska utformningen av undersökningen.

Kartan över riksdagsvalet visar att den rödgröna vinden förändrat det politiska landskapet mest i södra Sverige.

I kommunerna har valvindarna gått i samma riktning som på riksplanet, men inte med samma styrka. Totalt får SD 9,3 procent i kommunvalet, jämfört med 12,9 i valet till riksdagen. Enligt Dagens Samhälle har SD mindre än 2 procent av rösterna i fyra kommuner: Dorotea, Malå, Robertsfors och Vaxholm.

Partiet får sammanlagt 1 316 mandat i landets fullmäktige, en ökning med drygt 700 mandat.

Feministiskt initiativ fick god utdelning i de lokala valen och har nu en plattform med mandat i totalt 13 kommuner. Moderaterna är den stora förloraren också på kommunal nivå.

Caroline Englund caroline.englund@dn.se
Torbjörn Tenfält torbjorn.tenfalt@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Reinfeldt kan få 1,9 miljoner i avgångsvederlag “

“Statsråden i avgående alliansregeringen kan kvittera ut sammanlagt nära 36 miljoner kronor. Avgångsvederlaget är ettårigt och måste avräknas krona för krona om någon av ministrarna får ett nytt uppdrag efter valförlusten.

I juli höjdes arvodet till statsminister Fredrik Reinfeldt med 4 000 kronor i månaden till 156 000 medan de 23 övriga statsråden fick nöja sig med ett lönepåslag på 3 000 kronor till 124 000 i månaden. Beloppen är nu grund för det avgångsvederlag som utgår till den avgående regeringens ministrar som lämnar sina poster efter söndagens val.

Statsrådsarvodesnämndens ordförande Ove Nilsson betonar att det sker en fullständig avräkning, krona för krona, om något av stats-råden får nytt jobb, blir riksdagsledamot eller lyfter pension under året.

– För att få ut sitt arvode krävs också att de har jobbat som statsråd minst ett år och att de ansöker om arvode, säger Ove Nilsson.

Fredrik Reinfeldt kan, om han ansöker om avgångsvederlag, alltså kvittera ut cirka 1,9 miljoner kronor. Övriga statsråd kan var och en lyfta nära 1,5 miljoner kronor. Tillsammans handlar det om närmare 36 miljoner kronor fördelade på 24 alliansministrar, enligt statsrådsarvodesnämndens sammanställning.

Arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M) faller precis inom ramen för att ha haft ministerposten i ett år. Svantesson efterträdde Hillevi Engström den 17 september 2013.

Huvudregeln är att en minister som avgår och som ansöker om avgångsersättning får denna under ett år. Avgångsersättningen motsvarar det belopp som ministern fick i arvode före avgången.

Det kan förekomma att ersättning lämnas under en längre eller kortare tid än ett år.

Thorbjörn Spängs thorbjorn.spangs@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Partiledarvalet riskerar riva upp gamla sår”

“När både Fredrik Reinfeldt och Anders Borg nu lämnat sina uppdrag finns inte längre någon kvar i Nya Moderaternas kärntrupp. Vem som blir ny partiledare avgör om Moderaterna ska fortsätta sin förnyelse.

När Fredrik Reinfeldt på valnatten meddelade att han lämnar sina uppdrag inleddes samtidigt jakten på en efterträdare. Det blir ett avgörande val för vilken väg Moderaterna kommer att välja framöver: fortsatt värnande om alliansen eller en återgång till mer gammelmoderata värderingar. När nu sökandet efter hans efterträdare börjar måste man ta väljarförlusterna till SD på allvar, anser moderater som DN talat med.

– Väljarna har uppfattat det som att Sverige har för stort flyktingmottagande jämfört med andra länder, det är uppenbart. Den nya partiledningen får komma fram till vad man ska göra. Jag bara konstaterar att vi inte har riktigt gått i samklang med väljarna, säger Bo Frank, kommunalråd i Växjö.

Även Bo Lundgren, Reinfeldts företrädare på partiledarposten, anser att den nya partiledaren måste fundera på varför Moderaterna tappar så mycket till Sverigedemokraterna.

– Det som är beklagligt är att så många människor uppenbarligen känner sig frustrerade och därför väljer ett extremt parti. Tyvärr har invandringsfrågan blivit stark och många människor känner att det inte förs någon diskussion om det som de tycker, säger Bo Lundgren.

Diskussionerna om en efterträdare riskerar att riva upp gamla sår inom Moderaterna.

– Det finns absolut gammelmoderater inom partiet som tycker att det inte går att vara så släpphänta med försvarspolitiken eller att det inte går att säga nej till att samarbeta med SD om asyl- och invandringspolitiken. Men jag tror att de är i minoritet. Drömmen om att vara ett storparti kommer att vara starkare än de högerkonservativa rötterna. Därför tror jag på en -efterträdare som kommer att försöka upprepa Fredrik Reinfeldts bragd, säger Jan Teorell, professor i statsvetenskap vid Lunds universitet.

Han bedömer det som osannolikt att M skulle svänga i invandringsfrågan:

– M har lärt sig att man måste samarbeta, och de andra borgerliga partierna skulle aldrig acceptera en sådan omsvängning.

Statsvetarprofessor Tommy Möller tror att Moderaternas inställning till asylpolitiken kommer att bli en faktor i det kommande valet av ny partiledare.

– Ute i kommunerna finns en irritation över partiets asylpolitik. Det är en faktor, sedan återstår att se hur stor den blir, säger Tommy Möller.

I går meddelade även finansminister Anders Borg att han lämnar partipolitiken. Det innebär att alla de som utgjorde motorn bakom det som blev Nya Moderaterna nu lämnar eller redan har lämnat partipolitiken.

– Jag tänker inte kandidera som partiledare för Moderaterna. Jag tycker att min roll legat i att vara finansminister och det har inte varit

aktuellt att ta på mig en annan roll än denna, sade Anders Borg när han meddelade sitt beslut på en hastigt hopkallad presskonferens på finansdepartementet.

Därmed försvann också en av huvudkandidaterna till att efterträda Fredrik Reinfeldt. Statsministerns parhäst Anders Borg har varit mångas favorit, men nu slår han definitivt igen dörren till en sådan lösning. M har dock en handfull andra potentiella efterträdare att tillgå. De hetaste namnen har haft framträdande positioner under Fredrik Reinfeldts tid och är i mångt och mycket garanter för en liknande inriktning som Nya Moderaterna.-

De som nämns i första hand är avgående infrastrukturministern Catharina Elmsäter-Svärd och gruppledaren i riksdagen Anna Kinberg Batra. Med i diskussionerna finns också veteraner som de avgående statsråden Ulf Kristersson och Beatrice Ask.

– Vi har en valberedning som nu i lugn och ro ska lyssna in länsförbunden och ta fram lämpliga kandidater för att leda partiet in mot nästa val 2018. Processen är i gång och det viktiga är att arbetet görs noggrant inför den extrastämma som är tänkt att äga rum under våren 2015, säger Moderaternas partisekreterare Kent Persson.

DN har förgäves sökt både Catharina Elmsäter-Svärd och Anna Kinberg Batra.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se
Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

Catharina Elmsäter Svärd: Avgående infrastrukturminister. Ordförande för Moderaternas länsförbund i Stockholms län.

Anna Kinberg Batra: Gruppledare i riksdagen för Moderaterna. Ordförande i finansutskottet.

Ulf Kristersson: Avgående socialförsäkringsminister. Tidigare Muf-ordförande.

Betarice Ask: Avgående justitieminister. 2:e vice ordförande i Moderaternas partistyrelse.

Bakgrund. Borg och Reinfeldt har följts åt i karriären

Efter en politisk karriär i Muf och som ledarskribent i SvD kom Anders Borg till statsrådsberedningen som politiskt sakkunnig i samband med den borgerliga valsegern 1991, samma år som Fredrik Reinfeldt valdes in i riksdagen.

Efter valförlusten 1994 lämnade Borg politiken för olika jobb i bankvärlden och var även ledamot vid Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, och satt i styrelsen för Ams. Fredrik Reinfeldt fortsatte som riksdagsledamot och tog upp striden om ledningen i partiet, en kamp som han slutgiltigt vann 2002 då han blev partiordförande.

När Reinfeldt utsetts till statsminister efter den borgerliga valsegern 2006 blev Anders Borg finansminister. Förtroendet för Borg ökade snabbt både i Sverige och utomlands och 2011 utsågs han av Financial Times till EU:s främste finansminister. “

DN 16 september 2014:

”Sverige är mitt land. Filipstad är min stad. Jag tänker bo kvar.”

“I värmländska Filipstad ökade SD från 6 procent av rösterna i riksdagsvalet till 21,5 procent. Lokal ledare för partiet är Gisela Nyquist, som kom till -Sverige som 16-åring från ett fattigt Finland år 1962. 20-årige His Nur kom till Filipstad som 15-åring från Somalia. Han sörjer valresultatet – men det får honom inte att sluta älska Filipstad. “

“Filipstad. Han har ägnat sommaren åt att packa knäckepaket på Wasabröd. I söndags gick han och röstade i sitt första val någonsin: det blev Socialdemokraterna. Nu står 20-årige His Nur på sin favoritplats i Filipstad, nere vid Skillerälven, och funderar på Sverigedemokraternas framgångar.

15 år var han när han kom till Sverige, ensam. Han drar i sin svenska landslagströja. Säger:

– Sverige är mitt land. Filipstad är min stad. Jag tänker bo kvar.

Hon har ägnat sommaren åt att jobba som sjuksköterska i Norge. Tidigare var hon företagssköterska på Wasabröd. I söndags natt firade hon med sina SD-vänner på en valvaka i Karlstad. Nu står 68-åriga Gisela Nyquist och kisar mot solen i sin trädgård, och försöker smälta sitt partis framgångar.

16 år var hon när hon kom till Sverige, ensam. Hon tittar mot Heja Jimmie-skylten på uthuset. Säger:

– Sverige är mitt land. Vi ska inte slänga ut någon. Men vi kan inte ta in fler.

I Sydsverige har Sverigedemokraterna sina starkaste fästen: Sjöbo, Hörby, Bromölla. Så har det varit länge, och så är det fortfarande. Men den verkligt stora förändringen efter söndagens val är att SD fått sitt stora genombrott i resten av landet, inte minst i Mellansveriges slitna industriorter.

I många kommuner har Sverigedemokraterna gått om Moderaterna och blivit näst största parti. Filipstad är en sådan plats.

Visst förstod jag att det skulle gå bra. Men det här… jag måste medge att jag blev förvånad, säger Gisela Nyquist.

Hon visar oss sin trädgård, vackert belägen nära en insjö med namnet Östersjön i Nykroppa, en av kommunens småorter.

På sjuttiotalet gick Gisela Nyquist i röda demonstrationståg. Socialdemokrat var hon fram till 1994, då Ingvar Carlsson och Anna Lindh enligt Gisela svek när de tog ställning för ett svenskt EU-medlemskap.

– Jag är svensk i första hand. I andra hand är jag skandinav. I tredje hand är jag europé. Bryssel ska inte bestämma över oss.

Gisela Nyquist är specialistsköterska i anestesi och har arbetat utomlands stora delar av sitt liv. När hon 2006 flyttade hem till Sverige från Holland blev hon sugen på att engagera sig politiskt. Folkpartiet verkade bra, tyckte hon.

– Nyamko Sabuni lovade action mot könsstympning. Men sen dog ju det.

2011 blev Gisela Nyquist Sverigedemokrat. Nu omfamnar hon partiet av hela sitt hjärta. Skylten med ”Heja Jimmie” syns tydligt från vägen. SD-broschyrer ligger framme i huset. Och längst fram i CD-hyllan står en skiva med partisångerna ”Blåsippans väg” och ”Vi är på gång nu”, bägge insjungna av Jimmie Åkessons stabschef Linus Bylund.

Gisela Nyquist tror att många i Filipstad lyssnar på henne.

– Jag känner massor av folk sedan mina tio år som företagssköterska på Wasa. De vet att jag är Sverige-demokrat nu. Och de vet att när jag sätter igång, då händer det grejer, sägfer hon.

Exakt vad som ska hända är inte helt klart. Gisela Nyquist försöker inte dölja att hon är nybörjare inom politiken.

Men att invandringen måste minska, både till Filipstad och till Sverige, det är hon säker på.

– Vi har inte pengar att ta emot alla de här flyktingmassorna. Och var ska de jobba? Förr var det 1 200 anställda på Wasabröd. I dag är det 300 kvar.

”Flyktingmassorna”. Så uttrycker sig sällan andra partiers företrädare om människor som söker skydd. Gisela Nyquists ögon blixtrar när jag frågar om hur hon ser på alla avslöjanden om rasism från SD-företrädare.

– Är det inte uttjatat med järnrören? Och alla rop om ”rasiiiiiism” [det sista ordet uttalar hon med hånfull ton]? Jag tycker det är bullshit.

Hon langar fram en lista på politiker från andra partier som fällts för olika brott.

– Här finns skojare, fängelse-sittare… Skriv lite om dem i stället.

Innan Gisela Nyquist tog över ansvaret var SD Filipstad bokstavligt talat ett skämt – och dessutom ett skämt som nådde långt över kommungränsen.

Ett Youtubeklipp med förre lokale SD-ledaren Levi Klausen – en ex-nazist som numera är utsparkad ur partiet – spreds bland skadeglada SD-motståndare. I klippet förklarar Levi Klausen vilken svensk kultur han vill bevara:

– Fornminnen. Och till exempel julafton. Och midsommarafton. Om vi fortsätter ha våra gränser så öppna som vi har det, då kommer det så småningom att försvinna.

När Klausen i ett Facebookinlägg uppmanade ”alla nationalister att spika upp grishuvuden på ytterdörrarna!!! För att hålla muslimerna borta!” var SD-ledningens tålamod slut. Klausen fick lämna partiet på våren 2011.

Vid förra valet, när Klausen ledde SD Filipstad, fick Sverigedemokraterna 6 procent av rösterna – i nivå med riksresultatet för SD, 5,7 procent.

Kommunalrådet Lennart Gruvberger, S, insåg att det skulle bli betydligt fler SD-röster nu, 2014. Frågan om invandring bubblade på ett annat sätt än tidigare.

Filipstad har 10 000 invånare. För femtio år sedan bodde här nästan dubbelt så många. Som i många avfolkade industrikommuner har Migrationsverket placerat allt fler asylsökande i Filipstad.

Lennart Gruvberger var länge positiv.

– Vi hade 400 platser för asylsökande och det fungerade bra, det klarade vi. Men i december förra året öppnade Bert Karlsson ett flyktingboende i den gamla sjukhusbyggnaden. Då blev det ytterligare 160 asylsökande. Och för tre veckor sedan fick vi besked att ännu ett boende ska öppnas, i gamla hotell Remmen i Lesjöfors. Det kommer att ha 130 platser.

Lennart Gruvberger och andra Filipstadspolitiker har protesterat hos Migrationsverket och migrationsminister Tobias Billström. Det kom-

mer för många på för kort tid, tycker lokalpolitikerna. Runt 30 procent av de asylsökande är barn. Kommunen hinner inte med att planera, att fixa fram platser i skola och barnomsorg.

– Billström kom hit. Men det var värdelöst. Han pratade om ”stor förståelse för er situation” och så vidare. Sen, strax efter, gick de ut och beslutade om ett nytt asylboende med 130 platser, säger Lennart Gruvberger.

Bara en vecka före valet kom Janne Josefsson från SVT till Filipstad och sände en debatt om flyktingmottagandet från Folkets Hus.

– Det är klart att det kan ha gynnat SD.

Lennart Gruvberger blev bestört när han insåg att SD i Filipstad fått 21,5 procent av riksdagsrösterna och 17 procent i kommunvalet.

– Det innebär sex mandat i kommunfullmäktige. Men de har bara två personer på sin lista, säger Lennart Gruvberger.

Gisela Nyquist säger att hon raggat upp en tredje fullmäktigeledamot, och att hon jobbar på att fylla de övriga tre stolarna.

– Men vi har ju vår nolltolerans inom SD. Det ska inte vara några miffon.

His Nur var femton år när hans familj i Somalia bestämde att det var för farligt för honom att bo kvar. Striderna rasade och familjen var rädd att His skulle tvångsrekryteras som barnsoldat av al-Shabaab eller någon annan milis.

– Min familj fick samla ihop pengar för att betala flyktingsmugglaren, 7 000 dollar. Han skaffade ett falskt europeiskt pass till mig och följde med mig på resan.

Varför Sverige?

– Smugglaren sa att det var ett bra land. ”De tar hand om dig där”, sa han.

His Nur hamnade i Filipstad. Han var bra på fotboll, började spela i Filipstads FF och lärde sig snabbt svenska. När han gick ut gymnasiet fick han först jobb i hemtjänsten, sedan på knäckebrödsfabriken.

– Jag har fått så mycket hjälp av svenskar.

Fast det finns även rasister i Filipstad. His Nur berättar om tanten som alltid rynkar pannan när hon möter honom och andra Filipstadsbor med mörkt skinn. Om bilen som en sen natt försökte köra på honom och en kompis.

– Men det är undantag. Rasisterna är inte lika många som de andra. Det är viktigt att komma ihåg det.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

“**Fakta. Kommunen**

Filipstads kommun har cirka 10 500 invånare. I centralorten bor cirka 6 000. Befolkningen har sakta minskat med cirka 30 procent sedan 60-talet som en följd av strukturomvandlingen i stål- och gruvindustrin, som varit de viktiga näringarna. Den sista järnmalmsgruvan stängde 1981.

Filipstad är klassisk socialdemokratisk mark. 2010 fick partiet 52 procent av rösterna i Filipstads -kommun. I årets val fick Socialdemokraterna bara 46,7 procent.

Så här fördelas mandaten i kommunvalet:
2014 2010
M 7 6
C 2 3
FP 1 2
KD 1 1
S 15 18
V 3 3
MP 1 1
SD 6 1
Filipstadspartiet 1 2

DN “

DN 16 september 2014:

“Johan Schück: Den tyska utvecklingen kan tvinga Andersson att tänka om”

“Ekonomin blir en stötesten för Stefan Löfven som ny statsminister. Det gäller både hotet om en internationell konjunkturavmattning och svårigheterna att få ett budgetförslag igenom riksdagen. En svag regering har svårt att klara detta. “

“Analys. Osäkerheten direkt efter valet utgör inget omedelbart problem för svenska ekonomin. Förtroendet för Sverige är numera så stort att det inte uppstår några starka marknadsreaktioner, även om det är oklart hur S-ledaren -Stefan Löfven ska blida regering.

Goda offentliga finanser, med låg statsskuld och måttligt budgetunderskott, gör att det finns buffertar som dämpar faran för omedelbar oro. Hygglig tillväxt i ekonomin, jämfört med andra EU-länders, bidrar också. Därtill kommer att svenska politiker, även i oppositionsställning, brukar kunna uppträda konstruktivt.

Därför har finansmarknaderna tagit regeringsskiftet lugnt. På valutamarknaden försvagades kronkursen litet redan före valet, samtidigt som ränteskillnaden mot Tyskland steg något. Men några kraftiga reaktioner är det inte fråga om.

Detta är givetvis positivt, också för att Stefan Löfven får rimligt med tid att förhandla. Han behöver inte stressa fram resultat som sedan, vid närmare påseende, inte visar sig hålla. Det borde ge honom möjlighet att bilda en fungerande regering, även om den blir svagt förankrad i riksdagen.

Riskerna kommer i stället litet längre fram. En av dem är att utsikterna för Sveriges ekonomi blir sämre, till följd av händelser i omvärlden. Ukrainakrisen kan orsaka en ny europeisk konjunkturavmattning när osäkerheten stiger, handeln över gränserna stryps och hoten om mot energiförsörjningen ökar.

Detta får återverkningar även i Sverige, bland annat genom att exporten från svenska företag kan drabbas av bakslag. Osäkerheten om vart konflikten ska leda slår också mot näringslivets investeringar och stora delar av industrin.

Den globala ekonomin går, även andra skäl, svagare än tidigare väntat. OECD kom på måndagen med en prognos där man har kraftigt reviderat ner BNP-tillväxten i både USA och Europa sedan i maj. Särskilt oroande är att Tyskland, som brukar betecknas som motorn i europeiska ekonomin, sackar efter. För Sverige kan detta betyda att den ekonomiska politiken måste läggas om, i stimulerande riktning. Magdalena Andersson får – som väntad ny finansminister – i så fall lägga fram en mer expansiv budget än vad som kunde tänkas under valrörelsen. Det betyder att hon, i likhet med företrädaren Anders Borg, tvingas frångå överskottsmålet för att hålla i gång inhemsk efterfrågan.

Magdalena Anderssons ihållande kritik mot Anders Borg vad gäller överskottsmålet kommer då att slå tillbaka mot henne själv. Detta är dock ett mindre bekymmer, jämfört med svårigheterna att förhandla fram ett budgetförslag och sedan lotsa det genom riksdagen. Budgeten måste läggas fram senast den 17 november och ska antas av riksdagen under december.

Tills vidare från man anta att det rör sig om en minoritetsregering med Vänsterpartiets stöd, där Socialdemokraterna och Miljöpartiet under ganska stora svårigheter har kompromissat ihop sig.

Emot sig får de – utifrån vad som hittills har sagts – ett samlat budgetförslag från allianspartierna. Detta låsta läge stänger i så fall möjligheterna till en blocköverskridande uppgörelse och lägger avgörandet över budgeten hos Sverigedemokraterna, som därmed ges möjlighet att driva fram ett nyval i början av nästa år.

I en så kritisk situation ska man inte vänta sig att finansmarknaderna tar det lugnt, såsom i dag. Om förtroendet för Sverige verkligen står på spel, får man tvärtom räkna med kraftiga reaktioner som främst gäller aktiekurserna och kronkursen. Men sådana varningssignaler kan visa sig nödvändiga, om en allvarlig regeringskris ska kunna undvikas.

Helst ska dock ett sådant läge kunna undvikas redan nu. Stefan Löfven har skäl att tänka framåt och göra avgörandet kring budgeten till en huvudfråga i sina förhandlingar med andra partier. Annars riskerar han att få mycket större problem fram emot årets slut.

Johan Schück johan.schuck@dn.se”

“**3 risker för Löfven**

1 Regeringsförhandlingarna spricker. Inte särskilt troligt, eftersom både Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill nå resultat.

2 Global konjunktursvacka. Är redan på väg och påverkar då också Sverige. Förvärras om Ukrainakrisen ytterligare trappas upp.

3 Budgeten fälls i riksdagen. Kan bli följden om regeringen och oppositionen kör ”chicken race”. Avgörandet läggs då hos Sverigedemokraterna. “

DN 16 september 2014:

“Här är väljarnas viktigaste frågor”

“SVT:s vallokalsundersökning bygger på enkätsvar från 12 900 väljare. Frågorna har ställts vid 95 vallokaler och 45 lokaler för förtidsröstning.

Valforskarna frågade bland annat vilken betydelse olika sakfrågor hade för väljarna när de valde parti i riksdagsvalet. Svaren blev: Skola och utbildning (Vänsterpartiet), sjukvården (Socialdemokraterna), Sveriges ekonomi (Centerpartiet, Kristdemokraterna, Moderaterna), jämställdhet (Feministiskt initiativ), miljön (Miljöpartiet), vinster i välfärden (Vänsterpartiet), flyktingar/invandring (Sverigedemokraterna).

Torbjörn Tenfält “

DN 16 september 2014:

“Dött lopp i Göteborg”

“Inte nog med att politikerna i Göteborg måste förhålla sig till ett nej i folkomröstningen kring trängselskatten. I kommunalvalet blev det dött lopp mellan Socialdemokraterna och Moderaterna.

Vinnarna var Sverigedemokraterna och Feministiskt initiativ. Det återstår att se vad det kommer att innebära för hur staden ska styras.

Inget block ser ut att få majoritet. S tappade 7 procentenheter och backade till 22,4 procent. Det var nästan samma som Moderaterna, som tappade till 22,3 procent.

Jens Littorin “

DN 16 september 2014:

“Fi tar plats i 13 kommuner”

“Feministiskt initiativ får plats i fullmäktige i 13 kommuner. Flest röster fick partiet i talespersonen Gudruns Schymans hemort Simrishamn, i Stockholm och Gullspång i Västra Götaland.

– Det känns ju bara härligt. Jättespännande. Vi har ju kört väldigt hårt på att få ut vårt budskap lokalt. Det är ju en viss skillnad på riksfrågor och lokala frågor, säger Li Bergman som är Fis representant i Gullspång.

Torbjörn Tenfält “

DN 16 september 2014:

“Starta hösten utan stress”

“För en stressad småföretagare med många järn i elden gäller det att vara effektiv för att hinna med allt – att prioritera och organisera. Här är sex bra råd för att klara det, så att du kan starta hösten med extra bra fart. “

“1. Ange konkreta mål. Är du helt klar över vad du vill i ditt arbete? Är du inte det så arbetar du på tomgång. Så sätt upp ett konkret mål med det du vill åstadkomma – både i jobbet och i ditt privatliv.

2. Skriv allt i prioordning. Håller du alla arbetsuppgifter i huvudet? Gör inte det. Du behöver ditt huvud till helt andra saker. Skriv i stället ned det du tänker dig åstadkomma framöver. Skriv arbetsuppgifterna i prioriteringsordning, alltså viktigaste uppgiften först, annars fungerar din lista inte.

3. Planera dagen före. Se till att dagen före nästa arbetsdag skriva upp en, eller högst två, av morgondagens mest väsentliga arbetsuppgifter. Börja med den viktigaste. Får du den gjord så har dagen varit väl använd.

4. Ingen övertid av slentrian. Arbeta inte regelbundet övertid – såvida det inte är konferenser eller möten som är förlagda på kvällstid. Arbeta inte över av ren slentrian. Du blir bara trött, och det är inte trötta personer som fått de bästa idéerna genom tiderna.

5. Lär dig koppla av. De flesta människor som inte känner att de är tillräckligt effektiva har problem med en sak – de kan inte koppla av

under de få timmar i veckan de egentligen är lediga. Är du en av dem eller tillhör du undantagen?

6. Lär dig att delegera. Tro aldrig att själv är bäste dräng. Envisas du med att göra allting själv kommer du inte att hinna det som är riktigt viktigt. Lär dig att delegera.

Anders Andersson anders@driva-eget.se "

DN 16 september 2014:

"Oklart om vallöften blir verklighet"

"Det är högst oklart när vallöftena till sjuka, arbetslösa, pensionärer och barnfamiljer kan infrias. Förutom att de rödgröna partierna ska enas gäller det att förslagen inte fälls i riksdagen. "

"Kommentar. Socialdemokraterna har gått till val på att genomföra stora förändringar och nu ska de försöka få igenom sin politik. Men det är långt ifrån klart hur det ska gå till och vilka förslag som kan läggas fram i höstens budget.

Stefan Löfven säger att de rödgröna partierna ska enas om en budget, men det kommer att ta tid innan den är klar.

För de flesta har det inte så stor betydelse. De förslag som finns om höjd inkomstskatt riktar sig främst mot dem som har högre inkomster, de andra skattehöjningarna är marginella och de flesta svenskar är inte arbetslösa eller sjuka.

Men det finns säkert många som hoppats på höjda tak och ändrade regler i a-kassan och sjukförsäkringen, på ökat stöd till barnfamiljer och sänkt skatt på pensionsinkomster.

Så här är läget för de olika förslagen:

Höjda skatter och slopat avdrag. I våras kom regeringen med en rad förslag om höjda skatter på exempelvis alkohol och tobak. De rödgröna har i princip ställt sig bakom förslagen som sannolikt blir verklighet. Detsamma gäller förslaget om att sänka avdraget för privat pensionssparande 2015 och slopa det helt 2016.

Inkomstskatten. S, MP och V vill höja skatten för dem som har högre inkomster. Problemet är att de har olika definitioner av var gränsen för

högre inkomster går. Men de har samma inriktning och det är alltid lättare att enas om en siffra än en princip. Det mesta talar för att det blir ett förslag om höjd skatt.

Skatt på pensionsinkomster. S och V vill sänka skatten stegvis och målet är att löne- och pensionsinkomster ska beskattas lika. MP har inga konkreta förslag inom det här området men medger att olikheterna i beskattning är ett bekymmer.

A-kassan. Alla riksdagspartier, utom Moderaterna, vill höja taket i a-kassan, vilket innebär att det förslaget borde gå att få igenom. Men partierna har olika uppfattningar om hur mycket taket ska höjas så det blir en förhandlingsfråga.

Sjukförsäkringen. S och V vill höja taket i sjukförsäkringen men det är inte säkert att det blir så. Även om allt fler har inkomster över taket är det inte lika många som i a-kassan så tipset är att taket i a-kassan kan komma före.

Höjd bensinskatt. V och MP vill höja skatten på drivmedel men S är emot. Här är det också läge för förhandlingar.

Barnfamiljer. S har lovat att barnbidraget ska höjas med 100 kronor i månaden och att underhålls-stödet ska höjas med 50 kronor i månaden. MP och V vill prioritera höjt underhållsstöd framför en höjning av barnbidraget.

Rutavdraget. De rödgröna vill behålla rotavdraget. Men de har olika uppfattningar om rutavdraget. V vill avskaffa det helt, S vill halvera det till 25 000 kronor om året och MP vill att det ska vara kvar och gälla fler tjänster.

Krogmoms. S och V vill höja krogmomsen medan MP är emot.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Skolan behöver samarbete”

“Vi behöver ett paradigmskifte inom Sveriges skolsystem. Oberoende av partipolitik, och fackligt obundet. Skolans väl är hela Sveriges angelägenhet.

Jag anser att Skolinspektionen omedelbart efter valet i höst ska läggas ned och ersättas med en ny myndighet, Skolinspirationen. Skolinspirationen ska ordna utbildningsdagar och sprida information om goda exempel.

Skolinspektionens uppdrag att kontrollera, leta fel och dela ut sanktioner ska upphöra med myndigheten. När blev förhållningssättet hitta fel god pedagogik?

Jag vill byta ut systemet som bygger på skräck och rädsla mot tillit och tilltro. Jag vill återge lärarna deras professionella frihet och rätt att bedriva undervisning.

Jag vill överlåta åt lärarna att avgöra vad som ska dokumenteras och när, utifrån elevernas behov.

Jag vill göra marknaden obefintlig för Internetbaserade företag som livnär sig på skräcken för att inte ha ryggen fri inför Skolinspektionen.

Det behöver inrättas en Skolmedling som ersätter alla tidskrävande anmälningar till Skolinspektionen. Denna skulle öppna för samförståndslösningar när något gått snett i kontakten hem–skola. Vi behöver inte mer konflikt, vi behöver fungerande samarbete.

Sverige har inte dåliga lärare. Sveriges skola lider i stället under ett systemfel.

Det är nöd och det är bråttom. Vår skola befinner sig i djup kris.

Gunilla Bafford, leg speciallärare, Kristianstad “

DN 16 september 2014:

“Maktskifte i huvudstaden. Nu blir hon Stockholms mäktigaste politiker. Karin Wanngård är redo att skippa mysbyxorna och skärpa till sig”

“Karin Wanngård, Stockholms nästa finansborgarråd, poserar med pondus i Stadshusets fullmäktigesal. Hon inte bara säger det, utan verkar också vara helt trygg med och säker på att förhandlingarna med MP och V går i lås. Hon har inga heliga frågor och hon kan nöja sig med en trepartikoalition.

Vad har du gjort i dag?
– Jag har haft samtal med vår ledningsgrupp, med nuvarande finansborgarrådet Sten Nordin – om hur vi kan lämna över på ett schyst sätt – och med Miljöpartiet och Vänstern.

Några samarbetsinviter från moderaten Nordin?
– Nej.

Hur gick samtalen med MP och V?
– Det gick bra, vi är alla överens om att fortsätta diskutera en gemensam plattform. Min förhoppning är att det kommer att gå bra, jag tror att vi kommer ganska långt tillsammans.

Varför tror du det?
– Jag känner och behärskar deras budgetar utan och innan, jag vet vilka frågor MP och V vill ha med, jag vet vad som är viktigt på riktigt för dem. Jag är faktiskt ganska säker på att förhandlingarna går i lås.

Finns det någon fråga du inte kompromissar om?
– Nu är jag en realpolitiker och förhandlare, jag går inte in i förhandlingar för att stranda dem.

Inga heliga frågor?
– Jobben, skolan, omsorgen. Men där är vi ganska överens. Det handlar om att få igenom så mycket som möjligt av socialdemokratisk politik.

Du kommer inte att säga ”Nu bygger vi Förbifarten, annars får det vara!”
– Nej.

När Karin Wanngård tillträdde som oppositionsborgarråd och Stockholmssossarnas frontfigur i april 2011 svarade hon, bland annat, så här på vad hon inte tyckte om:

”Förbifart Stockholm. Jag tycker inte att det är den bästa lösningen.”

– Sade jag det? Förbifarten är beslutad och ska genomföras.

Oavsett om du tycker om den eller inte?
– Ja.

Nöjer du dig med MP och V i en koalition?
– Det räcker, det ska mycket till för att Feministiskt initiativ ska rösta med borgarna. Men jag vill ha en så bred majoritet som möjligt så jag ska ta kontakt med Fi, men inte i dag.

När har vi ett nytt styre i Stadshuset?
– Det kommer att ta tid, alla partier har sina interna processer att ta hänsyn till. Det nya kommunfullmäktige tillträder den 20 oktober så det är slutdatum, vi blir klara innan dess men det kommer nog att dröja in i oktober.

De tre partierna fortsätter sina förhandlingar redan i dag tisdag, i

Karin Wanngårds tjänsterum i Stadshuset.

Det enda vi stockholmare redan kan vara säkra på är att det blir en skattehöjning. Hur mycket?
– Vi har sagt 10 öre, MP och V vill höja mer. Men det är inte örena det handlar, det är inte det viktigaste, utan vad du får ut av skattehöjningen och vad stockholmarna är beredda att betala för välfärden.

Stoppar ni ombildningen till bostadsrätter i de kommunala bolagen ?
– Ja, det blir totalt stopp för att sälja ut allmännyttan. De ska i stället bygga dubbelt så mycket som i dag, 2 500 lägenheter per år.

Släpper ni Bromma flygplats, som MP och V vill lägga ner?
– Nej, jag ser inte att det är möjligt att lägga ner Bromma.

Tidigare sade Karin Wanngård ”det går ju att komma överens i viktiga frågor över den nuvarande blockgränsen”. Nu menar hon, som sagt, att inga frågor är heliga.

Men vad är viktigast för er?
– Extraresurser till skolan är det allra viktigaste.

Under valrörelsen har hon vid varje tillfälle inlett med att tala om sjunkande skolresultat och ungdomsarbetslöshet. De reformer hon nämnt först är att skolklasserna i de tidiga årskurserna ska vara synbart mindre redan nästa höst, att en ungdomsgaranti – jobb, utbildning eller praktik inom 90 dagar – och 2 500 nya platser på komvux ska införas.

Partisekreteraren Carin Jämtin har lovat att Socialdemokraterna sätter stopp för den fria etableringsrätten i hemtjänsten vid ett maktskifte. Hon har också sagt att kommuner kan välja att rikta upphandlingar och valfrihetssystem inom välfärden till enbart privata, kooperativa och ideella aktörer som inte drivs i vinstsyfte.

Hur ska ni göra i Stockholm?
– Vi ska se över hemtjänsten, vi anser inte att alla utförare lyckas hålla den höga kvalitet vi vill ha. Vi ska direkt avskaffa mormorslotteriet för den som inte vill välja utförare, det ska finnas en god, kommunal hemtjänst i botten. Men det kommer att finnas privata utförare.

Senast DN/Ipsos mätte hur kända Stockholmspolitikerna är bland allmänheten var det bara 16 procent av stockholmarna som kände igen dig. Ska det bli kul att bli kändis?
– Nä. Det är klart att det underlättar i det politiska livet, men det är bekvämt att kunna gå i mysbyxor till Vällingby centrum. Men jag får skippa mysbyxorna och skärpa till mig lite mer.

Hon tänker däremot inte drabbas av ”borgarrådssjukan”, bli stöddig och uppfylld av sin upphöjdhet.

– Man ska lägga av i tid, säger Karin Wanngård.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“**Fakta. Karin Wanngård**
Ålder: 39.
Uppväxt: På Ekerö väster om Stockholm.
Bor: Radhus i Vällingby, i det område där Olof Palmes radhus låg.
Familj: K-G Westlund, ombudsman på LO-distriktet, Elin, 4,5 år, och Albin, 9 månader.
Utbildning: Personalvetare, dock utan att ha gjort klart den sista uppsatsen.
Arbete: Till 2011 nordisk lönechef vid Hewlett Packard. Därefter oppositionsborgarråd (S). Hon har suttit i kommunfullmäktige sedan 1994.
Intressen: Bugginstruktör och bridgespelare, men hinner inte med någotdera. “

DN 16 september 2014:

“Så delas makten i staden”

“Karin Wanngård (S) kan bilda en rödgrön majoritet i Stockholms stad utan att behöva fundera över hur Sverigedemokraterna ska blockeras. I landstinget sliter de borgerliga med frågan hur de ska kunna styra vidare utan att behöva lita på stöd från SD.

Stockholms stadshus står kvar efter valet och i sammanträdesrummen har överläggningarna mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet inletts. På de borgerliga partikanslierna är arbetstakten lägre och dagens finansborgarråd Sten Nordin (M) vill ännu inte kommentera valutgången utan hälsar att Karin Wanngård har bollen.

I välfärdsfrågorna står S, MP och V nära varann och de tre partierna kan väntas komma överens om hur stadens resurser ska fördelas. I opposition har parterna haft olika syn på behovet av en eventuell skattehöjning. Men det kommer inte att stoppa en trepartiöverenskommelse. De frågor som kan tänkas sätta käppar i de rödgröna förhandlingshjulen är Förbifart Stockholm och Bromma flygplats.

Lite längre upp på Hantverkargatan är läget i Landstingshuset det att den borgerliga alliansen i kraft av fler mandat än de rödgröna kan fortsätta att regera över sjukvård och kollektivtrafik. Men det finns ett stort men. Sverigedemokraterna kommer in i landstinget och blir vågmästare. Den borgerliga alliansen lär de närmaste dagarna fortsätta att fundera över hur de ska styra landstinget utan att hamna i beroende av SD.

Vad det faktum att de borgerliga inte längre kan styra landstinget av egen kraft betyder för vård och kollektivtrafik är oklart. Väljarnas dom lär i alla fall göra att allt krut inte kommer att läggas på att införa nya vårdval och genomföra nya privatiseringar.

Tre partier hade medvind i valen i hela länet. Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gick alla framåt i samtliga kommuner utom en – V och MP backade lite i Nykvarn och Sverigedemokraterna gick inte framåt i Vaxholm som nu är den enda kommun i länet utan en sverigedemokrat i kommunfullmäktige.

Vänsterpartiets medvind kan bedömas som ganska svag med ett plus på 1,7 procentenheter i Sigtuna som den störst framgången. Miljöpartiets medvind var lite kraftigare, men måttlig jämfört med vad en del knallgröna opinionsmätningar utvisat. Miljöpartiet ökade dock med drygt tre procentenheter i Vaxholm, Botkyrka och Solna.

Sverigedemokraterna ökade i de flesta kommuner med mellan två och fem procentenheter. I Södertälje och Sigtuna blev ökningen till och med större.

Centerpartiet gick framåt i tre fjärdedelar av kommunerna med Ekerö och Huddinge – 1,9 procentenheter uppåt – som bästa resultat. Kristdemokraterna gick bakåt i fler kommuner än framåt men kan glädjas lite åt hyggliga uppgångar i tidigare svaga kommuner som Södertälje och Botkyrka. Folkpartiet ökade marginellt i fyra kommuner, medan det var minus i resten med särskilt dystra siffror i Upplands Väsby, Vaxholm och Täby.

För Moderaterna var söndagens val en rejäl missräkning. Tillbakagången för partiet är markant i de flesta kommuner. I starka moderatfästen som Solna, Vaxholm och Vallentuna försvann var fjärde väljare. Moderaterna gick framåt enbart i Sigtuna – med 0,8 procentenheter.

Socialdemokraterna gick framåt i två tredjedelar av kommunerna med starka uppgångar i Vallentuna, Upplands Väsby, Tyresö, Ekerö och Sundbyberg . Däremot gick det riktigt illa i Nynäshamn och Sigtuna med tapp på 8,4 respektive 7,6 procentenheter.

Att tappet blev stort i dessa kommuner där Socialdemokraterna lett blocköverskridande majoriteter kan tyda på att det är oklokt att gå över blockgränsen efter stöd. Samtidigt gick Socialdemokraterna framåt i Sundbyberg som haft liknande styre.

Just överenskommelser över blockgränser är en huvudfråga på dagordningen i ett tiotal kommuner där Sverigedemokraterna är vågmästare. I några av dem – Huddinge och Nynäshamn – är mandatfördelningen särskilt rörig men Haninge, Järfälla, Sigtuna, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Norrtälje, Solna och Österåker är mandatfördelningen sådan att det kan öppna för uppgörelser över blockgränsen för att undvika att bli beroende av Sverigedemokraterna.

Anders Sundström anders.sundstrom@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Sju frågor efter valet – och ett utropstecken”

“Bostadsbyggandet
Bostadsbyggandet kommer att öka i Stockholm oavsett hur det går med partidiskussioner om Bromma gör sig bästa som flygplats eller boplats. Inriktningen mot större andel hyresrätter som redan inletts lär fortsätta. I flera kommuner i länet där Miljöpartiet och Sverigedemokraterna gått framåt kan det vara en broms för byggandet eftersom båda partierna gärna lyssnar på opinioner som vill bevara obebyggda ytor.

SL-kortet
Att de borgerliga ser ut att behålla makten i landstinget innebär att det inte blir enhetstaxa i trafiken. Hur det blir med priserna på SL-kortet och resten av SL-trafikens rikhaltiga biljettflora är dock oklart. Det blir troligen inga prishöjningar nästa år men alla som ägnat SL:s ekonomi mer än en halv sekund inser att det på längre sikt väntar prishöjningar. Särskilt som stora investeringar i nya tunnelbanelinjer väntar.

Förbifart Stockholm
Karin Wanngård (S) ska nu förhandla med två - kanske tre partier om Fi får vara med - för att få en majoritet som kan styra Stockholm. I de förhandlingarna är Socialdemokraterna ensamma om att vilja bygga Förbifarten. Ett trumfkort i spelet om motorvägen är dock att alla borgerliga partier står bakom bygget. Att Wanngård skulle vilja markera mot Förbifartsvänliga Sverigedemokrater och stoppa bygget är dock högst otroligt.

Bromma flygplats
Bland socialdemokrater i Stockholm finns många som är skeptiska till nyttan av en flygplats i ett så tättbebyggt område som Bromma. När Stockholms socialdemokrater tidigare arbetat för att stoppa flyget har det alltid stupat på att partiet på riksplanet är starka förespråkare av flyg på Bromma. Så är det även nu. Det enda som skulle kunna stänga Bromma är kohandel om makten på riksplanet, men det mesta talar för fortsatt flyg.

Kollektivtrafiken
Tunnelbaneplanerna som sjösattes av den borgerliga regeringens förhandlare går vidare. Detsamma gäller utbyggnaden av Tvärbanan till Kista. Ett projekt som kan fastna i politiska förhandlingar är förlängningen av Spårväg City till Värtan som Socialdemokraterna är motståndare till. Miljöpartiet är dock lika starka förespråkare av spårväg som de borgerliga medan Vänsterpartiet tycker bäst om trådbussar.

Slussen
Den nu besegrade borgerliga majoriteten klubbade genom detaljplanen för Nya Slussen med minimal marginal. De som strider hårt för att nya Slussen ska byggas upp som en modern kopia av gamla Slussen kan dock inte hoppas särskilt mycket på den nya majoriteten som inte tänker riva upp detaljplanen. Däremot har de rödgröna deklarerat att de kan tänka sig färre hus uppe på Slussen och vill utreda detta.

Landstingsstyret
De borgerliga har övertag på de rödgröna i landstinget. Men Sverigedemokraterna kom in och är vågmästare. Det betyder att den borgerliga alliansen måste söka stöd över blockgränsen för de viktiga politiska besluten eftersom finanslandstingsrådet Torbjörn Rosdahl (M) deklarerat att Sverigedemokraterna inte ska få något inflytande. Om det leder till en permanent uppgörelse med Miljöpartiet om sjukvården återstår att se.

Skatten
Det är helt klart att det inte blir någon skattesänkning i Stockholm eller landstinget. Varken den avgående alliansen i Stadshuset eller den kvarsittande alliansen i landstinget har föreslagit några sänkningar inför nästa år. Den nya rödgröna majoritet som förhandlar om att bilda koalition i Stadshuset kommer inte att föreslå någon skattesänkning. Om det i framtiden blir skattehöjningar är en delvis annan fråga. “

DN 16 september 2014:

“Fi om budget: Har inte haft möjlighet”

“Fi får tre mandat i Stockholms stad. Men partiet har inte lagt en budget.

– Vårt parti består av ideella krafter och vi har därför inte haft den möjligheten, säger Isabella Pettersson.

Hon är 25 år, emot Förbifarten, för skattehöjningar – och boende i en hyrestrea på Södermalm som hon fått via familjekontakter. Feministiskt initiativs förstanamn i Stockholm, Isabella Pettersson, sa i går på partiets valvaka att ”Stockholm känns säkert” – och fick rätt. Feministiskt initiativ fick tre mandat i Stockholms kommunfullmäktige.

– Vi förväntade oss att komma in. Det var vårt mål och vi är väldigt nöjda, säger Isabella Pettersson, som studerar masterprogrammet i statsvetenskap på Stockholms universitet, till DN.

Men vilka frågor partiet kommer att driva lokalt – och hur de kommer att bekostas – är oklart. Partiet har inte lagt fram ett budgetförslag.

– Vi består av ideella krafter, har inget kansli, ingen anställd personal och därför inte haft den möjligheten. Vi har oerhört mycket kompetens inom partiet men det är ändå svårt med bara ideella krafter, säger Isabella Pettersson.

Men även utan budgetförslag har partiet en klar bild om vilka frågor de vill driva, enligt Isabella Pettersson. Bland annat: låglönelyft och säkerställd heltid inom offentlig sektor samt jämställdhetsanalyser på budgeten för att se vart resurser läggs och vem de kommer till gagn. Hur det ska finansieras? Höjda skatter.

– Kommunen har sin främsta inkomst från inkomstskatten. Det är kommunskatten man kan arbeta med, säger Isabella Pettersson.

Feministiskt initiativ kommer att stötta de rödgröna. Men partierna är oense i flera frågor – bland annat om Förbifart Stockholm.

Ni har kallats Elitistiskt initiativ eftersom ni är stora hos medelklassen. Men feminismen behövs allra mest längre ner i samhällsstegen. Varför lyckas ni inte nå de väljarna?

– Vi har inte sett undersökningar på vilka väljare vi har nått det här valet. Den undersökningen baserades på valet 2010 och då fick vi bara 0,4 procent av rösterna. Sedan dess har vi jobbat mycket i områden där vi inte varit i tidigare och därför ska det bli väldigt intressant att se var våra väljare kommer ifrån denna gången, säger Isabella Pettersson.

En annan fråga som Feministiskt initiativ vill satsa på är fler hyresrätter.

– Det viktigaste är att man bygger hyresrätter framför bostadsrätter, både studentlägenheter och andra mindre lägenheter. Så att unga kan flytta hemifrån och människor med lägre inkomst, som inte har möjlighet att köpa sig en bostadsrätt, har någonstans att bo.

– Vi har inte sagt blankt nej till att bygga på grönområden, men i första hand gäller exploaterad och utnyttjad mark exempelvis vägar eller större gamla industriområden. Vi stöder Miljöpartiets förslag om att ta bort Bromma flygplats, för att bygga bostäder där. Och för att vi tycker

att infrastrukturen ska byggas ut genom järnväg och inte inrikesflyg, säger Isabella Pettersson.

Själv bor hon också i hyresrätt. I en trea på Södermalm tillsammans med sin partner.

Hur får man ett sådant förstahandskontrakt?

– Familjerelationer, så det är ett privilegium man har, precis som alla andra som bor på Södermalm.

Vad innebär det konkret?

– Att man känner hyresvärden.

Är det ett bra system tycker du?

– Absolut inte. Och som sagt: jag är 25 år, jag pluggar på universitetet. Alla som jag studerat med på universitet flyttar mellan olika andra- eller tredjehandskontrakt. Eller så har de en familjebakgrund som är mer privilegierad, familjekontakter och relationer som hjälper en. Det är ett jättestort problem att det är väldigt tydligt hur klass påverkar ens boendesituation.

Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se "

DN 16 september 2014:

"Viktor Barth-Kron: Det måste ha varit en märklig rödgrön natt "

"Stockholmspolitiken gjorde en gir åt vänster – men valet 2014 blev framför allt avgörande för SD:s etablering i Stockholmsregionen. "

"I natt spred det jublande partifolket en bild på Socialdemokraternas ledande Stockholmspolitiker över internet. "VI VANN", stod skrivet över den.

Ett kuriöst påstående. Socialdemokraterna backade en halv procentenhet i Stockholms stad jämfört med 2010 och stannade på 21,9 procent, det sämsta valresultatet i Stockholm sedan rösträttens införande. Samtidigt fick man se det hett eftertraktade landstinget glida ur händerna – trots att Sverigedemokraterna kommer in i landstingsfullmäktige blir alliansen större än de rödgröna partierna och vänsterns blå skynken, de moderata landstingsråden Filippa Reinfeldt och Christer G Wennerholm, lär sitta kvar.

Det måste ha varit en märklig natt överlag hos de rödgröna.

Miljöpartiet stod för ett snudd på sensationellt misslyckande nationellt, där uppblåsta visioner om tvåsiffrigt och att slå SD som tredje parti slutade med en minskning till 6,8 procent och kamp med uträknade Centern om fjärdeplatsen.

I huvudstaden gick det något bättre, men opinionsmätningarnas möte med verkligheten ledde precis som 2010 till en grön ballongspräckning

och drömmarna om att bli huvudstadens ledande vänsterkraft fick läggas på hyllan igen. En ökning med 0,6 procentenheter ger 14,3 procent i Stockholms stad. Efter EU-valet badade man fontän, nu blev det mer av en kalldusch.

Samtidigt: Genom en uppgång för Vänsterpartiet och framför allt SD:s och Fi:s intåg i Stockholms stadshus har de tre rödgröna partierna förutsättningar att bilda gemensamt styre. Ett styre där Socialdemokraterna själva är i minoritet – 21,9 procent jämfört med V och MP:s samlade 23,2. En seger, på sätt och vis, men på en helt ny spelplan.

De avgående Moderaterna verkade å sin sida ta sitt synnerligen väntade valnederlag med visst jämnmod och tanken att det trots allt kunde ha varit värre. Tappet blev stort, men man är fortfarande stadens med god marginal största parti. Åtminstone en sak i självbilden att ta med sig, när man nu kryper in i oppositionslivets mörker.

Centerpartiet och Kristdemokraterna kunde samtidigt andas ut. Bägge klarar livhanken som kommunalpolitisk kraft och kunde notera varsin liten framgång: Centerpartiets kamp för food trucks och skyskrapor belönades med en 0,7 procentenheter stor uppgång. KD backade visserligen 0,2 procentenheter, men kunde med hjälp av Stadshusets invecklade matematik dubblera sina fullmäktigemandat. Visserligen bara från ett till två, men ändå.

När man blickar ut över Stockholms röstningsgeografi är det svårt att undvika några slutsatser.

Man brukar tala om det rikare norr och det fattigare söder – en mycket förenklad bild, men inte utan underbyggnad. Det avspeglar sig också mycket starkt i hur stödet för blocken fördelas.

Möjligen sitter en och annan riktigt gammal moderat och förbannar inkorporerandet av Brännkyrka landskommun år 1913, det vill säga det område som utgör större delen av dagens Söderort. Här hämtar de rödgröna större delen av sitt övertag, med undantag främst för välmående villaområden som Gamla Enskede och Mälarhöjden.

Den norra innerstaden tillsammans med Bromma, södra Spånga och Hässelby villastad utgör samtidigt ett motståndskraftigt blå band som sträcker sig ut till kommungränsen mot Järfälla, medan lägenhetsområdena kring Vällingby tillsammans med det kompakt röda Järvafältet gör gemensam sak med Söderort.

Noteras bör också att Sverigedemokraternas uppgång sker på bred front. Bäst går man som tidigare i ytterstaden, starkaste distrikt är norra Hässelby gård med 14,3 procent, men såväl Nytorget och Hornstull på Söder som Strand-vägen och Karlaplan på Östermalm placerade SD i kommunfullmäktige med mycket god marginal.

Utanför stadsgränsen gick det mesta enligt förväntan. De borgerliga kan behålla kärnländer som Täby, Danderyd och Nacka, och förmodligen även Solna trots ett spektakulärt M-tapp på 10,6 (!) procentenheter. Stora kommuner som Huddinge, Haninge och Järfälla har liksom Stefan Löfven att hantera ett SD i vansklig vågmästarställning, medan Socialdemokraterna behåller ledartröjan i kommuner som Botkyrka, Södertälje och Sundbyberg.

Sammanfattningsvis: Stockholm gjorde en lätt gir åt vänster. Det bestående intrycket av valet 2014 blir dock Sverigedemokraternas definitiva etablering i huvudstadsregionen.

Viktor Barth-Kron viktor.barth-kron@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Bengt Ohlsson: Våra berättelser om Sverige ligger som uttjänta papperstallrikar på golvet”

“Inom sig är Socialdemokraterna fortfarande det statsbärande partiet. Men maktskiftet i valet tappar all mening efter Sverigedemokraternas framgångar. Författaren Bengt Ohlsson tog cykeln från Söder till partiets valvaka i City.

På valdagens morgon stöter jag ihop med Mille som jag känner sedan gammalt, han var en av vildhjärnorna som brukade sitta på Kafé Kristina och vina och gasta om Cohen och Baudelaire och Kerouac medan jag gick på gymnasiet och läste läxor och var duktig ponke.

Varje gång man sneddat över Nytorget genom åren har Mille suttit i någon latteholk och spejat sig omkring. Mille blev fotograf och har alltid tricksat sig fram på något sätt, och på valdagens morgon står han i korsningen Högbergsgatan och Östgötagatan och svajar med överkroppen och plåtar någonting och vi gör sällskap upp till Mosebacke torg och jag frågar om han har röstat och han säger absolut och börjar sen prata om hur alliansen under de här åtta åren har SLITIT SÖNDER LANDET och att vi måste HITTA TILLBAKA och BYGGA NÅGOT TILLSAMMANS.

Det är en solig söndag i de tredje hippaste kvarteren i världen och Milles tjej sitter vid serveringen på torget och väntar på honom, och det känns inte alls som länge sen som jag sneddade över torget och blev varm om hjärtat över att upptäcka en sån tufsig och sömnig och bortglömd plats på Söder, men det är klart att det var länge sen, och när serveringen väl stod där, den gröna tappra lilla plåthyddan, förundrades man över att den inte hade stått där förut. Över bara en sommar blev den en institution och en viktig knutpunkt i de här tredje hippaste kvarteren i världen, och de som satt på de högresta stolarna och lattade sig medan man tomtade förbi med sin gläfsiga hund tillhörde något slags adel, ett utvalt folk som kunde unna sig en batteriladdning på väg till sitt viktiga värv och de såg intelligenta och välklädda ut och satt i stilla samspråk med någon annan som såg minst lika intelligent och välklädd ut och man hukade sig automatiskt och skyndade förbi så att de inte skulle behöva störas av ens allt annat än intelligenta och välklädda uppenbarelse, och under en av de varma dagarna i maj när vi gick över torget och såg Mille sitta där med sin tjej och vinka sa jag efteråt till min fru att det här betyder någonting, för om Mille har övergivit Nytorget och flyttat upp några kvarter och börjat sitta och fika på Mosebacke kommer snart horderna där nerifrån att följa efter honom; alla stränga lantisar som belånat sig upp över öronen för att bo i just de tredje hippaste kvarteren i världen. Det är nu bara sån Mille är. Ser man honom på ett fik eller vid en bardisk kan man höra trampet från de hippa horderna och man vet att invasionen är nära.

Den där dagen i maj stannade vi till en stund och pratade med Mille och hans tjej och han berättade att de hade varit på Kuba och att de hyrde ut sin lägenhet på airbnb under sommaren och tjänade multum eftersom de bodde i de tredje hippaste kvarteren i världen.

Under valrörelsen detta superår har det tjatats om BERÄTTELSERNA som ska fånga tillståndet i nationen, och medan Mille och jag lommar över det hårt prövade gräset på Mosebacke torg kommer en känsla av hjälplöshet över mig när han i ett hetsigt röstläge rullar ut sin berättelse som handlar om ett sönderslitet land och

klassklyftor och kyla och arbetslöshet och vårdköer och kundtänkande och fallande skolresultat, och han träffar sin fru och de viker ut sina fällstolar i gräset medan tjejerna i den gröna plåthyddan rostar sina ciabattor med soltorkad tomat, och himlen är blåare än Reinfeldts slips och livet inte ser ut att kunna vara så mycket bättre i de tredje hippaste kvarteren i världen, och jag tänker på alla andra berättelser som svischat förbi under valrörelsen, framför allt tänker jag på de tre Sverigekorrespondenterna som intervjuades i radions ”Studio ett” i fredags, en fransman och en finne och en danska, och när programledaren frågade om deras intryck av valrörelsen var det som om de samfällt rev sig i håret och försynt undrade, ursäkta, men i det här landet har ni alltså en ekonomi som går som tåget, och en statsminister som uppmanar medborgarna att öppna sina hjärtan för FLYKTINGARNA, något som vore fullständigt otänkbart i våra hemländer... och ändå verkar ni så otroligt missnöjda.

Underförstått: har ni fattat hur bra ni har det?

Mille spred sina röster mellan Fi, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Själv röstade jag på en bensinmack på södra Gotland för tre veckor sen. Gubbarna på macken har fått vänja sig vid att hantera allt möjligt genom åren, från paketutlämning till försäljning av värktabletter och allergimedicin, och de var lite brydda när de fick börja baxa fram röstlådorna men de skötte allting till punkt och pricka och lät mig kolla medan de petade ner mina kuvert i lådan.

På kvällen äter vi en försenad födelsedagsmiddag där hemma, de utflugna barnen har klätt sig fint och gett mig presenter och femtonåringen har drumlat hem från sitt kompishäng och alla är glada åt att se varandra och vi pratar om valet och sen börjar vi prata om Sverigedemokraterna och några timmar senare, när jag cyklar in mot Socialdemokraternas valvaka med presslegget fläpprande runt halsen i fartvinden slår det mig att vi nästan uteslutande pratade om Sverigedemokraterna och hur ingenting verkar bita på dem, vare sig man tar debatten eller vägrar att ta den, vare sig man attackerar dem eller ignorerar dem, vare sig man tårtar dem eller vänder ryggen åt dem. Inte ens hela den tredje statsmaktens samlade ansträngningar lyckas kväva dem.

Vi sitter runt middagsbordet och byter historier om dumma sverigedemokrater och vi vet fortfarande inte att de under kvällen kommer att visa sig vara landets tredje största parti, och jag tänker på femtonåringen och hans hittills ganska vaga politiska medvetenhet, men vilken central plats Sverigedemokraterna har fått i hans föreställningsvärld och jag minns en kväll i våras inför EU-valet när de pratade mycket om politik i hans åttondeklass och jag hjälpte honom att fylla i ett webbtest och blev svettig i pannan när jag försökte förklara ”jobbskatteavdrag” och ”sist in först ut” för honom, och han klickade allvarligt in de alternativ som han tyckte lät bäst, och plötsligt hejdade han sig i sitt klickande och sa:

– Men tänk om jag kommer att bli sverigedemokrat?

Så ser det ut i de tredje hippaste kvarteren i världen.

Sverigedemokraterna är trollet i den urbana urskogen, de är huldran som kan stå i skogsbrynet och locka en på avvägar, och ser man henne framifrån är hon vacker och förförisk men när hon vänder ryggen till är den ihålig som ett murket träd och enligt folktron blir den som haft sexuellt umgänge med huldran inbunden och fåordig – hans själ har stannat hos henne.

– *Känner* vi några sverigedemokrater? frågade femtonåringen i somras.

Men det gör vi ju inte. Vi känner inte ens någon som känner en sverigedemokrat. Och jag vet inte om detta svar gör femtonåringen lugnare, eller om det spär på hans oro.

Socialdemokraternas valvaka äger rum på något som heter Stockholm waterfront. Klockan är halv nio och några preliminära valresultat har ännu inte kommit in, bara en så kallad vallokalsundersökning som tyder på att Fi fått fyra procent och kommer in i riksdagen jäms med häcken.

Jag cyklar förbi Slussen som är söndertrasad och täckt av stängsel och futtar, jag cyklar förbi en Riddarholme som är täckt av stängsel och futtar, jag cyklar förbi en Centralstation som är täckt av stängsel och futtar och en Vasagata som är ett ansiktslöst och liksom allmäntyskt landskap av konferenshotell och byggkranar. Vid Kungsbrons räcke står två sammanbitna mörkhyade taxichaffisar med korsade armar och jag frågar dem efter vägen och de pekar hur jag ska cykla runt.

Innanför snurrdörrarna blir jag avprickad av en presstjej och försiktigt smekt över större delen av kroppen med en metallblipp. Stockholm waterfront påminner om en flygplats med rulltrappor och stora salar med sobert rödbelysta galler i taket, och framför en stor duk med sossemotiv mobilplåtar SSU-gängen varandra och till det yttre påminner allting om en kändisstinn filmpremiär.

Och jag går omkring med mitt vattenglas och pratar med Embla från Trångsund, hon är nitton år och späd som ett vasstrå och hon står på 54:e plats i Huddinge, så det vill ju till att jag får några personkryss, säger hon tappert, och hon är där med sin pappa Tahvo som är egen företagare och levererar utrustning till olika gym, och jag pratar med Eva-Louise som är vice ordförande i Stockholms kommunfullmäktige och som sitter nedanför den stora bioduken där Claes Elfsberg just drämt det första preliminära valresultatet i våra fönade skallar, och hon skvalpar stridslystet med rödvinet i glaset och säger att hon skyller Sverigedemokraternas framgångar på Alliansen som slitit sönder landet och vidgat klyftorna och låtit rädslan sippra in och fukta sönder folkhemmets köksgolv. Jag pratar med femtonårige Adonay och nittonårige Roy från Bredäng som just plåtat varandra framför sosseduken. Jag pratar med Inga som står på tionde plats i fjärde kretsen och med Lena som förut satt i valberedningen i Stockholms arbetarkommun.

Vi byter berättelser med varandra. De krockar med yrvakna små dunsar, som förvirrade radiobilar, de röstade socialdemokratiskt och jag gjorde det inte, och det märks att vi är dopade och höga på alla slutdebatter och dueller och webb-tv-drabbningar och det fattas bara att de ska höja sina fingrar i luften och börja räkna upp så som Stefan Löfven kunde göra i sömnen, att ungdomsslössheten är större än när ”ni” tillträdde, och långtidsslössheten är större än när ”ni” tillträdde, och att jag ska svara att 250 000 nya jobb har skapats under ”vår” tid vid makten.

Strax före midnatt håller Stefan Löfven sitt segertal. Det jublas. Det hålls upp färdigtryckta kissfärgade löpsedlar. Och här någonstans märks det att Socialdemokraterna bär sitt förflutna som en puckel på ryggen. Inom sig är de fortfarande det statsbärande partiet, och kommer alltid att vara det, och äntligen har de fått resa sig ur förödmjukelsen, ja, äntligen har det naturvidriga tillståndet, den skavande abnormiteten som åtta borgerliga år inneburit rättats till, snittats bort och slabbats ner i en plastsäck.

Sen börjar det långsamt sjunka in.

Det befriade jublet efter upprättelsen har knappt hunnit lägga sig förrän nästa förödmjukelse står där, och den är så svår att man redan börjar längta efter den gamla goda tiden när fienden åtminstone var någon som läste DN och Svenskan och tyckte att det var något sympatiskt när lilla Alisha valdes till Lucia på dagis och Loreen representerade Sverige i mellon.

Med Sverigedemokraternas fördubbling känns plötsligt valrörelsens salivstänkande diskussioner om skattesänkningar och trainee-jobb som en meningslös terapisyssla. Vi vaknar upp i ett värkande solljus när begrepp som ”höger” och ”vänster” tycks ha tappat all betydelse.

Och våra respektive berättelser om Sverige ligger som uttjänta papperstallrikar på golvet. Huldran lockade dubbelt så många svenskar den här gången. De sitter nyknullade vid sina frukostbord någonstans, inbundna och fåordiga. Jag låser upp min cykel och trampar hem genom natten mot de tredje hippaste kvarteren i världen.

Bengt Ohlsson benke@swipnet.se författare och krönikör i Dagens Nyheter. “

DN 17 sept 2014:

“Kravet: Ta er samman – undvik regeringskris”

“Pressen ökar på Folkpartiet och Centern att inleda samarbete med Socialdemokraterna. Både fack och näringsliv kräver att partierna tar sig samman för att undvika regeringskris och nyval. Flera tunga folkpartister är öppna för samarbete i sakfrågor med en S-ledd regering.”

“När Stefan Löfven dagen efter valsegern uteslöt Vänsterpartiet från regeringssamarbete signalerade han samtidigt att de borgerliga mittenpartierna kan räkna med oblyga inviter från en rödgrön minoritetsregering framöver. S-taktiken är att de borgerliga partierna kan tänka sig ett samarbete över blockgränsen så länge V inte sitter med vid förhandlingsbordet.

Partiledningarna i både FP och C har hittills ställt sig kallsinniga till att överge sina kamrater i alliansen till förmån för motståndarna på den rödgröna sidan.

– Vi har varit tydliga med att vi vill att alliansen ska bli återvald och händer inte det så går vi i opposition och jag kan inte säga något annat efter valrörelsen, säger FP-ledaren Jan Björklund.

Men hur FP ska hantera sin oppositionsroll är fortfarande en öppen fråga. Som DN berättade i gårdagens tidning tycker flera folkpartistiska kommunalråd att FP bör öppna upp för uppgörelser över blockgränsen.

En DN/Ipsos-undersökning har också visat att 19 procent av FP-väljarna tror att en blocköverskridande regering ledd av S är bäst för Sverige.

Klart är att trycket på både FP och C att bidra med stabilitet i riksdagen kommer att öka. Det handlar både om att utestänga Sverige-demokraterna från inflytande och om att få till en parlamentarisk situation som förhindrar regeringskris och i värsta fall nyval.

– Jag har pratat med flera företrädare från våra motståndare som säger att nu måste partierna ta sig samman. Det är klart att vi helst skulle ha sett att det fanns en socialdemokratisk majoritet i riksdagen men nu är det inte så. Nu måste det till breda lösningar och samförstånd om detta inte ska bli fyra år där riksdagen står stilla, säger LO-ordföranden Karl-Petter Thorwaldsson.

Han säger sig vara optimistisk till att alla partier kommer att bidra så gott de kan.

– Direkt efter valet är det svårt att tolka de nej som kommer från mittenpartierna. Samtidigt tycker jag att man hör lite annorlunda tongångar än före valet från de inblandade, säger Thorwaldsson.

Även näringslivet vill ha en uppgörelse som innebär politisk stabilitet och gör ingen hemlighet av att man gärna ser samarbete över blockgränserna. Därmed ökar trycket på både C och FP att bli mer pragmatiska i sin syn på allianssamarbetet.

– Vi kan konstatera att det finns inget riksdagsunderlag för att köra en ordentlig vänstersväng i en massa frågor. Ska S och MP kunna regera så måste de hitta en plattform i en hel del frågor där de kommer överens med några av de borgerliga partierna, säger Christer Ågren, vice vd för Svenskt Näringsliv.

– Osäkerhet är något av det svåraste som finns. Det avhåller folk från att våga investera och anställa.

Oavsett hur C och FP väljer att agera kommer alliansen att sättas på hårda prov den närmaste tiden. Både Fredrik Reinfeldt och Anders Borg hoppar av sina partipolitiska uppdrag och lämnar efter sig ett tomrum som ska fyllas av en oprövad kraft med ännu oklar agenda.

FP-ledaren Jan Björklund har däremot inga planer på att lämna sin post och fick i går enhälligt stöd av FP:s partistyrelse att fortsätta som partiledare. FP vidhåller också att alliansen ska lämna in en gemensam budgetmotion i höst och ställa den mot de rödgrönas förslag.

– Vi har gått till val på ett gemensamt valmanifest. De 350 000 väljare som har röstat på Folkpartiet har gjort det på grund av vårt valmanifest. De har varit medvetna om att detta är vårt politiska besked om hur budgeten ska se ut i höst. Det vore oansvarigt att lägga ett annat förslag efter valet, säger Jan Björklund som öppnar för ett visst samarbete med en S-ledd regering.

– Inte i de regeringsbärande frågorna som de ekonomiska frågorna, skatter, budget. Där finns det inga förutsättningar. Sedan finns det alltid småfrågor, men de samarbetar man alltid om, säger Björklund.

Hur allianssamarbetet ska se ut efter att budgeten har behandlats är en fråga som Jan Björklund håller öppen.

– Jag är helt övertygad om att 2018 så kommer alliansen att gå till val för att tillsammans återta regeringsmakten. Men hur samarbetet ser ut

under våren får vi återkomma till. Det är dock inte aktuellt att Folkpartiet skulle bli något stödparti under nästa år eller kommande år till en S-ledd regering, säger han.

Även partistyrelseledamoten och avgående EU-ministern Birgitta Ohlsson (FP) anser att FP ska stå utanför formaliserade samarbeten med S. När det gäller Folkpartiets roll framöver går hon dock något längre än Jan Björklund.

– Jag tycker att Folkpartiet ska gå in i en stenhård oppositionsroll nu och våga sparka både åt höger och vänster i oppositionen. Inte sätta sig i en regering med Socialdemokraterna. Är det enskilda frågor där vi tycker lika, som exempelvis en tredje pappamånad, så röstar vi så klart för det, men inget organiserat samarbete eller uppgörelser i tysta rum.

Öppningen Birgitta Ohlsson gör gällande samarbeten i sakfrågor som står FP nära, är något som Stefan Löfven tolkar positivt, enligt LO-ordföranden Karl-Petter Thorwaldsson.

– Uttalanden av typen ”lägger Socialdemokraterna folkpartistiska förslag så kommer vi inte att rösta mot dem” tror jag att Stefan Löfven tycker är väldigt trevliga att höra.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se “

“**Bakgrund. Tidigare samarbeten mellan Socialdemokraterna och borgerliga partier**

Socialdemokraterna har en tradition av att samarbeta med Centerpartiet, som tidigare hette Bondeförbundet.

Det första samarbetet om ett krispaket inleddes 1933 och blev också upphovet till ordet ”kohandel”.

Efter andrakammarvalet 1936 gick de båda partierna i koalition och Bondeförbundets partiledare Axel Pehrsson-Bramstorp blev jordbruksminister.

Under andra världskriget ingick Bondeförbundet också i den samlingsregering med alla partier utom kommunisterna i SKP och det lilla Socialistiska partiet, och satt mellan 1939 och 1945.

Även mellan 1951 och 1957 regerades Sverige av en koalition mellan Socialdemokraterna och Bondeförbundet. Socialdemokraten Tage Erlander hade varit statsminister för en rent socialdemokratisk regering ända sedan Per Albin Hanssons plötsliga död 1946. Eftersom Socialdemokraterna inte hade egen majoritet i riksdagens andra kammare och inte ville samarbeta med SKP, inbjöds Bondeförbundet att gå i koalition. Partiets ledare Gunnar Hedlund blev inrikesminister och partiet fick också tre ytterligare ministerposter.

Också i mitten av 90-talet, fram till 1998 samarbetade Socialdemokraterna nära med Centerpartiet. Göran Persson, som bildat regering 1996 efter Ingvar Carlssons avgång, fick med sig Centerns dåvarande partiledare Olof Johansson på uppgörelser om försvaret och energipolitiken, ett samarbete över blockgränsen, som inte gav Centern någon ministerpost, men väl politiska samordningstjänstemän placerade i regeringskansliet.

DN 17 sept 2014:

“S-budget kan räddas – C vill inte blockera”

“En ny spricka i alliansen kan rädda S-ledaren Stefan Löfvens budget. Centerpartiet och Folkpartiet är oense om hur man ska agera senare i höst. Medan FP öppnar för att riva upp delar av en rödgrön höstbudget i efterhand säger C nej. “

“Under onsdagen inleder riksdagens talman Per Westerberg sonderingarna med alla partiledarna, samma dag som det slutliga resultatet av valet presenteras. Efter ett möte i går med de vice talmännen konstaterade han på en pressträff i riksdagen att Sverige har en komplicerad regeringsbildning framför sig.

Utmaningen för Stefan Löfven är inte bara att klara en statsministeromröstning i riksdagen. Den nya regeringen ska också få igenom sin budget i december.

– Det gäller att få en hållbar regering som har en hygglig förutsättning att få igenom sin budget, säger Per Westerberg.

Därför kommer han att ta upp frågan om budgeten redan under samtalen med partiledarna om regeringsbildningen.

– Den svåraste frågan är att hitta en regeringsbildare som kan få igenom en budget i december. Det är den springande punkten. Jag tror att det är mycket svårare än att få igenom en regeringsbildare som klarar en förtroendeomröstning, säger Per Westerberg.

Eftersom alliansen ämnar lägga fram en gemensam budgetmotion blir Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt central de kommande veckorna. Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommer att behöva Vänsterpartiets aktiva stöd för att få igenom budgeten. Det räcker inte med att V lägger ned sina röster.

Per Westerberg kommer därför att fråga partiledarna om hur de kommer att ställa sig till den nya regeringens budget.

– Jag kommer att fråga och jag kommer försöka få ett svar. Det är inte säkert att jag får ett rakt svar. Jag ska försöka sondera så långt det är möjligt. Jag vill lämna ett statsministerförslag som håller och en regering som är någorlunda hållbar, säger han.

Regeringsbildningen kompliceras av Stefan Löfvens besked i måndags om att Vänsterpartiet inte kommer att ingå i en ny regering. Jonas Sjöstedt är mycket upprörd över beskedet att utesluta V och ställer krav på en uppgörelse om vinsterna i välfärden för att stödja en budget från en kommande regering med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Trots den bryska behandlingen av Jonas Sjöstedt är Socialdemokraternas huvudalternativ att försöka få Vänsterpartiet att stödja budgeten. Eventuella samarbeten med Folkpartiet och Centerpartiet tror ingen i S-ledningen på redan i år. Om det blir aktuellt senare handlar det om uppgörelser i enskilda sakfrågor snarare än om hela budgeten.

Stefan Löfven har aldrig haft för avsikt att ta med Vänsterpartiet i regeringen, enligt DN:s källor. Att beskedet lämnades redan dagen efter valet gjordes för att undvika spekulationer.

– Det var lika bra att vara ärliga från början om hur det ligger till - i stället för att låta det gå någon vecka och sedan få en diskussion om vad det föll på. Det ville vi inte vara med om, säger en centralt placerad S-källa till DN.

Men även om Socialdemokraterna och Miljöpartiet skulle lyckas få igenom en budget med stöd av Vänsterpartiet har ett annat hot tornat upp sig under de senaste dagarna: att de borgerliga på samma sätt som de rödgröna gjorde i vintras skulle bryta ut en eller flera delar av budgeten i efterhand där Sverigedemokraterna är på samma linje.

En som hotar med detta är Folkpartiets ledare Jan Björklund som anser att en ny praxis nu etablerats för budgetordningen i riksdagen.

– Socialdemokraterna har satt standarden. Vi ville inte att regelverket skulle tolkas så. Men som man bäddar får man ligga, säger Jan Björklund till DN.

För att ett sådant hot skulle vara reellt behövs att alla fyra borgerliga partier är på samma linje. Men DN kan nu avslöja att Centerpartiet inte tänker medverka. Därmed är alliansen splittrad.

– Vi har försvarat budgetens integritet hela tiden. Det kommer vi att göra nu också, säger Martin Ådahl, chefsekonom på Centerpartiet.

Han håller därmed fast vid den hårda kritik som han och Per-Ola Eriksson, Centerpartiets ekonomisk-politiska talesperson på 90-talet, uttryckt i en artikel på DN Debatt. Beskedet innebär att Stefan Löfven får igenom sin ekonomiska politik om han får igenom budgeten i riksdagen senare i höst.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

"**Fakta. S stoppade beslut**

I december förra året stoppade Socialdemokraterna med stöd av Sverigedemokraterna en skattesänkning, egentligen en höjning av nivån där statlig skatt ska betalas. Beslutet var en del av alliansens budget, som ska tas som ett paket. Men genom ett initiativ i utskottet kunde det redan fattade budgetbeslutet rivas upp.

Metoden vållade politisk strid. Regeringen och talmanskansliets jurister ansåg att den bröt mot budgetlagen, men efter att Konstitutionsutskottet godkänt den togs ändå beslutet. **DN "**

17 sept 2014:

"Stort misstag av Reinfeldt att ställa Sverige utan alternativ"

"Borde ha väntat med avgångarna. En svag regering ger nu regeringsmakten till en ännu svagare. Fredrik Reinfeldt har ställt Sverige utan alternativ trots att vi har fått en riksdag utan rödgrön majoritet. M måste utse en ny partiledare genom extra stämma så snart det är möjligt, skriver förra M-ledaren Ulf Adelsohn.

Fredrik Reinfeldt är den mest framgångsrika partiledare Moderaterna haft och han har, tillsammans med framför allt Anders Borg, fört tillbaka Sverige till ett land där arbete premieras. De har vidare skickligt lotsat oss genom en svår internationell kris och i åtta år hållit ihop en alliansregering. Detta måste sägas och för det förtjänar de all respekt.

Däremot har jag svårt att förstå Reinfeldts agerande i regeringsfrågan, såväl nu som redan tidigare i våras. Han har hävdat att om det rödgröna blocket blev större än alliansen skulle han avgå, allt i syfte att inte SD skulle få något inflytande. Detta beslut vet jag inte hur han förankrat, om alls. Något motsvarande besked från Stefan Löfven har vi inte heller fått.

Nu blev de rödgröna större och Reinfeldt har avgått. Detta är enligt min uppfattning ett stort misstag. Vi ska nu, sedan Löfven avvisat V, få en regering S + MP som har ett mindre regeringsunderlag än alliansen, 137 mot 142 mandat. En svag regering överlåter regeringsmakten till en ännu svagare. För att alls få igenom sina förslag måste denna ha V:s stöd i varje fråga. Detta leder rimligen till kompromisser med dem och

än mer vänsterorienterade förslag. Hur angeläget är det ur Moderaternas synvinkel?

Till yttermera visso blir dessa regeringsförslag beroende av att SD lägger ner sina röster och framför allt inte röstar emot. Och ju mer inflytande V får desto troligare är det att SD protesterar.

Fredrik Reinfeldt förtjänar vår respekt för sin attityd mot alla former av rasism. Med judisk påbrå på min fars sida har även jag skäl att vara tacksam härför och jag känner för hans oförsonliga inställning till SD. Men vad jag inte förstår är hans absoluta acceptans av V och vad det partiet står för. V har naturligtvis inga rasistiska åsikter och inrymmer många hedervärda samhällsintresserade väljare. Men så sent som i våras uteslöts några ungdomsförbundare som ansåg våld politisk acceptabelt. Och jag har som gammal moderat historiska, sakliga och politiska orsaker att ifrågasätta mycket i det partiet. Jag minns bland annat alla gamla hårdnackade kommunister som skickade hyllningstelegram till olika diktatorer i östblocket. Många av dem lever än i dag och finns säkert kvar i partiet.

SD har trots kompakt motstånd från alla andra partier och ett lika starkt motstånd från alla medier mer än fördubblat sitt väljarstöd och blev ungefär två gånger så stora som MP, C, V, FP respektive KD. Ingen kan rimligen tro att alla dessa SD:s väljare är rasister, vars röster det över huvud taget inte ens är värt att lyssna till. Många av dem har röstat med Moderaterna så sent som 2010, och alla partier, inte minst Socialdemokraterna, har förlorat väljare till SD.

Vi vet också alla att många stöder SD av det enkla skälet att det är tabu att ens diskutera invandrings- eller flyktingfrågan i Sverige. När KD:s ungdomsförbundsordförande skrev en hovsam artikel om att vi i alla fall skulle diskutera hur många flyktingar Sverige kunde förse med bostäder och arbete blev hon hudflängd, även av sina egna, trots att hennes slutsats var att Sverige skulle göra allt för att även övriga Europa skulle bli mer generöst i sin flyktingpolitik.

Jag tycker också att Sverige ska ha en generös invandringspolitik, men vi får inte tabubelägga en diskussion om integrationen.

I förra valet trodde jag SD skulle få cirka fem procent, och det fick de också. Denna gång tippade jag på minst tio, och det blev betydligt mer. Om vi även fortsättningsvis väljer att helt bortse från dem kommer de bara att bli större och större och rentav närma sig 20 procent i nästa val. Redan i dag är de näst största parti på några orter.

Nu har Reinfeldt valt att låtsas som om de inte finns när det gäller regeringsbildningen. Deras röster värderas till noll och V:s till 100 procent. Bortsett från min invändning mot denna värdering kvarstår frågan: hur länge kan man resonera så? Ska alliansen lägga ner sina röster var gång de rödgröna riskerar att SD röstar emot? Ska alliansen inte rösta på sin egen budget om SD stöder den och därmed också släppa fram en rödgrön budget?

Självklart kan man inte agera så under en hel fyraårig mandattid. Det gjorde ju inte heller de rödgröna förra perioden. Vad leder då det till? Ja, kanske att regeringen Löfven faller redan vid budgetbehandlingen i höst.

Det leder mig till nästa fråga: Hur kunde Reinfeldt meddela inte bara regeringens utan även sin egen avgång redan på valkvällen? För det första hade inte regeringen behövt avgå utan kunde lugnt ha inväntat riksdagens omröstning om den accepterade Reinfeldt som statsminister eller inte. Då hade SD fått bekänna färg. Men nu valde han att avgå

utan att ens sova på saken. Hade SD fällt regeringen hade uppdraget troligen gått till Löfven. Nu fick han uppdraget gratis.

Men i samma andetag valde Reinfeldt också att meddela sin avgång som partiledare till våren. Därmed blev han också omedelbart vad man kallar en ”lame duck”. Jag har den största förståelse för att Reinfeldt, efter en i det allra mesta storartad insats för Sverige och Moderaterna, väljer att avgå. Men tidpunkten för att avisera detta kunde inte vara sämre vald.

Om nu Löfven misslyckas med att bilda regering, till vem ska talmannen då vända sig? Någon annan alliansledare med fem sex procents valunderlag? Till någon annan moderat? Fredrik Reinfeldt har ställt Sverige utan alternativ trots att vi fått en riksdag utan rödgrön majoritet.

Ännu värre är det ju om den rödgröna budgeten fälls och regeringen Löfven avgår. Då kan det bli nyval och alliansen stå utan statsministerkandidat. Moderaterna lär inte vara roade av ett sådant scenario och knappast de övriga allianspartierna heller.

Slutsatsen måste bli att Moderaterna inte kan vänta till våren med att utse en ny partiledare. Det måste ske genom en extra partistämma så snart det är möjligt.

Ulf Adelsohn, partiordförande i Moderaterna 1981–1986; landshövding i Stockholms län 1991–2001 “

17 sept 2014:

“Pär Nuder: S ville regera med FP redan 2007”

“S-ledningen hade planer på att försöka locka in Folkpartiet i en koalition redan 2007.

Det avslöjar den tidigare finansministern Pär Nuder.

Tanken var att ta in både folkpartister och miljöpartister i regeringen när Göran Persson avgick som partiledare.

Det var på ett eftervalsseminarium med SNS (Studieförbundet Näringsliv och Samhälle) som Pär Nuder valde att lyfta på förlåten om hur Socialdemokraternas ledning resonerade före valet 2006.

– Tanken var att göra den stora operationen 2007 och bryta blockpolitiken med Miljöpartiet och Folkpartiet, avslöjade han.

Socialdemokraterna hade ett organiserat samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet under mandatperioden 2002–2006. Men de gröna krävde ministerposter i utbyte mot fortsatt stöd.

Enligt Pär Nuder var S-ledningen inte beredd att släppa in miljöpartisterna i regeringen direkt efter valet.

– Vi gick till val på att bilda en socialdemokratisk regering, så det var aldrig aktuellt, säger han.

Planen var att vänta lite, för att få ett samarbete över blockgränsen.

– Vi insåg ju att vi under resans gång var tvungna att bredda regeringsunderlaget. Men vi insåg samtidigt att vi förmodligen inte skulle kunna övertyga något av de borgerliga partierna att omedelbart gå från en nystartad allians in i en socialdemokratiskt ledd regering, säger Pär Nuder.

Det naturliga tillfället var i stället partiledarskiftet i Socialdemokraterna.

– Om Göran Persson hade avgått efter att ha vunnit valet, kanske våren 2007, hade det blivit en ny regeringsbildning. Då fanns det en stark opinion för att pröva en koalition med Folkpartiet och Miljöpartiet, säger Pär Nuder.

Varken folkpartisterna eller miljöpartisterna informerades om planerna. Alliansen vann valet, och Göran Persson fick avgå i opposition.

Nu är det Stefan Löfven som försöker bryta blockpolitiken.

– Folkpartiet är det parti av de borgerliga som ligger närmast Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Den socialliberala falangen i Folkpartiet ligger nära högerfalangen i Socialdemokratin. Det finns starka beröringspunkter och det finns personsamband mellan de två delarna av de här partierna, säger Pär Nuder.

Vad talar för att Löfven lyckas?

– Det parlamentariska läget. Vi har aldrig sett något liknande. Dessutom hans ärliga och uppriktiga vilja att göra det. Man ska ta honom på orden. Det är det han vill. Sedan får vi se om han lyckas.

Karin Eriksson "

DN 17 sept 2014:

"Ewa Stenberg: Löfven måste skruva försiktigt på sin kub"

"Stefan Löfven har ett svårt och riskfyllt politiskt spel framför sig om han ska regera Sverige. Det är osäkert om en S-MP-regering överlever hösten, kanske inte ens statsministeromröstningen om drygt två veckor."

"Analys. S-ledaren Stefan Löfven möter en Rubiks kub av politiskt kalkylerande, när möjliga koalitionspartier till höger och vänster uttrycker sin missto mot varandra, skriver New York Times i en analys av hur det stabila landet Sverige, känt för sitt generösa välfärdssystem och sin liberala invandringspolitik, nu går in i en ny era.

Det är lätt att se Löfven framför sig, skruvande på sin kub. Sannolikt försöker han forma två strategier: en för att överleva hösten och en mer långsiktig för att kunna vinna nästa val. I det senare ingår att vrida loss Folkpartiet och kanske också Centern från sitt samarbete med M och KD och få in dem i ett nytt formaliserat samarbete.

Men för att kunna nå dit måste Stefan Löfven lösa många problem.

Han inledde sina försök att bryta blockpolitiken med att trampa Vänsterledaren Jonas Sjöstedt hårt på tån genom att dissa honom innan de ens hade hunnit börja diskutera ministerposter. Sjöstedt skrek så det hördes till de borgerliga partierna, och det var väl meningen.

Nu har MP och S svåra förhandlingar framför sig om en budget och en regeringsförklaring. Budgeten måste dessutom förankras hos den försmådde Jonas Sjöstedt, som krävt åtgärder för att förbjuda vinster i välfärden i utbyte.

Då kommer Stefan Löfven att hamna i en av många målkonflikter. Gör han som Sjöstedt vill tvingas han gå ifrån en av få nya blocköverskridande uppgörelser som faktiskt redan finns mellan allianspartier och S. Den är gjord inom ramen för friskolekommittén och handlar om att begränsa vinstmöjligheterna för friskolor. Det skulle vara en dålig signal för en som vill samarbeta med FP att spräcka den överenskommelsen. Men Stefan Löfven måste ha Sjöstedts stöd för sin budget.

Om S och MP lyckas kompromissa fram en regeringsförklaring, vilket kommer att bli tufft, och dessutom göra upp med ett Vänsterparti som känner sig förödmjukat, så stundar nästa svårighet.

I början av oktober ska riksdagen rösta om statsminister. Om Stefan Löfven då har lyckats övertyga riksdagens talman om att han kan regera och få igenom sin budget är det ändå inte säkert att han klarar omröstningen. Det beror på hur de borgerliga partierna röstar. Allianspartiernas ledare skrev på DN Debatt för knappt en månad sedan att de är beredda att släppa fram en regering som visat att den har förutsättningar att få igenom sitt förslag till statsbudget. ”Vi är samtidigt beredda att släppa fram en rödgrön regering om den blir större än våra fyra partier”, skrev alliansen. Om det fortfarande gäller så kan det tolkas som att också V måste tas med i regeringen för att alliansen ska lägga ned sina röster. S och MP är ju tillsammans mindre än alliansen. Röstar allianspartierna och SD emot Löfven så faller han.

Frågan är om alliansens linje från valrörelsen står fast. Nu har statsministern avgått och sagt att han lämnar politiken. Moderaterna kommer att bli mer introverta och Folkpartiet har också sår att slicka efter tillbakagången i valet.

Folkpartiets gruppledare i riksdagen, Johan Pehrson, talade i går ändå om att FP kan samarbeta med S om kärnkraft, utbildning, säkerhetspolitik, EU och pensioner.

Det låter som en öppning, men tanken att Miljöpartiet skulle vilja göra upp med kärnkraftsälskande Folkpartiet om framtidens energipolitik är ömsom svindlande och ömsom skrattretande. När det gäller de andra frågorna är det troligen lättare.

Låt oss ändå anta att Stefan Löfven klarar detta, efter att snillrikt ha manövrerat sig fram. Då väntar nästa hinder: budgeten.

Allianspartierna har sagt att de ska lägga fram och rösta på sitt eget budgetförslag. Om S, V och MP röstar på Löfvenregeringens så går den bara igenom om Sverigedemokraterna låter det ske. SD kommer att rösta på sitt eget förslag till budget i första hand, har partiledaren Jimmie Åkesson sagt. Men frågan är vad som händer i nästa röstningsomgång, när SD:s förslag har fallit. SD kan om man vill rösta på alliansens budgetförslag, och orsaka regeringskris.

SD skulle då stödja ett förslag som innebär ökad asylinvandring, men partiet kunde argumentera som i Melodifestivalen: när den egna favoriten slagits ut så röstar man på den minst dåliga.

Låt oss anta att Löfven har tur med Sverigedemokraterna också. Det är ändå inte läge att känna julfrid. Förra året rev de rödgröna med stöd av SD upp en beslutad skattesänkning. Före valet hotade Reinfeldt och Borg att göra samma sak i opposition. Nu lämnar de politiken, men deras hot hänger kvar.

Löfven lär få en jämrans höst. Det som talar för att han ändå klarar det är att ingen vill ha nyval. Om nu inte Jimmie Åkesson vill det förstås.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

“**Det händer nu. Löfvens checklista**

Samarbete med MP

1. Stefan Löfven sade under hela valrörelsen att Miljöpartiet är en naturlig samarbetspartner. Partierna har inlett samtal med varandra och kommer att bilda förhandlingsgrupper som ska ta sig an de utmaningar som ett samregerande innebär.

Snabb dumpning av V

2. Jonas Sjöstedt hade förhoppningar om att Vänsterpartiet skulle få plats i Stefan Löfvens regering. Men mindre än ett dygn efter valet kom beskedet: ”Det var ett blankt nej. Vi sträckte fram handen. De tog den inte”, sade en mycket besviken Jonas Sjöstedt.

Röstning i riksdagen

3. Riksdagen ska tidigast den 2 oktober rösta om den nya statsministern. För att stoppa förslaget krävs att mer än hälften av ledamöterna röstar nej till talmannens förslag. Om riksdagen skulle säga nej håller talmannen ytterligare en omgång sonderande samtal och gör ett nytt försök. Säger riksdagen nej fyra gånger blir det nyval.

Budgetrysaren

4. Budgeten kommer att innebära en prövning för den nya regeringen. Eftersom alliansen kommer att lägga fram en gemensam budgetmotion kommer Stefan Löfven att behöva stöd från nydumpade Vänsterpartiet. Jonas Sjöstedts motkrav är en uppgörelse om vinster i välfärden.

Budgeten ska vara klar tre veckor efter att regeringen tillträtt, dock senast den 15 november.

I budgetomröstningen vinner största alternativet. Teoretiskt kan SD rösta på alliansen och därmed fälla en ny regering. Det är dock inte särskilt sannolikt.

Faller regeringen under budgetprocessen hamnar regeringsfrågan åter i talmannens knä.

Locka över C och FP

5. Efter årsskiftet kommer partierna i alliansen att bedriva mer självständig politik. Då hoppas Stefan Löfven på att göra upp med C och FP. Överenskommelser i enskilda frågor ter sig mer sannolikt än ett organiserat samarbete om budgeten.

Målet: Spräcka alliansen

6. Att spräcka alliansen är Socialdemokraternas önskedröm. En blocköverskridande regering har såväl Ingvar Carlsson som Göran Persson funderat på. Men den senaste att lyckas var Tage Erlander på 1950-talet. “

DN 17 sept 2014:

“Många lyckade exempel på blocksamarbete i EU”

“Samarbete över blockgränsen sker för närvarande i nästan hälften av EU:s länder och flera av dessa regeringar lyckas hålla ihop. I till exempel Nederländerna verkar koalitionen fungera bättre än väntat.

I flera EU-länder är samarbete över den politiska blockgränsen inget undantag, utan snarare regel för hur staterna styrs.

Nederländerna har till exempel haft otaliga koalitioner. Minoritetsregeringar tillåts inte och sedan två år tillbaka är det högerliberala VVD och PvdA, Socialdemokraterna, som sitter i regeringen tillsammans.

Partierna föstes samman efter valet i september 2012 och inledningsvis fanns det stora politiska skillnader. Regeringsförhandlingarna blev utdragna. Men partiledarna, VVD:s Mark Rutte och PvdA:s Diederik Samsom, verkade ha lätt att tala med varandra och liknande varandra på flera sätt. Båda var relativt nyvalda ledare för sina respektive partier, de var ungefär lika gamla och såg lika vältränade ut båda två.

För att komma överens om vad regeringen skulle göra sägs det att partierna listade sina tio viktigaste krav. Sedan fick de plocka bort fem av det andra partiets hjärtefrågor. De sammanlagt tio punkter som fanns kvar blev regeringens program.

Sedan dess har regeringen genomfört flera genomgripande reformer av bland annat pensionssystemet, arbetsmarknadspolitiken och skolans finansiering. Diederik Samsom sitter inte i regering, utan är en stark ledare för S-gruppen i parlamentet, vilket anses ha haft betydelse för regeringens möjlighet att få igenom sina förslag.

Men koalitionspartierna utmanas från både höger och vänster. Högerliberala VVD pressas av Geert Wilders högerpopulistiska parti, av vänsterliberala D66 – samt av det kristdemokratiska partiet, som nästan krossades för två år sedan men som återuppstod i vårens EU-val. Och det framgångsrika Socialistpartiet utsätter PvdA för hård kritik från vänster.

Det har alltså gått bättre än förväntat för regeringen att hålla ihop, men det är samtidigt tydligt att samregerandet har ett politiskt pris.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“I 13 av EU:s medlemsländer styr höger och vänster tillsammans.

I till exempel Tyskland, Österrike och Grekland är det de stora konservativa och socialdemokratiska partierna som håller ihop. I länder som Finland, Luxemburg och Belgien deltar fler än två partier i regeringssamarbetet. I många mindre EU-länder – som Nederländerna, Finland och Belgien – finns en lång tradition av koalitionsregeringar.”

DN 17 sept 2014:

“MP-toppen: Det är inte lätt att driva vår politik ute i landet”

“Målet var att bli riksdagens tredje största parti. Opinionsmätningarna visade på stark medvind. Men när vallokalerna stängde hade Miljöpartiets väljar-stöd minskat. Nu växer oron i partidistrikten – vad var det som hände?

– Vi hoppades hela vägen in i det sista att vi skulle bli det tredje största partiet. Det är hemskt ledsamt att det blev som det blev, säger Elisabeth Falkhaven, distriktsordförande för Miljöpartiet i Halland.

Hennes ord ekar i alla de samtal som DN har med flera av MP:s föreningar runt om i landet. Trots att partiet nu verkar ingå i en kommande regering med Socialdemokraterna är det ingen som är nöjd.

– Det kändes som att vi hade en väldig vind i seglen. Jag hade räknat med tio procent i valet, säger Kerstin Lundh, distriktsordförande i Dalarna.

Det är inte bara hybris som är grunden till miljöpartisternas besvikelse. Partiet hade mycket riktigt vind i seglen, i alla fall i opinionsmätningarna. I augusti låg MP över tio procent i nästan alla mätningar och även om de sjönk något de sista dagarna inför valet var de aldrig under 8,3 procent.

Språkrörens kaxiga uttalanden om att bli Sveriges tredje största parti lät inte enbart som gröna fantasier.

Valnattens preliminära resultat kom därför som en kalldusch: 6,8 procent.

De utpekade antagonisterna i Sverigedemokraterna fick nästan det dubbla, 12,9 procent.

Bland MP:s företrädare finns flera olika förklaringar till vad som ligger bakom det låga resultatet.

– Vi trodde att valet skulle handla mer om miljön, men den frågan kom aldrig upp. I stället skrämde alliansen landsbygdsbefolkningen med höjd bensinskatt så fort en miljöpartist kom i bild, säger Elisabeth Falkhaven i Halland.

Bensinskatten återkommer i flera av samtalen, precis som invandringsfrågan och konkurrensen om väljare med Fi.

Elisabeth Falkhaven kallar väljarnas bild av MP som ett Stockholmsparti för ett ”imageproblem”.

Miljöpartisterna i Stockholm tillhör också de i partiet som kan vara nöjda efter valet. I huvudstaden lyckades man med det man inte klarade på riksplanet, att bli tredje största parti och ta över makten från alliansen.

– Vi ser att det är lättare att leva klimatsmart i Stockholm. Här finns förutsättningarna för att driva vår politik. Det är inte lika lätt att driva det ute i landet. Där krävs det ett annat arbete och det har inte kommit lika långt, säger Daniel Helldén, MP:s förstanamn i Stockholm.

Han är mycket nöjd över resultatet i kommunvalet och när riksdagsvalet kommer på tal pratar han hellre om ett annat parti.

– Den stora frågan är hur Sverigedemokraterna kunde gå fram på detta sätt. Det är otroligt sorgligt och man kan se att det har lagt sordin på allting efter valet.

Under 2012 publicerade statsvetaren Jenny Madestam vid Stockholms universitet en undersökning som visade att MP var det parti som flest väljare ville se i en koalitionsregering.

Men det räckte alltså inte till att höja partiet över förra valets 7,3 procent.

– Valrörelsen dominerades helt av Socialdemokraterna och Moderaterna. Under flera veckor syntes MP inte ens till och när de kom in på banan hade de svårt att sätta agendan och lyfta miljöfrågan.

Statsvetaren Jonas Hinnfors vid Göteborgs universitet är inne på samma spår.

– Jag är jätteöverraskad över MP:s valresultat. Det finns ännu inget bra svar, men man kan se att deras frågor inte alls var i fokus, säger han.

Jenny Madestam tror att även den tydliga polariseringen mellan S och den moderatstyrda alliansen skadade MP:s förutsättningar.

– Eftersom de tydligt tagit ställning för en S-ledd regering kan det ha verkat avskräckande på de mittenväljare som tycker miljöfrågorna är viktiga men inte associerar sig med S.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se "

"Röster om valet:
"Vi har inte nått det valresultat som var vårt mål, hoppades på och förväntade oss." Språkröret **Gustav Fridolin** på MP:s valvaka.
"Den sista valveckan var en katastrof för Miljöpartiet. Det måste utvärderas grundligt." **Maria Gardfjell,** ordförande MP Uppsala.
"Det är klart att resultatet är en besvikelse och ett underkännande att SD växer." **Petter Forkstam**, ordförande MP Skåne.

DN 17 sept 2014:

"Peter Norman siktar på nytt jobb i finansbranschen"

"Även finansmarknadsminister Peter Norman (M) lämnar politiken. Det meddelade han på tisdagen. Nu går han på jobbjakt.

– I och med att valet gick som det gick så lämnar jag det här arbetet och då lämnar jag allt vad politik heter säger han till Dagens Industri.

Norman säger att han längtar efter ett ordentligt jobb och den mest naturliga platsen för honom är finansbranschen.

Norman kom därifrån innan han blev minister, och hade tio år som vd på Sjunde AP-fonden i bagaget. Tidigare hade han även varit ordförande för investmentbanken Carnegie och försäkringsrådgivaren Max Matthiessen.

Ett avtryck som Peter Norman lämnat efter sig under sin tid som finansmarknadsminister är begreppet "Norman-belopp", som är en sorts jämförelsepris på fonder, för att få en standardiserad jämförelse av vad det kostar att spara i fonder.

Själv sammanfattar han i DI sina fyra år som minister så här:

"Förskjuten maktbalans mellan konsumenter gentemot banker och finansbolag och ett hållbarhetsarbete för statliga bolag. Slutligen hanteringen av finanskrisen, där Sverige på ett bra sätt kom ut på den andra sidan."

DN "

DN 17 sept 2014:

“En ny kulturminister måste riva hindren som skymmer vår sikt”

“Bildning och kultur hjälper oss att förstå världen, ger de långa siktlinjerna. Berättelserna håller tillbaka impulsen att kasta en sten i huvudet på nazisten.

Det känns symboliskt, efter ett val där kulturpolitiken lyst med sin frånvaro, med alla de teatrar som i höst drabbats av översvämning. Jag kommer att tänka på kulturministerns förvåning när för ett par år sedan Visby ringmur rasade. Vi tycks ha glömt att det som inte underhålls rasar.

Det gäller så väl murar, som skolor, järnvägar och teaterlokaler.

I dagarna firar det stora Åhléns-huset i Stockholm city 50 år och det intilliggande kulturhuset 40. ”Oj vilken satsning det måste varit då!”, säger jag till en kvinna som var med när det byggdes. ”Ja”, säger hon, ”fast man byggde bort siktlinjerna. Av okunskap.” Förr var det fri sikt från Wennergrens center ända till slottet. Det är viktigt för människan att kunna se långt, tänker jag. Men den linjen bröts. Man trodde alltså att man satsade, men man byggde bort siktlinjerna. Av okunskap.

Inte konstigt då att politikerna denna valrörelse, för att lösa skolans kris, tävlat om att ösa pengar på lärarna och helt missat att konsten är grunden för bildning. Att vi söker svara på krisen i Ukraina genom upprustning. Att vi söker svaret på fattigdom genom att förbjuda tiggeri. Vi har byggt bort siktlinjerna.

I boken ”Tro – en politisk kraft” beskriver Sofia Camnerin tro som ”mellanrummet mellan faktum och protest” Det är samma sak, tänker jag. Det är i mellanrummet vi ser längre. Mellan det faktum att nazisterna demonstrerar på våra gator och min omedelbara impuls att kasta en sten i huvudet på någon av dem, finns ett mellanrum fullt av berättelser. De kan komma från Shakespeare eller Koranen, Bibeln eller Tranströmer, men de är fulla av andra människors öden och handlingar. På gott och ont. Men de utgör en broms som får mig att tänka ett varv till och lägga ner stenen. Se längre.

Det är det här mellanrummet som vi försöker bygga bort. När vi till exempel plockar bort estetiska ämnen från gymnasiet. I tron att även detta skulle gå att effektivisera.

Men då får vi svar i form av gatstenar och hatmejl och upprustning och förbud. Efter min förra krönika (”Gå inte på Slöseriombudsmannens billiga skattetricks”, DN 3/9) fick jag omedelbart höra att jag tillhör ”Dagisvänstern, att jag har en våt grå filt över mig. Att jag är en röd djävla hycklare som låtsas vara en snäll tjej som predikar godhet.” Ja, listan kan göras mycket mycket längre.

Provokationen var nog att jag öppnade siktlinjen. Visade på att politikernas slöseri med skattemedel kanske inte är så konstigt då de agerar i ett system som bygger på samma princip. Att vi alla gör det. Att vårt sätt att leva bygger på slöseri och att jag därför inte ville peka ut enskilda politiker som dumma utan säga att det är svårt att vara moralisk i ett omoraliskt system.

Nu väntar fyra år med en ny regering. En ny kulturminister. En ny utbildningsminister. Måtte dessa ministrar säkra våra källarteatrar från översvämning, riva de hinder som byggts för våra siktlinjer (jag menar då inte bokstavligen att man behöver riva Kulturhuset, måste jag kanske inflika då många i dag har svårt att förstå metaforer).

Och avslutningsvis till er läsare: Förr blev jag mycket ledsen över arga mejl. Nu känner jag mig hed-rad. För faktum är att jag är mer rädd för tankar som får 100 000 ”gilla” än för de som väcker debatt.

Stina Oscarson “

DN 17 sept 2014:

“Hanna Stjärne har fått Sveriges viktigaste mediejobb – får man be om lite tydlighet?”

“Hanna Stjärne är väl inte direkt klonad på sin föregångare Eva Hamilton, men de har många journalistiska erfarenheter gemensamma. De har bägge gedigna och framgångsrika år som reportrar, som utrikeskorrar, som inrikeschefer på Dagens eko respektive Aktuellt. De har bägge klättrat snabbt och målmedvetet (kan tydas på många sätt …), enligt många har de samma goda hand med sin personal.

Hanna Stjärne omges av ett rykte att ha betydligt hårdare nypor än Eva Hamilton, dem lär hon förmodligen få nytta av de närmaste åren som garanterat blir turbulenta.

Eva Hamilton har periodvis haft det rätt jobbigt med Alliansregeringen, hoten mot public service har duggat tätt, stundtals med en kulturminister som varit rent av fientlig. Hanna Stjärne tillträder ungefär samtidigt med en regering (om än svag och beskuren), som till varje pris vill värna public service. Det kommer förmodligen ge henne den arbetsro hon behöver på det nya jobbet.

Hanna Stjärne säger till DN:s Georg Cederskog att det allra viktigaste för SVT i framtiden är ”oberoendet”, det låter ju bra och viktigt, men inte särskilt överraskande – samtidigt som vi till exempel ser SVT-sporten bli alltmer beroende av sponsorer, allt oftare tvingas flirta med det kommersiella. Och vi ser hur SVT innehållsmässigt (för) mycket närmar sig både trean och fyran och femman.

Det skall vara lattjo med tv.

Som chef för Upsala Nya Tidning och hela dess mediekoncern har hon de tre senaste åren skaffat sig nyttiga erfarenheter kring den nya digitala tekniken, webben, nätet – till många konkurrenters förtret ligger ju SVT i den tekniska utvecklingens framkant. Hon är en framsynt, medveten publicist och på det sättet tror jag inte att valet kunde ha varit bättre (andra kandidater: Aftonbladets Jan Helin, SR:s Cilla Benkö, och Johanna Frelin på Hyper Island).

Men hur hon, och det är det allra viktigaste för de flesta av tittarna, förhåller sig till själva innehållet vet man mycket lite om.

Till DN säger hon också att hon tror på ”bärande berättelser”. Vi måste givetvis sansa oss och vänta tills hon tillträder (om ett halvår sägs det – alldeles för segt!!), men är vi inte alla värda något mer vågat och intressant och lockande än detta löjliga säkerhetstänk som håller på att ta kål på vår samtid? Bärande berättelser?!

Konsten är att utveckla en tanke och formulera en mening – så att man aldrig någonsin i framtiden behöver ställas till svars. Den moderna chefens mantra.

Försiktighet är inte bara en dygd, det är också rätt fegt. Vad sägs om att berätta om en dröm, en vision, en förhoppning. Jag tror att det skulle trösta många av oss.

Hanna Stjärne behöver knappast visa oss alla kort, men några konkreta tankar och idéer är väl licensbetalarna värda?

Jag tycker att Hanna Stjärne skall göra något som liknar en regeringsdeklaration – berätta vilken typ av tv hon själv vill ha, vilken tv hon helst tittar på, och vilken tv hon tror att hon kan bli tvungen att göra.

Vi kan inte förvänta oss absolut uppriktighet, som sagt, men kanske ändå något om uppsåtet? Jobbet hon fått är Sveriges viktigaste inom hela mediesektorn. Det kräver tydlighet redan från början.

Johan Croneman johancroneman@gmail.com “

DN 18 sept 2014:

“Moderater vill se en kvinna som ny ledare”

“Jakten på ny moderatledare har startat. Allt fler röster höjs nu för att det är en kvinna som ska efterträda Fredrik Reinfeldt.

Fredrik Reinfeldts besked på valnatten om att han lämnar partiledarposten kom som en överraskning för många moderater. Reinfeldt har varit en av partiets genom tiderna starkaste och populäraste ledare och har suttit på sin post i elva år. Han är också den som lett fram partiet till dess största framgångar någonsin.

Nu har jakten på en ny partiledare börjat. Ordföranden för valberedningen, Lars-Ingvar Ljungman, kommunalråd i skånska Vellinge, har redan fått propåer från partikamrater om vem som bör bli ny moderatledare.

– Det är klart att jag får en del mejl från partimedlemmar som har synpunkter på valet men också på en efterträdare, säger Lars-Ingvar Ljungman.

Han konstaterar att det bara gått några dagar sedan valet och att valberedningen därför inte hunnit komma i gång på allvar. Han noterar också att röster inom moderatleden höjts för att nästa partiordförande bör vara en kvinna.

– Det är klart att det i dagens samhälle kan vara ett värde att nästa ordförande blir en kvinna men samtidigt så ska vi väl akta oss för att hela tiden tänka i någon slags kvoteringstermer. Vi letar efter en kompetent ledare inför valet 2018, säger Lars-Ingvar Ljungman.

Den som just nu lyfts fram som favorit till partiledarposten är Catharina Elmsäter-Svärd, avgående infrastrukturminister och ordförande för Moderaterna i Stockholms län. Gruppledaren i riksdagen, Anna Kinberg Batra, nämns också som tänkbar ny partiledare. Även veteranerna Ulf Kristersson och Beatrice Ask finns med i diskussionen.

Catharina Elmsäter-Svärd avböjer i nuläget att kommentera partiledarfrågan. Anna Kinberg Batra är också ovillig att ge sig in i några som helst resonemang om tronskiftet i partiet.

– Nu ska vi i Moderaterna ta en diskussion om de politiska effekterna av det här valresultatet. Vi behöver diskutera hur vi ska gå vidare och det måste vi få göra inom ramen för våra interna processer, säger hon.

Statsvetaren Jenny Madestam, som är expert på processer kring ledarskiften, tror att Elmsäter-Svärd har ett försprång internt eftersom hon har statsrådserfarenhet.

– När Moderaterna väljer partiledare anser de att de samtidigt väljer en statsministerkandidat och då är det en fördel att ha varit statsråd, säger Jenny Madestam.

Hon tycker att det går att dra paralleller till när Bo Lundgren valdes till partiledare efter Carl Bildt. Bildt hade en närmast ikonisk ställning i partiet och det fanns en önskan internt om en mindre dominant ledare. Då liksom nu fanns det heller ingen självklar efterträdare att tillgå.

– Valet av Lundgren beskrevs som valet av den minst dåliga, säger Jenny Madestam.

– Catharina Elmsäter-Svärd är lite lik Bo Lundgren såtillvida att hon är en person som gillas ute i partiet. Det har betydelse eftersom den

kommunala nivån har ett starkt inflytande på vem som ska bli ny partiledare.

Fredrik Reinfeldt vill själv att skiftet på partiledarposten ska ske i vår så att partiet får gott om tid på sig att hitta en efterträdare.

Men det finns de inom partiet som vill se att processen skyndas på så att Moderaterna får en ledare som kan delta fullt ut i oppositionsarbetet.

– Det finns stadgar för hur vi ska kalla till en extrastämma och det finns inget formellt som hindrar att den sker tidigare än i vår. Men vi får utgå från det Fredrik Reinfeldt sade i söndags, säger Anna Charlotta Johansson, presschef på Moderaternas partikansli.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se
Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se "

DN 18 sept 2014:

"Lööf kör över sin egen chefsekonom"

"Allianspartierna ger olika signaler om de tänker riva upp delar av en rödgrön budget i höst. C-ledaren Annie Lööf körde i går över sin egen chefsekonom. Därefter fick även Kristdemokraternas ekonomiskpolitiska talesperson en uppsträckning av partiledaren Göran Hägglund.

Inför öppen ridå sågade Annie Lööf i går partiets chefsekonom och biträdande partisekreterare Martin Ådahl. I onsdagens DN stängde han dörren för att Centerpartiet skulle agera på samma sätt som de rödgröna och Sverigedemokraterna gjorde i vintras när en del av budgeten revs upp i efterhand.

– Vi ska inte hålla på och krypskjuta mot det budgetförslaget, sade Ådahl till DN.

Men när Annie Lööf träffat talman Per Westerberg i går gav hon på en pressträff ett annat besked:

– Nu har det blivit en omtolkning av svensk riksdagsordning och grundlag i och med att Sverigedemokraterna och de rödgröna gjorde upp för ett år sedan. Den praxisförändringen beklagar jag djupt, men nu är möjligheten öppen.

Då är ju du och Martin Ådahl oense i det här fallet?

– Det är mitt ord som gäller.

Även Anders Sellström, KD:s ekonomisk-politiska talesperson, fick en uppsträckning av sin partiledare efter att han uttalat sig i DN om att

även rödgröna skattehöjningar skulle kunna stoppas. Villkoret vore att de borgerliga och Sverigedemokraterna även skulle komma överens om lika stora minskade utgifter.

– Jag tycker att man går händelserna långt i förväg, sade KD-ledaren Göran Hägglund.

Från Moderaterna är tongångarna annorlunda än före valet. M-gruppledaren i riksdagen Anna Kinberg Batra, som i avgående statsminister Fredrik Reinfeldts ställe träffade talmannen i går, vill slå vakt om det regelverk som innebär att budget ska tas i ett enda klubbslag. Avgående finansministern Anders Borg och Reinfeldt öppnade upp för att bryta upp delar av budgeten under valrörelsen.

– Budgeten behandlas som en helhet. Det respekterar vi och det är vår utgångspunkt, säger hon.

FP-ledaren Jan Björklund kan dock tänka sig att riva upp delar av budgeten, men vill inte säga hur. Han anser att de borgerliga partierna trots allt är överens.

– Till sist är det ju riksdagen själv som bestämmer, säger han.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

DN 18 sept 2014:

"Många har stöd trots heltidsjobb"

"Många tvingas söka försörjningsstöd trots att de yrkes-arbetar. Orsaken är att de inte kan leva på sin lön.
– Det här är en helt orimlig situation, säger Ursula Berge på Akademikerförbundet SRR.

Förra året arbetade över 5 procent, 14 035 personer, av de som beviljades försörjningsstöd hel- eller deltid. Men antingen var lönen otillräcklig eller så kom den för sent, står det i en ny rapport från Akademikerförbundet SRR som är baserad på siffror från Socialstyrelsen.
– Vi har ett arbetsliv som bygger på allt större inkomstspridning och lägre ingångslöner. Det märks genom att människor inte kan klara sig på sin inkomst, säger Ursula Berge, samhällspolitisk chef på Akademikerförbundet SRR.

Enligt fackorganisationen tillhör anställda inom hotell-, restaurang- och handelssektorn de som har svårast att försörja sig på sin heltidslön. När det gäller ofrivillig deltid handlar det även om den kommunala sektorn – och ofta är det kvinnor som drabbas.

Akademikerförbundet SRR anser att många arbetsgivare brister i sitt sociala ansvar.
– Arbetsgivaren har ansvar för att betala ut lön i tid och se till att alla som vill erbjuds heltid.

Det vanligaste skälet till att en person beviljas försörjningsstöd är att den står utanför välfärdssystemet, till exempel att arbetslösa saknar a-kassa.

Den orsak som ökar mest är att trygghetssystemen är för svaga, exempelvis att sjukpenningen är för låg. Dessutom är välfärdssystemen för tröga så att vissa personer behöver hjälp i väntan på att ersättningen

betalas ut. Ett annat problem är att nyanlända personer inte lyckas ta sig in på arbetsmarknaden.

Enligt fackförbundet har en klar majoritet av de som beviljas försörjningsstöd egentligen inte något legitimt skäl – förra året var andelen bara 14,4 procent. Fackorganisationen anser att det är anmärkningsvärt att så stor andel tvingas söka hjälp på grund av låga löner, ofrivillig deltid, arbetslöshet och otillräckliga trygghetssystem.
– Ekonomiskt bistånd är tänkt att fungera som ett sista skyddsnät för den som har tillfälliga ekonomiska problem. Det står uttalat i förarbetena till socialtjänstlagen och även i Socialstyrelsens råd till hur kommuner ska arbeta, säger Ursula Berge.

Karin Stillerud, kansliråd på social-departementet, håller med om att dagens skäl för försörjningsstöd inte riktigt avspeglar ursprungssyftet.
– Stödet beviljas under allt längre perioder. Den utvecklingen man kan se är att unga och utrikesfödda som inte kvalificerar sig för a-kassa får vända sig till kommunen.

Marit Sundberg *g*marit.sundberg@dn.se “

“**Fakta. Det säger lagen**

Den som själv inte kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt.

Ekonomiskt bistånd ska vara ett komplement till samhällets generella system och ge hjälp när de generella systemen är otillräckliga eller när ersättning inte kan beviljas.

Källa: Socialstyrelsen “

DN 18 sept 2014:

“Vindkraftpark avvecklas”

“Vattenfalls första havsbaserade vindkraftpark, Yttre Stengrund i södra Kalmarsund med fem vindkraftverk på 10 megawatt som har varit i bruk sedan 2001, ska nu monteras ned.

Det är ”inte ekonomiskt försvarbart att renovera dem”, skriver Vattenfall i ett pressmeddelande, och de kommer inte att ersättas av några nya vindkraftverk.

I dag fungerar bara ett av de fem vindkraftverken och det finns inga reservdelar eftersom bara 50 sådana verk tillverkades totalt, enligt Vattenfall.

”Vattenfall investerar i vindkraft där det är lönsamt. Vi väljer därför att i förtid montera ned anläggningen och återställa havsbotten och markanläggningar på ett miljömässigt korrekt sätt”, säger Torbjörn Wahlborg, chef för Vattenfalls nordiska verksamhet, i pressmeddelandet.

TT “

DN 19 sept 2014:

“Symboltungt talmansval”

“Hur många vet vem Ulf Holm är? Kanske lite för få, med tanke på att hans jobb det senaste dygnet var ett av de mest omdiskuterade ämbetena i landet. Holm är miljöpartist och riksdagens andre vice talman. Det är just den posten Sverigedemokraterna nu gör anspråk på. Partiet är landets tredje största och har enligt praxis rätt till den.

Praxis, alltså – men inte enligt regelverket. Ett sådant saknas. Det har väl inte behövts i den svenska konsensusens porslinsbutik där elefanten SD nu klampar in.

”Vi förutsätter ju att vi ges den talmanspost vi är berättigade till utifrån vår storlek”, sa partisekreteraren Björn Söder till Ekot.

Att det handlar om en ”andre vice”-post kan göra att frågan förefaller futtig. Men alla talmän är företrädare för riksdagen och därigenom för hela Sverige. ”De vice talmännen kan i talmannens ställe leda riksdagens arbete och kammarens sammanträden. De representerar även riksdagen i olika sammanhang”, som det står på parlamentets hemsida.

Under gårdagen gick debattvågorna höga om hur partierna skulle ställa sig till SD:s anspråk på posten. Företrädare för allianspartierna deklarerade att man borde hålla sig till praxis. Vänsterpartiet var stenhårt emot: ”Sverigedemokraterna kan aldrig företräda oss. Det är ett parti som är i grunden annorlunda”, sa partiledaren Jonas Sjöstedt till TT. Miljöpartiet balanserade i mitten – språkröret Gustav Fridolin uttryckte ”oro” men sa att han ser argument för båda sidor. Socialdemokraterna sa länge inget alls.

Till sist satte både S och MP ner foten. Båda hänvisade till praxis och aviserade att SD skulle få posten. Det var ett högst rimligt beslut.

På flera sätt är det naturligtvis problematiskt med en sverigedemokratisk talman. Företrädare för partiet – även riksdagsmän – har gång på gång gjort bort sig å det grövsta och uttryckt bland annat grov rasism. Det skiljer partiet från övriga i riksdagen. Det är fullt begripligt att tanken på att en SD:are skulle representera den svenska demokratin är anstötlig för många.

Å andra sidan: Politik är att visa respekt för och bemöta den andres åsikt, hur obehaglig man än tycker att den är.

Talmanskäbblet berör egentligen ett betydligt större tema än själva ämbetet. Det är en symbol för hela frågeställningen om hur SD ska behandlas. Man kan se det som en förlängning av diskussionen om det som partiets motståndare kallar ”normaliseringen” av Jimmie Åkesson, hans parti och deras åsikter.

Under dagarna efter valet har en ny ton börjat höras i den eviga debatten om hur övriga partier bör förhålla sig till SD. Partiet representerar nu var sjunde väljare. Det är ingen bisarr sekt som man kan tänka, demonstrera eller busvissla bort. Det går heller inte att isolera Sverigedemokraterna från resten av samhället, som i valhänta ”Vi är de 87 procenten”-kampanjer.

När SD kom in i riksdagen för fyra år sedan diskuterades det om man ens kunde släppa in partiet i utskotten. De bojkottankarna klingade snabbt av, tack och lov. Mer strid blev det nyligen i EU-parlamentet, där den högerpopulistiska partigruppen EFDD blåstes på en utskottsordförandepost genom en osnygg överenskommelse mellan flera andra grupper.

Om SD blir större kommer fler dilemman som dessa att bli resultatet. Hur mycket inflytande ska man ge partiet? Hur annorlunda ska det behandlas?

Att frysa ut Sverigedemokraterna genom kampanjer och politiska manövrer är att sänka sig till partiets egen indelning av människor i goda (vi) och onda (de). Genom ett sådant agerande slår man inte mot SD-toppen utan väljarna. Och dessa har exakt samma rätt att bli hörda som de som röstar på övriga partier. Vilket dock inte är synonymt med att deras politik ska få gehör.

När nu SD får sin talmanspost kan man däremot ställa kravet att partiet sköter ämbetet på lämpligt sätt och utser någon av sina mer sansade företrädare. På samma sätt kan man hoppas att övriga ledamöter behandlar även en SD-talman respektfullt – just med tanke på att ämbetsinnehavaren är en företrädare för vår parlamentariska demokrati.

För motståndarna hade det varit mest behagligt om Sverigedemokraterna inte kommit in i riksdagen. Nu är de där. Demokratin har gjort sitt. Partiet måste bemötas med fakta och argument i en öppen debatt.

DN 19/9 2014 "

DN 19 sept 2014:

"Så blir MP framgångsrikt i Stefan Löfvens regering"

"Gröna lärdomar från övriga Europa. Miljöministerposten är inte tillräckligt. MP måste kräva ansvar också för tunga områden som energi och näringspolitik. Ultimativa krav är olämpligt, men en tydlig förhandlingsgräns måste finnas i centrala frågor som kärnkraftsavveckling, skriver Angela Aylward och Per Gahrton. "

"François Hollande har aldrig varit miljövän. Miljö, biologisk mångfald, klimatkrisen etc är främmande områden för honom. Som en verklig produktivist tror han att tillväxt är det enda som gäller… Jag trodde att jag skulle kunna omvända François Hollande till ekologi. När jag insåg att jag hade misstagit mig, att presidentperioden skulle fortsätta längs en felaktig väg, avgick jag."

Detta förtvivlade utbrott återfinns i en bok som kom ut i Frankrike i början av september, skriven av Cécile Duflot, grön minister i en koalitionsregering med de franska socialisterna från maj 2012 till april 2014 ("De l'intériur – voyage au pays de la désillusion").

När Miljöpartiet nu inlett regeringsförhandlingar med en statsministerkandidat som har ungefär samma attityd till gröna frågor som den franske presidenten kan Duflots erfarenhet vara bra att ha med i bagaget. Duflots erfarenhet refereras i den gröna tankesmedjan Cogitos nya rapport om gröna partiers erfarenheter av deltagande i koalitionsregeringar i 17 europeiska länder sedan 1990. Rapporten bygger på tillgänglig forskning men också på direktkontakter med de berörda gröna partierna, däribland intervjuer med före detta gröna ministrar.

Statsvetenskaplig forskning har visat att gröna som medverkar i regering å ena sidan kan vinna inflytande och öka sin legitimitet, å andra sidan riskerar att tvingas ge upp såväl ideologiska som organisatoriska grundbultar i sin alternativa karaktär. Väljarnas reaktion har varit olika, ibland över lag positiv (Finland, Lettland), ibland först negativ, men sedan positiv (Tyskland, Frankrike, Belgien), ibland, hittills, enbart negativ (Italien, Tjeckien, Irland).

Ett typexempel på svårigheter är hur en av de grönas hjärtefrågor, kärnkraften, utfallit. I Frankrike har de grönas påverkan varit nära noll. I Finland lyckades de gröna inte stoppa expansion av kärnkraften, trots regeringsutträde 2002 i protest mot ett femte kärnkraftverk. Projektet går nu vidare, vilket inte har hindrat förnyad grön regeringsmedverkan. De tyska rödgröna beslöt 2000 om avveckling av kärnkraften fram till 2020. Två av 19 kärnkraftverk togs ur drift, men sedan en borgerlig koalition övertog regeringsmakten 2009 planerades förlängning av de återstående 17 reaktorernas livstid. Fukushimakatastrofen 2011 påverkade dock tysk energipolitik radikalt så att kärnkraften nu snabbavvecklas med stöd av alla politiska partier liksom av både näringslivet och fackföreningsrörelsen.

För att skydda MP:s ”varumärke” måste MP prioritera miljöministerposten. Men andra grönas erfarenhet visar att MP också måste kräva grönt ansvar för ett eller flera tunga strukturområden, som trafik, energi, näringspolitik, jord- och skogsbruk. Det vore inte orimligt om en MP:are, enligt tyskt mönster, blir vice statsminister. Erfarenheten visar att gröna ministrar lyckas bäst som en ”kritisk massa”. Enligt valresultatet bör MP få sex ministrar i en regering med 25 statsråd.

För att MP ska klara väljarnas utvärdering om fyra år krävs att regeringspositionen balanseras i förhållande till väljare och partimedlemmar. Exemplen Tjeckien och Irland visar att överdriven koncentration på ”regeringsduglighet” kan bestraffas av väljarna. Å andra sidan drabbades de gröna i Belgien 2003 av en valkatastrof på grund av otillräcklig regeringsduglighet. Konsten som MP måste utöva är alltså en dubbelstrategi, som signalerar att man söker en fundamental förändring av samhället samtidigt som man professionellt utför löpande regeringsarbete.

Gröna partier har regerat i såväl vänster- som högerkoalitioner. Det tycks finnas en viss tendens att partier som gör intryck av att vara principiellt ”inlåsta” i endera blocket, till exempel Tjeckien åt höger och Italien år vänster, bestraffas av väljarna, medan partier som är principiellt öppna för samarbete åt båda håll, till exempel i Tyskland och Finland, klarar sig bättre. Mot den bakgrunden har MP ingen anledning att motsätta sig utvidgning av det rödgröna samarbetet med något borgerligt mittenparti. Samtidigt finns det förstås ett grönt intresse av att få stöd av V i alla de gröna frågor där V enligt Naturskyddsföreningens valgranskning ligger betydligt närmare MP-linjen än vad mittenpartierna gör.

Såväl tyska Die Grünen som franska EELV, italienska Verdi och finska Vihreä har låtit en partikongress eller förtroenderåd godkänna regeringsprogrammet sedan det slutförhandlats med koalitionspartnern. Det kan låta riskabelt, men det finns inget exempel på att ett framförhandlat regeringsprogram har förkastats av gräsrötterna, däremot på att centralistisk förhandlingsprocess straffar sig, särskilt om partiet drabbas av motgångar under eller efter en regeringsmedverkan som gräsrötterna inte känner medansvar för.

Forskarna har noterat att grön regeringsmedverkan sällan påverkat regeringsarbetets uppläggning. Det, menar forskarna, är ett misstag eftersom gröna förväntas ”leva som de lär”. Denna insikt fick belgiska Ecolo att inför en eventuell regeringsmedverkan 2009 (som inte blev

av) fastslå ett antal punkter för ”förgröning” av det löpande regeringsarbetet, till exempel att man bör använda miljömärkt utrustning, ställa miljökrav på ministeriets parkeringsplats, använda kollektivtrafik och cyklar i stället för ministerlimousiner, klimatkompensera för oundvikliga flygresor och se till att alla varuleveranser till ministeriet följer ekologiska, etiska och sociala kriterier.

Slutligen: Öppet fastslagna ultimativa krav är olämpliga i en förhandlingsprocess. Däremot betonar flera före detta gröna ministrar att partiet internt måste surra fast sig vid några ”brytpunkter”, som betyder att hela förhandlingslaget är överens om var gränsen går för kompromisser när det gäller gröna grundbultar. Att kärnkraftsavveckling och omläggning av energipolitiken till förnyelsebart tydligt och synligt måste inledas medan MP sitter i regeringen är ganska uppenbart. Också slöseri med skattepengar på meningslöst återinförande av en manlig värnplikt som inte varit allmän på årtionden är rimligen en grön brytpunkt. Däremot borde MP kunna ta fasta på Löfvens antydan i en tv-utfrågning att han snarare tänker sig en könsneutral samhällsplikt. Den tanken är en av alternativ-, fred- och miljörörelsens grundbultar. Kan en rödgrön regering omvandla den till praktiskt genomförbar form vore det en klar MP-framgång.

Angela Aylward, sociolog, före detta ledamot av Cogitos styrelse
Per Gahrton, sociolog, före detta ordförande i den gröna idéverkstaden Cogito “

DN 19 sept 2014:

“Här börjar Stefan Löfvens kamp mot klockan”

“Nu börjar nedräkningen. Stefan Löfven har sju dagar på sig för att presentera grunderna för en ny regering.

Hårda förhandlingar med Miljöpartiet och Vänsterpartiet väntar den kommande tiden.

Men redan i dag träffar S-ledaren de borgerliga partiledarna.

Efter två dagar av samtal med partiledarna gav talmannen Per Westerberg i går eftermiddag Stefan Löfven uppdraget att undersöka möjligheterna att bilda regering.

Men tiden är knapp. Redan klockan 12 nästa fredag ska Stefan Löfven återrapportera till talmannen.

– Det ankommer nu på Stefan Löfven att sondera förutsättningen för regeringsbildningen, säger Per Westerberg.

Villkoren för att allianspartierna ska släppa igenom en ny regering är att Stefan Löfven kan visa att hans budget får fler röster än alliansens alternativ.

– På en direkt fråga från mig har Stefan Löfven bekräftat att han anser sig kunna troliggöra att han har ett sådant eller kommer att ha ett sådant alternativ, säger Per Westerberg.

Stefan Löfven argumenterade återigen för att det komplicerade parlamentariska läget kräver breda politiska lösningar.

– Blockpolitiken har spelat ut sin roll. Nu har väljarna sagt sitt och vi har att ta ansvar för att Sverige kan regeras. Då kan man inte låsa in sig i ett block, här krävs att vi försöker åstadkomma blocköverskridande överenskommelser, säger Stefan Löfven.

Stefan Löfven kommer redan på fredagsförmiddagen ha möten med de borgerliga partiledarna, bland annat med Jan Björklund och Annie Lööf. S-ledaren nämnde näringslivsutveckling, energifrågor och föräldraförsäkringen som frågor där det finns gemensamma nämnare med allianspartierna.

– Med respektive parti finns det områden där vi kan samarbeta, säger Stefan Löfven.

Varken Centerpartiet eller Folkpartiet har dock visat något intresse för att samarbeta med Socialdemokraterna mer än i enstaka sakfrågor.

Därför är Vänsterpartiet nyckeln om en S+MP-regering ska ha en möjlighet att klara budgetomröstningen i december.

Huvuddelen av samtalen den kommande veckan kommer att handla om att Socialdemokraterna och Miljöpartiet ska försöka utmejsla en gemensam linje. När Vänsterpartiet kommer att involveras i förhandlingarna är oklart.

– Vi har påbörjat samtal med Miljö-partiet och det pågår. Självfallet måste vi hålla en tidtabell som gör det möjligt att gå fram i statsministervalet så att de andra ser att det är troligt att vi får igenom detta, säger Stefan Löfven.

Den blivande finansministern Magdalena Andersson har tagit kontakt med Vänsterpartiet om en kommande budget, men enligt parti-ledaren Jonas Sjöstedt pågår det inga förhandlingar ännu. V vill vänta med förhandlingarna tills det finns ett färdigt budgetförslag att ta ställning till.

För att rösta för en S+MP-budget kräver Vänsterpartiet en uppgörelse om vinsterna i välfärden som partiet är ”nöjda med”.

Stefan Löfven svarar undvikande på hur långt han kan tänka sig att gå för att tillgodose Jonas Sjöstedts krav.

– Det är upp till dem. I detta läge måste alla bjuda till nu för att det här ska gå bra. Och det ska vi göra också, säger Stefan Löfven.

Även om Vänsterpartiet kommer överens om budgeten med S och MP är det inte säkert att en ny regering överlever årsskiftet eftersom Sverigedemokraterna öppnat för att rösta på alliansens budget. Jimmie Åkesson skruvade i går upp tonläget ytterligare.

– Är det något parti som har att vinna på ett nyval, så tror jag det är vi, säger Jimmie Åkesson.

Han kräver att få inleda samtal med Stefan Löfven. Annars finns det inga garantier för att SD släpper i genom budgeten senare i höst.

Om det blir extraval kommer de övriga sju partierna få skulden, menar Åkesson.

– I så fall beror det på att de andra partierna har ignorerat 13 procent av väljarna. De andra väljer att sitta i sandlådan som man gjort i fyra år. Min uppfattning är att nu får det vara slut med det.

Stefan Löfven tänker inte ta hänsyn till Sverigedemokraterna i budgetarbetet.

– Åkesson får ha vilka uppfattningar han vill. Vi styr själva vilken budget som vi lägger fram.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“Fakta.
Tidigast 2 oktober kan ny statsminister väljas
Nästa fredag ska Stefan Löfven återrapportera hur arbetet med att lägga grunderna att få fram en ny regering fortskrider.
På tisdagen därefter, den 29 september, väljs en ny talman. Av allt att döma blir det en talman från Socialdemokraterna. Efterträdaren tar över ansvaret för regeringsbildningen.
Det tidigaste datumet som en ny statsminister kan väljas är den 2 oktober.
Tre veckor efter en ny regering blivit klar ska budgeten läggas fram. Budgetomröstningen är i början av december.
Nyckelpersonerna
Magdalena Andersson (S)
Den blivande finansministern är den som ska hålla i pengarna och kommer att ha en central roll i förhandlingarna.
Emma Lennartsson (S)
Kanslichefen hos Löfven har deltagit i alla viktiga beslut efter valet. Hon satt med på det omskrivna mötet i måndags då Jonas Sjöstedt fick beskedet att V inte ska ingå i nästa regering.
Jan Larsson (S)
Valledaren och den biträdande partisekreteraren var med under Göran Persson-åren då S samarbetade med MP och V. En nyckelperson under hösten.
Per Ängquist (MP)
MP:s kanslichef kommer att ha en viktig roll när partiet trots ett dåligt valresultat ska få genomslag för sin politik.
Per Bolund (MP)
Den ekonomisk-politiske talespersonen jobbade i regeringskansliet under Perssonåren. Har bra kontaktnät inom S.
DN “

DN 19 sept 2014:

“En vecka kvar att både äta och behålla kakan”

“Stefan Löfven har en vecka på sig att äta kakan och ha den kvar. Samtidigt som S-ledaren tog emot talmannens uppdrag att försöka bilda en S/MP-regering med stöd av Vänsterpartiet fortsatte han att tala om blockpolitikens död. “

“Analys. Ställ kvar valstugorna i någons trädgård och sälj dem inte än.” Det rådet kommer från Vänsterledaren Jonas Sjöstedt och riktades i onsdags kväll i ett tal på Youtube till partiets lokalföreningar, enligt tidningen Flamman.

Sjöstedt förbereder sitt parti på nyval, ifall Stefan Löfven fortsätter att ignorera Vänsterpartiets krav. Det är alltså inte bara Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson som skramlar med ett nyvalshot för att försöka nå sina syften.

Nu väntar en kamp för och emot block-politiken. Stefan Löfven ska försöka samla de röd-gröna partierna bakom en budget samtidigt som han säger att han vill inleda ett samarbete i riksdagen som ska spräcka blockpolitiken.

Men Vänsterpartiet vill inte stödja en regering som bedriver borgerlig politik.

Stefan Löfven har å sin sida gjort klart att han inte vill föra vänsterpolitik. S-ledaren deklarerade på talmannens pressträff i går att ”Sverige är för litet för stora konflikter” och att ”blockpolitiken har spelat ut sin roll”. Den möjlige statsministern har nu tagit kontakt med M, C, FP och KD. Han vill träffa dem i dag för att tala om utsikterna till

uppgörelser om bland annat näringslivsutveckling, energi, föräldraförsäkring och skola.

Ett förslag om förstatligande av skolan skulle säkert kunna få både V och FP på gott humör. Likaså ökad kvotering av föräldraförsäkringen. Men knappast att underlätta byggandet av nya kärnkraftverk, som FP vill.

Och när det gäller frågan om att förbjuda vinster i välfärden, som Jonas Sjöstedt gått ”all in” på, ser ekvationen olöslig ut.

S och MP har redan gjort upp över block-gränsen med bland annat FP om att begränsa riskkapital-bolagens möjligheter att äga skolor. Folkpartiledaren Jan Björklund pekade på denna uppgörelse i går.

”Det är ingen idé att komma till oss och be om nya överenskommelser om man inte håller de som redan ingåtts”, sade han.

En stund tidigare i riksdagen hade Jonas Sjöstedt blankt avvisat friskoleuppgörelsen och krävt något betydligt radikalare.

I går gjorde den borgerliga alliansen en ny uppgörelse, som visar att samarbetet fortfarande är vid liv. Den innebar att SD bör få en talmanspost, och S valde att ansluta sig till alliansens sida i stället för till Vänsterpartiet som är emot att ge SD ett sådant uppdrag. Frågan är ändå om inte allianspartierna trots allt hellre skulle vilja att Stefan Löfven regerade sönder sig, och visa att S inte längre är regeringsdugligt, än att de hjälper honom att överleva i en riksdag där majoriteten är emot rödgrön politik.

”Sverige måste både ha en regering och en opposition, inte låta SD bli den enda oppositionen”, argumenterade Folkpartiets ledare Jan Björklund i går.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 19 sept 2014:

“35 år av förhandlingar har härdat Stålmannen”

“Stefan Löfven är tillbaka där han inledde sin resa i arbetarrörelsens tjänst: Vid förhandlingsbordet.

Hans långa erfarenhet är obestridlig. Men det är inte säkert att han har lärt sig rätt saker eller att han klarar en svår konflikt.

De hade suttit ansikte mot ansikte på Socialdemokraternas riksdagskansli. Men bara en av dem kom ut och mötte medierna efteråt.

Det var lite teater, sa en del, om Jonas Sjöstedts känslosvall på pressträffen efter mötet med Stefan Löfven i måndags. Vänsterledaren borde väl ha begripit att det där med ministerposter inte kunde bli något av. Han hade ju kommit med så ultimativa krav om vinster i välfärden. Och Löfven hade hela tiden sagt att han ville bryta blockpolitiken.

Om det var en pjäs som spelades upp på presscentret i riksdagens kammarfoajé, måste Sjöstedts skåde-spelarinsats beskrivas som övertygande: Han talade om besvikelse och visade ilska och sorg.

Stefan Löfven hade lagt sitt utgångsbud som förhandlare. Det blixtrade till av stål från en gammal metallbas.

– Vi har väldigt raka relationer med våra motparter, säger Anders Ferbe, som är Stefan Löfvens efter-trädare som ordförande för IF Metall.

Det är 35 år sedan Stefan Löfven klev in på Hägglunds i Örnsköldsvik som svetsare. Facklig blev han gans-ka snabbt. Han reagerade på att jobbarna fick sitta på trälådor vid fikat och såg till att förhandla fram ordentliga pausplatser med stol och bord. Han var noga med att få med folk i facket och tog fajten om ackordet när jobbarna tyckte att arbetsbördan var orimlig. Det blev en uppgörelse om bättre villkor, och så småningom ersattes ackordet av timtid.

– Stefan Löfven var en mycket skicklig förhandlare redan på Hägglunds. Lugn, sansad och kunnig. Ödmjuk och sympatisk. En sådan som tar reda på fakta och vill veta hur det ser ut, säger den gamla jobbarkompisen Mats-Åke Olsson.

1988 blev Löfven ordförande för Metalls avdelning 26. Då sa en del arbetsgivare att ”den där jäveln kommer att gå långt”. Statsministerposten var det nog ingen som tänkte på.

Men att Löfven var en skicklig förhandlare, det märktes tidigt på fabriker och verkstäder längs Höga kusten.

— Han hade sina mål som han -ville genomföra. Och då var han fast besluten, säger Mats-Åke Olsson.

När industrifacket och gamla Metallarbetareförbundet gick samman i IF Metall 2006 blev Stefan Löfven ordförande. Han väckte uppmärksamhet direkt, när förbundet ställde sig utanför LO:s samordning för att höja kvinnolönerna. I mars 2009 gjorde IF Metall en historisk uppgörelse med Teknikarbetsgivarna som i praktiken innebar en lönesänkning i finanskrisens spår.

– Industrin blödde. Medlemmar förlorade jobben. Staten och regeringen vägrade göra något. Vi var tvungna att hitta en lösning för att stoppa blodflödet, säger Anders Ferbe.

Han beskriver Stefan Löfven som en förhandlare som vågar tänka utan-för den berömda boxen, och som sedan står pall och försvarar okonventionella lösningar:

– Vi visste ju att det skulle blåsa snålt. Då måste du orka som ledare.

Fackföreningsledare kan ha olika stilar. En del är stridslystna och hotar med konflikt för att nå sina mål. Andra är mer lågmälda och gillar inte brösttoner. Stefan Löfven tillhörde tveklöst den senare gruppen. Han kom från den del av facket som traditionellt betraktats som ganska arbetsgivarvänlig.

Anders Ferbe säger att en facklig företrädare måste lära sig att lyssna:

– Man försöker förstå motpartens argumentation för att utifrån den finna en konstruktiv lösning på problemet. Det behövs en väg framåt, och då gäller det att vara kreativ. Det är detta som Stefan Löfven har praktiserat i nästan hela sitt vuxna liv.

Förhandlingar på arbetsmarknaden äger rum i en sluten värld. Teknikföretagens ledning vill inte avslöja detaljer om hur det var att göra upp med IF Metall under Stefan Löfvens ledning.

– Ska man vara kreativ, måste man ha ett förtroendefullt samtal, säger Teknikföretagens förhandlingschef Anders Weihe.

Han tror att fackliga förhandlingar kan vara den sista bastionen där medierna helt saknar insyn. Här läcker det minsann inte ut

beskrivningar som så ofta inom politiken. Men slutenheten innebär att gamla föreställningar lever kvar, föreställningar om hur direktörer och fackpampar gör upp över ett par järn på krogen.

Det är trams, enligt Anders Weihe:

– Det är sant att ledande befattningar traditionellt har innehafts av män, men det håller på att ändra sig väldigt fort. Och det där med att sitta på middagar och dricka sprit förekommer över huvud taget inte.

Däremot har en fackföreningsledare som Stefan Löfven en lång erfarenhet av nattmanglingar. Omgivningen brukar säga att han trivs vid sådana tillfällen.

– Det har sina nackdelar att sitta i 22 timmar. Men om man bryter en förhandling och tar upp den ett par dagar senare, är man inte kvar vid den punkt där man slutade. Så om man känner att man är på väg att komma fram, då fortsätter man tills man är klar, om det så är mitt i natten, säger Anders Weihe.

För att orka behöver man ett bra lag runt sig. Och en god grundkondition.

– När du går in i en avtalsförhandling, en period som kan vara i flera månader, försöker du sköta dig extremt bra. Du försöker undvika all form av alkohol, har koll på din kost och ser till att röra på dig. Det är så du håller dig skärpt. Jag vet ju att Stefan är ute så mycket han kan, och tar långpromenader och så, -säger Anders Ferbe.

En stålman med god fysik – är det så vi ska förstå förhandlaren som nu fått talmannens uppdrag att bilda regering?

Det finns en annan version, inte lika känd, och inte lika smickrande för den gamle metallarbetaren från Höga kusten.

I LO-borgen suckades det ibland över IF Metalls konflikträdde ordförande. Krisavtalet 2009 var ett exempel. En version är att metallklubbarna överrumplade ledningen. Avtalen uppstod lokalt. Den centrala ledningen hade bara att välja mellan att helt åka av banan eller skapa ett centralt avtal som reglerade det som redan var på väg att ske.

Det var ett brott mot fackliga principer och det blev kaos på LO. Men där uppstod två olika bilder. Från partiet såg man en person som stod upp för konstruktiva lösningar mot gamla konservativa LO. På förbunden såg en del i stället en konflikträdd man som inte hade ordning på sina avdelningar. Avdelningarna gjorde som de ville, och han fick acceptera det.

Den andra bilden av Löfven leder till en ny tolkning av mötet med Jonas Sjöstedt: Socialdemokraternas ledare är inte den som gillar att komma med obehagliga besked. Nu kände han sig tvungen och blev onödigt brysk.

– Han hatar sådana situationer, säger en källa från facket.

Det är ingen tvekan om vad Stefan Löfven ser som sitt projekt i politiken: att bryta blockpolitiken. Möjligen underskattar han motståndet, efter årtionden i fackliga förhandlingsrum.

Han har inte förstått skillnaden mellan arbetsgivare och politiska partier, säger en kritiker:

– Stefan Löfven är inne i arbetsgivarvärlden. Och arbetsgivarna tycker ju att man ska regera över blockgränsen. De vill ha stabilitet och låga

elpriser, för då tror man att industrin blomstrar. Men för Folkpartiet och Centerpartiet är det där en bisarr syn på politik. De ser risker med att regera. De har ingen fallhöjd ned till fyraprocents-spärren.

En förhandling på arbetsmarknaden är annorlunda än en förhandling i politiken. Det bekräftar både fack och arbetsgivare.

– I politiken finns inte alls samma behov av att komma överens. Man gör en överenskommelse om man tjänar på det. Men det finns tillfällen när det kostar för mycket i politisk prestige att bli eniga, och då kan man leva med att inte komma överens, säger Anders Weihe.

På arbetsmarknaden är det ingen idé att förhandla om parterna står för långtifrån varandra.

— Om det finns en fråga som jag kan uppleva som väldigt viktig att lösa, och motparten inte ens vill diskutera den, då sitter vi inte och ältar, säger Anders Ferbe.

Han tillägger att det kan vara knepigt för en facklig företrädare att förstå det politiska spelet, där partiernas intressen kan överordnas sakfrågor.

Men Stefan Löfven har varit med ett tag, och är inte politiskt naiv. Dessutom har han fördelen av att veta något om livet bortom maktens korridorer.

– Har du som Stefan levt på Hägglunds och sett alla svängningar i exportindustrin och försvars-debatten, då har du sett hur besluten påverkar dina kamrater. Där kan Stefan ge kött och blod åt politiken, säger Anders Ferbe.

På Hägglunds i Örnsköldsvik pratar jobbarna dagligdags om sin gamla kollega. Stoltheten över svetsaren som kan bli statsminister är stor. Men en och annan känner lite medlidande just nu, enligt den gamla jobbarkompisen Mats-Åke Olsson:

– Folk tycker att det är synd att han skulle hamna i den här situationen. Han har gjort ett bra val och får den här tuffa resan med att sy ihop ett regeringsalternativ. Det är klart, det blir inte lätt. Men han är inte den som ger upp.

Karin Eriksson “

“**Fakta. Stefan Löfven**

Sex viktiga årtal i hans karriär

1981
Kontaktombud på Hägglunds Fordon i Örnsköldsvik.
1988
Ordförande i Metalls avdelning 26 i Örnsköldsvik.
1995
Förhandlingsombudsman på Svenska Metallindustriarbetare-förbundet i Stockholm. Arbetade bland annat med internationella frågor.
2006
Förbundsordförande för IF Metall. Drog sig ur LO:s samordning för höjda kvinnolöner. Motiveringen var att upplägget missgynnade kvinnliga metallarbetare.
2009
Var med och tecknade ett kontroversiellt avtal för den hårt drabbade verkstadsindustrin. Det innebar i korthet att anställda gick ned i

arbetstid och fick lönen sänkt till 80 procent. Enligt utvärderingar kom de tidsbegränsade krisavtalen att omfatta mer än 80 000 personer, eller närmare en tredjedel av teknikföretagens anställda.

Sådan är han som förhandlare

Påläst. Lyssnande. Försöker förstå motparten tänker, i flera steg.
Van vid tydliga ramverk. När arbetsmarknadens parter möts är det ingen idé att sitta och älta i onödan. Frågor där fack och arbetsgivare har helt skilda uppfattningar läggs åt sidan.
Präglad av samförstånd. Ogillar konflikter. Kan bli brysk när han ska framföra ett rakt besked. Van vid arbetsgivare som ser poängen med samverkan, snarare än konflikt.
Bra på att stå pall när det blåser och försvara medlemmarnas intressen. Har möjligen svårare för att hålla ifrån sig medlemmarnas krav.
Fostrad i en förhandlingskultur där det som sägs i förtroende vid förhandlingsbordet inte läcker ut till medierna. “

DN 19 sept 2014:

“Partikamrater knuffar ut varandra från riksdagen”

“Personvalet blir en rysare i flera valdistrikt. I Jönköping får de avgående KD-ministrarna Maria Larsson och Stefan Attefall ge upp sina riksdagsstolar. I Södermanland petar väljarna MP-gruppledaren Gunvor G Ericson.

På Valmyndighetens hemsida kan man följa utvecklingen i personvalet i realtid. Och även om det slutgiltiga valresultatet, där även mandaten kommer att fördelas, står klart först på lördag så bjuder rösträkningen i flera distrikt redan nu på spänning.

På torsdagen stod det klart att avgående KD-ministrarna Maria Larsson och Stefan Attefall inte bara måste lämna Rosenbad efter valnederlaget utan även riksdagen. Distriktets enda KD-mandat tar i stället Andreas Carlsson.

På Facebook kommenterar Attefall resultatet:

”För min del känner jag stor tacksamhet och stolthet för att ha fått representera Kristdemokraterna i riksdagen sammanlagt i 17 år, varav 8 år för Jönköpings län och fyra i regeringen. Nu får yngre krafter ta på sig ledartröjan.”

I Stockholms kommun ser avgående EU-ministern Birgitta Ohlsson (FP) ut att kryssa sig förbi FP-ledaren Jan Björklund. Och i Södermanland förlorar Miljöpartiets gruppledare Gunvor G Ericson sin riksdagsplats till nummer två på listan, Nyköpingspolitikern Marco Venegas, när samtliga distrikt är räknade.

– Jag kom hit som flykting från Chile när jag var 23 år. På Arlanda skakade jag av både rädsla och kyla, det har hänt mycket för mig

sedan dess. Det här är demokrati på högsta nivå, säger en lycklig Marco Venegas när DN ringer upp.

En viktig faktor för att Marco Venegas skulle ta plats i riksdagen är sänkningen av spärren för personröster från 8 till 5 procent. Han fick 564 röster, vilket ger 5,05 procent. Valforskaren Folke Johansson, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, tror att sänkningen av spärren har spelat roll för möjligheten att kryssas in i riksdagen.

– Det är klart att det måste göra en hel del. Sedan har det pratats en del om personval så kanske har det gett fler personröster, men det är många som inte har insett att man måste personrösta på toppkandidaterna också om man vill behålla dem, säger han.

Andra exempel på politiker som klättrar på riksdagslistorna är moderaten Carl-Oskar Bohlin och kryssveteranen Lennart Sacredéus (KD) i Dalarna. I Skåne tar sig försvarspolitikern Kent Härstedt (S) upp från plats tre till förstaplatsen på listan.

En etablerad politiker som knuffas ned ett hack i sitt valdistrikt är konstitutionsutskottets Hans Hoff, som är Socialdemokraternas förstanamn i Halland. Han lär komma in i riksdagen ändå, men poängterar att det finns en tanke med partiernas riksdagslistor.

– Väljarna har möjlighet att kryssa för kandidater som man vill sätta ett kryss för, och det är bra. Samtidigt har vi listor som det ligger omfattande processer bakom i partiet. Det finns olika kriterier som att det ska vara varannan, vi ska ha lite yngre och med olika bakgrund, säger han.

DN har sökt Stefan Attefall, Maria Larsson, Gunvor G Ericson och Birgitta Ohlsson för en kommentar. De har antingen varit oanträffbara eller inte svarat.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se “

“**Fakta. Politiker som kryssat sig upp**

Blekinge
Magnus Manhammar (S)
Björn Fries (V)
Dalarna
Carl-Oskar Bohlin (M)
Lennart Sacredéus (KD)
Gotland
Mats-Ola Rödén (FP)
Ola Björkqvist (KD)
Jennie Jarve (V)
Göteborg
Robert Hannah (FP)
Halland
Adnan Dibrani (S)
Jämtland
Kalle Olsson (S)
Jönköping
Andreas Carlson (KD)
Emma Hult (MP)
Kronoberg
C-G Carlsson (S)
Skåne södra
Kristina Yngwe (C)
Skåne V
Kent Härstedt (S)
Stockholms kommun
Birgitta Ohlsson (FP)
Södermanland
Marco Venegas (MP)

Värmland
Christian Holm (M)
Västernorrland
Liza-Maria Norlin (KD)
Västmanland
Stig Henriksson (V)
Västra Götaland N
Peter Johnson (S)
Janine Alm Ericson (MP)
Västra Götaland S
Cecile Tenfjord Toftby (M)
Lise Nordin (MP)
Västra Götaland Ö
Cecilia Widegren (M)
Östergötland
Teresa Carvalho (S)

Fotnot: Alla valdistrikt var inte helt färdigräknade vid denna tidnings pressläggning. Först på lördag står det klart hur många mandat partierna får i respektive valdistrikt. "

DN 19 sept 2014:

"S förlorar en miljon i partistöd"

"Socialdemokraterna får överta regeringsmakten, men förlorar ändå nära en miljon kronor i årligt partistöd. Moderaterna tappar hela 23 mandat men inte mer än 667 000 partistödskronor – i år. 2017/18 blir dock Moderaternas tapp nära sex miljoner jämfört med det gångna året.

Valets enda riktiga vinnare är – även när det gäller partistödet – Sverigedemokraterna. Deras riksdagsledamöter ökar sitt statliga stöd med nära tre miljoner i år och nio miljoner 2017/2018. Sverigedemokraterna, som ökar från 20 till 49 ledamöter, ser ut att under riksdagsåret 2014/2015 få ett partistöd på 8 332 500 kronor. Men den verkliga storvinsten för SD infaller under mandatperiodens fjärde år, då partistödet ökar till 14 665 200 kronor.

Det visar DN:s beräkningar, baserat på valnattens preliminära mandatfördelning och statliga Partibidragsnämndens regler för mandatbidrag.

I valet i söndags förlorade M 23 platser i riksdagen. Det innebär att partistödet under det kommande året sjunker med 666 600 kronor, de två därpå följande åren med ytterligare nära tre miljoner per år och under riksdagsåret 2017/2018 blir tappet hela 5,7 miljoner kronor: 29 330 400 kronor jämfört med 34 996 500 under det gångna riksdagsåret.

Avtrappningsreglerna gör att partier som förlorar många mandat inte behöver ha kniven på strupen.

– Tanken är att stora förändringar i mandatfördelningen ska slå igenom stegvis och inte rasera partiernas ekonomier över en natt, påpekar Torkel Gregow, tidigare ordförande i Partibidragsnämnden.

Att Socialdemokraterna trots valvinsten tycks tappa en ansenlig del av sitt statliga bidrag – nästan en av hittills drygt 38 miljoner kronor per år – ligger i att partistödet för mandatperioden 2010–2014 delvis beräknats på partiets antal riksdagsmandat under 2006–2010. Då drogs stödet upp av att S under mandatperioden hade 130 riksdagsledamöter. Alltså betydligt fler än de 112 sedan 2010 och de 113 partiet ser ut att få i den nya riksdagen. Partistödet sjunker från 38 329 500 i år till 37 329 600 kronor.

Folkpartiet tappar i år 666 600, (från 8 332 500 till 7 665 900) KD 333 300 (från 6 666000 till 6 332 700), C 333 300 (från 7 999 200 till 7 665 900). Miljöpartiet vinner 333 300 (8 332 500 jämfört med 7 999 200), medan V ser ut att gå plus minus noll (kvar på 6 332 700).

På lördag väntas den slutliga mandatfördelningen presenteras, och senast i slutet av oktober fattar Partibidragsnämnden beslut.

Tove Nandorf tove.nandorf@dn.se "

DN 19 sept 2014:

"Hovrätten sätter punkt för mutaffär i Göteborg"

"Hovrätten fastställer domen mot byggmästaren Stefan Allbäck. Därmed ser det långa rättsliga efterspelet till den omfattande mutaffären inom Göteborgs kommun ut att ha nått vägs ände. Skandalen misstänks ha haft betydelse för det lokala valresultatet.

"Göteborg. Stefan Allbäck har pekats ut som huvudperson i den stora muthärvan i Göteborg. På torsdagen fastställde hovrätten den villkorliga domen om bestickning, men sänkte dagsböterna.

Det är osannolikt att domen kommer att tas upp av Högsta domstolen. Därför talar mycket för att detta var den rättsliga slutpunkten för den affär som inleddes med att SVT:s "Uppdrag granskning" våren 2010 avslöjade en lång rad fall av misstänkt korruption i Göteborgs kommun, där Allbäck skaffat sig uppdrag genom sina kontakter, bland annat med en tjänsteman på idrotts- och föreningsförvaltningen. Det påstods handla om miljonbelopp.

Byggmästaren och fotbollsprofilen har hela tiden nekat till anklagelserna och till slut kokades åtalet ned till att omfatta tjänster som flyttstädning, pianoflytt och installation av en värmepump, till ett värde av runt 30 000 kronor.

Enligt åklagaren Thomas Forsberg berodde det bland annat på undermålig redovisning i det kommunala Göteborg.

– Slarvig bokföring och uteblivna kvitton gjorde att det inte fanns bevis för att väcka ett bredare åtal, sade Forsberg till DN i samband med rättegången i tingsrätten.

Dessutom var flera av de misstänkta brotten preskriberade.

Allbäck har under fyra års tid kämpat för att rentvå sitt namn. Hans advokat Christian Olsen anser att hans klient fått utstå oproportionellt mycket negativ uppmärksamhet för en affär som till slut kom att handla om 30 000 kronor.

– Stefan Allbäck är ingen offentlig person. Att det skrivits så mycket om fallet beror på att han är pappa till Marcus, som är assisterande förbundskapten i fotbollslandslaget, sade Olsen.

Mutavslöjandena följdes av en lång rad åtal, men långtifrån alla har lett till fällande domar.

Affärerna kan också sägas ha fått politiska konsekvenser. I den oberoende utredningen ”Tillitens gränser”, som leddes av juristen Erik Amnå, kritiserades Göteborgs stad hårt, bland annat för en slapp kontrollapparat.

I fjol uppdagade ”Uppdrag granskning” nya brister och en hög kommunal chef tvingades avgå efter att medvetet eller omedvetet på reseräkningen ha satt inköpet av en klänning som lunch i samband med en tjänsteresa. En annan chef satte upp inköp av sex flaskor mousserande vin som frukostmat.

Kritiken mot politikerna och den rödgröna majoriteten i Stadshuset har stundtals varit skarp. I söndags backade Socialdemokraterna, som styrt staden sedan 1994, kraftigt för andra valet i rad. Även Moderaterna backade.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se “

“**Bakgrund. Avslöjades 2010**

På våren 2010 avslöjade SVT:s ”Uppdrag granskning” ett stort antal fall av korruption bland tjänstemän inom Göteborgs kommun.

Avslöjandet ledde fram till ett tiotal åtal. I flera fall har de åtalade friats. På torsdagen föll det som förmodligen är den sista domen i härvan.

I den oberoende utredningen, som tillsattes för att granska affären, riktade jurister skarp kritik mot Göteborgs kommun.

Kommunen har svarat med att skärpa kontrollen och har bland annat infört en så kallad visselblåsarfunktion. “

DN 19 sept 2014:

”Lärarbristen kan innebära tomma katedrar”

“Det är hög tid för regeringen att lägga om utbudet av lärarutbildningar. Annars riskeras inte bara en stor lärarbrist utan också att läs- och mattesatsningar i skolan inte får effekt, varnar Riksrevisionen.

Det råder stor brist på en rad olika lärarkategorier, inte minst yrkeslärare, NO-lärare och specialpedagoger. Om denna lärarbrist inte ska växa sig ännu större så måste förutsättningarna för högskolorna ändras, hävdar Riksrevisionen i en ny rapport.

– Ska man vara riktigt drastisk kan man säga att lärarbristen kan innebära tomma katedrar i klassrummen, eller i vart fall risk för att det inte finns lärare med tillräcklig kompetens, säger riksrevisor Margareta Åberg.

Det svaga intresset för en del av lärarutbildningarna har lett till att många högskolor inte längre antar studenter till dem. Så kan det rimligen inte fortsätta, anser Riksrevisionen.

– Det sätt som staten i dag betalar lärosätena bygger på hur många studenter de får. Man kan göra om systemet så att det blir lönsamt att ha utbildningar med färre studenter, säger riksrevisor Margareta Åberg.

Samtidigt kan det vara nödvändigt att koncentrera de olika typerna av lärarutbildning till färre orter, för att upprätthålla en god kvalitet.

TT “

DN 19 sept 2014:

”Mycket glädjande besked”

“Nu slipper de 114 hushållen i bostadsrättsföreningen Holmen i Hammarby sjöstad en kanske 30-procentig höjning av månadsavgiften. Elisabet Qvarford, som är föreningens ordförande, är klart lättad.

– Det är ett mycket glädjande besked från Far, säger hon.

– Alla föreningar ska ju snart göra sin budget för kommande år och det har funnits en stor osäkerhet om vad som ska gälla.

Hittills har Brf Holmen haft några av Hammarby sjöstads lägsta månadsavgifter.

– Det har förstås drivit upp slutpriserna i vår förening. Hade vi varit tvungna att höja avgifterna mycket kunde det ha påverkat lägenheternas värde negativt, konstaterar Elisabet Qvarford.

Om Fars utredning hade visat att föreningen varit tvungen att balansera hela underskottet i årsredovisningen med höjda intäkter, skulle det för Holmens del ha blivit fråga om uppåt 30-procentiga avgiftshöjningar. Och hela den omgivande nybyggda Sjöstaden, med sina runt 4 000 lägenheter, har stått inför en liknande utmaning: valet mellan ilsket röda siffror i årsredovisningarna och rejält höjda månadsavgifter, som kunde hjälpa till att frisera bokföringen. Många i området, där avgifterna ofta redan är höga, hade fått svårt att bo kvar.

Elisabet Qvarford vittnar om utbredd förvirring, med mycket mytbildning och rykten.

– Vi har försökt ta reda på vad det skulle innebära för oss. Det här har varit en komplicerad fråga, som har diskuterats i alla styrelser i området.

Brf Holmens styrelse har fört samtal med sin revisor, och planerar ett informationsmöte för oroliga medlemmar, som hört av sig.

– För vår del hade det ju blivit jättekonstigt om vi tvingats höja avgifterna för att samla i ladorna till renoveringar som vi inte behöver, eftersom huset är nytt.

Nu kommer alla föreningar i Sjöstaden i stället att få ett positivt besked på det gemensamma informationsmöte som Sjöstadsföreningen håller om några veckor.

Tove Nandorf tove.nandorf@dn.se "

DN 19 sept 2014:

"Hushållen slipper chockhöjda avgifter"

"Medlemmarna i nya bostadsrättsföreningar kan pusta ut. Föreningarna kommer inte att tvingas höja månadsavgifterna kraftigt på grund av de nya reglerna för avskrivningar.

Det framgår av en utredning som beställts av Far, branschorganisation för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare samt fyra bostadsrättsorganisationer.

– Utredarna har kommit fram till att föreningarna kan visa minusresultat, förutsatt att de klarar de nuvarande och kommande utgifterna. Då finns det ingen anledning att höja avgifterna, säger Jonas Svensson, ordförande för Far.

Initiativet till utredningen togs i våras när det stod klart att bostadsrättsföreningar inte kan använda sig av progressiva avskrivningar som börjar med ett lägre belopp och ökar med tiden. Föreningarna ska i stället skriva av samma belopp varje år, genom linjär avskrivning. Det gör att framför allt nya och nybildade föreningar- riskerar att få ett minusresultat i årsredovisningen.

För att vända minus till plus måste föreningarna minska utgifterna eller öka intäkterna. Därför fanns det risk för att månadsavgifterna i nya föreningar, som använt sig av progressiv avskrivning, skulle höjas kraftigt.

– Det kunde ha blivit konsekvensen om styrelseledamöterna riskerat att bli skadeståndsskyldiga när föreningen gick med underskott, säger Jonas Svensson.

Tidigare var det oklart om en medlem skulle kunna kräva skadestånd av styrelsen om underskottet exempelvis påverkade priset på föreningens bostäder. Men nu är det klarlagt att föreningarna kan gå med förlust, även under en längre tid utan att styrelseledamöterna kan ställas till ansvar.

– Vi tyckte det var viktigt att belysa om styrelsemedlemmarna skulle kunna bli skadeståndsskyldiga om de medvetet tillåter att föreningen går med förlust, säger Jonas Svensson.

Vad som gäller i ansvarfrågan är viktigt för både styrelseledamöter och revisorer. Ledamöterna vill självklart ha klarhet i om de kan - dömas att betala skadestånd om inte räkenskaperna visar plus. Revisorerna måste veta vad som gäller, eftersom de är skyldiga att skriva en anmärkning i revisionsberättelsen om det kan bli fråga om skadestånd.

Utredningen har gjorts av juridikprofessorerna Daniel Stattin och Carl Svernlöv, verksamma vid Uppsala universitet, och den presenteras på fredagen på Fars branschdagar som hålls i Solna utanför Stockholm.

Här är professorernas slutsatser:

Underskott. Det finns inget förbud mot att en bostadsrättsförening går med underskott. En förening kan redovisa underskott i ett eller flera år och ha en ansamlad förlust i det egna kapitalet utan att styrelseledamöterna kan ställas till ansvar för det.

Men förutsättningen är att likviditeten är tillräcklig, alltså att föreningen klarar de löpande utgifterna, och att det sätts av tillräckligt med pengar för kommande underhåll.

Konkurshot. Om underskottet är så stort att föreningen riskerar att gå omkull måste styrelsen agera, annars kan ledamöterna bli skadeståndsskyldiga. Om det kan bli fråga om skadestånd måste revisorerna skriva en anmärkning om detta i revisionsberättelsen.

Stadgeändringar. De föreningar som har inskrivet i stadgarna att avgifterna ska täcka kostnader kan behöva ändra stadgarna, eftersom avskrivningar ingår i begreppet kostnad. Annars bryter föreningarna mot stadgarna om de går med underskott.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

“Fakta. Så fungerar avskrivningar

Avskrivningar är ett sätt att visa i bokföringen hur tillgångar slits under användningen. För bostadsrättsföreningar gäller avskrivningarna vanligtvis enbart byggnaden.

Linjär avskrivning innebär att föreningen skriver av samma belopp varje år utifrån en beräknad livslängd för fastigheten, ofta 50 till 200 år.

Med progressiv avskrivning är beloppet som skrivs av lägre i början och stiger allt eftersom åren går.

I våras slog den statliga Bokföringsnämnden fast att bostadsrättsföreningar inte får använda progressiva avskrivningar. “

DN 19 sept 2014:

“Låg inflation ger lite mer i fickan”

“Den låga inflationen gör att garantipensionen, sjukpenningen och andra ersättningar räknas upp med små belopp. En ogift garantipensionär får som mest 18 kronor mer i månaden och studiemedlen höjs med ungefär lika mycket.

En rad ersättningar förändras varje år när basbeloppen justeras. För 2014 sänktes basbeloppen och det gjorde att ersättningarna justerades ned. För 2015 vänder det uppåt igen men uppräkningarna blir inte stora.

Maria Ahrengart på Swedbank privatekonomi, som tagit fram de nya beloppen, konstaterar att ökningarna är små eftersom inflationen är väldigt låg.

– Men de ersättningar som är knutna till basbeloppen följer åtminstone med utvecklingen. A-kassan som inte räknas upp på det sättet har urholkats under årens lopp, säger hon.

Beloppen för garantipension avser pensionärer födda 1938 eller senare. De som är födda 1937 eller samma får samma höjning men de har något högre garantipension i botten.

Beloppet i tabellen för den högsta pensionsgrundande inkomsten visar det belopp som pensionen beräknas på när man tjänar in den. Men eftersom inkomsten reduceras med pensionsavgiften krävs det en inkomst på 468 900 kronor för att tjäna in full pension 2015.

Sjukpenningen beräknas också på ett sådant sätt att det krävs en högre inkomst än den som står i tabellen för att få högsta möjliga sjukpenning eller föräldrapenning för vård av barn. Under 2015 behöver man tjäna 333 750 kronor för att få högsta sjukpenning och tillfällig föräldrapenning.

Föräldrapenningen vid barns födelse finns på tre olika nivåer. Lägstanivån och föräldrapenning på sjukpenningnivå räknas upp med hjälp av basbeloppet. Grundnivån, för den som haft mycket låga eller inga inkomster alls, förändras däremot genom politiska beslut.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

DN 19 sept 2014:

“Johan Schück: Arvet väger tungt när populäre Borg lämnar scenen”

“Utan Anders Borg, ingen Magdalena Andersson som nästa finansminister. Arvet efter honom väger tungt, även när han har lämnat scenen. Efterträdaren är av samma typ, lika mycket sifferinriktad ekonom som maktsträvande politiker.

Åtta år med Anders Borg från 2006 till 2014 sätter djupa spår. Delvis beror det på att ingen finansminister sedan Gunnar Sträng (1955–1976) har haft posten lika länge. På den borgerliga sidan får man gå tillbaka till Johan August Gripenstedt (1856–1866) för att hitta en motsvarighet.

Det är ingen tillfällighet att dessa två föregångare har hållits fram av Anders Borg. Sträng fungerar alltjämt som trygghetssymbol med hängslen och livrem, när det gäller statens finanser. Gripenstedt är numera inte lika bekant, men han var en nydanare i fråga om ekonomiska reformer som moderniserade Sverige.

Anders Borg har försökt klara båda delarna: att upprätthålla stabiliteten i kriser och att försöka få ekonomin att fungera bättre. Till väsentlig del har detta också lyckats. Sverige tillhör det fåtal länder som under senare år har klarat sig relativt väl.

Arvet består i stabila offentliga finanser, vilket Anders Borg också tog över efter den tidigare socialdemokratiska regeringen. Statsskulden, såsom andel av BNP, är nu nere på lägsta nivån sedan slutet av 1970-talet. Även om Borg har slirat på överskottsmålet, är budgetunderskottet av ganska beskedlig storlek.

När det gäller jobben är bilden blandad. Fler är ute på arbetsmarknaden och sysselsättningen är högre än för åtta år sedan, räknat som andel av befolkningen. Men arbetslösheten är också högre, även i förhållande till jämförbara länder.

Tillväxten i ekonomin har svängt kraftigt under Anders Borgs tid. Den pekade uppåt när han hade tillträtt, men sedan kom Lehmankraschen som ledde till BNP-raset under 2009. Återhämtningen blev dock mycket stark, även om det därefter har gått trögare. Sammantaget är svenskarnas realinkomster ändå betydligt högre nu än före krisen.

Hur allt detta ska vägas ihop är inte givet, även om det positiva rimligtvis överväger. På plussidan finns också att Anders Borg aktivt bidrog till att avvärja en svensk bankkris när Swedbank och SEB hade gått vilse i Baltikum. Ett minus är däremot att reformerna har varit ensidigt inriktade på arbetsmarknaden och att inte mer har gjorts för att främja den långsiktiga ekonomiska utvecklingen.

Klart står samtidigt att Anders Borg har byggt upp positionen som en av Europas ledande finansministrar, nummer 1 under 2011 enligt tidningen Financial Times. Det har skett genom intensivt nätverksbyggande, i kombination med stora kunskaper och ett rättframt uppträdande. Attribut som – den numera kapade – hästsvansen och ringen i örat har dessutom fått honom att sticka ut.

Men all politik måste grundas lokalt och Anders Borg har visat sig som en folkkär estradör med god förmåga att försvara sin ekonomiska politik. Hans starkaste engagemang har gällt jobbskatteavdragen, som har gett låg- och medelinkomsttagare åtskilligt mer i plånboken. Man

kan också räkna med att efterträdaren fortsätter att klämma åt bankerna, vilket Borg mer än gärna har ägnat sig åt.

Vad Anders Borg lämnar efter sig är inte odelat positivt. Han har drivit arbetslinjen på bekostnad av arbetslösa och sjukskrivna, vilket i längden inte är hållbart. Skattesystemet har under hans tid blivit onödigt plottrigt, med många nedsättningar och avdrag. Det militära försvaret har urholkats och blir dyrt att återställa.

Här kan man räkna med en del förändringar om Magdalena Andersson blir finansminister. Men mycket annat av vad som har hänt under Borgs tid låter sig inte enkelt rubbas, till exempel slopandet av fastighetsskatten. Jobbskatteavdragen och rut-avdraget är samtidigt här för att stanna, även om de naggas i kanten.

Magdalena Andersson har valts ut som finansministerkandidat för att matcha Anders Borg. Som personer visar de ganska stora likheter, samtidigt som rollen formar sin innehavare. Skillnaden efter regeringsskiftet blir nog mindre än många har tänkt sig.

Johan Schück johan.schuck@dn.se samhällsekonomisk krönikör. “

DN 20 sept 2014:

“Trångmålets välsignelse”

“Stefan Löfven leder riksdagens största parti men är långt ifrån egen majoritet, väldigt långt. Huvudspåret är fortfarande att Socialdemokraterna ska bilda regering med Miljöpartiet. För att en sådan slimmad regering ska kunna regera krävs att ”alla bjuder till”, som Stefan Löfven formulerar det.

Under gårdagen var alliansledarna på visit hos S-ledaren. Alla sa ungefär samma sak. De vill inte sabba för Löfven, men lovar inte särskilt mycket mer än att överväga att göra upp i enskilda frågor. Något formaliserat samarbete är det inte tal om. Ansvaret ligger hos Stefan Löfven, inte hos dem som precis erkänt sig besegrade.

Allianspartierna avser att rösta på sin egen budget senare i höst. Söker sig Löfven till Jonas Sjöstedt för budgetstöd, finns risken att SD röstar på alliansens budget. Vad som då väntar är mycket oklart.

Låt oss ta några spekulativa jättekliv framåt i tiden, över budgetflopp och parlamentariskt kaos, tänkbar rege-ringskris och eventuellt nyval, ja ända fram till det scenario där Stefan Löfven återigen får uppdraget att bilda rege-ring. Han har insett att han är bakbunden av att i varje fråga behöva göra upp med Miljöpartiet innan han vänder sig till någon av övriga fem tänkbara samarbetspartner för stöd.

Därför består denna Löfvens andra regering enbart av Socialdemokraterna. Insikten om att han egentligen inte vann valet har äntligen sjunkit in på allvar. Han förstår att han inte har fått något särskilt mandat från väljarna att driva politiken vänsterut. Han är ödmjuk – så ödmjuk en socialdemokratisk statsminister kan vara – och söker stöd

och samförståndslösningar där han kan, hos olika partier beroende på frågans art.

Alliansledarna å sin sida har hunnit slicka såren efter valnederlaget och är beredda att både ta ansvar och försöka använda det parlamentariska läget för att få igenom avsevärda portioner egen politik. De biter ihop och tänker att det kanske är bättre än fyra år där miljö- och vänsterpartister river ned allt vad alliansen byggde upp.

Ponera att det är här vi landar. Skulle inte en sådan modell omintetgöra den för demokratin helt nödvändiga oppositionspolitiken? Den som samlar en betydande del av riksdagens opposition och står för en genomtänkt och konsekvent kritik av regeringen, både dess ideologi och sakpolitik.

Ska Moderaterna göra upp med Löfven om försvars- och säkerhetspolitiken ena veckan för att nästföljande leverera svidande kritik mot Socialdemokraternas överenskommelse med Folkpartiet och Vänsterpartiet om taket i a-kassan? Ska Göran Hägglund ena dagen samarbeta om en skattesänkning för pensionärer för att nästa ställa sig upp och protestera när S, V, MP och FP inför en tredje pappamånad?

Kan det bli annat än en enda röra av gnäll, intriger och lojalitetskonflikter? Och vore det ens rimligt att Socialdemokraterna, som inte längre är något 40-procentsparti, åter gavs möjlighet att ensamma regera och därmed dominera politiken?

En sådan regering skulle dock knappast dominera, snarare få ta de allra hårdaste smällarna, tvingad till ständiga kompromisser och tvära undanmanövrer för att över huvud taget kunna styra.

Och oppositionspolitiken – den skulle faktiskt kunna vitaliseras och bli skarpare. Den svårundvikliga fällan är annars att kritiken blir urskillningslös: Allt som en regering gör är per definition dåligt. Varje åtgärd som inte på kronan stämmer överens med det egna förslaget är antingen alldeles otillräcklig eller ansvarslöst dyr. Regeringen beskylls för att smida ondskefulla planer på att störta landet i fördärvet. För regeringen blir kritiken irrelevant, för väljarna ytterligt förvirrande. Exemp-len är många och färska.

I en tid som präglas av politisk trängsel i mitten men med en debatt som utmålar enorma skillnader, vore det en lisa om tonläget skruvades ner ett par snäpp och blev mer sakpolitiskt inriktad. Oppositionspartierna skulle få vässa argumenten och utveckla politiken var för sig i de frågor där de verkligen skiljer sig från regeringen, men utan att för den skull karaktärsmörda statsministern eller måla verkligheten i nattsvarta färger.

Allianspartierna ska inte ”bjuda till” för att hjälpa Stefan Löfven. Det är sannerligen inte deras jobb. Men en period med socialdemokratisk minoritetsregering och blocköverskridande samarbeten skulle ge dem tid att hitta tillbaka till en egen identitet och profil innan det återigen kan vara dags att prata ihop sig. Så kunde också Jonas Sjöstedt hindras från att diktera villkoren för Löfvens budget. Det vore ingen liten sak.

DN 20/9 2014 “

DN 20 sept 2014:

“Valets enmansorkestrar”

“Nej, det hjälpte inte att sänka spärren i personvalet. Forskare trodde att en lägre tröskel för personrösterna skulle locka fler att kryssa sitt favoritnamn. Men när rösterna till riksdagen i går räknades klart hade siffran i stället minskat ett snäpp jämfört med 2010.

Det är synd, för sluträkningen visar samtidigt att personkryssen ger inflytande. KD-ministrarna Stefan Attefall och Maria Larsson blir båda utan stol i riksdagen. Även Moderaternas parti-sekreterare Kent Persson och Centertoppen Anna-Karin Hatt hamnar utanför. De flesta partiers listor har möblerats om av personrösterna.

Även de kryss som inte påverkar riksdagens sammansättning väger dessutom tungt. Inom partierna ryms konkurrerande strömningar; personvalet är ett sätt för väljarna att peka ut riktningen de vill att partiet ska ta. Nya studier har visat att kryssen verkligen fungerar som en extra kommunikationskanal mellan väljare och politiker.

Tre partier går dock mot strömmen och ökar andelen personröster. Folkpartiets väljare var en aning mer benägna att sätta ett kryss den här gången. För många föll valet på Birgitta Ohlsson. I Stockholms stad petade hon partiledaren från förstaplatsen.

Också bland SD-sympatisörer ökar personrösterna. Här är det dock inte fråga om något väljarmyteri. ”Heja Jimmie!”, hette det i partiets kampanj. Och kapten Åkesson är verkligen ohotad, rentav ensam i hela sitt parti om att bli personvald. Inget annat parti i riksdagen samlar så lite stöd för övriga kandidater.

Valets andra enmansorkester är Feministiskt initiativ. Andelen personröster på Fi är nästan det dubbla jämfört med övriga partier, men nästan alla kryss sätts framför Gudrun Schymans namn. Partiet har tre talespersoner. Men Schyman, som skördar höga siffror när väljarnas förtroende för partiledarna mäts, överskuggar andra kandidater nästan helt.

Medan Folkpartiets personröster speglar en livslåga som inte brinner enbart tack vare partiledaren, avslöjar Sverigedemokraternas och Fis valresultat partiernas stora svagheter. Vad vore SD utan Jimmie Åkesson? Finns väljarnas intresse för Fi kvar när Schyman tröttnar?

Carl Johan von Seth carljohan.vonseth@dn.se “

DN 20 sept 2014:

”En markant vänstervind gick S fullständigt förbi”

“Löfvens mittenstrategi ödesdiger. När huvudalternativen möttes i mitten inaktiverades vänster-högerdimensionen. Tradition och nationalism fick genomslag via SD. Våga nu aktivera en slumrande vänstermajoriet, även om priset är nyval, skriver Enna Gerin och Daniel Suhonen på tankesmedjan Katalys.

Stefan Löfven har nu fått talmannens uppdrag att bilda ny regering. Vilken politisk väg han väljer kan bli avgörande för svenskt politiskt liv för lång tid framåt.

Det har under supervalåret 2014 talats mycket om vänstervinden. Den var tydlig i EU-valet och nu bekräftar SVT:s vallokalsundersökning Valu den också i riksdagsvalet. I årets val har en av de kraftigaste vänstervindarna de senaste 25 åren blåst genom Sverige om man tittar på väljarnas placering på den ideologiska vänster-högerskalan. Men redan i valet 2010 började väljarna svänga vänster när det kom till sakfrågor som välfärd, privatiseringar och skatter.

Årets val kan med rätta kallas för Pisavalet. Enligt Valu tyckte 60 procent av väljarna att skola och utbildning var den viktigaste valfrågan. Men det var framför allt ett tydligt välfärdsval. De frågor som ökade mest i betydelse sedan 2010 var förutom skolan äldreomsorgen, den sociala välfärden, sjukvården och pensionerna. Även frågan om flyktingar/invandring ökade markant men hamnade trots det långt bakom välfärdsfrågorna. Det är oron för välfärdens utveckling och för ökande klyftor som vuxit bland medborgarna.

Alliansen tappade var femte röst, beskedet är glasklart: väljarna vill inte ha högerpolitik.

Inte sedan den politiska demokratin infördes i Sverige har den samlade borgerligheten haft så lågt väljarstöd som valet 2014. Men det paradoxala är att i denna vänstervind och vilja att stärka den gemensamma välfärden står de rödgröna partierna still. Vänstervinden och välfärdsvalet flög de rödgröna förbi och rakt i händerna på ett högerparti – Sverigedemokraterna.

Ett sätt att få en överblick över den politiska förändring som ägt rum är genom den tvådimensionella modellen. Där finns den ekonomiska vänster-högerskiljelinjen som strukturerat politiken under hela 1900-talet i Sverige, men den kompletteras av en axel som visar polariseringen mellan frihetliga och auktoritära värderingar. Denna axel löper mellan en grön/alternativ/libertariansk (GAL) riktning och en traditionell/auktoritär/nationalistisk (TAN) riktning.

Alliansens retoriska kliv mot mitten har bidragit till att minska polariseringen längs vänster-högerskalan och ökat betydelsen av den frihetliga/auktoritära dimensionen. Borgerlighetens stora misstag har varit att lämna den konservativa flanken. Denna har med glädje fyllts ut av Sverigedemokraterna. Moderaterna har lämnat sitt konservativa idéarv samtidigt som Centerpartiet riktat sig mot storstäderna. Även Kristdemokraterna som traditionellt varit en socialkonservativ rörelse har anammat nyliberalismen. I stället exploaterar och växer Sverigedemokraternas nationalistiskt bruna konservatism och nationalism i TAN-delen av dimensionen.

Men den svenska vänstern har också ett mycket stort ansvar, särskilt socialdemokratin. Mitt under en tydlig vänstervind när människors missnöje med den borgerliga politiken var uppenbar och oron för

välfärdens utveckling och växande klyftor spred sig, valde man att rikta in kritiken mot regeringen på frågan om budgetunderskott samtidigt som man accepterade en stor majoritet av alliansens skattesänkningar. Socialdemokraterna under Löfven, Andersson och Damberg valde aktivt att inte polarisera längs den traditionella vänster-högerdimensionen. I stället triangulerade man sönder den tillsammans med alliansen. Huvudalternativen hamnade mycket nära varandra i mitten. Skolan och jobben diskuterade man gärna, men i skoldebatten var det svårt att se någon skillnad för väljarna. Den viktiga och komplexa jobbdebatten reducerades till en fråga om krogmoms och sänkta arbetsgivaravgifter mot traineejobb inom vård och omsorg. De stora bultande framtidsfrågorna, som kunde ha aktiverat vänster-högerdimensionen, kom inte fram. När regeringsalternativen möttes i mitten kunde väljare strömma på kanterna. Genom mittencentreringen blev vänster-högerdimensionen inaktiverad.

Kvar blev GAL/TAN-dimensionen, som sällan fått ett så stort genomslag som i årets val. I nästan alla partiledardebatter var miljö, jämställdhet och flyktingar/invandring en av huvudfrågorna. Bara två partier gick kraftigt framåt i årets val: Feministiskt initiativ nästan tiodubblade sina röster och Sverigedemokraterna mer än fördubblade sina. Dessa två partier polariserade sig aktivt som varandras motsatser längs GAL/TAN-linjen, samtidigt som de aktivt avstod från att placera sig på vänster-högerskalan.

När man väl pratade om välfärden handlade det tack vare Vänsterpartiet bara om en enda aspekt: vinsterna. V tänkte rätt men koncentrationen på vinstintresset gjorde att den mycket större frågan om hela välfärdens framtid försvann. S avstod från att göra 2014 till ett välfärdsval om alliansens systemskifte och det blev mycket ödesdigert. De sista dagarna före valet höjdes tonläget från S men då var det uppenbart för sent.

Med de förutsättningar som fanns är valet utifrån ett rödgrönt perspektiv katastrofalt. Vi är övertygade om att det finns ett starkt stöd för en politik som aktivt minskar ojämlikheten, ökar likvärdigheten och kvaliteten i skolan, förstärker trygghetssystemen, satsar på den gemensamma välfärden och gör något åt den eviga massarbetslösheten. Det är klassisk socialdemokratisk politik och det enda som kan mota bort SD.

Att i detta läge välja att leda en svag mittenregering utan kraft till verklig förändring som i huvudsak förvaltar alliansens politik kan visa sig vara det största misstaget Löfven gör under sin karriär. Väljarna har helt andra förväntningar på en socialdemokratisk regering. Om de inte infrias blir bakslaget stort. På många sätt liknar detta situationen i Danmark efter 2011, där S valde att leda en regering i minoritet som gick över blockgränsen. I Danmark är det ett slutkört S-parti som möter väljarna.

Det finns en stor risk att väljarna kommer att uppfatta valet 2018 som ett val mellan allianspolitik med Moderaterna vid rodret, allianspolitik förvaltad av socialdemokratin eller en sverigedemokratisk förnyelse. I ett sådant läge riskerar S att få göra sällskap med sina europeiska systerpartier och samla 20–25 procent av väljarkåren medan SD kan ta hem var femte väljare.

Alternativet är att våga återskapar vänster-högerdimensionen i svensk politik. Ta ett nödvändigt kliv vänsterut, samarbeta tydligt med Vänsterpartiet, och framför allt: genomför en politik som gör alternativen tydliga. Häv överskottsmålet och satsa på kraftfulla investeringar för att åstadkomma en riktig sysselsättningsökning. Begränsa

vinstläckaget ur välfärden, höj pensionerna. Ta tillbaka två jobbskatteavdrag och satsa på höjda statsbidrag till kommunerna. Avgörande är att människor 2018 upplever att en socialdemokratisk regering skapat bättre välfärd, fler jobb och ökad trygghet. Vi hoppas Stefan Löfven inser faran om S nu väljer mittenspåret och samarbetar med en borgerlighet som aldrig varit mindre.

Våga aktivera en slumrande vänstermajoritet, även till priset av nyval.

Enna Gerin, utredare på fackliga idéinstitutet Katalys Daniel Suhonen, chef på Katalys "

DN 20 sept 2014:

"FP-väljare positiva till att regera med S"

"Nästan hälften av väljarna vill se en blocköverskridande regering. Starkast stöd för att regera tillsammans med Stefan Löfven finns bland Folkpartiets väljare, visar DN/Ipsos undersökning.

När Stefan Löfven skålade i bubbelvin efter söndagens val innebar det en kort stund av lättnad för den nye statsministerkandidaten. Valresultatet medför ett knivigt läge för att bilda en stabil regering, och Löfvens snabba avfärdande av Vänsterpartiet har knappast gjort situationen enklare.

Socialdemokraterna flörtar nu oblygt med de borgerliga mittenpartierna och hoppas att kunna ro iland uppgörelser över blockgränsen. Så här långt har både Centern och Folkpartiet kategoriskt avfärdat allt tal om regeringssamarbete med S. I enskilda sakfrågor står dock dörren på glänt.

Enligt DN/Ipsos undersökning finns många anhängare till en blocköverskridande regering. Knappt hälften, 43 procent av de tillfrågade, vill att ett eller flera borgerliga partier ska ingå i en regering tillsammans med Socialdemokraterna.

– Det är ändå en ganska stor andel som vill se ett borgerligt parti i regeringen. Samtidigt är det nog många borgerliga väljare som nu inser att det här handlar om alliansens framtid. Kanske är det viktigare än vem som regerar just nu, säger David Ahlin, opionionschef på Ipsos.

– Borgerliga väljare kan se framför sig att en S-MP-regering tvingas regera med svagt stöd och att det kommer att tära på Stefan Löfvens förmåga att visa regeringsduglighet. Det öppnar för en borgerlig comeback längre fram, fortsätter han.

Partiledarna Jan Björklunds och Annie Lööfs motstånd mot Stefan Löfvens inviter verkar inte delas av partiernas egna sympatisörer. Undersökningen visar att det största stödet för att regera tillsammans med S finns bland FP-väljare och C-väljare.

Närmare hälften, 49 respektive 48 procent, av de båda väljargrupperna vill att deras parti ska ingå i Stefan Löfvens regering.

– Det tyder på att det finns en stark önskan om stabilitet och en inriktning på mittenpolitik, säger David Ahlin.

Bland Moderaterna finns däremot en större skepsis till att ingå i ett rödgrönt regeringssamarbete. Blott var tredje, 33 procent, bland M-väljarna vill att Moderaterna bildar regering tillsammans med Socialdemokraterna.

Stefan Löfvens tydliga avståndstagande från regeringssamarbete med Vänsterpartiet verkar inte ha något starkt stöd bland hans egna väljare. 32 procent av de tillfrågade tycker att Vänsterpartiet bör ingå i regeringen.

– Det finns uppenbart en stor andel S-väljare, men även en del MP-väljare, som vill se Vänsterpartiet i en Socialdemokratisk regering, konstaterar David Ahlin.

Det understryks av att bara 7 procent av de tillfrågade tycker att en renodlad S-MP-regering är det bästa alternativet för Stefan Löfven. En regering bestående av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet får stöd av drygt 17 procent.

DN/Ipsos undersökning bygger på svar från 1 004 personer i en slumpmässigt rekryterad webbpanel.

Hans Olsson-hans.olsson@dn.se “

“**Fakta. Mandaten**

På valnatten fick MP 24 mandat, men den siffran har stigit till 25 när rösträkningen nu är avslutad, enligt Valmyndigheten. KD tappar ett mandat jämfört med det preliminära resultatet och landar på 16. Jämfört med valet 2010 blir resultatet enligt följande, förändring inom parentes:
M 84 (–23)
C 22 (–1)

FP 19 (–5)

KD 16 (–3)

S 113 (+1)

V 21 (+2)

MP 25 (0)

SD 49 (+29)

Fakta. Undersökningen

Ipsos har på uppdrag av Dagens Nyheter genomfört en undersökning om vilka partier som väljarna önskar se i nästa regering.

Undersökningen har genomförts i en slumpmässigt rekryterad webbpanel med 1 004 respondenter 17–19 september 2014.

Målgrupp är svenska allmänheten 18–74 år.

Data har vägts med avseende på kön, ålder, utbildning, region i Sverige samt parti i valet 2014. “

DN 20 sept 2014:

“MP får se upp för Löfvens kort i rockärmen”

“En blocköverskridande regering har stort stöd. Många FP- och C-väljare vill se sina partier i en Löfvenregering, enligt DN/Ipsos. Det tvingar de borgerliga partiledningarna till en svår balansgång och kan få Löfven att senare ta fram ett nytt spelkort. “

“Analys. Endast sju procent av väljarna vill att det ska bildas en S/MP- regering. Drygt dubbelt så många vill se en rödgrön regering med också Vänsterpartiet i.

Men det största stödet har blocköverskridande samarbete. Bland Folkpartiets väljare vill varannan se sitt parti i en Stefan Löfvenregering.

Den här opinionen blir en press på de borgerliga partierna. Mätningar från Göteborgs universitet visar att stödet för blocköverskridande samarbete tidigare har varit betydligt mindre, i valet 2010 bara 13 procent. En stor majoritet trodde på blockpolitiken.

Det har varit ett bekymmer för Socialdemokraterna. Borgerlig splittring var tidigare ett av det gamla röda maktpartiets trumfkort. Med flera små självständiga partier gick det lättare styra i minoritet genom att ha olika samarbetspartner i riksdagen.

Alliansen ändrade hela spelplanen när den bildades för tio år sedan. Det borgerliga samarbetet har varit en stor strategisk framgång som gjort åtta års regerande möjligt.

Därför talar mycket för att de borgerliga partierna gärna vill alliera sig igen inför nästa val. De kan ha ett bra läge för revansch med en Löfvenregering som haft svårt att förändra, fått behålla mycket av deras gamla politik och därför sannolikt möter besvikna S-väljare.

Men de borgerliga partierna måste också ta hänsyn till sina väljares, och för den delen också näringslivets och flera fackförbunds, önskemål om block- överskridande samarbete. Det är viktigt att inte ge en bild av att vara oförsonlig och ovillig att ta ansvar. Om väljarna anar att partitaktik sätts framför landets bästa minskar sympatierna.

Detta tryck öppnar för blocköverskridande uppgörelser i olika sakfrågor riksdagen under den kommande mandatperioden. De borgerliga partierna har inte råd att avvisa erbjudanden som är i linje med deras egen politik.

Men först måste Stefan Löfven ha en regering på plats. Stödet för den han nu sonderar, med enbart Miljöpartiet, är lågt i opinionen. Med en sådan måste han dessutom förhandla i flera steg. Först med koalitionspartnern MP, sedan med Vänsterpartiet om budgeten och därefter eventuellt också med borgerliga partier i riksdagens utskott.

En regering med V, MP och S har Stefan Löfven avfärdat med emfas. För att kunna styra behöver han befinna sig i den politiska mitten.

Finns det då något alternativ till att bilda regering med MP? Nej, Stefan Löfven har tidigare uteslutit en socialdemokratisk enpartiregering. Men han har också fått intern kritik för det.

En S-regering skulle bli ännu svagare än en S/MP regering, men den skulle ha betydligt lättare att manövrera och få igenom sin politik.

Den meriterade professorn i statsvetenskap, Olof Petersson, skrev i går ett blogginlägg där han analyserade hur det kom sig att lilla Folkpartiet kunde regera i minoritet i Sverige 1978–79. Han pekar bland annat på att det var just en enpartiregering ”Vi gillar inte en ordning”, sa Ullsten, ”som innebär att man måste dubbelförhandla, först i kanslihuset och sedan i riksdagen. För att en regering ska kunna ha en öppen hållning bör den inte vara låst av inre uppgörelser.”

Miljöpartiet får passa sig så att förhandlingsproffset Stefan Löfven inte har ett kort med enbart en röd ros på undangömt i rockärmen. Det kan han ta fram om alla andra möjligheter är uttömda och han bedömer att ett regeringssamarbete mellan MP och alliansen samtidigt är uteslutet.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 20 sept 2014:

“Taktiken: Att låta S misslyckas”

“Alliansspartierna sätter press på S-ledaren Stefan Löfven att komma överens över blockgränsen om migration, friskolor och kärnkraft.

Det är tre frågor där de rödgröna partierna är splittrade.

Det pågår ett spel på hög nivå där Centerpartiet och Folkpartiet har både politiska och strategiska skäl för att låta Socialdemokraterna misslyckas.

I går träffade regeringsbildaren Stefan Löfven företrädare för alla fyra alliansspartier. Efteråt upprepade samstämmigt Annie Lööf (C), Anna Kinberg Batra (M), Jan Björklund (FP) och Göran Hägglund (KD) att de går i opposition efter valförlusten.

Det gäller även Folkpartiet, som har flest väljare av de borgerliga partierna som skulle vilja se ett regeringssamarbete med Socialdemokraterna.

– Vi kommer inte att sitta i regering med Socialdemokraterna. Vi kommer inte att vara ett stödparti, markerade Jan Björklund efter sitt möte med Löfven.

Bara ”i en krissituation för landet” kan sådant bli aktuellt, enligt FP-ledaren som beskriver en kommande S+MP-regering som ”historiskt svag”.

– Jag vill vara en aktiv och granskande opposition, sade Annie Lööf.

Stefan Löfven var ändå nöjd med samtalen som han beskrev som ”bra”.

– Vi är överens om att Sverige är i ett besvärligt parlamentariskt läge och att Sverige behöver regeras. Däremot klargör de självfallet att de går i opposition, men vill också samarbeta i en rad frågor som är viktiga för Sverige. Det finns bra möjligheter till samarbete där, sade Löfven.

Men Löfven kan på de tre områden få svårt att komma överens med sina tilltänkta samarbetspartner Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det blir ett första test för en ny regering:

Migration. Socialdemokraterna – som ännu inte ingår i överenskommelsen – vill öka fackens möjligheter att godkänna arbetskraftsinvandring. Det motsätter Miljöpartiet sig.

Friskolor. Dagens sjupartiöverenskommelse innebär att vinster ska begränsas, men finnas kvar. Det motsätter sig Vänsterpartiet som helt vill få bort vinster i välfärden.

Energi. De borgerliga vill kunna ersätta gammal kärnkraft med ny, något Miljöpartiet säger blankt nej till. MP vill i stället avveckla kärnkraften.

Samtidigt ska Socialdemokraterna och Miljöpartiet förhandla fram en höstbudget som får stöd i riksdagen av Vänsterpartiet. Det arbetet är satt under press av Sverige-demokraterna, som hotar att stödja alliansens budget och tvinga fram ett nyval.

Det pågår ett spel på hög nivå. Centerveteranen Olof Johansson hör till dem som uppmanat Centerpartiet och Folkpartiet att svälja stoltheten och samarbeta som under krisåren. Men Annie Lööfs företrädare Maud Olofsson tycker inte att det är det är det minsta konstigt att Centerpartiet och de andra i alliansen i stället väljer att gå i opposition.

Det kan vara rätt strategi på sikt.

– Jag tror att det är rätt att låta Stefan Löfven ta ansvaret. Han har ett svagt kort när det gäller regeringsbildning. Om han misslyckas skulle det vara en våldsam försvagning för Socialdemokraterna och Stefan Löfven. Han skulle ha svårt att komma tillbaka, säger Maud Olofsson.

Socialdemokraterna och Centerpartiet har traditioner av att samarbeta, men den historiska erfarenheten är inte enbart ljus. Maud Olofsson menar att motparten gärna dikterade villkoren och sällan sa tack.

– Saneringen av svensk ekonomi är ett exempel. Läs Göran Perssons egen bok. Det är knappt att han kommer ihåg att han gjorde det ihop med Centerpartiet, säger hon.

Bråket om budgeten för ett år sedan skapade också en djup spricka mellan Socialdemokraterna och de borgerliga partierna. Den gången valde den rödgröna oppositionen att stoppa en inkomstskattesänkning med stöd av Sverigedemokraterna. Alliansen såg det som ett brott mot budgetreglerna.

– Det var ett strategiskt misstag av Stefan Löfven, säger Maud Olofsson.

Hon ser också en rad politiska skäl för alliansen att avstå från samarbetet. Det saknas samsyn om allt ifrån Rutavdragen och vinsterna i välfärden till företagsbeskattningen och skogspolitiken.

Nästa steg för Stefan Löfven i arbetet för att få fram en ny regering är att komma överens med MP och V om en budget.

Den måste vara klar senast den 26 september då Stefan Löfven väntas svara talmannen om han har lyckats med uppdraget att bilda en ny regering.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se
Karin Eriksson “

“Fakta. Löfvens utmaningar

Budgeten är den första stora utmaningen för regeringsbildaren Stefan Löfven. Den hotas på två sätt:

1 I en slutlig omröstning i riksdagen i december mellan de två största budgetförslagen kan Sverige-demokraterna rösta för alliansbudgeten. Åkesson har bytt strategi efter valet och hotar med nyval.

2 Om budgeten går igenom i sin helhet har de borgerliga öppnat för att riva upp delar av budgeten i efter-hand på samma sätt som de rödgröna och SD gjorde i vintras när en inkomstskattesänkning stoppades. I så fall måste SD och allianspartierna rösta på samma förslag. Enligt talman Per Westerbergs tolkning av den nya praxis som skapats kan det bara handla om budget-förstärkande åtgärder, men avgående statsminister Fredrik Reinfeldt sade i valrörelsen även att skattehöjningar skulle kunna stoppas. “

DN 20 sept 2014:

“Satsning ska skydda mot extremvädret”

“Skyfallen i västra Sverige orsakade flöden som sköljde bort broar och raserade vägar och järnvägsräls. Nu gör Trafikverket en stor satsning för att få bort vattnet på ett effektivare sätt. Samtidigt kräver Statens Geotekniska Institut fler naturanpassade skydd för att hindra ras och jordskred.

När regnet i somras dränkte stora delar av västra Sverige kunde vattnet inte rinna undan. Många av de trummor och rör som leder vatten under vägar och järnvägar var inte dimensionerade för så stora vattenmängder.

– Vi måste ha en dränering som klarar större vattenflöden. Många vägtrummor måste bytas ut och dimensioneras upp. Forskarna säger att vi kommer att få se den här typen av regn allt oftare. Det här är ett steg i den anpassningen, säger Helga Valdimarsdottir, tillförordnad enhetschef vid Trafikverkets underhållsområde Väst.

Även pumpsystemen måste rustas upp för att klara ett krisläge.

Byggnader vattenskadades och trafiken lamslogs på många håll i Värmland, Västra Götaland och Halland efter de kraftiga regnen i slutet av juli och augusti. Delar av E18 var avstängd i flera dagar, banvallen försvann längs en bit av norra Bohusbanan, Viskadalsbanan mellan Borås och Varberg havererade.

Delar av Västgötaslätten översvämmades och en rad mindre vägar spolades bort.

– Det blev för mycket vatten på för kort tid, säger Magnus Johansson, biträdande föreståndare för Centrum för klimat och säkerhet vid Karlstads universitet.

Klimatförändringen leder till varmare somrar och för västra Sverige även ökad nederbörd. Det gör att vattennivåerna ökar dramatiskt i sjöar och vattendrag. Det medför i sin tur högre flöden och ökad vattenhastighet, vilket eroderar bort sand och grus längs strandbankarna. Risken för ras och skred ökar längs vattendragen.

I en studie som snart är färdig efterlyser Statens Geotekniska Institut, SGI, fler växter och andra naturanpassade skydd längs stränder där det förekommer erosion, för att förhindra ras och jordskred.

Hårda skydd som till exempel murar eller stenpartier stoppar visserligen erosionen på just den platsen, men problemen flyttas nedströms och då kommer erosion sannolikt att uppstå någon annanstans.

– Hårda skydd gör ofta mer skada än nytta. Kan naturanpassade erosionsskydd användas är det både bättre för miljön och den biologiska mångfalden. Det blir också estetiskt vackrare i landskapet, säger Per Danielsson, nationell samordnare på SGI.

Jerry Steen, säkerhetschef på Trafikverket i Göteborg, ser stora fördelar med fler naturanpassade erosionsskydd. Växter behövs även i sluttningar längs vägarna.

– Där man plockar bort växter och rotsystem försvinner jordmassorna mycket lättare. Det finns inget som binder och då ökar risken för ras, säger han.

Torbjörn Tenfält torbjorn.tenfalt@dn.se “

DN 20 sept 2014:

“Niklas Orrenius: Det verkar faktiskt bättre i skolan än på min tid”

“Jag vet, Pisaresultaten sjunker. Jag vet, fler sökte till ”Paradise Hotel” än till Lärarhögskolan.

Jag vet att den svenska skolan är i djup kris. Jag läser det i tidningen, hör det överallt: Skolan är ett svart hål. Tvååringar i Taiwan kan mer matte än svenska gymnasister.

Varje gång jag besöker en skola – antingen i jobbet för att göra research till reportage eller när jag är i mina barns skolor – så försöker jag se den där krisen. Har eleverna tagit över klassrummen? Spelar de mobilspel och hånskrattar åt en förskrämd vikarie i ett hörn? Har de kepsar inomhus?

Det slutar nästan alltid på samma sätt: Både skolpersonal och elever imponerar på mig. Jag möts av nyfikenhet, intelligens, fantasi och humor. Lärare pratar engagerat om språkutveckling och om barn som har det tufft hemma. Min känsla blir ofta: det verkar faktiskt bättre nu än när jag gick i skolan.

Min son går i en tredjeklass i en kommunal Malmöskola. Skolans elever speglar Malmös befolkning. Barnen har sin familjebakgrund i en massa olika länder. En del har det knapert hemma, andra är från medelklassfamiljer.

Häromveckan var det föräldramöte. Läraren blickade ut över oss. Vi hade läst om den svenska skolans uselhet. Vi kan ha haft lite skeptiska miner. Kanske till och med några korslagda armar.

Läraren log. Hon sa:

”Era barn är så intresserade av samhället och av politik! De har åsikter och debatterar och startar egna partier. Jag satte på ett filmklipp från en partiledardebatt om skolan och tänkte att det här är kanske för svårt ändå. Det är ju ett rätt speciellt språk som politiker använder. Men eleverna lät mig inte stänga av tv:n. De blev engagerade: ’varför säger han så, vadå läxor och prov!’. Nu har jag bestämt att vi ska fortsätta med politiken lite längre. Man måste använda sig av det här intresset.”

Några dagar senare hängde valaffischer i klara färger utanför klassrummet. De nioåriga eleverna hade gjort dem. ”Samhällspartiet” krävde högre lön till städare. ”Säkerhetspartiet” slogs för ”mind-re klasser och fler fröknar”. Och ”3C-partiet” ansåg att ”skolbetyg är en dålig idé för man blir så rädd för vad man ska få för betyg”.

Jag har fina minnen från min egen skolgång under 1980-talet. Men hur bra var dåtidens skola på att väva in samtiden i undervisningen? Det var som om allt viktigt redan hade hänt, för länge sedan.

Vi lärde oss om ståndsriks-dagen i Västerås 1527. Om Elsass-Lothringen och tysk-franska kriget 1870–1871. Det var viktigt. Men nog hade det varit värdefullt att få höra mer om det som samtidigt skedde i världen? I Libanon, till exempel, rasade ett krig vars brutalitet fick effekter även på vår skola. Flera barn som flytt därifrån blev våra nya skolkamrater. Att lyfta in det i undervisningen hade gett oss en chans att förstå mer, både om världen och om vad våra nya kompisar varit med om.

I torsdags stod jag framför eleverna i tredjeklassen. Jag skulle berätta om politik och om mitt jobb. Barnen kände till alla partiledarna. Frågorna tog aldrig slut. De var ivriga, men räckte upp handen. Ingen pratade rakt ut.

”Har du besökt i länder i krig?”, ville barnen veta. Jag bollade tillbaka frågan: Har ni? Det hade flera.

– Min familj kommer från Pakistan. Jag har sett hur poliser där slog demonstranter med batonger, sa en kille.

En tjej berättade om hur hennes familj tvingats fly kriget i Afghanistan. Flera elever kände till mordet på Nils Horner och vi pratade om världen utifrån det ett tag.

Nej, jag försöker inte säga att den svenska skolan är tipptopp. Ja, självklart oroas jag av sjunkande testresultat. Men jag vill ge en glimt av en verklighet som också finns.

Barnen hade förresten en fråga till:

”Varför står det så mycket dåliga saker om oss i tidningarna?”

Niklas Orrenius “

Kapitel 5.

Artiklar om sverige-demokraterna samt partiets valmanifest

Kapitel 5.

Artiklar om sverigedemokraterna samt partiets valmanifest.

Innehåll:

Valresultatet, riksdagen
Åkessons kosmetiska utflykt
Tunga EU-avtal måste brytas för SD:s löften
Invandringen ökar i Storbritannien trots hårdare regler
Camerons politik svår att genomföra
Välj inte ett parti vars idéarv orsakat så mycket lidande
SD kände till Åkessons problem med spelandet
Dålig integration ger SD framgång
Andra partier måste möta SD:s väljare utan SD-politik
Åkessons rekordval
SD jublar – trots alla skandaler
SD får svårt att fylla alla sina platser
Ge SD:s väljare bättre svar
Därför gick SD framåt så kraftigt i valet
Få kvinnor bland de nya ledamöterna
Opinionsinstituten hade fel om SD
Så blir SD:s vågmästarroll i landstinget
Public service har lagt sig helt platt för Jimmie Åkesson
Fascismens triumf i Sverige
Problem med tomma stolar väntar Sverigedemokraterna
SD växer i brist på visioner hos de sju andra partierna
Åkesson hotar att fälla rödgrön budget
Utspel ökar pressen på samarbete
I princip odelbart
Strategierna biter inte på nationalisternas uppgång
Alliansens sprickor grogrund för Sverigedemokraterna

Sverigedemokratiskt valmanifest - valet 2014

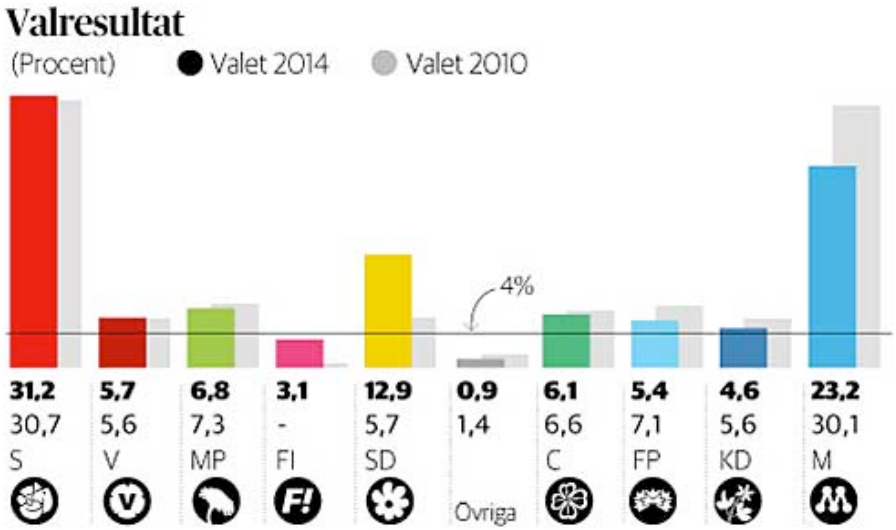

Grafik:Johan Andersson

Sverigedemokrateras politik har ställt till svårigheter för regeringsbildningen. Här några artiklar om partiet samt partiets valmanifest.

DN 12 sept 2014:

"Åkessons kosmetiska utflykt"

"Året var 2006 och Jimmie Åkesson var relativt ny i rollen som partiledare för blåsipporna. När Göteborgs-Posten (25/6) frågade om "flyktingvänligt inställda" var välkomna i partiet svarade han:

– Jag förstår inte varför de skulle vilja vara med.

Nu låter det annorlunda. Under partiledarens sommarturné i landet har Åkesson tagit varje chans att upprepa att SD är "det mest flyktingvänliga partiet i Sverige". Skillnaden mellan budskapen kunde inte vara större.

Vad hände? Har Åkessons politiska övertygelse vänts upp och ned? Knappast. Men han vill ha makt, växa.

För att appellera till en större grupp har partiet varit tvunget att genomgå en ytbehandling. Målgruppen som är intresserad av en förändrad invandringspolitik är betydligt större än den som lockas av en främlingsfientlig retorik. Därför har partiets radikalism omformats i steg för att framstå som mindre avskräckande: förbud mot uniformer, uteslutning av medlemmar, nolltolerans mot rasism, och nu en kovändning om inställningen till flyktingar.

Vad som finns under ytan är en annan fråga. Därför är det heller inte konstigt att partiföreträdare och medlemmar inte hänger med i svängarna. Expressen har de senaste dagarna avslöjat en lång rad rasistiska uttalanden från SD:s företrädare och medlemmar. De som inte självmant har valt att avsäga sig sina uppdrag och medlemskap kommer att uteslutas i linje med partiets omtalade regler mot rasism.

Men nolltoleransen är precis lika ytlig som Åkessons nyfunna ”flyktingvänlighet”. För samtidigt som partiföreträdare runt om i landet nu petas tillåts till exempel riksdagsledamoten Kent Ekeroth sitta kvar, trots att han har pekats ut som en av nyckelpersonerna bakom den främlingsfientliga hatsajten Avpixlat.

Den grundläggande motsättningen för populister som SD är den mellan folk och etablissemang. I GP-intervjun från 2006 beskriver Jimmie Åkesson den elit som han säger sig kämpa mot som en politisk adel som ”gör vad som helst för att få röster”. Lite komiskt kan tyckas, nu när han själv uppenbarligen är beredd att vända kappan efter vinden, uppge sig vara flyktingvän och klippa banden med gräsrötterna.

Amanda Björkman amanda.bjorkman@dn.se “

DN 12 sept 2014:

“Tunga EU-avtal måste brytas för SD:s löften”

“Sverigedemokraterna går till val på att minska invandringen med 90 procent. För att lyckas med det måste partiledaren Jimmie Åkesson få med sig riksdagen och få Sverige att bryta internationella avtal. – Det är helt orimligt, säger invandringsforskaren Jan Ekberg. “

“I sitt valmanifest lovade Sverigedemokraterna reformer den kommande mandatperioden för 325 miljarder kronor. Förslag som till stor del ska finansieras med en kraftigt minskad invandring.

Viktigast för att få igenom sin politik är enligt SD-ledaren Jimmie Åkesson att få med resten av riksdagen på SD:s linje. Att det inte är aktuellt har de övriga sju partierna gjort mer än tydligt.

– Den sannolikheten är naturligtvis helt utesluten. Det finns inget stöd. Sedan finns det många partier som har frågor som de är ensamma om och ändå driver, säger Timbroanknutne statsvetaren Anders Johansson Heinö.

Men även om SD skulle få med sig riksdagen så är den del av flyktingmottagandet som Sverige själv kan kontrollera betydligt mindre än det partiet lovar – förutsatt att Sverige inte bryter mot flera internationella avtal.

Alla asylansökningar i EU-länder prövas enligt skyddsgrundsdirektivet. Det bygger på Genèvekonventionen och Europakonventionen för mänskliga rättigheter. Direktivet innebär att personer som riskerar att dödas, torteras eller allvarligt skadas om de återvänder hem ska få uppehållstillstånd.

Migrationsverkets siffror visar att drygt 20 000 personer hittills i år har fått uppehållstillstånd i Sverige enligt EU:s skyddsgrundsdirektiv. Cirka 13 700 av dem klassas som alternativt skyddsbehövande och 6 000 flyktingar enligt Genèvekonventionen.

Bland dem, och därtill, finns grupper som riksdagen nationellt kan styra över: ”övrigt skyddsbehövande”, som ingår i guppen med de 13 700 flyktingarna. Samt de som inte har kunnat utvisas på grund av ”verkställighetshinder” och personer som omfattas av ”särskilt ömmande omständigheter”.

Skulle Sverige skärpa reglerna för de grupperna skulle det innebära en minskad invandring på knappt 2 000 personer, enligt Migrationsverket. Alltså knappt tio procent av alla de som SD vill hindra från att komma hit.

– De andra ärendena går inte att påverka utan att bryta mot EU:s skyddsgrundsdirektiv eller de konventioner som Sverige har förbundit sig att följa, säger Fredrik Bengtsson, presschef på Migrationsverket.

Jimmie Åkesson vill också använda sig av ”symbolpolitik” för att minska invandringen. Det innebär bland annat att uppehållstillstånd ska vara tillfälliga i stället för permanenta. Dessutom vill han skärpa regler kring anhöriginvandring och det ekonomiska stöd som flyktingar får.

– Om du förändrar regelverket och talar om det så blir det mindre intressant att komma hit, sade Åkesson när manifestet presenterades.

Jan Ekberg, professor i nationalekonomi vid Linnéuniversitetet, som forskar på invandringskostnader, utesluter inte att det kan ge effekt. Men han tror inte att det är möjligt för SD att räkna hem sådana åtgärder på kort sikt.

– De symbolåtgärderna kommer inte genast till kännedom för dem som är i vår omvärld och behöver hjälp. Det tar tid, säger han.

Migrationsverkets Fredrik Bengtsson tror å sin sida att det är andra faktorer som styr att folk söker sig till Sverige.

– Det handlar om vilket rykte Sverige har, vilket mottagningssystem vi har, vad händer efter ett uppehållstillstånd, blir du utslängd på gatan och får klara dig själv? Så fungerar det inte i Sverige, säger han.

SD hoppas även minska invandringen med en skärpt efterlevnad av Dublinförordningen, som säger att flyktingar ska söka asyl i första EU-land. Hur den efterföljs är till stor del en fråga för respektive EU-land och EU-kommissionen. Att SD de kommande åren skulle kunna räkna hem förändringar där är osannolikt, menar Jonas Hinnfors, professor i statsvetenskap.

– Med tanke på hur tröga beslutsprocesserna är i EU så är det rent önsketänkande.

SD:s ekonomiskpolitiske talesperson, Oscar Sjöstedt, anser inte att bara andra länder ska bättra sig utan även att Sverige ska följa förordningen mer strikt. Han tycker också att Migrationsverket är fel ute när det framhåller siffror som bygger på dagens invandringspolitik.

– De utgår från att asyltrycket kommer vara likadant och har inte förhållit sig till att vi gör en radikal omläggning av flyktingpolitiken. Då flyttar även strömmarna på sig och det händer ganska fort, säger han.

Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se “

“Fakta. Så har reglerna skärpts i andra länder

Norge

Från den 1 januari i år kan asylsökande i Norge utvisas enbart därför att de inte berättar för myndigheterna att de redan sökt asyl i andra länder.

Danmark

Enligt den skärpta danska lagen om familjeåterförening, som infördes 1 juli 2002, måste ett utländskt-danskt par ha större ”samlad anknytning” till Danmark än till något annat land för att båda ska få bo i Danmark. Detta krav hindrar i många fall en utländsk medborgare och en dansk som är gifta att bosätta sig i Danmark.

Schweiz

Schweiz röstade förra året för regeringens tuffare regler för asylsökande, som innebär en skärpning av hur flyende behandlas. Bland annat ska inte soldater som deserterat ges politisk asyl, och flyende ska inte kunna söka asyl på schweiziska ambassader och konsulat. “

DN 12 sept 2014:

“Invandringen ökar i Storbritannien trots hårdare regler”

“Premiärminister David Cameron gick till val på att minska invandringen. Det kommer han inte att lyckas med. Trots skärpta regler flyttar allt fler till Storbritannien. “

“När bokhandlaren Hazim Alsamarai i slutet av 1980-talet kom som flykting från Irak till Storbritannien fanns inga krav på språktest eller att ha egna ekonomiska resurser för de som ville flytta hit.

I dag får flyktingar fortfarande komma in i landet, men för många andra har reglerna skärpts:

○ Immigranter måste kunna tillräckligt bra engelska.

○ Den som vill ha hit en anhörig utanför EU måste ha en årsinkomst på motsvarande minst 200 000 kronor. Ännu mer om det finns barn i hushållet.

○ EU-medborgare måste vänta i tre månader innan de kan få arbetslöshetsersättning.

○ Arbetslösa EU-medborgare, som bedöms sakna möjlighet att skaffa jobb, får ingen ytterligare ersättning efter sex månader.

Hazim Alsamarai tycker att flera av reglerna är bra.

– Alla kan ju inte komma hit och det vore mycket bättre om de problem som finns i hemländerna kan lösas där, säger han.

Samtidigt förstår han varför många vill till Storbritannien: språket, här finns EU:s just nu starkaste ekonomi och därmed jobb, och att landet med sin historia har många beröringspunkter med övriga världen.

– Jag kom hit för att jag kände personer här och London är ju världens centrum, säger Hazim Alsamarai.

Han önskar att läget i Irak skulle bli så stabilt att han kan återvända eller åtminstone bo där under längre perioder. Bokhandeln, som han startade i stadsdelen Camden för 20 år sedan, är inte lika lönsam längre.

– När folk frågar om det är bra att komma hit brukar jag råda dem att de ska stanna kvar hemma. Det land man är född i har man alltid i sitt hjärta, säger Hazim Alsamarai.

Storbritanniens skärpta regler för migranter kom efter valrörelsen 2010, då David Cameron lovade att nettoinvandringen skulle sjunka till under 100 000 personer. Redan nu står det klart att regeringen kommer att misslyckas med att nå målet före nästa val i maj 2015.

Mellan mars 2013 och mars 2014 nettoinvandrade 242 000 personer. Det var en kraftig ökning från perioden innan, enligt nationella statistikbyrån ONS. Ökningen förklaras framför allt med att fler EU-medborgare flyttar till Storbritannien. Sedan 1 januari finns till exempel inte längre hinder för rumäner och bulgarer att arbeta här.

ONS statistik visar att det är just arbetskraftsinvandringen som ökar mest. Storbritanniens ekonomi växer snabbast i västvärlden och arbetslösheten har sjunkit till 6,4 procent.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

DN 12 sept 2014:

“Camerons politik svår att genomföra”

“Sverigedemokraterna lovar mest av alla inför valet på söndag, men finansierar delvis löftena med leksakspengar. Partiets beräkning av hur mycket som kan sparas på minskad invandring är orealistisk. “

“Analys. Pensionärernas skatter ska sänkas, försvaret stärkas, pensioner höjas, a-kassan bli generösare och välfärden bättre. Det finns inget riksdagsparti som är i närheten av den löfteskatalog som SD ger. Förklaringen är att partiet räknar med att kunna spara in 152 miljarder skattekronor de kommande fyra åren på att minska invandringen med 90 procent. Redan nästa år räknar partiet med att kunna spara dryga 15 miljarder kronor.

Men exemplet Storbritannien visar hur svårt det är att styra inflyttningen. Där lovade regeringen att minska invandringen, i stället har den ökat.

Svensk invandringspolitik är, liksom den brittiska, till stora delar bunden av internationella konventioner och EU-regler. Den delen av flyktinginvandringen som Sverige kan påverka skulle ha kunnat ha hindrat maximalt tio procent av de 20 000 personer som fått uppehållstillstånd i år att få stanna här, enligt Migrationsverket.

SD vill ställa mycket hårda krav för familjer att få återförenas i Sverige. Men förra året var det bara en fjärdedel av anhöriginvandringen som var kopplad till asyl. Resten är kärleksinvandring och anhöriga till arbetskraftsinvandrare. En viss arbetskraftsinvandring vill också SD ha kvar.

Frågan är vad Sverige ska göra med de människor som trots allt tar sig hit för att söka en fristad undan krig och förföljelse. SD anser att de ska hjälpas i närområdet, men dit kan svenska myndigheter inte skicka dem. Partiet hänvisar till Dublinförordningen och säger att andra EU-länder borde ta emot fler. Samma sak säger den svenske migrationsministern och samma sak har den svenska EU-kommissionären Cecilia Malmström arbetat för. Det har inte hjälpt ett dugg.

Sverigedemokraterna vill, i likhet med flera grannländer, ge signaler till flyktingar att inte söka sig hit. SD vill inte ge några permanenta uppehållstillstånd och minska bidragen till asylsökande. Alla partiets förslag sammantaget påverkar säkert invandringen, men inte så mycket att det skulle spara 152 miljarder kronor.

I Storbritannien hade premiärminister David Cameron minskad invandring som ett av sina främsta vallöften, och har skärpt olika regler. Nu tvingas han föra en svekdebatt och en parlamentsledamot har hoppat av partiet. Det är viktig konsumentupplysning också i den svenska valrörelsen.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN 13 sept 2014:

”Välj inte ett parti vars idéarv orsakat så mycket lidande”

“Lär av historien. Många som väljer SD gör det nog som missnöjesyttring snarare än att de delar det nästan fascistiska idéarvet i partiets botten. Men extremistiska tolkningsramar riskerar att normaliseras om SD får stort stöd. Anständiga medborgare ger helt enkelt inte sin röst till en sådan rörelse, skriver Carl Bildt.

Vi står i Europa inför några av våra största utmaningar sedan andra världskrigets slut. Dessa utmaningar måste tyvärr betecknas som existentiella hot.

Öster om EU har en rödbrun och alltmer aggressiv och våldsbenägen revisionism vunnit ny kraft. Söder om EU ser vi ett politiskt, ekonomiskt och socialt sammanbrott. Samtidigt måste hela EU fullfölja reformpolitiken för att slutföra återhämtningen efter Europas värsta ekonomiska kris sedan 1930-talet.

Dessa utmaningar kräver starka och målmedvetna regeringar med ett brett folkligt stöd.

Samtidigt har den auktoritära utmaningen på senare år fått en ny dimension även i vårt land. Tidigare har den handlat om att rida spärr mot kommunismen. Nu ser vi framväxten av nationalpopulistiska partier som Nationella fronten i Frankrike och Sverigedemokraterna i Sverige.

De uppmärksammade demonstrationerna i Malmö och Stockholm har riktat fokus på framför allt Svenskarnas parti. Vi är många som känner stark avsmak inför dessa marginella organisationer, deras åsikter och metoder. Men det är viktigt att konstatera att de utgör randföreteelser.

Desto större konkret oro finns det anledning att känna över Sverigedemokraterna. Partiets krav på stängda gränser är tondöva inför den oroliga omvärld som vi nu ser. Och på sikt skulle en strypt invandring skada Sveriges ekonomi och samhälle. Men utöver detta uppenbara innebär det även flera andra konkreta faror för Sverige när Sverigedemokraterna verkar kunna få relativt stort stöd i valet.

En fara är att det skulle leda till politisk oreda.

De flesta som överväger att rösta på Sverigedemokraterna gör det nog som en missnöjeshandling, snarare än att de delar det nästan fascistiska idéarv som ytterst finns i delar av botten av detta parti. Men alla ska ha klart för sig att missnöjesröstandet har ett pris i form av försvagad regeringsduglighet. Att få en svag regering är det sista Sverige behöver i ett läge när omvärlden håller på att bli oroligare än på mycket länge.

Svaga regeringar saknar också förmågan att göra det som måste göras för att skapa ordning och reda i ekonomin. De kommer inte att kunna reformera de strukturer som har överlevt sig själva. Detta leder landet in i en ond spiral nedåt, där svagheten i sig undergräver förtroendet ytterligare.

En annan fara är att vi riskerar att förlora den breda säkerhetspolitiska enighet som traditionellt har kännetecknat svensk politik.

Med Sverigedemokraterna som vågmästare och Vänsterpartiet kanske till och med i regeringsställning slås en extremistisk kil in i denna säkerhetspolitiska enighet. När nu den europeiska sammanhållningen är viktigare än någonsin kräver dessa partier att Sverige ska lämna EU. Det skulle försvaga både Sveriges inflytande och det europeiska samarbetets tyngd. När vi nu behöver mer internationell samverkan med likasinnade stater, riskerar den påbörjade förstärkningen av vårt försvar och utbyggda samverkan med Nato och andra partnerskapsprojekt att offras i någon inrikespolitisk kohandel.

Och när vi nu i förlängningen behöver mer av öppenhet och frihet för att värna den globaliserade värld som hotas, vill dessa partier minska rörligheten och sluta Sverige från omvärlden.

En tredje fara är att extremistiska tolkningsramar och beteenden normaliseras om Sverigedemokraterna ges ett stort röststöd.

Länge var det otänkbart att någon som gjorde anspråk på folkets förtroende i en politisk församling skulle uppträda med metallrör på stan eller beskriva folk som ”halvapor” och hota dem med ”nackskott”. Men det är detta beteende som tolereras med en röst på Sverigedemokraterna. Trots all den kunskap som i dag finns om partiets hårda kärna av sympatisörer och om åtskilliga av dess företrädare.

Under snart fem decennier har vi kanske tagit alltför lätt på de extremistiska yttringarna i vårt samhälle. Debatten har haft en alltför överslätande hållning till kommunisternas totalitära anspråk och till våldskulturen inom extremvänstern. Nu riskerar samma sak att hända när snålblåsten kommer från andra håll.

Den extremvänster finns kvar som ser våldet som ett politiskt vapen och därigenom ställer sig vid sidan av det öppna samhället. Till detta kommer nu alltså en växande nationalistisk extremism som grundas i xenofobi och allsköns grumliga ideologiska föreställningar om ras och etnicitet. I storlek närmar den sig de kommunistiska partierna när dessa var som störst.

De rödröda, rödbruna och brunsvarta extremismerna sammanfaller inte sällan. Det viktigaste gemensamma draget är deras försök att skylla samhällets brister på vissa mer eller mindre väl definierade grupper – kapitalister, invandrare, fascister, jihadister. Och de hämtar styrka ur varandras fanatism och agitation.

Samma idémässiga släktskap ser vi i Marine Le Pens hyllningar till Putin. Hon säger sig betrakta honom som en försvarare av de sanna

europeiska värdena och den antiamerikanism som nationalpopulisterna och den yttersta vänstern har gemensamt.

För mig personligen är denna utveckling plågsam att följa. Drivkraften i mitt politiska engagemang har, precis som för så många i min generation, i hela mitt liv varit bekämpandet av totalitära ideologier och frihetsinskränkningar varhelst de kommit till uttryck. Såren efter fascismens och nazismens förstörelse. Det delade Europa där ena halvan hölls fången bakom förtryck och förföljelse. Upplevelserna på ett sönderslitet Balkan där tidigare grannar hade fördrivit och mördat varandra under förevändning av detta grumliga idégods.

Steget mellan Srebrenica och Sölvesborg är mycket långt. Men anständiga medborgare ger helt enkelt inte sin röst till en nationalpopulistisk rörelse som delar ett idéarv med ideologier som har skapat sådant enormt elände och lidande tiderna igenom.

Historien har lärt oss att Europa står starkt och förmår att värna sig mot de yttre hoten så länge vi slår vakt om friheten och det öppna samhällets värden på hemmaplan. Den har också lärt oss vad det kostar i lidande och förstörelse om tilltron till dessa värden sviktar.

Sverige är en del av detta Europa. Vår röst och vårt exempel behövs för att stödja de goda krafterna i Europas institutioner och i andra länder. Det finns tillräckligt många anständiga och genuint demokratiska alternativ att välja på valdagen. Vi ska slippa att vakna upp på måndag och undra över vad som egentligen har hänt med Sverige.

Carl Bildt, utrikesminister *(M) "*

DN 13 sept 2014:

"SD kände till Åkessons problem med spelandet"

"Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson har spelat för stora summor på nätkasinon, uppger Ekot. Men Åkesson vet inte själv om han vunnit eller förlorat, säger hans pressekreterare Martin Kinnunen. "

"Hittills i år har Jimmie Åkesson satsat mer än en halv miljon kronor på sitt nätspelande. Det är mer än han tjänat efter skatt som partiledare och riksdagsledamot.

Nyligen förlorade han nästan 50 000 kronor på bara några timmar, uppger Ekoredaktionen som tagit del av uppgifter från Åkessons kontokort, och talat med personer på Maltabaserade nätkasinon.

Jimmie Åkesson bekräftar för Ekot uppgifterna om sitt spelande, men kallar det en privatsak, och säger att han tror att de allra flesta väljare håller med om det.

– Det här är en privatsak som Sveriges Radio valt att göra till allmängods i ett försök till karaktärsmord. Jag har inga spelskulder, jag har inte begått något brott, jag har inte handskats med några andra pengar än mina egna. Det har inte påverkat mitt liv på något sätt eller min roll som politiker, sade han på fredagskvällen på väg in till SVT:s partiledardebatt.

Pressekreteraren Martin Kinnunen anser inte att det faktum att Åkesson bara i år spelat för en halv miljon på nätkasinon skadar förtroendet för partiets förmåga att hantera statsbudgeten.

– Nej, nej, det här är en privatsak. Om Jimmie Åkesson hade skuldsatt sig med stora belopp hade man kunna föra en sådan diskussion. Men nu finns inga sådana uppgifter. Han vet själv inte om han vunnit eller förlorat på detta, men det rör sig inte om några stora belopp.

Vet han inte själv hur mycket han har vunnit eller förlorat?

– Nej, men det rör sig alltså inte om några stora belopp, säger Martin Kinnunen.

Det har en längre tid varit känt i partiet att Jimmie Åkesson haft problem med sitt spelande.

– Det har pratats om det, absolut. Det är många som känner till det, uppger en källa inom partiet till DN.

Men Kinnunen säger att spelandet inte diskuterats inom partiet.

– Sedan vilka individer som känner till det… Men det här är en privatsak. Det är ingen politisk fråga, säger Kinnunen.

Åsikten att spelandet är en privatsak återkommer i kommentarer från SD-företrädare DN talat med. Lars Hansson, vice ordförande i Göteborg, har orubbat förtroende för partiledaren.

– Vad han gör på sin fritid angår varken mig eller någon annan. Men när han kommer till Göteborg på lördag tänker jag fråga honom om det, säger Lars Hansson.

DN har ringt till ytterligare sju partidistrikt men ingen vill kommentera Jimmie Åkessons spelande med hänvisning till att det är en privatsak.

Psykologen Jakob Jonsson är expert på spelberoende. Han fick ta del av Ekots material anonymiserat och bedömer att en person med det beteendet behöver hjälp.

– Det låter som en extrem överkonsumtion och för mig ett tydligt tecken på att den här personen inte har kontroll på sitt spelande, säger han till Ekot.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se
Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se
Josefin Sköld josefin.skold@dn.se

“**Tre frågor.**

Tre frågor till DN:s politiska kommentator Ewa Stenberg om Ekots avslöjande att Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson spelat för mer än en halv miljon kronor på nätkasinon i år.

1 Hur allvarliga är uppgifterna för Sverigedemokraterna?

– Om Jimmie Åkesson skulle vara drabbad av spelmissbruk är det en personlig tragedi. Då får man hoppas att han kan få hjälp. Det som kan göra saken allvarlig för Sverigedemokraterna är om det skulle påverka väljarnas förtroende för partiledarens omdöme.

– En partiledare måste kunna handskas med andras pengar och fatta omdömesgilla beslut. I detta fall förefaller han ha spelat upp sina egna och sambons pengar, inte någon annans. Men hans omdöme kan ifrågasättas om det visar sig att han brukar ta stora risker och har svårt att kontrollera sig.

2 Kan han tvingas avgå?

– Nej, det tror jag inte. Jimmie Åkesson är en mycket skicklig partiledare och har haft avgörande betydelse för att partiet lyckats ta sig från bombarjackor och rasistsymboler till Sveriges riksdag. Jag tror att SD kommer att göra allt partiet förmår för att stödja sin partiledare. Gudrun Schyman fick ju sitta kvar som partiledare i Vänsterpartiet sedan det avslöjats att hon var alkoholist. Hon fick behandling för sina problem och partiets stöd.

3 Hur kan det komma sig att Sveriges Radio fått veta detta?

– Ekot hänvisar till uppgifter från Jimmie Åkessons kontokort och skriver att SD-ledarens spelande är känt i kasinobranschen och att uppgifterna bekräftats från flera företag på Malta. På nätkasinona på Malta arbetar ganska många svenskar. Jag skulle gissa att några vill att uppgifterna ska bli kända innan svenskarna går till val och att de berättat under källskydd. “

DN 15 sept 2014:

“Dålig integration ger SD framgång”

“Sverigedemokraterna var det parti som fick överlägset sämst publicitet i mediernas valbevakning. Gång på gång kom avslöjanden om djup rasism bland partiets företrädare. Valrörelsen kröntes av Ekots rapportering om Jimmie Åkessons nätspelande och att partiet stängde ut medier från sina valvakor. “

“Men SD tycks ha utvecklat resistens mot skandaler. Partiet gjorde ett fantastiskt val och blir med bred marginal det tredje största riksdagspartiet.

Hur förklara framgången? Enligt de nationella SOM-undersökningarna har motståndet mot den svenska flyktingpolitiken bara ökat marginellt sedan förra valet. Det tycks alltså som att Sverigedemokraterna har lyckats med en sorts normaliseringsprocess och lockat till sig de allmänt invandringskritiska väljare som tidigare dragit sig för att stödja dem. Med andra ord har acceptansen hos de svenska väljarna ökat för ett parti med nazistiska rötter och rasistiska politiker.

Inget tyder på att SD kommer att få någon form av inflytande över invandringspolitiken. Hur det generellt tänker använda sin position i riksdagen är däremot en öppen fråga. Det är en sorglig tanke att övriga partier de kommande åren ska tvingas förhålla sig till vad Sverigedemokraterna kan tänkas tycka om än det ena, än det andra. Det nya parlamentariska läget kommer att kräva större vilja att kompromissa över blockgränsen.

Nästa fråga är om något av de andra partierna i någon mån kommer att börja lyssna och anpassa sig till den främlingsfientliga opinionen. Det

har vi hittills inte sett några större exempel på, vilket gör Sverige unikt. Men inte heller det är ristat i sten.

SD:s framgångar har götts av en dålig integrationspolitik. Att förbättra integrationen är att försämra partiets möjligheter att påverka Sverige.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN 15 sept 2014:

”Andra partier måste möta SD:s väljare utan SD-politik”

“Framgångarna får följder. Hittills har en liberal integrationspolitik varit möjlig, men det blir svårt om SD etableras på 10 procent. Utmaningen är att möta SD:s väljare utan att närma sig SD:s politik. Det är illa att varken höger eller vänster sökt mandat för kamp mot segregationen, skriver Andreas Johansson Heinö. “

“Sverigedemokraternas framgångar utgör ett unikt kapitel i svensk politisk historia. Inget annat parti har haft stadigt växande väljarstöd sex val i rad. Inget annat nytt parti har fortsatt att växa efter riksdagsinträdet. Miljöpartiet och Ny Demokrati ramlade ur efter sina första mandatperioder och Kristdemokraterna överlevde med minsta möjliga marginal. Sverigedemokraterna lyckas däremot återigen fördubbla sitt väljarstöd och ser nu inte bara ut att bli tredje största parti i riksdagen utan också näst största parti på ett antal orter i Sverige. Detta är 2000-talets enskilt största förändring av den politiska kartan i Sverige.

Förklaringen till Sverigedemokraternas framgångar ska inte sökas i enskilda händelser och inte heller uteslutande i Sverige. Invandringsfientliga partier samlar numera i genomsnitt drygt 10 procent av de europeiska väljarna. Ofta framställs nationalism och populism som ett växande hot som ligger framför oss. Men den stora förändringen har redan inträffat. Nationalism har de senaste decennierna återkommit som en mobiliserande ideologisk grund i partisystemen över hela Europa. Den stora tillväxten av väljarstödet skedde på 1990-talet, det senaste decenniet har snarare präglats av konsolidering.

Det finns specifikt svenska förutsättningar – ett endimensionellt partisystem, en jämförelsevis positiv invandringsopinion, en stark antirasistisk norm – som sannolikt försenat Sverigedemokraternas fram-

gångar, men drivkrafterna bakom väljarstödet är i grunden desamma som i övriga Europa.

Etablerade partier har i stora delar av Europa sedan mitten av 1980-talet tagit ställning för globalisering, för en fördjupad europeisk integration och för ökade rättigheter för minoriteter. I vissa länder, Sverige inkluderat, har detta kombinerats med en liberal invandringspolitik och ett ideologiskt ställningstagande för mångkulturalism.

Majoriteten av väljarna har hängt med i svängarna. Men det finns också en icke obetydlig minoritet som är tveksam eller direkt negativ till dessa förändringar. I vissa länder ryms i allt större utsträckning motstånd mot mångkulturalism och invandring inom etablerade högerpartier men i många länder har det också skapats ett utrymme för antiinvandringspartier.

Dessa partier skiljer sig åt avseende historia, grad av extremism, och placering på vänster-högerskalan, men de förenas av en grundläggande åsiktsgemenskap och de kanaliserar ett missnöje som förknippar växande samhällsproblem med ökad invandring och pluralism.

Det är trist men logiskt att Sverigedemokraterna kan profitera på invandringspolitiken. Det finns i Sverige ingen konkurrens om den ganska stora grupp väljare som tycker det är viktigt att invandringspolitiken blir mer restriktiv.

Samtidigt bör framhävas att en majoritet av väljarna har röstat på de fem partier som står bakom Europas mest liberala invandringspolitik. Det är viktigt att understryka, oavsett hur den regering som nu bildas kommer att se ut, att det saknas mandat från väljarna för begränsningar av invandringspolitiken.

Finns det då några lärdomar att dra av hur de etablerade partierna bör förhålla sig till Sverigedemokraterna framöver? Många förvånades när järnrörsskandalen inte följdes av sjunkande väljarstöd. När Sverigedemokraterna i stället fortsatte växa etablerades en uppfattning att partiet i själva verket gynnas av skandaler. Båda förväntningarna är problematiska. Enskilda skandaler är i sig sällan tillräckliga för att långsiktigt påverka väljarstödet för något parti. Men naturligtvis har det betydelse för väljaropinionen att SD konsekvent förekommer i graverande skandaler. För den stora grupp väljare som starkt ogillar SD bekräftar rubrikerna uppfattningen att SD är ett genuint rasistiskt parti. För den grupp väljare som sympatiserar med partiets politik tenderar i stället de återkommande granskningarna att öka misstroendet mot etablerade medierna som anses behandla SD orättvist. I kombination med omfattande och återkommande protester mot Sverigedemokraternas politiska möten resulterar de skilda uppfattningarna av mediernas roll i en förstärkt polarisering mellan SD:s och övriga partiers väljare och en fortsatt mycket hög tröskel för samarbete.

I ett europeiskt perspektiv är det svårt att belägga orsakssamband mellan etablerade partiers agerande och väljarstödet för invandringsfientliga partier. Sverigedemokraterna har varit politiskt isolerade under sin första mandatperiod i riksdagen. De som framhäver det unikt svenska i detta tenderar emellertid att missa att även andra länder prövat denna väg, åtminstone till en början.

Däremot är det sällsynt att etablerade partier har tillräcklig uthållighet för att fullfölja en sådan utfrysningsstrategi över flera mandatperioder.

Varken 1991–1994 eller 2010–2014 har närvaron av invandringsfientliga partier utgjort några allvarliga hinder mot en liberal migrationspolitik. Men om vi går mot en situation där ett antietablissemangsparti etablerar sig på en nivå kring tio procent i väljarkåren kommer det oundvikligen att få konsekvenser. Förutsättningarna för de borgerliga respektive de rödgröna partierna att vinna egen majoritet i riksdagen kommer att vara utomordentligt små så länge Sverigedemokraterna är tredje största parti.

Utmaningen för övriga partier är att därför att möta SD:s väljare utan att närma sig SD:s politik. Det är en delikat uppgift som förutsätter att de slutar ge bort integrationsfrågan till det parti som har minst intresse för det.

Integrationen var ett av alliansens profilområden 2006. Det fanns en skarp problemformulering – framgångsrikt visualiserad av Folkpartiet genom exempelvis ”Utanförskapets karta” – och en tydlig ideologisk idé om hur denna skulle brytas. Facit åtta år senare skäms inte för sig: Alliansen har, sannolikt genom sin jobbpolitik, lyckats bromsa tillväxten av utanförskapsområden.

Men i regeringsställning har man valt att aktivt tona ner problem. I alliansens 137 sidor långa valmanifest nämns inte ordet segregation en enda gång. Socialdemokraterna har sedan förra året kongressbeslut på att inte prata om integration. I Almedalen var Jimmie Åkesson därför ensam bland partiledarna att prata om integrationsproblem.

Det är en allvarlig brist på politiskt ledarskap att varken alliansen eller de rödgröna partierna har sökt mandat från väljarna för att på allvar bekämpa segregationen i Sverige. En regering med Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommer att innebära mer av symbolpolitik och garanterat inga av de nödvändiga reformer som krävs på arbetsmarknaden. Under tiden kommer Sverigedemokraterna, som inte har någon integrationspolitik, fortsätta tillåts vara det enda parti som pratar om segregationen. Med goda utsikter att fortsätta växa.

Andreas Johansson Heinö, statsvetare vid Göteborgs universitet, Senior Fellow på Timbro “

DN 15 sept 2014:

“Åkessons rekordval”

“Tredje största parti och fördubblad storlek för Jimmie Åkesson. Jublet var öronbedövande på Sverigedemokraternas valvaka när resultatet presenterades på söndagskvällen. Partiet får också en vågmästarroll – om inte en ny regering söker stöd från något av partierna i det andra blocket.”

DN 15 sept 2014:

“SD jublar – trots alla skandaler”

“När den gula SD-stapeln växte på storbildsskärmen exploderade SD:s valvaka i glädje. Trots alla avslöjanden om grov rasism i partiet fördubblade SD sitt resultat.

SD-strategernas favoritcitat från filmen Rocky hade åter besannats: ”Det handlar inte om hur hårt du slår. Det handlar om hur hårt du kan bli slagen, och fortsätta röra dig framåt.”

Han står längst fram vid scenen på Sverigedemokraternas valvaka, riksdagsmannen Kent Ekeroth. Blicken: riktad mot storbildsskärmen i spänd förväntan. Så presenterar SVT:s Claes Elfsberg äntligen siffrorna.

Kent Ekeroth, i grå glansig kostym och blå skjorta, skriker rakt ut när SD-stapeln skjuter i höjden:

– Woohoo! Woohoo!

Runt honom exploderar partikamraterna i glädje. De viftar med svenska flaggor, skriker ”yes!” och kramas. Konferencieren Jörgen Fogelklou greppar mikrofonen:

Sveriges tredje största partiiiiii!

Kent Ekeroth klappar händerna. När SVT visar dystra ansikten på Moderaternas valvaka skrattar han högt och pekar:

– Kolla på dom! Kolla på dom andra! Det är bara ett parti som kommer att jubla efter den här kvällen.

För två år sedan hängde Kent Ekeroth löst.

SD:s motsvarighet till Anders Borg, partiets ekonomisk-politiske talesperson Erik Almqvist, fick lämna riksdagen och partiet efter att Expressen publicerat en film från en blöt festnatt. I filmen syns en aggressiv Almqvist som dömer ut komikern Soran Ismail på grund av hans ursprung: ”Det är inte ditt land, det är mitt land!” Almqvist kallar dessutom en kvinna för hora, samt beväpnar sig med metallrör.

Den som höll i kameran var Kent Ekeroth. Han ingrep inte när SD-kompisen Almqvist vräkte ur sig rasism och sexism, utan fortsatte filma. Filmen visar hur även Kent Ekeroth plockar upp ett metallrör, beredd att slåss.

Erik Almqvist blev tvungen att avgå och lämna partiet. Kent Ekeroth klarade sig kvar. Krishanteringen: en ”timeout”.

– I en vecka, säger han.

Sverigedemokraterna har ett favoritcitat. Det kommer från boxningsfilmen ”Rocky” med Sylvester Stallone:

”Det handlar inte om hur hårt du slår. Det handlar om hur hårt du kan bli slagen, och fortsätta röra dig framåt. Det är så du vinner.”

SD har tagit enormt mycket stryk den senaste mandatperioden. Det har sällan gått en månad utan att någon partiföreträdare avslöjats med att ha spytt ur sig rasism. Sverige har tvingats vänja sig vid en ny sorts retorik från politiker i ett riksdagsparti:

”Skicka ut alla zigenare ur landet med totalförbud att återvända.” ”Era jävla halvapor jag vill döda er.” ”Parasiter.” ”Bättre att Sverige blir invaderat av kackerlackor än av afrikaner.”

Den senaste veckan har Expressen och Researchgruppen exponerat femton SD-kandidater som hetsat mot grupper som romer, muslimer, araber och homosexuella.

I fredags avslöjade Aftonbladet att ett team från partiets tv-kanal SD-TV smygfilmat människor i förorter och fällt kommentarer som ”där fick jag en neger!”.

Det skulle gå att fylla hela tidningen med SD-skandaler från mandatperioden. Rasismen har visat sig på alla nivåer, från gräsrötter ändå upp i partiledningen.

Senast i tisdags tvingades ordföranden i SD Stockholm och partiets affischnamn i huvudstaden lämna sin kandidatur. Christoffer Dulny hade hetsat mot romer och invandrare samt skrivit ”araberna har våldsammare gener”.

Trots alla de här smällarna ändå har SD, precis som i citatet från filmen Rocky, fortsatt att röra sig framåt.

Varför?

Det viktigaste svaret är att frågor om invandring har hamnat högre upp på den politiska agendan, och att SD är det enda parti som vill minska invandringen.

Opinionsmätningar har visat att runt var femte väljare gillar SD:s invandringspolitik bäst. Vid tidigare val har migrationsfrågor rankats lägre. Även om många gillat SD:s anti-invandringslinje har de flesta ändå till slut röstat på andra partier.

Nu, när rekordmånga syriska flyktingar söker skydd i vårt land, har migrationsfrågor stigit i betydelse. Kommunalråd på olika håll har slagit larm om brist på bostäder och uttryckt oro över att alltför många flyktingar kommer till deras ort.

Jag talar med en del väljare som säger sig tycka illa om rasismen i partiet, men som ändå vill att Sverige ska agera för att minska flyktinginvandringen. ”Vi har inget annat att rösta på”, säger de.

Sen finns det väljare som störs mer av mediers kampanjer mot SD än av rasismen i partiet. De ser SD som ett stort fuckfinger mot det svenska etablissemanget, en protest mot vad de uppfattar som en förtryckande politiskt korrekt konspiration mellan medier och etablerade politiker.

Samtidigt arbetar SD målmedvetet och långsiktigt på att bryta sin politiska isolering. De är outsiders nu – men vill in i värmen. De vill förändra Sverige så mycket att SD:s nationalism blir mainstream.

Medan SD:s discjockey spelar ”Euphoria” med Loreen och ”Magaluf” med Orup talar festklädda SD:are hoppfullt om Moderaterna. Tänk om de kunde bli lite mer som Gamla Moderaterna igen, mer konservativa och mindre liberala! Och få en annan ledare, mindre SD-fientlig än Fredrik Reinfeldt.

– Jag har talat med tre moderata riksdagsmän som vill samarbeta med SD, säger riksdagsmannen Richard Jomshof, som tillhör partiets inre krets.

Mattias Karlsson, ett av SD:s tyngsta namn, ser Sverige som ”extremt” och vill att det ska bli ”mer normalt”. Han hoppas på en dansk eller norsk utveckling i Sverige – där Dansk Folkeparti och Fremskrittspartiet släppts in i den politiska värmen.

Mattias Karlssons ögon är trötta efter en lång valrörelse, men det glimmar till i dem när han talar om hur han tror att SD kommer att förändra Sverige.

– Det måste växa fram en konservativ folkrörelse i Sverige. Jag vill bredda partiets verksamhet: tankesmedjor, medier… Det ska bli en folkrörelse som den klassiska socialdemokratiska rörelsen.

Jag har bevakat SD i många år nu. Mattias Karlsson och jag har pratat om det här förr. Fast för några år sedan brukade han säga ”nationa-

listisk folkrörelse”. Nu har SD:s strateger insett att ordet nationalism inom politiken kan låta extremistiskt i somligas öron.

Ompaketeringen fortsätter. Om SD-valvakan för fyra år hade hockeystämning och luktade red bull och vodka, så är 2014 års SD-vaka mer städad. Mindre testosteron, mer bubbelvin och pastellfärger.

Fast när Jimmie Åkesson strax före klockan 23 gör entré dånar hårdrocken: ”Call to Arms” med Manowar. Åkesson strålar:

– Sverigevänner! Nu är vi Sveriges tredje största parti!

Kent Ekeroth, riksdagsmannen som överlevde järnrörsskandalen, jublar åt sin partiledare. Ekeroth har en vision för valet 2018: ”Då ska vi få 20 procent.” Jag frågar vad han tycker om ”Rocky”-citatet, om att kunna ta stryk och ändå röra sig framåt.

– Det är precis så det är. Vi går framåt. Och hur mycket gammelmedia än ljuger så kan de inte stoppa oss.

Klockan 23.18 meddelar Fredrik Reinfeldt från en storbildsskärm att han avgår. SD:arna jublar så taket nästan lyfter.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

“**Rapport från valvakan. Sverigedemokraterna**
Var? Wasahallen, Djurgården.
Hur många? Knappt hundra SD-medlemmar och ett 50-tal journalister.
På tallriken? Buffé med rätter som chipotleglaserad långstekt biff och örtbakad färskpotatis.
I glasen? Vin och öl.
Stämningen? Bubbligt förväntansfull först, allt mer jublande när resultaten visade på en stor valframgång. “

DN 15 sept 2014:

“SD får svårt att fylla alla sina platser”

“Sverigedemokraternas stöd minskar ju längre norrut i Sverige man kommer. Men i flera skånska kommuner ser partiet ut att bli näststörst. – De kommer att få svårt att fylla sina platser, säger statsvetaren Anders Sundell till DN “.

“I de södra valdistrikten får Sverigedemokraterna stöd som i vissa fall övergår 20 procent. Även i många mellansvenska kommuner ser partiet ut att få fler mandat och dryga 10 procent av rösterna. Närke är ett starkt fäste, där SD bland annat får 23,6 procent i Ljusnarsberg, preliminärt deras bästa resultat.

Men i Norrland är stödet förhållandevis lågt. I västerbottniska lilla Dorotea till exempel, där partiledaren Jimmie Åkesson i somras rapporterades tala helt för sig själv under sitt tal i kommunen, får SD 0,6 procent.

Vilket kanske på något sätt är tur för Sverigedemokraterna, eftersom det enligt statsvetaren Anders Sundell kommer att bli svårt nog för dem att fylla alla sina platser som det är.

– De har haft svårt att fylla sina 20 platser i riksdagen, nu får de 48. I flera kommuner kommer de troligen att få 25 procent, var ska alla företrädare komma ifrån? De kommer att få kompetensförsörjningsproblem, säger Sundell till DN.

Han tror också att det kommer att bli svårt för kommunerna att styra utan SD.

– I riksdagen kommer det bli svårt att bilda majoritet runt dem när de har 13 procent, men när de har 25 procent i en kommun? Då måste de antingen ingå i styret, eller så kommer det att krävas väldigt breda koalitioner för att hålla dem utanför.

Med eller utan SD ser det ut att bli maktskifte i flera kommuner.

I Lunds kommun har en borgerlig allians, bestående av de fyra partierna Moderaterna, Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna, styrt de senaste åtta åren. Men det preliminära valresultatet i kommunen visar på att det är slut med det nu. Analysen på den socialdemokratiska valvakan är att det kan bli en rödgrön majoritet, men också en oklar majoritet i Lund som kanske inte är klar förrän när rösterna är helt färdigräknade, skriver Sydsvenskan.

I Överkalix i Norrbotten har de fem partierna i oppositionen gått ihop och bildat ”Överkalix framtid”. I partigruppen ingår Vänsterpartiet, Centern, Moderaterna, Folkpartiet och Miljöpartiet. Målet är att ta makten från Socialdemokraterna, som styrt ensamma i flera decennier. Med hälften av rösterna räknade ser försöket ut att lyckas.

Valdeltagandet i riket ser preliminärt ut att öka med drygt en procentenhet, till 83,3 procent.

Senaste uppdatering av valresultatet hittar du på dn.se

Emma Löfgren emma.lofgren@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Ge SD:s väljare bättre svar”

“SD är valets stora vinnare. En av förklaringarna till det är de andra partiernas brist på integrationspolitik.

I söndagens val fanns bara en vinnare. Sverigedemokraternas 12,9 procent gör dem till landets tredje största parti. I många Skånekommuner har var tredje väljare gett sin röst till Jimmie Åkesson.

Reaktionerna på denna högprocenthaltiga kalldusch har varit många. Avsky och sorg har blandats med förakt. Hur kan mer än var tionde svensk väljare ge sin röst till ett främlingsfientligt parti med rasistiska och nazistiska rötter?

Och visst är situationen oerhört sorglig. Men inte för att det – som det framstår av många reaktioner – betyder att nästan 800 000 väljare är rasister, utan för att övriga partier så kapitalt har misslyckats med att fånga upp dessa väljares oro.

Som reaktion på valresultatet dammade Aftonbladet av sin ”Vi gillar olika”-kampanj – ett ypperligt exempel på vad som har gått fel den här mandatperioden. I stället för att föra en dialog med väljarna, vänder man dem ryggen. I kampanjen ombeds väljarna manifestera att de är en del av de 87 procent som fortfarande ”gillar olika”. Ambitionen är givetvis att stå upp för öppenhet och tolerans, men budskapet är stapplande: Visa att ni gillar olika, genom att ta avstånd från dem som inte tycker som ni.

Jag har stor respekt för att det en dag som denna finns ett behov av att skapa enighet, gå samman och visa att de här åsikterna inte ska få

styra. Det kan man få kosta på sig såhär när vaksmällan fortfarande är smärtsamt närvarande. Men snart är det dags för omtag.

Sverigedemokraterna har mer än fördubblat sina mandat sedan 2010, och slutsatsen efter de här årens debacle är att stödet inte kommer att minska för att partiets väljare pekas ut och stigmatiseras. Det förstärker bara föreställningen om att det stora stygga etablissemanget är ute efter dem.

Om den främlingsfientliga framgångsmaskinen ska stoppas behöver många av de andra partierna tänka om. SD-väljarna vill inte bli uppläxade om att de är mindre vetande, de vill ha besked i frågor som oroar dem.

I valrörelsen har vi fått höra att rekordmånga väntas invandra till Sverige de närmaste åren till följd av konflikter i omvärlden. Men några tydliga besked om hur partierna planerar att hantera detta har väljarna inte fått.

Därmed saknas också besked om hur partierna vill utveckla landets integrationspolitik.

Att denna diskussion har marginaliserats efter Sverigedemokraternas inträde i riksdagen beror delvis på en föreställning inom vissa partier om att en livlig integrationsdebatt gynnar Jimmie Åkesson. Detta är dock en uppfattning som bygger på ett missförstånd: Sverigedemokraterna är inte det minsta intresserat av att diskutera integrationspolitik, snarare motsatsen. En minskad segregation skulle medföra stora problem för Åkesson, eftersom den i hög uträckning utgör partiets livsluft.

Ett av partierna som har tystnat i integrationsfrågan sedan Sverigedemokraternas intåg är Socialdemokraterna. Därför var det inte heller oväntat att Ibrahim Baylan (S) på valnatten antydde att SD:s framgångar berodde på Fredrik Reinfeldts (M) flyktingtal där han bad svenska folket att öppna sitt hjärta. En oerhört förenklad analys som tydligt illustrerar den övertro på tystnad som finns inom S, och som fått partiet att lämna walk-over i de här frågorna.

Den förre S-ledaren Mona Sahlin, som bottnar i frågorna, gjorde en betydligt klokare analys. Hon menar att det nu efter fyra år är dags att lära känna SD-väljarna. Förstå dem, lyssna på dem och se till att besvara deras frågor. Statsvetaren Andreas Johansson Heinö är inne på samma spår på gårdagens DN Debatt och sammanfattar det kärnfullt: ”Utmaningen för övriga partier är att möta SD:s väljare utan att närma sig SD:s politik.”

Det enskilt viktigaste svaret partierna kan ge till en person som oroar sig över invandringen är en tydlig integrationspolitik. För oss som vill se en fortsatt liberal migrationspolitik är detta således en av de absolut viktigaste frågorna den kommande mandatperioden.

Amanda Björkman amanda.bjorkman@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Därför gick SD framåt så kraftigt i valet”

“Förklaringen till varför Sverigedemokraterna har gjort sitt bästa val någonsin går isär.

Flera forskare menar att de övriga partierna har bjudit SD på sin favoritfråga. Partiet självt menar att SD:s sanna sida har nått fram till väljarna.

Sverigedemokraterna är som parti unikt i svensk politik i sina framgångar de senaste valen. På DN debatt i går slog den Timbroanslutne statsvetaren Andreas Johansson Heinö fast att inget annat parti har haft stadigt växande stöd i sex val i rad. Söndagens resultat innebär att SD mer än fördubblar sitt väljarstöd mot valet 2010.

SD-ledaren Jimmie Åkesson var i SVT:s studio efter valet inte överraskad över valresultatet.

– Vi är väldigt profilerade i invandringspolitiken som blivit viktig eftersom invandringen är så stor. Vår ambition är nu att få inflytande.

Åkessons stabschef, Linus Bylund, förklarar partiets kraftiga uppgång med att medierna under lång tid har förmedlat en felaktig bild av partiet, en bild som nu har synats av väljarna.

– Man har i 20 års tid innan förra valet lyckats prångla ut en bild av att vi är byfånen som inte har så mycket att komma med. Då får man problem när vi kommer in i riksdagen och folk märker att det var felaktigt. Då förlorar man tilltron till etablerade medier och vi får en plattform att visa vilka vi är, säger Linus Bylund.

Marie Demker, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, köper inte den förklaringen. Enligt henne finns det inga partier som är nöjda med den bild medierna förmedlar.

– Däremot finns det en legitimitetsfaktor i att de sitter i riksdagen. Då sker det också en kontinuerlig bevakning, de dyker upp i partiledardebatter och andra program. Det blir en form av normalisering av bevakningen av dem och det har en stor betydelse.

Även statsvetarprofessorn Tommy Möller pekar på att en röst på Sverigedemokraterna har normaliserats.

– SD har steg för steg blivit mer legitima i väljarnas ögon. Tröskeln för att lägga sin röst på SD har blivit lägre för många väljare, säger han.

I övrigt ser Marie Demker förklaringar som ligger i linje med utvecklingen i övriga Europa: De större partierna lägger sig närmare varandra vilket utkristalliserar partier likt SD som den enda oppositionen.

– Det har funnits en svag konfliktstruktur mellan höger och vänster. Sedan är organisering a och o för ett parti, vilket syns på att de går fram mycket i Skåne, säger hon.

Medie- och kommunikationsvetaren Jesper Strömbäck förklarar å sin sida uppgången med väljarnas användning av medierna inför valet. Han menar att 2014 års val har varit ett val då verklighetsbilden har spelat stor roll.

– Det nya medielandskapet gör att det är mycket lättare att söka sig till den verklighetsbild man själv har. Man kan välja bort att lyssna på dem som har motsatt åsikt, säger han.

Jesper Strömbäck anser också att de etablerade partierna har misslyckats med att visa för väljarna varför invandringen kan vara bra för Sverige.

– Frågan om invandring är inte bara en fråga om solidaritet. Vi behöver den för att klara av vår framtida välfärd. De etablerade partierna har missat att visa att vi behöver invandring.

Jan Teorell, professor i statsvetenskap vid Lunds universitet, har en delvis liknande analys. Enligt honom har Sverigedemokraterna lyckats skapa ett monopol kring sin bild av flykting- och invandringsfrågan.

– Det finns en tendens att det är de som är motståndare till dagens flykting- och invandringspolitik som får prata om verkligheten. De som är för en generös politik får mer prata om värderingar, säger han.

Andreas Johansson Heinö håller med om att de andra partierna har gett SD ett sakfrågeägarskap kring invandringspolitiken, även om han tror att SD hade ökat i valet ändå.

Utmaningen för de övriga partierna, om de vill stoppa Sverigedemokraternas framfart, är att i framtiden arbeta fram en tydligare integrationspolitik, menar han.

– Ska man kunna hantera SD framöver måste man kunna säga till sina väljare: vi vill ha en invandringspolitik, det står vi för, men vi lovar att vi också vill ha en politik som motverkar segregation.

– Sedan får höger och vänster ge sitt bästa svar på frågorna och konkurrera ut SD som säger att det inte går och att vi måste stoppa invandringen, säger Johansson Heinö.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Kristoffer Törnmalm kristoffer.tornmalm@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Få kvinnor bland de nya ledamöterna”

“Sverigedemokraterna ser ut att få 49 mandat i riksdagen. Här är de nya namnen – hela 31 personer. Enbart var fjärde person är kvinna. Listan nedan förutsätter att ingen person kryssas in genom personvalssystemet. *Källor: Valmyndigheten och Skatteverket.*

Paula Bieler
26 år, Uppsala.
Yrke: Journalist.
Inkomst: 301 008.
Chefredaktör på tidningen SD-kuriren.

Hanna Wigh
27 år, Falköping.
Yrke: Assistent.
Inkomst: 714 834*
Distriktsordförande för SD i Skaraborg.

Oscar Sjöstedt
33 år, Stockholm.
Yrke: Nationalekonom.
Inkomst: 467 348.
Ekonomisk-politisk talesperson.

Kristina Winberg
49 år, Jönköping.
Yrke: Vårdbiträde.
Inkomst: 130 494.

Aron Emilsson
24 år, Lerum.
Yrke: Fil kand i stats-vetenskap.
Inkomst: 152 157.

Mattias Bäckström Johansson
29 år, Oskarshamn
Yrke: Reaktor-operatör.
Inkomst: 630 976.

Roger Hedlund
34 år, Gävle.
Yrke: Politisk sekreterare.
Inkomst: 628 313.
Pavel Gamov
24 år, Uppsala.
Yrke: Landstingsråd.
Inkomst: 438 895.
Martin Kinnunen
31 år, Botkyrka.
Yrke: Pressansvarig.
Inkomst: 404 400.
Anders Forsberg
40 år, Skara.
Yrke: Bonde.
Inkomst: 143 859*
Angelika Bengtsson
24 år, Malmö.
Yrke: Dansare.
Inkomst: 148 601*
Linus Bylund
36 år, Stockholm.
Yrke: Stabschef.
Inkomst: 400 608.
Är stabschef på SD:s partikansli.
Patrik Jönsson
41 år, Hässleholm.
Yrke: Kvalitetssamordnare.
Inkomst: 547 373*
Runar Fliper
50 år, Sunne.
Yrke: Riksombudsman.
Inkomst: 447 998*
Dennis Dioukarev
21 år, Växjö.
Yrke: Studerande.
Inkomst: 25 180.
Adam Marttinen
30 år, Eskilstuna.
Yrke: Yrkesförare.
Inkomst: 520 761*
Roger Richtoff
65 år, Strängnäs.
Yrke: Företagare.
Inkomst: 391 801*
Magnus Persson
43 år, Bromölla.
Yrke: Byggnads-arbetare.
Inkomst: 453 689.
Per Klarberg
49 år, Trelleborg.
Yrke: Lokförare.
Inkomst: 582 317*
Mikael Eskilandersson
37 år, Örkelljunga.
Yrke: Maskinförare.
Inkomst: 364 376*
Jimmy Ståhl
38 år, Göteborg.
Yrke: Hamnarbetare.
Inkomst: 630 604.
Sara-Lena Bjälkö
38 år, Falkenberg.
Yrke: Valorganisatör.
Inkomst: 365 464*
Christina Thuring
46 år, Söderhamn.
Yrke: Arbetsledare.
Inkomst: 165 284.
Jonas Millard

33 år, Örebro
Yrke: Oppositionsråd.
Inkomst: 518 197.
Olle Felten
60 år, Norrköping.
Yrke: Småföretagare.
Inkomst: 416 018.
Jeff Ahl
27 år, Boden.
Yrke: Studerande.
Inkomst: 239 447.
Distriktsordförande SD Norrbotten.
Stefan Jakobsson
45 år, Strängnäs.
Yrke: Riksombudsman.
Inkomst: 510 864*
Jennie Åfeldt
40 år, Bromölla.
Yrke: Fritidspersonal.
Inkomst: 265 105.
Johan Nissinen
25 år, Värnamo.
Yrke: Ekonomistuderande.
Inkomst: 98 829.
Distriktsordförande för SD i Jönköpings län.
Robert Stenkvist
56 år, Botkyrka.
Yrke: Fritidspedagog.
Inkomst: 382 587.
Nina Kain
41 år, Malmö.
Yrke: IT-konsult.
Inkomst: 225 071.
Inkomstuppgifter är från 2013 (eller 2012, vilket markeras med *) – och inkluderar även överskott av eventuell näringsverksamhet. “

DN 16 september 2014:

“Opiniosinstituten hade fel om SD”

“Alla stora opiniosinstitut missade Sverigedemokraternas kraftiga uppgång. I DN/Ipsos mätning veckan före valet låg partiet på 9,4 procent, men valresultatet blev hela 12,9 procent.

DN/Ipsos var inte ensamt om att spå fel. Flera opiniosinstitut pekade mot 8–9 procent för SD. Den mätning som låg minst fel, United Minds, publicerades i Aftonbladet i tisdags och pekade mot 11,1 procent.

Det finns flera faktorer bakom prognosmissarna. En, som kom upp på SVT:s valseminarium på måndagen där bland annat statsvetaren och valforskaren Sören Holmberg presenterade årets vallokalsundersökning, är att SD:s väljare är mindre benägna att vara med i undersökningar och tenderar att undvika att svara. Det betyder att opiniosinstituten riskerar att systematiskt underskatta partiets stöd.
– Andra partiers väljare är väldigt sugna på att vara med i den här typen av undersökningar, till exempel Feministiskt initiativs väljare, säger David Ahlin, opiniosschef vid Ipsos.

Det i sin tur innebär att stödet för dessa partier kan överskattas.
– Det är antagligen en av förklaringarna. En annan är det man kallar ”skämseffekten”, att man helt enkelt inte uppger sina partisympatier sanningsenligt utan säger något annat, säger David Ahlin.

En tredje förklaring som delvis hänger ihop med skämseffekten är hur undersökningarna görs.
– När vi jämför telefonmätningar med de webbaserade väljarbarometrarna ser vi att de telefonbaserade mätningarna underskattade Sverigedemokraterna klart mer än de webbaserade, säger David Ahlin.

Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se “

DN 16 september 2014:

“Så blir SD:s vågmästarroll i landstinget”

Alliansen fortsätter styra landstinget – med Sverigedemokraterna som vågmästare. Men varken alliansen eller oppositionen vill ta i SD med tång.

– Det är deras bekymmer, det är dumt med en sådan inställning när man inte är i majoritet, säger Dan Kareliusson, tales-person för SD.

Nio sverigedemokrater förbereder sig nu för att ta plats i landstingsfullmäktige. Dan Kareliusson, 71 år, är pensionär från Hökarängen och har varit aktiv SD-politiker i Härnösand. Sedan 2000 har han varit SD-aktiv i Stockholm och jobbat inom psykiatrin. Nu kan han bli gruppledare för partiet i landstinget.

– Det känns jättebra. Vi har arbetat för det här i många år och nu är vi i mål. Viktigaste frågan nu är krisen i akutsjukvården, säger Dan Kareliusson.

SD vill ha tre timmars maxväntan på akuten och skärpa vårdgarantin till 30 dagars väntetid. Partiet vill även att all vårdpersonal ska ”kommunicera på god svenska” och att religiösa eller kulturella särkrav i vården, som omskärelse, inte ska gå på landstingsnotan.

– Nej, vi tycker inte att sådana saker ska belasta den allmänna sjukvården, och krav på utbildning och språkkunskap är ju självklart, säger han.

Ni vill också låsa in psykiskt sjuka som utgör samhällsfara och förhindra dem från att röra sig fritt i samhället?

– Det låter lite väl dramatiskt. Men det har nog sin bakgrund i morden som begicks av psyksjuka för några år sedan. Man måste ha en viss restriktivitet för en liten grupp människor. De ska få bra vård men vi måste också skydda allmänheten.

SD vill även satsa på utbyggd Roslagsbana, förlängd röd tunnelbanelinje till Täby och lätta på trängselskatten. Politiken är långt ifrån färdigmejslad, men partiet stöder Förbifarten och troligen även en enhetstaxa i t-banan.

– Men vi är helt emot spårväg i Stockholms innerstad. Det måste finnas utrymme för spår, därför ser vi positivt på spårutbyggnad i länet, säger Dan Kareliusson.

Trots att Sverigedemokraternas framgång var väntad verkar partierna i fullmäktige yrvakna inför det nya partiet. Varken allians eller opposition känner till SD-kandidaterna eller deras politik, trots att partiet har ett regionpolitiskt program.

– Jag har ingen aning om vilka de här nio Sverigedemokraterna är. Men det är ett parti som inte tycker att alla människor är lika mycket värda, och därför tänker jag aldrig samarbeta med SD, säger finanslandstingsråd Torbjörn Rosdahl (M).

Moderaterna ser ut att tappa 8,7 procent av sina väljare men är trots katastrofvalet ännu största parti i fullmäktige. Alliansen får två mandat fler än de rödgröna och tänker fortsätta styra landstinget i minoritet.

– Jag är glad att vi får fortsätta utveckla vården och trafiken, men vi tappar 14 mandat och måste analysera vad som hänt. Vi har tidigare samarbetat över blockgränsen, som med MP i vårdvalet, men jag kan inte säga hur det kommer att se ut nu, säger han.

Socialdemokraterna ser ut att ta tre nya mandat, men totalt sett får de rödgröna två mandat färre än -alliansen eftersom Fi inte tog sig in.

– Moderaterna kan inte bara sitta kvar och låtsas som om ingenting hänt. Nu måste man visa en ödmjuk attityd inför väljarna och kliva upp ur blockgravarna. Endera bilda en stark majoritet eller en minoritet som inte är beroende av SD. Moderaterna har inte hört av sig än, men jag är öppen för samtal, säger -Helene Hellmark Knutsson (S).

Sverigedemokraterna rycker på -axlarna inför övriga partiers avoghet.

– Det är väldigt dumt med en sådan inställning när de inte är i majoritet. Men det är deras bekymmer. Vi får strunta i blocken och köra vår linje och se var det hamnar. Vi kommer att väga varje beslut noga, viktigast är att det blir bra för -medborgarna, säger Dan Kareliusson.

Jessica Ritzén jessica.ritzen@dn.se "

DN 16 september 2014:

"Johan Croneman: Public service har lagt sig helt platt för Jimmie Åkesson"

"SVT och SR har behandlat SD-ledaren och hans parti, partiet med de nazistiska rötterna, som vilka som helst. Det ska kallas undfallenhet och eftergiftspolitik – inte "opartiskhet".

För några månader sedan skrev jag om hur Sverigedemokraterna och Jimmie Åkesson hade gått från ett icke rumsrent parti till att nu omfamnas av medierna, och hur Jimmie Åkesson gått från persona non grata till vilken politikergäst i studion som helst – och där alla, särskilt SVT och TV4, under lång tid undvek hans bakgrund, hans partis bakgrund, de nazistiska rötterna, de rasistiska budskapen. Plötsligt satt han bara där, och pratade om de gamla, om att hjälpa flyktingarna på plats, om att särskilt jobben avsedda för de unga svenskarna hotades av somalier, syrier, eritreaner. Han kunde prata skola och skatt och kronor och ören.

Han fick, vad de nu än säger, relativt ostört prata om romer och tiggare, och det funkade som bara fan – ingen enda tv-utfrågning av Jimmie Åkesson gick hela vägen.

Jag fick givetvis en miljard mejl och sms, hot om stryk och repressalier, jag tillhörde själv uppenbarligen extremvänstern, var kommunist – och varför fick inte Jonas Sjöstedt och Gudrun Schyman tv-frågor om sin tveksamma bakgrund?

Nu drar ju i och för sig Jan Björklund i varenda tv-debatt upp kommunistspöket och hänvisar till exempelvis Jonas Sjöstedts bakgrund,

vilket man just då bara kan betrakta som politisk retorik på tomgång. Jag, och många med mig, har däremot alltid kritiserat just Vänsterpartiet för att de inte har gjort upp med sitt förflutna tillräckligt klart och tydligt, att de flyr frågor om kommunismen, och att de sannerligen inte vill lägga korten på bordet när det gäller deras kontakter med till exempel Östtyskland, Rumänien och Sovjet under 70- och 80-talet. Till och med sent 80-tal.

Jag tycker att kvällstidningarna, särskilt under valspurten har varit ovanligt bra, tuffa, raka – stått upp för de värderingar som tidningarna (Aftonbladet och Expressen) i grunden vilar på.

SVT och SR, som public service-företag, har däremot värnat ”objektiviteten”, opartiskheten. Jimmie och SD skall minsann få exakt samma behandling som alla de övriga riksdagspartierna. Det har varit viktigare att stänga av sådana som Soran Ismail, komikern, och verkligen ta den debatten, än att stöta sig med Sverigedemokraterna.

Har SVT en enda gång lagt upp SD:s grundvärderingar, partiprogrammet, och funderat över hur det stämmer med deras eget public service-uppdrag – vad står det i public service-uppdraget om demokrati, lika rättigheter, yttrandefrihet, rasism?

Och vilka slutsatser kan man dra av detta?

Jo, att alla som över huvud taget skulle kunna säga något tjaskigt om SD måste hindras från att komma fram till en mikrofon eller en studio.

Undfallenhet, eftergiftspolitik – någon som känner igen de tongångarna från förra århundradet ...? Sverigedemokraterna har varit extremt skickliga på att utnyttja den kollektiva medieängsligheten.

SVT och TV4 är givetvis på plats på Nytorget i Stockholm när SD vill provocera hela Södermalm, och bara längtar efter några ägg i direktsändning. Hoppsan, 4 000 nya röster i Ljungby, Vellinge, Sjöbo och Laholm.

Det är dom mot hela världen – och de fick, och får, all hjälp i världen med att iklä sig offerrollen.

Såg ni när Jimmie Åkesson tog sig in i SVT:s studio sent på söndagskvällen, vilken triumfmarsch SVT iscensatte och bjöd på, handkamera, lite snett underifrån, här kommer han, gudagåvan i svensk politik. Man till och med bröt rätt av i statsminister Reinfeldts direktsända känslosamma avskedstal för denna Åkessonska revansch på hela världen.

Det är vad jag kallar Public nervous.

Johan Croneman johancroneman@gmail.com “

DN 16 september 2014:

“Fascismens triumf i Sverige”

“Att 13 procent av väljarna har lagt sin röst på ett fascistiskt parti är ett nationellt krisläge. Om vi ska förstå vidden av detta, måste vi förändra vår bild av Sverige, skriver Kristina Lindquist. Det är smärtsamt.”

“François Hollandes ord efter vårens Europaparlamentsval uttalades i trött sorg. Och med en märklig förvåning. Här? I det Frankrike som är ”hemvist för mänskliga rättigheter” hade var fjärde väljare lagt sin röst på Marine le Pen och hennes Front national. Samma högerextremister som beskrivit gaskamrarna under Förintelsen som en ”detalj”, som vill återinföra dödsstraffet och som uttryckt att ebola kan lösa Europas ”invandringsproblem” hade blivit landets största parti. Men en slagen president Hollande kunde fortfarande beskriva sin stolta nation som ”frihetens land”. Det här är inte vi, vad vi är är något annat.

Morgonen den 15 september ringer Hollandes tal i huvudet som en sjungande baksmälla. Det här är inte vi, vad vi är är något annat. I det Sverige som gärna vill betrakta sig som demokratins och solidaritetens hem på jorden har ett parti med rötter i den svenska vit makt-rörelsen blivit valets enda verkliga segrare. Valnatten är så kort nuförtiden, det rasslar till bland distrikten och siffrorna slår mot huvud och tinningar: Tretton procent, tredje största parti och möjligen vågmästare i riksdagen.

Den offentliga reaktionen på valresultatet kanske bäst kan sammanfattas med hjälp av Skånepolisens uttalande efter DN:s avslöjande om romregistret för precis ett år sedan: ”Vi jobbar just nu på en beskrivning och förklaring till det här så man inte känner sig så illa till mods som man annars skulle göra.”

Tjugo år är ingen tidsrymd i politiken. Och det parti som i dag är Sveriges tredje största bedrev för två decennier sedan kampanjer med varningar till svenska flickor: ”Skända inte din ras, ditt Sverige, din familj och släkt.” I intervjuer uttalade sig partiets främsta företrädare om det onaturliga och osvenska med utlandsadoptioner: ”Det ser äckligt ut när man ser två föräldrar med en indisk unge mellan sig. Vid det tidiga 90-talets Karl XII-manifestationer gick sverigedemokrater sida vid sida med aktivister ur den nazistiska terrorgruppen Vitt ariskt motstånd.

Men Sveriges tredje största parti är trötta på att tala om 1900-talet, de har ju fejat och städat ur, anpassat sig och förstår faktiskt inte vad du menar. När tal om rasskändning och hets mot adoptivbarn inte är politiskt gångbart börjar man räkna mörkhåriga bebisar i Malmö, och tala om muslimer som det största utländska hotet sedan andra världskriget.

När hat mot muslimer inte fungerar i Stockholm, för att väljare som ”bor på Nytorget” inte har några problem med förortspacket så byter Sverigedemokraterna öppet och nyktert ut sitt strategiska hatobjekt till romska tiggare. När det blir omöjligt till och med för Sverigedemokraterna att slita den politiska blicken från blodbadet i Syrien talar de omsorgens språk med mer hjälp till flyktingar där och mindre araber med ”våldsamma gener” här. Se, vi är beredda att *betala* för att slippa se dem.

Om varken partiet eller deras väljare vill tänka på historien, låt oss då tala om i dag. I dag är nämligen en tid i Sverigedemokraternas liv då de bestraffar journalistisk bevakning med att stänga ute tidningar som granskat dem från sin valvaka. I dag är en tid då riksdagsledamöter

som Kent Ekeroth offentligt kan diskutera frågan om att ”stoppa” medierna och skriva: ”Haha. Det gör vi i sinom tid.”

Det finns ett ord för det här: Fascism. Och en situation där tretton procent av de svenska väljarna lägger sin röst på ett fascistiskt parti kan inte beskrivas som något annat än ett nationellt krisläge. Än så länge står den svenska självbilden i vägen för den insikten. Det här är inte vi, vad vi är är något annat.

På samma sätt som François Hollande kan tala om sitt allt mer bruna Frankrike som ”frihetens land” (häromveckan hamnade Marine le Pen för första gången högst i en opinionsmätning inför presidentvalet) kan Sverige behålla sin självbild som europeiskt undantag. Först, som ett av få länder utan fascister i parlamentet. Sedan, som ett av få länder där fascisterna i parlamentet var små och stängdes ute från makten.

Alliansens motstånd mot att ge Sverigedemokraterna makt över migrationspolitiken kan i hög grad tillskrivas Fredrik Reinfeldts personliga hat mot partiet, och det ska för alltid hedra honom. Men vad händer när en efterträdare vill locka tillbaka alla dessa moderatväljare som flytt till SD? Redan under den gångna mandatperioden har borgerliga röster ropat på samarbete, och de lär inte tystna. Vid vilken procentsats upphör undantaget, vid vilket inflytande?

Det är smärtsamt att vakna i dag. Och diskussionen om i vilken grad Sverigedemokraternas väljare verkligen ”är” rasister är givetvis redan i full rörelse. Men det är inte identifiering av vad människor ”är” som är vägen bort från ett Sverige där fascismen växer sig stark.

Kristina Lindquist kristina.lindquist@dn.se “

DN 17 september 2014:

“Problem med tomma stolar väntar Sverigedemokraterna”

“Sverigedemokraternas framgång har en baksida för partiet.

Runtom i landet riskerar stolar att stå tomma på grund av brist på kandidater. Med 12,9 procent var Sverigedemokraterna den stora vinnaren i valet och i ungefär - i hälften av alla kommuner kan de få en vågmästarroll. Men när antalet kandidater troligtvis inte räcker till finns en risk att de kan förlora just den vågmästarrollen. Enligt tidningen Dagens Samhälle riskerar 159 stolar i 97 kommuner att stå tomma.

– Besätts inte mandaten så tappar man den rollen, vilket säkert de andra partierna är tacksamma för, säger kommunforskaren David Karlsson vid Göteborgs universitet och fortsätter:

– Det är mycket lättare för ett parti som långsamt växer fram och har en organisation att plocka kandidater från. Nu har SD förmodligen ägnat sig åt bygga upp organisationen, men det kommer inte att räcka på långa vägar.

Valmyndigheten har ingen officiell siffra innan den slutliga rösträkningen är gjord.

TT “

DN 18 sept 2014:

”SD växer i brist på visioner hos de sju andra partierna”

“En åttondel lämnas utanför. SD:s idealbild för Sverige – en återgång till ett förflutet som aldrig funnits – är det närmaste en politisk vision något parti kommer i dag. Trots att bilden är falsk ger de andra ingen alternativ framtidsbild, och de förklarar inte varför samhället behöver ändras, skriver Staffan Werme, FP-styrelseledamot.”

“Sverigedemokraternas framgångar i valet 2014 har skapat en våg av mer eller mindre indignerade inlägg och analyser. Främst fokuseras på partiets invandringsfientliga politik och rasistiska förflutna. Partiets motståndare kräver att övriga partier på något ännu ej klarlagt sätt ska ta upp kampen mot denna politik. Men det är uppenbart att denna ”mot-politik” hackar både vad gäller analys och åtgärder.

Det är ingen tvekan om att SD är ett rasistiskt parti på medlemsnivå. Partiets företrädare bärs ofta av en tro att just en begränsad invandring skapar möjligheter för en bättre utveckling, oavsett om det gäller en avfolkningskommun i Bergslagen eller för Sverige som en tillväxtnation. Denna tro går att motbevisa; fakta efter fakta pekar på att länder som tar emot flyende människor på längre sikt både blir stabilare och rikare. Men invandringskritiken tjänar fler syften. Och här brister de övriga partiernas analyser.

Valrörelsen 2014, liksom de närmast tidigare, karaktäriseras av sju partier som i huvudsak vill administrera ett rådande system något annorlunda. Till och med Vänsterpartiets krav på slopade vinster i välfärden bär mer spår av en administrativ åtgärd än ett tydligt krav på ett annat samhällsbygge. Detta rätt pragmatiska administrerande har sannolikt skapat en trötthet hos stora delar av valmanskåren. Det är inte politikens innehåll som längre bär röstandet. Det är tradition eller en känsla av ett krav på kollektivt ansvarstagande som gör att så många trots allt röstar.

Inget av dessa sju partier har förmått skapa en alternativ bild av vilket deras framtida samhällsbygge är. Inget av partierna har förmått skapa ett ledarskap som proaktivt bär människors drömmar och visioner om en bättre värld för både sig själva och för samhället. Ett pragmatiskt skruvande av reformer skapar inte politiska svallvågor.

SD har i stället medvetet byggt på en annan bild av Sverige. Den må vara hur falsk och felaktig som helst. Men deras bild av ett Sverige som det en gång påståtts vara – lugnt, tryggt, med kärnfamiljen samlad i det egna hemmet – är det närmaste en politisk vision som något riksdagsparti i dag kommer. I den bilden, av ett 1960-tal som aldrig funnits, saknas invandrare. Där finns en normativ konservatism där självskrivna, nedärvda dogmer och normer svetsar människor samman. Där finns en trygghet i en allt mer globaliserad värld som upplevs som ogripbar.

Mot detta står samtliga andra partier. Deras idéer är sprungna ur en helt annan verklighet. De politiska partiernas kärnor tenderar allt mer att vara sprungna ur samma grupptillhörighet. Kärnorden här är knappast konservativ trygghet. I stället: Progressivitet. Ungdomlighet. Förändringskraft. Normkritik. Queer. Och det mediala Sverige, sprunget ur samma kvarter, hänger på.

Här handlar det inte om frågan om hur vardagens trygghet ska skapas eller återskapas. Här blir frågorna i stället om familjer ska få se ut hur som helst, om människor ska benämnas ”hen”, om feminism är en överideologi eller om vem som är mest riktigt normkritisk.

Som två poler förflyttar de sig från varandra. De normkonservativa och de progressiva. De progressiva försitter inte en chans att hävda att de normkonservativa är såväl rasister som homofober och fascister. De normkonservativa tar sitt engagemang ur en upplevelse av utanförskap från den överhet de påstår styr såväl samhälle som politik och medier. Långsamt divergerar de från varandra, allt längre från varandra i såväl förståelse som kommunikation.

För att nå de sverigedemokratiska väljarna måste partierna fundera över sin ideologiska bas, men lika mycket på vilka visioner de förmedlar och den grund på vilken den konkreta politiken vilar. I flera år har jag för mitt parti försökt påpeka behovet av en liberal berättelse som omfamnar mer än kunskapsfokus och ordning och ro. Liberaler är av hävd bra på att förbättra samhället genom att använd de verktyg som står till buds. Men när vår skolpolitik inte kan svara på frågan ”Varför ska jag lära mig” eller ”Vilket samhälle innebär er kunskapspolitik” tappas en viktig dimension. Folkpartiet skulle mycket väl kunna hålla fast vid samtliga de förslag som lagts de senaste åren men komplettera dem med en bild av hur vi ser på framtiden för att de ska bli bättre; för dig, för mig och för de samhällets svagaste vi säger oss värna.

På samma sätt borde vi förhålla oss till progressiviteten. Varför ska normer kritiseras? Vilka normer ska kritiseras? Finns det till och med normer som är goda? Hur kan vi samtidigt kräva att de normer vi menar är nödvändiga i skolan inte ska ifrågasättas, samtidigt som alla andra normer ska göra det? Vilka gemensamma normer krävs för att hålla ihop ett samhälle, en gemenskap, en familj, en människa?

Men dessa frågor ställs inte. Normkritiken har blivit en oifrågasättbar norm. Och så ser vi till och med de tidigare otänkbara strömningarna från Folkpartiet till Sverigedemokraterna.

En vis man har sagt att motsatsen till krig inte är fred. Motsatsen till krig är samtal, samtal med. På samma sätt borde det vara i de politiska striderna. Men med SD ska vi inte tala. Mot dem ska vi debattera. Mot dem ska vi argumentera. Vi vill inte ens försöka förstå den åttondel av svenskarna, eller den fjärdedel av ljusnarsbergarna, som nu visat sig sympatisera med SD. I stället ska de märkas; som rasister, homofober, fascister.

När jag pratar med kvinnan jag bara ytligt känner och förstår att hon röstar på SD ser jag ingen rasist framför mig. Inte heller någon homofob eller fascist. Jag ser en människa som i en tid som hon inte vill, kan eller orkar greppa söker efter något hållbart. Jag ser en människa som i en tid av ständiga förändringar söker efter det fåfängt oföränd-ringsbara. Jag ser en människa som söker efter de normer, dogmer, regler, som skulle klara av att definiera hennes drömmar om ett bättre samhälle, tryggt för de gamla, säkert för barnen. Jag ser en människa som känner sig osedd och ohörd av dem ”där uppe”.

Men vi ger henne inget stöd. Vi berättar inte om vilka normer vi ser som nödvändiga för att hålla ihop samhället. Vi förmedlar inte så hon kan begripa det hur vårt nya, goda samhället, ska se ut så att även hon får plats. Vi lyssnar inte ens på henne när hon talar.

Så faller hon tillbaka till den enda norm som ett parti berättar inte kan ifrågasättas. Svenskheten. Och hotet mot den och det samhälle som hon så innerligt önskar – massinvandringen. Och det får bli hennes trygghet.

Medan den politiska kasten fortsätter sin progressiva vandring in i den normkritiska framtiden, står kvinnan kvar. Och snart är avståndet så stort att det inte ens räcker med att ropa för att nå fram med ett budskap.

Staffan Werme, ledamot i FP:s partistyrelse, tidigare kommunalråd i Örebro “

DN 18 sept 2014:

“Åkesson hotar att fälla rödgrön budget”

“Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson hotar att fälla en rödgrön budget. Gör han allvar av hotet faller regeringen – vilket kan leda till nyval. – Vi kan känna oss tvingade att välja ett förslag som är minst skadligt för Sverige, säger Jimmie Åkesson. “

“Sverige går mot en dramatisk politisk höst. När SD-ledaren Jimmie Åkesson kom ut från sitt möte med talman Per Westerberg i riksdagen i går gjorde han klart att han kan tänka sig att fälla en rödgrön regering i december genom att rösta på alliansens budgetmotion.

– Vi kan känna oss tvingade att välja ett förslag som är minst skadligt för Sverige. Det är ett hypotetiskt resonemang i det här läget, men det är ingenting som vi ute-sluter, säger Jimmie Åkesson.

SD-ledaren gör därmed ett positionsbyte jämfört med under den gångna mandatperioden. Då röstade Sverigedemokraterna enbart på sitt eget budgetförslag och lade ned rösterna i huvudomröstningen. Motivet var att partiet inte ville rösta på en budget om inte invandrings- och flyktingpolitiken förändras.

Men nu kan Jimmie Åkesson tänka sig att frångå den principen.

– Det är sju partier mot ett i den frågan, så ser det ut. Så den frågan kommer inte förändras oavsett vilken budget som vinner.

Inför budgetomröstningen i de-cem-ber kommer Sverigedemokraterna att värdera de två största budgetalternativen och se vilket förslag som har mest likheter med den egna politiken.

Jimmie Åkesson räknade efter mötet upp ett antal frågor som partiet prioriterar.

– Vi gör i så fall en politisk värdering av de båda budgetalternativen. I Stefan Löfvens budgetförslag kan det tänkas finnas en sänkning av pensionärsskatten eller en förbättring av a-kassan, sådant som vi har gått till val på. Det kan också i den borgerliga budgeten finnas annat som vi gått till val på som är viktigt för oss, och tillägger:

– Det kan i Stefan Löfvens rege-ringsförklaring finnas idéer om att man ska liberalisera kriminalpolitiken eller höja en massa skatter som slår väldigt hårt mot landsbygden. Allt det där måste värderas.

För att eliminera risken för rege-ringskris och nyval vill Åkesson att S-ledaren Stefan Löfven i förväg ska diskutera innehållet i budgeten med honom.

– Jag tänker inte aktivt eller passivt stödja någon regering som fullständigt avfärdar mig och inte är beredd att ens samtala med oss.

Mikael Damberg, Socialdemokraternas gruppledare i riksdagen, avfärdar SD-ledarens krav.

Han hoppas att mittenpartierna tänker om.

– Den här presskonferensen visar hur skadlig blockpolitiken blivit för Sverige. Jag hoppas att alla partier inser att det enda sättet att se till att Jimmie Åkesson helt saknar inflytande, det är att samarbeta mer, säger Damberg.

En orsak till att Jimmie Åkesson har möjligheten att fälla regeringen är att alliansen planerar att lägga fram en gemensam budget. Då räcker Sverigedemokraternas mandat för att alliansbudgeten ska få fler röster än en rödgrön regerings budget.

Samtliga borgerliga partier gjorde i går klart att de kommer att gå vidare med sina planer på att lägga fram en gemensam budgetmotion.

Centerledaren Annie Lööf kunde inte svara på hur hon ska agera om SD röstar för alliansens budget, men tonade ned risken för regeringskris och nyval.

– Jag bedömer det som ganska osannolikt att Sverigedemokraterna ska rösta för en alliansmotion som talar så varmt om både mångfald, integration, migration och att ”öppna våra hjärtan”, säger Annie Lööf.

Inte heller folkpartiledaren Jan Björklund tror på Åkessons hot.

– Skulle Åkesson på detta sätt framkalla ett nyval tror jag att väljarna skulle straffa honom hårt, säger han.

Såväl talmannen som de borgerliga partierna vill att Stefan Löfven redan före statsministeromröstningen kan visa att hans regering får igenom budgeten senare i höst.

Vänsterpartiets ledare Jonas Sjöstedt riktar nu kritik mot att höstbudgeten tagits med i talmannens sonderingar för att få fram en ny statsminister.

Han anser att talman Per Westerberg, moderat riksdagsledamot, agerar partipolitiskt.

– Talmannens uppgift är att sondera vilket stöd en statsministerkandidat har i riksdagen. Det är olyckligt att man knyter det till budgeten, vilket också hans parti gör, säger Sjöstedt.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se
Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“Fakta.
Budgetprocessen riskerar bli en rysare

Budgeten innebär en prövning för den nya regeringen. Dels har partierna olika prioriteringar, dels är det knappt om tid.

Budgeten vid ett maktskifte ska vara klar tre veckor efter att regeringen tillträtt. Absolut sista datum att lämna in budgeten är den 15 november. I år blir det den 17 november eftersom den 15 är en lördag.

I budgetomröstningen vinner det största alternativet, det krävs inte majoritet. Alliansen har aviserat att den tänker lägga en gemensam budget även vid en valförlust. SD kan fälla en rödgrön budget och därmed även regeringen.

Under den gångna mandatperioden har SD röstat på sina egna budgetförslag. I riksdagen röstar man efter eliminationsprincipen, vilket innebär att de små alternativen slår ut varandra och slutligen står de två största alternativen mot varandra.

Det innebär att SD först kan rösta på sitt eget förslag och i en slutlig omröstning rösta på en alliansbudget. På samma sätt kan V först rösta på sin egen budgetmotion och sedan på en rödgrön budget.

Skulle regeringen falla under budgetprocessen hamnar regeringsfrågan åter i talmannens knä.Ett nyval är en möjlig utväg, vilket dock är ytterst ovanligt i Sverige. Det senaste nyvalet hölls 1958.

För en eventuell rödgrön minoritetsregering riskerar budgetprocessen att bli en rysare varje år.

Om allianspartierna däremot börjar lägga fram egna separata budgetmotioner, som de rödgröna partierna gjorde den senaste mandatperioden, minskar risken för regeringskris betydligt. Utöver trycket från oppositionen har en ny regering att hantera det interna trycket i olika frågor.
DN “

DN 18 sept 2014:

“Utspel ökar pressen på samarbete”

“SD-ledaren Jimmie Åkesson skramlar redan med ett nyvalshot. Det ökar insatserna i Stefan Löfvens förhandlingsspel. Men det kan också öka pressen på FP och C att samarbeta med en Löfven-ledd regering. “

“Analys Jimmie Åkesson är egentligen latin och betyder ungefär ’Han som av-sätter statsministrar’”, twittrade SD:s stabschef Linus Bylund sent i måndags kväll.

I går illustrerade Åkesson det genom att antyda att SD kan fälla Stefan Löfvens budgetförslag i riksdagen i december.

Jimmie Åkesson öppnade för att Sverige-demokraterna, när partiets eget budgetförslag redan har fallit i en omröstning, skulle kunna rösta på det budgetalternativ som ligger närmast SD:s politik.

Blir det alliansens budgetförslag är risken överhängande att regeringen Löfven faller i december. Stefan Löfven (S) vill knappast regera med alliansens budget, som han tillbringat valrörelsen med att agitera mot.

Då skulle talmannen få försöka på nytt att hitta en fungerande regering. Risken för nyval skulle vara överhängande.

Vill Jimmie Åkesson det? Nej, knappast i höst i alla fall. Däremot vill Åkesson visa väljarna att han kan påverka politiken.

I går levererade han en första kravlista med höjd a-kassa och sänkt pensionärsskatt, men inga skattehöjningar eller liberaliseringar av kriminalpolitiken.

På sikt vill Åkesson gärna driva ihop de andra partierna i mitten. Då skulle Sverigedemokraterna framstå som det enda oppositionspartiet, och det är precis den beskrivning Åkesson brukar ge.

Han kan se på Holland, med en blocköverskridande regering, där Geert Wilders anti-muslimska parti nu leder opinionsmätningar.

Stefan Löfvens strategi är att skapa ett mittensamarbete, med oppositionspartier åt både höger och vänster. Eftersom han inte vann valet kräver det att han för en borgerligare politik än han gick till val på. Det är lockbetet till C och FP.

Som del av ett borgerligt block är de annars större än MP och S, och de vet att SD oftare röstar med dem. Ska de bryta blockpolitiken behövs både morot och piska.

Det finns tre saker som pressar dem att sam-arbeta vänsterut. Näringslivsorganisationer och fackförbund kräver det för landets bästa. Deras statsministerkandidat har kastat in handduken och det är tveksamt om alliansen kommer att bestå.

Slutligen har C, FP och KD i egenskap av små partier ett intresse av att Sverige ska kunna regeras också med åtta partier i riksdagen (och ett nionde som knackar på dörren). Går det inte att regera Sverige i minoritet väntar reformer av valsystemet. Valforskningens nestor Sören Holmberg sade i tisdags att en reform behövs. Den kan innebära en höjd riksdagsspärr eller ett majoritetsvalsystem, alltså i praktiken tvåpartisystem. Något sådant vill inget av små--partierna se.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN 20 sept 2014:

“<u>I princip odelbart</u>”

“Andras frihet är inget man röstar om. En sådan insikt kunde få ångesten att lätta i invandringsfrågan. Men då måste man börja betrakta migration som en frihet i klass med yttrandefriheten. “

“Av flera kommentatorer förklarades Sverigedemokraternas framsmarsch dagen efter valet med inkomstklyftor, otrygghet och ett Sverige sönderslitet av åtta års liberaliseringar. Det underliggande optimistiska antagandet är då att om man bara får det bra och jämlikt omfamnar man automatiskt sådant som värdepluralism, kulturblandning, förändring och mångfald.

Eller är otrygghet och sönderslitning bara kodord för lönedumpning orsakad av utländsk konkurrens, vilket inte går att säga utan att hamna i dåligt sällskap? Antagligen menar uttolkarna det senare men säger det förra. För det vore en besynnerlig föreställning att alla människor ”egentligen” och ”naturligen” föredrar det öppna, rörliga samhället och längtar efter olikhet och sådant de inte är vana vid.

Är det något som är biologiskt nerlagt i människan är det uppfattningen om ingrupp och utgrupp, vem som tillhör och vem som inte gör det samt kriterierna för sorteringen – just den tribalism och exkluderande gemenskap som kännetecknar inte bara Europas främlingsfientliga partier och deras väljare utan också brukar vara norm i små och utsatta folkgrupper.

Det som är biologiskt onaturligt, i positiv bemärkelse, är idén om den normativa ömsesidiga politiska friheten människor emellan. Det är enbart genom idéer som människan i längden kan hålla de biologiska instinkterna stången. (Troligast är att eftervals-uttolkarna ovan vet just detta men anser, med Bertolt Brecht, att ”först kommer maten, sedan moralen”.)

Det finns i Sverige ett smått totalitärt drag som går ut på att alla helst ska tycka om allt som uppstår i samhället, annars måste något åtgärdas. Synsättet är nära besläktat med strävan efter homogenitet. Men i stället för att tvinga medborgarna att tycka att allt som handlar om mångkulturen är underbart och berikande vore det av stort värde att betona det normativa idealet om en globalt universell och jämlik politisk frihet i naturrättslig anda, det vill säga att andras frihet inte är för oss att avgöra.

På en psykologisk nivå förefaller den svenska neurosen vara att vi anser oss ha ett val vad gäller andras frihet, att vi har makt att avgöra den genom röstning. Val ger ångest, förklarade existentialisterna och den svenska debatten om invandring och integration är ett exempel på det. Vi skulle dock inte behöva ha ångest, ty besluten om människors sökande efter en plats att skapa ett liv på borde inte vara vårt.

Våra subjektiva bedömningar är relativt ointressanta i frågan eftersom den universella naturrättens principer är objektiva. De avgörs inte av hur det känns och bara i mindre grad av hur det blir. De är få och minimalistiska, men orubbliga – eller borde vara det.

Liksom vi sällan anser att yttrandefrihetens vara ska avgöras av skönheten i yttrandena eller hur intressant det som sägs är, vore det rimligt att betrakta migration på liknande sätt och inte främst som något som bestäms och regleras beroende på våra pensions-avgångar.

Med ett sådant skifte skulle frågan inte längre handla om generositet eller tolerans – även om ett sådant sinnelag underlättar samvaron – för det finns inget att ge som den andra inte redan har (borde ha), nämligen möjligheten att utan hinder och utan att hindra andra klara livhanken och något mer. Det ska inte vara en nådegåva.

Svenska folket röstar inte om att ta livet av medborgare eller att utsätta dem för medicinska experiment även om det skulle råka gynna helheten, inför sådant är vårt folkstyre totalt inskränkt. Dessa undantag är

vi vana vid och tacksamma för. Men vad som hänt med Sverigedemokraternas intåg i offentligheten är att de har satt ord på det som länge varit underförstått i Sverige, att det är nyttan och utfallet som avgör snarare än principerna, och att vissa oförytterliga fri- och rättigheter därmed är förhandlingsbara genom politiken.

Om man drar tanken till dess spets kommer faktiskt själva mänsklighetens existens i ett tvivelaktigt ljus ifall man låter pragmatism och konsekvenser avgöra frihetens principer. Livet som sådant medför i sanning mycket som inte är tilltalande. Föreställ dig att vi skulle våga ta bladet från munnen och äntligen tala om mänsklighetens eländiga vara. Det skulle radas upp exempel på ohyggligheter som människan begått och som är en direkt följd av att vi finns. Uppenbarligen kan vi inte hantera oss; mänskligheten har gjort sig känd för att våldta och stjäla, mörda och skräpa ner, skräna och skrika, kräva saker och inte anpassa sig.

Kämpande humanister skulle påminna om hur mycket vackert livet också rymmer, men överröstas av dem som är uppdaterade på den senaste forskningen om människornas väl belagda kriminalitet och grymhet mot varandra. För att nå sundhet och minska lidandet måste vi på sikt köra ut mänskligheten ur historien. Allt annat vore fullständigt ansvarslöst.

Men det är klart, i invandringsfrågan är det ju inte oss vi röstar om att köra ut eller hindra från att korsa gränsen. Sådant brukar avgöra saken.

Lena Andersson författare, skribent och fristående kolumnist i DN “

DN 20 sept 2014:

“Strategierna biter inte på nationalisternas uppgång”

“Sverigedemokraterna – ännu ett högerpopulistiskt parti som skördar framgångar. I Europa har traditionella partier under decennier testat olika strategier för att bemöta extrema partier. Samarbeta – eller frysa ut? Inget tycks ha fungerat särskilt bra. “

“Bryssel Den 30 juli 2010 hände något i Frankrike som blev en vändpunkt.

Frankrikes president, som då hette Nicolas Sarkozy, var på besök i Grenoble och skulle berätta vem som utsetts till regionens nye polismästare.

Men när Sarkozy gick upp på scenen och ställde sig bakom mikrofonen såg han ovanligt sammanbiten ut. Han spände ögonen i åhörarna och höll ett långt tal som handlade om något helt annat:

– Vi lever med konsekvenserna av femtio års invandring. Det har slutat med ett stort misslyckande när det gäller integrationen. Varför säger vi ingenting om detta? Är vi rädda?

Sarkozy lät nästan som högerextrema Nationella frontens ledare, vilket antagligen var meningen. Presidenten försökte sig på den klassiska manöver som flera andra politiska ledare i EU också har testat: Att helt enkelt försöka ta över den politiska fråga som får de invandringskritiska partierna att växa.

Bakgrunden till Sarkozys tal den där dagen var att förtroendet för honom hade rasat och att Nationella fronten gick framåt.

Men bakgrunden var också de upplopp som präglat Grenobles förorter och en del andra franska städer under sommaren 2010.

I den lilla staden Saint-Aignon hade en polisjakt slutat med ett dödande skott mot en eftersökt ung man som hörde till det franska resandefolket. Det ledde till våldsamma protester som slutade med brända bilar och ett angrepp på den lokala polisstationen.

I Grenoble uppträdde president Sarkozy som den missnöjde mannen på gatan. Han ställde upprörda, retoriska frågor:

– Vem betalar för allt detta? Mina damer och herrar – vi måste vakna upp!

Nu ska ni få se på resultat, fortsatte Sarkozy. Presidenten lovade att avvisa romer utan uppehållstillstånd. Han förklarade att invandrare som begick brott riktade mot poliser skulle fråntas sina franska medborgarskap och socialbidrag dras in för föräldrar som inte såg efter sina barn.

Talet i Grenoble blev ett startskott. Den franska polisen fick order om att omedelbart riva illegala läger för resande och romer. Allt gick i rasande fart.

Det utspelades upprörande scener när hela familjer med små barn tvingades ge sig iväg. Fransk polis hade förvisso avvisat många romer och rivit illegala läger förut, men det hade inte skett lika brutalt, målmedvetet och öppet.

Till och med Bryssel reagerade. Den ansvariga EU-kommissionären, Viviane Reding, tyckte att det som hände var en skam för Europa. Hon hävdade att Frankrike ägnade sig åt diskriminering när ”les roms” pekades ut i den order som gått till polisen, och på den punkten fick Sarkozy ge vika.

Under kampanjen inför presidentvalet 2012 fortsatte sedan Nicolas Sarkozy försöket att ta över Nationella frontens hjärtefrågor. Han talade om invandring, brott och straff på nästan samma sätt som det högerextrema partiet. Många av hans partivänner tyckte att han gick för långt.

Nicolas Sarkozys försök att bekämpa Nationella fronten visar vilket strategiskt dilemma de etablerade partierna ställs inför i dagens Europa, säger statsvetaren Göran von Sydow.

– Risken för partier som försöker ta över diskussionen om invandring och integration är att de misslyckas. Resultatet blir att de i stället häller bensin på lågorna.

Det har hänt på flera håll än i Frankrike, påpekar von Sydow. I Danmark, där delar av Dansk folkepartis invandringspolitik numera omfattas av både socialdemokraterna och borgerliga, fortsätter populistpartiet ändå att gå framåt.

I Storbritannien, där David Cameron gick till val på löftet att halvera invandringen, fortsätter också invandringskritiska Ukip att växa.

– Ett annat sätt för de etablerade partierna att möta utmaningen är att försöka hålla konflikten mellan vänster och höger levande i politiken, säger Göran von Sydow.

Den klassiska striden mellan höger och vänster kan ge mindre utrymme för invandringskritiska partier, hävdar Göran von Sydow. När partierna slåss om till exempel skatter, välfärd och försvar visar de att det finns annat än invandring som är relevant och viktigt.

I flera decennier har de etablerade politiska partierna runt om i Europa försökt möta utmaningen från de högerpopulistiska partierna på olika sätt.

Partierna skiljer sig åt på många sätt, men alla vill stoppa eller starkt begränsa invandringen. Flertalet säger nej till EU och alla betecknar sig som nationalister (eller separatister) i någon form. Stödet har pendlat mellan 10, 15 och i vissa fall upp över 20 procent under lång tid.

En strategisk fråga är alltså om de traditionella partierna ska försöka ta över deras dagordning – eller behålla sin egen agenda. En annan är om de invandringskritiska partierna ska bjudas in i den politiska värmen – eller isoleras.

I en del länder, i till exempel Österrike 2000 och Norge 2013, har högerpopulisterna tagits med i regeringarna. I andra länder, i till exempel Danmark fram till 2011 och Nederländerna fram till 2012, hölls Dansk folkeparti och Geert Wilders högerpopulistiska parti utanför. De borgerliga regeringarna fick dock parlamentariskt stöd av dessa partier.

Belgien har gått längst i försöken att isolera de högerextrema. Där har partierna till både höger och vänster lovat varandra att de aldrig ska samarbeta med Vlaams belang. Denna princip kallas cordon sanitaire, sätta i karantän, och gäller fortfarande, även om principen har luckrats upp.

Möjligen är Belgien ett exempel på att isolering kan fungera. Där har Vlaams belang, som fick mer än 20 procent i lokalvalen för några år sedan, nästan säckat ihop. Samtidigt har det mjukare flamländska nationalistpartiet N-VA lyckats ta över en del av det extrema partiets frågor. N-VA blev störst i årets val och förhandlar för närvarande med två andra partier om att bilda belgisk regering.

Ytterligare en strategi, som för närvarande tillämpas i till exempel Finland, Nederländerna och Österrike, är att bilda blocköverskridande regeringar och på så sätt hålla populisterna utanför.

– Nej, det finns ingen framgångsrik strategi, svarar Cas Mudde som är nederländsk statsvetare och en av Europas ledande forskare på högerpopulistiska partier.

Mudde svarar på frågan om det har funnits ett sätt som fungerat för traditionella partierna i Europa att bemöta de högerpopulistiska och extrema. Det går inte att generalisera, svarar Mudde. Allt handlar om vilka länder och vilka partier det gäller, förklarar han.

– Att ta med splittrade och svaga populistiska partier i regeringarna kommer för eller senare leda till att dessa regeringar faller, vilket till exempel hände i Österrike.

Att bilda blocköverskridande regeringar för att isolera populisterna kan försvaga dessa partier, men också leda till att regeringsmakten blir ineffektiv. Om partierna i en koalitionsregering inte förmår komma överens och genomföra nödvändiga beslut leder det till att partier utanför förstärks.

– Viktigast, anser Cas Mudde, är att allt som enbart syftar till att komma åt symptomen, populistpartiernas framväxt, utan att göra något åt

problemen, orsaken till att de går framåt, bara kommer att få ytlig och tillfällig effekt.

Hur de än bemötts är det samtidigt tydligt att de högerpopulistiska partierna har påverkat invandringspolitiken i Europas länder.

– Ja, absolut. Det visar forskningen, säger Jonas Hinnfors som är professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet.

Utvecklingen är tydlig i flera länder, anser Hinnfors. Norge, Danmark, Frankrike, Finland, Storbritannien och Österrike är några exempel på länder där politiken förändrats och reglerna skärpts i takt med de invandringskritiska partiernas framväxt.

Ibland har de etablerade i dessa länder försökt gå före, påpekar Jonas Hinnfors. David Camerons valrörelse 2010 är ett exempel på det, anser han.

Anpassningen till de invandringskritiska partiernas program har skett på olika sätt. Det har till exempel handlat om att sätta tak för invandringen, skärpa kraven för uppehållstillstånd för anhöriga, införa språktester av olika slag och kräva långa övergångsregler och striktare bestämmelser för den fria rörligheten i EU.

Tuffare regler har också fått effekt. Den som studerar statistiken från Eurostat ser att både antalet asylsökande och beviljade uppehållstillstånd har minskat ordentligt i länder som till exempel Nederländerna och Danmark.

Men vad hände med Nicolas Sarkozys försök att ta över Nationella frontens agenda? Jo, en intern uppgörelse inleddes sedan han förlorat presidentvalet i maj 2012 och avgått som ordförande för borgerliga UMP. Vissa av Sarkozys partivänner ansåg att flörten med Nationella frontens väljare varit förödande och en av förklaringarna till valförlusten.

Men UMP är en löst sammansatt partibildning av olika borgerliga grupperingar. Striden mellan de olika falangerna har pågått ända sedan valförlusten 2012 och en av stridfrågorna är hur Marine Le Pens parti ska behandlas. Starka borgerliga företrädare tycker att Nationella fronten har blivit ett mer vanligt parti som ska släppas in i den politiska värmen. Isolering fungerar inte, hävdar de.

Ihärdiga rykten har länge gjort gällande att Nicolas Sarkozy tänker göra politisk comeback. I går kom beskedet att han ställer upp i nästa presidentval.

Hans anhängare är övertygade om att han är den enda som kan stoppa Marine Le Pen.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

DN 20 sept 2014:

“Alliansens sprickor grogrund för Sverigedemokraterna”

“Fredrik Reinfeldts tal om öppna hjärtan blev slutpunkten för åtta år av borgerlig integrationspolitik.

Bakom alliansens välputsade fasad har frågorna varit omstridda, ända sedan FP krävde språktest för medborgarskap.

Under samma tid har stödet för Sverigedemokraterna vuxit rekordartat. Detta kunde ha undvikits med en annan politik, menar borgerliga kritiker.

Det kunde ha tagit slut redan en augustikväll 2006, på Hotell Blå Blom i Gustavsberg. Det höll i åtta år till. Men frågan fortsatte att förfölja alliansen ända till årets valförlust: Hur ska människor som kommer hit från andra länder bli en del av det svenska samhället?

Då, i augusti 2006, gällde det språktest. Folkpartiledaren Lars Leijonborg hade lanserat idén redan inför valet 2002, gjort succé och kallats ”Leijonkungen”. Hans egen analys var att väljarna hade gillat kravet på att du måste klara ett test i svenska språket för att få medborgarskap.

När den borgerliga alliansen 2006 skulle slutförhandla sitt valmanifest i Gustavsberg drev Leijonborg därför stenhårt att språktestet skulle bli allianspolitik. Maud Olofsson (C) var lika stenhård i sitt motstånd. För ett ögonblick var alliansen en hårsmån från att spricka. Idén som räddade sammanhållningen blev att språktestfrågan begravdes i ett globaliseringsråd.

Händelsen är ett exempel på hur alliansen varit skicklig på att desarmera konflikter utan att egentligen lösa dem. Två mandatperioder senare, efter ett stort nederlag i årets val, träder motsättningarna åter i dagen. Det sker efter ett skalv som har förskjutit kontinentalplattorna i svensk politik.

Medan alliansen haft makten har Sverigedemokraterna vuxit på ett sätt som saknar historiskt motstycke. Genom att beskriva invandrarna och flyktingarna som ett problem har SD blivit riksdagens tredje största parti.

Ännu har ingen allianspolitiker i ledande ställning öppnat för samarbete med SD. Men många anser att man borde ha mött utmaningen på ett helt annat sätt. Torkild Strandberg (FP) är nybliven riksdagsledamot och avgående kommunalråd i Landskrona.

”Man kan inte låtsas som om ett parti inte finns. Det är som om en stor andel av vår befolkning inte finns. Att rassla med nycklar på öppna möten eller att vägra att föra en saklig dialog, är väl nu en gång för alla bevisat, att det inte minskar stödet till SD”, skriver Strandberg i ett mejlsvar till DN.

När Leijonborg slogs för språktestet var Folkpartiet inne i en utveckling där man ville göra upp med sin ”snällism” och profilera sig med en politik som ställde krav. I den andan arbetade alliansens första integrationminister Nyamko Sabuni (FP). Hon väckte debatt med utspel om könsstympning och hedersvåld. Efter valet 2010 fråntogs hon dessa uppgifter som gavs till FP-kollegan Erik Ullenhag. Enligt en välplacerad källa var detta ett medvetet strategival inom alliansen som innebar slutet på den leijonborgska kravställarlinjen.

– Reinfeldtlinjen blev förhärskande när Leijonborg försvann. Det var ett vägval att i stället tala mer om generös flyktingpolitik.

Bland allianspolitiker ställs nu frågan om strategiskiftet gav en öppning för Sverigedemokraterna.

– Att visa att man ställer krav på dem som kommer till Sverige är ett annat sätt att möta SD än det sätt som alliansen sedan valde, säger en alliansveteran.

Men bortom synen på språkkunskaper och könsstympning har det funnits motsättningar inom alliansen på ett mer grundläggande plan. De gäller hur man ska få in dem med allra sämst förutsättningar, lågutbildade flyktingar, på arbetsmarknaden. Enligt en källa med insyn är detta avgörande för att vinna tillbaka dem som har röstat på SD, inte för att de är rasister, utan för att samhällsutvecklingen oroar dem.

– Om folk upplever att de flesta som kommer hit jobbar så tycker man inte att de är för många och då minskar stödet för SD.

Folkpartiet, med stöd av Centerpartiet, har krävt radikala reformer för att sänka trösklarna varje gång statsbudgeten har förhandlats, erfar DN. Det handlar bland annat om lägre ingångslöner och uppmjukad arbetsrätt. Bland förslagen har också funnits utökade skatteavdrag för tjänster i likhet med Rut och Rot.

På moderatstyrda finansdepartementet var man helt på det klara med problemet men sade ändå blankt nej.

– Deras budskap var: Vi rör inget som upprör LO-kollektivet. För dem var det heligt. Det handlade om röstmaximering, säger en välplacerad källa.

Det går tillbaka till ett avgörande vägval som Fredrik Reinfeldt gjorde när han skapade de nya Moderaterna. Den svenska modellen skulle omfamnas. Öppen strid med LO till varje pris undvikas. Därför slog Moderaterna bakut när folkpartister och andra krävde grepp med stora konsekvenser för lönebildning och annat.

– Priset var för högt. Det skulle bli världens kalabalik med LO. Socialdemokraterna skulle skrämma väljarna med att nu är det slut med den svenska modellen. Fredrik Reinfeldt valde i stället att gå åt vänster och han förstod att han skulle tappa till SD, säger en källa med god insyn.

Moderater försvarar ställningstagandet även med facit i hand. Erik Langby, mångårigt kommunalråd i Nacka, deltog i Moderaternas arbetsgrupp för integrationsfrågor inför valet.

– Vi står fast vid att vi inte vill få ett låglöneproletariat. Vi vill inte ha ett samhälle där det sker lönedumpning. Vår analys är inte heller att bara för att du radikalt sänker lönen så skulle flyktingarna automatiskt få arbete, säger Langby.

Folkpartisten Robert Hannah, människorättsjurist och göteborgare med assyriska rötter, ser helt annorlunda på saken.

– Jag anser att det är bättre att få ett jobb med lägre lön än att leva på bidrag i förorten och aldrig träffa någon som talar svenska, säger Hannah som kryssades in i riksdagen i årets val.

Centerpartisten Frederick Federley, EU-parlamentariker och tidigare talesperson i migrationsfrågor, är inne på liknande tankegångar. Såväl Federley som Hannah pekar också på ett annat stort problem som alliansen inte lyckats lösa: oviljan hos många kommuner att ta emot flyktingar.

– På vissa platser där SD växer är det direkt kopplat till att det kommer väldigt många asylsökande. Det är en konsekvens av att flera kommuner inte tar sitt ansvar. Om man inte snart får alla kommuner att bära ansvaret måste man lagstifta om det, säger Federley.

Personer med insyn säger att frågan om att begränsa storleken på flyktingmottagandet aldrig var aktuell inom alliansregeringen. Enskilda allianspolitiker har dock velat få upp den på bordet. En av dem är Sara Skyttedal, ordförande för KD:s ungdomsförbund. I en artikel på DN Debatt argumenterade hon för att flyktingmottagandet måste ligga på en nivå där integrationen fungerar. Det fick hennes partiledare att tala om ”försåtliga formuleringar”.

– Vi har misslyckats med att bereda människor en väg in i det svenska samhället. Jag menar också att när det gäller migration har man egentligen inte fört någon politik. Man har inte diskuterat sakligt hur de utmaningar vi har påverkar möjligheterna att integreras i Sverige, säger Skyttedal.

Men de allianspolitiker som DN talat med ser också några ljuspunkter. Robert Hannah igen:

– Det som utmärker Sverige är möjligheten till en klassresa. Mina kanadensiska släktingar kanske bor i stora villor men de har inte gjort en intellektuell klassresa. Jag har dubbla examina i juridik i dag och min mamma kom hit som krigsflykting, säger Hannah.

Frederick Federley pekar på en annan faktor som enligt honom kommer att bidra till problemets lösning: framtida personalbehov inom välfärden.

– Jag tror inte att de som kommer till Sverige nu räcker till att täcka hålen på arbetsmarknaden om tio år, säger Federley.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

Från Sverigedemokraternas hemsida på Internet 15 september 214:

VI VÄLJER VÄLFÄRD!

Sverigedemokratiskt valmanifest - valet 2014

Vi väljer välfärd och vi älskar Sverige. På riktigt. När vi sverigedemokrater säger att vi väljer välfärd så menar vi det. På riktigt. Vi sträcker gärna ut en hjälpande hand till nödställda människor runt om i världen. I synnerhet i så svåra och oroliga tider som dessa. Som svenska politiker och förvaltare av det svenska folkets skattepengar tvekar vi dock aldrig på att vår främsta uppgift är att garantera människorna i Sverige goda levnadsförhållanden, trygghet och välfärd. När andra partier uppgivet konstaterar att det inte finns några resurser till att säkra jobben och laga hålen i den svenska välfärden, så gör vi istället enorma satsningar på just dessa områden. Orsaken till att vi kan göra detta är att vi vågar tänka i nya banor och vågar göra tuffa, men nödvändiga prioriteringar.

När vi sverigedemokrater säger att vi älskar Sverige så menar vi det. På riktigt. Vi är medvetna om att vi genom historien har kunnat hämta många värdefulla idéer och kulturella impulser ifrån vår omvärld, inte minst från våra nordiska och europeiska grannar. Vi är tacksamma över detta och tycker att Sverige skall fortsätta att vara ett öppet och nyfiket land och en självklar del av den västerländska familjen.

Vi är också medvetna om att Sverige på många sätt är unikt och att vi har en egen särpräglad kultur och historia. Det är vi väldigt stolta över. Vi älskar den svenska naturen med alla dess skiftningar. Vi känner stolthet över våra dynamiska storstäder och stortrivs i våra landsbygdsidyller. Vi känner respekt inför vårt lands långa och spännande historia och inför alla de människoöden som gjort vårt land till vad det är. Vi är stolta över vår kultur, våra traditioner och våra vackra kulturmiljöer.

Vi är också stolta över vår demokrati och vår välfärd, över alla fantastiska män och kvinnor från vårt land som utmärkt sig som framstående uppfinnare och entreprenörer, konstnärer och författare, vetenskapsmän, poeter, musiker och idrottare. Vi är tacksamma över vår yttrandefrihet, vår jämställdhet och vårt starka djurskydd. Vi är glada över att Sverige under en lång tid var ett land där man kunde känna sig säker i sitt hem och på gator och torg, ett land där det fanns arbete till alla och där man kunde leva på sin lön och sin pension. Ett land där man respekterade de äldre och där vi tillsammans tog hand om våra svaga och sjuka. Ett land med en stark inre sammanhållning och solidaritet, byggd på en gemensam identitet.

Sverige är fortfarande ett fint och fantastiskt land på många sätt. Tyvärr upplever vi dock att de styrande politikerna, genom sin splittringspolitik och sina felaktiga prioriteringar, under de senaste decennierna har gjort Sverige lite mindre fint och lite mindre fantastiskt för varje år. Detta gör oss sorgsna och oroliga och angelägna om en förändring. Därför presenterar vi nu vårt manifest för att göra ett fint land ännu bättre. För att vi älskar Sverige och människorna som bor här. På riktigt.

Ett tryggare Sverige

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige där alla människor skall kunna känna sig trygga och säkra på alla platser i landet under alla tider på dygnet. Ett Sverige med en stark inre samhörighet och solidaritet där medborgarna känner naturlig tillit till varandra och till de rättsvårdande myndigheterna. Ett Sverige där brottsoffer får stöd och upprättelse. Ett Sverige där straffen står i rimlig proportion till det begångna brottet och är i samklang med den folkliga rättsuppfattningen. Ett Sverige präglat av hänsyn och trygghet.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

Ett förbättrat stöd till brottsoffer, förbättrat vittnesskydd och ett nytt system för utbetalningar av skadestånd, där staten garanterar brottsoffren den ersättning de har rätt till, oavsett gärningsmannens vilja eller förmåga till betalning.

En kraftig straffskärpning för grova och upprepade brott genom bland annat införandet av verkliga livstidsstraff utan möjlighet till tidsbestämning eller benådning för de farligaste brottslingarna, obligatorisk utvisning av alla utländska medborgare som begår grövre brott samt ett omedelbart avskaffande av nuvarande praxis där domstolarna regelmässigt ger återfallsförbrytare mängdrabatter på brott.

Krafttag mot inbrottsvågen genom bland annat skärpta straff för inbrott och hemfridsbrott, utökade resurser och befogenheter för tullen och polisen och förbättrad samordning mellan och inom ansvariga myndigheter.

En intensifiering av kampen mot den organiserade brottsligheten genom införandet av en svensk variant av de amerikanska RICO-lagarna som gör det lättare att döma gärningsmän som deltar i maffialiknande verksamhet.

Utökade resurser till de brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheterna såsom polisen, åklagarämbetet, tullen och kustbevakningen.

Förbud mot att delta i terrorismträning i främmande stater samt mot att delta i utländska stridande förband som bryter mot folkrätten och medvetet dödar civila. Personer med dubbla medborgarskap som bryter mot detta förbud skall kunna få sitt svenska medborgarskap indraget.

Stärkt stöd till landets alla brottsofferjourer som gör ett fantastiskt arbete med att stödja och hjälpa de medborgare som har fallit offer för brottslingars illgärningar.

Trygghet och värdighet på ålderns höst

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige som skall vara världens tryggaste land att åldras i. Ett land där alla äldre skall ha en värdig och meningsfull tillvaro. Ett land där äldres arbetsinsatser värderas och respekteras. Ett land där alla äldre ges den vård och den omsorg man har behov av.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

Ett slopande av pensionärsskatten och en kraftig höjning av garantipensionerna. De dåliga ekonomiska villkor som många äldre idag tvingas leva under är inte värdigt ett välfärdsland som Sverige. Vi vill anslå betydande medel för att redan under nästa mandatperiod kunna avskaffa skillnaden i beskattning mellan pension och lön och för att kunna förbättra levnadsvillkoren för de äldre, ofta kvinnor, som idag har lägst pension.

En reformering av pensionsbromsen i sin nuvarande form genom att fördela den på samtliga pensionsrätter. Statsfinanserna och pensionssystemets långsiktiga bärighet får inte äventyras, men alla vuxna medborgare bör solidariskt bära bördan i dåliga tider. Inte bara de äldre.

En kraftig ökning av investeringsstödet till byggandet av nya trygghetsboenden och särskilda boenden för de äldre som inte längre kan klara sig på egen hand.

En matreform för våra äldre med syftet att ge så många brukare inom äldreomsorgen som möjligt chansen att varje dag få nylagad, välsmakande och näringsrik mat samt införandet av en lagstiftning som säkerställer att de äldres mat i likhet med skolbarnens mat skall uppfylla vissa grundkrav gällande näringsinnehåll och kvalitet.

Ett utökat stöd och förbättrade möjligheter till avlastning för landets anhörigvårdare som vårdar och sköter om äldre och sjuka i hemmet.

Ett avskaffande av patientavgiften för alla äldre över 85 år och ett förstärkt tandvårdsbidrag för alla pensionärer. Samhället bör visa uppskattning mot dem som under många decennier har varit med och byggt upp vårt land och inga äldre skall behöva avstå från tandvård och sjukvård av ekonomiska skäl.

Ett stimulansbidrag för ökade sociala aktiviteter för de äldre inom äldreomsorgen samt för utvecklingen av särskilda kategoriboenden för äldre med husdjur.

En invandringspolitik som befrämjar sammanhållning och välfärd

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige som är öppet mot omvärlden samtidigt som vi slår vakt om vår gemenskap och vår egen unika kultur och identitet. Ett Sverige som genom en klok användning av de begränsade resurserna hjälper så många nödställda människor i världen som möjligt samtidigt som vi inte glömmer bort eller förringar behoven i vårt eget land. Ett Sverige där invandringspolitiken är utformad på ett så ansvarsfullt sätt att invandringen blir en tillgång och inte en belastning för samhället.

Som ett första steg mot ett bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

Ett skifte från det regelmässiga beviljandet av permanenta uppehållstillstånd till temporära samt en kraftig begränsning av asyl- och anhöriginvandringens omfattning till en nivå som vårt samhälle klarar av att hantera och som inte är högre än den i våra grannländer Danmark och Finland.

Ett slopande av den generella arbetskraftsinvandringen till förmån för en så kallad ”blåkortsmodell” som uteslutande riktar sig till kvalificerad arbetskraft med en kompetens som saknas på den svenska arbetsmarknaden.

En återgång till den assimileringspolitik som gällde fram till mitten av 1970-talet och som innebär att det är invandrarna som skall anpassa sig till Sverige och inte tvärtom.

Ett kraftigt utökat stöd till FN:s flyktingorgan, UNHCR, och de miljontals mest nödlidande flyktingarna i världen som saknar möjligheter och resurser att ta sig ifrån konfliktområdenas närhet samt ett utökande av andelen kvotflyktingar bland de asylanter som vi beviljar uppehållstillstånd.

Minskade samhällskostnader och stärkta incitament för ansvarstagande och integration genom att begränsa nyanlända, icke-skyddsbehövande invandrares tillgång till bidragssystemen under de första åren i landet.

En höjning av medborgarskapets värde genom införandet av språk och kunskapstester och genom att utöka den tid som man skall ha varit bosatt i Sverige med klanderfri vandel innan en ansökan om medborgarskap kan göras.

Ett införande av obligatoriska hälsokontroller för nyanlända invandrare i syfte att snabbt kunna ge behandling till sjuka personer och att effektivt kunna skydda det svenska samhället från spridningen av allvarliga smittsamma sjukdomar som exempelvis TBC, HIV och Ebola.

Ett avskaffande av det lagstadgade tvånget för kommunerna att erbjuda modersmålsundervisning, undantaget de officiella minoritetsspråken.

Slopande av all statlig integrationspolitik med undantag för undervisning i svenska, obligatorisk samhällsorientering och validering av utbildningar och arbetslivserfarenhet från hemlandet. Nyanlända invandrare skall få hjälp med att skaffa sig de mest grundläggande verktygen för samhällsanpassning, men i övrigt ha samma samhällsstöd som infödda svenskar. Varken mer eller mindre.

Trygga och friska löntagare

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige med trygga och hälsosamma arbetsplatser. Ett Sverige med god tillgång på arbete där svenska löntagares intressen sätts i främsta rummet. Ett Sverige där man kan leva på sin lön och ett Sverige där vardagshjältarna inom offentlig sektor inte tvingas slita ut sig i förtid på grund av stress och underbemanning.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

Minskad underbemanning inom välfärden samt förbättrad privatekonomi och kompetensutveckling för den enskilde arbetstagaren genom införandet av ett stimulansbidrag till kommuner och landsting med syftet att göra det möjligt för alla ofrivilligt deltidsarbetslösa inom offentlig sektor att gå upp till heltid.

Ett ökat stöd till företagshälsovården samt införandet av ett statligt stimulansbidrag i syfte att ge all offentliganställd personal med tunga arbetsuppgifter, i synnerhet inom vården och omsorgen, möjlighet till en friskvårdspeng.

Ett införande av ett statligt stimulansbidrag för att slopa den första karensdagen för de grupper av offentliganställda som arbetar med vård och omsorg av sjuka människor i situationer där smittorisken är hög.

Ett förlängt omvårdnadslyft med syftet att stärka kompetensen och höja kvalitén inom äldreomsorgen och ge personalen en möjlighet att utvecklas och växa i sin yrkesroll.

Förbättrade arbetsvillkor och stärkta möjligheter att kombinera arbetsliv och familjeliv genom skärpta krav på att längre obetalda håltimmar mitt i arbetsdagen i form av så kallade ”delade turer” skall avskaffas inom offentlig sektor för de arbetstagare som så önskar.

Stärkt trygghet för landets arbetstagare genom utökade resurser till Arbetsmiljöverkets inspektioner av potentiellt hälsovådliga arbetsplatser.

Ett återinförande av det statliga stödet till fortbildning av fackliga skyddsombud och utbildning mot mobbning och trakasserier på arbetsplatsen.

Ett slopande av Lex Laval och ett stärkt försvar av svenska kollektivavtal och svenska löntagares intressen bland annat genom en minskning av tiden som utländsk personal kan vara stationerad i Sverige, krafttag mot den illojala konkurrensen inom åkerinäringen genom bland annat registrering av cabotagetransporter, 3-stegsböter för åkerier och framförallt speditörer som missköter sig samt införande av den så kallade ”vita jobb-modellen” vid offentlig upphandling, innebärande krav på bland annat huvudentreprenörsansvar.

Ökat stöd till arbetslösa

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige med full sysselsättning. Ett Sverige där löntagare kan känna sig trygga i vetskapen om att de är skyddade av en stark omställningsförsäkring i händelse av arbetslöshet. Ett Sverige med minskade trösklar in till arbetsmarknaden. Ett Sverige där arbetslösa erhåller ett snabbt och effektivt stöd att komma tillbaka i arbete. Ett Sverige där arbetslösa matchas och utbildas efter arbetsmarknadens behov. Ett Sverige där alla behövs och får en möjlighet att bidra efter bästa förmåga.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En förbättrad trygghet vid arbetslöshet genom att göra A-kassan obligatorisk och avgiftsfri, höja taket, förbättra villkoren vid deltidsarbetslöshet och genom att slopa kravet på att man i händelse av arbetslöshet, redan från dag ett, skall tvingas lämna hembygden och nära och kära för att ta jobb på annan ort. I syfte att skapa incitament för att omställningen inte skall bli längre än nödvändigt anser vi att ersättningen bör vara som högst under de första tre månaderna för att sedan successivt trappas ned.

Ett stärkande av insatserna för funktionsnedsatta på arbetsmarknaden i form av höjt lönebidrag, stimulansåtgärder för framväxten av fler sociala företag, förbättrad information och förbättrad arbetsplatsanpassning.

En förstärkt satsning på lärlingsjobb som en ny anställningsform, helt befriad från arbetsgivaravgift och med en lägre ingångslön jämfört med en reguljär anställning.

Ett förbättrat stöd till omställning och kompetensförstärkning genom en utökning av antalet platser inom Komvux och yrkeshögskolan.

Ett förbättrat företagsklimat för nya jobb

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige med full sysselsättning. Ett Sverige där nya, riktiga jobb växer fram, framförallt i landets små- och medelstora företag. Ett Sverige där landets entreprenörer får det erkännande och det stöd de förtjänar. Ett Sverige där det lönar sig att arbeta, skapa sysselsättning och att ta risker för en bättre framtid.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

Helt slopad allmän löneavgift för småföretag med upp till 9 anställda.

En förbättrad situation och minskad sårbarhet för de små och medelstora företagen genom ett minskat sjuklöneansvar för alla företag och ett helt slopat sjuklöneansvar för de mindre företagen.

Förbättrade möjligheter för företagen att behålla nyckelkompetens och minskade trösklar in på arbetsmarknaden för bland annat ungdomar och utlandsfödda genom en utökning av antalet undantag från turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd.

Förstärkt och utvidgat Starta eget-bidrag.

Utökad satsning på snabba, flexibla och marknadsanpassade infrastruktursatsningar.

En god, rättvis och lättillgänglig sjukvård

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige där alla medborgare erbjuds den bästa möjliga sjukvården inom rimlig tid oavsett hemort eller storlek på plånboken. Ett Sverige där sjukvårdspersonalen får den uppskattning de förtjänar i form av rimliga löner och en god arbetsmiljö. Ett Sverige där kvalitet, tillgänglighet och säkerhet i vården garanteras genom välutbildad och engagerad personal som sätter patienten i centrum. Ett Sverige där den laglydiga bofasta befolkningen inte diskrimineras inom vården i förhållande till utländska medborgare som vistas illegalt i landet.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En kraftig resursökning med syfte att öka tillgängligheten, höja kvalitén och förbättra personalens arbetsvillkor genom att snabbt skapa fler vårdplatser och fler händer inom vården.

En förstärkt satsning på värdig och likvärdig vård i livets slutskede med särskilt fokus på obotligt sjuka barn.

En ny och medicinskt grundad vårdgaranti efter norsk modell, där de sjukaste och mest svårbehandlade patienterna prioriteras på ett tydligare sätt.

Ett avskaffande av den i praktiken kostnadsfria sjuk- och tandvården för illegala invandrare.

En trygg, svensk och kunskapsinriktad skola

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige som åter skall bli en av världens ledande kunskapsnationer. Ett Sverige där kunskapsförmedling står i centrum inom utbildningsväsendet. Ett Sverige där skoleleverna också får lära sig kritiskt tänkande, respekt för demokratin och för vårt lands kultur och historia. Ett Sverige där skolan präglas av trygghet, ordning och reda. Ett Sverige där varje elev behandlas som en unik individ och får möjlighet att växa utifrån sina egna förutsättningar.

Som ett första steg mot ett bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

Ett återförstatligande av den svenska skolan i syfte att ge alla barn i landet rätt till en likvärdig och högkvalitativ utbildning oavsett var de bor.

En förbättrad arbetsmiljö i skolan genom införandet av ett statligt stimulansbidrag till kommunerna med syfte att rusta upp och renovera förfallna och hälsovådliga skollokaler samt genom stimulansbidrag för förbättrad matkvalitet och förstärkta insatser mot mobbning.

En satsning på fler vuxna i skolan. För att bekämpa otrygghet och psykisk ohälsa bland eleverna och för att avlasta lärarkåren, som idag tvingas ägna alltför mycket tid åt andra saker än ren kunskapsförmedling, vill vi satsa på fler vuxna i skolan i form av bland annat fler skolsköterskor, kuratorer och en utveckling av klassmorfar/mormorverksamheten.

En förstärkt satsning på kunskaper i svenska språket samt ökad kunskap, förståelse och respekt för det svenska kulturarvet.

En satsning på höjd kvalitet i den högre utbildningen genom fler lärarledda utbildningstillfällen samt starkare ekonomiska incitament för universitet och högskolor att erbjuda utbildningar som är anpassade efter arbetsmarknadens behov.

En kraftig höjning av forskningsanslagen med syftet att stärka Sveriges roll som kunskapsnation. Vår ambition är att Sverige i framtiden skall ligga i framkant i världen inom områden såsom kärnfysik, nanoteknik, informationsteknik, mineralogi, geovetenskap och skogsteknik.

En utökning av antalet platser på läkarlinjen i syfte att komma tillrätta med läkarbristen, öka den framtida tillgängligheten i vården och minska landstingens kostnader för så kallade stafettläkare.

Sverige är värt att försvara!

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige med ett starkt och flexibelt försvar. Ett Sverige där hela vårt rike skall kunna försvaras. Ett Sverige med en försvarsmakt som väcker förtroende och respekt i vår omvärld. Ett Sverige med en bibehållen inhemsk försvarsindustri där vi kan känna trygghet och stolthet över ett välutrustat, modernt och effektivt försvar.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En betydande upprustning av försvaret med det långsiktiga målet att hela landet skall kunna försvaras i händelse av ett angrepp.

Ett återinförande av värnplikten i begränsad form. Värnplikten bidrar till att stärka landets totala försvarsvilja och försvarskapacitet och har därtill en positiv inverkan på den personliga utvecklingen och den sociala gemenskapen.

En omprioritering av försvarsmaktens resurser från väpnade insatser i andra världsdelar till ett försvar av Sveriges gränser.

Ett fördjupat nordiskt försvarssamarbete på alla områden med målet att upprätta en nordisk försvarsallians, men ett fortsatt nej till svenskt medlemskap i Nato.

En politik för starka, självständiga familjer och trygga barn

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige där det finns en kärleksfull familj för varje barn. Ett Sverige där föräldrar och barn erbjuds den ekonomiska och sociala trygghet som krävs för att leva ett gott och värdigt liv. Ett Sverige där barn och familjer får samhällets stöd under svåra perioder, men samtidigt garanteras frihet att själva forma sin vardag.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En höjd och avreglerad föräldrapenning. Sverigedemokraterna vill höja nivån på föräldrapenningen och avskaffa all tvångsreglering rörande vem av föräldrarna som skall vara hemma med barnet. Vår övertygelse är att landets föräldrar är bättre lämpade än politiker när det gäller att avgöra vad som är bäst för de egna barnen.

Ett införande av ett statligt stimulansbidrag och en lagstadgad reglering kring hur långa väntetiderna maximalt får vara med syftet att öka tillgängligheten och göra familjerådgivningen kostnadsfri i samtliga kommuner.

Ökad valfrihet inom barnomsorgen och en höjning av vårdnadsbidraget till en nivå som står i rimlig proportion till kommunens kostnader för en dagisplats.

En ökning av det statliga stimulansbidraget med syfte att ge alla ensamstående föräldrar som arbetar på obekväma tider tillgång till ett nattöppet dagis för sina barn.

En realistisk och hållbar miljö- och energipolitik

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige där vi värnar vår egen fantastiska och unika naturmiljö och tar vår del av ansvaret för de globala miljöproblemen samtidigt som vi också väger in andra viktiga värden när vi fattar beslut och inser att Sverige inte ensamt kan lösa världens miljöproblem. Ett Sverige där miljöpolitiken tar sin utgångspunkt i kärleken och omtanken om den egna hembygden. Ett Sverige fritt från oljeberoendet med en stabil elförsörjning och rimliga energipriser till gagn för både företagen, välfärden och medborgarnas privatekonomi.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En förstärkt satsning på att komma tillrätta med miljöproblemen i Östersjön.

En utökad satsning på energieffektivisering och energiforskning.

Ett förstärkt stöd till de fattigaste U-ländernas arbete med att minska sina utsläpp av miljöfarliga ämnen och växthusgaser.

Ökade insatser för att slå vakt om den biologiska mångfalden och värna hotade naturmiljöer, djur- och växtarter i vårt land.

Ett nej till en fortsatt storskalig utbyggnad av kraftigt subventionerad och ineffektiv vindkraft som har en negativ inverkan på natur och kulturmiljöer.

En bred energiöverenskommelse innehållande forskning och förnyad satsning på kärnkraft, slopad effektskatt och fortsatta steg mot att göra vårt land oberoende av olja.

En jämställdhetspolitik för verklighetens folk

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige där det är en självklarhet att män och kvinnor har samma värde och rättigheter. Ett Sverige där ingen diskrimineras på grund av sitt kön, sin etniska bakgrund, sin ålder, sin sexuella läggning eller sin funktionsnedsättning. Ett Sverige där det finns utrymme för den som vill bryta mot traditionella könsmönster och där vi samtidigt inte skam- och skuldbelägger den som vill leva i enlighet med ett sådant mönster. Ett Sverige där staten inte försöker styra över mäns och kvinnors könsidentitet och livsval utan istället försöker stötta medborgarna i de val de gjort och i den situation där de befinner sig. Ett Sverige där både män och kvinnor känner sig fria, trygga och respekterade.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En förbättring av arbetsvillkoren inom den kvinnodominerade offentliga sektorn.

En skärpning av straffen och ökade insatser mot könsstympning, tvångsgifte samt sexuellt och hedersrelaterat våld.

En förstärkt graviditetspeng med målet att ingen kvinna skall tvingas utföra tunga och hälsovådliga arbetsuppgifter under den senare delen av sin graviditet.

Ett stopp för alla former av kvotering och så kallad positiv särbehandling på basis av kön och etnisk bakgrund.

Ett återinförande av årliga lönekartläggningar i syfte att motverka lönediskriminering.

En ökning av anslagen till forskning och behandling av könsspecifika sjukdomar som till exempel endometrios.

En indragning av det skattefinansierade stödet till de former av genuspedagogik som strävar efter att förändra alla barn och ungdomars beteende och könsidentitet snarare än att bara hjälpa och öka förståelsen för de individer som vill och behöver bryta mot traditionella könsmönster.

Ett ökat stöd till landets kvinnojourer, inrättande av särskilda jourer för hedersvåldets offer samt tillsättandet av en utredning kring behovet av särskilda jourer även för andra grupper såsom HBT-personer och män.

En indragning av allt skattefinansierat stöd till alla politiska och religiösa organisationer som förespråkar eller legitimerar våld eller negativ särbehandling av individer baserat på deras könstillhörighet.

En översyn av föräldrabalken i syfte att göra lagstiftningen rörande vårdnaden av barn mer könsneutral och mindre diskriminerande mot män.

Ett brett, svenskt och tillgängligt kulturliv

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige där samhället präglas av en historiskt rotad, gemensam svensk kultur som skapar sammanhållning och solidaritet mellan medborgarna. Ett Sverige där det svenska kulturarvet respekteras och levandehålls. Ett Sverige där kreativitet uppmuntras och där en positiv, kvalitativ och folkligt förankrad kultur tillgängliggörs för alla grupper i samhället. Ett Sverige med ett starkt civilsamhälle och en livskraftig och framgångsrik idrottsrörelse.

Som ett första steg mot ett bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

Ett kraftigt utökat stöd till de organisationer, föreningar, myndigheter och verksamheter som ägnar sig åt att bevara, synliggöra, levandegöra och tillgängliggöra det svenska kulturarvet samt ett stärkande av kulturarvets roll i regional utveckling, samhällsbyggnad och stadsplanering.

Utökade satsningar på att göra både samtidskulturen och kulturarvet mer tillgängligt för barn, äldre, sjuka och funktionsnedsatta genom att bland annat utöka Skapande skola till att även omfatta förskolan, utökat stöd till kulturverksamhet på landets äldreboenden och sjukhus samt satsning på nya tekniska hjälpmedel och undanröjande av fysiska hinder som försvårar funktionsnedsattas tillgänglighet till kulturlivet.

Införandet av ett särskilt ROT-avdrag för upprustning och bevarande av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Ett utökat stöd till det kristna kulturarvet genom bland annat ett höjt stöd till bevarandet av kulturhistoriskt betydelsefulla kyrkobyggnader och inrättandet av ett nationellt kyrkohistoriskt museum.

Ett stärkt stöd till idrottsrörelsen genom att ge Riksidrottsförbundet årlig kompensation för pris- och löneuppräkning.

Ett stärkt stöd till bevarandet och levandegörandet av det samiska kulturarvet genom höjda anslag till sametingets kulturbudget och stärkt stöd till den samiska modersmålsundervisningen.

En levande landsbygd och ett djurvänligt samhälle

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige med en levande och dynamisk landsbygd med god samhällsservice och goda kommunikationer över hela landet. Ett Sverige som i hög grad är självförsörjande på livsmedel. Ett Sverige där rovdjursstammen hålls på en livskraftig, men hanterbar nivå. Ett Sverige där alla medborgare oavsett börd och etnicitet har samma grundläggande rätt till land och vatten i alla delar av Sverige. Ett Sverige där vi värnar om djuren och där vi bevarar och stärker det svenska djurskyddet.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

Ett landsbygdslyft med syfte att kraftigt öka sysselsättningen på landsbygden genom betydande satsningar på besöksnäringen, jordbruket, skogsbruket, vattenbruket och gruvnäringen.

En djurvälfärdsersättning till svenska bönder i kombination med ett förbud av import av utländska produkter som framställts genom att utsätta djur för svårt, onödigt lidande. Detta i syfte att slå vakt om det svenska djurskyddet och stärka svenska bönders konkurrenskraft.
En höjning av straffen för djurplågeri och införandet av en djurskyddsbalk där all lagtext rörande djur samlas. Detta i syfte att göra lagstiftningen mer överskådlig och att tydliggöra samt stärka djurens rättigheter.

Nej till höjd fordonsskatt och ja till höjd milersättning i syfte att göra det något mindre kostsamt att leva på landsbygden och göra det mer lönsamt för människor på landsbygden att arbetspendla till annan ort.

En översyn av lagstiftningen syftandes till att ge alla medborgare, oavsett börd, samma grundläggande rätt till land och vatten, även i renbetesområdena.

Inrättande av en särskild Landsbygdsfond inriktad mot ökad sysselsättning i landsbygden, finansierad genom en höjning av mineralersättningen.

Ett nära europeiskt samarbete utan överstatlighet

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige som är en självständig, fri och demokratisk nationalstat. Ett Sverige som handlar om samarbete med andra länder för att lösa gränsöverskridande problem och som tillsammans med andra nationer bygger vidare på vårt gemensamma nordiska och europeiska kulturarv. Ett Sverige där svenska folket har makten att själva, i fria svenska val, forma sin gemensamma framtid. Ett Sverige med en självständig penningpolitik och en egen valuta, fri från överstatlig styrning, där den svenska riksdagen är högsta beslutande organ.

Som ett första steg mot ett bättre Europa och ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En ny folkomröstning om det svenska EU-medlemskapet med målet att Sverige snarast möjligt skall lämna den överstatliga unionen och återgå till ett mellanstatligt europeiskt samarbete.

Ett nej till Turkiskt medlemskap i EU. Så länge Sverige kvarstår som medlem i EU bör vi verka för att Turkiets förhandlingar om medlemskap i unionen stoppas i syfte att inte förvärra de ekonomiska, kulturella, demokratiska och sociala problemen inom unionen.

Minskad EU-avgift. Så länge Sverige kvarstår som medlem i EU bör vi både verka för en minskning av unionens budget såväl som av den svenska EU-avgiften.

Ett återupprättande av gränsskyddet. Så länge Sverige kvarstår som medlem i EU bör vi verka för ett återupprättande av gränsskyddet i syfte att motverka människohandel, terrorism, smuggling av vapen, droger med mera.

Ett fortsatt svenskt nej till medlemskap i den Ekonomiska och monetära unionen, EMU.

En politik för en stark, demokratisk och självständig svensk röst i världen

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige som talar med en stark och självständig röst i utrikespolitiken. Ett Sverige som värnar om goda relationer till världens nationer, men som inte räds att sätta ned foten när våra intressen hotas eller när mänskliga rättigheter, folkrätten, suveränitetsprincipen och andra viktiga värden kränks. Ett Sverige som är medvetet om sin plats i den nordiska, europeiska, västerländska, kristna och mänskliga gemenskapen. Ett Sverige som sträcker ut en hjälpande hand till länder och människor i nöd, men som samtidigt inte glömmer ansvaret mot den egna befolkningen eller förringar de stora behov som finns på hemmaplan.

Som ett första steg mot en bättre värld och ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En effektiv och medmänsklig biståndspolitik. Genom slopandet av ineffektivt bistånd, genom att sluta använda biståndsmedel för att finansiera mottagandet av invandrare i Sverige, genom att öka det humanitära biståndet och sätta fokus på de mest skriande behoven såsom vatten, mat och sanitet, flyktinghjälp i närområdena och omallokering av biståndsmedlen från korrupta myndigheter direkt till civilsamhället och de nödlidande befolkningarna, tror vi oss kunna frigöra medel till svensk välfärd samtidigt som vi gör minst lika stor nytta för världens fattiga och flyktingar som vi hittills har gjort. Vår långsiktiga målsättning är att det svenska biståndet skall sänkas till den av FN rekommenderande nivån på 0,7 % av BNI. Det nuvarande läget i världen är dock så alarmerande och behovet av humanitära insatser så skriande att vi under de närmaste åren är beredda att tillfälligt överskrida vårt eget budgetmål i syfte att öka Sveriges insatser för att mildra det mänskliga lidandet som uppstått som ett resultat av konflikterna i Syrien och Irak.

En högre grad av direktstyrning av det svenska bidraget till FN-systemet med syftet att stärka barnperspektivet, öka stödet till flyktinghjälp i närområdet och till förföljda kristna, kvinnor och HBT-personer i världen samt att mer effektivt bekämpa miljöförstöring i de fattigaste utvecklingsländerna.

Ett starkare stöd till kristna som förföljs på grund av sin tro i olika delar av världen samt ett tydligare motarbetande av islamism och andra totalitära ideologier som bidrar till att destabilisera världen.

Ett fördjupat nordiskt samarbete inom alla samhällsområden.

En politik för stärkt stöd till särskilt utsatta grupper

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige med en stark inre solidaritet. Ett Sverige där de svaga och utsatta, genom kraften i gemenskapen, skall kunna räkna med de starkares stöd.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En återställning av högkostnadsskyddet till den nivå som rådde innan den borgerliga regeringen försämrade det. Ingen svensk medborgare skall behöva avstå från nödvändiga mediciner på grund av dålig ekonomi.

Utökad ersättning till de vanvårdade barnen. Betydligt fler av de barn som vanvårdades under den tid de befann sig i samhällets vård bör få rätt till ersättning.

Höjt underhållsstöd. Ensamstående föräldrar, varav den absoluta merparten är kvinnor, tillhör ofta de mest ekonomiskt utsatta i vårt samhälle. I syfte att underlätta deras livssituation bör underhållsstödet höjas.

Förstärkt sorgepeng. Att förlora ett barn är något av det värsta en människa kan drabbas av. Sverigedemokraterna vill utöka den tid som sörjande föräldrar har rätt att vara hemma från arbetet efter förlusten av ett barn.

Extra lärarstöd till barn med särskilda behov. Inget barn skall lämnas efter i den svenska skolan. Barn med diagnoser och särskilda behov måste ges bättre möjligheter till särskilt lärarstöd.

Infrastruktur för fler hem, bättre tillväxt och ett sammanhållet Sverige

Sverigedemokraterna arbetar för ett sammanhållet Sverige med en stark tillväxt i både glesbygdsområden och i storstäderna. Ett Sverige med säkra vägar hem och ett hem åt alla unga.

Som ett första steg mot ett ännu bättre Sverige vill vi i detta avseende bland annat arbeta för att få igenom följande förändringar:

En satsning på nordlig infrastruktur. För att bidra till förverkligandet av principen om att hela Sverige skall leva och främja tillväxten i Norrland, inte minst inom gruv- och skogsnäringen, så vill Sverigedemokraterna se en omfattande satsning på Malmbanan, Inlandsbanan och Norrbottniabanan.

Ett nej till chockhöjda trängselskatter i Stockholm. Då Stockholm är navet i den svenska ekonomin betraktar vi åtgärdandet av dagens tillväxthämmande brister i tunnelbanesystemet som ett riksintresse och anser att statens medfinansiering av detta projekt bör öka så att vanliga Stockholmarna slipper chockhöjda trängselskatter.

Ett tidigareläggande av utbyggnaden av E20, som förbinder rikets två största städer, till fyrfilig motorväg. I synnerhet i Västra Götalandsregionen är stora delar av vägen idag inte motorväg. Dessa avsnitt är oacceptabelt olycksbelastade.

En regelförenkling för fler bostäder åt landets ungdomar. Alltför många ungdomar hämmas idag på sin väg mot utbildning och arbete på grund av bristen på bostäder. Bortsett från att en mer ansvarsfull invandringspolitik skulle bidra till att minska trycket på bostadsmarknaden, så vill vi också snabbt skapa nya boendemöjligheter genom att förenkla byggnormerna för studentbostäder, göra det skattefritt att hyra ut en del av sin bostad och att hyra ut i andrahand. Vi hoppas också att vår satsning på fler trygghetsboenden och särskilda boenden för äldre skall skapa positiva flyttkedjor och öka rörligheten på bostadsmarknaden.

Sverigedemokraternas förslag om invandring och integration behövs inte. För övrigt torde socialdemokraternas förslag huvudsakligen kunna vara ersättning.

Kapitel 6. Alliansens och de röd-grönas valmanifest

Kapitel 6:

Alliansens och de röd-grönas valmanifest.

Innehåll:

Alliansen: Vi bygger Sverige 1 september 2014

S: Skarpa reformer för 40 miljarder i valmanifestet
S: Valmanifest: Kära framtid:
En ambitiös jobbpolitik. För alla.
En kunskapsburen framtid. För alla.
En pålitlig välfärd. För alla.
En rättvis värld är möjlig.

Miljöpartiets valmanifest.

Vänsterpartiets valplattform

Från folkpartiets hemsida på Internet 1 september 2014:

Alliansen: Vi bygger Sverige 1 september 2014

Fredrik Reinfeldt, Jan Björklund, Annie Lööf och Göran Hägglund har presenterat Alliansens valmanifest för mandatperioden 2014-2018.

Sverige står inför ett viktigt vägval. Valet den 14 september är en folkomröstning om jobben. Alliansen står för en tydlig arbetslinje som utgår från människan. Som ger tillväxt, sammanhållning och resurser till vår gemensamma välfärd. Vi vill ha mer kunskap i skolan och ett Sverigebygge som ger jobb, hållbara framtidsinvesteringar och fler bostäder.

Alliansen står för hög kvalitet och en trygg finansiering av den gemensamma välfärd som vi alla behöver i olika faser av livet. Vår politik bygger broar till egen försörjning och ger människor frihet att växa av egen kraft och i gemenskap med andra. Valmanifestet innehåller de framtidsförslag som Alliansen gemensamt kommer att arbeta för under nästa mandatperiod och tillsammans söker väljarnas mandat för att genomföra.

- Alliansen har en gemensam vision för Sverige. Vi vill ha ett Sverige som håller ihop, som sätter människan i centrum. Ett Sverige där alla som vill och kan jobba har ett jobb att gå till. Där den som har en idé kan förverkliga den, våga starta företag och se det växa. Ett Sverige där vi tillsammans skapar skyddsnät som ger stöd om vi hamnar snett, om vi blir sjuka eller om vi för stunden eller inte längre orkar av egen kraft. Ett Sverige där alla har samma förutsättningar att utveckla sin förmåga och där alla kan känna sig trygga. Vårt samhälle byggs av människor i gemenskap – i familjen, bland vänner, klasskompisar och arbetskamrater och i civilsamhället i stort. Gemenskap och tillit skapar mening, delaktighet och fram-tidstro. Allt detta behövs för att vi ska ha en god välfärd som vi finansierar tillsammans.
- Vi är stolta över vad vi har åstadkommit. Men vi vill mer. Vi vill fortsätta bygga Sverige, med stora investeringar i infrastruktur och bostäder. Vi vill skapa förutsättningar för jobb och tillväxt i hela landet. Vi vill skapa ett företagsklimat i världsklass och vi vill stärka arbetskraften för att fler människor ska kunna få ett jobb. Vårt mål är att över fem miljoner människor ska ha ett jobb att gå till år 2020.
- Vi vill fortsätta stärka skolans kunskapsuppdrag. Alla föräldrar ska känna sig trygga med att deras barn behandlas väl, lär sig mycket och rustas inför vuxenlivet. Vi vill förbättra kvaliteten och öka tillgängligheten i vården. Vi vill göra Sverige tryggare, genom att minska brottsligheten och genom att stärka vårt försvar. Vi vill att våra barn och ungdomar ska ha en bra uppväxt. Vi vill att människor ska kunna åldras tryggt och att makten att själv bestämma över sitt liv inte begränsas bara för att man blir äldre. Vi vill fortsätta kombinera en växande ekonomi med minskande klimatutsläpp.
- Alliansen har tagit ansvar för Sverige i åtta år. Vi har investerat oss igenom en svår ekonomisk kris. Idag är det över 300 000 fler människor som har ett jobb att gå till än 2006. Människor har fått mer kvar av lönen. Det har inneburit större möjlighet

att stå på egna ben och skapa ett gott liv åt sig själv och andra. Genom våra valfrihetsreformer har beslut flyttats från politiker till enskilda människor. Vi har ökat stödet till dem med små ekonomiska marginaler. Vi har förbättrat företagsklimatet och återinfört kunskapslinjen i skolan. Aldrig tidigare har välfärden haft så stora resurser. Vi har gjort stora investeringar i infrastruktur och forskning. Vi har byggt ut den förnybara energin och minskat klimatutsläppen. Vi har stärkt Sveriges försvar och vi tar stort ansvar för att ge människor på flykt en ny och ljusare framtid. Jämställdheten har ökat genom att fler kvinnor arbetar mer och har fått högre lön.

- Vi lever i en tid som präglas av oro och konflikter i vår omvärld. Allt fler människor i Europas närhet flyr undan krig, förtryck och förföljelse. En del av dem väljer att komma till vårt land med hopp om ett bättre liv. Alliansen står upp för ett välkomnande samhälle som präglas av respekt, tolerans och öppenhet. De människor som kommer till Sverige blir en del av vårt samhälle och bidrar i förlängningen till att göra Sverige till ett bättre land genom jobb, företagande, olika erfarenheter och kulturell mångfald. Tillsammans bygger vi Sveriges framtid.

Läs mer: Vi bygger Sverige – Alliansens valmanifest 2014-2018. (PDF-dokument, 529 kB)

DN 2 sept 2014: Socialdemokraternas valmanifest:

”Skarpa reformer för 40 miljarder i valmanifestet”

“Presenteras i dag. Sverige har råd med förändring. Därför lanserar vi i vårt valmanifest skarpa reformer för 40 miljarder kronor, som stärker jobb och välfärd, och där skolan är central. Bättre skolresultat är avgörande för att nå EU:s lägsta arbetslöshet, skriver fyra ledande socialdemokrater. “

“I dag presenterar vi socialdemokrater vårt valmanifest. Vi gör det mot bakgrund av en kris som hotar själva grundförutsättningarna för att Sverige ska kunna fortsätta vara unikt – både rikt och jämlikt. Det är en utveckling som minskar våra möjligheter att lösa våra framtidsutmaningar: klimatomställningen, en åldrande befolkning och en ökad konkurrens i den globala ekonomin.

Det är en kris som handlar om våra barn. Kunskapsresultaten faller snabbare än i något annat land i OECD. Svenska barn får nu en sämre skolgång än majoriteten av barn i Europa. Pisa visar att den generation som nu går i skolan redan är omsprungen av många andra länder.

Samtidigt ökar ojämlikheten mellan skolor. Det blir allt viktigare var du bor eller i vilken familj du är född. Vi ser larmrapporterna nu – men konsekvenserna kommer att slå igenom först om några år när dagens skolbarn ska ut på arbetsmarknaden. Skolresultatens fria fall kommer också att slå mot Sveriges position i den globala ekonomin. Omvärlden kommer inte att vänta medan vi lyfter våra skolresultat. I stället riskerar vi att se hur arbetslösheten fortsätter att stiga, när ny industri och ny forskning söker sig till andra länder med högre kunskapsnivå.

Skolan var redan under tidigt 2000-tal i behov av stora reformer och investeringar. Men i stället valde regeringen Reinfeldt att lägga 20 gånger mer på skattesänkningar än på skolsatsningar, samtidigt som kommunernas ekonomi drabbades av ökade socialbidragskostnader. I stället drabbades skolan av hafsiga regeländringar, ökad vinstjakt och billig symbolpolitik. Det är ett moraliskt val, som bidrar till att de 125 000 barn som föds i år tillhör en generation som kan få det sämre ställt än sina föräldrar.

Men så behöver det inte bli. Vi kan göra ett annat val. Vi kan skapa förändring, så att nästa generation får det bättre. Om mindre än två veckor kan du avgöra om vi ska ge högerregeringen fyra år till att fortsätta med det som de har försökt med i åtta – eller om vi ska börja sträva efter att bli ett bättre land för våra barn. Ett land där du kan förverkliga dina drömmar och vara med och driva Sveriges välstånd oavsett var eller vilken familj du kommer ifrån. Där du inte smäller igen dörren efter dig när du själv blivit framgångsrik, utan där du sträcker tillbaka handen och ser till att dra med dig nästa generation.

Skolresultaten är avgörande för vår möjlighet att nå EU:s lägsta arbetslöshet. Mindre klasser, tidigare insatser, skickligare och bättre lärare kommer att bli fundament i det Sverige vi vill bygga. Vi ska skapa en jämlik skola fri från vinstjakt, som ger våra barn möjlighet att förverkliga ditt livs drömmar. Det kommer att kosta pengar men samtidigt vara den säkraste ekonomiska placering Sverige kan göra.

Därför kommer vi att investera i varje skola, så att din skolgång aldrig blir ett lotteri utan ett val mellan skolor som är bra och trygga. Vi vill göra upp med ”vänta och se”-mentaliteten i svenska skolan och gå in med speciallärare och extra stöd så att små problem aldrig hinner växa sig stora.

Vi kommer att höja läraryrkets attraktivitet i hela landet och ge lärare den kompetensutveckling, lön och frihet att utforma sina lektioner som de förtjänar. Vi ska ge läxhjälp till alla efter behov, inte efter betalningsförmåga med läx-rut. Och de skolor och de barn som behöver det allra mest ska få störst statligt stöd. Inget barn ska halka efter, och alla barn som vill och kan ska kunna springa före och utvecklas mer.

Satsningen på kunskap fortsätter sedan upp i åldrarna. Vi gör gymnasieskolan obligatorisk men skapar samtidigt det stöd och de nya vägar som krävs för att alla klara examen. Vi erkänner att gymnasiekompetens är ett grundkrav på dagens arbetsmarknad och lockar därför unga arbetslösa att skaffa sig den, gärna i kombination med arbete eller praktik. Samtidigt satsar vi på ett stort, nationellt nytt kunskapslyft för att ge människor den kompetens som krävs på en modern arbetsmarknad. Så stärks Sverige som kunskapsnation i grunden.

Igår lanserade alliansen sitt valmanifest. Det är näst intill fritt från reformer och helt utan besked om alliansens stora trätofråga: När kommer nya skattesänkningar för rika? Moderaterna talar om en tillfällig paus. Men Folkpartiet har slagit fast att sänkt skatt för de med högst inkomster är den skattesänkning som ska prioriteras först. Centerpartiet har gjort klart att skatten ska sänkas från och med 2015. Och tillsammans har allianspartierna på sina partistämmor antagit skattesänkningsplaner på 70–100 miljarder kronor för den kommande tiden. Det är deras enda mål, motto och politiska motivation.

Valet 2014 kan därför avgöra om vi ska investera gemensamt för att knäcka ungdomsarbetslösheten, nå EU:s lägsta arbetslöshet och skapa en välfärd att lita på – eller fortsätta privatisera och sänka skatten. Men det kommer också att bli ett skolval, som avgör om skolans öde ska vara gedigna skolreformer med stabil finansiering eller fortsatt hafsig symbolpolitik och sjunkande skolresultat.

Nu är valet ditt. Ska Sveriges framtidsfråga vara: ”När ska vi sänka skatten nästa gång?” Eller ska den vara: ”Hur ger vi nästa generation ett bättre liv än oss själva?”

Vi vet att Sverige har råd med förändring. Därför lanserar vi i vårt valmanifest skarpa reformer för 40 miljarder kronor, som stärker skolan, jobben och välfärden. Vi höjer skatten på miljoninkomster och på storbanker, och vi väljer utbildningsinvesteringar framför krogsubventioner. Vår enda skattesänkning går till pensionärerna, eftersom det är en rättvisefråga att lön och pension ska beskattas lika. Det är det ekonomiska val vi gör för att Sverige ska hålla ihop.

Vi kommer att göra allt för att ta till vara den nyfikenhet, den livsglädje och den längtan efter att lära som varje barn bär inom sig. Och vi vet att vi gör det bäst tillsammans om vi gemensamt investerar i våra barn. Då och bara då kommer vi att vara rustade för alla framtidsutmaningar vi står inför.

Nu är det dags att svensk politik inte handlar om vad du ska få, utan av vad vi kan skapa tillsammans. Därför är skolan central i vårt valmanifest, och vi kallar det ”Kära framtid”. För med rätt politik räds vi inte framtiden. Vi ser fram emot den.

Stefan Löfven
Magdalena Andersson
Carin Jämtin
Mikael Damberg “

Valmanifest för ett bättre Sverige. För alla. (PDF)

Från SAPs hemsida på internet 17 september 2014:

Valmanifest: Kära framtid

Kära framtid. Så heter Socialdemokraternas valmanifest 2014 för ett bättre Sverige. I valet 14 september avgör du vilken väg Sverige ska ta.

Sverige är ett bra land att leva i. Men idag känner många att något håller på att gå sönder. Arbetslösheten är högre än när högerregeringen tillträdde. Kunskapsresultaten i skolan har sjunkit i sju år. Vården går på knäna.

Tillsammans kan vi vända utvecklingen. Men då krävs krafttag mot arbetslösheten - jobben är grunden för allt i vårt samhälle. Därför låter vi framtidsreformer och investeringar för fler jobb gå före allt annat. Vi tänker vidta de åtgärder som krävs och söka de allianser som är nödvändiga för att få fler människor i arbete.

Med fler i jobb, och ordning och reda i statsfinanserna, skapas resurser och förutsättningar för en bättre och jämlikare skola, vård och omsorg.

Socialdemokraternas uppgift de kommande fyra åren är att hålla samman Sverige. Vi gör det genom att låta jobben, skolan och välfärden gå före skattesänkningar och privatiseringar.

Så skapar vi ett bättre Sverige och en bättre framtid. För alla.

Kära framtid består av fyra delar:

En ambitiös jobbpolitik. För alla.
En kunskapsburen framtid. För alla.
En pålitlig välfärd. För alla.
En rättvis värld är möjlig.

Våra långsiktiga mål

Lägst arbetslöshet i EU
En skola i europeisk toppklass
Bättre vård och minskade klyftor

Valmanifestet går tyvärr inte att kopiera, måste läsas på följande pdf:
Valmanifest för ett bättre Sverige. För alla. (PDF)

Presentation:
Kära framtid - Valmanifest för ett bättre Sverige. För alla. (PDF)

Reformer:
Reformtabell (PDF)

Vallöften:
Här hittar du en översikt av våra vallöften och utspel kopplade till valmanifestet. Fokus är jobb, skola och välfärd.

Film på Youtube: Kära framtid

En ambitiös jobbpolitik. För alla.

För att hålla samman Sverige finns ingenting viktigare än att fler kvinnor och män finner ett jobb och att arbetslösheten minskar. Ett arbete betyder gemenskap och tillhörighet. Ett land med hög sysselsättning blir rikare, tryggare och öppnare.

Investera för fler jobb

Investera i bostäder
Investera i infrastruktur
Åtgärda tågkaoset
Klara de svenska miljömålen
Minska utsläppen av växthusgaser
Trygga energiförsörjningen
Fler jobb i hela landet

Investera i aktiv näringspolitik - öka efterfrågan på arbetskraft

Förbättra företagsklimatet
Grunda ett nationellt innovationsråd
Investera i strategiska samverkansprogram

Utbilda för rätt kompetens

Reformera arbetsförmedlingen i grunden
Införa Extratjänster för långtidsarbetslösa - avskaffa Fas 3
Skapa en 90-dagarsgaranti för unga
Investera i ett kunskapslyft
Ge fler unga möjlighet att studera på högskola och universitet
Höj kvaliteten i högskolan och närheten till arbetsmarknaden
Stärka forskningen och göra den mer jämställd

Utveckla en modern och jämställd arbetsmarknad

Jämställda arbetsvillkor
Reservera en tredje månad för vardera föräldern i föräldraförsäkringen
Förbättra arbetslöshetsförsäkringen
Stärk arbetsmiljöarbetet

En kunskapsburen framtid. För alla.

Kunskapsnivån i svensk skola måste höjas. Skattesänkningar, privatiseringar och vinstjakt har gått ut över kvaliteten, över kunskapsresultaten och över den jämlika skolan. Kvaliteten i skolan måste förbättras – för varje enskilt barns skull och för våra gemensamma framtidsutsikters skull.

Investera i mindre klasser och tidiga insatser

Investera i mindre klasser och fler speciallärare
Inför maxtak på 15 barn i förskolan

Investera i skickliga lärare

Höj attraktiviteten i läraryrket
Höja kraven i lärarutbildningen
Stärka rektorerna som pedagogiska ledare

En jämlik skola utan vinstjakt

Skapa en jämlik skola
Stoppa vinstjakten i skolan
Gör gymnasieskolan obligatorisk
Fritidshemmen ska bli en tydlig del av skoldagen
Investera i en rikare fritid för barn och unga

En pålitlig välfärd. För alla.

Välfärden ska ge frihet och trygghet åt varje människa, så att vi alla kan färdas väl genom livet. Den trygghet som välfärden skapar gör att fler vågar sträcka sig längre; byta jobb, starta företag, flytta, skaffa barn eller börja studera. Alla ska ha tillgång till välfärd av högsta kvalitet. När du är som svagast ska välfärden vara som starkast.

Investera för högre kvalitet i vård och omsorg

Höj kvaliteten och stoppa vinstjakten i vård och omsorg
Öka resurserna i sjukvården
Öka resurserna i äldreomsorgen
Förbättra tillgängligheten inom cancervården
Trygga förlossningsvården
Avskaffa gräddfiler i vården

Låt proffsen vara proffs

Större frihet för professionella medarbetare
Investera i bättre arbetsmiljö i välfärden
Gör det möjligt för 32 000 unga att ta traineejobb i välfärden
Utbilda fler till bristyrken inom vård och omsorg

Minska klyftorna

Sänk skatten för alla pensionärer
Höj barnbidragen och underhållsstödet
Förbättra sjukförsäkringen och ta bort stupstocken
Minska hälsoklyftorna
Bekämpa brotten och brottens orsaker
Mäns våld mot kvinnor måste bekämpas

En rättvis värld är möjlig.

Sveriges röst för fred, rättvisa och mänskliga rättigheter ska åter höras i världen. Vi vill göra mer för att sprida demokrati och frihet i världen. Vi tror på politikens möjligheter att åstadkomma förändringar, också över nationsgränserna.

Sverige stark röst i världen

Utveckla det internationella samarbetet - stärk FN
Försvaret av Sverige börjar i Sverige - nej till svenskt medlemskap i Nato
Tydlig politik i EU för fler jobb, löntagarnas rättigheter och fred
Stärka demokratisk utveckling i EU:s närområde
Bidra till en hållbar fred i Mellanöstern
Utveckla det internationella jämställdhetsarbetet
Driva på för ett ambitiöst globalt klimatavtal 2015

Från Miljöpartiets hemsida på Internet

Miljöpartiets valmanifest.

Ladda ner valmanifestet i PDF-format.

Innehåll

- Inledning: Dags för en varmare politik!
- 1. Klimat och miljö
- 2. Nya jobb
- 3. Skola och utbildning
- 4. Feminism och jämställdhet
- 5. Folkhälsa, livskvalitet och sjukvård
- 6. Stad och land
- 7. Migration och lika rättigheter
- 8. Global rättvisa
- 9. Ekonomi och arbetsmarknad
- 10. Kultur och föreningsliv
- 11. Demokrati och rättsfrågor
- Avslutning: Modernisera Sverige!

Från Vänsterpartiets hemsida på Internet.

Vänsterpartiets valplattform

Valplattform Här hittar Vänsterpartiets valplattform

Innehåll

Vänsterpartiets valplattform för riksdagsvalet 2014
Vår välfärd är inte till salu
En välfärd utan vinstintresse
Ökad kvalitet för en välfärd att lita på
Trygga jobb och ett mänskligt arbetsliv
Feminism är rättvisa
Ett samhälle fritt från diskriminering
Ekologiskt hållbar samhällsutveckling
Ekonomisk politik för full sysselsättning
Rätten till ett eget hem
Satsa på kulturen
En god landsbygdsutveckling
Rösta för en välfärd att lita på

Kapitel 7.

En ny regering och en ny budget

Kapitel 7.
En ny regering och en ny budget.

Innehåll:

De nya regeringens politik

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer:
Individens kroppsliga förhållanden,
Individens psykiska förhållanden,
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle.
Individens sociala miljö - sociala samhälle,

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter:
Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:
A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll. A1+A2
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll. B1+B2

Individer och samhällen planerar framtiden:
Hur var det ? Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ? Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli? Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli? Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av psykiska och kroppsliga förhållanden och av deras fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga för-hållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Klassifikationssystem för verksamheter.

Vilka möjligheter har svenska folket att förstå partiets beskrivningar av sin politik?
Religion och levnadskunskap.
Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan.
Tema SO
Hur viktiga är SO-ämnena ur ett samhälleligt perspektiv?
Hur ser SO-undervisningen ut i praktiken?
Hur viktigt är det att lärarna har ämnesdidaktiska kunskaper?

Skolans Mål och Kursplaner
Hushållsverksamheter. Hemkunskap
Morgondagens reaktor löser kärnavfallsfrågan

Förslag till riksdagsbeslut
TV-avgiften avskaffas för privathushåll.
Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer
Bostadsbidrag för barnfamiljer.

Årskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer
Årskostnader år 2014, pensionärer.
2006-2014. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
Överskott och underskott i hushållsbudgetarna.

Antal hushåll enligt SCB 2012
Kostnader för barn
Underskott i hushållsbudgetarna
Skatt på pengar och taxeringsvärden
Hur klarar sig förvärvsarbetande 20-64 år med lägsta inkomsterna?
Inkomster och skatter
Tillägg om skatter

Förenta Nationernas Millenniedeklaration
Millenniemålen - 190 länder mot minskad fattigdom

De nya regeringens politik

* **Partiledare Stefan Löfven.**
  Vad han vill.
* **Allmänt om socialdemokraterna och partiets politik.**
  Förtroendevalda i riksdag och kommuner m m. Utredningar.
* **Utrikes- och världspolitik. Globaliseringen.**
  Politik för en utrikesminister.
* **Europapolitik.**
  Politik för en EU-minister.
* **Demokratiproblem, juridik.**
  Politik för en demokratiminister och en justitieminister.
* **Försvar.**
  Politik för en försvarsminister.
* **Klimat och klimatpolitik**
  Politik för en miljöminister.
* **Transporter.**
  Politik för en infrastrukturminister.
* **Planering av fysiska miljöer.**
  Politik för en plan- och byggminister.
* **Landsbygdspolitik.**
  Politik för en landsbygdsminister.
* **Bistånd.**
  Politik för en biståndsminister.
* **Sjuk- och hälsovård, kemikalier, räddningdtjänst.**
  Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.
* **Hushållet. Mat, boende, energi, konsumtion, ekonomi.**
  Politik för en hem- och konsumentminister och en energiminister.
* **Barn- och äldreomsorg. Välfärd. Socialtjänst**
  Politik för en barn- och äldreminister med välfärd och socialtjänst.
* **Utbildning. Forskning.**
  Politik för en utbildningsminister.
* **IT. Information, Konst, kultur, idrott.**
  Politik för en IT-minister och en kultur- och idrottsminister.
* **Jobb.**
  Politik för en arbetsmarknadsminister och en jämställdhetsminister.
* **Näringar.**
  Politik för en näringsminister.
* **Handel.**
  Politik för en handelsminister.
* **Migration. Integration.**
  Politik för en migrationsminister och en integrationsminister.
* **Polisen. Brott. Kriminalvård.**
  Politik för justitieministerns polis- och kriminalpolitik.
* **Pengar. Skatt, bidrag, finanser, pensioner, försäkringar.**
  Politik för finans-, finansmarknads- och socialförsäkringsministrar.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:
A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande örhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och
sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Klassifikationssystem för verksamheter.

O....1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

O....10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
O....101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
O....102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
O....103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
O....104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
O....105 Övergripande om forskning
O....106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
O....107 Övergripande om kulturella verksamheter, utbildning o d.
O....108 Samhällskunskap.
O....109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

O....11/19 Individernas inre verkligheter.
O....11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
O....12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
O....13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
O....14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
O....15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
O....16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
O....17 Individens moral och uppfattningar om moral.
O....18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

O....2 Religiösa verksamheter o d
O....20 Övergripande religiösa verksamheter o d
O....21 Allmän religionsvetenskap
O....22/28 Kristna religioner
O....29 Icke kristna religioner o d

O....3 Politikvetenskaper.Politiska verksamheter.
O....31 Statistik och demografi
O....32 Statsvetenskap
O....33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
O....34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
O....35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
O....351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
O....352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
O....353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
O....354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

O....36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
O....36...om individernas kroppsliga förhållanden.
O....37...om utbildning o d.
O....38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
O....39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

O....4 Sambandsforskningsverksamheter.
O....40. 41- 49. Systemvetenskap. Infostruktur.

O....5 Naturforskning. Matematikverksamheter.
O....50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
O....51 Matematik
O....52 Astronomi, rymdforskning
O....53 Fysik o d
O....54 Kemi o d
O....55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
O....56 Paleontologi, arkeologi o d
O....57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
O....58 Botanik.
O....59 Zoologi

O....6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
O....60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
O....61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
O....62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
O....63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
O....64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
O....641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
O....643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
O....644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
O....645 Användning av inventarier o d.

O....646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
O....647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
O....648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
O....649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

O....65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
O....651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
O....6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
O....6525-6529 Militära verksamheter
O....653 Handelsverksamheter.
O....654 Telekommunikationsverksamheter.
O....655 Förlagsverksamheter o d.
O....656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
O....657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
O....658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
O....659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

O....66/68 Tillverkning av varor
O....66 Tillverkning av kemivaror o d
O....67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
O....68 Tillverkning av komplexvaror

O....69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

O....7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
O....70 Allmänt om konst och kultur.
O....71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimat.
O....72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
O....73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
O....74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
O....75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
O....78 Musik (konserter o d 792)

O....79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport
O....7911-7913 Seder och bruk. Planering av sociala miljöer.
O....7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
O....792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
O....793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
O....794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

O....795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
O....7951 Socialvård o d.
O....7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer
O....7957 Undervisning o d.
O....7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
O....7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

O....796/799 Sport, idrott o d.

O....8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
O....80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
O....81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

O....82/89 Skönlitteratur på olika språk
O....82 Engelsk skönlitteratur o d.
O....83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
O....84 Fransk skönlitteratur o d
O....85 Italiensk skönlitteratur o d
O....86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
O....87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
O....88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
O....89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

O....9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.
O....90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
O....91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
O....92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

O....93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
O....93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
O....94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
O....95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
O....96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
O....97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
O....98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
O....99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Vilka möjligheter har svenska folket att förstå partiets beskrivningar av sin politik?

Man får då återgå till det svenska utbildningsväsendet. Det finns inga andra krav om att svenskarna ska följa med utvecklingen än att man ska gå igenom grundskolan. Om man har lärt sig det som står i grundskolans läroplaner är man redo att rösta - så får man uppfatta det. Äldre personer som gått i äldre skolor med äldre läroplaner får rösta, men kan naturligtvis inte tillräckligt för att göra det.

Före skolåldern finns inga krav om utbildning, man räknar med att föräldrarna uppfostrar barnen. För dagis och förskola finns vissa krav. Krav om barn finns i FNS deklaration om mänskliga rättigheter och i Barnkonventionen.

Regeringen ska utreda om barnkonventionen bör bli svensk lag. Regeringen vill ta reda på hur tillämpningen av lagar och andra föreskrifter överensstämmer med barnkonventionen och tillsätter därför en utredare, Anita Wickström. Den särskilda utredaren ska även analysera för- och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen, det vill säga om den ska gälla som svensk lag. - Barnets rättigheter behöver stärkas i vårt land. Även om vi tycker att vi gör mycket rätt enligt barnkonventionen så finns det anledning att förstärka barnets rättigheter på flera områden, säger Maria Larsson.

Grundskolan regleras med läroplanerna. I den läser alla om religion, men något ämne om filosofi och psykologi finns inte, ämnen som gäller tänkandets och kunskapens historia och ämnen som gäller hur männisor fungerar psykologsikt sett. Grundskolan ska vara allmänbildande och innehålla allt man behöver, men gör det inte.

Före andra världskriget gick cirka 5 % av årskullarna på gymnasiet som då var allmänbildande, men inte hade filosofi och psykologi som obligatoriskt. Uppskattningsvis kanske 20 % av dem på gymnasiet läste detta, dvs cirka 1% av årskullen läste filosofi.

Nu är gymnasiet huvudsakligen till för yrkesutbildning, men kanske fortfarande 1% av årskullarna läser filosofi och psykologi.

På högskolor och universitet läses de ämnena bara då det behövs i yrkena. Om man räknar med att 1% läser det kommer man till att 99 % av dem på universitet och högskolor blir fackidioter.

I de 22 politikområdena finns anledning att kommentera hur grundskolan tillgodoser kunskapsbehoven i områdena.

Som tur är följer många svenskar, trots dålig skolgång, med i det som händer och sker.

Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskunskap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunskapen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.

Högervridningen, våldet och allt annat elände gör att man måste förbättra undervisningen i skolan. Religionskunskapen bör ändras till Religion och levnadskunskap, Samhällskunskapen behöver bli mycket bättre och Hemkunskapen behöver utökas. Med rätta förbättringar blir barnen lyckligare som barn och sedan som vuxna och demokratin förbättras.

Religion och levnadskunskap.

Tanken med att bygga ut religionsämnet är att religionsämnet är litet och skulle tåla en komplettering. Litet är kanske ämnet i Sverige, men det är stort i världen, stort i Mellanöstern, Nordafrika och andra länder med Islam, stort i USA med bl a högerextrema religiösa fundamentalister som hotar ruinera USA, stort i Sydamerika och stort i de flesta länder utom Norden och kommunistiska länder som Ryssland och Kina. I Sverige förekommer religiösa problem bland invandrare. I Ryssland har religion trätt fram efter Sovjetunionens fall. Påvedömet är kvar.

Religioner har i Sverige på senare tid blivit mer problematiska än tidigare. Religioner behöver en motvikt bestående av filosofi och psykologi o d som föreslås som komplettering i ämnet Religionskunskap i grundskolan. Även på gymnasiet behövs samma kompletteringar.

Gymnasiegemensamma ämnen: Engelska, Historia, Idrott och hälsa, Matematik, Naturkunskap, Religionskunskap, Samhällskunskap, Svenska/svenska som andraspråk.

Förr fanns högre allmänna läroverk. Cirka 5 % av årgångarna barn gick där och resten i folkskolan. På gymnasiet kunde finnas en lektor som var präst och hade hand om religionsundervisningen (kristendom var ämnet då). Han skötte också undervisningen i filosofi, som bestod av tre ämnen: filosofi, logik och psykologi.

Filsofiämnet var inte obligatoriskt, i en klass på reallinjen med 25 elever kunde det vara bara två som läste filosofi. Filosofiämnet är fortfarande inte obligatoriskt på gymnasiet och hela efterkrigstiden har en stor del av dem som gått där och efteråt på högskolor och universitet inte fått någon utbildning i filosofi och psykologi. Många av dem har blivit chefer och män i staten - utan utbilding i filosofi och psykologi, men väl i religion. Det är inte bra. Det gamla filosofiämnet är nu uppdelat på filosofi och psykologi.

De första gymnasierna kom till i början på 1600-talet och hade då uppgiften att förbereda för prästutbildning och utbildning av tjänstemän i staten. Religion hade en stark ställning. Den allmänna folkskolan kom till 1842 och sköttes till en början i stor utsträckning av präster och andra kyrkans män. Barn skulle bli religiösa med kristlig tro. Gymnasierna utvecklades vartefter med nya ämnen, reallinjer tillkom, och flickor fick börja gå på gymnasierna på 1920-talet. Biskoparna var högsta chefer för läroverken. Med tiden togs biskoparnas ledarskap bort.

Folkskolan växte vartefter och de nuvarande grundskolorna och gymnasierna kom till i slutet på 1900-talet. Statskyrkan har avskaffats och och kristendomskunskapen har ändrats till religionskunskap. Man får nu inte undervisa i religion så att barnen blir religiösa utan bara om religion.

Man bör komma ihåg att religioner med gudars styrningar tillkom under forntiden och att deras betydelse har minskat och nu mer och mer ersätts av demokrati där människorna är ansvariga för styrning och utveckling. Religionerna är visserligen ännu av stor betydelse, men de är i dagens situation ändå av marginell betydelse.

Att i Sverige ha ett obligariskt ämne som bara handlar om religion är att tillmäta religionerna för stor betydelse. Viktigare är värdsliga problem och kunskaperna om dem förtjänar större uppmärksamhet. Att komplettera religionsämnet med mer aktuella saker är lämpligt. Det gör att ämnets beteckning Religionskunskap inte passar utan bör ersättas av något mer rättvisande.

Man kan inte bara ändra till “Livsåskådning”, “Filosofi” eller “Psykologi”, det blir för snävt och missvisande.

Ämnet Samhällskunskap har sina lärare utbildade på Statsvetenskapliga institutioner, Det som behöver tillkomma ligger närmare religionerna och därför kan det vara bra att lägga det tillkommande tillsammans med religion, i ett ämne Religion och levnadskunskap.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
    Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildningsnivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.

Kursplan - Samhällskunskap, Grundskolan.

36-39zs.pdf Även zzz.pdf sidan 414

“Människor har alltid varit beroende av att samarbeta när de skapar och utvecklar samhällen. I dag står människor i olika delar av världen inför både möjligheter och problem kopplade till globalisering, interkultu-rella relationer och hållbar samhällsutveckling. Kunskaper om sam-hället ger oss verktyg så att vi kan orientera oss och ta ansvar för vårt handlande i en komplex värld.

Ämnets syfte
Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. På så sätt ska eleverna utveckla förståelse för sina egna och andra människors levnadsvillkor, betydelsen av jämställdhet, hur olika intressen och åsikter uppstår och kommer till uttryck och hur olika aktörer försöker påverka samhällsutvecklingen.

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer. Eleverna ska vidare ges möjlighet att utveckla kunskaper om samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer och

arbetssätt. Den ska också bidra till att eleverna tillägnar sig kunskaper om, och förmågan att reflektera över, värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Därigenom ska eleverna stimuleras att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

* reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar,
* analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv,
* analysera samhällsstrukturer med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp och modeller,
* uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,
* söka information om samhället från medier, internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet,
* reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser. “

Från Skolverkets hemsida 11 maj 2013: Från zz.pdf sidan 420

“Tema SO”

“ Forskning har visat att en bra SO-undervisning ställer krav på lärarens förmåga att anpassa metoder till ämnesområde, situationer och elevgrupper samtidigt som uppdaterade ämneskunskaper är avgörande i en värld i förändring. Kärnan i SO-ämnena, det som eleverna ska ha med sig som samhällsmedborgare, förändras i takt med att omvärlden och samhällets värderingar ändras. Det har skett en stark utveckling av den didaktiska forskningen inom historia, samhällskunskap, religion och geografi de senaste åren, men många frågor kvarstår om SO-undervisningens effekter i praktiken.

Tema SO i undervisningen är producerat av frilansjournalisten Helene Gustafsson i samarbete med Anna Sandström,redaktör på forskning.se.
Vetenskaplig faktagranskning: Anders Broman, lektor i statsvetenskap och forskare vid Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik vid Karlstad universitet.
Temat är en samproduktion mellan Skolverket - Forskning för skolan och forskning.se. Senast granskad: 2012-11-26
Innehållsansvar:Utvecklingsavdelningen “

Tema SO
Vad är SO-ämnenas didaktik?
Vilken är SO-ämnenas kärna?
Hur viktiga är SO-ämnena ur ett samhälleligt perspektiv?
Hur ser SO-undervisningen ut i praktiken?
Vilka undervisningsmetoder lämpar sig bäst för de olika SO-ämnena?
Vilka metoder främjar elevens måluppfyllelse?
Hur viktigt är det att lärarna har ämnesdidaktiska kunskaper?
Hur uppnås likvärdig bedömning inom SO?
Hur har SO-ämnena utvecklats över tid?
Är forskarna överens?

“Hur viktiga är SO-ämnena ur ett samhälleligt perspektiv?”

“ Skolan har ett uppdrag att förmedla och förankra de mänskliga rättigheterna och det svenska samhällets grundläggande demokratiska värderingar hos eleverna.

Det är emellertid hela skolan mer än enskilda ämnen som har ansvaret för detta, vilket den nya skollagen och de nya läroplanerna tydligt gett uttryck för. Dock finns det kvar vissa skrivningar i skolans styrmedel som betonar enskilda ämnens ansvar för delar i detta.

Baskunskaper viktiga för samtal och val
Det är viktigt att det finns vissa baskunskaper hos medborgarna som kan utgöra referenspunkter för samtal om samhällets förändring, för politiska samtal och för deltagande i samhällslivet. Sett ur individens perspektiv är samhällsämnena viktiga för att kunna "hitta" i det komplexa samhälle och den globaliserade värld vi lever i - individen ska kunna välja sin väg i samhället.

Alla skolämnen befinner sig förstås i en samhällskontext vilken kan förändras över tid. Men det finns mycket som talar för att SO- ämnena har en tydligare koppling till de förmågor och egenskaper som eftersträvas vid en viss tidpunkt än andra ämnen.

Kursplanen för gymnasiet ger samhällskunskapsundervisningen ett ansvar för att individerna ska kunna och vilja vara aktiva i samhällslivet bland annat genom att kunna bemöta det stora informationsflödet med ett kritiskt förhållningssätt.

Ideala egenskaper för senmoderna medborgaren
Dansk forskning har visat att dessa egenskaper av självständighet, kritiskt tänkande och demokratiska värderingar ligger nära idealet hos den senmoderna medborgaren och att det finns klara paralleller till kunskapskraven och färdigheterna som beskrivs för det danska samhällskunskapsämnet.

Forskning vid Karlstad universitet har visat att specifik ämnesundervisning, i det här fallet samhällskunskap, inte kan förväntas ha någon generell effekt på elevernas politiska/ demokratiska förhållningssätt.

Hur vi skapar våra politiska uppfattningar är mer komplext än så.
Det ska emellertid inte förminska den minst nioåriga skolans betydelse som helhet och som förmedlare av de kunskaper och färdigheter som individen använder för att förstå samhället och för att fatta egna välgrundade beslut kring åsikter och agerande.

Tillfrågade experter: Bengt Schüllerqvist, professor, och Anders Broman universitetslektor i statsvetenskap, båda forskar vid Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik vid Karlstad universitet

Text: Helene Gustafsson
Senast granskad: 2012-11-26
Innehållsansvar: Utvecklingsavdelningen “

“Hur ser SO-undervisningen ut i praktiken?”

“SO-undervisningen i praktiken ser olika ut på olika platser i landet och varierar mycket både i relation till barnens ålder, region, skola, lärare och specifika konstellationer av elever med mera. Lärarens didaktiska kunskaper och en medvetenhet om lärarens didaktiska val spelar en viktig roll - syftet med lektionen, innehåll, metod - men också hur läraren planerar, organiserar, genomför och utvärderar sin undervisning.

Tematiskt för yngre - mer ämnesstyrt för äldre
Studier har visat att i yngre årskurser arbetar läraren i hög grad tematiskt- frågan styr och alla SO-ämnen finns med i svaret. På mellanstadiet tenderar undervisningen att vara fragmentarisk och uppdelad i delar, vilket medför att eleverna kan få svårt att se helheten. SO-undervisningen kan vara mycket lärar- och läromedelsstyrd men också konstruerad utifrån stort inflytande från elever, deras frågeställningar och intressen.

Ju högre upp i ålder desto mer har de enskilda ämnenas innehåll det största utrymmet och desto mer handlar det för läraren om att arbeta med fenomen, att kritiskt granska, analysera och anlägga fler perspektiv. Denna studie är emellertid grundad på relativt få iakttagelser.

Någon bredare undersökning på hur undervisningen ser ut i praktiken har inte gjorts på senare tid, tidigare studier visar på en variation av tänkande bland lärare. Lärare gör val utifrån något olika uppfattningar om ämnenas kärna och omvandlar efter bästa förmåga ämnenas värden för att passa eleverna.

Historia och geografi har mer framträdande roll
En pågående studie vid Karlstads universitet har gett forskarna en preliminär inblick i hur undervisningen på mellanstadiet ser ut. Ned slag har gjorts på olika platser i landet och ett mönster som framträder är att undervisningen byggs upp genom att relatera sådant som är känt till sådant som är okänt för att lära sig om vad som är lika och olika i olika tider och på olika platser.

Det undervisas om frågor om hur det var att leva som barn i Sverige under medeltiden, vad det innebär att växa upp i ett annat land, att ha olika religioner eller att leva i en demokrati respektive diktatur. Det undervisas också om olika samband, exempelvis förstå varför levnadsvillkor för barn skiljer sig åt på olika platser i världen.

En intressant bild som forskarna blivit medvetna om är att geografi och historia tycks ha en mer framträdande plats i undervisningen än religionskunskap och samhällskunskap. Med rum och tid har geografi och historia möjligen något att hänga upp undervisningen på som inte religionskunskap och samhällskunskap har på samma sätt. Runt rummet och tiden har det etablerats ett innehåll och en form som fått en starkare plats och också mer tid.

"Mer abstrakt" skjuts på framtiden
Dessutom tycks det ha uppstått en tradition hur dessa två dimensioner ska användas på låg- och mellanstadiet. I geografi går man från det nära till det som är längre bort - från bygden och landskapet, landet till världsdelen och världen, i historia från då till nu, från sten, brons och järnålder, vikingatid, medeltid och Gustav Vasa och framåt.

Det finns ett etablerat mönster att undervisa utifrån vad som är konkret och som tar tid om man ska hinna med något efter Gustav Vasa och världen bortom Europa. Tendensen är att skjuta samhällskunskap och religionskunskap som ses som mer abstrakta ämnen på framtiden.
I de tidigare årskurserna är samhällskunskap ofta ett ämne som fyller ut övriga ämnen, även om det har "egna" kunskapsområden såsom "demokrati och diktatur", "lag och rätt" samt "valet". Dessa områden behandlas mer som regelrätt "skolämnesundervisning" än andra

områden som har en annan karaktär så som klassråd, elevråd och värdegrundsövningar. Nyheter är ganska vanligt förekommande och speciellt i grundskolan sker nutidsorienteringen bland annat med hjälp av kryss och tips.

Ny teknik - verktyg i undervisningen men inte för alla
Skolan bör arbeta med enkla och roliga metoder för att intressera elever för tekniken. För geografiämnet gäller exempelvis att det idag sker en snabb utveckling av geografiska informationssystem (GIS) som idag finns tillgängligt gratis via internet.

Ett spännande verktyg som många lärare och även intresserade förskollärare arbetar med idag är GPS och Geocatching. Kartan, grunden i GPS, är geografens viktigaste verktyg och bör användas ofta i undervisningen. Överlag saknas den laborativa delen av geografiämnet där även fältstudier och exkursioner ingår och lärarna behöver konkretisera SO-ämnenas innehåll mer; "göra" verksamheter, låta eleverna arbeta med att undersöka, observera, diskutera, kritiskt granska, presentera och värdera.

Tillfrågade experter: Agneta Bronäs universitetslektor, Centrum för de humanistiska ämnenas didaktik, Stockholms universitet, Kerstin von Brömssen lektor i religionsvetenskap med ämnesdidaktisk inriktning, Göteborgs universitet. Thomas Nygren doktor i historia med didaktisk inriktning och forskare HUMlab Umeå universitet, Lena Molin lektor i didaktik och ansvarig för geografiämnet i de nya kursplanerna för grundskolan och gymnasiet, Uppsala universitet, Martin Stolare docent i historia, Johan Samuelsson, universitetslektor i historia, Martin Stolare docent i historia, Martin Kristiansson universitetslektor och Christina Osbeck docent i religionsvetenskap, samtliga forskar vid Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik, Karlstad universitet, samtliga forskar vid Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik, Karlstad universitet.
Text: Helene Gustafsson
Senast granskad: 2012-11-26 av Utvecklingsavdelningen”

“Hur viktigt är det att lärarna har ämnesdidaktiska kunskaper?”

“De ämnesdidaktiska kunskaperna är viktiga men kompliceras av att det är kunskaper som bygger på andra delar av en lärares kunskapsbas. Studier indikerar att ett strategiskt val i sammanhanget skulle kunna vara att fokusera på relationen mellan ämnesteori och ämnesdidaktisk kunskap.

Forskning har visat att lärarnas ämnesdidaktiska kompetens har stor betydelse för elevens resultat. Lärarnas kompetens kopplas ihop med hur skolundervisningen är organiserad och hur den ser ut rent praktiskt. Idag får eleven ta ett allt större ansvar för sitt eget lärande vilket påverkar motivationen negativt och det i sin tur leder till försämrat resultat.

Både goda ämneskunskaper och didaktisk kompetens behövs
Forskningen visar alltså på hur viktigt det är med en aktiv lärare som kan uppmuntra och engagera sina elever. Internationell forskning pekar också på att det inte räcker med goda ämneskunskaper och inte heller med goda allmänna pedagogiska kunskaper, utan att det är just förmågan att koppla samman innehåll och arbetssätt på ett varierat sätt som är framgångsrikt. Just denna bredd i förmågan att förstå undervisning och lärande och att själv kunna variera undervisningen är vad vi kallar ämnesdidaktiskt kunskap, "pedagogical content knowledge", PCK, i den amerikanska terminologin.

PCK innebär kunskap som framförallt formas av ämnesteoretiska och allmänpedagogiska kunskaper, men också kunskaper om den lokala och samhälleliga kontexten.

Här ser forskarna en slagsida mot allmänpedagogiska kunskaper kombinerat med lokala kontextkunskaper.

Lektionsinnehållet blir ofta statiskt
Ämnesteoretiska kunskaper utgör en svagare länk till de ämnesdidaktiska kunskaperna. En risk med detta är att den lokala kontexten - det som lärare brukar undervisa om - blir detsamma även om det kan undervisas på olika sätt.

Innehållet blir alltså detsamma, men formen varieras och tendenser till detta ses bland annat i samhällskunskap. Trots att ämnet beskrivs som ett komplext och föränderligt ämne som är svårt att hålla samman och vars gränser inte alltid är tydliga visar forskning att lärare anger samma områden som hörande till ämnet: demokrati och diktatur, lag och rätt, valet, tillsammans med behandling av aktuella händelser bland annat som ett återkommande nyhetstips eller tipstolva på fredagar.

När det gäller idéen om att förstärka ämneskunskapens relation till för den ämnesdidaktiska kunskapen i fallet med samhällskunskap är det en iakttagelse som gjorts på mellanstadiet. Det är möjligt att det kanske ser tvärtom ut på gymnasiet. Där kanske relationen mellan ämneskunskaper och ämnesdidaktiska kunskaper är så stark att den förtar betydelsen av allmänna pedagogiska kunskaper så att den relationen istället skulle behöva förstärkas.

Tillfrågad expert: Martin Kristiansson universitetslektor, Bengt Schüllerqvist, professor i historia och Martin Stolare docent i historia, samtliga forskar vid Centrum för de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik, Karlstad universitet.

Text: Helene Gustafsson
Senast granskad: 2012-11-26
Innehållsansvar: Utvecklingsavdelningen”

(Didaktik: undervisningslära eller - konst, enligt Svenska Akademins ordlista)

Skolans Mål
Skolans mål är att varje elev
* utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och
* utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.

Riktlinjer
Läraren ska
* genom utvecklingssamtal och den individuella utvecklingsplanen främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,
* utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn,
* med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov, och
* vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

2.8 Rektorns ansvar
Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att
* skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
* skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att

själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel,

* undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver,
* kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan,
* resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör,
* undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet,
* i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor, sex och samlevnad samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger,
* samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande,
* samverkan kommer till stånd med förskolan för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete,
* formerna för samarbete mellan skolan och hemmen utvecklas och att föräldrarna får information om skolans mål och sätt att arbeta och om olika valalternativ,
* samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,
* den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning,
* personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter,
* skolans internationella kontakter utvecklas, och
* skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.Grundskoleutbildning

3 Kursplaner

Klicka på respektive ämne för att se kursplan, kunskapskrav och tillhörande resurser: kursplanen i A3-format, kommentarmaterial, diskussionsunderlag och ämnesfilm.

Här ordnade enligt klassifikationssystemet för verksamheter :

	1mars 2013	17 dec 2013
108	Samhällskunskap	Samhällskunskap
2	Religionskunskap	Religionskunskap
51	Matematik	Matematik
53	Fysik	Fysik
54	Kemi	Kemi
57	Biologi	Biologi
62	Teknik	Teknik
64	Hem- och konsumentkunskap	Hem- och konsumentkunskap
74	Slöjd	Slöjd
75-77	Bild	Bild
78	Musik	Musik
796/ 799	Idrott och hälsa	Idrott och hälsa
802	Engelska	Engelska
803	Modersmål	Modersmål
803	Svenska	Svenska
803	Svenska som andraspråk	Svenska som andraspråk
803	Teckenspråk för hörande	Teckenspråk för hörande
804+	Moderna språk	Moderna språk
91	Geografi	Geografi
93-99	Historia	Historia

Senast granskad: 2011-12-15

Innehållsansvar:

Förskole- och grundskoleenheten

Hushållsverksamheter. Hemkunskap. 36-39zs.pdf

64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
645 Användning av inventarier o d
646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

Detta är verksamheter som världens 7 miljoner människor alla har mer eller mindre. Verksamheterna är inte likadana världen över. I många fall är hushållen fattiga och lever på mindre än ett par tre dollar om dagen = cirka 20 kr per dag, hur det nu går till.

I Sverige är rimliga lägsta hushållskostnader i förvärsarbetande åldrar år 2013 för vuxen ensam 145 000 kr om året = cirka 400 kr per dag, för makar 220 000 kr = cirka 600 kr per dag. Pensionärer cirka 375 kr per dag och pensionärsmakar cirka 560 kr per dag.

Hushållverksamheterna är grundläggande problem både i Sverige och världen. De är grunden för välfärden.

I världen:

641 Maten. Är i världen som helhet ett problem. Det förekommer svält och näringsbrist. Skördarna slår fel. Mat slängs. Fördelningsproblem. Befolkningen ökar, räcker maten?

643 Bostäder. Bostadsbrist i Sverige. I världen dåliga bostäder och för få. Hälften av världens befolkning bor i städer, ofta tätt i höga hus utan kontakt med natur och därmed med tvivelaktig livskvalitet. Många sover på gatan.

644 El-, gas-, värme-, vatten- och hygienförsörjning. Vatten och avlopp saknas ofta, ger sjukdomar och elände. Energibrist. Hur göra den energi som behövs?

645 Tillbehör till boendet, inventarier, kommunikations- och transportmedel. Till fattigdom och dåliga bostäder hör dåliga tillbehör.

646 Personlig hygien. Kläder. Personliga hjälpmedel, t ex kryckor i den mån de inte finns med bland inventarierna. Hit kan man räkna sådant som bygger upp kompetensen och livskvaliteten, skolutbildning, information, läsmöjligheter. Säkerligen stora brister i världen.

647 Hushållsekonomi. Tillgång till pengar att betala hushållsverksamheterna med. Arbetslöshet. Skatter, försäkringar, generella bidrag mm. Lån och skulder.

648 Städning rengöring tvätt o d. Finns inte vatten och avlopp lätt tillgängligt blir det mycket problem. Ta bort farliga kemikalier, baciller.

649 Vård av barn, äldre och sjuka. Gemensamma organ som stöd saknas ofta

Hushållen är beroende av andra verksamheter än de egna hushållsverksamheterna: vägar, transportsystem, skolor, sjukhus m m

På nästa sida har gjorts en kort sammanställning av sådana andra verksamheter, så att alla verksamheter finns med. Den är gjord efter svenska förhållanden, men gäller i princip överallt i världen.

Ur den kan man utläsa vilka de viktigaste politiska problemen är.

För företag och företagare kan göras liknande sammanställning, men verksamheterna blir då ordnade på annat sätt.

Hushållsverksamhet	Är beroende av zs Sida 438
641 Matlagning. 642 Måltider Restauranger	63 Biologisk produktion 66 Livsmedelsindustri 63 Livsmedelshandel 61 Livsmedelskontroll 62 Ingenjörsverksamheter för produktion och kontroll o d
643 Boende, hotell, härbärge, tält	643 Bostadsmarknad 647 Hyresvärdar 69 Bostadsbyggen. 66-68 Material 71 Fysisk planering av bostadsområden och serviceområden 758 Social miljö i bostadsområden 62 Ingenjörsverksamheter för produktion och planering o d
644 El-, gas-, värme-, vatten-hygienförsörjning o d.	644 Elsystem 644 Vattenkraftverk, kärnkraftverk vindkraftverk, värmepumpar, fjärrvärme. 71 Planering frisk luft. 644 Vatten- och avloppssystem 644 Avfallshantering 69 Produktion och reparation av kraftverk, vatten- och avlopp od 71 Översiktlig planering av kraftsystem, hygiensystem o d 62 Ingenjörsverksamheter för produktion och planering
645 Användning av inventarier o d. Möbler, TV o d, telefoner, cyklar, bilar, hushållsutrustning	653 Möbelhandel, handel för TV, telefoner, transportmedel m m 68 Produktion av möbler, TV o d, transportmedel m m 656 Vägar, vägskötsel. vägavgifter 71 Översiktlig planering vägar o d 656 Kollektivtrafik. 654 Televerks. 62 Ingenjörsverksamheter för produktion och planering o d
646 Personlig hygien, kläder o d, Förmåga, kompetens	646 Personlig hygien, klädvård 653 Handel för kläder od 68 Produktion av kläder o d 7957 Utbildning 70 Kultur 7914-794 fritidssysslor 796-799 Sport och idrott 73-78 Utställningar, musik 655 Förlag 659 Reklam 80-99 Tidningar o annan läsning 651 Datorkunskap 6520 Tillgång till myndigheter 6525 Militära verksamheter 7952-7959+658 Sociala miljöer 61 Läkare, sjukhus 11-19 Inre verkligheter. 2 Religion
647 Hushållsekonomi. Inkomster, utgifter	658 Arbetsmarknad, arbetsgivare arbetsförmedling, fackföreningar, arbetsinkomster 657 Försäkringar,skatter,kapitalinkomster,skulder.Barnbidr,bostbidr 7951 Socialvård, socialbidrag 653 Handel med varor 653 Handel med utlandet 647 Hyror och bostadsutgifter 644 Bränsleutgifter o d 647 Hushållsutgifter 656 Resor
648 Städning, rengöring, tvätt	648 Städning .Kemikalier. Baciller
649 Personvård: barn, hemsjukvård, äldrevård	649 Personvård: barn, älrevård hemsjukvård od 7951 socialvård 61 Läkare 7957 Dagis och skolor
	Alla verksamheter är beroende av 10-19 Samhällets och individernas kunskaper, värderingar och moral 31-39 Politiska verksamheter 50-59 Naturkunskaper, matematik

Morgondagens reaktor löser kärnavfallsfrågan.

Dagens lättvattenreaktorer förbrukar cirka 0,7 procent av energin i kärnbränslet. Resten placeras i slutförvar. För nästa generations kärnreaktorer ser situationen annorlunda ut. Målet för framtiden är 99 % förbränning och återvinning av bränslet.

Det innebär att vi kan köra kärnkraftverk i Sverige i 5 000 år till utan att behöva gräva upp mer uran ur marken, säger Janne Wallenius, professor i reaktorfysik vid KTH.

Han samarbetar tillsammans med forskare från Chalmers och Uppsala universitet för att förverkliga den fjärde generationens kärnkraft. I detta samarbete ingår projektet Electra, en liten blykyld reaktor för forskning och utbildning med planerad byggstart år 2020.

– Med denna typ av reaktor kan uranbrytningen upphöra helt. Testreaktorn Electra kan leda till en säkrare och uthålligare kärnkraft, som kan drivas av återanvänt avfall i 5 000 år, säger Janne Wallenius.

Allt använt kärnbränsle i Sverige förvaras i dagsläget i en bassäng i Oskarshamn, i väntan på att inneslutas i kopparkapslar och grävas ner i marken för djupförvaring. Enligt Janne Wallenius skulle den svåra frågan om slutförvar av kärnbränsle lösa sig när den fjärde generationens kärnkraft blir verklighet.

– Dagens använda kärnbränsle ska djupförvaras i hela 100 000 år. Våra nya reaktorer kommer att drivas på just det använda kärnbränslet, säger Janne Wallenius.

Det är förstås ändå viktigt att fortsätta utvecklingen av djupförvar för kärnavfallet, fortsätter han. Den lilla mängd kärnavfall som skapas av en Generation 4-reaktor behöver dock inte förvaras i marken längre än 1 000 år, jämfört med tidigare 100 000 år.

– Den globala årsproduktionen av koppar på jorden skulle inte räcka till hela världens slutförvar, men faktum är att stålkärl skulle räcka bra för de nya reaktorernas bränsleavfall, säger Janne Wallenius. Han fortsätter med att berätta att en unik egenskap med testreaktorn Electra är att de ersätter vattenkylningen med rent, flytande bly.

– Jag och min forskargrupp är först i världen att designa en realistisk reaktor som är helt blykyld, säger Janne Wallenius.

Vårt projekt behandlar direkt frågan om säkerhet. Blyet ska cirkulera självt, så vi behöver inga pumpar. Och bly kokar inte bort, så man behöver inte vara rädd att kylmedel ska försvinna, som skedde i Fukushima.

Bly är också ett väldigt bra strålskyddsmaterial. Dessutom skyddar det även kemiskt, eftersom det binder till sig jod så att det inte släpps ut. Bästa kylning i ett avancerat kärnkraftverk får man därför med bly.

Socialdemokraterna bör vara framsynta och satsa på den fjärde generationen kärnkraft som blir säkrare och effektivare och som kan använda kärnavfallet från de äldre kärnkraftverken så att man slipper de stora, dyra och svåra problemen med att förvara det i evig tid. Att avstå från de nya kärnkraftverken är inte förnuftigt.

Förslag till riksdagsbeslut. Från omr36-39zs.pdf

TV-avgiften avskaffas för privathushåll.
Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobbskatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under 150 000 kr per år = 12 500 kr per månad.

Systemet för pensionärernas bostadstillägg.
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas

Mycket angeläget, helst redan i budgeten för 2013, men annars 2014. Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln Se sidan 352 i **http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf**

Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer
Bostadsbidrag för ensam:
Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 5100 kr per månad. Max bidrag 3 450 kr per mån= 41 400 kr per år. Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 165 600. Slutavtrappat vid inkomst 58500+165 600= 224 100 per år= 18 675 kr per månad.
Makar: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 500 och 6100 kr per månad. Max bidrag 4 200 kr per mån= 50 400 kr per år.= per make 25 200 Avtrappning 25% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 100 800. Vid lika inkomst slutavtrappat vid inkomst 58500+100 800= 159 300 per år= 13 275 kr per månad.
De med studiemedel och 18-28 år: (anpassat till befintligt system): 75% av bostadskostnad mellan 1800 och 3600 kr per månad. Avtrappning 33% från inkomst 41000 för ensam och 58000 för makar som i befintligt system, eller 25% från inkomster avpassade efter det.

Bostadsbidrag för barnfamiljer.
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginaleffekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensionärernas högsta marginaleffekt av samma regel.

Men när förmögenhetsskatt nu tagits bort så att ickepensionärerna inte betalar förmögenhetsskatt kan det verka ologiskt att för de barnfamiljer som är beroende av bidrag ha kvar den förmöghetsskatt som 15%-regeln innebär: på marginalen 20% av 15%= 3% där pensionären har 9, 3% (62% av 15%=9,3%) och icke-pensionärerna 0%.

Hur noga var man med att beräkna statens kostnader när förmögenhetsskatten togs bort? När det gjordes borde man på samma gång ha tagit bort regeln 15% i bostadsbidragssystemen.

Enligt DN 3 feb 2013 var sparräntorna då cirka 1% (se sida 352):
Om banfamiljen har 200 000 på banken är räntan säg 1% = 2000 kr.
Skatten på räntan är 30%= 600 kr.
Bostadsbidraget minskar med 20% av räntan 2000 kr= 400 kr
Förmögenhetstillägget är 15 % av 100 000= 15000 och det minskar bostadsbidraget med med 20% av det= 3000 kr.
Skatt och bidragsminskning blir : 600+400+3000= 4000 kr.
Den verkliga inkomsten av 200 000 kr på banken är räntan 2000 kr och det ger en förlust på 4000-2000=2000 kr=100% av räntan 2000 kr
En förståndig barnfamilj bör ta ut pengarna från banken och lägga dem i madrassen och tjäna 2000 kr per år, på 10 år 20 000 kr.

Om riksdagen anser att de nuvarande regeln om 15% är lämplig och förenlig med de jämlikhetsideal man förespråkar, kan regeln behållas, men om så inte är fallet bör regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas.

Från 36-39zzi:

Årskostnader år 2014, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam man	Ensam kv.	Makar/sambor
Summa per månad 2014 enligt månadsedovisningen.	**5940**	**5540**	**9830**
Genomsnitt för ensam man + kv/mån	**5740**		
2014 per år:	**68880**		**117960**
Bostadshyra per år säg :			
Ensam 2rok, 12x 5100	61200		
Makar 3rok, 12x 6200			74400
Summa per år 2014, bostad + övrigt	130080		192360
Förvärvsarbetande:arbets-resor+ fackavgifter säg	14880		29760
Summa per år 2014: bostad + övrigt	**144960**		**222120**
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.			
Säg för enkelhets skull, avrundat	**145000**		**222000**

Makar 153 % av ensam.

Ensam man	147400	
Ensam kvinna	142600	skillnad 4800 kr

Årskostnader år 2014, pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam man	Ensam kv.	Makar/sambor
Summa per månad 2014 enligt månadsedovisningen.	**5630**	**5400**	**9370**
Genomsnitt för ensam man + kv/mån	**5515**		
2014 per år:	**66180**		**112440**
Bostadshyra per år säg :			
Ensam 2rok, 12x 5100	61200		
Makar 3rok, 12x 6200			74400
Summa per år 2014, bostad + övrigt	127380		186840
Lokalresor m m säg	6900		13200
Vård, läkemedel Hemtjänst.			
Summa per år 2014: bostad + övrigt	**134280**		**200040**
Säg för enkelhets skull, avrundat	**134000**		**200000**

Makar 149 % av ensam.

Ensam man	135380	
Ensam kvinna	132620	skillnad 2760 kr

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor= 61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**		**Årsinkomst per person**
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott/år		
6001	1364	16368	4637	55644	-64356		-68712	(55644x 2-180000)	
7001	1628	19536	5373	64476	-55524		-51048		84 000
8001	1892	22704	6109	73308	-46692		-33384		96 000
9001	2161	25932	6840	82080	-37920		-15840		108 000
10001	2491	29892	7510	90120	-29880		240	kris-	120 000
11001	2849	34188	8152	97824	-22176		15648	gräns	132 000
12001	3212	38544	8789	104468	-14532		20936		144 000
13001	3575	42900	9426	113112	- 6888		46224		156 000
14001	3938	47256	10063	120756	756	kris-	61512		168 000
15001	4301	51612	10700	128400	8400	gräns	76800		180 000
16001	4664	55968	11337	136044	16044		92088		192 000
17001	5027	60324	11974	143688	23688		107376		204 000
18001	5390	64680	12611	151332	31332		122554		216 000
19001	5753	69036	13248	158976	38976		137952		228 000
20001	6151	73812	13850	166200	46200		152400		240 000
21001	6514	78168	14487	173844	53844		167688		252 000
22001	6877	82524	15124	181488	61488		182976		264 000
23001	7240	86880	15761	189132	69132		198264		276 000
24001	7603	91236	16398	196776	76776		213552		288 000
25001	7966	95592	17035	204420	84420		228840		300 000
26001	8324	99888	17677	212124	92124		244248		312 000
27001	8799	105588	18202	218424	98424		256848		324 000
29001	9859	118308	19142	229704	109704		279408		348 000
30001	10389	124668	19612	253344	115344		290688		360 000
35001	13039	156468	21962	263544	143544		347088		420 000
40001	15731	188772	24270	291240	171240		402480		480 000
45001	18631	223572	26370	316440	196440		452880		540 000
50001	21531	258372	28470	341640	221640		503280		600 000
55001	24431	293172	30570	366840	246840		553680		660 000
60001	27331	327972	32670	392040	272040		604080		720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**		
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott /år		
6001	836	10032	5165	61980	-62020		-62040	(61980x2-186000)	
7001	1074	12888	5927	71124	-52876		- 43752		**Ensams**
8001	1338	16056	6663	79956	-44044		-26088		**förbättring**
9001	1602	19224	7399	88788	-35212		-8424		**på skatten**
10001	1910	22920	8091	97092	-26908		8184	kris-	**2006 - 2008**
11001	2230	26760	8771	105252	-18748		24504	gräns	3428
12001	2551	30612	9450	113400	-10600		40800		3932
13001	2872	34464	10129	121548	- 2452		57096		4436
14001	3193	38316	10808	129696	5696	kris-	73392		4940
15001	3513	42156	11488	137836	13856	gräns	83672		5456
16001	3834	46008	12167	146004	22004		106008		5960
17001	4155	49860	12846	154152	30152		122304		6464
18001	4475	53700	13526	162312	38312		138624		6980
19001	4796	57552	14205	170460	46460		154920		7484
20001	5149	61788	14852	178224	54224		170448		8024
21001	5470	65640	15531	186372	62372		186744		8528
22001	5790	69480	16211	194532	70532		203064		9044
23001	6111	73332	16890	202680	78680		219360		9548
24001	6435	77220	17569	210892	86828		235784		10052
25001	6766	81192	18235	218882	94820		251764		10400
26001	7097	85164	18904	226848	102848		267696		10724
27001	7428	89136	19573	234876	110876		283752		12452
29001	8247	98964	20754	249048	125048		312096		15344
30001	8777	105324	21224	254688	130688		323376		15344
35001	11427	156468	23574	282888	158888		379776		15344
40001	14077	168924	25924	311088	187088		436176		15848
45001	16874	202488	28127	337524	213524		489048		17084
50001	19774	237288	30227	362724	238724		539448		17084
55001	22674	272088	32327	387924	263924		589848		17084
60001	25574	306888	34427	413124	289124		640248		17084

2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	729	8748	5272	63264	-66736		-68472 (63264x2-195000)	
7001	977	11724	6024	72288	-57712		- 50424	**Ensams**
8001	1225	14700	6776	81312	-48688		-32376	**förbättring**
9001	1474	17688	7527	90324	-39676		-14352	**på översk.**
10001	1745	20940	8256	99072	-30928		3144 kris-	**2006 - 2009**
11001	2055	24660	8946	107352	-22648		19704 gräns	- 472
12001	2365	28380	9636	115632	-14368		36264	+164
13001	2676	32112	10325	123900	- 6100		52800	788
14001	2986	35832	11015	132180	2180	kris-	69360	1424
15001	3297	39564	11704	140448	10448	gräns	85896	2048
16001	3607	43284	12394	148728	18728		102456	2684
17001	3918	47016	13083	156996	26996		118992	3308
18001	4228	50736	13773	165276	35276		135552	3944
19001	4539	54468	14462	173544	43544		152088	4568
20001	4881	58572	15120	181440	51440		167880	5240
21001	5191	62292	15810	189720	59720		184440	5876
22001	5502	66024	16499	197988	67988		200976	6500
23001	5812	69744	17189	206268	76268		217536	7136
24001	6123	73476	17878	214536	84536		234072	7760
25001	6437	77244	18564	222768	92768		250536	8348
26001	6768	81216	19233	230796	100796		266592	8672
27001	7100	85200	19901	238812	108812		282624	10388
29001	7761	93132	21240	254880	124880		314760	15176
30001	8091	97092	21910	262920	132920		330840	17576
35001	10444	125328	24557	294684	164684		394368	21140
40001	13094	157128	26907	322884	192884		450768	21644
45001	15759	189108	29242	350904	220904		586808	24464
50001	18659	223908	31342	376104	246104		557208	24464
55001	21559	258708	33442	401304	271304		557208	24464
60001	24459	293508	35542	426504	296504		658008	24464

2010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	687	8244	5314	63768	-70232		-73464 (63768x2-201000)	
7001	918	11016	6083	72996	-61004		- 55008	**Ensams**
8001	1149	13788	6852	82224	-51776		-36552	**förbättring**
9001	1380	16560	7621	91452	-42548		-18096	**på översk.**
10001	1644	19728	8357	100284	-33716		-432 kris-	**2006 - 2010**
11001	1943	23316	9058	108696	-25304		16392 gräns	-3128
12001	2244	26928	9757	117084	-16916		33168	-2384
13001	2545	30540	10456	125472	- 8528		49944	-1640
14001	2846	34152	11155	133860	- 140	kris-	66720	-896
15001	3147	37764	11854	142248	8248	gräns	83496	-152
16001	3448	41376	12553	150636	16636		100272	592
17001	3749	44988	13252	159024	25024		117048	1336
18001	4050	48600	13951	167412	33412		133824	2080
19001	4351	52212	14650	175800	41800		150600	2824
20001	4682	56184	15319	183828	49828		166656	3628
21001	4983	59796	16018	192216	58216		183434	4372
22001	5284	63408	16717	200604	66604		200208	5116
23001	5585	67020	17416	208992	74992		216984	5860
24001	5886	70732	18115	217380	83380		233760	6604
25001	6201	74412	18800	225600	91600		250200	7180
26001	6532	78384	19469	233628	99628		266256	7504
27001	6863	82356	20138	241656	107656		282312	9232
29001	7524	90288	21477	257724	123724		314448	14020
30001	7854	94248	22147	265764	131764		330528	16424
35001	10134	121608	24867	298404	164404		395808	20860
40001	12784	153408	27217	326604	192604		452208	21364
45001	15434	185208	29567	354804	220804		508608	24364
50001	18323	219876	31678	380136	246136		559272	24496
55001	21223	254676	33778	405336	271336		609672	24496
60001	24123	289476	35878	430536	296536		660072	24496

2011. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	680	8160	5321	63852	-70148		- 73296
7001	911	10932	6090	73080	-60920		- 54840
8001	1142	13704	6859	82308	-51692		- 36384
9001	1373	16476	7628	91536	-42464		- 17928
10001	1630	19560	8371	100452	-33548		- 96 kris-
11001	1930	23160	9071	108852	-25148		16704 gräns
12001	2231	26772	9770	117240	-16760		33480
13001	2532	30384	10469	125628	- 8372		50256
14001	2833	33996	11168	134016	16 kris-		67032
15001	3134	37608	11867	142404	8404	gräns	83808
16001	3435	41220	12566	150792	16792		100584
17001	3736	44832	13265	159180	25180		117360
18001	4037	48444	13964	167568	33568		134136
19001	4338	52056	14663	175956	41956		150912
20001	4669	56028	15332	183984	49984		166968
21001	4970	59640	16031	192372	58372		183794
22001	5271	63252	16730	200760	66760		200520
23001	5572	66864	17429	209148	75148		217296
24001	5873	70476	18128	217536	83536		234072
25001	6181	74172	18820	225840	91840		250680
26001	6510	78120	19491	233892	99892		266784
27001	6843	82116	20167	242004	108004		283008
29001	7504	90048	21497	257964	123964		314928
30001	7834	94008	22167	266004	132004		331008
35001	9931	119172	25070	300840	166840		400680
40001	12581	150972	27420	329040	195040		457080
45001	15231	182772	29770	357240	223240		513480
50001	18054	216648	31947	383364	249364		565728
55001	20954	251448	34047	408564	274564		616128
60001	23854	286248	36147	433764	299764		666528

2012. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4900 kr per mån = 58 800 kr per år för ensam och 6000 kr per mån för makar/sambor= 72 000 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 142 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 216 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	660	7920	5341	64092	-77908		- 87816
7001	891	10692	6110	73320	-73178		- 69360
8001	1122	13464	6879	82548	-59452		- 50904
9001	1353	16236	7648	91776	-50224		- 32448
10001	1591	19092	8410	100920	-41080		- 14160 kris-
11001	1891	22692	9110	109320	-32680		2640 gräns
12001	2192	26304	9809	117708	-24492		19416
13001	2493	29916	10508	126096	-15904		36192
14001	2794	33528	11207	134484	-7516	kris-	52968
15001	3095	37140	11906	142872	872	gräns	69744
16001	3396	40752	12605	151260	9260		86520
17001	3697	44364	13304	159648	17648		113296
18001	3998	47976	14003	168036	26036		120072
19001	4299	51588	14702	176424	34424		136848
20001	4630	55560	15371	184452	42452		152904
21001	4931	59172	16070	192840	50840		169680
22001	5232	62784	16769	201228	59228		186456
23001	5533	66396	17468	209616	67616		217296
24001	5834	70008	18167	218004	76004		203232
25001	6135	73620	18866	226392	84392		236784
26001	6451	77412	19550	234600	92600		253200
27001	6782	81384	20219	242628	100628		269256
29001	7445	89340	21556	258672	116672		301344
30001	7775	93300	22226	266712	124712		317424
35001	9565	114780	25436	305232	163232		394464
40001	12215	146580	27786	333432	191432		45o864
45001	14865	178380	30136	361632	219632		507264
50001	17578	210396	32423	389076	247076		562152
55001	20478	245736	34523	414276	272276		612552
60001	23378	280536	36623	439476	297476		662952

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor= 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	575	6900	5426	65112	-79888		- 89776
7001	779	9348	6222	74664	-70336		- 70672
8001	982	11784	7019	84228	-60772		- 51544
9001	1185	14220	7816	93792	-51208		- 32416
10001	1388	16656	8613	103356	-41080		- 13288 kris-
11001	1651	19812	9350	112200	-32800		4400 gräns
12001	1916	22992	10085	121020	-23980		22040
13001	2180	26160	10821	129852	-15148		39704
14001	2445	29340	11556	138672	-6328	kris-	57344
15001	2683	32196	12318	147816	2816	gräns	75632
16001	2948	35376	13053	156636	11636		93272
17001	3240	38880	13761	165132	20132		110264
18001	3504	42048	14497	173964	28964		127928
19001	3769	45228	15232	182784	37784		145568
20001	4060	48720	15941	191292	46292		162584
21001	4325	51900	16676	200112	55112		180224
22001	4590	55080	17411	208932	63932		197864
23001	4855	58260	18146	217752	72752		215504
24001	5120	61440	18881	226572	81572		233144
25001	5384	64608	19617	235404	90404		250808
26001	5655	67860	20346	244152	99152		268304
27001	5946	71352	21055	252660	107660		285320
29001	6529	78348	22472	269664	124664		319328
30001	6819	81828	23182	278184	133184		336368
35001	8269	99228	26732	320784	175784		421568
40001	10654	127848	29347	352164	207164		484328
45001	13104	157248	31897	382764	237764		545528
50001	15554	186648	34447	413364	268364		606728
55001	18244	218928	36754	441084	296084		662168
60001	20944	251328	39057	468684	323684		717368

2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6200 kr per mån för makar/sambor= 74 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 222 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	629	7548	5372	64464	-80536		- 93072
7001	851	10212	6150	73800	-71200		- 70672
8001	1073	12876	6928	83136	-61864		- 55728
9001	1295	15540	7706	92472	-52528		- 37056
10001	1517	18204	8484	101808	-43192		- 18384 kris-
11001	1757	21084	9244	110928	-34072		-144 gräns
12001	2052	24624	9949	119388	-25612		16776
13001	2378	28536	10623	127476	-17524		32952
14001	2644	31728	11357	136284	-8716	kris-	50568
15001	2940	35280	12061	144732	-268	gräns	67464
16001	3236	38832	12765	153180	8180		84360
17001	3561	42732	13440	161280	16280		100560
18001	3828	45936	14173	170076	25076		118152
19001	4124	49488	14877	178524	33524		135048
20001	4449	53388	15552	186624	41624		151248
21001	4745	56940	16256	195072	50072		168144
22001	5041	60492	16960	203520	58520		185040
23001	5337	64044	17664	211968	66968		201936
24001	5633	67596	18368	220416	75416		218832
25001	5929	71148	19072	228864	83864		222000
26001	6224	74688	19777	237324	92324		218808
27001	6520	78240	20481	245772	100772		269544
29001	7112	85344	21889	262668	117668		303336
30001	7417	89004	22584	271008	126008		320016
35001	9067	108804	25934	311208	166208		400416
40001	11525	138300	28476	341712	196712		461424
45001	14175	171700	30826	369912	224912		517824
50001	16825	201900	33176	398112	253112		574224
55001	19670	236040	35331	423972	278972		625944
60001	22570	270840	37431	449172	304172		676344

Antal hushåll enligt SCB 2012

ensamstående utan barn	
0 barn	1575789
1 barn	0
2 barn	0
3+ barn	0
uppgift saknas	0
ensamstående med barn 0-24 år	
0 barn	0
1 barn	135052
2 barn	84101
3+ barn	28064
uppgift saknas	0
ensamstående med barn 25+ år	
0 barn	0
1 barn	39267
2 barn	2467
3+ barn	166
uppgift saknas	0
sammanboende utan barn	
0 barn	1041253
1 barn	0
2 barn	0
3+ barn	0
uppgift saknas	0
sammanboende med barn 0-24 år	
0 barn	0
1 barn	313174
2 barn	443176
3+ barn	172507
uppgift saknas	0
sammanboende med barn 25+ år	
0 barn	0
1 barn	49395
2 barn	3939
3+ barn	261
uppgift saknas	0
övriga hushåll utan barn	
0 barn	163711
1 barn	0
2 barn	0
3+ barn	0
uppgift saknas	0
övriga hushåll med barn 0-24 år	
0 barn	0
1 barn	45325
2 barn	40355
3+ barn	31723
uppgift saknas	0
övriga hushåll med barn 25+ år	
0 barn	0
1 barn	5859
2 barn	650
3+ barn	79
uppgift saknas	0
uppgift saknas	
0 barn	0
1 barn	0
2 barn	0
3+ barn	0
uppgift saknas	0

Kostnader för barn

Kostnader för barn finns i konsumentverkets "Koll på pengarna 2014", men redovisas inte här. När det gäller kostnader för barn måste man beakta bidrag av många slag. Bidrag kan vara inkomstberoende vilket gör beräkningarna komplicerade. Man måste också ta med kostnader för barntillsyn, vilket också det är komplicerat.

I följande sammanställning är allt detta behandlat för 2011 års belopp på bidrag m m. Det har ändrats sedan dess.
Sven Wimnell 10 maj 2011: Barnfattigdom och annan fattigdom.
http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf

Regler för bidrag och avgifter mm ändras då och då utan att konsekvenserna redovisas. De politiska partierna borde varje år redovisa kostnader för barn, men gör det aldrig. De vet förmodligen inte hur stora barnkostnaderna är men pratar ändå som om de visste det. Ett parti som vill åtnjuta förtroende hos den i valen väljande allmänheten bör redovisa barnkostnaderna och se till att barnhushållen efter skatt har tillräckligt med pengar. Eftersom reglerna ofta innhåller inkomstberoende komponenter och variationer med hänsyn till barnantal måste konsekvenser redovisas för många olika fall.

Konsumentverket förtecknar typer av inkomster i "Koll på pengarna"
Lön
Föräldrapenning
Barnbidrag
Underhållsstöd/underhållsbidrag
Bostadsbidrag
Arbetslöshetsersättning
Studiestöd/utbildningsbidrag Sjukpenning
Sjuk- och aktivitetsersättning
Pension
Övriga inkomster (andra bidrag, stipendier m.m.)

Underskott i hushållsbudgetarna

Som framgår av tabellerna uppstår underskott i hushållsbudgetarna vid låga inkomster. För förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn uppstår underskott för ensammat vid inkomster 14000 kr per månad och lägre och för makar/sambor med lika stora inkomster vid inkomster för vardera cirka 10 000 kr per månad och lägre.

Detta är en skamfläck för de politiska partierna, isynnerhet för socialdemokraterna, som man kan tro vill verka för att även de med låga inkomster ska kunna leva ett drägligt liv. Att höja grundavdraget är ingen lösning. Man måste ha något som verkar just på de lägsta inkomsterna. Det blir för långt att nu gå in närmare på det, det har behandlats tidigare under många år.

Nu ska bara åter upprepas förslagen som finns på nästa sida.

Skatt på pengar och taxeringsvärden

Tidigare togs skatt på förmögenheter och taxeringsvärden: förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Dessa skatter togs bort för några år sedan och bör ej återinföras. Fastighetsskatten har ersatts med en betydligt lägre fastighetsavgift.

I alla system för bostadsbidrag har funnits och finns fortfarande det som motsvarar en skatt: regler om bidragsminskningar som står i proportion till pengatillgodohavanden och taxeringsvärden. Dessa regler bör tas bort. Avkastningar i reda pengar på penningkapital och fastigheter bör tas upp som inkomst och påverka bostadsbidragen så som inkomster av arbete och pensioner påverkar bidragen. Det räcker med att de reda avkastningarna påverkar, när nu icke-bidragstagare inte råkar ut för någon förmögenhetsskatt och fastighetsskatt.

Den gamla fastighetsskatten var ett elände eftersom taxeringsvärdena i sig inte gav pengar att betala fastighetsskatten med, något som drabbade småfolket på ett olyckligt sätt.

I bostadsbidragssystemen finns vanligen regler om att en viss procent av penningkapital och taxeringsvärden ska tas upp som inkomst som utsätts för avtrappningsegler så att bostadsbidragen minskar. Dessa regler bör tas bort. Reglerna komplicerar beräkningarna av bidragen på tidsödande och betungande sätt för de myndigheter som svarar för bidragen, det kan vara komplicerat att utreda hur stora kapitalen är. Reglerna är också orättvisa eftersom taxeringsvärden på ett ologiskt sätt ibland ska tas med och ibland inte. Problem med mydigheternas hantering har diskuterats tidigare under årens lopp.

Detta gäller bostadsbidrag för både barnfamiljer, ungdomar och pensionärer.

Hur klarar sig förvärvsarbetande 20-64 år med lägsta inkomsterna?

Makar som båda har inkomster klarar sig vanligen utan underskott i hushållsbudgeten. Ensamma kan få stora underskott.

2013 Ensam :

Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda			
Hygien (personlig)			
Kläder och skor			
Lek och fritid			
Mobiltelefon			
Förbrukningsvaror			
Hemutrustning (inklusive dator)			
Media (Fast telefon, Internet mm)			
Hemförsäkring			
Hushålls-el			
Förvärvsarbetande:arbetsresor+ fackavgifter			
Dessa poster	83 800	57,8%	
Bostadshyra per år	61 200 kr	42.2%	Per månad 5100 kr
Summa	145 000	100 %	

Bostad med hyra under 61 200 kr per år finns i alla regioner: Riket värdeår 1990 och lägre, Stor-Stockholm värdeår 1941-1960, Små kommuner värdeår 1995 och lägre. Men det kan vara svårt att få tag i sådana lägenheter och bli tvungen ta en lägenhet med högre hyra. I små kommuner klarar man sig vanligen inom 61 200 kr per år. Har man små inkomster har man kanske redan valt ett billigare alternativ, något äldre eller något mindre bostad.

I övriga poster kan man välja att knapra in på en post mot att öka en annan post. Det första att spara in på kan vara Livsmedel, Kläder och skor, Lek och fritid och Mobiltelefon. Var och en får välja.

Inkomster och skatter

Sammanräknad förvärvsinkomst 2012

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2012-01-01 och 2012-12-31.

Decilgrupper	Kvinnor och män		Kvinnor		Män	
	20– år	20–64 år	20– år	20–64 år	20– år	20–64 år
1	20 651	10 449	20 476	10 350	21 111	10 666
2	102 132	86 628	94 724	78 915	117 681	96 726
3	147 483	159 183	129 680	142 696	176 569	182 945
4	186 375	216 535	161 117	193 547	219 698	250 214
5	226 163	259 742	195 367	232 606	265 672	294 401
6	266 813	294 485	232 394	264 452	307 270	328 804
7	305 816	328 422	268 630	293 752	346 602	365 177
8	349 721	370 712	305 499	327 108	394 488	411 943
9	416 105	437 802	356 856	378 965	471 137	490 965
10	681 605	714 964	538 021	570 042	794 302	824 510
Medelvärde topp 5 %	846 787	887 825	646 568	685 402	998 610	1 037 881
Medelvärde topp 1 %	1 433 647	1 512 792	994 242	1 052 727	1 754 780	1 842 043
Medelvärde 1	270 286	287 892	230 276	249 243	311 453	325 635
Medelvärde 2	280 718	302 527	238 681	261 519	324 149	342 693
P10	68 605	42 851	63 688	40 140	75 399	46 680
P25	147 876	160 581	129 912	143 452	177 000	182 633
P50 median	246 542	277 957	213 876	249 333	287 795	311 948
P75	348 971	369 756	305 002	326 441	393 744	411 449
P90	468 237	492 636	396 179	419 147	535 429	555 231
P90/P10	6,8	11,5	6,2	10,4	7,1	11,9
Gini-koefficient	0,361	0,363	0,342	0,343	0,359	0,364

Källa: SCB

Tillägg.

Alliansregeringspartiernas rötter finns i den dominerande överklassen före första världskriget 1914-1918, del i den överklass nere i Europa som skapade kriget och skickade ut miljontals unga män att dö meningslöst när de ville ha en annan framtid.

Vad jag förstått byggdes det socialdemokratiska partiet först upp mest av arbetare som hade arbetsinkomster. Bland dem fanns ett hat mot sådana som inte kunde försörja sig - "inte göra rätt för sig". I sina berömda tal om solidaritet vände sig Per-Albin Hansson mest mot överklassen, men också mot sina egna.

Solidariteten mot de sämst ställda växte till sig. Andra världskrigets konekvenser för Sverige hjäpte nog till med det. Efter det kriget kom bl a barnbidrag, studiestöd, allmän sjukförsäkring m m.

Ekomiska skribenter som vill se världen i stort menar nu ofta att 1980 var en vändpunkt. Då började girigheten gripa kring sig och alla skulle tänka på sig själva och klara sig själva. Världen skulle bygga på konkurrens och marknadsprinciper, allt skulle privatiseras.

Folkparttiledaren menar nu att de som har låga inkomster är ansvarslösa. De som inte har arbetsinkomster men sjukersättningar ska hjälpas att få inkomster genom att man tar bort sjukersättningarna. Arbetslösa ska hjälpas till arbete genom att man tar bort arbetslöshetsersättningar. Den här synen bör brytas

De förslag till riksdagsbeslut som lämnats i det föregående behöver inte utredas i långa utredningar, de kan sättas igång direkt. Det som satsas på låginkomster går troligen direkt till konsumtion som leder till arbete för arbetslösa, som i sin tur konsumerar och betalar skatt så att pengarna kommer tillbaka till de offentliga kassorna.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

Nyligen har det tagit fart i det gamla förslaget om skatt på finansiella transaktioner. Det finns troligen ingen som kan konstruera och administrera en sådan skatt. De stora finansiärerna kommer att motarbeta och gå runt en sådan skatt och ta betalt för att hantera den så att det till slut blir konsumenterna som får betala skatten, hela adminstrationen och domstolarna som ska döma i brotten mot skatten.

Det finns många förslag om skatter på kapital av olika slag. Det bästa torde vara att helt avstå från alla skatter på kapital och inrikta sig på att ta skatt på avkastningarnna, att avskaffa de regler som gör det möjligt att hitta kryphål som kan minska kapitalinkomstskatterna.

En skatt på kapital kommer bara att till sist drabba de små kapitalisterna som vill spara för oförutsedda utgifter, eventell sjukdom och eventuell ålderdom. och som kanske drömmer om att få ihop kapital till en egen verksamhet.

Låt de stora kapitalisterna hålla på med sitt kapital, som de ibland använder för nyttiga saker. Men bolagsskatterna, som är ett slags kapitalinkomstskatt, tycks ha blivit för låga.

I DN 21 maj 2014 Finns en artikel av Lars Calmfors ned rubriken "Jobben är en dålig valfråga". Han slutar med kommentarer om jobbpolitiken:

Denna sakfråga – som är en svår forskningsfråga – lär inte klaras ut i valdebatten. Den borde i stället fokusera mer på andra frågor där väljarnas ställningstaganden i högre grad kan grundas på värderingar, till exempel vilka prioriteringar som bör göras mellan offentliga utgifter och skatter eller mellan drivkrafter för tillväxt och jämn inkomstfördelning.

I det man bör göra torde ingå intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärvsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapialinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finns skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara.

Detta synsätt kan ge konflikter med v och kanske också mp, som kan tänkas vilja bekämpa ägandet. Kapitalisterna tenderar att missbruka sin makt, men det bör man komma till rätta med genom restriktioner på verksamheterna och det som levereras. Om företagarna slipper skatt på kapital kan de tåla restriktioner.

Förenta Nationernas Millenniedeklaration.

Millennietoppmötet New York den 6-8 september 2000
FN:s Millenniedeklaration. Svensk version utgiven av:
FN:s informationskontor för de nordiska länderna,
Svenska FN-förbundet
Översättning: Lars Eriksson
Formgivning efter originalutgåvan: Cinna Gross
Tryckeri: Ekblads, Västervik 2002
Svenska FN-förbundet Box 15 115 104 65 Stockholm
Tel 08-462 25 40 E-post info@sfn.se Hemsida www.sfn.se
FN:s informationskontor för de nordiska länderna:
Midtermolen 3 DK-2100 Köpenhamn Ö Tel +45 35 46 73 00
E-post unic@un.dk Hemsida www.un.dk

FÖRORD

Förenta Nationernas Millenniedeklaration är en milstolpe på vägen in i ett nytt århundrade. Den antogs av Millennietoppmötet som hölls från den 6 till den 8 september 2000 i New York och är ett uttryck för 147 stats- och regeringschefers och totalt 191 nationers oro och engagemang för världens framtid. Mötet var den dittills största sammankomsten av världens ledare.

Deklarationen tog form under månader av diskussioner. Hänsyn togs till slutsatser och förslag från rúegionala konferenser och Millennieforum där enskilda organisationers och individers röster gjort sig hörda. Det gläder mig att många av de åtaganden och mål som jag föreslog i min Millennierapport ingår i deklarationen.

Min avsikt med att föreslå Millennietoppmötet var att utnyttja den symboliska kraften i millennieskiftet för att rikta uppmärksamheten på människors verkliga behov världen över. När jag lyssnade på världens ledare och läste deklarationen slogs jag av hur anmärkningsvärt väl ledarnas krav på handling svarade mot utmaningarna vi står inför.

Ledarna satte upp de specifika målen att halvera antalet människor som lever i extrem fattigdom, att förse människor med rent vatten och ge alla grundutbildning, att stoppa spridningen av hiv/aids och nå andra utvecklingsmål. De krävde att FN:s fredsoperationer stärks så att utsatta samhällen kan räkna med oss när de är hotade. Och de bad oss att bekäåmpa orättvisor och ojämlikhet, terror och brottslighet och att bevara vårt gemensamma arv, jorden, åt kommande generationer.

I deklarationen har världens ledare anvisat klara riktlinjer för hur Förenta Nationerna skall anpassas till det nya århundradets krav. Med rätta är de bekymrade över organisationens effektivitet. De vill se handling och, framför allt, resultat. För min del bekräftar jag att jag själv och min personal hängivet skall genomföra det mandat vi fått. Men ytterst är det ledarna själva som är Förenta Nationerna. Det står i deras makt att uppnå de mål som de har fastställt och därför är det också deras ansvar. Till dem och deras medborgare, världens alla människor, säger jag: bara ni kan avgöra om Förenta Nationerna skall klara av att svara på utmaningen.

Kofi A. Annan
Förenta Nationernas generalsekreterare

Generalförsamlingen antar följande deklaration:
Förenta Nationernas Millenniedeklaration

I. VÄRDERINGAR OCH PRINCIPER

1. Vi, stats- och regeringschefer, har varit samlade till möte i Förenta Nationernas högkvarter i New York från den 6 till den 8 september 2000, i gryningen till ett nytt millennium, för att åter betyga vår tro på organisationen och dess stadga som oumbärliga grundstenar för en fredligare, rättvisare och mer välmående värld.

2. Vi erkänner att vi, utöver våra förpliktelser i våra egna länder, har ett kollektivt ansvar för att principerna om människors värdighet, jämlikhet och jämställdhet upprätthålls på det globala planet. Vi som ledare är därför ansvariga inför alla människor i världen, särskilt de mest sårbara och utsatta, och framför allt världens barn, eftersom framtiden tillhör dem.

3. Vi bekräftar åter vår anslutning till de ändamål och principer som är inskrivna i Förenta Nationernas stadga och som visat sig vara tidlösa och universella. I själva verket har deras relevans och kraft att inspirera ökat i takt med att länder och folk blivit allt mer sammanlänkade och beroende av varandra.

4. Vi är beslutna att skapa en rättvis och bestående fred i hela världen i enlighet med stadgans mål och principer. Vi ålägger oss på nytt att stödja varje ansträngning att upprätthålla respekten för alla staters suveräna likställdhet och deras territoriella integritet och politiska oberoende, att lösa tvister med fredliga medel i enlighet med rättvisans principer och internationell rätt, att garantera rätten till självbestämmande för folk som fortfarande lever under kolonialt styre och utländsk

ockupation, att tillämpa principerna om icke-inblandning i staters inre angelägenheter, respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och respekt för allas lika rätStigheter utan åtskillnad på grund av ras, kön, språk eller religion samt att samverka internationellt vid lösning av internationella problem av ekonomisk, social, kulturell och humanitär art.

5. Vi tror att den centrala utmaning vi står inför idag är att säkerställa att globaliseringen blir en positiv kraft för världens alla människor. Även om globaliseringen erbjuder stora möjligheter är vinsterna för närvarande mycket ojämnt fördelade, vilket också kostnaderna är. Vi inser att utvecklingsländer och länder med övergångsekonomier har särskilt svårt att svara på denna utmaning. Därför kan globaliseringen gynna människorna på ett rättvist sätt och skapa en god framtid för alla endast genom kraftfulla och uthålliga insatser som bygger på vår gemensamma värdegrund av medmänsklighet och humanism. Dessa ansträngningar måste innehålla riktlinjer och åtgärder på det globala planet som möter behoven hos utvecklingsländerna och länderna med övergångsekonomier. De måste formuleras och genomföras med dessa länders aktiva deltagande.

6. Vi anser att vissa grundläggande värderingar är särskilt viktiga i de internationella relationerna under det tjugoförsta århundradet.

Dessa är:
* Frihet. Män och kvinnor har rätt att leva sina liv och fostra sina barn i värdighet, fria från hunger och från fruktan för våld, förtryck och orättvisor. Demokratisk samhällsstyrning i vilken medborgarna är delaktiga och som utgår från folkets vilja är den bästa garantin för dessa rättigheter.

* Jämlikhet. Ingen individ och ingen nation får förnekas möjligheten att dra nytta av utveckling. Lika rättigheter och möjligheter för kvinnor och män måste garanteras.
* Solidaritet. Globala utmaningar måste mötas på ett sätt som fördelar kostnaderna och bördorna i överensstämmelse med grundläggande principer om jämlikhet och social rättvisa. De som lider eller missgynnas förtjänar hjälp från dem som gynnas mest.
*Tolerans. Människor måste respektera varandra oavsett skillnader i tro, kultur och språk. Skillnaderna inom och mellan samhällen bör varken fruktas eller undertryckas utan tas till vara som värdefulla tillgångar för mänskligheten. En kultur av fred och samtal mellan alla civilisationer bör aktivt främjas.
*Respekt för naturen. Alla levande arter och andra naturtillgångar måste behandlas och användas på ett klokt sätt i enlighet med principerna för hållbar utveckling. Endast med den inställningen kan de omätbara rikedomar som naturen försett oss med bevaras och överlämnas till våra efterkommande. De rådande ohållbara mönstren för produktion och konsumtion måste ändras med tanke på vår egen och kommande generationers framtida välfärd.
* Delat ansvar. Ansvaret för hanteringen av ekonomisk och social utveckling världen över och av hot mot internationell fred och säkerhet måste delas av världens länder och bör utövas multilateralt. Som den mest universella och mest representativa organisationen i världen måste Förenta Nationerna ha den centrala rollen.

7. För att omsätta dessa värderingar i handling har vi identifierat viktiga mål som vi tillmäter speciell betydelse.

II. FRED, SÄKERHET OCH NEDRUSTNING

8. Vi skall göra vårt yttersta för att befria våra folk från krigets gissel som i konflikter inom och mellan länder har krävt mer än 5 miljoner liv under det senaste årtiondet. Vårt mål är också att eliminera de faror som massföJrstörelsevapnen utgör.

9. Vi beslutar därför:
* Att stärka respekten för lag och rätt i internationella så väl som nationella angelägenheter och särskilt säkerställa att medlemsstater, i mål där de är parter, rättar sig efter beslut som fattats av Internationella domstolen i enlighet med Förenta Nationernas stadga.
* Att göra Förenta Nationerna effektivare när det gäller att upprätthålla fred och säkerhet genom att ge organisationen de resurser och medel som den behöver för att förebygga konflikter, lösa tvister fredligt, sätta in fredsbevarande operationer och medverka efter konflikter med freds och återuppbyggnad. I detta sammanhang erinrar vi om rapporten från expertpanelen om Förenta Nationernas fredsoperationer och uppmanar generalförsamlingen att snarast behandla panelens rekommendationer.
* Att stärka samarbetet mellanS Förenta Nationerna och regionala organisationer i enlighet med föreskrifterna i stadgans kapitel VIII.
* Att tillse att stater som är parter till fördrag på områden som vapenkontroll och nedrustning, internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter efterlever dessa. Vi uppmanar alla stater att överväga att underteckna och ratificera Rom-stadgan för den internationella brottmålsdomstolen.
* Att vidta samordnade åtgärder mot internationell terrorism och snarast möjligt tillträda alla relevanta internationella konventioner.

* Att fördubbla våra ansträngningar för att fullgöra vårt åtagande att motverka världens drogproblem.
* Att intensifiera våra ansträngningar att bekämpa transnationell brottslighet i alla dess dimensioner, inklusive handel med och smuggling av människor samt penningtvätt.
* Att minimera de icke önskvärda e]ffekterna av Förenta Nationernas ekonomiska sanktioner som drabbar oskyldiga människor, att genomföra regelbundna granskningar av sådana sanktioner och eliminera oönskade effekter av sanktioner som drabbar tredje person.
* Att eftersträva avskaffande av massförstörelsevapen, särskilt kärnvapen, och hålla alla möjligheter öppna för att uppnå detta mål, inklusive sammankallande av en internationell konferens för att identifiera metoder att undvika riskerna med kärnvapen.
* Att genomföra gemensamma åtgärder för att stoppa den illegala handeln med små och lätta vapen, i synnerhet genom större öppenhet vid vapenaffärer och stöd åt regionala nedrustningsåtgärder, varvid rekommendationerna från Förenta Nationernas kommande konferens om illegal handel med små och lätta vapen skall beaktas.
* Att uppmana alla stater att överväga anslutning till konventione[n om förbud att använda, lagra, tillverka och sälja antipersonella minor och att förstöra sådana minor. Staterna uppmanas också att ansluta sig till det reviderade protokollet till konventionen om konventionella vapen.

10. Vi ber medlemsstaterna att iaktta den olympiska freden, individuellt och kollektivt, nu och i framtiden, och att stödja Internationella olympiska kommittén i dess ansträngningar att främja fred och förståelse mellan människor genom sporten och det olympiska idealet.

III. UTVECKLING OCH FATTIGDOMSBEKÄMPNING

11. Vi skall göra vårt yttersta för att befria våra medmänniskor – män, kvinnor och barn – från den extrema fattigdomens elände och förnedring. Mer än en miljard lever just nu i extrem fattigdom. Vi förbinder oss att förverkliga allas rätt till utveckling och att befria hela mänskligheten från nöd.

12. Vi beslutar därför att skapa en miljö – på både nationell och global nivå – som främjar utveckling och fattigdomsbekämpning.

13. Om dessa mål skall nås krävs bland annat god samhällsstyrning i varje land. Även på det internationella planet krävs god styrning, och dessutom öppenhet i de finansiella och monetära systemen och i handeln. Vi är anhängare av ett öppet, rättvist, regelstyrt, förutsägbart och icke-diskriminerande multilateralt system för handel och finanser.

14. Vi ser med oro på de hinder som utvecklingsländer möter när de försöker mobilisera resurser som de behöver för att finansiera sin långsiktiga utveckling. Vi kommer därför att göra allt vi kan för att konferensen om finansiering för utveckling, som skall hållas under 2002, skall bli framgångsrik.

15. Vi åtar oss också att möta de minst utvecklade ländernas särski7lda behov. I detta sammanhang välkomnar vi Förenta Nationernas tredje konferens om de minst utvecklade länderna i maj 2001 och vi kommer att göra vårt bästa för att den blir en framgång. Vi uppmanar de industrialiserade länderna:
* Att antaga, helst vid den konferensen, riktlinjer för tullfrihet och borttagande av importkvoter för i det närmaste all export från de minst utvecklade länderna.
* Att utan dröjsmål tillämpa det utvidgade programmet om skuldlättnader för de svårt skuldsatta fattiga länderna och att gå med på att avskriva alla offentliga bilaterala skulder som dessa länder har i utbyte mot att länderna visar beslutsamhet att minska fattigdomen.
* 6

* Att ge mer generöst utvecklingsbistånd, särskilt till länder som gör
* ärliga ansträngningar att använda sina resurser för att minska fattig
* domen.

16. Vi &är också beslutna att genomgripande och effektivt ta itu med låg- och medelinkomstländernas skuldproblem genom olika nationella och internationella åtgärder, avsedda att göra dessa skulder hanterbara på lång sikt.

17. Vi beslutar också att ta itu med de särskilda problem som möter små utvecklingsländer som är öar genom att snabbt och fullständigt genomföra handlingsprogrammet från konferensen i Barbados och resultatet av generalförsamlingens tjugoandra extra möte. Vi uppmanar enträget världssamfundet att vid framtagandet av ett sårbarhetsindex beakta de behov som är speciella för små utvecklingsländer som är öar.

18. Vi erkänner de speciella behov och problem som kustlösa länder har och uppmanar både bilaterala och multilaterala givare att öka det finansiella och tekniska biståndet till dessa länder för att möta deras särskilda utvecklingsbehov och hjälpa dem att lösa sina geografiska problem genom att underlätta transporter till och från dem genom andra länder.

19. Vi beslutar vidare:
* Att till år 2015 halvera antalet människor vars inkomster är lägre än en dollar per dag och som svälter, och till samma år halvera antalet människor som inte har tillgång till säkert dricksvatten på nära håll eller inte har råd att skaffa vatten.
* Att garantera att alla barn, både flickor och pojkar, till år 2015 har möjlighet att fullfölja hela grundskoleutbildningen och att flickor och pojkar har samma tillgång till utbildning på alla nivåer.
* Att till samma år ha minskat mödradödligheten med tre fjärdedelar
* och dödligheten bland barn under fem år med två tredjedelar jämfört
*
* 7

* med nuvarande nivåer.
* Att då ha stoppat och börjat minska spridningen av hiv/aids, malaria och andra svåra sjukdomar som plågar mänskligheten.
* Att ge särskild hjälp till barn som blivit föräldralösa på grund av hiv/aids.
* Att år 2020 ha uppnått betydande förbättringar av levnadsvillkoren för åtminstone 100 miljoner människor som bor i slum, vilket föreslagits i ”städer-utan-slum-initiativet”
.

20. Vi beslutar också:
* Att främja jämställdhet och stärkandet av kvinnors makt över sina egna liv som effektiva vägar att bekämpa fattigdom, hunger och sjukdomar och stimulera en utveckling som verkligen är hållbar.
* Att utveckla och genomföra strategier som ger ungdomar i hela världen en reell chans att få bra och produktiva arbeten
* Att uppmuntra läkemedelsind˜ustrin att göra de nödvändigaste läkemedlen mer tillgängliga och åtkomliga till lägre priser för alla som behöver dem i utvecklingsländerna.
* Att utveckla ett nära samarbete med den privata sektorn och det civila samhällets organisationer i kampen för utveckling och fattigdomsutrotning.
* Att garantera att fördelarna av ny teknik, särskilt informations- och kommunikationsteknik, är tillgängliga för alla i enlighet med Ecosocs ministerdeklaration 2000.

IV. SKYDD AV VÅR GEMENSAMMA MILJÖ.

21. Vi skall göra vårt yttersta för att befria hela mänskligheten, framför allt våra barn och barnbarn, från hotet om ett liv på en planet som är oåterkalleligt förstörd av mänskliga aktiviteter och vars naturtillgångar inte längre räcker för människornas behov.

22. Vi bekräftar på nytt vårt stöd för principerna om hållbar utveckling, däribland principerna i Agenda 21 som antogs vid Förenta Nationernas konferens om miljö och utveckling.

23. Vi beslutar därför att i alla åtgärder som rör miljön följa en ny etik för god hushållning och förvaltning, och som ett första steg beslutar vi:
* Att göra allt vi kan för att garantera att Kyoto-protokollet träder i kraft, helst före tioårsjubiléet av Förenta Nationernas konferens om miljö och utveckling 2002, och att vi påbörjar den erforderliga minskningen av utsläpp av växthusgaser.
* Att intensifiera våra gemensamma insatser för skötsel, skydd och hållbar utveckling av alla typer av skogar.
* Att verka för fullständig implementering av konventionen om biologisk mångfald och konventionen för kamp mot ökenspridning i länder som drabbats av extrem torka och/eller ökenspridning, särskilt i Afrika.
* Att sätta stopp för den ohållbara exploateringen av vattentillgångar genom att utveckla strategier för vattenhushållning på regional, nationell och lokal nivå så att alla får tillgång till vatten i tillräcklig mängd.
* Att intensifiera samarbetet för att minska antalet och verkningarna av naturkatastrofer och katastrofer som orsakas av mänskliga aktiviteter.
* Att garantera fri tillgång till information från kartläggningen av det mänskliga genomet.

V. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI OCH GOD SAMHÄLLSSTYRNING

24. Vi skall göra vårt yttersta för att främja demokratin och stärka rättssäkerheten, liksom respekten för alla internat ionellt erkända mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, inklusive rätten till utveckling.

25. Vi beslutar därför:
* Att helt och fullt respektera och försvara den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna.
* Att målmedvetet arbeta för fullständigt skydd och stärkande i alla våra länder av medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter för alla.
* Att stärka kapaciteten i alla våra länder att tillämpa demokratins principer och arbetssätt samt respektera mänskliga rättigheter, inklusive minoriteters rättigheter.
* Att bekämpa alla former av våld mot kvinnor och efterleva konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.
* Att vidta åtgärder för att garantera respekt för och skydd av invandrares, migrerande arbetares och deras 9familjers mänskliga rättigheter, stoppa rasistiska och främlingsfientliga handlingar som ökar i många länder och främja större harmoni och tolerans i alla samhällen.
* Att arbeta gemensamt för att bredda den politiska beslutsprocessen genom aktivt deltagande av alla medborgare i alla våra länder.
* Att garantera mediernas frihet så att de kan spela sin viktiga roll och allmänhetens rätt att få tillgång till information.

VI. SKYDD AV DE SÅRBARA.

26. Vi skall göra vårt yttersta för att säkerställa att barn och andra civila som drabbas oproportionerligt hårt av naturkatastrofer, folkmord, väpnade konflikter och andra humanitära nödsituationer får allt det bistånd och allt det skydd som de behöver för att de skall kunna återgå till ett normalt liv så snart som möjligt.

Vi beslutar därför:
* Att utvidga och stärka skyddet av civila i nödsituationer i enlighet med internationell humanitär rätt.
* Att stärka det internationella samarbetet, inklusive fördelningen av kostnaderna för och samordningen av humanitärt bistånd till länder som härbärgerar flyktingar, och att hjälpa alla flyktingar, även internflyktingar, att frivilligt återvända till sina hem i trygghet och värdighet för att på ett lämpligt sätt återintegreras i sina samhällen.
* Att uppmuntra till ratificering och fullständig tillämpning av konventionen om barnets rättigheter och dess frivilliga protokoll om barn i väpnade konflikter och om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi.

VII. ÅTGÄRDER FÖR ATT MÖTA AFRIKAS SÄRSKILDA BEHOV.

27. Vi skall medverka till att demokratin stärks i Afrika och bistå Afrika i dess kamp för varaktig fred, utrotning av fattigdomen och hållbar utveckling och därigenom ge Afrika en betydande roll i världsekonomin.

28. Vi beslutar därför:
* Att fullt ut stödja de politiska och institutionella strukturer som byggs upp i de nya demokratierna i Afrika.
* Att uppmuntra och understödja regionala och subregionala mekanismer för förebyggande av konflikter och främjande av politisk stabilitet, och att garantera ett tillförlitligt flöde av resurser till fredsbevarande operationer i Afrika.
* Att vidta särskilda åtgärder för att möta utmaningar som fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i Afrika, bland annat skuldavskrivning, förbättrad tillgång till marknader, ökat offentligt utvecklingsbistånd och mer av utländska direktinvesteringar, liksom överföring av teknologi.
* Att hjälpa Afrika att bygga upp sin kapacitet att ta itu med spridningen av hiv/aids och andra infektionssjukdomar.

VIII. ETT STARKARE FÖRENTA NATIONERNA.

29. Vi skall göra vårt yttersta för att göra Förenta Nationerna till ett mer effektivt verktyg i genomförandet av alla dess prioriteringar: kampen för utveckling åt världens alla folk; kampen mot fattigdom, okunnighet och sjukdomar; kampen mot orättvisa; kampen mot våld, terror och brott samt kampen mot misskötseln och förstörelsen av vårt gemensamma hem.

30. Vi beslutar därför:
* Att åter bekräfta generalförsamlingens centrala ställning som Förenta Nationernas mest representativa organ och det viktigaste överläggande och policyskapande organet och att möjliggöra för församlingen att effektivt spela denna roll.

* Att intensifiera våra ansträngningar att genomföra en omfattande reformering av säkerhetsrådet och därvid beakta alla aspekter.
* Att ytterligare stärka ekonomiska och sociala rådet, och därvid byîgga på de förbättringar som nyligen genomförts, för att hjälpa det att fullfölja den uppgift som det tilldelats i stadgan.
* Att stärka Internationella domstolen för att den skall garantera rättvisa och rättssäkerhet i internationella relationer.
* Att uppmuntra till regelbundna konsultationer mellan de viktigaste organen inom Förenta Nationerna för samordning och uppföljning av deras verksamheter.
* Att säkerställa att organisationen kan räkna med och i föreskriven tid förses med de resurser som den behöver för att kunna utföra sina uppgifter.
* Att uppmana sekretariatet att på bästa sätt utnyttja dessa resurser enligt klara regler och procedurer som beslutats av generalförsamlingen i alla medlemsstaters intresse genom att använda de bästa metoderna och den bästa tekniken som står till buds och genom att koncentrera verksamheten på uppgifter som prioriterats genom beslut av medlemsstaterna.
* Att verkva för staters anslutning till konventionen om säkerhet för Förenta Nationernas och andra organisationers personal.
* Att uppnå bättre samstämmighet och samordning i policyfrågor mellan Förenta Nationerna, dess fackorgan, Bretton Woods-institutionerna, Världshandelsorganisationen och andra multilaterala organ i syfte att åstadkomma en helt samordnad hantering av freds- och utvecklingsproblemen.
* Att ytterligare stärka samarbetet mellan Förenta Nationerna och nationella parlament genom deras världsorganisation, Interparlamentariska unionen, på olika områden, bland annat fred och säkerhet, ekonomisk och social utveckling, folkrätt och mänskliga rättigheter samt demokrati och genderfrågor.
* Att öka möjligheterna för den privata sektorn, icke-statliga organisationer och hela det civila samhället att bidra till förverkligandet av organisationens mål och program.

31. Vi anmodar generalförsamlingen att regelbundet övervaka de framsteg som görs för att genomföra åtagandena i denna deklaration och ålägger generalsekreteraren att framlägga periodiska rapporter om detta för behandling av generalförsamlingen och till grund för framtida åtgärder.

32. Vi bekräftar ånyo högtidligen, vid detta historiska tillfälle, att Förenta Nationerna är hela den mänskliga familjens oumbärliga gemen-samma verktyg, med vilket vi skall försöka förverkliga våra universella förhoppningar om fred, samarbete och utveckling. Därför lovar vi att oreserverat stödja dessa gemensamma mål och uttalar vår beslutsamhet att nå dem.

Resolution A/RES/55/2
8 september 2000

Från Sidas hemsida:
“ **INTERNATIONELLT SAMARBETE**

Millenniemålen - 190 länder mot minskad fattigdom

Publicerad: den 9 juni 2009 Uppdaterad: den 20 november 2012

Millenniemålen är åtta mätbara mål för minskad fattigdom, som ska vara uppnådda senast år 2015. Till exempel ska fattigdom och hunger halveras och alla barn ska få gå i grundskola.

Sverige och ytterligare 190 länder undertecknade, i september år 2000, avtalet Millenniemålen. Detta avtal innebär att varje land tar ansvar för att förverkliga dessa mål. Däremot måste det internationella samfundet göra särskilda insatser för att Afrika och Sydasien ska lyckas nå målen.

Åtta mål som ska vara uppnådda år 2015

1. **Utplåna extrem fattigdom och hunger**
Mellan åren 1990 och 2015 ska andelen människor, som lever på mindre än en dollar per dag, halveras. Samtidigt ska andelen som lider av hunger halveras.

2. **Uppnå allmän grundskoleutbildning**
Alla flickor och pojkar ska få grundskoleutbildning senast år 2015.

3. **Främja jämställdhet och ökade möjligheter för kvinnor**
Utbildningsskillnader beroende på kön ska elimineras, helst före år 2005, men inte senare än år 2015.

4. **Minska barnadödligheten**
Dödligheten bland barn under fem års ålder ska minska med två tredjedelar fram till år 2015.

5. **Förbättra mödrars hälsa**
Mödradödligheten ska minskas med tre fjärdedelar fram till år 2015.

6. **Bekämpa hiv/aids, malaria och andra sjukdomar**
Spridningen av hiv/aids, malaria och andra sjukdomar ska stoppas före år 2015.

7. **Försäkra en miljömässigt hållbar utveckling**
Alla länder ska arbeta efter principerna om hållbar utveckling. Och slöseriet med naturresurser ska minskas. Målet är att halvera andelen människor utan tillgång till rent vatten före år 2015. Ett annat mål är att livsvillkoren för minst 100 miljoner människor som lever i slumområden signifikant ska ha förbättrat före år 2015.

8. **Utveckla ett globalt partnerskap för utvecklingssamarbete**
Det är ett mål att utveckla ett öppet, rättvist och ickediskriminerande handels- och finanssystem och att i detta beakta behoven hos de minst utvecklade länderna.

Målen hänger ihop
De olika millenniemålen är ömsesidigt beroende av varandra. Spädbarns- och mödradödlighet till exempel, påverkas av hushållens och lokalsamhällenas inkomster, sysselsättning, jämställdhet, tillgång till mat, vattenförsörjning, sanitära förhållanden och utbildningsnivå.

Viktig utgångspunkt
Millenniemålen är en central utgångspunkt i Sveriges arbete för att minska fattigdomen. UNDP driver arbetet globalt, och har identifierat följande åtta punkter som avgörande för att målen ska komma att uppnås till 2015:

- Stöd till nationellt driven utveckling och effektivare samhällsstyrning
- Jobbskapande tillväxt som kommer de fattigaste till del (speciellt viktigt inom jordbrukssektorn som idag föder runt 2,5 miljarder fattiga människor)
- Ökade offentliga investeringar inom utbildning, hälsa, vatten och sanitet samt infrastruktur,
- Riktade insatser som skapar arbetstillfällen och stärker det sociala skyddsnätet,
- Förbättrade möjligheter för världens flickor och kvinnor (bland annat genom att stärka deras politiska, ekonomiska och legala ställning)
- Ökad tillgång till grön energi
- Ökade möjligheter till fattiga länders egenfinansiering (exempelvis resursmobilisering genom förbättrad skatteupptagning)
- Infriade löften om mer och bättre bistånd, rättvisare handelsregler och skuldavskrivningar

Punkterna beskrivs mer ingående i en handlingsplan och utvärdering från UNDP, *What Will It Take To Achieve The Millennium Development Goals? An International Assessment*. Se länk till höger.

Så går det
Med drygt två år kvar visar siffror från Världsbanken att fattigdomsmålet, att halvera andelen människor som lever på mindre än en dollar om dagen, har uppnåtts globalt sett. Även om några länder så som Kina står för en mycket stor andel av minskningen så har den kommit alla regioner till del. Mål två, om utbildning, visar också att det är ungefär lika många flickor som pojkar som får tillgång till utbildning. Ändå återstår mycket att göra för att nå samtliga mål - för alla.

Läs mer på den svenska sidan om millenniemålen.

Sidansvarig:
Sidas kommunikationsavdelning “

“Läs mer om FN:s globala utvecklingsprogram, och ladda ned UNDPs rapport som bygger på nationella MDG-rapporter från 50 länder.
UNDP
Öppna data om UNDPs insatser
The Millennium Development Goals Reports
What will it take to achieve the Millennium Development Goals?
UNDP, 2010 “

“Millenniemålen
HUR GÅR DET MED MÅLEN? Ladda ned den senaste rapporten, The Millennium Development Goals Report 2013, och läs hur långt vi har kommit.
Millenniemålsrapporten 2013 och tidigare rapporter finns tillgängliga på undp.org.”